Bodleian Libraries
UNIVERSITY OF OXFORD

This book is part of the collection held by the Bodleian Libraries and scanned by Google, Inc. for the Google Books Library Project.

For more information see:

http://www.bodleian.ox.ac.uk/dbooks

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 2.0 UK: England & Wales (CC BY-NC-SA 2.0) licence.

29017 e. 8

AESCHINIS

IN CTESIPHONTEM

ORATIO.

RECENSUIT EXPLICAVIT

ANDREAS WEIDNER.

LIPSIAE,
IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI.
MDCCCLXXII.

LIPSIAE: TYPIS B. G. TEUBNERI.

PROLEGOMENA.

Codicum omnium ad Aeschinem adhuc conlatorum nullum aut tam bonum esse quin aliquotiens nos falleret, aut tam malum unde non aliquid interdum utilitatis peti posset, cum F. Franke multos abhinc annos statuisset idemque saepius etiam monuisset, magna nuper cum industria F. Schultz Italorum bibliothecas perlustravit, mox quae nova ibi repperat, splendidissima et amplissima editione evulgavit.

Verum enim vero tantis molestiis laboribusque etsi vetusta scholia magna ex parte aucta et dilatata sunt, at in emendationem orationum ipsarum nihil magnopere conmodi redundavit. Nec profecto hoc mirum est. Nam qui adhuc in bibliothecis delituerant codices, minores sunt vel aetate vel dignitate eis, quorum notitia admirabili I. Bekkeri studio atque industriae debetur. Nec in aestimatione codicum Schultzius progressus est ultra Scheibium et Frankium*). Nihil autem ad scriptorum emendationem profici posse, nisi adcurata et intellegens codicum adcesserit discriptio, nostra memoria inter omnes satis constat. Quodsi ex novis codicibus nihil subsidii ad criticam Aeschinis emendationem parari potest, eo maiore studio oportet incumbamus in eam quaestionem, quae de origine et cognatione codicum instituenda est. Huic enim officio adhuc satis factum esse equidem pernego.

Nam cum I. Bekker pro sua scientia et subtilitate quid quoque loco vel Aeschinis vel Graecorum consuetudini aptissimum videretur, feliciter ex copiis suis constituisset, mox exstiterunt C. Scheibe et F. Franke, qui cum selectionem illam et varietatem ab artis criticae severitate abhorrere viderent, auctoritates singulorum codicum ponderare coeperunt.

---

*) Cf. C. Scheibii Observationes in Oratores Atticos, Halis Sax. 1836 § 2. Frankii ed. Timarch. Cassel 1839 p. IX. Editio altera Quedl. 1846 invito et inscio auctore expressa est.

Et Frankius quidem tria codicum genera discripsit, quorum optimi abgmn videbantur, alterum genus eorum esse codicum volebat, qui partim propter interpolationes partim propter scripturae neglegentiam haud multum ad Aeschinis emendationem conferrent: eklics. Tertium denique genus eos codices conplecti arbitrabatur, quos *medios* appellavit, qui cum saepe optimis libris nihil cederent atque interdum soli optimas lectiones praeberent, tot tamen locis depravati viderentur, ut ipsi per se parum auctoritatis haberent: phqdfv.

Atque hanc discriptionem omnes deinceps Aeschinis editores paucis inmutatis conprobaverunt. H. Sauppe quidem in Epistula critica (6) ita existimat: „Aeschinis codices *ab* ceteris integriores esse facile intellexeris, codicem *i* orationis secundae et *ekl* orationis tertiae interpretum et grammaticorum additamentis atque mutationibus valde corruptos esse, hoc quidem profecto certumst, non est arbitrarium, verum adfinitatis gradus adcuratius indicare et quo modo omnes inter se cohaereant explicare non possis"*). Eximia talis viri auctoritate nihil profecto mirum videbitur, si F. Schultz nuper eandem viam quam Franke aperuerat fortiter tenuit, nisi quod pro tribus iam quattuor librorum genera constituit arbitratu suo.

Primum in hac discriptione vituperandum mihi videtur, quod librorum varietas non satis pro singulis orationibus distincta est. Eosdem enim libros aliam dignitatem in secunda aliam in tertia oratione obtinere video: singulis igitur orationibus proprias quaestiones adhibendas esse puto**). Deinde codicibus parum inter se conparatis auctoritates quaedam constitutae sunt, origines et adfinitates eorum qui aut consentiunt aut inter se discrepant prorsus neglectae sunt. Frankius ipse in Lectionibus Aeschineis et in praefatione alterius editionis Teubnerianae pristinam suam rationem saepe relinquendam sibi esse vidit, quamquam aestimationem illam codicum ipsam falsam esse nondum perspexerat. Instituerat enim diligentissime grammaticas quasdam quaestiones. Unde factum est, ut eos codices quos optimos olim esse censuerat multis iam locis depravatos esse, rursus quos deterrimos esse voluerat veluti ekl, multis locis veras suppeditare et integras lectiones intel-

---

*) Idemque vir doctissimus iudicat in ed. Tur. p. III: Omnes Aeschinis codices ut inter se diversissimi sunt ita a veritate et integritate omnes longissime absunt.

**) Codices ekl ad Ctesiphonteae emendationem omnium plurimum valere arbitror, ad legationis orationem paulo minorem eorum dignitatem esse iudico. Timarchea quidem suis ac propriis libris (df) ita stare videtur, ut cum ceteris diligenter conparati examinentur.

legeret. Hanc rem subita morte persequi inpeditus est. Nec enim dubito, quin vir ille doctissimus, si diutius quaerere licuisset, tandem aut ad veri notitiam aut ad erroris confessionem perventurus fuerit.

Steterunt autem ab altera parte haud pauci, qui contra atque Scheibius Sauppius Frankius statuerant, codices ekl aut maiore aut pari dignitate esse iudicarent: in his honoris causa conmemoro L. Spengelium, C. G. Cobetum, I. Bakium, H. G. Hamakerum. Quorum tamen nemo hanc quaestionem proprie sibi sumpsit absolvendam.

Ego supra iam indicavi, quid erroris Frankium conmisisse putem. Non ille explicavit, quo adfinitatis gradu singuli codices codicumque familiae inter se cohaererent, sed pro arbitrio, quid quisque dignitatis et auctoritatis habere videretur, pronuntiavit. Qua in re quam multos admiserit errores, qui veteres Quaestiones Aeschineas cum novis eiusdem viri Lectionibus Aeschineis conparaverint, facile credo intellegent. Examinaverat enim singulos codices diligentissime, at suam cuiusque auctoritatem vel ex praeiudicatis sermonis graeci opinionibus vel ex eis locis iudicaverat, ex quibus ad certam sententiam nihil aut peti aut effici posset: hinc multitudine lectionum quae aut casus ludibrio aut librariorum consuetudini atque intellegentiae debentur conmuni, veritatis lux obstructa est.

Quare novam mihi viam ingredi nunc propositum est, qua etsi non ad ipsam veritatem perveniri at quam proxime tamen accedi posse confido.

Ac primum quidem statuo: *omnes Ctesiphonteae codices qui adhuc innotuerint ex uno eodemque fonte tamquam capite fluxisse. Omnium igitur unus et conmunis habetur archetypus.*

Hoc ita esse facile cognosci potest ex maiore lacuna omnium codicum conmuni. Exstat autem illa lacuna § 159: *ἐκεῖνο ὑμᾶς ὑπομνῆσαι βούλομαι, ὅτι Δημοσθένης οὐ τὴν ἀπὸ στρατοπέδου μόνον τάξιν ἔλιπεν ἀλλὰ καὶ τὴν ἐκ τῆς πόλεως . . . . τριήρη προσλαβὼν ὑμῶν καὶ τοὺς Ἕλληνας ἠργυρολόγησε.* Hanc lacunam primus investigavit I. Reiskius, nunc nemo est quin aliquid deesse concedat.

Possim etiam alias adferre lacunas omniumque librorum conmunes, quarum cum nulla tam certa videatur, ut non aliqua dubitatio relinquatur, illam unam conmemorasse satis habeo. Cf. tamen § 13. 212*).

---

*) Ac priore loco in Conmentariis dubitavi, utrumne lacunam an interpolationem statuendam esse praestaret. Nunc *καὶ* delendum

Quodsi omnes libri ex uno archetypo fluxerunt, locos maxime depravatos ac paene desperatos in omnibus libris, si parva exceperis, eodem modo scriptos esse veri simile est. Et hoc quidem librorum nostrorum condicione valde confirmatur. Huc pertinet § 101, huc § 166. Denique si quae in archetypo fuerant interpolationes, eae dubitari non potest quin omnes deinceps libros infecerint. Sed de hac re paulo post separatim disputaturus sum.

Atque ex Harpocratione 99 (B) novimus, antiquis temporibus ut Demosthenis ita Aeschinis exemplaria exstitisse Atticiana: *Θύστιον· Αἰσχ. κ. Κτησ. πόλις ἐστὶ τῆς Αἰτωλίας, καθά φησι Δίδυμος ἐπαγόμενος μαρτύριον ἐκ τῆς α΄ Νικάνδρου τῶν Αἰτωλικῶν. ἡμεῖς μέντοι ἐν τοῖς Ἀττικιανοῖς διὰ τοῦ τ Θύτιον εὕρομεν γεγραμμένον.* In Aeschinis autem libris (§ 122) partim *θύτειον* partim *θυτεῖον* legitur, nusquam aut *θύστιον* aut *θυστεῖον**).

Quod cum ita sit, si ex parva re coniecturam facere licet, archetypum nostrorum librorum genere propinquum fuisse Atticianis exemplaribus admodum probabile est.

Hactenus de conmuni codicum origine: nunc ad generum iam descriptionem me convertam.

Codicum genera discripturis omnium primum cavendum est, ne ex parvis vitiis, quae omnium librorum conmunia sint, iudicare audeamus. Qua in re certiora indicia nulla habemus quam lacunas. Exstat autem huiuscemodi vitiorum in Aeschinis libris haud exiguus numerus.

Ac primum quidem § 20 *καὶ τὸν ἐκεῖ — ἄγει om.* eklhdfg Barb., *servat* abcgmnorz Vat. Laur. Flor. Deinde § 24 emblema habetur in abgmnhcdfi Vat. Flor. Barb., deest in ekl Laur. Nec magis § 8 verba *καὶ τῇ πόλει*, quae pro emblemate habentur, desunt in ekl, in ceteris omnibus leguntur. Tum § 55 desunt in eklz[1] *ὁποῖον — κατηγορῶ*, servata sunt in ceteris. Praeterea § 62 omittit ekl: *καὶ τῆς συμμαχίας*, habent ceteri. Rursus § 82 omittit *καὶ Γανιάδα* Laur. agmn, servavit cum ceteris ekl, praeterquam quod in ceteris *Γανίδα*, in his illud legitur, quod proxime ad Harpocrationis scripturam *Γανιάδα* accedat. Et § 87 in solis ekl omittitur emblema:

---

esse censeo: *Fingent autem aliam quandam rationem prorsus diversam et contrariam huic quem conmemoravi pudori.* Nam *ἕτερον* est *diversum, ὑπεναντίον contrarium.* At contra § 212, nisi Aeschinem infantem fuisse credas, lacuna ad Westermanni coniecturam explenda est. Praeterea cf. ad § 38 L. Spengel ad Varron. p. 638, ad § 151 ibid. p. 637 sq.

*) De Atticianis exemplaribus cf. ad § 122.

δεξιούμενος καί, quod convincitur etiam Prisciani auctoritate. Lacuna est § 95 in ekl: τὰς — τετταράκοντα, plena est scriptura in ceteris omnibus. Maior lacuna est § 109: καὶ χειρὶ — ἀρᾷ in solis ekl, § 116 εἰπεῖν — συνέδριον *om.* ekl, in ima pagina h, habent ceteri, § 132 *om.* eklh: ἀνελπίστων καί, servant ceteri, § 156 *om.* eklh: τῶν ἄλλων, habent ceteri; § 171 habent pceklhf^{2}m^{2}g^2 Vat. ἀπ' εἰσαγγελίας, *om.* ceteri; § 175 *om.* ekl: καίτοι — γραφαί, servant ceteri; § 209 *om.* eklh: ἐκ τῆς πολιτείας, servant ceteri; § 239 habet eklh: ὁ δῆμος, *om.* ceteri. In duabus lacunis k cum ceteris consentit § 140: ὃν — πόλεμον, § 186: ᾔτησαν — ἔδωκεν.

Ex hoc satis magno numero lacunarum illud efficitur, codices ekl et agmn suam ac propriam cognationem habere, ceteros codices utroque genere mixtos esse, minime autem *h* abesse ab *ekl*: Quare tria codicum genera constitui posse haec videntur:

I ekl (h) = A.
II agmn = B.
III M = mixtum reliquorum genus*).

Quodsi duo genera integra ex uno fonte derivata sunt, tertium autem genus ex his duobus conpositum videtur, ad ipsam Aeschinis emendationem, h. e. ad veteris archetypi notitiam priora tantum illa genera (A et B) valere apparet**).

Pervenimus iam eo ut duplici codicum genere, ex quo archetypi naturam cognoscere liceat, constituto deinceps quaeramus, utrum genus maiorem integritatis fidem habeat.

Ac primum quidem sic statuo, archetypum iam librum multis emblematis depravatum fuisse, qua de re infra mihi disserere proposui. Quare magnus interpolationum numerus non minus in hoc quam in illo genere invenitur. Haec autem vitia magnam partem orta sunt ex interpretamentis vel in margine adscriptis vel inter versus adpositis. Haec fere omnia in utrumque librorum genus manarunt, sed aliter fluxerunt in unum, aliter in alterum genus. Etenim habemus

---

*) Licet igitur hoc stemma adumbrare: Codex Archetyp.

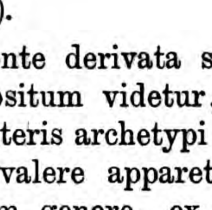

**) Scripturae consensum in singulis codicum familiis editione mea ita ante oculos positum credo, ut exempla iam adferre nihil adtineat. Inutilem librorum molem satius duxi abicere.

non modo duplex genus librorum sed duplicem recensionem vel recognitionem. Et alterius quidem exempli auctor (= B) maiore doctrina et audacia instructus erat quam ille qui eam recensionem confecit quam littera A signavimus. Hanc rem vel uno exemplo inlustrare licet. Nam cum in archetypo § 27

καὶ κτησιφῶντα

scriptum fuisset: *τούτων ὑμῖν αὐτὸν δημοσθένην μάρτυρα παρέξομαι*, transiit hoc quidem in A: *τούτων ὑμῖν αὐτὸν δημοσθένην μάρτυρα καὶ κτησιφῶντα παρέξομαι*, at in B emendatius legitur: *τούτων ὑμῖν αὐτὸν δημοσθένην καὶ κτησιφῶντα μάρτυρας παρέξομαι.* Haec emendatio multos etiam recentioris aetatis grammaticos fefellit*). Videlicet singula verba ita conglutinata sunt, ut nisi totam quae sequitur sententiam accurate expenderis, interpolationem involutam aegre detegas. Qua de re nunc quidem nemo dubitat.

Videmus igitur, unius recensionis auctorem non sine aliqua fide et religione quae verba invenerit vel intra vel extra versus ea integra transscripsisse, alterius autem recensionis auctorem grammaticum fuisse, qui non modo praedicati numerum emendarit sed ordinem etiam verborum ad conmunem normam inmutarit.

Atque eandem doctrinam eiusdem grammatici deprehendisse mihi videor § 224. Ubi cum in archetypo libro fuis-

κατ' ἀνδρὸς φίλου καὶ ξένου

set: *καὶ τὴν δεξιὰν ἐνέβαλες*, recepit A: *καὶ τὴν δεξιὰν ἐνέβαλες κατ' ἀνδρὸς φίλου καὶ ξένου*, at contra in B legitur: *καὶ τὴν δεξιὰν ἐνέβαλες ἄνδρα φίλον καὶ ξένον ποιούμενος.*

Quibus ex exemplis, accedunt autem permulta alia, quanta cum licentia grammaticorum in Aeschinis oratione grassata sit audacia et libido, luce clarius apparet. Etenim eodem illo loco § 27 in archetypo fuit: *ἐπι γὰρ χαιρώνδου ἄρχοντος*

μηνὸς

θαργηλιῶνος δευτέρᾳ φθίνοντος ἐκκλησίας οὔσης ἔγραψε Δημοσθένης ἀγορὰν ποιῆσαι τῶν φυλῶν κτλ. Quid igitur? A quidem habet simpliciter: *μηνὸς θαργηλιῶνος*, B autem non

*) Interpolata scriptura defendi potest conparatione eorum quae deinceps leguntur: *καί μοι λέγε τὰ ψημφίσματα,* non *τὸ ψήφισμα*: Demosthenem tum cum Ctesipho rogationem tulerit rationis ferendae officio inligatum fuisse conprobari videtur simul ex Demosthenis et ex Ctesiphontis legibus. Sed Ctesiphontis lege ad hanc rem nihil opus est. Demosthenis autem duo testimonia supererant: primum illa lex qua tribus murorum curatores creare iubentur, deinde plebiscitum quo Pandionis tribus hoc munus Demostheni demandavit. Haec fuerunt quae Aeschines recitavit *τὰ ψηφίσματα.*

modo docte correxit *θαργηλιῶνος μηνὸς* sed etiam addidit *ἔγραψε ψήφισμα δημοσθένης κτλ.*

Nec minus facile vitiorum progressus § 30 animadverti possunt. Ibi in archetypo scriptum fuerat: *ἐὰν δ' ἀφέληιτις τοὺς ὑπὸ τοῦ δήμου κεχειροτονημένους καὶ τοὺς κληρωτοὺς ἄρχοντας, καταλείπονται, οὓς αἱ φυλαὶ καὶ αἱ τριττύες καὶ οἱ δῆμοι ἐξ αὑτῶν αἱροῦνται τὰ δημόσια χρήματα διαχειρίζειν*, atque in margine adscriptum fuerat: *τούτους αἱρετοὺς ἄρχοντας εἶναι.* Haec omnia transscripsit A, B autem cum *ι* adscriptum parum intellexisset, primum sibi finxit *ἀφέληται* ex *ἀφέλῃι*, deinde partim *καταλίπωνται* partim *καταλείπεται*, ut sententia marginalis cum ceteris sententiis coalesceret. Vidimus supra (§ 27) B non modo interpretamenta archetypi scienter ad ordinem verborum adcommodasse, sed suo etiam ingenio nova additamenta excogitasse. Illustre huius studii exemplum est § 172: *οὐκοῦν ἀπὸ μὲν τοῦ πάππου [τοῦ πρὸς μητρὸς] πολέμιος ἂν εἴη τῷ δήμῳ.* Ibi cum de materno tantum avo sermo fuisset, de altero cogitari non potuit. Quare cum verba illa inclusa desint in A, dubitari non potest, quin B et invenerit et addiderit. Nam in archetypo si illa supra lineam fuissent adscripta, essent etiam in A servata. Quamquam negari non potest, interpretamenta aliquot archetypi in margine adscripta ab A praetermitti, a B in ordinem recipi potuisse.

Omnis dubitatio exempta est § 211. Ibi vera et simplex lectio archetypi fuit huiusmodi: *οὐ γὰρ δεῖ ἐφ' οἷς ἡ πόλις ἐκείρετο, ἐπὶ τούτοις ἐμὲ στεφανοῦσθαι.* In eodem autem archetypo scholion erat ex Lysiae epitaphio (§ 60) additum: *κείρασθαι* idem fere quod *πενθῆσαι* valere. Inde A videlicet: *ἐκείρετο καὶ ἐπένθησε.* Quid autem B? Nimirum tempora congruere inter se volebat. Quamobrem correxit: *ἐπένθησε καὶ ἐκείρατο.* Quid igitur C. Scheibius? Ille A interpolationis arguit*), quod in illo genere duo verba recto et volgari ordine conlocata essent: dici enim solebat *ἐκείρατο καὶ ἐπένθησε*, non inverso ordine *ἐπένθησε καὶ ἐκείρατο*! O miserum illum magistellum! Verba quo ordine continuari scilicet deberent sciebat, non sciebat aoristum et inperfectum tempora in una eademque sententia consociari non posse! Si quisquam, certe non A sed B pro sua scientia correxit. At haec erat Scheibii et Frankii ratio: si quid falsi et pravi in ekl invenissent, istos codices deterrimos esse clamitabant, si quid recti occurrisset et veri, videlicet interpolatoris acumen sibi deprehendisse videbantur, aspernabantur integritatem, pra-

*) Observ. in Oratores Atticos p. 11.

vitatem ex agmn amplexabantur. Duo exempla apponam. Primum § 140 Bekkerus ex A receperat: *καὶ οἱ πεζοὶ καὶ οἱ ἱππεῖς*, cf. § 88, quamquam in B reppererat *καὶ οἱ ἱππεῖς καὶ οἱ πεζοί*. Contra hanc sanam Bekkeri rationem sic ratiocinatur Scheibius: quasi vero tam anxii fuissent cum Graeci tum maxime Aeschines, quem omnino neglegentiorem in dicendo fuisse videmus, ut dicere eis exempli gratia non liceret *οἱ ἱππεῖς καὶ οἱ πεζοί*, quod praeter libros saepius interpolatos ehkl omnes codices habent in Ctesiph. § 140, quoniam *οἱ πεζοὶ* praecedere vulgo solent!

Alterum exemplum est § 73. Recte ibi ponitur in A: *ὁ γὰρ μισαλέξανδρος καὶ μισοφίλιππος ὑμῖν οὑτοσὶ ῥήτωρ δὶς ἐπρέσβευσεν εἰς Μακεδονίαν*, prave legitur in B: *ἐν Μακεδονίᾳ*. Quid ita, inquit Frankius, desero meos libros? Tam certum est enim, etiamsi exemplis demonstrari non possit (cf. tamen Bernhardy Synt. p. 350), *πρεσβεῦσαι ἐν Μακεδονίᾳ* recte dici eum qui in Macedonia legatus fuerit, ut non dubitem quin etiam III 145: *πρεσβεύσειν μὲν ἔφη ὅπου ἂν αὐτῷ δοκῇ* (sic agmnelh, *ὁ πότ'* M, *ὅποι* k) reponi debeat*). Hoc ipse inprobavit in praef. ed. alt.: *εἰς Μακεδονίαν cum* ekl *Bekkerus, recte: sic Aeschines semper, cf.* III 145. II 134. 146. III 138. I 120. II 149. 164. III 162. Rediit igitur Frankius ad sanam iudicii rationem, sed prioribus tamen illis scriptis mirum quantum Aeschinis emendationi nocuerat.

Revertor illuc unde digressus sum, alterius generis B auctorem et doctiorem et audaciorem fuisse quam A.

Habemus § 205 haec: *οὕτω δὴ καὶ τὸν Δημοσθένην ἀξιώσατε ἀπολογεῖσθαι πρὸς τὸν τῶν ὑπευθύνων νόμον πρῶτον,* *λέγω* *πρὸς τὸν περὶ τῶν κηρυγμάτων δεύτερον, τρίτον δὲ τὸ μέγιστον, ὡς οὐδὲ ἀνάξιός ἐστι τῆς δωρεᾶς*. Atque hanc lectionem archetypi credo repraesentat A. Contra B, ut verbum *λέγω* cum sequenti sententia consociaretur, correxit: *τρίτον δὲ τὸ μέγιστον λέγω, ὡς οὐδὲ ἄξιός ἐστι τῆς δωρεᾶς*, atque insuper pro *πρὸς τὸν περὶ τῶν κηρυγμάτων δεύτερον* figura sublata emendavit: *καὶ τὸν περὶ τῶν κηρ. δεύτερον*, ubi ex M quoque cognoscitur, in archetypo *καὶ* non fuisse. Contra pravam generis B correctionem recte haec monuit Hamakerus**): *Aeschinem cum iudicibus exposuisset, quod accusationis caput Demosthenem primo loco refellere oporteret, quod secundo, post-*

*) Acta Soc. gr. II 40.
**) Mnemosyne VIII 16.

remo qua de re eum tertio loco agere fas esset, dixisse palam est. Nam quid Aeschines ipse tertio loco dicat, nihil ad nos, de Demosthene eiusque apologia agitur. Quare correxit Hamakerus: τρίτον δὲ τὸ μέγιστον λεγέτω, ὡς οὐδὲ ἀνάξιός ἐστι τῆς δωρεᾶς. At neque λέγειν pro ἐπιδεικνύναι hoc loco conmodum est neque cum isto inperativo coniungi potest τὸ μέγιστον neque etiam interpolationis origo hoc modo satis explicatur.

Similiter mutationis pravitas in B elucet § 168: ἐκείνως δὲ ἀπολάβετε παρ' αὐτοῦ τὸν λόγον. Haec verba nec ipsa per se explicari possunt nec cum reliquis sententiis congruere videntur. Vitium autem quem ad modum natum sit, facile intellegitur. Nam cum antea Aeschines de sonora Demosthenis eloquentia dixisset, adiecit B ad nomen λόγον articulum τόν. Qui recte deest in A, qua re fit ut iam non orationem aliquam, sed rationem animis instituendam intellegamus: λόγον ἀπολαβεῖν παρά τινος = *exigere rationem ab aliquo.* Atque hanc sententiam veram esse apparet ex eis quae subsequuntur: ἐγὼ μὲν μεθ' ὑμῶν λογιοῦμαι.

Atque § 134 in archetypo scriptum fuerat: ἐξ ὅτου Δημοσθένης εἰς τὴν πολιτείαν παρελήλυθεν. Huius autem verbi praepositio cum conpendio expressa fuisset, recensionis A una pars descripsit προελήλυθεν, altera pars προσελήλυθεν, unus codex h servavit παρελήλυθεν. Huiusmodi permutationes saepius ex conpendiaria scriptura ortae sunt, veluti § 143 pro: παρὰ τὸν γενόμενον πόλεμον legitur in hl πρὸς τὸν γ. π., § 154 pro προελθὼν legitur in ceteris libris προσελθὼν, in ehl παρελθών*). B igitur cum legisset προσελθών, in hoc errore non acquievit, sed mutavit etiam ante nomen substantivum praepositionem cum scripsit: πρὸς τὴν πολιτείαν προσελήλυθεν. Nimirum hoc invento scriptor ille pervenerat ad tritam ac vulgarem dictionem! Alterum autem illud παρελθεῖν εἰς τὴν πολιτείαν et quid significaret et quanto praestaret, demonstravimus in conmentariis.

Quare nihil iam mirum si § 121 veterem formulam δι' αἰνιγμῶν unus A servavit, B correxit δι' αἰνιγμάτων, cf. Plat. Tim. 72 b, epist. 312 d: φραστέον δή σοι δι' αἰνιγμῶν, quorum utroque loco omnes codices consentiunt.

Quodsi § 109 in A invenitur: καὶ συναθροίσαντες δύναμιν πολλὴν τῶν Ἀμφικτυόνων ἐξηνδραποδίσαντο τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὸν λιμένα καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν κατέσκαψαν καὶ τὴν χώραν αὐτῶν καθιέρωσαν, in B autem primum δύναμιν ἱκανὴν, deinde τοὺς λιμένας ἔχωσαν, non modo superiorem mu-

---

*) Cf. etiam Cobet in Mnem. VII 277.

tationem arbitrario explicandi studio ortam esse statuendum est sed probabile etiam mihi quidem videtur alteram correctionem manasse ex conparatione Xenoph. Hell. II 2, 4: *τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἐκκλησίαν ἐποίησαν* (scr. *ἐποιήσαντο*), *ἐν ᾗ ἔδοξε τούς τε λιμένας ἀποχῶσαι πλὴν ἑνὸς καὶ τὰ τείχη εὐτρεπίζειν.* Nam qui fieri potuit ut grammaticus ille pluralem numerum effingeret nisi exemplum ante oculos haberet? Accedit quod ne verbum quidem recte se habere videtur. Tria enim genera ultionis conmemorantur: primum homines in servitutem abactos esse, deinde portum oppidumque diruta esse, denique deo consecratum esse agrum. Quocirca nescio an emendari debeat: *ἐξηνδραποδίσαντο τοὺς ἀνθρώπους καὶ τόν τε λιμένα καὶ τὴν πόλιν κατέσκαψαν καὶ τὴν χώραν καθιέρωσαν.* An ex *τόν τε λιμένα* natum est *τοὺς λιμένας*?

Eademque libido, quam adhuc in B reprehendimus, occurrit § 100. Ibi cum in archetypo fuisset: *ἐνταῦθα δὴ*
κελεύει
συστρέψας γράφει ἑλέσθαι πρέσβεις εἰς Ἐρέτριαν, pro sua simplicitate A scripsit: *γράφει καὶ κελεύει ἑλέσθαι*, B autem ingeniosius emendavit: *γράφει κελεύων ἑλέσθαι*, miror tamen quod non hoc quoque loco addidit *ψήφισμα.*

Nec quemquam dubitaturum puto quin § 88: *ἔπειθ' οἱ στρατιῶται οἱ ὑμέτεροι καὶ πεζοὶ καὶ ἱππεῖς ἄνδρες ἀγαθοὶ ἐγένοντο* in appositis substantivis articulorum omissio ingenio debeatur eius grammatici qui B appellatur, cum in A optime servatum sit: *καὶ οἱ πεζοὶ καὶ οἱ ἱππεῖς*, qua re diversa militum genera certius distinguuntur, cf. § 140 et adn.

Nec minus veritatis speciem habet quod § 86 legitur: *ἐπειδὴ τάχιστα διέβητε εἰς Εὔβοιαν Πλουτάρχῳ βοηθοῦντες* = opes atque auxilium ferentes, cf. adn. Quid autem B? Videlicet participii praesenti tempore contempto ad vulgarem dicendi consuetudinem correxit: *βοηθήσοντες.* Illum autem praesentis usum non modo graeci sed etiam latini scriptores nec solum prosarii sed etiam poetae tuentur.

Veri simile est in archetypo fuisse § 68: *ἐνταυθ' ἕτε-*
ψήφισμα
ρον νικᾷ δημοσθένης, ἐν ᾧ γράφει μὴ μόνον ὑπὲρ τῆς εἰρήνης ἀλλὰ καὶ περὶ συμμαχίας βουλεύσασθαι. Et haec quidem lectio confirmatur § 71: *καὶ ὁ δῆμος ἀπῆλθε τοιαύτην τινὰ δόξαν ὑπειληφὼς, ὡς ἔσται μὲν ἡ εἰρήνη, περὶ δὲ συμμαχίας οὐκ ἄμεινον εἴη διὰ τὴν τῶν Ἑλλήνων παράκλησιν βουλεύεσθαι.* Nec vero B duplicem praepositionem ferendam putavit: scripsit *ἀλλὰ καὶ συμμαχίας.* Nempe praepositionum similium iteratio illi grammatico intolerabilis videbatur. Quare

sustulit praepositionem πρὸς § 205, sustulit etiam περὶ § 107: γένη παρανομώτατα, οἳ εἰς τὸ ἱερὸν τὸ ἐν Δελφοῖς καὶ περὶ τἀναθήματα ἠσέβουν, ἐξημάρτανον δὲ καὶ εἰς τοὺς ἀμφικτυόνας, quamvis haec eadem praepositio defendatur § 118. Cf. praeterea § 10: ὥστε ἠναγκάζοντο τὴν ψῆφον φέρειν οἱ δικασταὶ οὐ περὶ τοῦ παρόντος ἀδικήματος ἀλλ' ὑπὲρ τῆς αἰσχύνης τοῦ δήμου, Westermann ad Dem. Ol. I 5. Weber ad Aristocr. 1. Schneider ad Isocr. I 35. Frohberger ad Lys. XIII 17. Maetzner ad Lyc. Leocr. 7. Scheibe Vind. Lys. 13. Nec in his finibus se continuit B. Desideravit enim infinitivi subiectum, cum praesertim sequatur: μὴ περιμείναντας τοὺς πρέσβεις τοὺς ὑμετέρους. Adiecit igitur ad infinitivum βουλεύσασθαι vel ὑμᾶς vel ἡμᾶς. Nec vero hoc pronomen verbis κελεύειν aut γράφειν frequenter adiungi solet, cf. § 63: νικᾷ γὰρ ἕτερον ψήφισμα ὁ Φιλοκράτης, ἐν ᾧ κελεύει ἑλέσθαι δέκα πρέσβεις, οἵ τινες ἀφικόμενοι ὡς Φίλιππον ἀξιώσουσιν αὐτὸν πρέσβεις αὐτοκράτορας ἀποστέλλειν ὑπὲρ τῆς εἰρήνης. En iterum grammatici B libido mirabilis! Offendit eum praepositio ὡς, mutavit eam extemplo in πρός, quamquam eadem praepositio etiam I 51. 57. 242 invenitur. Et cum parum recordaretur in re sollemni sollemnia verba usurpari, pro ἀποστέλλειν vulgare verbum posuit πέμπειν, nescio an ad § 62. Ibi vero eadem audacia deprehenditur. Nam in A recte sicut in archetypo legitur: ἔγραψε Φιλοκράτης ἐξεῖναι Φιλίππῳ δεῦρο κήρυκα καὶ πρέσβεις περὶ εἰρήνης πέμπειν, nisi quod A verba ista περὶ εἰρήνης in ordinem recepit. Est autem hoc manifestum interpretamentum. Nam prima rogatione Philocrates nihil egerat nisi ut Athenienses iuris conmercium cum Philippo interdictum denuo restituerent. Alteram demum rogationem nominatim tulit de pace, cf. § 63. Atque interpretamentum illud convincitur etiam articuli omissione: aliis enim locis semper dicitur, ἡ εἰρήνη, τῆς εἰρήνης, ὑπὲρ τῆς εἰρήνης κτλ.*) Hoc autem emblema non simpliciter transcripsit B, sed amplificavit cum hoc sibi excogitavit: περὶ εἰρήνης καὶ συμμαχίας, quasi vero Philocrates, non Demosthenes de societate cum Philippo instituenda nominatim tulisset! Pergit arche-

γραψάμενος

typus sic: ἧκον οἱ τῆς κρίσεως χρόνοι· κατηγόρει μὲν λυκῖνος, ἀπελογεῖτο δὲ Φιλοκράτης, συναπελογεῖτο δὲ Δημοσθένης· ἀπέφυγεν ὁ Φιλοκράτης. Translatum igitur est in A: λυκῖνος γραψάμενος, in B autem vel κατηγόρει μὲν ὁ γραψάμενος vel

*) Considerare tamen iuvat II 13: ἐξεῖναι Φιλίππῳ δεῦρο κήρυκα καὶ πρέσβεις πέμπνιν ὑπὲρ εἰρήνης.

λυκῖνος ὁ γραψάμενος (= M), unde fluxit vulgata. Sed interpretamentum illud participium in archetypo fuisse facile perspicitur primum ex omissione articuli in A, deinde ex sententiarum aequabilitate et brevitate. Nam si Aeschines ipse reliquisset *Λυκῖνος ὁ γραψάμενος*, concinnitatis causa certe scripsisset: *ἀπελογεῖτο δὲ Φιλοκράτης ὁ τὴν γραφὴν φεύγων.* At nimis molesta erant huiusmodi additamenta maximeque inconmoda in tanta sermonis brevitate. Et Lycinus quidem homo est nobis ignotus, at non item Atheniensibus. Denique si antea expressum erat: *τοῦτο τὸ ψήφισμα ἐγράφη παρανόμων*, paulo autem post sequebatur *κατηγόρει μὲν Λυκῖνος*, nisi contraria sententia elata esset, Atheniensibus certe manifestum erat eum qui accusaret simul accusatorem (*τὸν γραψάμενον*) fuisse.

Quod deinceps sequitur: *μετὰ ταῦτα ἐπῄει χρόνος Θεμιστοκλῆς ἄρχων*, tametsi similem dicendi consuetudinem in commentariis exemplis probavi, cum in B inveniatur *ὁ χρόνος*, in A tantummodo *χρόνος*, probabile mihi est in archetypo sic
χρόνος
scriptum fuisse: *μετὰ ταῦτα ἐπῄει Θεμιστοκλῆς ἄρχων.* Quod si verum est, ex hac mea quaestione conprobatur quod Hamakerus olim coniectaverat delendum esse *ὁ χρόνος* *). Quod autem idem criticus simul *ἐπῄει* eiciendum putavit, equidem qui id fieri possit non assequor.

Bakius *) recte observavit § 8 ex A restituendum esse pluralem numerum: *κολάζετε τοὺς ὑπεναντίως τοῖς νόμοις καὶ τῷ ὑμετέρῳ συμφέροντι πολιτευομένους.* Nam antea ex B legebatur: *κολάζετε τοὺς ὑπεναντίως τῷ νόμῳ καὶ τῇ πόλει καὶ τῷ συμφέροντι τῷ ὑμετέρῳ πολιτευομένους.* Obsecutus est Bakio Frankius in praef. II et Schultzius in ed. sua. Quid autem hic? Mirabili sane inconstantia in una eademque sententia duabus in rebus gravissimis secutus est alterum genus, quod littera A signavi, ad extremum autem ab hac via deflexit cum ex B reliquit: *τῷ συμφέροντι τῷ ὑμετέρῳ*! Adeo occaecati isti homines mordicus tenent falsae opinionis errorem!

Demonstravi in conmentariis § 9 non minus falsum esse *τῶν ἀρχῶν* quam *τῶν ἀρχόντων.* At grammatici B libidinem, qui ex *ἀρχῶν* sibi *ἀρχόντων* finxit, hoc quoque loco considerare iuvat.

Maiora adhuc huius libidinis exempla proposui, quamquam in tanta nube exemplorum multa praetermittere coactus eram, nunc ut universam huius grammatici rationem inlustrem, leviora etiam attingam.

---

*) Mnemos. VIII 6.
**) Hyp. IV 317.

Vertit Aeschines § 48 orationem primum ad iudices, deinde sermocinationem instituit, attribuit enim sermonem iudicibus. Cum autem ipse ante dixisset de Ctesiphonte et Demosthene coniunctim, iudicum sermonem miscet cum uno Demosthene. Qui postremo desinit: *οὐ γὰρ ἀποδείξεις ὡς ἔννομα γέγραφεν.* Quid tertia hic sibi velit persona, primo aspectu obscurum est. Et B quidem cum correxit *ὡς ἔννομα γέγραφας* hanc difficultatem facile removit. At Demosthenes nihil rogaverat. Cum Demosthene autem, non cum Ctesiphonte iudices sermonem instituerant. Quare integriorem existimo esse lectionem A, dummodo scripseris: *οὐ γὰρ ἀποδείξεις ὡς οὗτος ἔννομα γέγραφεν.*

Eademque opera strenua grammatici B habetur § 54: *τοῦτον δ' ἀφορίζεται [τὸν χρόνον] τῇ γενομένῃ εἰρήνῃ καὶ συμμαχίᾳ.* Verba enim inclusa desunt in A, afuerant igitur etiam ab archetypo. Nec quisquam ea desiderabit: si adessent, mallem expungere.

Alia peccavit B § 70, quae partim ad aliud genus vitiorum pertinent: *δύο τὰ μέγιστα προκαταλαμβάνοντες, πρῶτον μὲν τὸν χρόνον τὸν τῆς τριμήνου ταῖς τῶν Ἑλλήνων πρεσβείαις ἱκανὸν παραγενέσθαι κατασκευάζοντες, ἔπειτα τὴν τῶν Ἑλλήνων εὔνοιαν τῇ πόλει [μετὰ κοινοῦ συνεδρίου] κτώμενοι.* Ibi primum post numerale exstirpavit B articulum ex consuetudine sermonis graeci prorsus necessarium, velut § 84, ubi in A saltem vestigia huius articuli relicta sunt. Idemque grammaticus dormitans scilicet correxit aliorum diversorumque locorum memor: *πρῶτον μὲν οὖν,* quasi nova sententiarum series inciperet. Deinceps verbum *παραγενέσθαι* conmutavit cum *γενέσθαι,* errore fortasse ex conpendio orto. Denique ut alias saepius ex *κατασκευάζειν* effecit *παρασκευάζειν.* Recte enim Bakius*) sic iudicat: proprietas credo sermonis postulat, ut *κατασκευάζοντες* e libris (A) adsumatur. Agitur enim de consilio, quod non aperte isti profiterentur sed decreti verbis tamen se consequi posse sperarent.

Atque § 75 ad haec verba: *ἀνάγνωθί μοι τίς ἦν ὁ ταῦτα γράφων, καὶ τίς ὁ ταῦτα ἐπιψηφίζων* addidit B: *πρόεδρος,* manifestum interpretamentum. Illud non urgueo, quod idem ille grammaticus correxisse videtur *γράψας* et *ἐπιψηφίσας,* cum in A exstet semel *γράφων* semel *ἐπιψηφίσας.* Res enim parum certa est. Ac nescio an illae sententiae sic ordinandae videantur: *ὅτι δ' ἀληθῆ λέγω, ἀνάγνωθί μοι τίς ἦν ὁ ταῦτα γράφων* (cf. II 19). *ΨΗΦΙΣΜΑ. Καὶ τίς ἦν ὁ ταῦτα ἐπι-*

*) Hyp. IV 321.

ψηφίσας. ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Qua ratione facilius etiam explicatur, qui fieri potuerit, ut πρόεδρος in ordinem verborum (B) irreperet.

Paulo post utrumque genus codicum conmendat scripturam rhetorum etiam testimoniis probatam ἡ τῶν δημοσίων πραγμάτων φυλακή. Haec unice vera est. Nam publicae actiones publice asservatae inmutabiles sunt eaeque opponuntur rhetori semper mutabili, i. e. publicis actionibus non custodia publica servatis. Quare Aeschines dixit ἀκίνητόν ἐστι, i. e. τὸ τὰ δημόσια πράγματα φυλάττειν. Contra si dixisset ἡ τῶν δημοσίων γραμμάτων φυλακή, dicturus fuit aut ἀκίνητός ἐστι aut ἀκίνητά ἐστι. Hoc loco accidit ut scholion irreperet in A, non item in B. Legitur enim illic: τοῖς ἀντιμεταβαλλομένοις αὐτομολοῦσιν, cf. Schol. Schultzii 327. Vides quam sincere quam simpliciter quam patienter A illud scholion acceperit sine ullo emendandi conatu! Paulo post servavit A: ἀλλ' ἀπέδωκε τῷ δήμῳ, ὁπόταν βούληται, συνιδεῖν τοὺς πάλαι μὲν πονηροὺς κτλ., B autem correxit ἀλλ' ἐπέδωκε, quod verbum cum infinitivo congregatum cogitari non potest.

Gravius vulnus contraxit § 83: καὶ τὸ τελευταῖον στεφανώσας τοὺς μετὰ Ἀριστοδήμου εἰς Θετταλίαν καὶ Μαγνησίαν
τὴν εἰρήνην
παρὰ τὰς συνθήκας πρεσβεύσαντας τὴν μὲν εἰρήνην διέλυσε, τὴν δὲ συμφορὰν καὶ τὸν πόλεμον κατεσκεύαζεν. Sic archetypus et A, nisi quod explicatio illa παρὰ τὴν εἰρήνην ad verborum ordinem sic adconmodata est: παρὰ τὰς περὶ τῆς εἰρήνης συνθήκας. Quanto artificiosius B suam operam praestitit! Ille primum scripsit παρὰ τὰς τῆς εἰρήνης συνθήκας, deinde hostilem sibi finxit expeditionem corrigendo ἐπιστρατεύσαντας pro πρεσβεύσαντας — fortasse in archetypo fuerat ληστεύσαντας —, denique παρεσκεύασεν induxit pro κατεσκεύασεν *). Nam medium illud vitium, quoniam corruptela altius sedere videtur, etiamsi non numero, at superius illud inventum vulgarem grammatici doctrinam sapit. Illud utique magni momenti est, quod hoc loco in textu scholii lemma πρεσβεύσαντας vel ii codices habent, qui in verborum ordinem acceperunt ἐπιστρατεύσαντας. Destituuntur igitur isti codices ipsorum scholiis! **)

Scholia ipsa in utramque recensionem saepius se insinuasse iam monui, cuius rei manifesta exempla habentur §§ 138—139. Ac simile exemplum exstat § 103, ubi in B (praeter unum a) legitur: ἐξανηλωμένοι γὰρ ἐν τῷ [πρὸς

*) Cf. A. Schaefer in Jahn. Ann. 93, 27.
**) Schol. ed. Schultz. p. 329.

φίλιππον] πολέμῳ. Hoc ego non urgueo, conmune enim omnium librorum est vitium. Maius est quod paulo post idem grammaticus B in his verbis: *πέμπουσι πρὸς αὐτὸν Γνωσίδημον τὸν Χαριγένους υἱὸν τοῦ δυναστεύσαντός ποτε ἐν Ὠρεῷ, δεησόμενον [αὐτοῦ] τὸ μὲν τάλαντον ἀφεῖναι τῇ πόλει,* ex suo adiecit pronominis genetivum, quem uncinis indicavi.

Huiusmodi parva additamenta in hac recensione persaepe occurrunt, veluti § 156. Ibi in archetypo fuisse videtur: *μὴ*
τοῦ *ἱκετεύει*
πρὸς Διὸς καὶ θεῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τρόπαιον ἵστατε ἀφ' ὑμῶν αὐτῶν. Ex his vestigiis hanc emendationem videlicet sibi effinxit B: *μὴ πρὸς τοῦ Διὸς καὶ τῶν ἄλλων θεῶν, ἱκετεύω ὑμᾶς, ὦ ἄ. Ἀ., μὴ τρόπαιον ἵστατε ἀφ' ὑμῶν αὐτῶν.* Hic nisi A haberemus, quis tandem interpolationem istam tectam aperire et nudare auderet?

Nihil sane aptius et verius quam § 183 hoc asyndeton: *οὗτοι δεῦρο ἀφικόμενοι τὸν δῆμον ᾔτησαν δωρεάν· ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ δῆμος τιμὰς μεγάλας κτλ.* Conmendatur hoc asyndeton ipsa verbi conlocatione. Et religiose hanc figuram servavit A. At contra B pro suae doctrinae mediocritate correxit nimirum: *καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς κτλ.* Idemque asyndeton aptissimum sustulit § 136: *ἐὰν [δὲ] περιελόντες τοῦ ποιητοῦ τὸ μέτρον τὰς γνώμας ἐξετάζητε κτλ.* His in rebus parvis maxime versabatur istorum grammaticorum sedulitas! Simile pusilli hominis studium elucet § 187: *ἦν μὲν γὰρ ὁ τὸ ψήφισμα νικήσας Ἀρχῖνος.* Nimirum qui vicerit eum ante rogasse necesse est! Quid igitur? Doctissimus noster B excogitavit hoc: *ἦν μὲν γὰρ ὁ τὸ ψήφισμα γράψας καὶ νικήσας Ἀρχῖνος,* quasi vero ille legum violatarum nomine in ius iudiciumque vocatus esset! Paulo post adicitur: *καὶ τοῦτ' ἐστὶν ἔλαττον ἢ δέκα δραχμαὶ κατ' ἄνδρα,* B autem perspicuitatis amantissimus correxit scilicet *κατ' ἄνδρα ἕκαστον.*

Aliud emblema est § 197: *τίς οὖν ἀποδέδεικται λόγος ἀνδρὶ δικαίῳ συνηγόρῳ [καὶ σώφρονι].* Et ita quidem *a.* Reliqui eiusdem generis codices, cum adiectivorum distractio offendisset, longius interpolando progressi praebent: *ἀνδρὶ συνηγόρῳ δικαίῳ καὶ σώφρονι.*

Veram lectionem § 209 *περιεγράψατέ με* praebet A, quae quo modo explicanda videatur, demonstravi in conmentariis. B autem adiecit *ἐκ τῆς πολιτείας,* quo additamento omnis adhuc explicatio frustrata est.

Optime emendatio procedit § 222, cum nitimur ea lectione quam A praebet: *πλεῖον τῆς πόλεως ἀφανίζων ναυτικὸν ἢ ὁπότε Ἀθηναῖοι τὴν ἐν Νάξῳ ναυμαχίαν Λακεδαιμονίους καὶ*

Πόλλιν ἐνίκησαν. Ibi Cobetus*) olim coniecit ἢ ὅτῳ. Nam vulgata fuerat adconmodata ad B, qui praebet ἢ ὅτε. Argumentis non opus est demonstrare, cur neque ὅτε neque etiam ὅτῳ hoc loco conmodum videatur. Verum quod est, ἢ ᾧ ποτε, facile ex A elicitur. Sed utut est, hoc quidem pro certo haberi potest, grammaticum illum B ὁπότε in ὅτε pro suo ingenio inmutasse.

In conmentariis etiam demonstravi, cur § 226 eam lectionem, quam A praebeat, restituendam putem: τὴν πόλιν ἀνηκέστοις συμφοραῖς περιβαλών, cf. § 114, cum utroque loco pro συμφοραῖς in B legatur κακοῖς. Nunc addo, non modo Andocidis auctoritatem, sed Lysiae etiam consuetudinem illud tueri quod A praebet. Supra iam conmemoravi asyndetis B inimicissimum fuisse. Idque pertinet ad omnem liberiorem dicendi formam. Inlustre exemplum est § 245, ubi in A haec leguntur: καὶ τὸ μέγιστον· ἐπερωτῶσιν ὑμᾶς οἱ νεώτεροι πρὸς ὁποῖον χρὴ παράδειγμα αὑτοὺς τὸν βίον ποιεῖσθαι. Haec sententia et simplex est et belle expressa, nisi quod emendandum videtur: ἐπερωτήσουσιν. Sed ne hoc quidem utique necessarium. Iam mecum conferas quaeso, quanta audacia et libidine saevissimus B nativam simplicitatem comptis cincinnis exornaverit! Ille enim sic: τὸ δὲ μέγιστον, ἐὰν ἐπερωτῶσιν ὑμᾶς οἱ νεώτεροι πρὸς ποῖον χρὴ παράδειγμα αὑτοὺς τὸν βίον ποιεῖσθαι, τί κρινεῖτε; Cetera ut omittam quid ineptius cogitari potest quam istud τί κρινεῖτε?

Porro § 226 recte habet A: τοὺς νέους, nulla enim hic est conparatio maturioris aetatis, B nimirum correxit: τοὺς νεωτέρους, sed cf. Lyc. Leocr. § 10. Deinceps sequitur τὰ δίκαια
δημόσια, hinc in A transiit: τὰ δημόσια δίκαια, B autem ineptissime correxit: τὰ δημόσια κηρύγματα. Nec enim his angustis finibus suam sententiam contineri voluit Aeschines. Immo conmunem sententiam hanc fere extulit: iuventutis mores non modo privatis institutis sed publicis etiam actis, i. e. publica vita (τὰ δημόσια) formari. Deinceps duo exempla addidit, unum ex publica renuntiatione alterum ex publica contione petitum. Unde manifestum est quam parum conveniat illud τὰ δημόσια κηρύγματα. Nec vero hoc satis est. Opposuit enim Aeschines publicam virtutis laudationem et privatae vitae turpitudinem. Hanc sententiam sinceram conservavit A: κηρύττεταί τις ἐν τῷ θεάτρῳ ὅτι στεφανοῦται ἀρετῆς ἕνεκα ἄνθρωπος ἀσχημονῶν τῷ βίῳ. Hanc simplicem brevitatem inepte

*) Nov. Lectt. 124.

dilatavit B: *κηρ. τις ἐν τῷ θεάτρῳ ὅτι στεφανοῦται ἀρετῆς ἕνεκα καὶ ἀνδραγαθίας καὶ εὐνοίας ἄνθρωπος ἀσχημονῶν τῷ βίῳ καὶ βδελυρός.* Quid quaeso pertinet huc ista *εὔνοια*? Non voluntates hominum inter se conparantur, sed virtutis species et turpitudo vitae. Videlicet sinceritatem dictionis miscuit B trita et publica formula plebiscitorum, quae tamen non semper tam dilatata fuerat.

Sed haec hactenus. Demonstravisse mihi videor illum grammaticum qui unum genus codicum (B) confecerit, et doctiorem et audaciorem fuisse quam eum qui alterum genus (A) conposuerit. Non dico nulla esse emblemata in A — archetypus iam multis additamentis scatebat —, sed hoc etiam atque etiam affirmo, A multo integriorem esse quam B, vitia autem in hoc genere tam tecta et obducta esse, ut nihil profecto, si vetus ille grammaticus multos nostrae aetatis grammaticos deceperit, mirandum videatur.

Multo etiam magis recensio A quantopere praestet ceteris codicibus apparet, si accuratius et diligentius Attici sermonis consuetudinem persequimur. Eiusmodi quaestiones omnium diligentissime instituit F. Frankius*). His studiis defensor ille recensionis B pertinacissimus eo adductus est, ut eos codices (i. e. A) quos antea sprevisset nunc saepius sequendum esse concederet. Sed ipsius illius verba adscribere operae pretium est: *Ut in aliis svriptoribus illa tanta auctoritas optimis codicibus recte tribuatur: in Aeschine intellexi tribui non posse multoque etiam saepius eis codicibns, quos adhuc in recensendo Aeschine sprevi. octemperandum esse mihi persuasi; idque infra exemplis aliquot ostendam, pluribus, si deo placet, in altera Aeschinis editione demonstraturus.* Quare ego meam disputationem sic instituam, ut omnium primum eos locos conligam, quibus Frankius nunc recensioni A obtemperandum esse duxerit.

166 confitetur scribendum esse *ὦ σιδηροῖ*, quam formam A conmendat, non item B. 97 *ἱππέας* ex A, *ἱππεῖς* in B. 40 *οἶμαι* A, *οἴομαι* B. 77 *παρενόμει* in A, *παρηνόμει* partim in A et B. 142 *ἐπεπόνθεσαν* in A, *πεπόνθεσαν* in B. 27 *ἐπιμεληθησόμενος* A, *ἐπιμελησόμενος* B, cf. Franke 457 sq. 21. 28 *εὐθύς* A, *εὐθέως* B. 36 *τῇδε τῇ γραφῇ* A, *τῇ γραφῇ τῇδε* B.

Pertinent haec omnia maxime ad orthographicas quaestiones, quo in genere ne ei quidem codices sine ullo pretio sunt, qui ex utrisque recensionibus fluxerunt. Quare

---

*) Philolog. Suppl. I 427—476. Minus praestitit in Lectionum Aeschinearum part. II, Misniae 1867.

adferam eos potius locos, ubi in praefatione alterius editionis Frankius conmendavit lectionem A. Sunt autem haec: 8 praestat *τοῖς νόμοις* (A), *καὶ τῇ πόλει* (cum A) delenda esse concedit. 11 recte *κρείττους* ex h Bekker. 27 vitioso emblemate B inquinatum esse concedit. 30 *καταλείπονται* ex A recipiendum duxit. 42 *ἀρετῆς ἕνεκα* ex A accepit. 43 *τιμαῖς* ex A retinuit. 53 *ὥστε* A, *ὡς* B. 63 *ἔδωκε* A, *δέδωκε* B. 70 *ἀναγράφεσθαι* A, *ἀναγεγράφθαι* B. 71 *προκαταλαβὼν τὸ βῆμα Δημ.* A, recte. 73 *εἰς Μακεδονίαν* A, recte. 75 dele *πρόεδρος* cum A; *ἀπέδωκε* A, *ἐπέδωκε* B. 78 *μόνον* cum A *om.* Cobet. 82 *μυρτίσκην* k. Fort. *Γανιάδα* (A). 83 *πρεσβεύσαντας* cum A Bekk. 85 restitue *πεζῇ* ex A et 96 *πεζὴν* ex A. 87 *ἐνεκωμίαζεν* A. 92 *καὶ Χαλκιδέας* A. 96 *καὶ ἄλλους* cum A Bekk. 97 *ἱππέας* A. 98 *πλέον* A. 100 emblema arguit A. 111 *θύσειεν* A. 115 *ἕνεκα* A. 116 *ἐξαράσασθαι* et *ἀνέθηκεν* cum Harp. A. 122 *ἀναγορεύει* A. 125 *ἐδύνατο* e. 126 *ἐπ' ἀναστάσει* A. 127 *πρόσταγμα* A. 127 recte Bekk. cum A *ἐκεῖσε*. 127 *τἀληθὲς* e. 129 immo *φεύγοντας* cum A. 131 *καίτοι . . γε* A. 132 glossema arguit A. 135 *μέγ' ἐπήγαγε πῆμα* h. 152 glossema arguit A. 156 *πρὸς τοῦ Διὸς καὶ θεῶν* A. Glossema arguit A. *μὴ* cum A *om.* Cobet. 160 recte Bekk. ex A *ἐτελεύτησε μὲν*. 165 *Πελληνέων* h. 167 scribe cum A *ἀποστήσειας*. 168 *εἰς* cum eh Cobet. 169 *περὶ* A. 178 *ὅτι ἐπὶ* cum h Bekk. 179 *ἢ νῦν* cum A *om.* Bekk. et Cobet. 182 immo *κἀκείνων* ut ex *e* Bekk. 186 *προέλθετε* cum A Bake. 193 *ἡμῖν* A. 194 *ἀπέφυγεν* cum A Cobet., *ἔφυγε* cum A (*ἔφευγε*) Cobet. 196 *ὑμῖν* cum A Bekk. 205 inclinare videtur ad A. 209 *καταφύγω* cum A Bekk. *περιεγρ.* A. 213 glossema arguit A, immo *κατὰ τὴν ἀγορὰν* cum A. 222 *ἡμῶν* cum A omiserunt Turr. 228 glossema arguit A. 232 glossema arguit A. 236 *ἀναλογισαίμην* ex A Bekk. 238 *πρότερον om.* A. 239 immo *ἐξειργάσατο*, ut est in A. 244 *ἀντεροῦ* cum A Bekk. 247 *ὑμᾶς* ex e Bekk. 254 *ἡμῶν* cum A *om.* Bekk. et Turr.

Haec fere sunt, quae Frankius ex A potissimum retractanda esse censuerat. Haud parvus sane numerus emendationum et quae ita conparatae sint ut ex arbitrio et libidine grammaticorum nasci non potuerint. Multo maior numerus est locorum, quibus olim Bekkerus pro sano suo iudicio et scientia sermonis Graeci codicibus eklh obtemperaverat. Confer quaeso Bekkeri editionem cum Frankii aut Schultzii editionibus, facile videbis, post Bekkerum Aeschinis orationem magis corruptam quam emendatam esse. Cuius rei quid tandem causae fuit? Nimirum illud quod Scheibius et Frankius ne-

scio quo iure etiam atque etiam iactaverant optimos esse codices agmn.

Sed ad eam rem quam mihi proposui, revertor. Bekkerus § 169 recte ex A ediderat: *οἶμαι τοίνυν ἅπαντας ἂν [ὑμᾶς] ὁμολογῆσαι.* Ibi codices B praebent *ὁμολογήσειν.* Hoc vero soloecum esse nemo profecto nostra aetate, qui sano iudicio utatur, iam pernegabit*). Quod autem in A legitur, omnibus numeris absolutum est. Ac tamen Frankius etiamnunc in praef. II hoc adnotat: *ἂν* deletum malim. Et aliis locis permultis A congruit cum norma grammatica, veluti § 212 *φοβήσεται* pro *φοβηθήσεται*, *Δημοσθένης* pro *ὁ Δημοσθένης*, ubi partim Frankius A secutus est partim sprevit. Maxime ex § 194 apparet, quanto hoc in genere ceteris praestet A, cf. Cobeti Nov. Lectt. 443, sed tamen editores mirabili pervicacia diutius repugnaverunt. Et § 192 recte ex B receptum est *τὰ παράνομα*: idem paulo post aspernati sunt ubi unius A auctoritate conmendatur! Non minus § 164 recipiendum erat aoristum tempus *ἀνεβάλου* convenienter elatum reliquis temporibus. Atque § 151. 131 in conmentariis demonstravi, quam convenienter oratorum consuetudini in hac re usurpatum sit inperfectum ut hic *ἀπεκάλει* sic alias *ἀπετόλμα* et similia. Quodsi idem A pergit *καὶ γράφει* pro eo quod B praebet *καὶ γράψειν ἔφη*, quis tandem dubitabit aut hoc praesens historicum restituere aut si mutare malit inperfectum efficere? Ne illud quidem praetermittendum est, quod in scriptura *δεκέτης*, *διέτης* A consentit cum Atticistarum praeceptis, cf. Herodian. II 687. Illud quidem in A invenitur § 148. 122.

Supra iam conmemoravi verum ordinem verborum § 140 *καὶ οἱ πεζοὶ καὶ οἱ ἱππεῖς* servatum esse in A, illud etiam pronuntiavi saepius in A servatam esse veterem formulam *δύο τὰ μέγιστα, τρία τὰ μέγιστα.* Hanc Bekkerus recepit § 141, quod ibi confirmatur etiam ex B et M, cur eandem ceteris locis aspernatus est, ubi tantummodo in A invenitur? Cf. 70. 84.

Atque § 126 verissimum est quod in A legitur: *καὶ τῶν πλείστων διαφειμένων*, nisi quod emendandum est: *καὶ τῶν πλείστων δὴ ἀφειμένων.* Nam vulgata *τῶν πολλῶν* hoc loco plane falsa est. Nec enim multitudo conparatur cum paucis quibusdam nobilibus, sed unius populi in contionem congregati maior pars opponitur minori parti. Atque superlativo denique mirum quam convenienter adconmodata est particula

*) Cf. Madv. Adv. I 435.

δή, quam in δι latere nunc ego nihil dubito. Illud etiam supra indicavi, § 121 solummodo in A priscam formulam δι' αἰνιγμῶν conservatam, in ceteris libris prave δι' αἰνιγμάτων correctum esse. Maximeque necessarium est quod § 120 in A repperi: καὶ πᾶσιν οἷς ἂν δύνωμαι. Sensus enim est: et si qua alia re potero. In hac re constans est Graecorum usus. Sed tamen omnes adhuc editores ex BM retinuerant: καὶ πᾶσιν οἷς δύναμαι. Quis quaeso credet, hoc si Aeschines reliquisset, librariorum quemquam mutaturum et scripturum fuisse οἷς ἂν δύνωμαι? Si quidquam, verbi modorum ratio illa aetate oblitterata fuerat. Nos hanc scientiam debemus Reiskio Reizio G. Hermanno, Dobreo, Cobeto, Madvigio.

Nihil sane vividae descriptioni aptius quam inperfectum § 118: ἐπῄει δ' οὖν μοι [ἐπὶ τὴν γνώμην]. Nostri editores hoc tamen contempto ex B tenuerunt: ἐπῆλθε δ' οὖν μοι κτλ. Nimirum quod A praestare viderent, hoc spernebant, B libidinosam audaciam multis laudibus in caelum efferebant!

Quid tardius quid inpeditius quam quod § 118 in BM legitur: καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ δυσχερῆ κατὰ τῆς πόλεως διεξῄει [λέγων], ἃ ἐγὼ οὔτε τότ' ἐκαρτέρουν ἀκούων οὔτε νῦν ἡδέως μέμνημαι αὐτῶν. Participium omittit A, rectissime. Nec enim ad superiorem sententiam, cuius verbum est διεξῄει, nova per participium sententia adicitur, sed relativo enuntiato una eademque sententia continuatur. Ac tamen editores auctoritatem librorum A pro nihilo habendam duxerunt!

Et grammatices legi convenientius et ad sententiam acerbius est quod § 104 praestat A: ὁ δ' ἀπεκρίνατο τῷ Γνωσιδήμῳ ὅτι ἐλαχίστου (+) χαλκοῦ οὐδὲν δέοιτο· τὸ δὲ τάλαντον διὰ τοῦ Καλλίου εἰσέπραττεν. Ibi BM legunt: εἰσπράττειν. Hoc vero ne cogitari quidem potest! Nam si oratio obliqua continuaretur, non praesenti sed futuro tempore infinitivi opus erat. Hoc recte perspexit Hamakerus *). Prorsus soloecum est quod § 85 etiamnunc toleratur: καὶ πρὶν τριάκονθ' ἡμέρας διελθεῖν ὑποσπόνδους Θηβαίους ἀφήκατε. Quid enim? Athenienses *dimiserunt* Thebanos devictos antea quam triginta dierum spatium expletum est? Immo vero: antea quam triginta dierum spatium praeterierat, *dimiserant* iam victos Thebanos. Verae scripturae saltem in uno codice recensionis A vestigium relinquitur. Est enim in l: ἀφῆκτε. Inde difficile non est eruere: ἀφείκετε. Nam illud etiam considerandum est formas ἀφήκατε, ἐδώκατε, ἐθήκατε in Atticis scriptoribus

---

*) Mnem. VIII 10.

nulla auctoritate niti et posteriorum usu et consuetudine ortas esse.

Atque § 84 quid tandem significet *ἵν' ἐφεξῆς εἴπω* pro eo quod in A est: *ἵν' ἐφεξῆς λέγω*, equidem mente mea non assequor: critici tacere amant. Ex A debuerat iam Bekkerus recipere *φανήσεται*, quoniam *φανεῖται* hoc sensu ab oratorum usu alienum est.

Denique memorabile est, quod § 39 in A etiam illud *πρόσθε τῶν ἐπωνύμων* invenitur, quam formam unice veram esse demonstravit nuper Voemel Prolegg. Dem. p. 23. Atque ex his reliquiis codicum A (*πρόσθε, πρόστε, πρός*) ego eandem formam nuper restitui in Andoc. I 83.

Sed satis est. Plura qui volet, editionem meam perlustrato: largam copiam eorum locorum reperiet, quibus A potissimum lectiones cum grammaticis legibus conveniant, ceteri codices repugnent. Me taedium prohibet diutius in harum nugarum conmemoratione morari.

Externis etiam argumentis conprobari potest, haud contemnendam esse recensionem A, certe minorem auctoritatem habere B.

Grammaticorum omnium optimis codicibus usus videtur Harpocration. Is s. v. *ἐξαράσασθαι* haec habet: *Αἰσχίνης κατὰ Κτησιφῶντος „ὅτι χρυσᾶς ἀσπίδας ἀνέθηκε πρὸς τὸν καινὸν νεών". ἐξαράσασθαί ἐστι τὸ ἐκτελέσαι τὰς ἀράς, τουτέστι τὰς εὐχάς, ἃς ἐπὶ ταῖς ἱδρύσεσι τῶν ναῶν εἰώθασι ποιεῖσθαι.* Et B quidem nihil cum hoc testimonio conmune habet: est enim in illo genere librorum *ἀνέθεμεν* et *ἐξειργάσθαι*. At contra A duobus locis Harpocrationis lectiones repraesentat: *ἐξαράσασθαι* el, *ἐξαρέσασθαι* k, *ἐξάρασθαι* h, paulo ante saltem l servavit *ἀνέθεκεν* pro *ἀνέθηκεν*. Quid igitur? Eos codices qui gravissimis locis verissimas lectiones grammatici doctissimi libro optimo probatas praebeant, tamquam deterrimos omnium contemnendos esse putabimus? Videant Scheibii et Frankii, quo modo ex his se difficultatibus expediant! Sed quid dico? Illi videlicet homines vel caelum umeris sustinebunt!

Idem Harpocration s. v. *Γάνος καὶ Γανιάδα· Αἰσχίνης κατὰ Κτησιφῶντος. χωρία ἐστὶ Θρᾳκικά, ὥς φησιν Ἀρτεμίδωρος.* Ne huius quidem scripturae vestigium ullum in B reliquum est, at in A (el) scriptum est *Γάνος καὶ Δάνδια*, scilicet ex *Γανιάδα* legendi errore natum, ut ex codice Bambergensi Livii mihi enotavi: *capati* pro *pacati* III 19, exi quetam pro exequi tam III 13, ceterae pro Ecetrae III 10, ibidemque patres pro partes, repetent pro repente III 7, de-

dein pro deinde III 4, plusi pro pulsi III 2, fero pro fore III 2, adreat pro aderat III 1*).

Priscian. Instit. XVIII 280 haec habet: Illi (i. e. Attici) „προσγελᾷ με“ καὶ „προσγελᾷ μοι“. *Αἰσχίνης κατὰ Κτησιφῶντος*· ὁ νῦν πάντας προσγελῶν τοὺς Φωκικοὺς ξένους. Ibi adhuc editores ex B scripserunt: ὁ νυνὶ πάντας δεξιούμενος καὶ προσγελῶν. Unus L. Spengel**) dudum sic iudicavit: *Omisit igitur Priscianus verba* δεξιούμενος καί, *quae in tribus Bekkeri codicibus melioris notae* ekl (= A) *item desiderantur, nata ex glossemate verbi* προσγελῶν. *Huiusmodi loca dignitatem codicum ut recte cognoscas quam maxime faciunt.*

Tantum vir ille doctissimus. Ego antea etiam quam studia illius de graecis apud Priscianum locis legeram interpolationem codicum B deprehenderam: nunc qui haec testimonia cum eis quae adhuc disputavi scienter conparaverit nihil credo dubitabit maiorem iam dignitatem codicibus A quam codicibus B concedere. Ne tamen nimiam dignitatem neque A neque B tribuamus, inlustri admonemur exemplo § 252: ἕτερος δ' ἰδιώτης ἐκπλεύσας εἰς Ῥόδον, ὅτι τὸν φόβον ἀνάνδρως ἤνεγκε, πρώην ποτὲ εἰσηγγέλθη καὶ ἴσαι αὐτῷ αἱ ψῆφοι ἐγένοντο· εἰ δὲ μία μόνον μετέπεσεν, ὑπερώριστ' ἂν ἢ ἀπέθανεν. Hoc quidem consentiunt A et B, nisi quod A: ἕτερος δ' ἐκπλεύσας ἰδιώτης, paulo post B habet: καὶ ἴσαι αἱ ψῆφοι αὐτῷ ἐγένοντο. Iam cum his lectionibus confer Harp. 102 s. v. ἴσαι ψῆφοι· *Αἰσχ.* κατὰ Κτησιφῶντος „ἕτερος δὲ πλεύσας ἰδιώτης (= A) εἰς Ῥόδον, ὅτι τὸν φόβον ἀνάνδρως ἤνεγκε, πρώην μέν ποτε εἰσηγγέλθη καὶ ἴσαι αἱ ψῆφοι αὐτῷ (= B) ἐγένοντο, εἰ δὲ μία ψῆφος μετέπεσεν, ὑπερώριστο ἂν καὶ ἀπέθανεν. Et haec quidem verba repetit Phot. Lex. 98 (P) praeterquam quod ὑπερέπεσεν habet, prorsus eodem ordine et ratione scripta.

Quodsi hoc testimonium cum codicum Aeschineorum lectionibus conparamus, primum mirum est quod in his omnibus excidit particula μὲν qua accusatorum conatus proprie efferuntur, deinde quod μία ψῆφος mutatum est in μία μόνον. Hoc quem ad modum natum videatur exposuimus in conmentariis: nimirum additamento illo καὶ ἴσαι αἱ ψῆφοι αὐτῷ ἐγένοντο in textum recepto fieri non poterat quin deinceps μία ψῆφος ab grammaticis mutaretur. Convincitur autem illud emblema ex interpretamento natum duobus signis: primum particula μέν, deinde substantivo ψῆφος.

---

*) Cf. Criticar. Script. Spec. 17.

**) Varro App. p. 638.

Fuerant igitur etiam in illo exemplari, quo Harpocratio usus est, emblemata vel interpretamenta, nisi probabilius esse existimamus haec ex Aeschinis libris in Harpocrationis exempla temere esse invecta; sed utut est illud certe constat ex Harpocrationis testimonio archetypum librum, ex quo A et B fluxerint, a docto grammatico emendatum fuisse. Quare apparet nec A nec B libros prorsus integros et sinceros fontes haberi posse.

Venimus iam ad descriptionem archetypi libri, cuius rationem nisi accuratius investigaveris, eos codices qui inde manaverint parum feliciter ad emendationem Aeschinis adhiberi posse perspicuum est.

Et primum quidem ex Harpocratione demonstravimus archetypum iam librum arbitrariis additamentis interpolatum fuisse*). Hanc rem pluribus deinceps exemplis inlustrabimus.

Legitur hodie etiam § 23 sic: *ἔασον ἀμφισβητῆσαί σοι τὸν βουλόμενον τῶν πολιτῶν ὡς οὐκ ἐπέδωκας, ἀλλ' ἀπὸ πολλῶν ὧν ἔχεις εἰς τὴν τῶν τειχῶν οἰκοδομίαν μικρὰ κατέθηκας, δέκα τάλαντα εἰς ταῦτα ἐκ τῆς πόλεως* (*πολιτείας* el) *εἰληφώς*. Sumpsit haec interpolator ex § 31: *ὃς ἐκ τῆς διοικήσεως εἰς ταῦτα ἔχει μικροῦ δεῖν δέκα τάλαντα*. Nam interpolationem superiore illo loco subesse manifestum est. Cum enim Aeschines dixisset conmuniter et infinite *ἀπὸ πολλῶν ὧν ἔχεις*, non poterat definitam pecuniae summam subicere *δέκα τάλαντα*. Accedit quod plane dicitur *εἰς τὴν τῶν τειχῶν οἰκοδομίαν*, inpeditum autem et obscurum et supervacuum est: *εἰς ταῦτα*. Denique planum et graecum est § 31 *ἐκ τῆς διοικήσεως ἔχει*, quid autem sit aut *ἐκ τῆς πόλεως* aut *ἐκ τῆς πολιτείας εἰληφώς* plane ignoratur, si quidem extorquere sensum contra consuetudinem sermonis graeci nobis non licet.

Aliud additamentum § 38: *ἢ εἴ πού εἰσι νόμοι πλείους* [*ἑνὸς*] *ἀναγεγραμμένοι περὶ ἑκάστης πράξεως* probabiliter nuper Usener indicavit ex Prisc. XVIII 270: similiter *πλείους ἑνὸς* et *πλείους εἷς. Αἰσχ. ἐν τῷ κατὰ Κτησ.: εἴ πού εἰσι νόμοι πλείους ἀναγεγραμμένοι περὶ ἑκάστης πράξεως εἷς*. Quo additamento nescio an in vetere quodam exemplari vocabulum

*) Huc nescio an pertinet illud quod in nullo hodie libro nec § 109 nec 121. 129 iam legitur verbum *ἀναγής*, cuius lectionis auctor est Harpocrat. s. v. *ἀναγεῖς* p. 16, 19 B. Verum igitur si Harpocratio prodidit, inde conligitur, archetypum iam librum admodum depravatum fuisse. Sed Harpocrationis interpretatio dubia et incerta est nec aliorum conmendatur testimoniis. Quare in conmentariis aliam viam, qua haec difficultas videretur explicari posse, ineundam putavi.

ἑκάστης explicatum fuerit. Sed hanc coniecturam incertam esse concedo, restant exempla certiora.

Omnes iam critici concedunt § 30 haec verba „*τούτους αἱρετοὺς ἄρχοντας εἶναι*“ ex marginali adnotatione orta esse. Atque hoc additamentum iam in archetypo libro fuisse apparet ex consensu librorum A et B.

Etiam § 43 additamentum inrepserat in archetypum librum: *κἀκεῖνοι μὲν μετὰ ψηφίσματος, πείσαντες ὑμᾶς, οὗτοι δ' ἄνευ ψηφίσματος*, quam sententiam si Aeschines ipse extulisset, suo ac proprio verbo finito certe non careret. Interpolator autem haec addidit, ut notionem superiorem *μείζοσι τιμαῖς τιμᾶσθαι* explicando expleret. Iuvat etiam illud considerare in archetypo iam *ἐνώπιον* locum habuisse pro *ἐναντίον*.

Recte Dobreus sustulit § 59 *ἐπὶ τοὺς λογισμούς*, paulo post *κατὰ τῶν λογισμῶν*. Et haec etiam iam in archetypo libro in ordinem verborum fuisse recepta, patet ex consensu librorum A et B.

Nec defendi potest quod legitur § 76: *καὶ ὅτ' ἀπῄεσαν [εἰς Θήβας], ἐμισθώσατο αὐτοῖς τρία ζεύγη ὀρικὰ καὶ [τοὺς πρέσβεις] προὔπεμψεν εἰς Θήβας*, ubi illa verba quae ego uncis circumdedi spuria esse critici iam pridem animadverterunt.

Additamenta ista non in ludibrio quodam aut in temeritate aut in inpudentia grammaticorum librariorumve causam habent, sed ut permulta alia ad varia interpretandi et explicandi studia referenda sunt.

Huc pertinere videtur § 78, ubi cum quispiam haec verba legisset „*ὁ γὰρ μισότεκνος καὶ πονηρὸς πατὴρ οὐκ ἄν ποτε γένοιτο δημαγωγὸς χρηστός*“, hanc sententiam probare studebat hoc additamento, *ὁ ἰδίᾳ πονηρὸς οὐκ ἂν γένοιτο δημοσίᾳ χρηστός*“, quo facto grammatici hanc conmunem sententiam ad Aeschinis orationem adconmodare conabantur. Nec enim iam sciebant quid ab Aeschine quid ab alieno ingenio profectum esset. Hoc vero multo saepius etiam in singulis verbis factum esse infra videbimus.

Quam late serpserit interpolatio in archetypo libro, § 78 documento est. Nam maiorem modo sententiam quamvis invito studio interpolandi adiectam esse vidimus: paulum progredienti novum se offert additamentum: *οὐδ' ὅστις ἐστὶν οἴκοι φαῦλος, οὐδέποτ' ἦν ἐν Μακεδονίᾳ [κατὰ τὴν πρεσβείαν] καλὸς κἀγαθός*, ubi iam Bekkerus interpolationis vestigia indicavit. Atque in extrema sententia „*οὐ γὰρ τὸν τρόπον ἀλλὰ τὸν τόπον [μόνον] μετήλλαξεν*, eo facilius et libentius ad Cobeti*)

---

*) Hyp. 36.

opinionem inclinabimus, qui *μόνον* delendum esse statuit, cum § 252 prorsus idem vocabulum ex interpolatione natum esse meminerimus.

Mitto § 81: nemo enim nostra aetate defendenda suscepturus videtur haec verba: *μετὰ δειλίας καὶ τῆς πρὸς Φιλοκράτην (ὑπὲρ τῆς δωροδοκίας) ζηλοτυπίας.* Repugnat quidem sententia cum reliquo sensu, offendit verborum delectus et praepositio *μετὰ* repetita, etiamsi rara huius generis exempla inveniantur*), denique intoleranda videtur appositionis conlocatio. Illa autem verba quae uncis signavi ne in ordinem quidem verborum in archetypo libro accepta sed aut supra lineam aut in margine adscripta fuisse videntur: elucescit hoc ex varia horum verborum sede in A et B. Idemque fortasse iudicandum de § 108, ubi plane et vere legitur: *καὶ τὴν χώραν ἐκπορθήσαντας ἀναθεῖναι τῷ Ἀπόλλωνι* supra versum adscripto *αὐτῶν*, in margine adiecto: *καὶ αὐτοὺς ἠνδραποδισμένους* ad § 109. Haec verba B in ordinem insinuavit cum correxit: *καὶ τὴν χώραν αὐτῶν ἐκπορθήσαντας καὶ αὐτοὺς ἀνδραποδισαμένους ἀναθεῖναι τῷ Ἀπόλλωνι*, quasi homines etiam deo consecrandi atque addicendi fuissent.

Bakius ad § 171: *φυγὰς [ἀπ' εἰσαγγελίας] ἐκ τῆς πόλεως ἐγένετο θανάτου καταγνωσθέντος αὐτοῦ, τὴν κρίσιν οὐχ ὑπομείνας* recte haec adnotavit: quod subicitur *θαν. καταγν. αὐτοῦ* praeposterum est propter sequentia, quasi iudicium non exspectasset *postquam* mortis damnatus esset. Emblema ortum ex § 172. Nimirum in illa verborum congregatione nec structura ulla nec sententia est. Interpolatio igitur manifesta est.

Legitur § 182 sic: *ἀχάριστος ἆρ' ἦν ὁ δῆμος; οὔκ, ἀλλὰ μεγαλόφρων, κἀκεῖνοί γε οἱ μὴ τετιμημένοι τῆς πόλεως ἄξιοι.* Hoc loco emblema detexit primus Hamakerus: Miltiadem et Themistoclem eorumque aequales honoribus a populo affectos sed non donatos esse coronis. Vere igitur illos dici posse *τοὺς μὴ ἐστεφανωμένους*, minime autem *τοὺς μὴ τετιμημένους*, quos orator ipse dicat *τιμᾶσθαι ἐν τῇ μνήμῃ τῶν εὖ πεπονθότων* et dona etiam a populo accepisse constet. Nec certe alterum hominum genus ab altero distinguitur sed eorum quos supra dixerat conmemoratio renovatur solo videlicet pronomine demonstrativo. Interpolationis origo manifesta est. Huc etiam pertinent plura emblemata § 181, quae partim in conmentariis indicavi partim ita cum Aeschinis oratione contexta sunt, ut, nisi vim adhibeas, dissolvere non possis.

---

*) Cf. Fritzsche, Quaestt. Lucian. p. 127.

Plura etiam eaque manifesta emblemata removi § 187: καὶ οὐδὲ τοῦτο εἰκῇ πρᾶξαι κελεύει, ἀλλ' ἀκριβῶς τὴν βουλὴν σκεψαμένην ὅσοι [αὐτῶν] ἐπὶ Φυλῆς ἐπολιορκήθησαν, ὅτε Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ τριάκοντα προσέβαλλον [τοῖς καταλαβοῦσι Φυλήν], οὐχ ὅσοι τὴν τάξιν ἔλιπον [ἐν Χαιρωνείᾳ] τῶν πολεμίων ἐπιόντων. Causas mutationis audacissimae scilicet attuli in conmentariis.

In tanta corruptelae varietate nemo credo mirabitur si § 193 scripserim: ἤδη δ' ἐκ τῶν τεχνῶν τῶν Δημοσθένους αἰσχρὸν ἔθος [ἐν τοῖς δικαστηρίοις] παραδέχεσθε. Nec enim, si παραδέδεχθε scribamus, quicquam proficiamus. Nam sive praesens tempus sive perfectum Aeschines usus est, dicere utique debuerat: εἰς τὰ δικαστήρια.

§ 187: ἐν τοίνυν τῷ μητρῴῳ [παρὰ τὸ βουλευτήριον] recte emblema sustulit Hamaker ut ex adnotatione docti interpretis ortum: risum movisset, inquit ille, Atheniensibus Aeschines, si eos admonuisset loci, ubi fanum matris deorum Athenis situm esset. Nec certe verba illa stare possunt, nisi vim quandam propriam ita efferri sentias.

Persaepe singula verba explicandi causa in archetypo libro adiecta fuerunt, veluti § 19: πάλιν τοὺς τριηράρχους ὑπευθύνους εἶναι κελεύει ὁ νόμος οὐ τὰ κοινὰ διαχειρίσαντας οὐδ' ἀπὸ τῶν ὑμετέρων [προσόδων] πολλὰ μὲν ὑφαιρουμένους βραχέα δὲ κατατιθέντας. Magistratus pecuniam accipiunt ex publico aerario (ἐκ τῆς διοικήσεως) non ex publicis reditibus, peculantur ergo non reditus publicos sed populi opes = ἀπὸ τῶν ὑμετέρων.

Quare non inprobandum mihi videtur quod Cobetus § 45 sic emendavit: ὅταν οὖν ἀποδείξῃ τοῖς μὲν ὑπὸ τῆς βουλῆς στεφανουμένοις εἰς τὸ βουλευτήριον ἀναρρηθῆναι, τοῖς δ' ὑπὸ τοῦ δήμου [στεφανουμένοις] εἰς τὴν ἐκκλησίαν, τοῖς ὑπὸ τῶν δημοτῶν [στεφανουμένοις] ἀπείπῃ μὴ κηρύττεσθαι τοῖς τραγῳδοῖς κτλ. Nam primum vix credibile est, Aeschinem idem participium saepius repetisse, nisi vim quandam in ista iteratione inesse vellet, deinde considerandum est Aeschinis orationem saepissime a grammaticis eo depravatam esse, quod parva vocabula vel adderent vel repeterent perspicuitatis causa, cum hoc non mala fraude agerent sed vulgari interpretationis studio servirent. Huc pertinet etiam § 101 et 104: καὶ τόκον ἤνεγκαν [Δημοσθένει τοῦ δωροδοκήματος] δραχμὴν τοῦ μηνὸς τῆς μνᾶς. Recte enim Hamaker iudicavit verba ista inclusa stare non posse cum paulo ante praecederet: ὑπέθεσαν αὐτῷ τοῦ ταλάντου τὰς δημοσίας προσόδους. Fuerat autem τοῦ δωροδοκήματος ab aliquo in margine adscriptum, ut vocabulum τοῦ ταλάντου interpretaretur, Δημοσθένει ut αὐτῷ explicaretur.

An lector Demosthenis studiosus maxima indignatione conmotus incredibilitatem suam exclamatione significaverat?

Manifesta interpolatio iam pridem sublata est a Dobreo § 126: *ἐπειδὴ ἐκ τοῦ φανεροῦ τὴν πόλιν ἄνθρωπος οὐκ ἐδύνατο σφῆλαι, εἰσελθὼν εἰς τὸ βουλευτήριον μεταστησάμενος τοὺς ἰδιώτας ἐκφέρεται [προβούλευμα εἰς τὴν ἐκκλησίαν], προσλαβὼν τὴν τοῦ γράψαντος ἀπειρίαν· τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ διεπράξατο ἐπιψηφισθῆναι [καὶ γενέσθαι δήμου ψήφισμα] ἀπεληλυθότος ἐμοῦ καὶ τῶν πλείστων δὴ ἀφειμένων.* Et superior quidem interpolatio ex errore opinionis nata coarguitur ipsis Aeschinis verbis: *τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο καὶ ἐν τῇ ἐκκλ. κτλ.*, altera autem orta, ut verbum *ἐπιψηφισθῆναι* explicaretur, convincitur addito genetivo *δήμου*, tamquam non modo populi sed senatus etiam *ψηφίσματα* Athenis haberentur. Nec fraus in eo cernitur, quod populi maiore parte dimissa populi scitum factum est, sed quod a proedris disceptandi ac decernendi potestas facta est. Haec vero erat libido, haec fraus, haec conspiratio vel coniuratio contra salutem reipublicae!

Singularem et mirabilem correlationem indicavi § 140: *τὸν πόλεμον ὃν . . . τοῦτον πάλιν* [*τὸν αὐτὸν πόλεμον*]. Hanc formam in Demosthenis aut Isocratis orationibus praeclarissimis libris ad nostram aetatem propagatis intactam relinquerem: in Aeschinis oratione omni mendorum genere referta aliter statuere non licet quam novitatem illius dictionis ex grammaticorum aliqua interpretatione ortam esse. Huiusmodi enim mirabilia non per se ipsa iudicare sed cum reliqua totius orationis condicione conparare debemus.

Multo evidentius etiam emblema est § 147: *τί γὰρ ἂν οἴεσθε Φίλιππον ἐν τοῖς τότε καιροῖς εὔξασθαι; οὐ χωρὶς μὲν πρὸς τὴν πολιτικὴν δύναμιν, χωρὶς δὲ* [*ἐν Ἀμφίσσῃ*] *πρὸς τοὺς ξένους διαγωνίσασθαι;* Non loca certe voluit Aeschines indicare, ubi decertaverat Philippus, sed Demosthenis consiliorum temeritatem exprobrare. Illud quidem si vellet conmemorare, non unum locum nominare alterum praetermittere debuit. Sed manifesta est emblematis origo.

Nec magis incerta res est § 159: *τοὺς μὲν πρώτους χρόνους ὑπότρομος ἦν ἄνθρωπος καὶ παριὼν ἡμιθνὴς ἐπὶ τὸ βῆμα εἰρηνοφύλακας ὑμᾶς ἐκέλευε χειροτονεῖν· ὑμεῖς δὲ* [*κατὰ μὲν τοὺς πρώτους χρόνους*] *οὐδ' ἐπὶ τὰ ψηφίσματα εἰᾶτε τὸ Δημοσθένους ἐπιγράφειν ὄνομα κτλ.* Aeschines non negaverat Demosthenem tamen sensim ad maiorem potentiam et auctoritatem rediisse, grammaticus autem qui hoc sciret pectoris sui sententiam perspicuitatis causa expromere malebat.

Haud absimile est § 160, ubi cum Aeschines dixisset:

εἰς αἰτίαν δὲ τὴν βουλὴν κατέστησεν, doctus grammaticus videlicet adnotabat, qua tandem re illud, quod Aeschines notaret, factum esset. Quare supra versum scripsit *δι' εὐαγγελίων θυσίας*. Hoc subinde in verborum ordinem inrepsit. Paulo post supra *βουλὴν* scriptum fuerat *ἀρχήν* (i. e. *τῶν Μακεδόνων*), quod tantummodo in A inlatum superius nomen *τὴν βουλὴν* suo loco movit.

Multo amplius emblema, cuius vestigia etiam in codicibus nostris exstarent, mihi deprehendisse videor § 177: *τοὺς μὲν πονηροὺς οὐ βελτίους ποιήσετε, τοὺς δὲ χρηστοὺς εἰς τὴν ἐσχάτην ἀθυμίαν ἐμβαλεῖτε.* Hanc sententiam ab Aeschinis oratione prorsus esse alienam, demonstravi in conmentariis. Nunc addo illam ex alio scriptore sumptam tamquam similitudinem et probationem in margine adscriptam fuisse mihi videri.

Emblema etiam subest § 196: *τῶν τὰς σιτήσεις τινὲς εὑρημένων* [*ἐν τῷ πρυτανείῳ*]. Causam maximam proposui in conmentariis: nunc addo conlocationem etiam verborum *ἐν τῷ πρυτανείῳ* suspectam esse.

Agitur § 199 de accusatione eorum qui contra leges aliquid rogassent: *νόμον δεῖ τεθῆναι ἐπὶ ταῖς γραφαῖς μόνον ταῖς παρανόμων, μὴ ἐξεῖναι μήτε τῷ κατηγόρῳ συνηγόρους παρασχέσθαι μήτε τῷ τὴν γραφὴν* [*τῶν παρανόμων*] *φεύγοντι.* Aeschinis oratio fuerat plana et simplex, grammaticus tamen ab interpretatione se non abstinebat: hac in textum invecta orationis simplicitas et concinnitas turbata est.

Maxime suspectum mihi est § 208: *τὸ κάλλιστον ἐκ παιδείας ῥῆμα φθεγξάμενοι.* Nec enim facile explicari potest *ἐκ παιδείας*, facilius cogitari potest, quinam factum sit, ut ista verba in textum venirent. Grammaticus nimirum de suo adiunxit, qua tandem ab parte illud dictum tamquam pulcherrimum praedicaretur: cerni putabat in eo propriam et singularem illorum virorum humanitatem. Aeschines autem suum iudicium latius patere voluerat.

Atque § 210 cum Aeschines interrogasset: *οὐχ ὁ μὲν τὴν γραφὴν φεύγων ἐστὶ Κτησιφῶν, σὺ δ' οὔτε περὶ τοῦ σώματος οὔτε περὶ τῆς ἐπιτιμίας ἀγωνίζῃ*, grammatici pro suo explicandi studio addebant primum *ὁ γὰρ ἀγὼν οὐκ ἀτίμητος* deinde *οὔτε περὶ τῆς οὐσίας*, qua in re verteretur *ἐπιτιμία.* Atque altera ista interpretatio in archetypo libro nondum in ipsam orationem irruperat, superior autem sententia tamquam interrogatio ad reliqua enuntiata adconmodata erat. Nec ex Harp. 38, 22 (B) s. v. *ἀτίμητος ἀγὼν καὶ τιμητός* concludi potest ipsum vocabulum *ἀτίμητος* in Aeschinis oratione fuisse:

enarratio enim Harpocrationis ex ampliore libro excerpta rem magis quam verba spectabat in Aeschinis oratione tractatam.

Bakius ad § 233: *ἔπειθ' ὁ μὲν ὅρκος, ὃν ὀμωμοκὼς δικάζει, συμπαρακολουθῶν αὐτὸν λυπεῖ· [δι' αὐτὸν γὰρ οἶμαι γέγονε τὸ ἁμάρτημα]· ἡ δὲ χάρις πρὸς ὃν ἐχαρίζετο ἄδηλος γεγένηται· [ἡ γὰρ ψῆφος ἀφανὴς φέρεται]* recte sic iudicavit: quae uncis inclusimus, quamquam omnibus in libris feruntur, perquam mihi olere videntur conmentatoris sedulitatem, et vim orationis labefactare. Ego sic sentio: nisi permultis locis istam grammaticorum sedulitatem Aeschinis sinceritati et simplicitati dicendi multum nocuisse viderem, manum certe abstinerem, nunc explicationes et orationes saepius ab illis adiectas esse constat. Quare ad nativum Bakii sensum accedendum esse existimo. Alii aliter iudicabunt.

Foedissima vitia contraxit § 244, sed grammaticorum conmenta in archetypo libro nondum in ipsum verborum ordinem recepta fuisse mihi videntur, quod ex discrepantia librorum **A** et B cernitur.

Contra § 249: *ὅταν οὖν λάβητε ῥήτορα [ξενικῶν] στεφάνων καὶ κηρυγμάτων ἐν τοῖς Ἕλλησιν ἐπιθυμοῦντα,* adiectivum nomen *ξενικῶν* ex falsa interpretatione natum in archetypo iam fuisse certum est.

Quodsi eorum quae attuli pars quidem veritate et ratione nititur, multo autem maiorem partem interpolationum brevitatis studio praetermisi, nemo iam credo vera esse putabit illa additamenta, quibus Solonis et Aristidis nomina exornantur, qua de re in conmentariis exposui.

Archetypum librum vario interpolationum genere fuisse depravatum atque additamenta ista paene omnia ex conmentatorum studiis orta esse adhuc demonstravi: nunc transeam ad glossas interlineares et marginales, quibus archetypum refertum fuisse credo.

Varia conmenta grammaticorum atque etiam variae lectiones in archetypo libro non in ipsum verborum ordinem recepta, sed partim intra versuum spatia partim in margine adscripta fuerunt. Atque quae erat librariorum religio vel superstitio, ne quid ex vetere exemplari praetermitterent, omnia coniunctim in nova exempla transcribebant. Plerisque locis aut librarii aut grammatici varias lectiones aliaque additamenta pro suo quisque ingenio conglutinabant, ut raro vestigia huius operae eminerent. Sed quamvis studiose diversa et repugnantia consuerent, tamen felici casu nobis contigit, ut multis locis veritatem et simplicitatem oratoris agnosceremus. Cum enim duo genera codicum ex archetypo

libro describerentur, factum est, ut additamenta ista in diversa genera librorum diversis locis influerent. Atque supra iam conmemoravi, ab eo grammatico, qui genus B confecerit, multo artificiosius quam ab eo, qui generis A auctor sit, emblemata illa vel conmenta cum Aeschinis oratione conglutinata esse. Cuius rei memorabile exemplum exstat § 27, ubi in A legitur: *τούτων ὑμῖν αὐτὸν Δημοσθένην μάρτυρα* [*καὶ Κτησιφῶντα*] *παρέξομαι.* At contra in B „*τούτων ὑμῖν αὐτὸν Δημοσθένην καὶ Κτησιφῶντα μάρτυρας παρέξομαι*" oratio Aeschinis et grammatici conmentatio tam arcte atque eleganter consociata et coniuncta est, ut, nisi animum mentemque in sensum atque contextum acriter intenderis, vitii aut additamenti nihil profecto suboleas.

Simile exemplum est § 167: *ἂν δὲ θαρρήσωμεν, δωρεὰς αἰτήσεις καὶ χρυσοῦς στεφάνους.* Haec sententia in archetypo explicata fuerat adscripto: *ἀξιώσεις στεφανοῦσθαι.* Quare in A transiit: *δωρεὰς αἰτήσεις καὶ χρυσοῦς στεφάνους ἀξιώσεις στεφανοῦσθαι.* Hanc dissolutam orationem B sic constrinxit: *δωρεὰς αἰτήσεις καὶ χρυσοῖς στεφάνοις στεφανοῦσθαι.* Quam lectionem quis quaeso auderet convellere, nisi alterius generis discrepantia accederet?

Paucis locis accidit ut grammaticorum scholia in alterum genus se insinuarent, non item in alterum. Quam ad rem iuvat considerasse §§ 138—139, ubi *οὗτος στρατηγὸς* et *ῥήτωρ καὶ οὗτος* apparent in A, non in B; at contra *δημαγωγὸς* invasit in A et B. Atque cum his conferre oportet Scholia ab Schultzio p. 339 enotata. Qua ex conparatione facile ad certam opinionem atque intellegentiam harum rerum adducimur.

Cobetus vere § 132: *οὐ γὰρ βίον γ' ἡμεῖς ἀνθρώπινον βεβιώκαμεν, ἀλλ' εἰς παραδοξολογίαν τοῖς ἐσομένοις μεθ' ἡμᾶς ἔφυμεν*, cognoverat interpretamentum esse verbum *ἐσομένοις.* Nunc cum illa B lectione confer A: *ἀλλ' εἰς παραδοξολογίαν τοῖς μεθ' ἡμᾶς ἐσομένοις ἔφυμεν* — quid quod in uno e tantummodo *ἐσόμενοι* exstat? —, nihil iam dubitabis, quin ex ista conparatione codicum Cobeti coniectura ad certam emendationem evecta sit.

Similiter § 91 in B legitur: *φέροντας τῷ μὲν δήμῳ ἐλπίδας κενάς, Δημοσθένει δ' ἀργύριον*, at contra in A: *φέρ. τῷ μὲν δ. κενὰς ἐλπ., Δημ. δ' ἀργύριον.* Abice adiectivum *κενάς*: concinnitatem orationis et acerbitatem restitueris. Sed alterum librorum genus si sequimur altero contempto ad veritatem perveniri non potest.

Speciem veritatis habet § 84: *ναί, ἀλλὰ χαλκοῖς καὶ*

ἀδαμαντίνοις τείχεσιν, ὥς αὐτός φησι, τὴν χώραν ἡμῶν ἐτείχισε, τῇ τῶν Εὐβοέων καὶ Θηβαίων συμμαχίᾳ. At ex eis quae paulo post sequuntur apparet non Euboeensium sed Thebanorum foedus iactari: Euboeensium rerum conmemorationem fieri, ut rerum ab Demosthene gestarum ordo ac tenor conservetur. Iam conferre iuvat cum illa lectione quam B praestat, alteram, quae codicibus A debetur: — *τῇ Θηβαίων καὶ τῇ τῶν Εὐβοέων συμμαχίᾳ.* Inde perspicuum est in archetypo tantum exstitisse: *τῇ Θηβαίων συμμαχίᾳ*, reliqua verba intra versus a grammatico adiecta fuisse, qui cum animadvertisset Aeschinem primum de Euboeensibus deinceps de Thebanis verba facere Euboeensium conmemorationem necessariam putaverit. Quare verba illa: *ἀλλ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι περὶ ταῦτα τρία τὰ μέγιστα ἠδίκησθε* pertinent tantummodo ad Thebanum foedus, cf. § 141: *ἐπεὶ περί γε ταύτας τὰς πράξεις τρία τὰ πάντων μέγιστα Δημοσθένης εἰς ὑμᾶς ἐξημάρτηκε.*

Grammatici iam dudum animadverterunt *ἀπορρηγνύναι* translato usu nusquam consociari cum genetivo casu praeter § 72: *οὐ γὰρ ἔφη δεῖν ἀπορρῆξαι τῆς εἰρήνης τὴν συμμαχίαν*, ut in B fertur. At in A legimus: *οὐ γὰρ ἔφη δεῖν ἀπορρῆξαι τὴν συμμαχίαν τῆς εἰρήνης*, qua varietate sedis iam edocti sumus, genetivum in archetypo nondum in contextu orationis sed supra lineam fuisse. Quare nemo dubitabit hoc additamentum supervacaneum eicere et exturbare. Hoc quis quaeso proponere auderet, si cum uno alterum codicum genus conparare non liceret? Versabitur igitur criticorum opera omnis in diligenti horum librorum conparatione nec ad hanc selectionem quicquam faciet tertium illud librorum genus, quod mixtum ex illis et conpositum vocavimus.

Taylorus deleverat § 69 scholion istud: *τῇ ὀγδόῃ ἐπὶ δέκα* a grammatico quodam ad *ἐν τῇ προτέρᾳ τῶν ἐκκλησιῶν* adiectum. Nunc illa coniectura pro certa haberi potest emendatione, cum additamenti illius sedem in codicibus duorum illorum generum variare videamus.

Omnibus in exemplis, quae adhuc attulimus, illud etiam mihi memorabile videtur: archetypi glossas vel additamenta semper in A a dextera parte in orationem fluxisse, in B modo a sinistra modo a dextra parte. Nam simul apparebit eum grammaticum qui B confecerit maiore doctrina usum elegantiam quandam et aequabilitatem orationis in ista conglutinatione additamentorum adfectasse, alterum grammaticum A superstitioni et casui obnoxium fuisse: quod in textu invenerat retinebat, quod supra versus legerat adsuebat. Similemque librariorum operam consilio et ratione carentem Woelfflinum

memini in T. Livi annalium I—X codicibus animadvertisse.

Dubitatio relinquitur in eis locis, quibus aliud verbum praestat A, aliud B, veluti § 226, ubi in A est: *τὴν πόλιν ἀνηκέστοις συμφοραῖς περιβαλών*, in B autem: *ἀνηκέστοις κακοῖς*. Eademque varietas occurrit § 114, ubi in A *ἀνιάτοις συμφοραῖς περιβάλλειν*, in B *ἀνιάτοις κακοῖς*. Utroque loco secutus sum codices A, non quo in hoc quidem genere huic recensioni maior habenda esset fides, sed quia hos codices eam dicendi consuetudinem repraesentare cognoveram, quam Andocides et Lysias amplexantur. Nam Andocidis quidem orationes multum ab Aeschine lectitatas esse inter omnes constat.

Multo magis res dubia est § 63, ubi in A legitur *πρέσβεις αὐτοκράτορας ἀποστέλλειν*, in B fertur *πέμπειν* pro *ἀποστέλλειν*. Hoc quoque loco inclinavi me ad codicum A lectionem.

At contra § 125 habet A: *τοῦ δόγματος τούτου ἀναγνωσθέντος ὑφ' ἡμῶν τῇ βουλῇ*, B: *τοῦ δόγματος οὖν τούτου ἀποδοθέντος ὑφ' ἡμῶν ἐν τῇ βουλῇ*. In hoc exemplo vix quisquam dubitabit sic existimare *ἀναγνωσθέντος* ex conmentatione grammatici cuiusdam ortum in archetypo pro scholio adscriptum fuisse.

Prorsus incerta res est § 34, ubi in A: *οὐδὲ ἐκκλησιαζόντων Ἀθηναίων ἀλλὰ τραγῳδῶν γιγνομένων*, in B: *ἀλλὰ τραγῳδῶν ἀγωνιζομένων καινῶν*. Quam difficultatem expedire me posse non confido, sed quo saepius ad hunc locum redeo, eo magis adducor ut lectionem A veriorem esse credam. Haec enim et simplicissima est et cum altero membro sententiae aequabiliter congruit, altera autem lectio grammaticorum sapit doctrinam et libidinem. Illud autem etiam nunc dubito, an tertia aliqua lectio illis duabus nescio quo casu in archetypo oppressa fuerit, cf. § 41. 204.

Multi iam addubitarunt veritatem lectionis § 50: *ἅπαντες γὰρ ἀπαγορεύουσιν οἱ νόμοι μηδένα ψευδῆ γράμματα ἐγγράφειν ἐν τοῖς δημοσίοις ψηφίσμασι*. Atque ibi praebet A praeter unum k: *γράφειν*, unus codex l omittit etiam substantivum *γράμματα*. Hinc suspicio mihi nata est, in archetypo *ἐγγράφειν* et *γράμματα* supra versum adscriptum fuisse propterea quod sequeretur *ἐν τοῖς δημοσίοις ψηφίσμασι*; fortasse grammaticus quidem prorsus diversam iuris partem animo tenebat, quam in conmentariis indicavi ex Bakii Scholicis Hypomnematis.

Traditur § 47 in A: *ἀλλ' οὐκ ἐκεῖνον τὸν ἐν τῇ ἐκκλη-*

σίᾳ ἀναρρηθέντα στέφανον οὐδεὶς καθιεροῖ. Hoc loco in B invenitur: *τὸν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ στέφανον ἀναρρηθέντα.* Fuerat igitur hoc participium in archetypo nondum in verborum contextum receptum. Ac si illud omiseris, Aeschinis oratio videbitur elegantius fluere.

Multo memorabilius est illud quod § 46 ex conparatione codicum A et B proficitur. Ibi enim legitur in B: *καί τοι τίς ἂν ὑμῶν τολμήσειε τοσαύτην ἀνελευθερίαν καταγνῶναι τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων*, quasi vero nemo ita de Atheniensibus sentire posset nisi ipse iudicum consessus! Immo vero iudices ipsi habentur pro populo Atheniensium. Atque legitur in A: *καίτοι τίς ἂν ὑμῶν τολμήσειε τοσαύτην ἀνελευθερίαν* [*τοῦ δήμου τοῦ Ἀθηναίων*] *καταγνῶναι.* Dele verba inclusa, quae in archetypo supra versum fuerant: restitueris sententiam veram quam exspectavimus.

Efficitur etiam hac ratione ut vitia contecta detegantur, veluti § 21 in B legitur: *ἑνὶ δὲ λόγῳ ἐνεχυράζει τὰς οὐσίας ὁ νομοθέτης τὰς τῶν ὑπευθύνων*, at in A: *ἐνεχυριάζει ὁ νομοθέτης τὰς οὐσίας τὰς τῶν ὑπευθύνων.* Sincera lectio vel archetypi vel antiquioris exempli fuisse videtur: *ἑνὶ δὲ λόγῳ ἐνεχυράζει ὁ νομοθέτης τὰ τῶν ὑπευθύνων*, quod ut explicaretur supra adscriptum est *τὰς οὐσίας*, quod nomen cum in textum invasisset, articulus videlicet ante *τῶν ὑπευθύνων* ad illud adconmodatum est.

De reliquis locis iam multis disserere necessarium non esse arbitror: sufficit haud parvum numerum similium locorum indicare, quos qui certam sibi fingere volent sententiam attentis animis secum volvant: 22. 24. 30. 38. 40. 57. 61. 65. 76. 81. 94. 106. 118. 121. 125. 129. 140. 151. 152. 155. 158 (114). 163. 169. 172. 186. 195. 202. 206. 232. 234. 252.

Restat ut paucis absolvam de ceteris Aeschinis orationibus. Atque Timarcheae exempla omnia ad unum vetustum exemplar referenda esse etsi non ex lacunis demonstrari potest at in tanto conmunium vitiorum numero luce clarius patet, cf. § 7. 8. 22. 25.

Quem ad modum autem in Ctesiphontea sic in Timarchea archetypum librum non modo emblematis depravatum, sed etiam omni genere additamentorum vel inter singulos versus vel in margine adauctum fuisse certum est.

Ex isto archetypo duo genera librorum fluxerunt, quorum unum (= A) continet libros fd, alterum libros abgm (= B). Hoc non modo conprobatur inmenso numero lectio-

num, quas alio ordine df alio abgm exhibent, sed etiam ex maioribus lacunis concluditur, cf. § 58. 87. 149. 152. Reliquos libros omnes ex AB contaminatos esse qui lectiones perlustraverit facile inveniet. Quare horum librorum mole abiecta Timarcheae emendationem ad A et B exigendam esse arbitror omniumque primum illud agendum esse puto, ut quam maxime fieri possit archetypi lectiones restituere studeamus. Quod aliter fieri non posse puto, quoniam A et B ex communi capite tamquam fontes derivati sunt, nisi ut lectiones quas A et B praebeant singulis locis diligenter ponderentur et examinentur. Nam utrum genus librorum praestare videatur, disceptari non potest: utrumque genus suis ac propriis vitiis depravatum est. Quamquam si quo loco libera optio datur, in hanc sententiam magis inclino ut A alteri generi anteponendum esse putem. Quam rem argumentis probare ab eo quod mihi proposui alienum esse video: illud quidem operae pretium futurum existimo, quam multum ad Timarcheae emendationem librorum A et B collatione profici possit, si ita exposuero ut minora praetermiserim.

Exstat § 40 in A: *ὡς αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ἔδειξεν*, B: *ὡς αὐτὸ τοὖργον ἔδειξεν*, emendavit (*ad* M) Bekker: *ὡς αὐτὸ ἔδειξεν.* § 7 A: *καὶ οἱ κατὰ τοὺς καιροὺς ἐκείνους νομοθέται*, B: *κατὰ τοὺς χρόνους*, emendandum videtur: *καὶ οἱ κατ' ἐκείνους*, vel: *καὶ οἱ κατ' ἐκείνους νομοθέται.* Paulo post B: *πρῶτον μὲν γὰρ ἐνομοθέτησαν περὶ τῆς σωφροσύνης τῶν παίδων τῶν ἡμετέρων καὶ διαρρήδην ἀπέδειξαν κτλ.*, A: *πρ. μὲν γὰρ περὶ τῆς σωφρ. .... ἐνομοθέτησαν καὶ διαρρ. ἀπέδ. κτλ.*, emendandum est: *πρῶτον μὲν γὰρ περὶ τῆς σωφροσύνης τῶν παίδων τῶν ἡμετέρων διαρρήθην ἀπέδειξαν κτλ.* § 13: A recte: *κατ' αὐτοῦ μὲν τοῦ παιδὸς οὐκ ἐᾷ γραφὴν εἶναι*, B: *οὐκ ἐᾷ γραφὰς ἑταιρήσεως εἶναι.* § 17 A: *τοῦτον οὐκ ἐπιτήδειον ἡγήσατο εἶναι συμπολιτεύεσθαι*, B: *τοῦτον οὐκ ἐπιτήδειον εἶναι ἡγήσατο συμπολι-*

εἶναι

τεύεσθαι, fuit in Archetypo: *ἡγήσατο.* § 26 A: *ὧν ἐγὼ ὀλίγῳ πρότερον ἐν τῷ λόγῳ ἐμνήσθην*, B: *ὧν ὀλίγῳ πρ. ἐν τῷ λόγῳ ἐπεμνήσθην*, praeterquam quod g: *ἐγὼ ἐμνήσθην ἐν τῷ λόγῳ*, scribendum igitur: *ὧν ὀλίγῳ πρότερον ἐπεμνήσθην.* § 33: *νόμον ἐθήκατε καινὸν* iamdudum expulit Sauppe Ep. crit. 125 ad A. § 37 A: *ὥσπερ ἀρχόμενος τοῦ λόγου ὑπεθέμην*, B: *ὥσπερ ὑπεθέμην ἀρχόμενος τοῦ λόγου*, emendandum est: *ὥσπερ ὑπεθέμην*, cf. Isocr. IV 51, ubi in Urb. *ὑποθέμενος*, vulg. *ὑποθέμενος ἐρεῖν*, cf. Schneider l. l. § 39 A: *σκέψασθε — ὡς μετρίως μέλλω προσφέρεσθαι Τιμάρχῳ*, B: *Τιμάρχῳ τουτωΐ*, emendandum: *προσφέρεσθαι τουτωΐ.* § 41 B: *Μισγόλας ἔστι*

τις Ναυκράτους, A: *ἔστι Μισγόλας Ναυκράτους*, emendandum est: *ἔστι τις Μισγόλας Ναυκράτους*, cf. § 54. 62. — § 41 unum locum iam attigi in conmentariis p. 18, 1; paulo post exstat in B: *ἀλλ' ἵν' αὐτὸν γνωρίσητε ὅστις ἐστίν*, in A: *γνωρίσητε αὐτὸν ὅστις ἐστίν*, scribendum videtur: *ἀλλ' ἵνα γνωρίσητε ὅστις ἐστίν*. § 42 ex A emendandum est: *καὶ ταῦτα οὐκ ὤκνησεν ἀλλ' ὑπέστη Τίμαρχος οὑτοσί*. Paulo post delendum est *οὔτε παρ' ἐπιτρόπῳ*, callidi hominis inventum. § 43 B: *φοβηθέντες οἱ ξένοι ᾤχοντο φεύγοντες*, A: *φοβηθέντες οἱ ξένοι φεύγοντες ᾤχοντο*, W: *φοβηθέντες οἱ ξένοι ᾤχοντο*. § 45 delendum est *γέγραφα*. § 46 B: *καὶ προαιρήσεται χιλίας μᾶλλον δραχμὰς ἀποτῖσαι τῷ δημοσίῳ*, A: *χιλίας δραχμὰς μᾶλλον*, W: *καὶ προαιρήσεται χιλίας δραχμὰς ἀποτῖσαι τῷ δημοσίῳ*. § 48 B: *τούτῳ παρεσκεύασα*, A: *παρεσκεύασα τούτῳ*, W: *ἣν οὐκ ἐγὼ παρεσκεύασα ἀλλ' αὐτὸς οὗτος ἑαυτῷ*. Paulo post ex A recipiendum erat: *ὥστε μηδ' ἐπιδέχεσθαι δόξαν αἰτίας πονηρᾶς*. § 49 B: *διὰ τί οὖν*, A: *διὰ τί δή*, W: *διὰ τί ταῦτα λέγω*; § 50 ex AB conligitur scribendum esse: *ἵνα δὲ μὴ διατρίβω, κάλει μοι τοὺς εἰδότας κτλ.*, vitium natum est ex eo quod subsequitur *ἔπειτα*. § 53 veri simile est in archetypo

ἑαυτοῦ

fuisse: *ἐξέπεμψε*. Paulo post probabile est hoc: *ἤδη γὰρ οἶμαί τινας ἑορακέναι, εἰ δὲ μή, ἀλλ' ἀκηκοέναι γε*. § 57 probabile ex AB hoc conligitur: *ἐκεῖ τοῦτον ἰδὼν ἥσθη τε καὶ ἐπεθύμησε καὶ ἐβουλήθη ὡς αὐτὸν ἀναλαβεῖν, καί πως ἡγήσατο ἐγγὺς τῆς αὐτοῦ φύσεως*. § 58 ex AB coniecit W: *καὶ αὐτοὶ καὶ τῶν συγκυβευτῶν τινες*, cf. § 60.*) § 61 B: *ἀπὸ τοῦ βωμοῦ τὸν ἄνθρωπον*, A: *τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τοῦ βωμοῦ*. Hinc vera renascitur archetypi scriptio: *πέρας πείθουσιν ἀναστῆναι τὸν ἄνθρωπον*. § 63 B: *δικῶν λήξεις*, A: *λήξεις δικῶν*, quare certum est et necessarium: *τὸ δὲ μετὰ τοῦτο λήξεις ἐποιήσαντο*, cf. Meier-Schoemann, Att. Proz. p. 597 n. 6. § 64 veri simile est: *εὖ ἐβουλεύσατο — δεῖ γὰρ τἀληθὲς λέγειν — ἡσυχίαν ἔχων*, cf. conment. p. 23, 1. § 65 scribendum videtur: *κάλει μοι Γλαύκωνα Χολαργέα τὸν ἀφελόμενον εἰς ἐλευθερίαν τὸν Πιττάλακον. ΜΑΡΤΥΡΙΑ. Καὶ τὰς ἑτέρας μαρτυρίας ἀναγίγνωσκε. ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.* § 67 B: *διὰ τί οὖν αὐτὸν καλῶ*, A: *διὰ τί οὖν καλῶ αὐτόν*, W: *διὰ τί οὖν καλῶ ἐπὶ τὴν μαρτυρίαν*; § 70 ex codicum vestigiis conicio: *εἴπατέ μοι πρὸς Διὸς καὶ θεῶν, ὦ Ἀθηναῖοι, ὅστις ἂν αὐτὸν καταισχύνῃ πρὸς Ἡγήσανδρον, οὐ δοκεῖ ὑμῖν πρὸς τὸν πόρνον πεπορνεῦσθαι*; Nec enim de uno agitur Timarcho, sed de quolibet homine

*) Rectius hunc locum iam pridem tractaverat Sauppe.

si qui similia perpetraverit. § 73 recipiendum erat ex uno *a*: *νὴ τὸν Ποσειδῶ καλῶς ἄρα τὴν πόλιν οἰκήσομεν.* § 75 B: *ἐν ἀλλοτρίαις οἰκίαις νυκτερεύῃ*, A: *νυκτερεύῃ ἐν ἀλλοτρίαις οἰκίαις*, pro quo et simplicius et vehementius est: *ὅταν μειράκιον νέον καταλιπὸν τὴν πατρῴαν οἰκίαν νυκτερεύῃ κτλ.* § 77 ex AB verum esse conligitur: *ὁρῶ ὅτι ἀεὶ τὸ αὐτὸ ἰσχύει.* § 78 *ὑμεῖς* post *θορυβεῖτε* exterminandum est. Eademque causa § 80 emendandum est: *ἀναβῇ ἐπὶ τὸ βῆμα*, remotis istis *ἐν τῷ δήμῳ.* Atque § 81 *τὸν Ὀλύμπιον* recte deest in A, cf. 88. 108. § 84 ego conicio: *ὑποβαλόντες*, cf. conment. p. 8, 2. § 85 mihi videtur scribendum esse ex AB: *ταῦτ' ἐγὼ ὑπολαμβάνω μεμαρτυρῆσθαι ὑμῖν ὑπὸ τοῦ δήμου τοῦ Ἀθηναίων, ὃν ἁλῶναι ψευδομαρτυριῶν οὐ καλῶς ἔχει.* § 86 ex AB conicio: *καὶ περὶ τούτων κρίσεις αἱ μὲν γεγόνασιν αἱ δ' ἐνεστᾶσιν ἔτι.* § 88 rursus ex AB conicio: *ἔστιν οὖν ὅστις ἐμαρτύρησεν ἢ κατήγορος ὢν ἐνεχείρησε τοιαύτην τὴν ἀπόδειξιν τοῦ πράγματος;* Areopagitarum propria est *ζήτησις*, quam ex Dinarchi et Hyperidis orationibus cognovimus. Quare § 92 scribendum videtur: *ἀλλ' ἐξ ὧν αὐτοὶ συνίσασι καὶ ἐζητήκασι, τὴν ψῆφον φέρουσι*, pro *ἐξητάκασι.* § 93 conicio: *οἱ μὲν γὰρ ἐν τῷ παρεληλυθότι χρόνῳ γενόμενοι λόγοι περὶ Τιμάρχου καὶ τῶν τούτου ἐπιτηδευμάτων διὰ τὴν ἀλήθειαν ἐλέγοντο.* § 95 restituendum est ex AB: *ἐπειδὴ δὲ ταῦτα μὲν ἀπωλώλει καὶ κατεκεκύβευτο καὶ κατωψοφάγητο, οὑτοσὶ δ' ἔξωρος ἐγίγνετο, ἐδίδου δ' εἰκότως οὐδεὶς ἔτι οὐδέν, ἡ δὲ βδελυρὰ φύσις καὶ ἀνόσιος ἀεὶ τῶν αὐτῶν ἐπεθύμει κτλ.* § 96 vehementius est: *οὕτως ἠπείγετο πρὸς τὰς ἡδονάς.* § 102 veri simile grammaticorum inventa esse ista verba: *ἀνεμήτου τῆς οὐσίας οὔσης.* § 103 ex AB emendari debet: *πάντα τὰ μέτρια ἐγίγνετο τῷ Ἀριγνώτῳ*, nec enim ulla erat causa cur Aeschines coram iudicibus adiceret illud: *παρὰ τῶν ἐπιτρόπων.* § 107 ex AB propono: *ἦρξε δ' ἐν Ἄνδρῳ πριάμενος τριάκοντα μνῶν, δανεισάμενος ἐπ' ἐννέα ὀβολοῖς τὴν μνᾶν, εὐπορίαν τῇ βδελυρίᾳ τῇ ἑαυτοῦ τοὺς συμμάχους τοὺς ὑμετέρους ποιούμενος· καὶ τοσαύτην ἐπεδείξατο εἰς ἐλευθέρων ἀνθρώπων γυναῖκας, ἡλίκην οὐδεὶς πώποθ' ἕτερος, ὧν οὐδένα ἐγὼ παρακαλῶ τὴν ἑαυτοῦ συμφορὰν ἣν εἵλετο σιγᾶν εἰς πολλοὺς ἐκμαρτυρῆσαι.* Harum trium emendationum duas certe certissimas esse existimo. § 109 *ἴσως* eiciendum est, cf. § 113. — § 110 emblema est: *ὅθ' οὗτος ἐβούλευεν*, paulo post cum optimis libris *οὗτος* excerpendum videtur. Denique Pamphilus nihil aliud in contione dixisse mihi videtur quam haec: *ὦ Ἀθηναῖοι, κλέπτουσι τῶν ὑμετέρων ἀνὴρ καὶ γυνὴ κοινῇ.* § 113 probabilius mihi videtur quod A praestat *ἀποθνήσκειν* quam illud quod in B

legitur: *θανάτῳ ζημιοῦσθαι.* Quis enim hoc quidem circumscriberet aut enarraret? Nihil autem evidentius est quam § 114 ex AB emendandum esse: *ὥστ' εὐθὺς ἐπὶ ταῖς ἐν τοῖς δήμοις διαψηφίσεσι δισχιλίας ἔλαβε.* Haec quidem dictio *χιλίας, δισχιλίας λαβεῖν* pro *χιλίας δραχμὰς λαβεῖν* frequentissima est. Nec minus certum est illud quod § 115 ex librorum AB conlatione efficitur: *κάλει μοι Φιλήμμονα τὸν δόντα τὸ ἀργύριον,* pro: *τὸν δόντα Τιμάρχῳ τὸ ἀργύριον.* Atque § 116 scribendum est: *ὑμᾶς τε βουλοίμην ἂν οἷς ἐγὼ μέλλω λέγειν προσέχειν καὶ παρακολουθεῖν εὐμαθῶς.* § 121 ex AB emendari debet: *τόλμησον γὰρ εἰς τοὺς δικαστὰς βλέψας εἰπεῖν ἃ προσήκει ἀνδρὶ σώφρονι τὰ περὶ τὴν ἡλικίαν.* § 122 ante *ἡγούμενος* delendum est *εἶναι.* § 123 probabile est: *ἃ δὲ πείθει σε Δημοσθένης, οὐκ ἀνδρός ἐστιν ἐλευθέρου κτλ.* § 130 recte in A deest *εὐθύς.* § 135 probabile est tollendum esse: *περὶ ἐμοῦ.* § 140 veri simile est: *εἴτε ἔρωτα εἴτε τρόπον χρὴ προσειπεῖν.* § 143 recte iamdudum ad A Turicenses sustulerunt illud: *ἦν γὰρ Ὀπούντιος.* § 154 emendandum censeo: *ὑμεῖς δὲ τί ὀμωμόκατε; ψηφιεῖσθαι περὶ ὧν ἂν ἡ δίωξις ᾖ.* § 160 cum A *εἰς τὰ καλὰ* delendum videtur. § 179 ex AB utique delendum est *ἀπὸ τῆς ἀπολογίας.*

Extrema pars Timarcheae in archetypo aut nullis aut paucis interpretamentis turbata fuit. Quare nihil mirum, si in hac parte orationis codex A cum B raro discrepat. Hoc enim saepe numero factum est, ut grammaticorum sedulitas sub exitus librorum paulatim languesceret. Ciceronis quidem de Officiis liber I ingenti numero additamentorum depravatus est, pauca deprehenduntur in II, paene nulla apparent in III.

Satis magnum numerum emendationum proposui: maior certe pars convelli aut refutari non potest, omnes autem ex librorum A et B conparatione manarunt. Quod documento est quod statuerim de librorum quibus Timarchea continetur adfinitate et ratione hoc proxime ad veritatem accedere.

Orationis quae est falsae legationis defensio etsi non eadem at similis tamen librorum condicio est: tria ibi habentur codicum genera ex uno archetypo non descripta illa quidem sed derivata, quorum unum ekl vel eikls tametsi minore ibi dignitate est quam ad Ctesiphonteam dignum certe est, quod ad novam recensionem cum ceteris codicibus attentius et diligentius conparatum primo loco habeatur. Sed huius rei quaestionem difficilem et intricatam in aliam mihi opportunitatem seponere malui.

Index.

Ctes.	Proleg.	Ctes.	Proleg.	Ctes.	Proleg.
8	— 14	83	— 16	171	— 27
9	— 14	84	— 23. 32	172	— 9
13	— 5 n.	86	— 12	177	— 30
19	— 28	87	— 24	181	— 27
21	— 35	88	— 12	182	— 27
23	— 25	91	— 32	183	— 17
27	— 8. 32	100	— 12	187	— 17. 28
30	— 9	101	— 28	193	— 28
34	— 34	103	— 16	196	— 30
38	— 25	104	— 22	197	— 17
39	— 23	108	— 27	199	— 30
43	— 26	109	— 11	205	— 10
45	— 28	114	— 18	208	— 30
46	— 35	116	— 23	209	— 17
47	— 34	118	— 22	210	— 30
48	— 14	120	— 22	211	— 9
50	— 34	121	— 11	212	— 21
54	— 15	125	— 34	222	— 17
62	— 13	126	— 21. 29	224	— 8
63	— 34	132	— 32	226	— 18
68	— 12	134	— 11	233	— 31
69	— 33	136	— 17	244	— 31
70	— 15	140	— 29	245	— 18
72	— 33	147	— 29	249	— 31
73	— 10	156	— 17	252	— 24
75	— 15	159	— 29	Andoc. I 83	— 23
76	— 26	160	— 29		
78	— 26	167	— 32		
81	— 27	168	— 11		
82	— 23	169	— 21		

Timarcheae locos enotare nihil attinebat.

AESCHINIS

ADVERSUS CTESIPHONTEM

ORATIO.

Conpendia:

A = codices ekl Bekkeri.
A^h = codices eklh Bekkeri.
B = codices agmn Bekkeri.
M = ceteri codices vel Bekkeri vel Schultzii.
C = Codices eklagmn.
x = ceteri codices vel omnes vel plurimi.
W = Weidner.
Reliqua conpendia facile explicari possunt.

ΑΙΣΧΙΝΟΥ ΚΑΤΑ ΚΤΗΣΙΦΩΝΤΟΣ.

Τὴν μὲν παρασκευὴν ὁρᾶτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τὴν παράταξιν ὅση γεγένηται, καὶ τὰς κατὰ τὴν ἀγορὰν δεήσεις αἷς κέχρηνταί τινες ὑπὲρ τοῦ τὰ μέτρια καὶ συν-

1 ἄνδρες *add.* ek. Harp. 145. Phot. Lex. 329. 3 καὶ συνήθη A, καὶ τὰ συνήθη B.

§ 1—8 *Exordium*, cuius argumentationis summa his fere verbis continetur: ἡ δημοκρατία σῴζεται, ἂν οἱ νόμοι διατηρηθῶσιν. Et quoniam Atheniensibus infensa erat accusatorum natio, ideo ut alii oratores, cf. Lyc. Leocr. 3, sic Aeschines ad accusandum se descendisse conprobat unius reipublicae et communis salutis studio adductum. Quam adversarii rationem vehementer perstringit Dem. 18, 292. Cf. Marcellin. Rhet. Gr. IV 421 (W).

παρασκευὴν . . παράταξιν] Haec prima principii verba veteres erant grammatici qui reprehenderent: ὅτι οὐ δεῖ μεταφορικοῖς ὀνόμασι κεχρῆσθαι ἐν τοῖς προοιμίοις (Schol.). Iidem tamen conparaverunt Dem. 19, 1: ὅση μέν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, σπουδὴ περὶ τουτονὶ τὸν ἀγῶνα καὶ παραγγελία γέγονε κτλ., cf. Harp., Suid., Phot. s. v. παραγγελία. Idemque verbum ex re bellica translatum in ipso initio orationis Andoc. I, 1 (ibique cf. Blass): τὴν μὲν παρασκευὴν καὶ τὴν προθυμίαν τῶν ἐχθρῶν . . . σχεδόν τι πάντες ἐπίστασθε; cuius rei conmemoratio eo magis mihi videtur necessaria, quod Aeschines II 172 sqq. multa expressit ad similitudinem Andocidis III 3 sqq. Et quid παρασκευὴ significet, apparet ex I 193: καὶ τὴν παρασκευὴν καὶ τοὺς συνηγόρους αὐτῷ παρατηρεῖτε, vel ex Lyc. Leocr. 20: οὐ γὰρ ἀγνοεῖτε οὔτε τὰς παρασκευὰς τῶν κρινομένων οὔτε τὰς δεήσεις τῶν ἐξαιτουμένων. Inde hoc certe patet *insidias* reorum et *auxilia* atque *deprecationes advocatorum* haud ita diligenter discerni ab oratoribus. Quare consociavit Antiph. V 22 παρασκευὴν et μηχάνημα et ἀπάτην. Aeschines autem adiunxit παράταξιν, ut coitionem quandam Demosthenis amicorumque designaret, quae et rempublicam universam occupare et populari concitatione adversarios opprimere videretur. Huiusmodi rhetorum coitiones reprehendit etiam Isocr. 8, 5. 125—128. Et Demosthenes videtur tunc usus esse varia machinatione, ut sua suorumque gratia et favore populari iudicum animos sententiasque aucuparetur, cf. Dem. 19, 1: ἑορακότας ἄρτι τούς, ὅτ' ἐκληροῦσθε, ἐνοχλοῦντας καὶ προσιόντας ὑμῖν. Nam quod olim Demosthenes Aeschini, idem hic nunc illi exprobrat. Atque hanc in sententiam adiecta esse puto haec verba: τὰς κατὰ τὴν ἀγορὰν δεήσεις, quibus studiis amici Demosthenis paulo ante iudicum animos ab Aeschinis consilio abalienaverant.

μέτρια — συνήθη] Μέτριος est qui suum cuique tribuere soleat et abhorreat a superbia. Propin-

ἤθη μὴ γίγνεσθαι ἐν τῇ πόλει· ἐγὼ δὲ πεπιστευκὼς ἥκω πρῶτον μὲν τοῖς θεοῖς, ἔπειτα τοῖς νόμοις καὶ ὑμῖν, ἡγούμενος οὐδεμίαν ἂν παρασκευὴν μεῖζον ἰσχύειν παρ' ὑμῖν τῶν νόμων καὶ τῶν δικαίων. ἐβουλόμην μὲν οὖν, ὦ ἄν- 2 *δρες Ἀθηναῖοι, καὶ τὴν βουλὴν τοὺς πεντακοσίους καὶ*

2 *ἔπειτα* W, *ἔπειτα δεύτερον* A, *δεύτερον δὲ* B. 3 *οὐδεμίαν ἂν* W, *ἂν om.* C, *ἰσχύσειν* Dobr. *μεῖζον ἰσχ. παρ' ὑμῖν* A, *ἰσχ. παρ' ὑμῖν μεῖζον* B. 4 *ἄνδρες add.* A.

quum igitur est vocabulum *δίκαιος*, cf. Thuc. IV 81 (de Brasida): *ἑαυτὸν παρασχὼν δίκαιον καὶ μέτριον*. Aesch. I 162: *ἔστω γὰρ ὁ μὲν μισθωσάμενος δίκαιος εἰς τὸ πρᾶγμα, ὁ δὲ μισθωθεὶς ἄδικος καὶ μὴ βέβαιος, ἢ πάλιν τοὐναντίον ὁ μὲν μισθωθεὶς μέτριος καὶ ποιῶν τὰ ὡμολογημένα*. Quare *τὰ μέτρια* significare videtur *aequitatis iura* quae nemini liceat in republica excedere = *ius omnium conmune*. Multo saepius oratores dixerunt *τὰ δίκαια*. Deinceps *τὰ συνήθη* significat non ipsa iura sed consuetudinem usu ac diuturnitate vigentem, tamquam *morem maiorum*. Iura autem ac morem maiorum, reipublicae quasi fundamenta, eversuri videbantur Demosthenis amici, cum vel contra iura legesque suam causam obtinere studerent. Quare parum recte Schol.: *συνήθη δὲ τὸ ἐξ ἴσου ἀκροᾶσθαι καὶ μηδὲν παρὰ τὸ δίκαιόν τινι χαρίζεσθαι.*

τοῖς θεοῖς] Hoc nimirum ex consuetudine forensi, cf. Dem. ep. 1, 1: *παντὸς ἀρχομένῳ σπουδαίου καὶ λόγου καὶ ἔργου ἀπὸ τῶν θεῶν ὑπολαμβάνω προσήκειν πρῶτον ἄρχεσθαι*, cf. solemnem illam precationem I 116 et Dem. 18, 1. 141. Lyc. Leocr. 1.

νόμοις καὶ ὑμῖν] nam in hac causa iudicum religioni legum conservatio mandata est. Et cum illi iuraverint secundum leges sententias se laturos (cf. Dem. 24, 149), ipsorum causa quodammodo cum legum salute coniuncta est.

ἂν . . ἰσχύειν] Particulae *ἂν* adiunctio necessaria est, quia Aeschinis opinio versatur in futura potius quam in experta iudicum religione. Cf. nunc elegantem Madvigii disputationem in Adv. I 156 sq. Aliter res se habet in his Aeschinis verbis apud Dem. 19, 283: *οὐδὲν ἐστ' ὄφελος πόλεως, ἥτις μὴ νεῦρ' ἐπὶ τοὺς ἀδικοῦντας ἔχει, οὐδὲ πολιτείας, ἐν ᾗ συγγνώμη καὶ παραγγελία τῶν νόμων μεῖζον ἰσχύουσιν.*

§ 2. *ἐβουλόμην*] At contra 115: *ὃν ἐβουλόμην ἂν πολλῶν ἕνεκα ζῆν*. Nam adiectione particulae *ἂν* voluntas significatur a condicione suspensa = vellem si liceret, omissa autem hac particula nulla subest condicionis notio sed ea animi voluntas designatur, quae, quia frustra nos velle cognoverimus, omittenda fuerit, cf. Schöm. Is. 435. Dem. 57, 4: *ὤμην μὲν οὖν ἔγωγε προσήκειν Εὐβουλίδῃ*. Paratur autem hac formula transitus ad novam sententiam. Ceterum h. l. Aeschines ante oculos habuit Thrasymachum, cuius frgm. servavit Dion. Hal. Dem. p. 959, 14: *ἐβουλόμην μέν, ὦ Ἀθηναῖοι, μετασχεῖν ἐκείνου τοῦ χρόνου τοῦ παλαιοῦ καὶ τῶν πραγμάτων, ἡνίκα σιωπᾶν ἀπέχρη τοῖς νεωτέροις, τῶν τε πραγμάτων οὐκ ἀναγκαζόντων ἀγορεύειν καὶ τῶν πρεσβυτέρων ὀρθῶς τὴν πόλιν ἐπιτροπευόντων κτλ.*

τὴν βουλὴν τ. πεντακοσίους] Quia duo erant in Atheniensium republica senatus genera — nam Areopagus etiam senatus habebatur —, ideo appositio determinativa adiciebatur, raro admodum genetivus *τῶν πεντακοσίων*. Cum hoc Aeschinis loco multum discrepat Andoc. II 19: *τὰ δὲ μέλλοντά τε καὶ ἤδη πραττόμενα*

τὰς ἐκκλησίας ὑπὸ τῶν ἐφεστηκότων ὀρθῶς διοικεῖσθαι, καὶ τοὺς νόμους οὓς ἐνομοθέτησε Σόλων περὶ τῆς τῶν ῥητόρων εὐκοσμίας ἰσχύειν, ἵνα ἐξῆν πρῶτον μὲν τῷ πρεσβυτάτῳ τῶν πολιτῶν σωφρόνως ἐπὶ τὸ βῆμα παρελθόντι ἄνευ θορύβου καὶ ταραχῆς ἐξ ἐμπειρίας τὰ βέλτιστα τῇ πόλει συμβουλεύειν, δεύτερον δ' ἤδη καὶ τῶν ἄλλων πολιτῶν τὸν βουλόμενον καθ' ἡλικίαν καὶ ἐν μέρει περὶ ἑκάστου γνώμην ἀποφαίνεσθαι· οὕτω γὰρ ἂν μοι δοκεῖ ἥ τε πόλις ἄριστα διοικεῖσθαι αἵ τε κρίσεις ἐλάχισται
3 γίγνεσθαι. ἐπειδὴ δὲ πάντα τὰ πρότερον ὡμολογημένα καλῶς ἔχειν νυνὶ καταλέλυται, καὶ γράφουσί τινες ῥᾳδίως

2 ὁ *Σόλων* C. 3 *ἐξῆν* Bekk., *ἐξῇ* C. 4 ante *σωφρόνως* A *add.*: *ὥσπερ οἱ νόμοι προστάττουσι*, B *ὥσπερ οἱ νόμοι κελεύουσι*, emendavit Bake. 7 *καθ' ἡλικίαν* A, *καθ' ἡλ. χωρὶς* B. 9 *ἐλάχιστα* e. 11 *τέ τινες* B.

ἄνδρες ὑμῶν πεντακόσιοι ἐν ἀπορρήτῳ ἴσασιν, ἡ βουλή.

ἵνα ἐξῆν] De Indic. cf. Madvig Synt. § 131 n. 3. Philolog. Suppl. II 19 sq. Schneider Isocr. IV 19. Exemplorum nubem contraxit Frohberg. Lys. vol. II 185.

σωφρόνως] Quod grammatici addiderunt: *ὥσπερ οἱ νόμοι κελεύουσιν* — pertineret haec sententia ad adverbium *σωφρόνως*, cf. § 257 — prorsus absurdum est: ***vellem leges de ordine ac modestia oratorum valerent ut, quemadmodum leges praescriberent, cum modestia cuique prodire liceret.***

τὸν βουλόμενον] Ut *ἔξεστι* cum dativo sequente infinitivo construi potest, sic accusativus potest infinitivo subiungi. Similiter Thuc. II 36, 3: *νομίζων ἐπί τε τῷ παρόντι οὐκ ἂν ἀπρεπῆ λεχθῆναι αὐτὰ (τὸν τῶνδε ἔπαινον) καὶ τὸν πάντα ὅμιλον καὶ ἀστῶν καὶ ξένων ξύμφορον εἶναι αὐτῶν ἐπακοῦσαι.*

ἐν μέρει] Cf. Plat. Protag. 347 d: *λέγοντάς τε καὶ ἀκούοντας ἐν μέρει ἑαυτῶν κοσμίως* = alternis, vicissim, alius post alium ex ordine. Explicandi causa adiectum est *χωρίς* ab hoc loco alienum.

ἐλάχισται] Republica legibus bene temperata perraro in paucitate criminum rei in iudicia vocantur, quorum auxilio si quando opus est, celerrime causae diiudicantur. Hoc iam docuit Isocr. ad Nicocl. 17: *ζήτει νόμους τὸ μὲν σύμπαν δικαίους καὶ συμφέροντας καὶ σφίσιν αὑτοῖς ὁμολογουμένους, πρὸς δὲ τούτοις οἵτινες τὰς μὲν ἀμφισβητήσεις ὡς ἐλαχίστας, τὰς δὲ διαλύσεις ὡς οἷόν τε ταχίστας τοῖς πολίταις ποιοῦσιν.* Quare Aeschines ita existimat: Veteres illae quidem leges si etiamnunc observarentur, cum universa respublica melius administraretur tum litium multitudine careret. Nam si Demosthenes atque amici eius vinculis veteris disciplinae constringerentur, nec illis rempublicam perturbare liceret nec mihi ad accusandum opus esset descendere. Quoniam autem istorum hominum libidine respublica paene oppressa est, una salus communitatis ac libertatis relinquitur, ut inpetus nefarios *παρανόμων γραφαῖς* depellamus.

§ 3. *καταλέλυται*] non legum novitate sed neglectione veteris disciplinae.

ῥᾳδίως] = temere, cf. Din. I 99: *ἐξαπατῶντες ὑμᾶς τοὺς ῥᾷστα πειθομένους τοῖς τούτων λόγοις*, ibid. 88: *εἰ παύσετε τοὺς ῥᾳδίως καθ' ὑμῶν χρήματα λαμ-*

παρανόμους γνώμας καὶ ταῦθ' ἕτεροί τινες τὰ ψηφίσματα ἐπιψηφίζουσιν οὐκ ἐκ τοῦ δικαιοτάτου τρόπου λαχόντες προεδρεύειν ἀλλ' ἐκ παρασκευῆς καθεζόμενοι, ἂν δέ τις τῶν ἄλλων βουλευτῶν ὄντως λάχῃ κληρούμενος προεδρεύειν καὶ τὰς ὑμετέρας χειροτονίας ὀρθῶς ἀναγορεύῃ, τοῦτον οἱ τὴν πολιτείαν οὐκέτι κοινὴν ἀλλ' ἤδη ἰδίαν αὑτῶν ἡγούμενοι ἀπειλοῦσιν εἰσαγγελεῖν, καταδουλού-

1 malim: καὶ τὰ τοιαῦθ' ἕτεροί τινες ἐπιψηφίζουσιν κτλ. 3 ἐὰν e. 4 ὄντων A. 6 κοινὴν οὐκέτι B. ἀλλ' ἰδίαν B. 7 εἰσαγγέλλειν C, emend. R.

βάνοντας. Plato Apol. 24 c: ῥᾳδίως εἰς ἀγῶνας καθιστὰς ἀνθρώπους. Eodemque modo emendari potest Antiph. V 87: φόνου γὰρ δίκη (ῥᾳδίως) καὶ μὴ ὀρθῶς γνωσθεῖσα ἰσχυρότερον τοῦ δικαίου καὶ τοῦ ἀληθοῦς ἐστίν.

λαχόντες προεδρεύειν] Harp. 157, 19: πρόεδροι ἐκληροῦντο ὑπὸ τῶν πρυτάνεων καθ' ἑκάστην πρυτανείαν, εἷς ἐξ ἑκάστης φυλῆς πλὴν τῆς πρυτανευούσης, οἵ τινες τὰ περὶ τὰς ἐκκλησίας διῴκουν. ὅτι δ' ὁ καλούμενος ἐπιστάτης κληροῖ αὐτούς, εἴρηκεν Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθηναίων πολιτείᾳ. Aristoteles etiam auctor fuit Poll. VIII 96: καὶ ὅταν οἱ πρυτάνεις τὸν δῆμον ἢ τὴν βουλὴν συνάγωσιν, ὁ ἐπιστάτης τῶν πρυτάνεων ἐξ ἑκάστης φυλῆς πρόεδρον ἕνα κληροῖ, μόνην τὴν πρυτανεύουσαν ἀφιείς. Advocabat igitur ὁ ἐπιστάτης τῶν πρυτάνεων contionem et una cum novem proedris princeps quasi praesidebat; at in ipsa contione non iam ἐπιστάτης sed unus aliquis ex proedris sorte constitutus munera obibat, qui ἐπιστάτης τῶν προέδρων appellabatur, cf. 39. 73. II 90. Ceterum cf. C. Fr. Hermann Alterth. 127, 9. Schöm. Com. 89, Antiq. 217, 9, Alterth. I 384. Boeckh Staatsh. II 5. Dem. Androt. 9. C. Fr. Herm. disp. de proedris et Epicrisin eiusdem Gotting. 1847.

ὄντως] Hoc adverbium coniungendum cum κληρούμενος. Multis enim obvenit illa dignitas non ipsa sorte sed quasi sorte, h. e. fraude et coitione (ἐκ παρασκευῆς = ἐξ ἀπάτης (cf. § 62). Hoc quo modo fieri potuerit explicat Boeckh Corp. Inscr. I 129. Goeller Thuc. VI 13. Homines probi ipsi adsunt sortesque ducunt. Aesch. Sept. 55: κληρουμένους δ' ἔλειπον, ὡς πάλῳ λαχὼν ἕκαστος αὐτῶν πρὸς πύλας ἄγοι λόχον.

ἀναγορεύῃ] Proëdrorum princeps sorte ductus ut rogationes admittere aut reicere solebat — hoc certe non sine consiliis ceterorum proëdrorum — sic unus ac solus suffragia dinumerabat et pronuntiabat. Cf. Schöm. Com. 124.

ἀλλ' ἤδη ἰδίαν] cf. 122. 132. 134. 147. I 18. II 72. Paulo alia est sententiae ratio cum ἤδη omissa est veluti 95, ubi non status aut condicio describitur sed mirabilis aliqua res commemoratur, Dem. 18, 33: ὥστε μισθοῦται τὸν κατάπτυστον τουτονὶ οὐκέτι κοινῇ μετὰ τῶν ἄλλων πρέσβεων ἀλλ' ἰδίᾳ καθ' αὑτόν. Cum Aeschine congruit Isocratis consuetudo, cf. 4, 140: ὥστε τοὺς ἀφεστῶτας μηκέτι τὴν ἐλευθερίαν ἀγαπᾶν ἀλλ' ἤδη καὶ τῶν ὁμόρων ζητεῖν ἐπάρχειν, et Lyc. Leocr. 139: καίτοι τινὲς αὐτῶν οὐκέτι τοῖς λόγοις ὑμᾶς παρακρούσασθαι ζητοῦσιν, ἀλλ' ἤδη ταῖς αὑτῶν λειτουργίαις ἐξαιτεῖσθαι τοὺς κρινομένους ἀξιώσουσιν.

εἰσαγγελεῖν] Quanta interdum constantia proëdrorum fuerit ut voluntatibus studiisque popularium obsisterent, apparet ex So-

4 μενοι τοὺς ἰδιώτας καὶ τὰς δυναστείας ἑαυτοῖς περιποιούμενοι, καὶ τὰς κρίσεις τὰς μὲν ἐκ τῶν νόμων καταλελύκασι τὰς δ' ἐκ τῶν ψηφισμάτων μετ' ὀργῆς κρίνουσιν, σεσίγηται μὲν τὸ κάλλιστον καὶ σωφρονέστατον κήρυγμα (τῶν ἐν τῇ πόλει) „τίς ἀγορεύειν βούλεται“ τῶν ὑπὲρ

1 καὶ δυναστείας B. περιποιοῦντες B. 2 καὶ *add.* A. μὲν ante κρίσεις gmn. 4 μὲν B, δὲ A^h, fort. δή.

cratis exemplo Xen. Mem. I 1, 14, cf. Aesch. II 84; quanta autem pericula tales viri subierint, testificatur Socrates ipse apud Plat. Apol. 32 b: τότ' ἐγὼ μόνος τῶν πρυτάνεων ἠναντιώθην ὑμῖν μηδὲν ποιεῖν παρὰ τοὺς νόμους καὶ ἐναντία ἐψηφισάμην· καὶ ἑτοίμων ὄντων ἐνδεικνύναι με καὶ ἀπάγειν τῶν ῥητόρων καὶ ὑμῶν κελευόντων καὶ βοώντων μετὰ τοῦ νόμου καὶ τοῦ δικαίου ᾤμην μᾶλλόν με δεῖν διακινδυνεύειν ἢ μεθ' ὑμῶν γενέσθαι μὴ δίκαια βουλευομένων.

§ 4. δυναστείας] His artibus Aeschines Demosthenem in invidiam ac suspicionem vocare studebat. Nam civitatem tamquam pro mancipio aut patrimonio habere, hoc aut regum erat proprium aut oligarchicorum hominum, cf. Isocr. Nicocl. 21: τοῖς γὰρ κοινοῖς οἱ μὲν ὡς ἰδίοις, οἱ δὲ (i. e. δημοκρατούμενοι) ὡς ἀλλοτρίοις προσέχουσι τὸν νοῦν. Nam δυναστεία = potentia opposita est τῇ ἰσονομίᾳ. Quare designari potest hoc vocabulo nunc privatorum potentia nunc paucorum dominatio nunc regum vel tyrannorum inperium, cf. Thuc. III 62: ἡμῖν μὲν γὰρ ἡ πόλις τότε ἐτύγχανεν οὔτε κατ' ὀλιγαρχίαν ἰσόνομον πολιτεύουσα οὔτε κατὰ δημοκρατίαν· ὅπερ δέ ἐστι νόμοις μὲν καὶ τῷ σωφρονεστάτῳ ἐναντιώτατον, ἐγγυτάτω δὲ τυράννου, δυναστεία ὀλίγων ἀνδρῶν εἶχε τὰ πράγματα. καὶ οὗτοι ἰδίας δυνάμεις ἐλπίσαντες ἔτι μᾶλλον σχήσειν κτλ. Erant autem tunc Athenis coitiones et conciliabula rhetorum et praetorum, in quibus Demosthenes dominaretur. Quam paucorum dominationem tamquam regiae libidini propiorem h. l. Aeschines in invidiam vocat multitudinis. Atque his viris contrarii sunt ἰδιῶται, qui ad nullam unquam partem reipublicae accesserint, cf. I 7. Dem. Phil. IV 70. Herm. Alterth. 58, 12. Vocabantur etiam huiuscemodi cives μέτριοι, ἀπράγμονες, ἡσύχιοι. Cf. II 181.

περιποιούμενοι] 89: ἐξαίρετον δ' αὐτῷ τυραννίδα περιποιούμενος. Dem. 19, 240: παρ' ὧν κρεῖττόν ἐστιν ἑκάστῳ τὰς ἀγαθὰς ἐλπίδας τοῖς παισὶ καὶ ἑαυτῷ, τὰ δίκαια γνόντα καὶ τὰ προσήκοντα, περιποιήσασθαι. Xen. Anab. V 6, 17: καὶ ἑαυτῷ ὄνομα καὶ δύναμιν περιποιήσασθαι, cf. Rehdantz. Pronomen reflexivum ipsum quidem non est necessarium, cf. Thuc. I 9, cum autem additum est, nimiam quandam cupiditatis ac libidinis vim designare solet. Acute etiam Isaeus VII 6: πάντα εἰς ἑαυτὸν περιεποίησε. Nec negari potest, cum simul poneretur pronomen, huius verbi activum quam medium magis in usu fuisse.

κρίσεις] Adversarii non e legibus iam causas forenses agitant, sed populari concitatione usi (= μετ' ὀργῆς) per εἰσαγγελίας inimicos tollere conantur. Quare factum est, ut huius criminationis violentia atque inportunitas mirum quantum Athenis tum exuberaret, cf. Hyper. Eux. col. 18: ἀλλ' ἔγωγε θαυμάζω, εἰ μὴ προσίστανται ἤδη (= nauseam et taedium movent) ὑμῖν αἱ τοιαῦται εἰσαγγελίαι κτλ.

τῶν ἐν τῇ πόλει] sc. κηρυγμάτων, cf. 154. 19. 22. 9. Sed ad-

πεντήκοντα ἔτη γεγονότων καὶ πάλιν ἐν μέρει τῶν ἄλλων Ἀθηναίων, τῆς δὲ τῶν ῥητόρων ἀκοσμίας οὐκέτι κρατεῖν δύνανται οὔθ' οἱ νόμοι οὔθ' οἱ πρυτάνεις οὔθ' οἱ πρόεδροι οὔθ' ἡ προεδρεύουσα φυλή, τὸ δέκατον μέρος τῆς πόλεως. τούτων δ' ἐχόντων οὕτως, καὶ τῶν καιρῶν ὄντων τῇ πόλει τοιούτων ὁποίους τινὰς αὐτοὺς ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε εἶναι, ἓν ὑπολείπεται μέρος τῆς πολιτείας,

ditamentum istuc absurdum videbitur, si conferas § 154.

καὶ πάλιν ἐν μέρει] Haec non pertinent ad ipsa praeconis verba sed tamen breviloquentia quadam duo praeconia in unum contracta videntur. Primum enim ubi processit praeco ad dicendum vocabat seniores, tum vero cum ventum erat ad iuniores hos rursus clara voce invitabat, cf. I 23: *ἐπειδὰν δ' οὗτοι πάντες εἴπωσιν, τότε δὴ κελεύει λέγειν* (Schol. Aristoph. *δημηγορεύειν*) *τῶν ἄλλων Ἀθηναίων τὸν βουλόμενον οἷς ἔξεστιν.* Alias haec una formula conmemoratur: *τίς ἀγορεύειν βούλεται*, cf. Dem. 18,170. Aristoph. Ach. 45. Thesm. 379. Eccl. 130. Nec tamen ex his locis vere conligitur vetustum illud Solonis institutum dudum aut sublatum aut oblitteratum fuisse. Nam hic fuit mos ut legum aut carminum prima tantummodo initia laudarentur. Atque ex Aeschinis querellis (cf. I 25) hoc unum concluditur, tum oratores magis facultate quam aetate insignes ad dicendum processisse. Quid quod in legatione Macedonica aetatis discrimina observabantur, cf. Aesch. II 25. 47.

ἀκοσμίας] contraria est *μετριότης, εὐκοσμία.*

οἱ νόμοι] sc. *οἱ περὶ τῆς ῥητόρων εὐκοσμίας*, qua de re multum disputavit Aesch. I 22—34. Ceterum eandem sententiam eisdem fere verbis extulit orator adv. Aristogit. I 90: *οὐ πρύτανις οὐ κῆρυξ οὐκ ἐπιστάτης οὐχ ἡ προεδρεύουσα φυλὴ τούτου κρατεῖν δύναται.* Haec duo exempla ad unum certe auctorem referenda videntur.

προεδρεύουσα φυλή] Aesch. I 33: *ὑμεῖς δ' ἔτι προσέθεσθε καινὸν νόμον μετὰ τὸ καλὸν παγκράτιον ὃ οὗτος ἐπαγκρατίασεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ὑπεραισχυνθέντες ἐπὶ τῷ πράγματι, καθ' ἑκάστην ἐκκλησίαν ἀποκληροῦν φυλὴν ἐπὶ τὸ βῆμα ἥτις προεδρεύσει*, cf. Herm. Alterth. 129, 13. Schöm. Com. 88. Iuvat etiam considerare Plat. Protag. 319c et Boeckh Staatsh. I 291.

§ 5. *καιρῶν — ὑπολαμβάνετε*] *Καιροὶ* sunt t e m p o r a reipublicae, vel externarum vel domesticarum rerum. Quodsi de externis rebus nihil adhuc, multa de domesticis disseruit orator, rerum domesticarum vel tempora vel condiciones indicari apparet. Quae cum ita sint, hanc sententiam sub has voces subiciendam esse arbitror: c u m r e s p. i n t a l i t e m p o r e s i t, i n q u a l i e a m e s s e v o s i p s i i a m i n t e l l e g i t i s = cum resp. in tanto vertatur discrimine quantum vos ipsos credo animis iam subintellegere. Plato Protag. 320c legendum esse arbitror: *πολλοὶ οὖν αὐτῷ ὑπέβαλον* (codd. *ὑπέλαβον*) *τῶν παρακαθημένων ὁποτέρως βούλοιτο οὕτω διεξιέναι.*

τῆς πολιτείας] *Πολιτεία* est r e i p u b l i c a e c o n s t i t u t i o, ex qua cum adversarii sibi reliqua omnia adrogaverint, una pars (= *μέρος*) relinquitur, *αἱ τῶν παρανόμων γραφαί.* Inde et oratori efficitur necessitas accusandi et iudicibus officium severitatis. Nam si noxios vel gratia vel metu liberaverint poenaeque exemerint, nemo iam male rogatarum legum alios postulabit et respublica universa in paucorum arbitrium con-

εἴ τι κἀγὼ τυγχάνω γιγνώσκων, αἱ τῶν παρανόμων γραφαί. εἰ δὲ καὶ ταύτας καταλύσετε ἢ τοῖς καταλύουσιν ἐπιτρέψετε, προλέγω ὑμῖν, ὅτι λήσετε κατὰ μικρὸν τῆς
6 *πολιτείας τισὶ παραχωρήσαντες. εὖ γὰρ ἴστε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι τρεῖς εἰσὶ πολιτεῖαι παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις, τυραννὶς καὶ ὀλιγαρχία καὶ δημοκρατία, διοικοῦνται δ' αἱ μὲν τυραννίδες καὶ ὀλιγαρχίαι τοῖς τρόποις τῶν ἐφεστηκότων, αἱ δὲ πόλεις αἱ δημοκρατούμεναι τοῖς νόμοις τοῖς κειμένοις. μηδεὶς οὖν ὑμῶν τοῦτ' ἀγνοείτω, ἀλλὰ σαφῶς ἕκαστος ἐπιστάσθω, ὅταν εἰσίῃ εἰς δικαστήριον γραφὴν παρανόμων δικάσων ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ*

4 *ἄνδρες om.* B, sicuti fere semper. 10 *ὅτι ὅταν* C. 11 *ὅτι ἐν* W, *ἐν* C.

cessura est. Et effrenatam legum et psephismatum ferendorum cupiditatem tum invaluisse conligas ex or. in Theocrin. 34.

τισὶ] Hoc pronomine perstrinxit adversariorum coitiones, at per contemptum uti maluit indefinito, ut paucitate hominum plebis multitudini opposita invidiam augeret, = *ὀλίγοις τισί.*

§ 6. Omnem hanc sententiam, quae incipit ab *εὖ γὰρ ἴστε*, usque ad extrema verba *τοῖς νόμοις τοῖς κειμένοις* Dobraeus ab grammatico quodam ad similitudinem Tim. I 4 fictam esse statuit. Atque illam rationem et doctrinam nec novam nec ab Aeschine excogitatam fuisse, hic ipse ingenue profitetur I 4: *οὐκ ἀγνοῶ δ', ἃ μέλλω ἐν πρώτοις λέγειν ὅτι φανεῖσθε καὶ ἑτέρων* (cf. Isocr. Panath. 132) *πρότερον ἀκηκοότες, ἀλλά μοι δοκεῖ καιρὸς εἶναι καὶ ἐμὲ νῦν πρὸς ὑμᾶς τῷ αὐτῷ λόγῳ χρῆσθαι.* Atque eadem prorsus causa adductus mihi hanc eandem sententiam denuo exprompsisse videtur. Nam hoc unum agit ut et benevolentiam iudicum sibi conciliet et animos eorum ad audiendum attentos erigat. Quod cum paulo ante perfecerit cum demonstraret nihil iam ex universa republica contra turbulenta ambitiosorum hominum studia relinqui quam violatarum legum causas, nunc hanc ipsam sententiam auget atque amplificat cum democratiae rationem et salutem in legum veterum conservatione positam esse ostendit. Quare fit ut et favorem popularem orator sibi conparet et in iudicum animis hanc opinionem moveat, ut in sua severitate ac religione quasi ipsorum salutem agi putent. Nec veteres oratores quas aliquando sententias protulerant, eas, si e re esse videretur, denuo repetere verebantur, cuius rei testes sunt Antipho Isocrates Demosthenes, cf. Westermann de litibus Demosth. p. 134 sqq.

τοῖς τρόποις] Simile est Ciceronis iudicium de rep. I 47: talis est quaeque res publica, qualis eius aut natura aut voluntas qui illam regit. Idemque de legg. III 12: nam sic habetote, magistratibus eisque qui praesint contineri rempublicam et ex eorum conpositione quod cuiusque reipublicae genus sit intellegi.

ὅταν . . ὅτι] Vulgarior quidem ea est conlocatio ut *ὅτι* sub ipsum verbum sentiendi subiciatur, *ἐπιστάσθω ὅτι . . ὅταν*, at rarius illud dicendi genus, quod in Latino sermone obtinuit, certe non alienum a Graecorum consuetu-

μέλλει τὴν ψῆφον φέρειν περὶ τῆς ἑαυτοῦ παρρησίας. διόπερ καὶ ὁ νομοθέτης τοῦτο πρῶτον ἔταξεν ἐν τῷ τῶν δικαστῶν ὅρκῳ „ψηφιοῦμαι κατὰ τοὺς νόμους,“ ἐκεῖνό γε εὖ εἰδώς, ὅτι, ἂν διατηρηθῶσιν οἱ νόμοι τῇ πόλει, σώζεται καὶ ἡ δημοκρατία. ἃ χρὴ διαμνημονεύοντας ὑμᾶς 7 μισεῖν τοὺς τὰ παράνομα γράφοντας, καὶ μηδὲν ἡγεῖσθαι μικρὸν εἶναι τῶν τοιούτων ἀδικημάτων, ἀλλ' ἕκαστον ὑπερμέγεθες, καὶ τοῦθ' ὑμῶν τὸ δίκαιον μηδέν' ἐᾶν ἀνθρώπων ἐξαιρεῖσθαι, μήτε τὰς τῶν στρατηγῶν συνηγορίας, οἳ ἐπὶ πολὺν ἤδη χρόνον συνηγοροῦντές τισι τῶν

4 ὅτι ἂν A, ὅτι ὅταν B. 6 ἡγ. μικρὸν εἶναι A, μικρὸν ἡγ. εἶναι g, μικρὸν *om.* amn. 8 μηδέν' ἐᾶν ἀνθρώπων Askew., μηδένα ἀνθρ. C. 10 συνεργοῦντες B.

dine multum obscuratum est in codd., veluti Aesch. I 4, quem locum supra conmemoravimus. Cf. Franke ad h. l. in ed. Cassel. Maetzner ad Antiph. IV β, 4.

παρρησίας] = libertatis suae, cf. Isocr. Areop. 20: οὐδὲ τοῦτον τὸν τρόπον ἐπαίδευε τοὺς πολίτας ὥστε ἡγεῖσθαι τὴν μὲν ἀκολασίαν δημοκρατίαν, τὴν δὲ παρανομίαν ἐλευθερίαν, τὴν δὲ παρρησίαν ἰσονομίαν, τὴν δ' ἐξουσίαν τοῦ ταῦτα ποιεῖν εὐδαιμονίαν. Non aliter explicandum videtur I 114: ὥσπερ ἐκεῖνος τοῦ παιδὸς τὴν παρρησίαν ἀφαιρεῖται = libertatem.

τοῦτο πρῶτον] Et est hoc initium heliastarum iuris iurandi (ψηφιοῦμαι κατὰ τοὺς νόμους), cuius formula inserta est Dem. Tim. 149—151, de quo cf. Westermann disp. Lips. 1859 part. I—III.

ἂν διατηρηθῶσιν] Lyc. Leocr. 3: τρία γάρ ἐστι τὰ μέγιστα, ἃ διαφυλάττει καὶ διασῴζει τὴν δημοκρατίαν καὶ τὴν τῆς πόλεως εὐδαιμονίαν, πρῶτον μὲν νόμων τάξις, δεύτερον δ' ἡ τῶν δικαστῶν ψῆφος, τρίτον δ' ἡ τούτοις τἀδικήματα παραδοῦσα κρίσις. Montesquieu l'esprit des lois III 3, 129: la force des lois dans la democratie règle ou contient tout.

§ 7. μηδένα . . ἀνθρώπων] Aeschines orationem ita continuare debuit: μήτε τοὺς στρατηγοὺς κτλ. Sed explicationem rerum cum hominum conmemoratione coniungere maluit. Genetivus ἀνθρώπων quemadmodum adiectivorum adverbiorumve superlativis subiectus ultimum atque extremum modum designat, cf. Dem. 19, 50: εὐφημότατ' ἀνθρώπων, cf. Weber Aristocr. p. 548, Funkhaenel Diar. Antiq. 1842, 315, sic saepissime idem genetivus ad superlationem quandam significandam coniungitur cum pronominibus negantibus οὐδεὶς μηδεὶς ἀνθρώπων. Poterat etiam hoc dicere: μηδὲν ἐᾶν ἐν ἀνθρώποις vel μηδὲν ἐᾶν τῶν ἐν ἀνθρώποις.

συνηγοροῦντες] Praetores suorum oratorum pericula deprecari solebant, quibuscum consiliorum ratione et familiaritate coniuncti erant, ut Aeschinem ipsum falsae legationis reum sublevavit auctoritas Phocionis. Altera lectio συνεργοῦντες sive casu fortuito sive emendandi studio nata aliena mihi videtur ab Aeschinis consilio. Nam hac voce usus ipsorum praetorum fraudes lacesseret, quibus quasi cum oratoribus conluderent. Nec satis haberet illis exprobrare quod oratoribus in periculis adessent, sed quod ipsorum utilitatis causa in republica gerenda oratorum consilia sequerentur, incusare videretur.

ῥητόρων λυμαίνονται τὴν πολιτείαν, μήτε τὰς τῶν ξένων δεήσεις, οὓς ἀναβιβαζόμενοί τινες ἐκφεύγουσιν ἐκ τῶν δικαστηρίων, παράνομον πολιτείαν πολιτευσάμενοι· ἀλλ' ὥσπερ ἂν ὑμῶν ἕκαστος αἰσχυνθείη τὴν τάξιν λιπεῖν ἣν ἂν ταχθῇ ἐν τῷ πολέμῳ, οὕτω καὶ νῦν αἰσχύνθητε ἐκλιπεῖν τὴν τάξιν ἣν τέταχθε ὑπὸ τῶν νόμων, φύλακες τῆς
8 δημοκρατίας ὄντες τήνδε τὴν ἡμέραν. κἀκεῖνο χρὴ διαμνημονεύειν, ὅτι νυνὶ πάντες οἱ πολῖται παρακαταθέμενοι τὴν πόλιν ὑμῖν καὶ τὴν πολιτείαν διαπιστεύσαντες οἱ μὲν πάρεισι καὶ ἐπακούουσι τῆσδε τῆς κρίσεως, οἱ δὲ ἄπεισιν ἐπὶ τῶν ἰδίων ἔργων· οὓς αἰσχυνόμενοι καὶ τῶν ὅρκων, οὓς ὠμόσατε, μεμνημένοι καὶ τῶν νόμων, ἐὰν ἐξελέγξω-

2 ἐκ *om.* a. 3 πολιτευόμενοι B. 6 ἐτάχθητε A. 7 ὄντες W, εἰς ekhn, *om.* x. κἀκεῖνο δὲ B. 8 νυνὶ πάντες A, νῦν ἅπαντες B. 11 οἰκείων ἔργων a.

ξένων δεήσεις] Corn. Nep. Timoth. 4, 3: Iason tyrannus Thessaliae cum in patria sine satellitibus satis se tutum arbitraretur, Athenas sine ullo praesidio venit tantique hospitem fecit, ut mallet se capitis periculum adire quam Timotheo de fama dimicanti deesse, cf. A. Schaefer Demosth. I 55 sq. Provincialium laudationes et legationes, cum Romanorum praetores repetundarum rei de capite et fama dimicabant, notissimae sunt ex Ciceronis orationibus.

πολιτευσάμενοι] Particip. Aor. multo significantius est quam Praesentis = quamquam contra iura legesque rempublicam administraverunt, tamen facinorum poenas non subeunt.

τὴν τάξιν λιπεῖν] Demosthenis perstringit ignaviam, cf. II 148: *ἐγράφης λιποταξίου καὶ τὸν γραψάμενον Νικόδημον χρήμασι πείσας ἐσώθης*, qua de re cf. A. Schaefer Dem. II 96 sq. Westermann de Dem. litib. 22.

ἣν ἂν ταχθῇ] Paulo inusitatior constructio est apud Dem. 19, 9: *τίνα τάξιν ἑαυτὸν ἔταξεν Αἰσχίνης ἐν τῇ πολιτείᾳ τὸ πρῶτον*, vel Luc. Dem. 44: *ἣν ἐμαυτὸν ἔταξα τάξιν λιπὼν τὴν Ἑλληνικήν*, cf. Lobeck Paralip. I 517.

§ 8. *παρακαταθέμενοι*] = rempublicam tamquam servandam et custodiendam fidei ac religioni iudicum committere, cf. Meier Att. Prozess 514. Similiter I 7. Plato tamen Protag. 320a dixit: *Κλεινίαν καταθέμενος ἐν Ἀρίφρονος* (sc. *οἴκῳ*) *ἐπαίδευεν*, cf. Aesch. I 9.

διαμνημονεύειν — πάρεισιν] Leviter aspicienti exitus sententiae parum cum gravitate initii congruere videtur. Nec vero posterioris enuntiati verba (*πάρεισι — ἄπεισι*) cogitatione seiungi debent a participiis, quibus, quo quisque modo civium vel absit vel adsit describitur. Quare totam sententiam sic circumscribere licet: Illud praeterea vobiscum considerate, ceteros cives ita vel adesse vel abesse, ut fidei vestrae salutem reipublicae conmiserint. Videtur ergo ictus et sonus cadere magis in participia quam in verba finita, qua de re cf. Naegelsbach Stil. § 159, cuius ex materia hoc unum exemplum Livianum (VIII 22, 10) adponam: fama erat Samnites defectioni Campanorum inminentes admoturos castra.

μεν Κτησιφῶντα καὶ παράνομα γεγραφότα καὶ ψευδῆ καὶ ἀσύμφορα τῇ πόλει, λύετε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰς παρανόμους γνώμας, βεβαιοῦτε τῇ πόλει τὴν δημοκρατίαν, κολάζετε τοὺς ὑπεναντίως τοῖς νόμοις καὶ τῷ ὑμετέρῳ συμφέροντι πολιτευομένους. κἂν ταύτην ἔχοντες τὴν διάνοιαν ἀκούσητε τῶν μελλόντων ῥηθήσεσθαι λόγων, εὖ οἶδ' ὅτι καὶ δίκαια καὶ εὔορκα καὶ συμφέροντα ὑμῖν αὐτοῖς ψηφιεῖσθε καὶ πάσῃ τῇ πόλει.

Περὶ μὲν οὖν τῆς ὅλης κατηγορίας μετρίως μοι ἐλ- 9

1 γράψαντα B. 4 τοῖς νόμοις καὶ τῷ ὑμετέρῳ συμφ. A, τῷ νόμῳ καὶ τῇ πόλει καὶ τῷ συμφ. τῷ ὑμετέρῳ B, emend. Bake W. 6 ἀκούητε A[h]. 7 ὅτι δίκαια B.

γεγραφότα] Adversarii cum eas inimicorum actiones quae in iudicium venerant, reprehendebant, perfecta utique aoristis praeferenda ducebant, cf. 9: παρ' οὓς τὸ ψήφισμα τυγχάνει γεγραφὼς Κτησιφῶν, 31: παράνομα γεγραφότα, 48: οὗτος ἔννομα γέγραφεν, 60: γέγραφε; res incerta est 203, ubi in libris γράψαντα — προβαλλόμενον — προσγράψαντα — καταπεφρονηκότα invicem sese excipiunt. Quae apud Aeschinem, eadem ratio obtinuit in Demosthenis orationibus, cf. 18, 57.

βεβαιοῦτε τὴν δημοκρ.] Nam in legibus reipublicae libertatem contineri modo denique confirmaverat, cf. Dem. 24, 5: τῶν γὰρ ὄντων ἀγαθῶν τῇ πόλει καὶ τοῦ δημοκρατουμένην καὶ ἐλευθέραν εἶναι ὡς ἄλλο τι τῶν νόμων αἰτιώτερόν ἐστιν, οὐδ' ἂν ἕνα εἰπεῖν οἶμαι. Quodsi in legibus versatur conmunis salus, iudicum conmoda a conservatione illarum divelli non possunt: τοῖς νόμοις καὶ τῷ ὑμετέρῳ συμφέροντι.

ἀκούσητε] Altera lectio melioribus libris conprobata ἀκούητε contra rationem usumque dicendi Atticorum est. Nam anteaquam sententias dicant iudices, totam et accusationem et defensionem audisse necesse est. At enim participium ταύτην ἔχοντες τὴν διάνοιαν non finem sed continuationem audiendi designat. Haec vero ipsa causa est cur aoristum ἀκούσητε praeferendum esse existimem. Etenim ista participii et futuri exacti coniunctione perpetua iudicum auditio describitur ab initio accusationis usque ad finem.

εὔορκα] Cf. 233. Frohberg. Lys. vol. II 150.

§ 9. Inde ab § 9 incipit *argumentatio* (= confirmatio), cuius tres partes habentur:

I. Coronari non debuit Demosthenes propterea quod munerum rationes non reddiderat: 9—31.

II. Et honoris quidem renuntiatio non in theatro fieri debet sed in populi contione: 32—48.

III. Tanta autem reipublicae Demosthenes inflixit damna ut coronari eum non liceat: 49—167.

9—12: *Causa et ratio eius legis, qua nisi qui rationes reddiderit publice coronari vetatur, quam tamen Ctesipho rogatione sua contempserit.*

ὅλης] I 3: τοῦ μὲν οὖν ὅλου ἀγῶνος φανήσεται οὐθ' ἡ πόλις αἰτία οὖσα Τιμάρχῳ οὐθ' οἱ νόμοι οὐθ' ὑμεῖς οὔτ' ἐγὼ ἀλλ' αὐτὸς οὗτος αὑτῷ. Universa quidem accusatio, i. e. eius causa et ratio, singulis opponitur partibus, cf. Isaeus II 9: ἂν γὰρ ἐν κεφαλαίοις τὴν δύναμιν ὅλου

πίζω προειρῆσθαι· περὶ δὲ αὐτῶν τῶν νόμων οἳ κεῖνται περὶ τῶν ὑπευθύνων, παρ' οὓς τὸ ψήφισμα τυγχάνει γεγραφὼς Κτησιφῶν, διὰ βραχέων εἰπεῖν βούλομαι. ἐν γὰρ τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις ἄρχοντές τινες ἀρχάς τε πολλὰς καὶ τὰς προσόδους διοικοῦντες, καὶ δωροδοκοῦντες περὶ ἕκαστα τούτων, προσλαμβάνοντες τούς τε ἐκ τοῦ βουλευ-

2 τὸ ψηφ. τοῦτο B. 4 ἀρχάς τε πολλὰς W, μεγίστας ἀρχὰς ἐν τῇ πόλει A, τὰς ἀρχὰς ἐν τῇ πόλει μεγίστας h^1, τὰς μεγίστας ἐν τῇ πόλει ἀρχὰς h^2, τὰς μεγίστας ἀρχὰς B. 5 καὶ τὰς *om.* h. 6 τε *om.* A.

τοῦ πράγματος καλῶς περιλάβωμεν, ἐνταῦθ' ἀποβλέποντες ἄμεινον καὶ περὶ τῶν μερῶν ἐροῦμεν. Transitui hanc formulam inservire patet etiam ex Plat. Phaed. 111 c.

μετρίως] = I 3: περὶ μὲν οὖν τούτων μετρίως ἐλπίζω μοι προειρῆσθαι. Thuc. II 35 τὸ μετρίως εἰπεῖν medium quendam locum obtinet inter ἐνδεεστέρως εἰπεῖν et καθ' ὑπερβολὴν εἰπεῖν (πλεονάζεσθαι). Maximeque propinqua est ratio adverbii δικαίως, cf. Plato Theaet. 180 c: παρὰ μὲν οὖν τούτων, ὅπερ ἦα ἐρῶν, οὐκ ἄν ποτε λάβοις λόγον οὔτε ἑκόντων οὔτε ἀκόντων· αὐτοὺς δὲ δεῖ παραλαβόντας ὥσπερ πρόβλημα ἐπισκοπεῖσθαι. ΣΩ. καὶ μετρίως γε λέγεις, cf. Stallb. Crit. 106 a: τῶν ῥηθέντων ὅσα μὲν ἐρρήθη μετρίως, παρὰ μέλος δὲ εἴ τι περὶ αὐτῶν ἄκοντες εἴπομεν = r e c t e. Crito 46 c: πῶς οὖν ἂν μετριώτατα σκοποίμεθα αὐτά; Ubi recte Stallbaum: q u a e r e r e i t a u t p a r e s t, u t r e i c o n v e n i t, u t r e s p o s t u l a t, h. e. b e n e, r e c t e. Phileb. 32 a: καὶ ἑνὶ λόγῳ σκόπει, εἴ σοι μέτριος ὁ λόγος, ὃς ἂν φῇ τὸ ἐκ τοῦ ἀπείρου καὶ πέρατος κατὰ φύσιν ἔμψυχον γεγονὸς εἶδος κτλ. Dem. 19, 14: καὶ τοιούτους τινὰς εἶπεν βραχεῖς καὶ μετρίους λόγους. Deinde μετρίως idem etiam significat quod κοσμίως, cf. Plato Phaed. 108 c: ἡ δὲ καθαρῶς τε καὶ μετρίως τὸν βίον διεξελθοῦσα, Symp. 197 e. Ex his exemplis hoc utique apparet, μετρίως εἰπεῖν non ad f o r m a m e t a m b i t u m o r a t i o n i s, sed ad m o d u m a d d e c o r u m a d v e r i t a t e m pertinere, cf. L. Herbst Philolog. XXIV 712.

τὸ ψήφισμα] Pronomen τοῦτο vel τουτὶ facile abesse potest, quia vis ac natura articuli demonstrativa est, cf. 186, I 67: ἵν' ὑμῖν ἐπιδείξω οἵους ἀπεργάζεται ἀνθρώπους τὸ ἐπιτήδευμα, ubi item deteriores libri addiderunt τοῦτο. Maximeque articulus vim demonstrativi pronominis habet ante relativa, cf. Plato Phaed. 75 b. legg. 714 e. Phileb. 37 a. b. Dem. Phil. I 37: προαπόλωλε τὸ ἐφ' ὃ ἂν ἐκπλέωμεν. Matth. § 287, 1. Bernh. Synt. p. 313, 4. Krüg. 50, 6, 11.

ἄρχας τε πολλὰς] Nescio an eandem munerum conmunionem in mente habuerit quam attigit § 25.

ἄρχοντες — διοικοῦντες] Subiectum totius sententiae est ἄρχοντές τινες, verbum autem διοικοῦντες proprie adiunctum ad τὰς προσόδους pertinet etiam ad ἄρχας τε πολλὰς, quam tamen lectionem haudquaquam veram esse existimo. Nescio an praestet τὰ μέγιστα τῶν ἐν τῇ πόλει = maxima et gravissima reipublicae munera.

περὶ ἕκαστα τούτων] = in omnibus his quae conmemoravi negotiis. Sed tamen τούτων nihil esse potest nisi generis neutrius genetivus.

ἐκ τοῦ βουλευτηρίου] Publici

τηρίου ῥήτορας καὶ τοὺς ἐκ τοῦ δήμου πόρρωθεν προκατελάμβανον τὰς εὐθύνας ἐπαίνοις καὶ κηρύγμασιν, ὥστ' ἐν ταῖς εὐθύναις εἰς τὴν μεγίστην μὲν ἀπορίαν ἀφικνεῖσθαι τοὺς κατηγόρους, πολὺ δὲ ἔτι μᾶλλον τοὺς δικαστάς. πολλοὶ γὰρ πάνυ τῶν ὑπευθύνων ἐπ' αὐτοφώρῳ κλέπται τῶν δημοσίων χρημάτων ὄντες ἐξελεγχόμενοι διεφύγγα-

3 post *εὐθύναις add.* *τῶν ἀρχῶν* A, *τῶν ἀρχόντων* B. 3 *μὲν om.* el, Bake delevit *μέν*. 5 *τῶν ὑπευθύνων* del. Bake.

oratores Athenis nulli erant nec in senatu nec in comitiis, cf. Meier-Schömann Att. Proz. 209. Itaque hic senatores designantur qui maxima in senatu auctoritate dicendi facultate vigerent. Atque senatorii oratores multum etiam in contionibus valere poterant, non item in senatu oratores populares. Sed quanta in huiuscemodi rebus vel in senatu vel in contione oratorum fuerit potentia, ex Dem. adv. Androtionem oratione elucet, cf. Dem. 24, 14: *μέχρι μὲν δὴ τούτων οὐδὲν ἠδίκησθ' ὑπὸ Τιμοκράτους τουτουΐ. μετὰ ταῦτα δὲ πάντ' ἀνεδέξατο ἐφ' ἑαυτὸν τὰ προειρημένα καὶ πάντ' ἠδικημένοι φανήσεσθ' ὑπὸ τούτου.*

ἐν ταῖς εὐθύναις] Grammatici addiderunt alii *τῶν ἀρχῶν* alii *τῶν ἀρχόντων*. Et hoc quidem cogitari omnino non potest quoniam oratio non de omnibus magistratibus instituta est sed de eis qui, cum multa munera coniunctim suscepissent, in omnibus facile corrumperentur; *τῶν ἀρχῶν* autem significaret: cum omnino munerum omnium rationes reddebantur, quae enuntiatio aliena est ab reliqua totius sententiae conformatione. Nec veri simile est uno eodemque tempore omnes magistratus ad logistas rationes detulisse. Quare si quidquam deesset adiceretur adcommodate: *ἐν ταῖς εὐθύναις αὐτῶν*. At ne hoc quidem necessarium est. Quid quod eiusmodi sententia supervacanea esset? Nam cum proxime praecesserit *τὰς εὐθύνας*, nemo iam dubitat quod tandem genus accusatorum animo informandum sit. Sed enim *ἐν ταῖς εὐθύναις* significat: in causis ac iudiciis quibus de magistratuum illorum administratione agitur, cf. Tim. Plat.: *εὔθυναι δίκαι κατὰ τῶν ἀρξάντων κακῶς*, Schol. Dem. Tim. 54: *εὔθυνα κυρίως ἣν εἰσάγουσιν οἱ λογισταὶ πρὸς τοὺς δόξαντας μὴ ὀρθῶς ἄρξαι τῆς πόλεως ἢ πρεσβεῦσαι κακῶς· καὶ τὰ δικαστήρια μὲν οἱ λογισταὶ κληροῦσι, κατηγορεῖ δ' ὁ βουλόμενος καὶ τοῖς δικασταῖς ἐφεῖται τιμᾶσθαι τοῖς ἁλοῦσιν.* Dem. 19, 273. Meier-Schoem. Att. Proz. 215 sq. Sententia igitur haec est: l a u d a t i o n e p u b l i c a m u l t o a n t e n e r a t i o n e s r e d d e r e n t o f f i c i o r u m p r a e p e d i e b a n t , u t , e t i a m s i r e s a d i u d i c i u m d e l a t a e s s e t , a c c u s a t o r e s t a m e n e t i u d i c e s i n t a n t a d i f f i c u l t a t e q u i d a g e r e n t n e s c i r e n t.

§ 10. *ὄντες*] Hoc participium pendet ex altero participio *ἐξελεγχόμενοι*, cf. ex una Dem. or. XIX 3. 5. 9. 60. 121. 201. 246. 279. 284. 293: *ἐξελεγχομένους ἐπ' αὐτοφώρῳ ἐπὶ τῷ τῶν συμμάχων ὀλέθρῳ ταῦτα πεποιηκότας*. Nec tamen participii substantivi cum alio participio coniunctio frequens est, cf. Porson Eur. Hec. 562.

διεφύγγανον ἐκ] Thuc. VII 44, 8: *οἱ μὲν πολλοὶ αὐτῶν ἐς τὸ στρατόπεδον διεφύγγανον*, quo genere frequentativo non modo aut multitudo aut consuetudo indicatur sed propria singulorum fuga describitur.

νον ἐκ τῶν δικαστηρίων, εἰκότως· ᾐσχύνοντο γὰρ οἶμαι οἱ δικασταί, εἰ φανήσεται αὐτὸς ἀνὴρ ἐν τῇ αὐτῇ πόλει, τυχὸν δὲ καὶ ἐν τῷ αὐτῷ ἐνιαυτῷ, πρῴην μέν ποτε ἀναγορευόμενος [ἐν τοῖς ἀγῶσιν] ὅτι στεφανοῦται ἀρετῆς ἕνεκα καὶ δικαιοσύνης ὑπὸ τοῦ δήμου χρυσῷ στεφάνῳ, ὁ δὲ αὐτὸς ἀνὴρ μικρὸν ἐπισχὼν ἔξεισιν ἐκ τοῦ δικαστηρίου κλοπῆς ἕνεκα τὰς εὐθύνας ὠφληκώς· ὥστε ἠναγκάζοντο τὴν ψῆφον φέρειν οἱ δικασταὶ οὐ περὶ τοῦ παρόντος
11 ἀδικήματος ἀλλ' ὑπὲρ τῆς αἰσχύνης τοῦ δήμου. κατιδὼν δέ τις ταῦτα τίθησι νόμον καὶ μάλα καλῶς ἔχοντα, τὸν διαρρήδην ἀπαγορεύοντα τοὺς ὑπευθύνους μὴ στεφανοῦν.

1 ἐκ B, ἀπὸ A. αἰσχύνονται el, defendit Bake. 2 αὐτὸς W, αὐτὸς A, ὁ αὐτὸς B. 8 οἱ δικασταὶ nescio an delendum videatur. 10 νομοθέτης τίθησι C. 11 διαγορεύοντα A.

[ἐν τοῖς ἀγῶσιν] Haec verba delenda esse primus vidit Dobreus. Nam si qua fides Aeschini (§ 32 sqq.), in theatro — hoc enim significaret ἐν τοῖς ἀγῶσιν — per leges ne licebat quidem renuntiationem honoris fieri. Ac si statuas hoc ita licitum fuisse ut Dem. de cor. § 120 confirmaretur, hoc parum credibile est Aeschinem adeo stolidum fuisse ut suam rationem accusandi ipse subverterit. Nam hoc certe fecisset etiamsi non legitimam illam at volgarem tamen consuetudinem indicaret. Prorsus diversum est quod legitur § 189.

ἀρετῆς ἕνεκα καὶ δικαιοσύνης] Eadem formula in Inscr. Boeckh. I p. 137. 139. 140. 151, contra I 145: ἀρετῆς ἕνεκα καὶ εὐνοίας, ἣν ἔχων διατελεῖ πρὸς τὸν δῆμον. I 149: φιλοτιμίας ἕνεκεν τῆς εἰς τὸν δῆμον τὸν Σαλαμινίων.

ὁ δ' αὐτὸς ἀνὴρ] Sententiarum conplexio amplissima praeclarissimo concluditur anacolutho. Nam superiori parti partem alteram ita convenienter adfinxisset: φανήσεται πρῴην μέν ποτε ἀναγορευόμενος — μικρὸν δ' ἐπισχὼν ἐξιών κτλ. At dura ista convenientia partium cum ipsa sententiae ratione parum congrueret: opponuntur enim cogitatione non tam ἀναγορευόμενος et ἐξιών quam ἀναγ. et κλοπῆς ἕνεκα τὰς εὐθύνας ὠφληκώς. Accedit quod indignitate huius rei orator quasi animo conpellitur ad vividam imaginem describendam: homo publice nuper a populo laudatus idem paulo post superbo ore ac triumphans ex iudicio exit — peculatus crimine convictus!! Nam locutiones inter se propinquae sunt εὐθύνας ὀφλεῖν ὑποσχεῖν δοῦναι, cf. Meier-Schoemann Att. Proz. 224.

§ 11. κατιδὼν δέ τις] I 27: ἃ συνιδὼν ὁ νομοθέτης. Ex pronomine indefinito cave illud conligas legem hanc ab homine obscuro esse rogatam. Est enim veterum oratorum moris, ut, nisi laus et gloria omnium in ore fuerit, hominum nomina raro adicerent, cf. Dem. 19, 7: ὁ μέντοι τὸν νόμον τιθεὶς οὐ διώρισεν τοῦτο. Quare hoc unum coniectura assequi licet non Solonem fuisse illius legis auctorem. Ceterum hanc eandem legem saepe neglectam fuisse ex ipsa oratione Aeschinis patet. Sed tamen iuri et consuetudini conveniens fuit, cf. Böckh Inscr. I 149: καὶ περὶ τούτων πάντων ἀπολελόγισται τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ, δέδωκε δὲ καὶ τὰς εὐθύνας κτλ.

καὶ ταῦτα οὕτως εὖ προκατειληφότος τοῦ νομοθέτου εὕ-
ρηνται κρείττους τινὲς τῶν νόμων, οὓς εἰ μή τις ὑμῖν
ἐρεῖ, λήσετε ἐξαπατηθέντες. τούτων γάρ τινες τῶν τοὺς
ὑπευθύνους στεφανούντων οἱ μὲν φύσει μέτριοί εἰσιν, εἰ
δή τις μέτριος τῶν τὰ παράνομα γραφόντων· ἀλλ' οὖν
προβάλλονταί γέ τι πρὸ τῆς αἰσχύνης. προσγράφουσι γὰρ
πρὸς τὰ ψηφίσματα στεφανοῦν τὸν ὑπεύθυνον, ἐπειδὰν
λόγον καὶ εὐθύνας τῆς ἀρχῆς δῷ. καὶ ἡ μὲν πόλις τὸ 12
ἴσον ἀδίκημα ἀδικεῖται· προκαταλαμβάνονται γὰρ ἐπαί-
νοις καὶ στεφάνοις αἱ εὔθυναι· ὁ δὲ τὸ ψήφισμα γράφων
ἐνδείκνυται τοῖς ἀκούουσιν ὅτι γέγραφε μὲν παράνομα,
αἰσχύνεται δὲ ἐφ' οἷς ἡμάρτηκε. Κτησιφῶν δέ, ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, ὑπερπηδήσας τὸν νόμον τὸν περὶ τῶν ὑπευ-
θύνων κείμενον καὶ τὴν πρόφασιν ἣν ἀρτίως προεῖπον

1 οὕτως *om.* a. 2 κρείττους τινὲς W, λόγοι κρείττονες A, κρείττους λόγοι h, κρείττονες λόγοι B. 4 στεφ. παρὰ τοὺς νόμους C. εἰ δή τις μέτριος e, εἰ δή τις ἔστι μέτριος kl, εἰ δή τις ἔστι μέτριος ἐπὶ Bh. 5 τὰ *om.* kl. 6 προσγράφουσι Bake, προσεγγρ. C. 11 γέγραφε ekg[1], γεγράφει amn, ἐγεγράφει l. 13 ὑπὲρ kh. 14 ἣν A, ἣν ἐγὼ B.

κρείττους] Contractas formas Atticos praetulisse solutis constat, cf. Benseler Isocr. Areop. p. 238 sqq. Franke Lectt. Aesch. 437 sq. (Philol. Suppl. I).

τοὺς ὑπευθύνους στεφανούντων] Addunt codices: παρὰ τοὺς νόμους, quae verba ab omni sententia aliena nata videntur ex his quae deinceps secuntur: εἰ δή τις μέτριος τῶν τὰ παράνομα γραφόντων. Certe eorum modestiam qui rationi obnoxios legis contemptu coronari iuberent, nullam omnino Aeschines praedicare potuit, poterat eorum pudorem qui cum leges se neglegere scirent hoc cautionibus quibusdam contegere studerent. Praeterea eiusdem vocis repetitio male ad aures accidit.

προσγράφουσι] Quod iam dudum recte emendatum est pro προσεγγράφουσι. Nam ἐγγράφειν nusquam significat rogare legem, sed aut deferre aliquid ad magistratum aut scripto decreto aliquid adicere, cf. Dem. 19, 174: εἶτα τὸ ψήφισμα ἐπεχείρησαν κινεῖν καὶ μεταίρειν, εἶτα Καρδιανοὺς Φιλίππῳ συμμάχους ἐνέγραψαν, ibid. 87: οὐθ' ὕστερον ἐγγράψαι πεισθέντες αὐτὴν (τὴν εἰρήνην καὶ συμμαχίαν) καὶ τοῖς ἐκγόνοις. Ibid. 56: τοῦτο τοίνυν οὐδέποθ' ὑμεῖς ὑπεμείνατ' ἂν ὕστερον προσγράψαι πρὸς τὴν εἰρήνην. Apud Aeschinem § 203 uno saltem in libro (h) prioris recensionis servatum est προσγράψαντα, in ceteris προσεγγράψαντα. Dem. 44, 51 in unico libro (Σ) legitur προσεγράψαντο, in ceteris προσενεγράψαντο. Quare conpositae formae προσεγγράφειν nulla est auctoritas.

§ 12. ὑπερπηδήσας] cf. 192. Lenius et volgarius verbum est ὑπερβῆναι vel παραβῆναι, cf. 204. Illud significat: cum audacia atque contemptu aliquam rem transilire, contemnere. Non satis accurate has notiones distinxit Weber ad Aristocr. 276.

ἀρτίως] Deteriores libri ante hoc adverbium posuerunt ἐγὼ

ὑμῖν ἀνελὼν, πρὶν λόγον πρὶν εὐθύνας δοῦναι, γέγραφε μεταξὺ Δημοσθένην ἄρχοντα στεφανοῦν.

13 *Λέξουσι δὲ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, [καὶ] ἕτερόν τινα λόγον ὑπεναντίον τῷ ἀρτίως εἰρημένῳ, ὡς ἄρα, ὅσα τις αἱρετὸς ὢν πράττει κατὰ ψήφισμα, οὐκ ἔστι ταῦτα ἀρχὴ ἀλλ' ἐπιμέλειά τις καὶ διακονία· ἀρχὰς δὲ φήσουσιν ἐκείνας τ' εἶναι ἃς οἱ θεσμοθέται ἀποκληροῦσιν ἐν τῷ Θησείῳ, κἀκείνας ἃς ὁ δῆμος χειροτονεῖ ἐν ἀρχαιρεσίαις,*

3 *καὶ om.* el, cf. I 121. *τινα om.* a. 7 *τ' add.* W. *ἀποκλ. οἱ θεσμ.* k. 8 *χειροτονεῖ* A, *εἴωθε χειροτονεῖν* B.

contra Aeschinis consuetudinem, cf. I 26. 37. Debuerant saltem adverbio ictu elato priorem locum dare. Pronomen quidem ita praepositum nescio quid inpudentiae habet.

§ 13. Accusatoris refutatio nihil aliud esse potest quam praeoccupatio qua adversariorum argumenta antea diluantur. Qua arte nimirum accusatores multum utebantur, cf. I 94. 119. 125. 132. 160. Atque quo maior est inimici auctoritas et facultas, eo frequentior habetur illa figura. Et quid quisque reorum contra dicturus videretur, vel coniectura assequi licebat vel per amicos poterat accipi vel in iure audiri. Nec vero mirum si quando in defensionibus quae accusatores dici posse putaverant nihil eorum reperitur. Nam ut alia omittam, eiusmodi etiam argumenta ut adversariorum oratio destitueretur consulto reprimebantur, saepe etiam occultis rumoribus variisque artibus accusatores in errores inducebantur, ut frustra in eis rebus tempus et orationem consumerent, quae ad causam disceptandam nihil admodum valerent, cf. Dem. Aphob. I 3: *ταῦτα δ' εἶπεν, ἵν' εἰ μὲν καὶ νῦν προσδοκήσαιμι αὐτὸν ἐρεῖν, ἀπολογούμενος περὶ αὐτῶν διατρίβοιμι, δέον ἕτερα αὐτοῦ κατηγορεῖν πρὸς ὑμᾶς· εἰ δ' ὡς οὐ ῥηθησομένων παραλίποιμι, νῦν αὐτὸς εἴποι.*

ἕτερόν καὶ λόγον] Inde appareret paulo ante unam aliquam defensionis partem refutatam fuisse, nunc transitum parari ad alterius argumentationis reiectionem. Quare cum nihil adhuc Aeschines contra Demosthenis aut Ctesiphontis argumenta disseruerit aut lectionem traditam esse interpolatam aut lacunam statuendam verisimile est, cf. Prolegg.

αἱρετὸς] *αἱρετοί* proprie vocabantur qui a tribulibus ad tribuum negotia administranda creati erant. Tribus autem cum plebiscito murorum refectionem curare iussae essent, Pandionis hoc negotium ad Demosthenem detulit, cf. § 27. 31. Demosthenes igitur ut *τειχοποιὸς* erat *αἱρετός*. *Χειροτονητοί* appellantur qui ab universo populo in contione ad unam aliquam partem reipublicae gerendam constituti sunt. Sed tamen haud raro haec duo nomina promisce usurpantur, cf. Schömann Antiq. 237, 9.

ἀρχή] De magistratuum curatorum ministrorum definitione satis incerta cf. Schöm. Antiq. 235 sq. de Com. 308. Aristot. Pol. IV 12, 2: *ἔστι δὲ οὐδὲ τοῦτο διορίσαι ῥᾴδιον ποίας δεῖ καλεῖν ἀρχάς*, ibid. 12, 3: *μάλιστα δ' ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν ἀρχὰς λεκτέον ταύτας, ὅσαις ἀποδέδοται βουλεύσασθαί τε περὶ τινῶν καὶ κρῖναι καὶ ἐπιτάξαι, καὶ μάλιστα τοῦτο· τὸ γὰρ ἐπιτάττειν ἀρχικώτερόν ἐστιν*, cf. ad § 27.

χειροτονεῖ] Codicum alterum genus *εἴωθε χειροτονεῖν*. Atque

στρατηγοὺς καὶ ἱππάρχους καὶ τὰς μετὰ τούτων ἀρχας, τὰς δ' ἄλλας ταύτας πραγματείας προστεταγμένας κατὰ ψήφισμα. ἐγὼ δὲ πρὸς τοὺς λόγους τοὺς τούτων νόμον 14
ὑμέτερον παρέξομαι, ὃν ὑμεῖς ἐνομοθετήσατε λύσειν ἡγούμενοι τὰς τοιαύτας προφάσεις, ἐν ᾧ διαρρήδην γέγραπται· „τὰς χειροτονητάς“ φησιν „ἀρχὰς“ ἁπάσας ἑνὶ περιλαβὼν ὀνόματι [ὁ νομοθέτης] καὶ προσέτι εἰπὼν ἀρχὰς ἁπάσας εἶναι ἃς ὁ δῆμος χειροτονεῖ, „καὶ τοὺς ἐπιστάτας“ φησὶ „τῶν δημοσίων ἔργων·“ ἔστι δὲ ὁ Δημοσθένης τειχοποιὸς, ἐπιστάτης τοῦ μεγίστου τῶν ἔργων· „καὶ πάντας ὅσοι διαχειρίζουσί τι τῶν τῆς πόλεως πλεῖν ἢ τριά-

1 ταῦτα amnh[1]. 7 προσέτι εἰπὼν W, προσειπὼν C. 9 καὶ ὁ l. 10 πάντες e. 11 πλεῖν Cob., πλέον C.

brevior illa quidem forma fieri potuit ut ad similitudinem § 14 fingeretur. Sed hoc parum verisimile. Nam brevitas illa dicendi et concinnitate atque aequabilitate membrorum conmendatur et confirmatur vel alterius generis Scholiis: *τρεῖς εἰσιν Ἀθήνησιν ἀρχαί· αἵ τε κληρωταὶ καὶ ἃς ὁ δῆμος ἐν ἀρχαιρεσίαις χειροτονεῖ αἵ τε κατὰ καιροὺς φυλακαὶ καὶ τειχῶν ἐπισκευῆς καὶ ὅσα τοιαῦτα.* Nec si *εἴωθε χειροτονεῖν* traditum fuit cur hoc mutari potuerit facile cogitari potest. Contra praesens tempus ad certiorem consuetudinis notionem definire et circumscribere in proclivi mehercule erat. Denique eadem plane varietas invenitur I 41: *περὶ τὸ πρᾶγμα τοῦτο δαιμονίως ἐσπουδακὼς καὶ ἀεί τινας ἔχων περὶ αὑτὸν κιθαρῳδοὺς ἢ κιθαριστάς*, ubi qui mihi deteriores libri videntur tradiderunt: *ἀεί τινας ἔχειν εἰωθώς.*

μετὰ τούτων] i. e. magistratus eis quos modo nominavi vel dignitate vel inperio subiectos, veluti taxiarchos, phylarchos, cf. Dem. Phil. I 26: *ὥσπερ γὰρ οἱ πλάττοντες τοὺς πηλίνους, εἰς τὴν ἀγορὰν χειροτονεῖτε τοὺς ταξιάρχους καὶ τοὺς φυλάρχους, οὐκ ἐπὶ τὸν πόλεμον.* Inde patet Schoemannum errasse cum hos minores peditum equitumque praefectos a strategis hipparchisve lectos esse statuerit, cf. Antiq. 251 sq. In nova novi operis cura errorem illum, si recte memini, correxit.

τὰς δ' ἄλλας] Construendum videtur: *τὰς δ' ἄλλας ταύτας* (scilicet ut ipsius Demosthenis munus) *πραγματείας* (= *ἐπιμελείας*) *εἶναι, προστεταγμένας κατὰ ψήφισμα.*

§ 14. *νόμον ὑμέτερον*] = legem aliquam vestram, sed Latini etiam simpliciter dicunt vestram legem, cum exempli gratia meus servus et significet *τὸν ἐμὸν δοῦλον* et *δοῦλον ἐμόν.*

γέγραπται — φησὶν] Praegresso verbo vel dicendi vel scribendi usitatum est cursui orationis rectae interponi *φησὶ φασὶ ἔφη*, cf. 21. 121. 127. Dem. Phil. III 44, Aristocr. 39.

προσέτι εἰπών] = cum simul is qui hanc legem scripsit cunctos uno nomine conplexus constituit, ut quos populus creaverit, magistratus omnes habeantur. At contra *προσειπὼν*, quod in codicibus exstat, hoc dumtaxat denotat: cum appellavit, cuius rei notio ab hoc loco aliena est. Cogitaveram etiam simplicius emendare: *προειπών.*

πλεῖν ἢ] Cobet V. L. 237 N.

κονθ' ἡμέρας, καὶ ὅσοι λαμβάνουσιν ἡγεμονίας δικαστηρίων·“ οἱ δὲ τῶν ἔργων ἐπιστάται πάντες ἡγεμονίᾳ
15 χρῶνται δικαστηρίου· τί τούτους κελεύει ποιεῖν; οὐ διακονεῖν ἀλλ' ἄρχειν δοκιμασθέντας ἐν τῷ δικαστηρίῳ, ἐπειδὴ καὶ αἱ κληρωταὶ ἀρχαὶ οὐκ ἀδοκίμαστοι ἀλλὰ δοκιμασθεῖσαι ἄρχουσι, καὶ λόγον καὶ εὐθύνας ἐγγράφειν πρὸς τὸν γραμματέα καὶ τοὺς λογιστάς, καθάπερ καὶ τὰς ἄλλας ἀρχάς. ὅτι δὲ ἀληθῆ λέγω, τοὺς νόμους ὑμῖν αὐτοὺς ἀναγνώσεται.

ΝΟΜΟΙ.

16 Ὅταν τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἃς ὁ νομοθέτης ἀρχὰς ὀνομάζει οὗτοι προσαγορεύωσι πραγματείας καὶ ἐπιμελείας, ὑμέτερον ἔργον ἐστὶν ἀπομνημονεύειν καὶ ἀντιτάττειν τὸν νόμον πρὸς τὴν τούτων ἀναίδειαν καὶ ὑποβάλλειν αὐτοῖς, ὅτι οὐ προσδέχεσθε κακοῦργον ἄν-

6 ἐγγράφει e, γράφειν n. 8 post ἀρχάς *add.* κελεύει C, em. Cob. ὑμῖν αὐτοὺς A, αὐτοὺς ὑμῖν B, ὑμῖν *om.* n. 9 ἀνάγνωτε A. 11 ἃς ὁ νομ. ἀρχ. ὀνομάζει οὗτοι προσαγ. A, ὁ μὲν νομ. ἀρχ. ὀνομάζῃ οὗτοι δὲ προσαγ. B. 12 προσαγορεύσωσι l. 15 κακοῦργον ἄνθρωπον καὶ σοφιστὴν W, κακ. καὶ σοφ. el, κα-

L. 622, cf. Franke L. Aesch. 438 sq. Voemel Prolegg. Dem. § 56.

ἡγεμονίας] Harp. 91: ἄλλαι πρὸς ἄλλους τῶν ἀρχόντων ἐλαγχάνοντο δίκαι, τὰς δ' ἀπενεχθείσας αἱ ἀρχαὶ κατὰ τὸν αὐτῆς ἑκάστη νόμον εἰσῆγον εἰς δικαστήριον ἡγουμένη καὶ προεστῶσα, cf. C. Hermann Alterth. § 138, 2.

§ 15. ἄρχειν δοκιμασθέντας] Probatio enim legitima magistratus notitiam habere videtur: qui vel in senatu vel in iudicio probatus sit, eum dignitatem obtinere magistratus. Nec iniuria. Nam et in probatione et in ratione reddenda cernitur eum qui ad munus delectus sit legibus quidem adstrictum et praestare suas actiones et suo arbitrio uti. Qua in re maxime 'magistratus notionem esse Aristoteles auctor est. Quae cum ita sint (ἐπειδὴ = quandoquidem) vel qui munus aliquod sortiti sunt, hanc dignitatem non ipsa sortitione, sed probatione potius legitima obtinent.

γραμματέα] Non senatus sed eius videlicet magistratus qui deinceps nominatur (τῶν λογιστῶν), cf. Boeckh Staatsh. I 265.

ἐγγράφειν] = muneris rationes scripto deferre ad logistas.

ὅτι δὲ λέγω] Haec dictio eandem vim habet quam ἵνα δ' εἰδῆτε ὅτι κτλ., cf. Fritzsche Quaestt. Lucian. p. 59—61.

§ 16. ἃς — ὀνομάζει] Mirabilis est alterius generis codicum scriptura: ὅταν τοίνυν ὁ μὲν νομοθέτης ἀρχὰς ὀνομάζῃ, οὗτοι δὲ κτλ. Quae scriptio parum est probabilis, primum quod aegre caremus obiecto, deinde sententiae tollitur acumen. Nec enim aliud agit legislator aliud Ctesipho, sed quod ille legibus constituit, hic fraudibus eversurus est. Ceterum hanc lectionem inde natam esse credo quod in archetypo pronomen relativum (ἃς) interciderat.

κακοῦργον ἄνθρωπον] Saepius et malitiam Aeschines Demostheni exprobrat et fraudulentam dicendi

θρωπον καὶ σοφιστὴν οἰόμενον ῥήμασι τοὺς νόμους ἀναιρήσειν, ἀλλ' ὅσῳ ἂν τις ἄμεινον λέγῃ παράνομα γεγραφὼς τοσούτῳ μείζονος ὀργῆς τεύξεται. χρὴ γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸ αὐτὸ φθέγγεσθαι τὸν ῥήτορα καὶ τὸν νόμον· ὅταν δὲ ἑτέραν μὲν φωνὴν ἀφιῇ ὁ νόμος ἑτέραν δὲ ὁ ῥήτωρ, τῷ τοῦ νόμου δικαίῳ χρὴ διδόναι τὴν ψῆφον, οὐ τῇ τοῦ λέγοντος ἀναισχυντίᾳ.

17 Πρὸς δὲ δὴ τὸν ἄφυκτον λόγον, ὅν φησι Δημοσθένης, βραχέα βούλομαι προειπεῖν. λέξει γὰρ οὕτως· „τειχοποιός εἰμι, ὁμολογῶ· ἀλλ' ἐπιδέδωκα τῇ πόλει μνᾶς

κοῦργον σοφ. Bk. 2 ὅσα amn. 9 προσειπεῖν B praeter g. οὕτως e, οὗτος R.

facultatem (σοφιστήν), cf. 200: κακοῦργον ἄνθρωπον καὶ τεχνίτην λόγων, cf. I 125. 119. 164. III 172. 173. Nec aliter de Aeschine Demosthenes 19, 250: εἶτ' οὐ σὺ σοφιστὴς καὶ πονηρός γε; οὐ σὺ λογογράφος καὶ θεοῖς ἐχθρός γε; ibid. 246: λογογράφους τοίνυν καὶ σοφιστὰς ἀποκαλῶν τοὺς ἄλλους καὶ ὑβρίζειν πειρώμενος αὐτὸς ἐξελεγχθήσεται τούτοις ὢν ἔνοχος. Eisdemque fere contumeliis Demosthenes Androtiona exagitavit. Atque κακουργήματα h. e. callidas machinationes etiam § 94 Aeschines Demostheni obicit, sed adiectum κακοῦργος et substantivum σοφιστής nec Aeschines nec Demosthenes usquam consociavit. Vide Weber Aristocr. p. 131 sq.

φθέγγεσθαι — ἀφιῇ] Haec sententia audentissime videtur expressa Plinio ep. IX 26, 11.

§ 17. δὲ δὴ] Quarum particularum una orationi inservit continuandae, altera plurimum valet ad vim et gravitatem eius rei denotandam quae deinceps tractatur, cf. Hartung Part. I 272. 165. Haud raro copulatio ista nata est ex hac scriptura: δὲ (with η written above).

ἄφυκτον λόγον] = hoc argumentum quod dilui non posse videatur cuiusque ex vinculis adversarius se quasi expedire non possit.

οὕτως] = sic enim argumentabitur, cf. 49. Pronomine οὗτος nihil alienius quia nulla apparet subiectorum variatio. Demosthenes quidem saepius οὑτωσί dixit.

ἀλλ' ἐπιδέδωκα] Demosth. 18, 111 cum singulari vel audacia vel calliditate dixit: τοσούτου γὰρ δέω λέγειν ὡς οὐκ εἰμὶ ὑπεύθυνος, ὃ νῦν οὗτος διέβαλλε καὶ διωρίζετο, ὥσθ' ἅπαντα τὸν βίον ὑπεύθυνος εἶναι ὁμολογῶ ὧν ἢ διακεχείρικα ἢ πεπολίτευμαι παρ' ὑμῖν. ὧν μέντοι γ' ἐκ τῆς ἰδίας οὐσίας ἐπαγγειλάμενος δέδωκα τῷ δήμῳ, οὐδεμίαν ἡμέραν ὑπεύθυνος εἶναί φημι, οὐδ' ἄλλον οὐδένα, οὐδ' ἂν τῶν ἐννέα ἀρχόντων τις ὢν τύχῃ. Hoc vero est fucum facere iudicibus! Nimirum Demosthenes se iactavit cum antea quam actio ipsa et iudicium institueretur rationes munerum reddidisset, cf. L. Spengel, Vertheid. des Ktesiphon 32 sq. Dissen Conm. 277.

ἐπιδέδωκα] Perfecti ratio congruit cum praesentibus: ὑπεύθυνός εἰμι, ὁμολογῶ.

μνᾶς ἑκατόν] Decreti quod est in Dem. 18, 118 nulla plane est auctoritas. An scribendum ΤΤΤΗ =τρία τάλαντα καὶ ἑκατὸν μνᾶς? Cf. Boeckh Staatsh. I 288.

ἑκατὸν καὶ τὸ ἔργον μεῖζον ἐξείργασται. τίνος οὖν εἰμι ὑπεύθυνος; εἰ μή τις ἐστὶν εὐνοίας εὔθυνα.“ πρὸς δὴ ταύτην τὴν πρόφασιν ἀκούσατέ μου λέγοντος καὶ δίκαια καὶ ὑμῖν συμφέροντα. ἐν γὰρ ταύτῃ τῇ πόλει οὕτως ἀρχαίᾳ οὔσῃ καὶ τοσαύτῃ τὸ μέγεθος οὐδείς ἐστιν ἀνυπεύθυνος τῶν καὶ ὁπωσοῦν πρὸς τὰ κοινὰ προσεληλυθότων.

18 διδάξω δ' ὑμᾶς πρῶτον ἐπὶ τῶν παραδόξων, οἷον τοὺς ἱερεῖς καὶ τὰς ἱερείας ὑπευθύνους εἶναι κελεύει ὁ νόμος, καὶ συλλήβδην ἅπαντας καὶ χωρὶς ἑκάστους κατὰ σῶμα, τοὺς τὰ γέρα μόνον λαμβάνοντας καὶ τὰς εὐχὰς ὑπὲρ ὑμῶν πρὸς τοὺς θεοὺς εὐχομένους, καὶ οὐ μόνον ἰδίᾳ

1 ἐξείργασμαι a. 4 ὑμῖν *om.* a, ante καὶ ponit gmn. εὖ γὰρ kl. 5 τοσαύτῃ A, τηλικαύτῃ B. 6 καὶ *om.* l. 10 τὰ γέρα] τὰ ἱερὰ Ham. μόνα agm². 11 ἡμῶν a.

ἐξείργασται] Opus et maius et magnificentius extructum omnium quasi oculis subiectum cernitur. Variatio autem subiectorum, ut ἐξείργασμα scribendum putarent, grammaticos adduxit.

ἀρχαίᾳ] Quod nomen nescio an vetustate corruptum sit. Nam pristinorum temporum et diuturnitatis memoria exposcit sibi verbi non praesens sed aoristum, veluti οὐδεὶς πώποτε ἀνεύθυνος ὢν ἔτυχεν. Quare praeter amplissimum urbis spatium ingentem magistratuum numerum indicatum fuisse credo: nam in hac urbe, quamvis multis utatur magistratibus et tam ingenti includatur ambitu, nemo tamen est etc. Emendatio autem est incerta. Adiectivum quidem ἀρχεῖος nulla nititur auctoritate. Denique animadvertendum τηλικοῦτος et τοσοῦτος in codicibus saepenumero permutata esse, cf. Dem. 19, 88, quibus rebus codicum dignitatem metiri non licet. Cf. etiam Frohb. Lys. vol. I 203.

§ 18. ἐπὶ τῶν παραδόξων] Persaepe cum verbis docendi praepositio ἐπὶ c. gen. coniuncta significat exemplo alicuius rei aliquid inlustrari, cf. Isocr. Plat. 40: καὶ τοῦτ' ἐπὶ πλειόνων ἂν τις παραδειγμάτων ἔχοι διελθεῖν. Baiter ad Paneg. § 66, 5.

ἱερεῖς] Atticistae cum veteres tum recentes accusativos pl. nominum in -ευς desinentium semper in -έας, cum autem praecederet vocalis, in -ᾶς exiisse perhibent. Sed tamen vel in optimis Atticorum inscriptionibus maxima dominatur varietas, veluti τοὺς ἱερεῖς Böckh Corp. Inscr. I 139, ἱππέας I 119, Ἐπακρέας I 122, Πειραιέας I 140 (bis), Πειραιῶν I 139, Πειραιέων I 139 (quattuor locis) 140, Πειραιέα I 140 (bis) 150, Αἰξωνέας I 152. 153 (bis). Quod cum ita sit, nullam invitis libris iniungendam esse scriptoribus constantiam arbitror, cf. etiam Wecklein Curae Epigr. 18 sq.

γέρα] Cives debuerunt victimas et alias res, fortasse pecuniam quoque, erogare in templa sacrificia et alia eiusdem generis. F. A. Wolf Prol. Lept. 71.

ἰδίᾳ — κοινῇ] Paulo ante cunctos singulosque sacerdotes rationes reddere debuisse dicit, nunc non modo singulos pro suis quemque sacris sed totas etiam conmuniter gentes sacerdotum rationibus obnoxios fuisse affirmat, cf. C. Inscr. I 143: δεδόχθαι τῷ δήμῳ, Ἄσανδρον Ἀγάθωνος Μακεδόνα ἐπαινέσαι, ὅτι ἐστὶν ἀνὴρ ἀγαθὸς ἰδίᾳ τε περὶ Ἀθηναίους τοὺς ἀφικνουμένους

ἀλλὰ καὶ κοινῇ τὰ γένη, Εὐμολπίδας καὶ Κήρυκας καὶ
τοὺς ἄλλους ἅπαντας. πάλιν τοὺς τριηράρχους ὑπευθύ- 19
νους εἶναι κελεύει ὁ νόμος οὐ τὰ κοινὰ διαχειρίζοντας
οὐδ' ἀπὸ τῶν ὑμετέρων πολλὰ μὲν ὑφαιρουμένους βρα-
χέα δὲ κατατιθέντας, ἐπιδιδόναι δὲ φάσκοντας, ἀπο-
διδόντας δὲ ὑμῖν τὰ ὑμέτερα, ἀλλ' ὁμολογουμένως τὰς
πατρῴας οὐσίας εἰς τὴν πρὸς ὑμᾶς ἀνηλωκότας φιλοτι-
μίαν. οὐ τοίνυν μόνοι οἱ τριήραρχοι ἀλλὰ καὶ τὰ μέ-
γιστα τῶν ἐν τῇ πόλει συνεδρίων ὑπὸ τὴν τῶν δικαστη-
ρίων ἔρχεται ψῆφον. πρῶτον μὲν γὰρ τὴν βουλὴν τὴν ἐν 20
Ἀρείῳ πάγῳ ἐγγράφειν πρὸς τοὺς λογιστὰς ὁ νόμος κε-
λεύει λόγον καὶ εὐθύνας, τὸν ἀεὶ σκυθρωπὸν καὶ τῶν

1 *κατὰ γένη* hm². 3 *διαχειρίζοντας* Bake, *διαχειρίσαντας* C. 4 *τῶν ὑμετέρων* Bake, *τῶν ὑμ. προσόδων* C. 5 *καταθέντας* Aʰ. *ἐπιδιδόναι τε* Bake. 6 *τοὺς τὰς* Aʰ, natum ex *ὁμολογουμένως* [ους] *τὰς*. 9 *δικαστῶν* kl. 12 *εὐθύνας, τὸν ἀεὶ σκυθρωπὸν καὶ τῶν μεγ. κύριον ἄγων* W, *εὐθύνας διδόναι* ceteris

εἰς τὴν ἑαυτοῦ χώραν καὶ κοινῇ περὶ τὸν δῆμον τὸν Ἀθηναίων, non modo erga singulos Athenienses, sed etiam conmuniter erga populum Atheniensium.

Εὐμολπίδας — Κήρυκας] Vide Heyne Apollod. III 15, 4, Paus. I 38. Thuc. 8, 53. Isocr. 4, 157. C. Hermann Relig. Alt. 55, 25. De re ipsa Böckh Staatsh. I 264. II 126.

§ 19. *οὐ τὰ κοινά*] Sed hoc tamen constat trierarchos etiam ex publico aerario ad navem ornandam pecuniam accepisse, et ut stipendia militibus classiariisque penderent, cf. A. Schaefer Dem. I 54. Boeckh Staatsh. I 706.

ἀπὸ τῶν ὑμετέρων] Falso veteres grammatici addiderunt *προσόδων*. Nam non ex reditu modo publico sed omnino ex publicis pecuniis surripere i. e. peculatum facere poterant. Accedit quod contrarium efficitur ex propriis et publicis pecuniis aut erogatis aut surreptis.

τὰς πατρῴας οὐσίας] Simplicius I 11: *τὸν μέλλοντα τὴν οὐσίαν τὴν ἑαυτοῦ ἀναλίσκειν*.

συνεδρίων] Est autem *συνέδριον* = publicum consilium vel etiam concilium, quo in numero habentur et Areopagitarum et senatorum quingentorum consessus. Nam iudicum consilia nec *συνέδρια* appellantur nec officio rationis reddendae subiecta erant, cf. Boeckh Staatsh. I 264. Sed Areopagus praeter iudicialem potestatem magnam etiam reipublicae gerendae partem tenebat, cf. etiam Pollux 8, 99: *πωληταὶ τὰ τέλη πιπράσκουσι μετὰ τῶν ἐπὶ τὸ θεωρικὸν ᾑρημένων καὶ τὰς τῶν ἐξ Ἀρείου πάγου μετὰ τὸν πρότερον λόγον φυγόντων οὐσίας καὶ τὰ δεδημευμένα.*

§ 20. *λόγον καὶ εὐθύνας*] Graeci non modo *λόγον* sed etiam *εὐθύνας ἐγγράφειν* dicebant, cf. 15, rursus dicebant et *λόγον* et *εὐθύνας διδόναι*, cf. Franz Elem. Epig. 134: *καὶ λόγον διδόντων τῶν τε ὄντων χρημάτων καὶ τῶν προσιόντων τοῖς θεοῖς*, deinceps: *καὶ εὐθύνας διδόντων*. Quare in his dicendi formulis zeugma statui non posse arbitror. At grammatici tamen cum *λόγον ἐγγράφειν*, *εὐθύνας* vero *διδόναι* rationi convenientius esse putarent, post *εὐθύνας* addiderunt *διδόναι*. Quam interpolationem

μεγίστων κύριον ἄγων ὑπὸ τὴν ὑμετέραν ψῆφον. οὐκ ἄρα στεφανωθήσεται ἡ βουλὴ ἡ ἐξ Ἀρείου πάγου; οὐδὲ γὰρ πάτριον αὐτοῖς. οὐκ ἄρα φιλοτιμοῦνται; πάνυ γε, ἀλλ' οὐκ ἀγαπῶσιν ἐάν τις παρ' αὐτοῖς μὴ ἀδικῇ, ἀλλ' ἐάν τις ἐξαμαρτάνῃ κολάζουσιν· οἱ δὲ ὑμέτεροι ῥήτορες τρυφῶσι. πάλιν τὴν βουλὴν τοὺς πεντακοσίους ὑπεύθυ-

usque ad ὑπὸ omissis A[h], εὐθ. διδόναι, καὶ τῶν ἐκεῖ σκυθρωπῶν κ. τ. μ. κύριον ἄγειν B. 3 αὐτοῖς W, ἐστιν αὐτοῖς A, αὐτοῖς ἐστίν B.

ipsa conlocatio verborum coarguit. Nam si utrumque verbum integrum esset, utique ordo verborum hunc fere in modum effingeretur: πρὸς τοὺς λογιστὰς ὁ νόμος κελεύει λόγον ἐγγράφειν καὶ εὐθύνας διδόναι. Cf. Cobet Nov. Lect. 103.

τὸν ἀεὶ σκυθρωπὸν — ἄγων] Hic locus misere mehercule corruptus vix unquam probe sanabitur. Ac primum quidem, cum in codd. omnibus inveniatur ἄγειν, probabilius mihi emendasse videor ἄγων quam quod omnes paene scripserant ἄγει. Nec haec emendatio inpeditur coniunctione καί. Nam cum in omnibus libris duo isti infinitivi διδόναι et ἄγειν retineantur, hos videlicet grammatici quin copula coniungerent non praetermittebant. Deinde ex interrogatione quae sequitur illud apparet, inter huius initium et superiorem sententiam (ὁ νόμος κελεύει κτλ.) nihil prorsus propriae sententiae interpositum fuisse. Denique quod ἐκεῖ mutavi in ἀεί, ineptae sententiae speciem removi. Quid enim? Areopagitas censemus in Areopago tristes et taetricos voltus habuisse, hilaritatem et iocum prae se tulisse aliis locis? Nam hoc quidem adverbio illo indicaretur. At cf. I 84. Atque haec ipsa causa fuit, cur Areopagitae σκυθρωποί appellarentur, quod nec ipsis nec aliis coram talibus viris ridere licebat, cf. etiam Ruhnk. ad Terent. Andr. V, 11, 16. Cic. Fin. II 65: non enim hilaritate et lascivia, comite levitatis, sed saepe etiam tristes firmitate et constantia sunt beati.

οὐκ ἄρα στεφανωθήσεται] Omnibus enim, qui aderant et audiebant, hoc notum erat Areopagitarum magistratum et continuum et perpetuum fuisse; cf. Lys. 30, 22: ἡ βουλὴ ἡ ἀεὶ βουλεύουσα. Quare si quo die rationes superioris anni dederant, eo ipso temporis momento eadem lege eodemque officio tenebantur: rationis reddendae officium perpetuum erat.

οὐδὲ γὰρ πάτριον] Affirmatio sic conformanda esset: οὐκ οὖν στεφανοῦται ἡ βουλή, ἐπεὶ οὐδὲ πάτριόν ἐστιν αὐτοῖς, cf. Naegelsb. Hom. A 119, vel: οὐδὲ γὰρ πάτριον, cf. Hartung Part. I 211. Haec autem affirmatio tamquam responsio in ipsa interrogatione continetur.

πάνυ γε] Haec particula semper contrariam sententiam involutam habet: non modo cupidi et appetentes sunt gloriae, sed etiam maxime.

ἐξαμαρτάνῃ] Ne quis ἐξαμάρτῃ potius ad latini sermonis usum exspectet, cf. Isocr. 4, 102: ἢν μή τις κολάζῃ τοὺς ἐξαμαρτάνοντας.

τρυφῶσι] Hoc proprium est eorum qui luxuriae ac deliciis indulgent. Inde hoc verbum transfertur in petulantiam ac libidinem; cf. etiam Soph. Antig. 370: ἄπολις ὅτῳ τὸ μὴ καλὸν ξύνεστι τόλμας χάριν. Plato Protag. 327 e: νῦν δὲ τρυφᾷς, ὦ Σώκρατες.

νον πεποίηκεν ὁ νομοθέτης. 21 καὶ οὕτως ἰσχυρῶς ἀπιστεῖ τοῖς ὑπευθύνοις, ὥστ' εὐθὺς ἀρχόμενος τῶν νόμων λέγει· „ἀρχὴν ὑπεύθυνον“ φησὶ „μὴ ἀποδημεῖν.“ ὦ Ἡράκλεις, ὑπολάβοι ἄν τις, ὅτι ἦρξα μὴ ἀποδημήσω; ἵνα γε μὴ προλαβὼν ἢ χρήματα τῆς πόλεως ἢ πράξεις δρασμῷ χρήσῃ. πάλιν ὑπεύθυνον οὐκ ἐᾷ τὴν οὐσίαν καθιεροῦν οὐδὲ ἀνάθημα ἀναθεῖναι οὐδ' ἐκποίητον γενέσθαι οὐδὲ διαθέσθαι τὰ ἑαυτοῦ οὐδ' ἄλλα πολλά· ἑνὶ δὲ λόγῳ ἐνε-

1 ἀπαιτεῖ τοὺς ὑπευθύνους egmn. 2 εὐθὺς A, εὐθέως B. τῶν νόμων suspectum est. 3 ἀρχὴν del. Ham. 4 γε *om.* l. 5 ἢ *add.* W. 8 ἐνεχυριάζει A[h].

§ 21. εὐθὺς ἀρχόμενος] Franke Lectt. Aesch. 467: Solet Aeschines εὐθὺς dicere de tempore, non εὐθέως, cf. I 11. 57. 74. 78. 113. 114. 124. 130. II 123. III 28. 68. 216.

τοῦ νόμου] sc. earum legum quibus omnes magistratus rationibus reddendis adstringuntur. Pluralis τῶν νόμων aut plures leges aut unius legis plures partes significat.

μὴ ἀποδημεῖν] 31: ἀρχὴν ὑπεύθυνον μὴ στεφανοῦν. Nam ἀρχὴ pro ἄρχων usurpatur, cum non certi alicuius hominis sed universi magistratus mentio fieri solet, cf. I 180.

ὅτι ἦρξα] = quod munus publicum suscipiendum putavi.

χρήματα . . πράξεις] Bremius explicavit: verbum προλαβὼν per zeugma relatum ad πράξεις est opera ut perfecta et absoluta deserere, si sunt inperfecta nec absoluta. At nomen illud πράξεις nusquam opera declarat. Designare vero potest pecuniae publicae exactionem, cf. Dem. 24, 100, Plato rep. 425d, Aristot. 6, 5, 5: χαλεπωτάτη τῶν ἀρχῶν ἐστὶν ἡ περὶ τὰς πράξεις τῶν καταδικασθέντων. At nec pecuniam exactam hoc nomen significare potest et huius rei notio conprehensa est publicae pecuniae (χρήματα τῆς πόλεως) conmemoratione. Relinquitur ut πράξεις πολιτικὰς esse statuamus. Nam cum ceteri magistratus tum legati publici non modo pecuniae quam tractaverant sed etiam negotiorum quae susceperant rationem reddere debebant. Quare si quis magna aliqua reipublicae parte suscepta, anteaquam officium explevisset, subito patriam deseruisset, maximum profecto damnum conmuni omnium saluti attulisset. Cf. Din. I 97.

καθιεροῦν] Rem familiarem in usus sacros convertere, sive dona (ἀναθήματα) dis offeruntur sive sacrificia (?). Hoc verbum probis Atticis hac significatione usitatum fuisse, posteriores ut Diodorum Plutarchum Philonem Lucianum usos esse ἀφιερῶσαι docet Lobeck ad Phrynich. 192, cf. var. lect. § 109. Bremi. Quoniam deinceps sequitur οὐδ' ἀναθήματα ἀναθεῖναι, apparet interpretandum esse: consecrare rem familiarem.

ἐκποιήτον] Pater filium germanum et ingenuum cuilibit Atheniensium civi in adoptionem dare poterat, qui ἐκποίητος iam dicebatur. Cum alter eum adoptasset publicis institutis rite observatis (Meier-Schöm. Att. Proz. 435) idem ille εἰσποίητος (alterius gentis vel familiae) appellabatur.

διατίθεσθαι τα ἑαυτοῦ] Testamento aliquid alicui scribere, legare, bonorum usum fructum legare, cf. Plato legg. 922 e: τὸν νόμον ἐτίθεσαν (οἱ πάλαι νομοθετοῦντες) τόνδε, ἐξεῖναι τὰ ἑαυτοῦ διατίθεσθαι ἁπλῶς ὅπως ἄν τις ἐθέλῃ τὸ παράπαν.

χυράζει ὁ νομοθέτης τὰ τῶν ὑπευθύνων, ἕως ἂν λόγον
22 ἀποδῶσι τῇ πόλει. ναὶ ἀλλ' ἔστι τις ἄνθρωπος ὃς οὔτ' εἴληφεν οὐδὲν τῶν δημοσίων οὔτ' ἀνήλωκε, προσῆλθε δὲ πρός τι τῶν κοινῶν. καὶ τοῦτον ἀποφέρειν κελεύει λόγον πρὸς τοὺς λογιστάς. καὶ πῶς ὅ γε μηδὲν λαβὼν μηδ' ἀναλώσας ἀποίσει λόγον τῇ πόλει; αὐτὸς ὑποβάλλει καὶ διδάσκει ὁ νόμος ἃ χρὴ γράφειν· κελεύει γὰρ αὐτὸ τοῦτο ἐγγράφειν ὅτι „οὔτ' ἔλαβον οὐδὲν τῶν τῆς πόλεως οὔτ' ἀνήλωσα.“ ἀνεύθυνον δὲ καὶ ἀζήτητον οὐδέν ἐστι τῶν ἐν τῇ πόλει. ὅτι δὲ ἀληθῆ λέγω, αὐτῶν ἀκούσατε τῶν νόμων.

ΝΟΜΟΙ.

23 Ὅταν τοίνυν μάλιστα θρασύνηται Δημοσθένης λέγων ὡς διὰ τὴν ἐπίδοσιν οὐκ ἔστιν ὑπεύθυνος, ἐκεῖνο αὐτῷ ὑποβάλλετε· „οὐκ οὖν ἐχρῆν σε, ὦ Δημόσθενες, ἐᾶσαι τὸν τῶν λογιστῶν κήρυκα κηρῦξαι τὸ πάτριον καὶ ἔννομον κήρυγμα τουτί· τίς βούλεται κατηγορεῖν; ἔασον ἀμφισβητῆσαί σοι τὸν βουλόμενον τῶν πολιτῶν, ὡς οὐκ

1 τὰ τῶν W, τὰς οὐσίας τὰς τῶν A, τὰς οὐσίας *ante* ὁ νομοθ. B, τὰς *ante* τῶν *om.* klh. 2 ἀποδιδῶσι e. 4 τι — πρὸς *om.* a. 7 ἃ χρὴ γράφειν del. Ham., fort. γράφειν delendum. 9 ἀνυπεύθυνον A. καὶ ἀζήτητον W, καὶ ἀζήτητον καὶ ἀνεξέταστον A, καὶ ἀνεξ. καὶ ἀζ. B, cf. Harp. 7. Thom. Mag. 23. 10 τῶν νόμων B, τῶν ἐν τῇ πόλει A. 17 τουτί W, τούτου amnh², τοῦτο Ag.

§ 22. ἃ χρὴ γράφειν] In ea re de qua agitur exspectaveris potius ἐγγράφειν. Quod verbum cum deinceps sequatur, nescio an γράφειν interpolatoris ingenio ortum sit, cf. Cobet Nov. Lectt. 386. An πράττειν corrigendum? ἀζήτητον] Harp. 7: ἀζήτητον τὸ ζήτησιν καὶ κατηγορίαν ἔχειν κεκωλυμένον παρ' Αἰσχίνῃ ἐν τῷ κατὰ Κτησιφῶντος. Quod nomen cum haud ita frequens esset, grammatici explicandi gratia addiderunt ἀνεξέταστον, cf. Thom. Mag. 23, 17 (R). Sed et brevitas sententiae et consuetudo orationis hoc tertium nomen spurium esse declarat, cf. Dem. Phil. I 36: οὐδὲν ἀνεξέταστον οὐδ' ἀόριστον ἐν τούτοις ἠμέληται, contraque in fine periodi ἀσυνδέτως: ἐν δὲ τοῖς περὶ τοῦ πολέμου καὶ τῇ τούτου παρασκευῇ ἄτακτα ἀδιόρθωτα ἀόριστα ἅπαντα. Nec Harpocratio apud Aeschinem ἀνεξέταστον legisse videtur.

§ 23. θρασύνηται] Hoc est cum alias se audacter et insolenter iactare tum in dicendo modum excedere et audaciam atque fiduciam prae se ferre, cf. Dem. 18, 136: τότ' ἐγὼ μὲν τῷ Πύθωνι θρασυνομένῳ καὶ πολλῷ ῥέοντι καθ' ὑμῶν οὐχ ὑπεχώρησα. Conparationem autem hoc verbum non admittit. Quocirca aut μάλιστα delendum est aut corrigendum: ὅταν τοίνυν τοῦτο μάλιστα θρασύνηται Δημ. λέγων κτλ.

ἀμφισβητῆσαι] Ne recusaveris civium qui voluerit tecum certare vel arguere etc.

ἐπέδωκας ἀλλ' ἀπὸ πολλῶν ὧν ἔχεις εἰς τὴν τῶν τειχῶν οἰκοδομίαν μικρὰ κατέθηκας· μὴ ἅρπαζε τὴν φιλοτιμίαν, μηδὲ ἐξαιροῦ τῶν δικαστῶν τὰς ψήφους ἐκ τῶν χειρῶν, μηδὲ πρόσθεν τῶν νόμων ἀλλ' ὕστερος πολιτεύου. ταῦτα γὰρ ὀρθοῖ τὴν δημοκρατίαν."

24 Πρὸς μὲν οὖν τὰς κενὰς προφάσεις ἃς οὗτοι προφασιοῦνται μέχρι δεῦρο εἰρήσθω μοι· ὅτι δὲ ὄντως ἦν ὑπεύθυνος ὁ Δημοσθένης ὅθ' οὗτος εἰσήνεγκε τὸ ψήφισμα, ἄρχων μὲν τὴν ἐπὶ τῷ θεωρικῷ ἀρχὴν ἄρχων δὲ

1 ἀπὸ *om.* ek. εἶχες Bake. 2 Post κατέθηκας *add.* C: δέκα τάλαντα εἰς (*om.* M) ταῦτα ἐκ τῆς πόλεως (πολιτείας el) εἰληφώς, del. W. 4 μηδὲ πρόσθεν W, μηδ' ἔμπροσθεν C. 6 κενὰς Steph., κοινὰς C. 7 δεῦρο AB, nisi quod τοῦδε a.

κατέθηκας] De emblemate grammaticorum huc inserto cf. Prolegg.

ἅρπαζε τὴν φιλοτιμίαν] Cum ἁρπάζειν nihil aliud significet quam aliquid rapere, sibi arripere, non alteri aliquid eripere, restat ut φιλοτιμία habeat decoram liberalitatis et munificentiae laudem. Quam Demosthenes tamquam rapit cum ad publica commoda ex suo inpendisse dicit, administrationis et publicorum expensorum rationes reddere recusat. Maximae similitudinis est Dem. 24, 91: ὅτι τοίνυν ὅλην συγχεῖ τὴν πολιτείαν καὶ καταλύει τὰ πράγμαθ' ὁ νόμος, καὶ πολλὰς φιλοτιμίας περιαιρεῖται τῆς πόλεως = multas facultates honestae gloriae civitati tamquam extorquet.

πρόσθεν] Dem. Phil. I 39: δεῖ τοὺς ὀρθῶς πολέμῳ χρωμένους οὐκ ἀκολουθεῖν τοῖς πράγμασιν, ἀλλ' αὐτοὺς ἔμπροσθεν εἶναι τῶν πραγμάτων. Maior vero oppositorum gravitas apud Aeschinem. Et cum posteriore Graecorum aetate usitatius fuerit ἔμπροσθεν quam πρόσθεν, veluti apud Demosthenem persaepe in Σ πρόσθεν in ceteris libris ἔμπροσθεν legitur, sic hoc loco genuinum fuisse censeo vel πρόσθεν vel πρόσθε, cf. Hesych. III 388: πρόσθεν· ἔμπροσθεν, πρὸ τούτου, ἄνωθεν ἢ ἔνθεν; cf. ad § 39. Sententiam hanc inlustrat Eurip. Orest. 487: καὶ τῶν νόμων γε μὴ πρότερον εἶναι θέλειν. Bacch. 332: οἴκει μεθ' ἡμῶν, μὴ θύραζε τῶν νόμων. 891: οὐ γὰρ κρεῖσσόν ποτε τῶν νόμων γιγνώσκειν χρὴ καὶ μελετᾶν.

§ 24. μέχρι δεῦρο] Haec praepositio cum adverbio iuncta raro admodum invenitur. Quare in uno codice μέχρι τοῦδε a docto grammatico correctum est. Sed eandem praepositionem Aeschines etiam absolute posuit: τοὺς μέχρι τριάκοντα ἔτη γεγονότας, cf. Lobeck Phryn. 410. Dem. 18, 163: οὕτω μέχρι πόρρω, 19, 260: μέχρι ἐχθές, 19, 336: μέχρι νυνί. Scheibe Jahn. Ann. 68, 159.

ἐπὶ τῷ θεωρικῷ] Cf. Boeckh Staatsh. I 249. 309. Hoc in magistratu contemplari iuvat quanta nominis fuerit varietas, quae ab huius aetatis et usu et moribus abhorret. Nam haec fere nomina inveniuntur: ἀρχὴ ἐπὶ τῷ θεωρικῷ, ἐπὶ τῷ θεωρικῷ ὤν, οἱ ἐπὶ τὸ θεωρικὸν κεχειροτονημένοι, ἐπὶ τῶν θεωρικῶν τεταγμένος, ἐπὶ τοῦ θεωρικοῦ κατασταθείς, θεωρικὴ ἀρχή, ἄρχων τῶν θεωρικῶν, οἱ ἐπὶ τὸ θεωρικὸν ᾑρημένοι. Cum his unius magistratus nominibus cf. Dinarch. I 62: παραδοθέντες τῷ ἐπὶ τῷ ὀρύγματι, contraque Lyc.

τὴν τῶν τειχοποιῶν, οὐδετέρας δέ πω τῶν ἀρχῶν τούτων λόγον ὑμῖν οὐδ' εὐθύνας δεδωκώς, ταῦτ' ἤδη πειράσομαι ὑμᾶς διδάσκειν ἐκ τῶν δημοσίων γραμμάτων. καί μοι ἀνάγνωθι ἐπὶ τίνος ἄρχοντος καὶ ποίου μηνὸς καὶ ἐν τίνι ἡμέρᾳ καὶ ἐν ποίᾳ ἐκκλησίᾳ ἐχειροτονήθη Δημοσθένης τὴν ἀρχὴν τὴν ἐπὶ τῷ θεωρικῷ.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

Οὐκοῦν εἰ μηδὲν ἔτι περαιτέρω δείξαιμι, δικαίως ἂν ἁλίσκοιτο Κτησιφῶν· αἱρεῖ γὰρ αὐτὸν οὐχ ἡ κατηγορία ἡ ἐμὴ ἀλλὰ τὰ δημόσια γράμματα.

25 *Πρότερον μὲν τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀντιγραφεὺς ἦν χειροτονητὸς τῇ πόλει, ὃς καθ' ἑκάστην πρυτανείαν ἀπελογίζετο τὰς προσόδους τῷ δήμῳ· διὰ δὲ τὴν πρὸς Εὔβουλον γενομένην πίστιν ὑμῖν οἱ ἐπὶ τὸ θεωρι-*

1 *πω om.* A. *τούτων τῶν ἀρχῶν* l. 2 *ὑμῖν λόγον* e, fort. pronomen delendum. 6 *τῶν θεωρικῶν* C, em. M; deinceps in B, non in A, additur: *ὅτι μεσοῦντα τὴν ἀρχὴν ἔγραψεν αὐτὸν στεφανοῦν. ἀναγίνωσκε.* In k hoc emblema in margine adscriptum est. 7 *ψήφισμα* e, *om.* Bk, *ὁ διαλογισμὸς τῶν ἡμερῶν* lk (margine). 8 *περαιτέρω* W, *τούτου περ.* A, *περ. τούτου* B. 9 *αὐτὸν om.* a. 11 *πότερον* l, *πρῶτον* B. *ὦ α. Α. om.* A. 12 *τῇ πόλει χειρ.* a. 14 *τῷ θεωρικῷ* e, recipiendum censet Bake.

Leocr. 121: *παραδοῦναι τῷ ἐπὶ τοῦ ὀρύγματος.*

ἐχειροτονήθη τὴν ἀρχὴν] Dem. 39, 19: *τῆς ἀρχῆς ἠμφεσβήτει ἣν ὑμεῖς ἐμὲ ἐχειροτονήσατε.*

ἐπὶ τίνος ἄρχοντος] Quo ex loco concludit Boeckhius (Staatsh. I 250) primum huius magistratus potestatem fuisse annuam, quia si quaternorum dignitatem annuorum theorici habuissent Aeschines dicturus fuerit *ἀπὸ τίνος ἄρχοντος μέχρι τίνος*, deinde theoricos alio tempore munus occepisse quo ceteros magistratus, quod ni ita esset, Aeschinem non tanta opera, ut Demosthenem, quo tempore Ctesipho coronari iussisset, in magistratu etiamtunc fuisse demonstraret, effecturum fuisse.

περαιτέρω] Plut. Mor. 986 c: *παῦε Ὀδυσσεῦ καὶ περαιτέρω μηδὲν εἴπῃς.* Genetivus in codd. additus nec necessarius et parum sententiae consentaneus est.

§ 25. *ἀντιγραφεὺς*] Pollux 8, 98: *ἀντιγραφεὺς πρότερον μὲν αἱρετὸς αὖθις δὲ κληρωτὸς ἦν, καὶ πάντα ἀντεγράφετο παρακαθήμενος τῇ βουλῇ, δύο δ' ἦσαν, ὁ μὲν τῆς βουλῆς ὁ δὲ διοικήσεως.* Harp. 22: *διττοὶ δ' ἦσαν ἀντιγραφεῖς, ὁ μὲν τῆς διοικήσεως, ὥς φησι Φιλόχορος, ὁ δὲ τῆς βουλῆς, ὡς Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθηναίων πολιτείᾳ.* Et contrascriptorem aerarii Aeschinem conmemorare nunc etiam Boeckhii opinio est Staatsh. I 262. Nec enim facile cogitari potest, ut senatus scriba unquam a populo creatus fuerit. Denique moneo verbum *ἦν* coniungendum esse cum *τῇ πόλει*: *πρότερον τῇ πόλει ἦν ἀντιγραφεὺς χειροτονητός.* De Eubulo vide A. Schaeferi Dem. I 180 sq.

κὸν κεχειροτονημένοι ἦρχον μέν, πρὶν ἢ τὸν Ἡγήμονος νόμον γενέσθαι, τὴν τοῦ ἀντιγραφέως ἀρχὴν ἦρχον δὲ τὴν τῶν ἀποδεκτῶν, καὶ νεωρίων τ' ἐπεμέλοντο καὶ σκευοθήκην ᾠκοδόμουν, ἦσαν δὲ καὶ ὁδοποιοὶ καὶ σχεδὸν τὴν ὅλην διοίκησιν εἶχον τῆς πόλεως. καὶ οὐ κατηγορῶν αὐ- 26
τῶν οὐδ' ἐπιτιμῶν λέγω, ἀλλ' ἐκεῖνο ὑμῖν ἐνδείξασθαι βούλομαι, ὅτι ὁ μὲν νομοθέτης, ἐάν τις μιᾶς ἀρχῆς τῆς ἐλαχίστης ὑπεύθυνος ᾖ, τοῦτον οὐκ ἐᾷ πρὶν ἂν λόγον καὶ εὐθύνας δῷ στεφανοῦν, ὁ δὲ Κτησιφῶν Δημοσθέ-

1 ἢ *om.* n. τὸν] τοῦ el. ἡγεμόνος kn, ἡγεμῶνος l. 2 νόμου el. γραφέως A. 3 καὶ νεωρίων τ' ἐπεμέλοντο W ex Schol., καὶ νεώριων ἀρχήν C.

Ἡγήμονος] A. Schaefer Dem. I 189. Boeckh Seew. 52. 63. Hegemonis legem inter pugnam Chaeronensem et Olymp. 112, 3 latam esse existimavit Boeckh Seeurk. XIII b. 155.

ἀποδεκτῶν] Boeckh Staatsh. I 214. Idemque vere statuit ceteros etiam magistratus, quos conmemoraverit Aeschines infirmatos illos quidem, at sublatos non esse. Nec inmerito iam Droysenius nimia hoc loco exaggeratione usum esse Aeschinem iudicavit, cf. Boeckh Seew. 52. Droysen Zeitschr. Alterth. 1839.

νεωρίων τ' ἐπεμέλοντο] Hanc rem nescio an inlustret Philochor. frg. 135 (I 406 M): *Λυσιμαχίδης Ἀχαρνεύς* (339 a. Chr.)· *ἐπὶ τούτου τὰ μὲν ἔργα τὰ περὶ τοὺς νεωσοίκους καὶ τὴν σκευοθήκην ἀνεβάλοντο διὰ τὸν πόλεμον πρὸς Φίλιππον, τὰ δὲ χρήματα πάντ' ἐψηφίσαντο εἶναι στρατιωτικὰ Δημοσθένους γράψαντος*. Haec ipsa opera inchoavisse videtur Eubulus. Verbum aliquod excidisse apparere mihi videtur ex Schol.: *τὰ σκεύη ἀποδέχεσθαι, τὰ νεώρια ἐφορᾶν, τὰς ὁδοὺς ποιεῖν ἐκ τῶν χρημάτων ἀναλίσκοντες*. Verbum autem proprium est *ἐπιμέλεσθαι*, ut magistratus ipse *ἐπιμελητὴς τῶν νεωρίων*, cuius potestatem theorici infirmare videbantur, contraque *ἐφορᾶν* hac significatione alienum est ab usu oratorum. Illud quidem dubitari non potest quin codicum scriptura magno aliquo vitio infecta sit. Quam sententiam si Aeschines eloqui voluisset, dicere saltem debuit: *ἦρχον μὲν τὴν τοῦ ἀντιγραφέως ἀρχήν, ἦρχον δὲ τὴν τῶν ἀποδεκτῶν καὶ τὴν τῶν νεωρίων*, quamquam ne hoc quidem satis aptum et concinnum videtur. Si autem plurimi Dobrei coniecturam nunc amplectuntur, *καὶ νεώριον καὶ σκευοθήκην ᾠκοδόμουν*, hoc eos fugit quod hac ratione et sententiae parum aptae videntur et pro *νεώριον* utique *νεωσοίκους* scribendum fuit ad constantem oratorum usum. Nam *νεώρια* et *νεώριον* et *νεωσοίκους* eandem prorsus vim et significationem habere, equidem mihi adhuc persuadere non potui, cf. Boeckh Seew. 51 sq. 55.

σκευοθήκην] Thuc. 7, 97. Pollux 10, 10. Bekk. Anecd. I, 303: *τόπος ὅπου τὰ σκεύη ἀπετίθετο τῶν δημοσίων τριήρων, ὧν ἐπεμελοῦντο οἱ τῶν δημοσίων ἄρχοντες*. Boeckh Staatsh. I 282. Seew. 64 sq.

ὁδοποιοί] Nimirum ut pompae rite fieri possent.

§ 26. *οὐ κατηγορῶν*] Nam Eubulo huius potentiae auctori suam maxime Aeschines et dignitatem et salutem debuit.

νην τὸν συλλήβδην ἁπάσας τὰς Ἀθήνησιν ἀρχὰς ἄρχοντα οὐκ ὤκνησε γράψαι στεφανῶσαι.

27 *Ὡς τοίνυν καὶ τὴν τῶν τειχοποιῶν ἀρχὴν ἦρχεν ὅθ' οὗτος τὸ ψήφισμα ἔγραψε, καὶ τὰ δημόσια χρήματα διεχείριζε καὶ ἐπιβολὰς ἐπέβαλλε καθάπερ οἱ ἄλλοι ἄρχοντες, τούτων ὑμῖν αὐτὸν Δημοσθένην μάρτυρα παρέξομαι. ἐπὶ γὰρ Χαιρώνδου ἄρχοντος θαργηλιῶνος δευτέρᾳ φθίνοντος ἐκκλησίας οὔσης ἔγραψε Δημοσθένης ἀγορὰν ποιῆσαι [τῶν φυλῶν] σκιροφοριῶνος δευτέρᾳ ἱσταμένου καὶ*

1 *ἁπάσας om.* A. 5 *ἄλλοι om.* A. 6 Post *ἄρχοντες add.* C: *καὶ δικαστηρίων ἡγεμονίας ἐλάμβανε*, del. W. *τοῦτον* hk. *Δημ. μάρτυρα* Ham. W, *Δημ. μάρτυρα καὶ Κτησιφῶντα* A, *Δημ. καὶ Κτησιφῶντα μάρτυρας* B. 7 *θαργηλιῶνος* W, *μηνὸς θαργ.* A, *θαργ. μηνὸς* B. 8 *ἔγραψε* A[h], *ἔγρ. ψήφισμα* B. *ἀγορὰς* Bake, mihi *τῶν φυλῶν* suspectum est.

§ 27. *καθάπερ οἱ αλλοι ἄρχοντες*] Quod in aliquot libris est *οἱ ἄρχοντες* significaret = non aliter quam ipsi novem archontes qui in magistratuum numero primum locum obtinebant. Sed ista sententia parum conmoda est. Certe ad constantem Graecorum usum post relativum particula *καὶ* exspectatur, cf. Heindorf Plat. Phaed. § 23. De multa autem quid qualisque fuerit in Atheniensium civitate exponit Meier-Schöm. Proz. 34. Bekk. Anecd. I 254: *ζημίας ὄνομα, τὸ τὸν ἄρχοντα ἢ τὴν βουλὴν χρήματα ὁρίζειν τινὶ δοκοῦντι ἀδικεῖν τὰ δημόσια ἢ ὀρφανοὺς ἢ κατέχειν τὰ ἀλλότρια καὶ μὴ εἰς ἐμφανὲς ἄγειν.* Qui autem multae inponendae potestate uteretur, idem habebat *ἡγεμονίαν δικαστηρίου*, quae potestas in maiore illo inperio continetur, cf. Lys. Nicomoch. 3: *ἐπιβαλλόντων δὲ τῶν ἀρχόντων ἐπιβολὰς καὶ εἰσαγόντων εἰς τὸ δικαστήριον οὐκ ἠθέλησε παραδοῦναι τοὺς νόμους.* Praeterea illud observatum est, relativam enuntiationem per *καθάπερ* cum proprio verbo formatam raro mediam periodum interrumpere sed extremam omnium sententiarum conplexionem concludere solitam esse. Ex his omnibus apparet falsum esse enuntiatum hoc: *καὶ δικαστηρίων ἡγεμονίας ἐλάμβανε*, cum praesertim nec pluralis nominis *ἡγεμονίας* nec verbi inperfectum conmode explicari possit. Nam varietas iudiciorum hoc loco non agitur. Causa interpolationis et origo manifesta est, cf. § 14.

μάρτυρα] Demosthenem tamquam testem Aeschines produxit cum rogationem illius recitari iussit, non potuit simul Ctesiphontem citare, qui nihil ad illam legem pertinuit. Diversa res est § 31.

θαργηλιῶνος] Illud quidem certum est persaepe ab Graecis ad mensum nomina ipsum appellativum nomen *μήν* vel *μηνὸς* additum esse sed numquam hoc fiebat in principiis legum ipsius archontis nomine conmemorato, cf. Inscr. I 143. 149. 151. 152. 154. 155. 163. 170. 132. 142.

ἔγραψε] Hoc verbum proprium est de eo qui rogatione promulgata plebisciti auctor exstitit, admodum raro adiunctum habet nomen *ψήφισμα*, cf. 54. 55. 140. 146. 212 etc.

ἀγορὰν τῶν φυλῶν] *Ἀγοραὶ* minora tribuum ac pagorum concilia proprie vocantur, non *ἐκκλησίαι*, quae sunt universi populi, cf. Schoem. Com. 27. Corp. Inscr. I 105. Dem. 44, 36: *ἐν τῇ*

τρίτῃ, καὶ ἐπέταξεν ἐν τῷ ψηφίσματι ἑκάστης τῶν φυλῶν ἑλέσθαι τοὺς ἐπιμελησομένους τῶν ἔργων περὶ τὰ τείχη καὶ ταμίας, καὶ μάλα ὀρθῶς, ἵν' ἡ πόλις ἔχοι ὑπεύθυνα σώματα, παρ' ὧν ἔμελλε τῶν ἀνηλωμένων λόγον ἀπολήψεσθαι. καί μοι λέγε τὰ ψηφίσματα.

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ.

Ναὶ ἀλλ' ἀντιδιαπλέκει πρὸς τοῦτο εὐθὺς ὡς οὔτ' 28 *ἔλαχε τειχοποιὸς οὔτ' ἐχειροτονήθη ὑπὸ τοῦ δήμου. καὶ περὶ τούτου Δημοσθένης μὲν καὶ Κτησιφῶν πολὺν ποιήσονται λόγον· ὁ δέ γε νόμος βραχὺς καὶ σαφὴς καὶ ταχὺ λύων τὰς τούτων τέχνας. μικρὰ δὲ ὑμῖν ὑπὲρ αὐτῶν προειπεῖν βούλομαι. ἔστι γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν* 29 *περὶ τὰς ἀρχὰς εἴδη τρία, ὧν ἓν μὲν καὶ φανερώτατον οἱ κληρωτοὶ καὶ οἱ χειροτονητοὶ ἄρχοντες, δεύτερον δὲ ὅσοι τι*

1 *ἑκάστῃ* Reiske. 2 *ἐπιμεληθησομένους* Aa. *περὶ* W, *ἐπὶ* C, vitium natum ex conpendiis *π̓ π̔*. 3 *ἔχοι* k, *ἔχῃ* x. 4 *ἀναλωμάτων* e. 7 *ναὶ om.* e. *εὐθέως* Be. *λέγων ὡς* B. 10 *βραχῇ καὶ σαφῆ καὶ ταχὺ λύοντα* (*κωλύοντα* h) A[h], nondum persanatum est. 12 *προειπεῖν* W, *πρῶτον προειπεῖν* C, vitium ex dittographia natum. *ὦ ἀθην.* C. 13 *καὶ πᾶσι φαν.* A.

τῶν ἀρχόντων ἀγορᾷ i. e. conventus *τῶν δημοτῶν* ad magistratus suos, demarchos et quaestores, creandos. Schoem. Isae. Apollod. § 28. Ex singulari non efficitur unum omnium tribuum conventum fieri Demosthenem iussisse, sed cum omnium tribuum concilia uno eodemque tempore haberentur, per totum agrum Atticum quasi unus conventus fieri videbatur.

τῶν ἔργων περὶ τὰ τείχη] Philoch. frg. 135: *τὰ μὲν ἔργα τὰ περὶ τοὺς νεωσοίκους*. Nec vero inde conligas necessarium esse: *τῶν ἔργων τῶν περὶ τὰ τείχη*, cf. Stallb. ad Plat. Protag. 343b p. 131 (ed. III), Franke Dem. Phil. I 3, Maetzner Din. I 79. Praepositio librorum *ἐπὶ* nihil omnino habet quo referatur.

§ 28. *ἀντιδιαπλέκει*] Hesych. I 212 explicavit: *ἀντιμηχανᾶται*. Est autem tamquam alio nodo soluto alium nectere.

ὑπὸ τοῦ δήμου] Demosthenes magistratum se esse pernegat, quod nec sorte delectus sit nec creatus in comitiis.

λύων] Propter insequentem voculam *τὰς* in archetypo ex *λύων* natum videtur *λύοντα*, quod alterius generis auctor recte emendavit. Nam illud vix adducor ut Aeschinem *ὁ δέ γε νόμος βραχὺν καὶ σαφῆ καὶ ταχὺ λύοντα τὰς τούτων τέχνας* (sc. *ποιεῖται λόγον*) dixisse credam.

ὑπὲρ αὐτῶν] = de his rebus in quibus haec lex quam recitaturus sum versatur. Sed tamen pronomen hoc loco satis obscurum et incertum esse concedo.

§ 29. *ὅσοι τι διαχειρίζουσι*] Hoc in numero ex parte sunt *οἱ τῶν δημοσίων ἔργων ἐπιστάται*, qui, cum non a populo sed a tribubus creati sunt, simul ad tertium genus referuntur.

ὧν ἓν μὲν — δεύτερον δ' ὅσοι — τρίτον δ' . . γέγραπται] Ingeniosum quod vocatur anacoluthon, cf. § 36.

διαχειρίζουσι τῶν τῆς πόλεως ὑπὲρ τριάκοντα ἡμέρας, τρίτον δ' ἐν τῷ νόμῳ γέγραπται, καὶ εἴ τινες ἄλλοι αἱρετοὶ ἡγεμονίας δικαστηρίων λαμβάνουσι καὶ τούτους ἄρ-
30 *χειν δοκιμασθέντας. ἐπειδὰν δ' ἀφέλῃ τις τοὺς ὑπὸ τοῦ δήμου κεχειροτονημένους καὶ τοὺς κληρωτοὺς ἄρχοντας, καταλείπονται οὓς αἱ φυλαὶ καὶ αἱ τριττύες καὶ οἱ δῆμοι ἐξ αὑτῶν αἱροῦνται τὰ δημόσια χρήματα διαχειρίζειν. τοῦτο δὲ γίγνεται, ὅταν ὥσπερ νῦν ἐπιταχθῇ τι ταῖς φυλαῖς, ἢ τάφρους ἐξεργάζεσθαι ἢ τριήρεις ναυπηγεῖσθαι. ὅτι δὲ ἀληθῆ λέγω, ἐξ αὐτῶν τῶν νόμων μαθήσεσθε.*

ΝΟΜΟΙ.

31 *Ἀναμνήσθητε δὴ τοὺς προειρημένους λόγους, ὅτι ὁ μὲν νομοθέτης τοὺς ἐκ τῶν φυλῶν ἄρχειν κελεύει δοκιμασθέντας ἐν τῷ δικαστηρίῳ, ἡ δὲ Πανδιονὶς φυλὴ ἄρχοντα καὶ τειχοποιὸν ἀπέδειξε Δημοσθένην, ὃς ἐκ τῆς*

1 Post *ἡμέρας add.* C: *καὶ οἱ τῶν δημοσίων ἔργων ἐπιστάται*, del. W. 2 *οἵ τινες* kl. 4 *ἀφέληταί* B. *ἀπὸ* e. 6 *καταλείπονται* A, nisi quod *καταλίπονται* l, *καταλίπωνται* B. *ὡς αἱ* A. 7 *αὐτῶν* W, *αὐτῶν* e, *ἑαυτῶν* x. post *διαχειρ. add.* C: *τούτους αἱρετοὺς ἄρχοντας εἶναι*, del. Scheibe. 12 *δὲ* el.

§ 30. *τριττύες*] Harp. 178: *τριττύς ἐστι τὸ τρίτον μέρος τῆς φυλῆς. αὕτη γὰρ διῄρηται εἰς τρία μέρη, τριττὺν καὶ ἔθνη καὶ φρατρίας, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ.* Tribus erat divisa in duodenas (?) *τριττύας*, quae ut phratriae ad sacra conservanda ad rationes publicas distribuendas institutae esse videntur, cf. C. Hermann Alterth. 99, 5. Boeckh Staatsh. I 730.

ἄρχειν κελεύει] Hoc Aeschines potius argumentatione conclusisse quam lex diserte iussisse et docuisse videtur. In probatione publicam magistratus notionem contineri Aeschines arbitratur.

ἐν τῷ δικαστηρίῳ] Magistratus novi probati esse videntur in iudicio publico, cui praeerant thesmothetae. Res autem ad iudicandum tum demum veniebat, cum unus aliquis ex civium numero, quibus contionandi potestas esset, accusator exstiterat.

ἄρχοντα καὶ τειχοποιὸν] Magistratus nomen priore loco posuit: ita quod ipse ratiocinando effecisse sibi visus est tamquam consilium et voluntatem tribulibus attribuit.

ἐκ τῆς διοικήσεως] = ex aerario publico. Inde curatores non ex sua quemque tribu sed ab praefecto aerarii ad opus exstruendum pecuniam accepisse apparet. Quae ratio quamvis in trierarchiis etiam obtinuerit, cum Aeschines Demosthenis officium rationis publice reddendae probare studeat, ex hoc loco nihil pro certo affirmari licet. Nam fieri etiam potuit, ut Aeschines iudicum animos illa dictione decipere conaretur. Nec quantam pecuniam Demosthenes acceperit, quantam inpenderit satis constat. Illud tamen probabile est Aeschinis rationem ad veritatem proxime accedere. Nam qui accusatoris partes sustineret, ne defensioni locum daret, in huius-

διοικήσεως εἰς ταῦτα ἔχει μικροῦ δεῖν δέκα τάλαντα, ἕτερος δ' ἀπαγορεύει νόμος ἀρχὴν ὑπεύθυνον μὴ στεφανοῦν, ὑμεῖς δὲ ὀμωμόκατε κατὰ τοὺς νόμους ψηφιεῖσθαι, ὁ δὲ ῥήτωρ γέγραφε τὸν ὑπεύθυνον στεφανοῦν οὐ προσθεὶς „ἐπειδὰν δῷ λόγον καὶ εὐθύνας,“ ἐγὼ δὲ ἐξελέγχω τὸ παράνομον μάρτυρας ἅμα τοὺς νόμους καὶ τὰ ψηφίσματα καὶ τοὺς ἀντιδίκους παρεχόμενος. πῶς οὖν ἄν τις περιφανέστερον ἐπιδείξειεν ἄνθρωπον παράνομα γεγραφότα;

Ὡς τοίνυν καὶ τὴν ἀνάρρησιν τοῦ στεφάνου παρανό- 32
μως ἐν τῷ ψηφίσματι κελεύει γίγνεσθαι, καὶ τοῦθ' ὑμᾶς διδάξω. ὁ γὰρ νόμος διαρρήδην κελεύει, ἐὰν μέν τινα στεφανοῖ ἡ βουλή, ἐν τῷ βουλευτηρίῳ ἀνακηρύττεσθαι, ἐὰν δὲ ὁ δῆμος, ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἄλλοθι δὲ μηδαμοῦ. καί μοι λέγε τὸν νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

Οὗτος ὁ νόμος, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ μάλα καλῶς 33

1 *δεῖν* B, *δ' εἰπεῖν* A[h]. 2 *στεφανοῦν . . ὑπεύθυνον om.* A. 4 *οὐ* A, *μὴ* B. 5 *ἐξελέγχω* Steph. Vat., *ἐξελέγξω* C, nisi quod *ἐλέγχω* l, *ἐλέγξω* gn. 8 *παρανομώτατα* B. 11 *ταῦθ'* el. 13 *στεφανοῖ* post *βουλὴ* e, *στεφανῇ* mn. 14 *οὐδαμοῦ* el.

cemodi rebus nihil admodum mentiri debebat. Liberior multo defensoris campus erat.

πῶς οὖν ἄν τις κτλ.] Haec sententia etsi non grammatica at logica quodammodo apodosis est: Quoniam tribuum magistratus sunt, Demosthenes autem magistratus constitutus est, tum alia lex qui in magistratu sint coronari vetat et vos ad leges sententias laturos iurastis, orator autem vilis illum tamen coronari iussit, ego denique hanc rogationem contra leges promulgatam esse ex testimoniis et legum et plebiscitorum et adversariorum demonstravi, ex his omnibus luce clarius patet Ctesiphontem criminis quod ego obiecerim noxium esse.

παράνομα γεγραφότα] Qua in formula dicendi superlativus gradus adiectivi oratoribus alienus est.

§ 32. *ἀνάρρησιν*] Causam Demosthenis susceperunt Dissen ad Dem. cor. 120, Franke Jahn. Annal. XXII, 378 sqq., A. Schaefer Dem. III 214, contraque Aeschinis legum interpretationem optimis argumentis defendit L. Spengel Verth. Ktesiph. 33—35.

παρανόμως] Hoc adverbium ad verbum *γίγνεσθαι*, non ad *κελεύει* pertinet. Nam contra legum praescripta renuntiationem in theatro fieri Ctesipho voluerat.

ἡ βουλή] Scilicet unum ex senatorum ordine de senatu optime meritum.

§ 33. *καὶ μάλα καλῶς ἔχει*] Accusatorum moris erat ut earum legum quas defenderent et rationem exponerent et utilitatem praedicarent, cf. Sopater in Rhet. Graec. Walz. IV 509: *εἰ μὲν οὖν μὴ φανερῶς τῷ ἑτέρῳ βοηθεῖ, χρήσεται ἅτερος καὶ τῷ ῥητῷ καὶ τὴν διάνοιαν ἐξετάσει τοῦ νομοθέτου· ἐὰν δὲ μὴ συμβάληται ἡμῖν τὸ ῥητὸν, σιωπήσαν-*

ἔχει. οὐ γάρ, οἶμαι, ᾤετο δεῖν ὁ νομοθέτης τὸν ῥήτορα σεμνύνεσθαι πρὸς τοὺς ἔξωθεν, ἀλλ' ἀγαπᾶν ἐν αὐτῇ τῇ πόλει τιμώμενον ὑπὸ τοῦ δήμου καὶ μὴ ἐργολαβεῖν ἐν τοῖς κηρύγμασιν. ὁ μὲν οὖν νομοθέτης οὕτως· ὁ δὲ Κτησιφῶν πῶς; ἀναγίγνωσκε τὸ ψήφισμα.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

34 Ἀκούετε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι ὁ μὲν νομοθέτης κελεύει ἐν τῷ δήμῳ ἐν Πυκνὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἀνακηρύττειν τὸν ὑπὸ τοῦ δήμου στεφανούμενον, ἄλλοθι δὲ μηδαμοῦ, Κτησιφῶν δὲ οὐκ ἐν Πυκνὶ ἀλλ' ἐν τῷ θεάτρῳ, οὐ τοὺς

1 δεινὸν ὁ k. 4 οὖν *om.* n. 8 πυκνὶ amnh², πνυκὶ x. 10 ὁ δὲ Κτησ. A. ἐν *add.* Fr. οὔτε el. οὐκ ἐν Πυκνὶ ἀλλ' *add.* W.

τες τὸ ῥητὸν ταῖς διανοίαις αὐτοῦ χρησόμεθα· ὡς καὶ Δημοσθένης ἐποίησεν ἐν τῷ περὶ στεφάνου· νόμου γὰρ ὄντος τὸν ὑπεύθυνον μὴ στεφανοῦν καὶ ἑτέρου νόμου μὴ ἐν τῷ θεάτρῳ στεφανοῦσθαι τὸν ὑπὸ τοῦ δήμου στεφανούμενον ἀλλ' ἐν τῇ πυκνὶ, ὁ μὲν Αἰσχίνης καὶ τὰ ῥητὰ καὶ τὴν γνώμην καὶ τὴν διάνοιαν ἐξήτασεν, ἵνα μή, φησί, ψευδῆ φιλοτιμίαν κτᾶται ὑπὸ τοῦ δήμου στεφανούμενος, τούτου χάριν ἐκώλυσεν ἐν τῷ θεάτρῳ, φησίν, ὁ νομοθέτης τὴν ἀνάρρησιν· ὁ μέν τοι Δημοσθένης κτλ.

οἶμαι ᾤετο] Haec verba iuxta posita nescio quam ironiam habent. De similibus verbis putandi similiter positis cf. Stallb. ad Plat. Protag. 341d.

ἐργολαβεῖν] Praeclarissime Schol.: ἵνα διὰ τοῦ ἐν τῷ θεάτρῳ στεφανοῦσθαι ἔχῃ τοὺς ἑαυτῷ παρέχοντας χρήματα ὡς δυνατῷ καὶ τιμωμένῳ ἐν τῇ πόλει, cf. 95 et 103. Proprie declarat hoc verbum: opus faciendum mercede suscipere (Pollux 7, 200: φατέον δ' ἐπὶ μὲν τοῦ ἐκδιδόντος ἔργον ὁτιοῦν τὸ ἐργοδοτεῖν, ἐπὶ δὲ τοῦ ἐργαζομένου τὸ ἐργολαβεῖν) deinde eodem verbo utebantur Graeci ad quaestus cupiditatem sophistarum ac philosophorum reprehendendam, cf. I 173: ᾧ παρακεκλημένοι τινὲς τῶν μαθητῶν ἥκουσιν ἐπὶ τὴν ἀκρόασιν· κατεπαγγέλλεται γὰρ πρὸς αὐτοὺς ἐργολαβῶν ἐφ' ὑμᾶς λήσειν μεταλλάξας τὸν ἀγῶνα, II 112: οὐδ' ὡς μνημονικὸς, σοφιστοῦ τὰ τοιαῦτα νομίζων ἐργολαβοῦντος ἐγκώμια εἶναι. Quare hoc verbum multo validius quam ἐνευδοκιμεῖν τισιν, cf. Aelian. Var. h. 8, 12: ἐκπεσόντος Δημοσθένους ἐν Μακεδονίᾳ, Αἰσχίνης δὲ καὶ ἐνευδοκίμει τοῖς Μακεδόσι καὶ πάμπολυ περιῆν τῶν πρεσβέων τῷ φρονήματι.

ὁ μὲν νομοθέτης] Asyndeton aut conmotiorem animi inpetum aut frigidam vel acerbam ironiam declararet, cf. Franke ad Dem. III 32.

§ 34. ἐν τῷ δήμῳ] Coram populo Atheniensi, contrarium est ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων; ἐν Πυκνὶ indicat locum, ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ occasionem renuntiandi, cf. 204: τὸν καιρὸν τῆς ἀναρρήσεως καὶ τὸν τόπον. Quocirca ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ eicere non licet.

οὐκ ἐν Πυκνὶ ἀλλ'] Haec verba addidi reliquorum contrariorum forma adductus, cum praesertim in archetypo lacunam fuisse animadverterim. Nam membrorum ordo qui est in codicibus dissolvit contrariorum vim et rationem, cf. § 204.

νόμους μόνον ὑπερβὰς ἀλλὰ καὶ τὸν τόπον μετενεγκών, οὐδὲ ἐκκλησιαζόντων Ἀθηναίων ἀλλὰ τραγῳδῶν γιγνομένων, οὐδ' ἐναντίον τοῦ δήμου ἀλλ' ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων, ἵν' ἡμῖν συνειδῶσιν οἷον ἄνδρα τιμῶμεν. οὕτω 35 τοίνυν περιφανῶς παράνομα γεγραφώς, παραταχθεὶς μετὰ Δημοσθένους ἐποίσει τέχνας τοῖς νόμοις· ἃς ἐγὼ δηλώσω καὶ προερῶ ὑμῖν, ἵνα μὴ λάθητε ἐξαπατηθέντες. οὗτοι γάρ, ὡς μὲν οὐκ ἀπαγορεύουσιν οἱ νόμοι τὸν ὑπὸ τοῦ δήμου στεφανούμενον μὴ κηρύττειν ἔξω τῆς ἐκκλησίας,

2 γιγνομένων A, ἀγωνιζομένων καινῶν B, fort. εἰσιόντων legendum.

νόμους — τόπον] Quasi vero aliud crimen sit leges de renuntiatione latas neglegere, aliud locum renuntiationi destinatum transferre et mutare! Quae sententia adeo pugnat cum sana ratione, ut, nisi eandem § 204 expressam haberemus, eam ex grammatici cuiusdam mente ortam esse putaremus. Quid igitur? Habemus rhetoricam videlicet superlationem: Ctesipho non modo legem contempsit sed etiam licenter certum locum elegit et proposuit arbitratu suo!

τραγῳδῶν γιγνομένων] Cum lacuna in archetypo fuerit, auctores recensionum alter alteram pro sua quisque doctrina emendationem excogitavit. Et τραγῳδῶν ἀγωνιζομένων καινῶν ut doctrinae speciem habet ita a veritate et ratione abhorret. Nam etsi τραγῳδῶν persaepe theatralis actionis notionem indicat ut Latina vox gladiatoribus = ludis gladiatoriis usurpatur, at hominum et poëtarum notitia nusquam sublata videtur. Quam ob rem recte dicitur τραγῳδῶν ἀγωνιζομένων, τραγῳδῶν τῷ ἀγῶνι (cf. Corp. Inscr. I 139. 145. 150), τραγῳδοῖς ἐν τῷ θεάτρῳ, τραγῳδοῖς καινοῖς, illa vero conpositio admodum dubia videtur, quia eo verbo quo actio significetur adiecto humanae naturae vis et notio in hoc nomine quasi reviviscit. Cf. ad § 41.

ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων] Graecorum concursus quantus fuerit ad spectacula Atheniensium, facile conligas ex Plat. Symp. 175e, ubi Socrates ad Agathonem: ἡ δὲ σὴ σοφία ἐκφανὴς ἐγένετο πρῴην ἐν μάρτυσι τῶν Ἑλλήνων πλέον ἢ τρισμυρίοις.

ἵν' ἡμῖν συνειδῶσιν κτλ.] Quam verum et simplex hoc Aeschinis iudicium! At quantis argutiis utitur Demosthenes: ἀλλ' οὕτω σκαιὸς εἶ καὶ ἀναίσθητος, Αἰσχίνη, ὥστ' οὐ δύνασαι λογίσασθαι, ὅτι τῷ μὲν στεφανουμένῳ τὸν αὐτὸν ἔχει ζῆλον ὁ στέφανος, ὅπου ἂν ἀναρρηθῇ, τοῦ τε τῶν στεφανούντων ἕνεκα συμφέροντος ἐν τῷ θεάτρῳ γίγνεται τὸ κήρυγμα; οἱ γὰρ ἀκούσαντες ἅπαντες εἰς τὸ ποιεῖν εὖ τὴν πόλιν προτρέπονται καὶ τοὺς ἀποδιδόντας τὴν χάριν μᾶλλον ἐπαινοῦσι τοῦ στεφανουμένου. Quasi vero peregrini homines Atheniensis honore ut civis Attici officia explerent conmoverentur!

§ 35. παραταχθείς] Haec vox magis politica quam militaris est: quasi coitione facta conludens cum Demosthene. Ceterum ex hoc loco videmus Ctesiphontem etiam paratum fuisse ad defensionem, cf. 28.

ἐποίσει τέχνας] Quasi μηχανήματα, translatum ex arte bellica, cf. etiam Hom. Α 89: σοὶ κοίλης παρὰ νηυσὶ βαρείας χεῖρας ἐποίσει.

οὐχ ἕξουσι λέγειν, ἐποίσουσι δὲ εἰς ἀπολογίαν τὸν Διονυσιακὸν νόμον, καὶ χρήσονται τοῦ νόμου μέρει τινὶ
36 κλέπτοντες τὴν ἀκρόασιν ὑμῶν, καὶ παρέξονται νόμον οὐδὲν προσήκοντα τῇδε τῇ γραφῇ, καὶ λέξουσιν ὡς εἰσὶ τῇ πόλει δύο νόμοι κείμενοι περὶ τῶν κηρυγμάτων, εἷς μέν, ὃν νῦν ἐγὼ παρέξομαι, διαρρήδην ἀπαγορεύων τὸν ὑπὸ τοῦ δήμου στεφανούμενον μὴ κηρύττεσθαι ἔξω τῆς ἐκκλησίας, ἕτερον δ' εἶναι φήσουσιν ἐναντίον τούτῳ, δεδωκότα ἐξουσίαν ποιεῖσθαι τὴν ἀνάρρησιν τοῦ στεφάνου τραγῳδοῖς ἐν τῷ θεάτρῳ, ἐὰν ψηφίσηται ὁ δῆμος· κατὰ

1 ἐποίσουσι W, οἴσουσι C εἰς e, εἰς τὴν x. 4 τῇ γραφῇ τῇδε B, fort. utrumque delendum. 8 εἶναι νόμον C, em. W. τὸν δεδωκότα C, em. W.

εἰς ἀπολογίαν] Adferent defensionis causa, sui purgandi causa, cf. Thuc. 6, 53: ὡς κελεύσοντας ἀποπλεῖν ἐς ἀπολογίαν ὧν ἡ πόλις ἐνεκάλει.

μέρει τινὶ] Eandem calumniam iactat in Aeschinem Demosthenes 121: τί οὖν ὦ ταλαίπωρε συκοφαντεῖς; τί λόγους πλάττεις; τί σαυτὸν οὐκ ἐλλεβορίζεις . . νόμους μεταποιῶν, τῶν δ' ἀφαιρῶν μέρη, οὓς ὅλους δίκαιον ἦν ἀναγιγνώσκεσθαι; Sed conviciorum moles, inopia argumentorum documento sunt, hanc fraudem potius in Demosthenem quam in Aeschinem cadere, cf. Spengel l. l. 34 n. 2. Marcellinus Rhet. Gr. Walz. IV 511 sq.: ὁ δὲ μὴ θαρρῶν τῷ ῥητῷ (i. e. τοῦ νόμου) διανοίας εὐπορήσει τινός, ἣν ἀντιθήσει τῷ νόμῳ, εἴ γε μέλλοι μάχεσθαι πρὸς αὐτόν· εἰ δὲ μὴ τοῦτο ἔσται, Δημοσθενικῆς δεῖ τῆς δεινότητος καὶ βίας. μάχεται μὲν γὰρ οὐκέτι πρὸς τὸ ῥητόν, αὐτὸ δὲ τὸ ῥητὸν ἑαυτοῦ δεῖξαι πειρᾶται κτλ.

κλέπτοντες τὴν ἀκρόασιν] Suffurari audientiam, i. e. simulando falsa, vera dissimulando decipere aures alicuius, cf. § 99. 200, cf. 142. Hom. Α 132.

§ 36. οὐδὲν προσήκοντα] Προσήκειν τινὶ vel πρός τι = pertinere ad aliquid, haud alienum esse, cf. Plato legg. 699d: ἐπισκόπει μὴν καὶ σὺ καὶ Κλεινίας, εἴ τι πρὸς τὴν νομοθεσίαν προσήκοντα λέγομεν.

ἕτερον δ' εἶναι [νόμον]] Graecorum dicendi usus postulat ut nomen hoc νόμον explicandi studio ortum excerpamus, cf. var. 38.

ἐὰν ψηφίσηται ὁ δῆμος] Quam Dem. § 120 recitaverat legem, ita falsarii refinxerunt: ὅσους στεφανοῦσί τινες τῶν δήμων, τὰς ἀναγορεύσεις τῶν στεφάνων ποιεῖσθαι ἐν αὐτοῖς ἑκάστους τοῖς ἰδίοις δήμοις, ἐὰν μή τινας ὁ δῆμος ὁ Ἀθηναίων ἢ ἡ βουλὴ στεφανοῖ, τούτους δ' ἐξεῖναι ἐν τῷ θεάτρῳ Διονυσίοις ἀναγορεύεσθαι, sed haec extrema pars vitium traxisse videtur, cf. Voemel. Deinceps addit: ἀκούεις, Αἰσχίνη, τοῦ νόμου λέγοντας σαφῶς· πλὴν ἐάν τινας ὁ δῆμος ἢ ἡ βουλὴ ψηφίσηται. At hoc ipsum τινὰς utroque loco obscurum documento est, Demosthenem diversa unius legis praescripta confudisse ut adversarii rationem everteret. Accedit quod nihil Demosthenes de diversa lege nihil de peregrinorum honoribus attulit, denique convicia potius quam rationes cumulavit, cf. Spengel l. l. 34 n. 2. Nam exemplis si Demosthenes demonstrare solet in theatro coronari licitum esse, cum et ipsum et alios saepe hoc honore affectos

δὴ τοῦτον τὸν νόμον φήσουσι γεγραφέναι τὸν Κτησιφῶντα. ἐγὼ δὲ πρὸς τὰς τούτων τέχνας παρέξομαι συν- 37 *ηγόρους τοὺς νόμους τοὺς ὑμετέρους, ὅπερ διατελῶ σπουδάζων παρὰ πᾶσαν τὴν κατηγορίαν. εἰ γὰρ τοῦτό ἐστιν ἀληθὲς καὶ τοιοῦτον ἔθος παραδέδυκεν ὑμῶν εἰς τὴν πολιτείαν ὥστ' ἀκύρους νόμους ἐν τοῖς κυρίοις ἀναγεγράφθαι καὶ δύο περὶ μιᾶς πράξεως ὑπεναντίους ἀλλήλοις, τί ἂν ἔτι ταύτην εἴποι τις εἶναι τὴν πολιτείαν, ἐν ᾗ ταὐτὰ προστάττουσιν οἱ νόμοι ποιεῖν καὶ μὴ ποιεῖν; ἀλλ' οὔτ' ἔχει ταῦθ' οὕτως, μήθ' ὑμεῖς ποτε εἰς τοσαύ-* 38 *την ἀταξίαν τῶν νόμων προβαίητε, οὔτ' ἠμέληται περὶ τῶν τοιούτων τῷ νομοθέτῃ τῷ τὴν δημοκρατίαν καταστήσαντι, ἀλλὰ διαρρήδην προστέτακται τοῖς θεσμοθέταις καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν διορθοῦν ἐν τῷ δήμῳ τοὺς νό-*

5 *ἡμῶν* e. 10 *ἀλλ' οὔτ'* W, *ἀλλ' οὐκ* C. *μήθ'* M, *μὴ* AB. 11 *οὔτε* C. *εἰ μέλλοιτε* e.

esse dicit, his certe nihil ad rem probandam efficitur, cf. Dem. Androt. 6: *οὐχ ὅτι πολλάκις ἡμάρτηται δή που πρότερον, διὰ τοῦτ' ἐπεξαμαρτητέον ἐστὶ καὶ νῦν, ἀλλὰ τοὐναντίον ἀρκτέον, ὡς ὁ νόμος κελεύει, τὰ τοιαῦτα ποιεῖν ἀναγκάζειν ἀπὸ σοῦ πρώτου κτλ.* cf. Aristocr. 99. Quintil. V 14, 4. Gell. X 19.

§ 37. *συνηγόρους*] Vox propria, nam si quis Athenis veteres leges abrogare novasque pro iis subrogare vellet, creabantur a populo, qui veterum legum patrocinia susciperent, qui oratores *συνήγοροι* aut *σύνδικοι* dicebantur, cf. Schöm. Antiq. 227 sq.

παραδέδυκεν] = clam irrepere, se insinuare, influere callide et occulte, cf. Naegelsb. Stil. § 128.

ἀναγεγράφθαι] vox propria de legibus aeneis tabulis publice incisis, cf. 70 (?), 38. 39.

ὑπεναντίους] Cf. Lys. 30, 3. Dem. 20, 91: *τοσοῦτοι μὲν οἱ ἐναντίοι σφίσιν αὐτοῖς εἰσι νόμοι, ὥστε χειροτονεῖθ' ὑμεῖς τοὺς διαλέξοντας τοὺς ἐναντίους ἐπὶ πάμπολυν ἤδη χρόνον, καὶ τὸ πρᾶγμα οὐδὲν μᾶλλον δύναται πέρας ἔχειν.*

τί ἂν ἔτι ταύτην] Dem. 18, 24: *εἰ γὰρ ὑμεῖς ἅμα τοὺς μὲν Ἕλληνας εἰς πόλεμον παρεκαλεῖτε, αὐτοὶ δὲ πρὸς Φίλιππον περὶ τῆς εἰρήνης πρέσβεις ἐπέμπετε, Εὐρυβάτου πρᾶγμα, οὐ πόλεως ἔργον οὐδὲ χρηστῶν ἀνθρώπων διεπράττεσθε.*

§ 38. *οὔτ' — μήθ'*] Affirmationi qua negatur noxium aliquid in republica esse convenienter adiuncta est optatio ne tantum malum unquam ingruat, cf. Soph. Antig. 500. 686: *οὔτ' ἂν δυναίμην μήτ' ἐπισταίμην λέγειν.* Dem. VIII 68: *ἀναιδὴς οὔτ' εἰμὶ μήτε γενοίμην*, cf. 8, 51; 19, 149; 21, 209. [Dem.] 25, 86: *οὔτε γάρ ἐστι μήτε γένοιτο τοῦτο, οὔτ' ἐγὼ νομίζω.*

οὔτ'] Nec tanta perturbatio timenda: nec enim vero haec res neglecta est ab eo qui rempublicam legibus fundavit.

τῷ τὴν δημοκρατίαν καταστήσαντι] Solonem non alium quemquam eorum qui democratiam denuo restituerint intellegendum esse nunc etiam Bake Hyp. V 239 concedit Schoemanno.

διορθοῦν ἐν τῷ δήμῳ] In prima quotannis ecclesia rogaba-

μους, ἀκριβῶς ἐξετάσαντας καὶ σκεψαμένους εἴ τις ἀνα-
γέγραπται ἐναντίος ἑτέρῳ ἢ ἄκυρος ἐν τοῖς κυρίοις, ἢ εἴ
που εἰσὶ [νόμοι] πλείους ἀναγεγραμμένοι περὶ ἑκάστης
39 πράξεως. κἄν τι τοιοῦτον εὑρίσκωσιν, ἀναγεγραφότας ἐν

2 ἐναντίος W, ἐναντ. νόμος A, νόμος ἐναντ. B. ἑτέρῳ W, ἑτέρῳ νόμῳ C. 3 πλείους Usener, πλείους ἑνὸς C, cf. Prisc. XVIII 270.

tur a prytanibus populus, servandaene veteres leges viderentur an quid in eis mutari novasque ferri placeret. Qua de re quo melius iudicare populus posset, mandatum erat thesmothetis, ut leges recognoscerent: si quas invenissent aut contrarias inter se aut vetustate obsoletas aut plures simul de una eademque re perscriptas, has in tabulis publice legendas proponerent, ut omnibus unamquamque in animis secum versare, agitare deinde sermonibus atque in medium, quid in quaque re plus minusve esset, conferre liceret. Schoem. Antiq. 227. A. Wolf Prolegg. Lept. 126 sqq. Contra hos viros exstitit Bake Scholica Hyp. vol. IV 34. 46. Denique cf. Harp. 96: ὅτι δὲ τοὺς νόμους οἱ θεσμοθέται διώρθουν κατ' ἐνιαυτὸν ἕκαστον, εἴρηκεν Αἰσχίνης τε καὶ Θεόφραστος ἐν γ' Νόμων, ὁ δὲ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ διέρχεται ὅσα οὗτοι πράττουσιν. Aristotelem excerpsit Pollux 8, 87—88, nec vero hanc legum recognitionem attigit. Quid autem est ἐν τῷ δήμῳ? Nimirum ἐναντίον τοῦ δήμου, i. e. ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ. Res enim disceptanda defertur ad populum ἐπὶ τῆς πρώτης πρυτανείας τῇ ἑνδεκάτῃ: ἡ δ' ἐπιχειροτονία ἔστω ἡ προτέρα, ὅτῳ δοκοῦσιν ἀρκεῖν οἱ νόμοι, ἡ δ' ὑστέρα· ὅτῳ μὴ δοκοῦσιν, cf. ipsam legem apud Dem. Timocr. 20—23. Retractavit suam sententiam Bake Schol. Hyp. V 253 sq.

§ 39. κἄν τι τοιοῦτον εὑρίσκωσιν] Adhuc universum thesmothetarum negotium uno verbo descripserat, διορθοῦν ἐν τῷ δήμῳ τοὺς νόμους. Nunc viam et rationem describit qua ad novam veterum legum constitutionem perveniatur. Ac primum quidem, cum thesmothetae aliquid in legibus aut mancum aut supervacaneum reppererunt, populus autem de his inventis thesmothetarum cognovit (= ἐὰν δέ τινες τῶν νόμων τῶν κειμένων ἀποχειροτονηθῶσι Dem. 24, 21), ante statuas eponymorum illas leges publice proponunt, prytanes autem contionem vocant ad nomothetarum constitutionem. Nam cum populus universus de subtilitate legum ac varietate decernere ipse non possit, hanc suam potestatem ac maiestatem transfert ad certum delectorum consilium. Quos nomothetas numero 1001 sorte constituunt ex numero iuratorum iudicum. Eorum autem consessus, cum populi Atheniensium ius ac maiestatem obtinuerit, ipse vocatur ὁ δῆμος ὁ Ἀθηναίων, cf. Dem. 24, 33: τῶν δὲ νόμων τῶν κειμένων μὴ ἐξεῖναι λῦσαι μηδένα, ἐὰν μὴ ἐν νομοθέταις. τότε δ' (i. e. ἐν νομοθέταις) ἐξεῖναι τῷ βουλομένῳ Ἀθηναίων λύειν ἕτερον τιθέντι ἀνθ' ὅτου ἂν λύῃ. διαχειροτονίαν δὲ ποιεῖν τοὺς προέδρους περὶ τούτων τῶν νόμων, πρῶτον μὲν περὶ τοῦ κειμένου, εἰ δοκεῖ ἐπιτήδειος εἶναι τῷ δήμῳ τῷ Ἀθηναίων ἢ οὔ, ἔπειτα περὶ τοῦ τιθεμένου. ὁπότερον δ' ἂν χειροτονήσωσιν οἱ νομοθέται, τοῦτον τὸν κύριον εἶναι. Hoc loco nomothetarum consessum et populum Atheniensium idem esse patet. Et quoniam nomothetae universi populi dignitatem sustinent, in eorum consessu tamquam in contione proedri praesident.

σανίσιν ἐκτιθέναι κελεύει πρόσθε τῶν ἐπωνύμων, τοὺς δὲ πρυτάνεις ποιεῖν ἐκκλησίαν ἐπιγράψαντας νομοθέταις, τὸν δ' ἐπιστάτην τῶν προέδρων διαχειροτονίαν διδόναι τῷ δήμῳ [καὶ τοὺς μὲν ἀναιρεῖν τῶν νόμων, τοὺς δὲ καταλείπειν], ὅπως ἂν εἷς ᾖ νόμος καὶ μὴ πλείους περὶ ἑκάστης πράξεως. καί μοι λέγε τοὺς νόμους.

ΝΟΜΟΙ.

40 *Εἰ τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀληθὴς ὁ παρὰ τούτων λόγος καὶ ἦσαν δύο νόμοι περὶ τῶν κηρυγμάτων, ἐξ ἀνάγκης οἶμαι τῶν μὲν θεσμοθετῶν ἐξευρόντων τῶν δὲ πρυτάνεων ἀποδόντων τοῖς νομοθέταις ἀνῄρητ' ἂν ὁ ἕτερος τῶν νόμων, ἤτοι ὁ τὴν ἐξουσίαν δεδωκὼς ἀνειπεῖν ἢ ὁ ἀπαγορεύων· ὁπότε δὲ μηδὲν τούτων γεγένηται, φανερῶς δή που ἐξελέγχονται οὐ μόνον ψευδῆ λέγοντες ἀλλὰ*

1 *πρόσθε* k, *πρόστε* e, *πρόσθεν* x. 2 *νομοθέταις* Dobree, *νομοθέτας* C. 4 *καὶ τοὺς μὲν . . καταλείπειν* del. Hamak. 5 *περὶ* *om.* B. 8 *ἀληθὴς* W, *ἦν ἀλ.* A, *ἀλ. ἦν* B. 9 *δύο νόμοι* W, *δύο νόμοι κείμενοι* A, *δύο κείμενοι νόμοι* B. 10 *οἴομαι* B. 11 *ἀποδιδόντων* B. 13 *γένηται* B. 14 *ἐλέγχονται* e.

πρόσθε τῶν ἐπωνύμων] Constanter in hac formula obtinet adverbium *πρόσθε*, non *πρόσθεν*, cf. Voemel Dem. Prolegg. p. 23.

ἐπιγράψαντας νομοθέταις] Dobreus correxit *νομοθέταις*, quo casu aperire studuit eum sensum quem Schoemann de Com. 259 sic descripsit: ecclesiam de nomothetis habendam esse in programmate proscribere. Haec quidem interpretatio vera est.

τῷ δήμῳ] = *τοῖς νομοθέταις*, cf. quae supra disserui.

§ 40. *ὁ παρὰ τούτων λόγος*] *Παρὰ* cum genetivo saepe brachylogice usurpatur originem indicans, unde aliquid proficiscitur sive dictum sive factum, cf. I 116: *ἱκανῶς ὑμᾶς ὑπομιμνήσκει ὁ παρ' ἐμοῦ λόγος*. Sic etiam Latini usurpant praepositionem ab, veluti litterae ab aliquo. Bremi.

ἀποδόντων τοῖς νομοθέταις] Nomothetarum potestas non infinita erat, sed de eis tantum legibus decernere licebat, de quibus populus vellet, cf. Dem. 24, 21: *τοὺς δὲ προέδρους χρηματίζειν περὶ τῶν νομοθετῶν, καθ' ὅτι καθεδοῦνται*, et § 23: *ὅπως ἂν πρὸς τὸ πλῆθος τῶν τεθέντων νόμων ψηφίσηται ὁ δῆμος περὶ τοῦ χρόνου τοῖς νομοθέταις.*

ἤτοι — ἢ] Conposita haec particula simplici *ἢ* fere semper praeponitur, admodum raro legitur *ἢ — ἤτοι*, quae coniunctio reicitur ab Apoll. de Coniunct. p. 486, 31 (B): *ὁ δὲ ἤτοι μόνως προτακτικῶς· οὐ γὰρ ἄν ποτε φήσαιμεν· ἢ ἡμέρα ἐστὶν ἤτοι νύξ ἐστιν*, cf. Thom. Mag. 175, 6 (R). In illa autem disiunctione per *ἤτοι — ἢ* expressa animus eius qui loquitur magis ad prioris membri sententiam inclinare videtur, cf. Plato Protag. 331b: *ταὐτὰ ἂν ταῦτα ἀποκριναίμην, ὅτι ἤτοι ταὐτόν ἐστι δικαιότης ὁσιότητι ἢ ὅτι ὁμοιότατον, καὶ μάλιστα πάντων ἥ τε δικαιοσύνη οἷον ὁσιότης καὶ ἡ ὁσιότης οἷον δικαιοσύνη.*

41 καὶ παντελῶς ἀδύνατα γενέσθαι. ὅθεν δὲ τὸ ψεῦδος τοῦτο ἐπιφέρουσιν, ἐγὼ διδάξω ὑμᾶς προειπὼν ὧν ἕνεκα οἱ νόμοι ἐτέθησαν οἱ περὶ τῶν ἐν τῷ θεάτρῳ κηρυγμάτων. γιγνομένων γὰρ τῶν ἐν ἄστει τραγῳδῶν ἀνεκήρυττόν τινες, οὐ πείσαντες τὸν δῆμον, οἱ μὲν ὅτι στεφανοῦνται ὑπὸ τῶν φυλετῶν, ἕτεροι δ' ὅτι ὑπὸ τῶν δημοτῶν· ἄλλοι δέ τινες ὑποκηρυξάμενοι τοὺς αὑτῶν οἰκέτας ἀφίεσαν ἐλευθέρους, μάρτυρας τοὺς Ἕλληνας ποιούμενοι. 42 ὃ δ' ἦν ἐπιφθονώτατον, προξενίας τινὲς εὑρημένοι ἐν ταῖς ἔξω πόλεσι διεπράττοντο ἀναγορεύεσθαι ὅτι στεφανοῖ αὐτοὺς ὁ δῆμος, εἰ οὕτω τύχοι, ὁ τῶν Ῥοδίων ἢ Χίων [ἢ καὶ ἄλλης τινὸς πόλεως] ἀρετῆς ἕνεκα καὶ ἀνδραγαθίας. καὶ ταῦτ' ἔπραττον οὐχ ὥσπερ οἱ ὑπὸ τῆς βουλῆς τῆς ὑμετέρας στεφανούμενοι ἢ ὑπὸ τοῦ δήμου, πείσαντες ὑμᾶς καὶ μετὰ ψηφίσματος, πολλὴν χάριν καταθέμενοι,

1 ὅθεν δὲ W, ὅθεν δὲ δὴ C. 3 ἐξετέθησαν a. τῷ *om*. A. 6 ὅτι *add*. Cob. 7 δέ *om*. A. ἀφίεσαν ἐλευθέρους Cob., ἀφίεσαν (ἀφεῖσαν A) ἀπελευθέρους C. Adiectivum *del*. Dindorf. 8 post μάρτ. *add*. B τῆς ἀπελευθερίας, quod in A post Ἕλληνας positum est, del. Cob. 9 εὑρ. τινὲς A. 12 ἢ καὶ . . πόλεως del. W, τινὸς ἄλλης A. ἕνεκα ἀρετῆς B. 13 οἱ *om*. B.

παντελῶς ἀδύνατα] Quodsi omnino fieri potuit, ut leges inter se contrariae abolendae aut mutandae viderentur, quidni eo ipso tempore quo Ctesipho legem suam ferebat eiusmodi leges contrariae tamen valere poterant?

§ 41. *διδάξω*] Marcellinus in Rhet. Graec. Walz. IV 510: *χρὴ γὰρ τὴν τοῦ τιθέντος νομοθέτου γνώμην ἐπισκοπεῖν καὶ ἀναπλάττειν πρὸς τὸ οἰκεῖον συμφέρον τὸν ῥήτορα*. Hoc potissimum fit: *ἐὰν κοινὸς ᾖ ὁ νόμος καὶ οὐδὲν μᾶλλον πρὸς αὐτοῦ ἢ τοῦ ἐναντίου ἔσται τὸ ῥητὸν ἀναγιγνωσκόμενον*, ibid. 511.

γιγνομένων — τραγῳδῶν] Ex § 154: *μελλόντων ὥσπερ νυνὶ τῶν τραγῳδῶν γίγνεσθαι* hoc elucet significari illa formula actionis fabularum et poetarum vel tragoedorum certaminis initium. Renuntiationes igitur antea fiebant quam poetae in certamen descenderent. *Τραγῳδοὶ* autem *γίγνονται* initio proprie significasse videtur: poetae se tragoedos praestant, paulatim autem haec dictio detorta est ad actionem fabularum designandam.

ἕτεροι δ' ὅτι] Sic recte emendavit Cobet N. L. 101, cf. 178 ubi item in uno libro *ὅτι* intercidit, 193.

ὑποκηρυξάμενοι] = Praeconis ore denuntiantes, cf. Plato Protag. 348e: *σύ γ' ἀναφανδὸν σεαυτὸν ὑποκηρυξάμενος εἰς πάντας τοὺς Ἕλληνας σοφιστὴν ἐπονομάσας*.

ἀφίεσαν ἐλευθέρους] Pro manumitto Attici dicebant *ἀφίημι ἐλεύθερον*, nunquam *ἀπελευθέρους*. Cobet Nov. Lect. 103 sq. Manumissi dicebantur *ἀπελεύθεροι*. Cobet Nov. L. 104. Dindorf Thes. s. v. *ἀφίημι*.

χάριν καταθέμενοι] Propria dictio est *ἀργύριον καταθέσθαι* pecuniam tradere custodiendam, hinc figurate dicitur *εὐεργεσίαν*, *χάριν καταθέσθαι πρὸς* et *εἰς*

ἀλλ' αὐτοὶ προελόμενοι ἄνευ δόγματος ὑμετέρου. ἐκ δὲ 43
τούτου τοῦ τρόπου συνέβαινε τοὺς μὲν θεατὰς καὶ τοὺς
χορηγοὺς καὶ τοὺς ἀγωνιστὰς ἐνοχλεῖσθαι, τοὺς δὲ ἀνα-
κηρυττομένους ἐν τῷ θεάτρῳ μείζοσι τιμαῖς τιμᾶσθαι τῶν
ὑπὸ τοῦ δήμου στεφανουμένων. τοῖς μὲν γὰρ ἀπεδέ-
δεικτο τόπος ἡ ἐκκλησία, ἐν ᾗ χρῆν στεφανοῦσθαι, καὶ
ἀπείρητο ἄλλοθι μηδαμοῦ κηρύττεσθαι· οἱ δὲ ἀνηγορεύ-
οντο ἐναντίον ἁπάντων τῶν Ἑλλήνων. συνιδὼν δή τις 44
ταῦτα νομοθέτης τίθησι νόμον οὐδὲν ἐπικοινωνοῦντα τῷ
περὶ τῶν ὑπὸ τοῦ δήμου στεφανουμένων [νόμῳ], οὔτε λύ-
σας ἐκεῖνον· οὐ γὰρ ἡ ἐκκλησία ἠνωχλεῖτο, ἀλλὰ τὸ θέα-
τρον· οὔτ' ἐναντίον τοῖς πρότερον κειμένοις νόμοις τιθείς·
οὐ γὰρ ἔξεστιν· ἀλλὰ περὶ τῶν ἄνευ ψηφίσματος ὑμετέ-
ρου στεφανουμένων ὑπὸ τῶν δημοτῶν καὶ περὶ τῶν τοὺς
οἰκέτας ἀπελευθερούντων καὶ περὶ τῶν ξενικῶν στεφά-
νων, καὶ διαρρήδην ἀπαγορεύει μήτ' οἰκέτην ἀπελευθε-
ροῦν ἐν τῷ θεάτρῳ μήθ' ὑπὸ τῶν [φυλετῶν ἢ] δημοτῶν

2 συμβαίνει el. καὶ τοὺς χορηγοὺς *om.* el. 4 τιμαῖς *om.* B. 8 ἐναντίον Cob., ἐνώπιον C. post Ἑλλήνων *add.* C: κἀκεῖνοι μὲν μετὰ ψηφίσματος, πείσαντες ὑμᾶς, οὗτοι δ' (οἱ δ' A) ἄνευ ψηφίσματος, del. W. συνειδὼς A. δέ A. 9 μηδὲν gmn. τῷ *om.* a. 10 περὶ *om.* Aa. 11 οὐ A, οὐδὲ B, ex dittogr. natum. ἠνωχλεῖτο eB, ἐνωχλεῖτο kl. 12 τίθησιν A. 14 ὑπὸ τῶν δημοτῶν W, ὑπὸ τῶν δημ. καὶ τῶν φυλετῶν A, ὑπὸ τῶν φυλ. καὶ δημ. B. 17 φυλετῶν ἢ incl. W.

τινά vel *τινί* = pro beneficio conlocare tamquam memorem animum. Sortis enim instar esse solet beneficium fenore datae vel depositae. Weber Aristocr. § 17. Maetzner Antiph. 5, 61. Contrarium dicitur de populo: *χάριν ἀποδιδόναι τινί.*

§ 43. *ἐναντίον ἁπάντων τῶν Ἑλλήνων*] Sic cum aliis locis constanter Aeschines tum prorsus *ἐνώπιον* abhorret ab Attici sermonis usu, cf. Hesych. II 85 *ἐναντίον· ἐνώπιον.* Hoc igitur in consuetudine erat grammaticorum.

§ 44. *οὐδὲν ἐπικοινωνοῦντα*] Hoc mihi Aeschines recte iudicasse videtur. Nam eis qui aut a peregrinis aut a tribulibus laudarentur, populus hunc honorem poterat concedere ut publice eorum laudes in theatro praedicarentur. Atque huc pertinere videtur illa quam Demosthenes attulit exceptio. At populus cum ipse se lege obstrinxisset, ut quos cohonestare vellet, nusquam nisi in publica contione renuntiaret, nisi antea hanc ipsam legem abrogasset, ex hac necessitate se eximere non potuit.

ἄνευ ψηφίσματος ὑμετέρου] Quia a demotis laudarentur nulla rogatione ad populum facta, num renuntiationem in theatro fieri liceret. Demotae autem saepenumero ita nominantur, ut hoc nomen simul tribules vel phyletas conplectatur. In ipsis legis verbis paulo post nescio an oratio est certior et accuratior.

ἀναγορεύεσθαι στεφανούμενον, μηδ' ὑπ' ἄλλου φησὶ
45 μηδενός, ἢ ἄτιμον εἶναι τὸν κήρυκα. ὅταν οὖν ἀποδείξῃ τοῖς μὲν ὑπὸ τῆς βουλῆς στεφανουμένοις εἰς τὸ βουλευτήριον ἀναρρηθῆναι, τοῖς δ' ὑπὸ τοῦ δήμου στεφανουμένοις εἰς τὴν ἐκκλησίαν, τοῖς δ' ὑπὸ τῶν δημοτῶν στεφανουμένοις [καὶ φυλετῶν] ἀπείπῃ μὴ κηρύττεσθαι τοῖς τραγῳδοῖς, ἵνα μηδεὶς ἐρανίζων στεφάνους καὶ κηρύγματα ψευδῆ φιλοτιμίαν κτᾶται, προσαπείπῃ δ' ἐν τῷ νόμῳ μηδ' ὑπὸ ἄλλου μηδενός, — ὅταν δέ τις ταῦτα ἀφέλῃ, τί τὸ καταλειπόμενόν ἐστι πλὴν οἱ ξενικοὶ στέ-
46 φανοι; ὅτι δ' ἀληθῆ λέγω, σημεῖον ὑμῖν τούτου ἐξ αὐτῶν τῶν νόμων ἐπιδείξω. αὐτὸν γὰρ τὸν χρυσοῦν στέφανον, ὃς ἂν ἐν τῷ θεάτρῳ τῷ ἐν ἄστει ἀναρρηθῇ, ἱερὸν εἶναι τῆς Ἀθηνᾶς κελεύει ὁ νόμος, ἀφελόμενος τὸν στεφανούμενον. καίτοι τίς ἂν ὑμῶν τολμήσειε τοσαύτην ἀνελευθερίαν καταγνῶναι; μὴ γὰρ ὅτι πόλις, ἀλλ' οὐδ'

1 μηδ' Sauppe, μηθ' C. 2 κηρύξαντα kl. 4. 5 στεφανουμένοις bis del. Cob. 6 καὶ φυλετῶν incl. W. 9 μηθ' e. Post μηδενὸς *add.* C: ἀνακηρύττεσθαι, ἀπούσης βουλῆς καὶ δήμου καὶ φυλετῶν καὶ δημοτῶν, del. Taylor et Ham. 10 ἀφέληται B. 11 σημεῖον ὑμῖν W, σημεῖον ὑμῖν μέγα A, μέγα σημ. ὑμῖν B. 14 κελεύει ὁ νόμος Bl, ὁ νόμος κελεύει ek. 16 καταγνῶναι W, τοῦ δήμου τῶν (τοῦ ek) Ἀθηναίων καταγν. A, καταγν. τοῦ δήμου τῶν Ἀθ. B. πολίτης el.

μηδ' ὑπ' ἄλλου μηδενός] Cf. § 45. Si paria membra efferrentur, necessarium esset *μήτε*, nunc ut *φησὶ* indicat oratio declinat ad conclusionem et consummationem.

§ 45. *εἰς τὸ βουλευτήριον*] sc. *ἰόντες*.

ἐρανίζων] figurate: aliquid emendicare, humili modo consectari, cf. Casaub. Theophr. Char. 15, 2.

τοῖς τραγῳδοῖς] Corp. Inscr. I 145: *ἀνειπεῖν τὸν στέφανον Διονυσίων τῶν μεγάλων τραγῳδοῖς ἐν τῷ θεάτρῳ.*

ἀφέλῃ] Cum senatus et populus et tribules nominatim excepti sint, videlicet non omnes in lege Dionysiaca, sed propria illa lege quam attigit § 32. Quare ne στάσις quidem ex ambiguo cogitari potest, quonam referendum sit illud Demosthenicum *εἰ μή τινάς* etc.

τί τὸ καταλειπόμενον] Eademque argumentandi concludendique forma usus est Aeschines § 30.

§ 46. *σημεῖον*] Anaxim. 12 (Sp.): *σημεῖον δέ ἐστι τό γε εἰθισμένον γίγνεσθαι πρὸ τοῦ πράγματος ἢ ἅμα τῷ πράγματι ἢ μετὰ τὸ πρᾶγμα . . ποιεῖ δὲ τῶν σημείων τὸ μὲν οἴεσθαι τὸ δὲ εἰδέναι, κάλλιστον δὲ τὸ εἰδέναι ποιοῦν, δεύτερον δὲ τὸ δόξαν πιθανωτάτην ἐργαζόμενον*, cf. Dem. Eubul. 13: *οἱ δὲ λαμβάνοντες δύο καὶ τρεῖς ψήφους ἕκαστος παρὰ τούτου ἐνέβαλλον εἰς τὸν καδίσκον. σημεῖον δέ· οἱ μὲν γὰρ ψηφισάμενοι οὐ πλείους ἢ τριάκοντ' ἦσαν, αἱ δὲ ψῆφοι ἠριθμήθησαν πλείους ἢ ἑξήκοντα, ὥστε πάντας ἡμᾶς ἐκπλαγῆναι.*

ἂν ἰδιώτης οὐδὲ εἷς οὕτως ἀγεννὴς γένοιτο, ὥστε ὃν ἂν αὐτὸς ἔδωκε στέφανον ἅμα ἀνακηρύττειν καὶ ἀφαιρεῖσθαι [καὶ καθιεροῦν]. ἀλλ' οἶμαι διὰ τὸ ξενικὸν εἶναι τὸν στέφανον καὶ ἡ καθιέρωσις γίγνεται, ἵνα μηδεὶς ἀλλοτρίαν εὔνοιαν περὶ πλείονος ποιούμενος τῆς πατρίδος χείρων γένηται τὴν ψυχήν. ἀλλ' οὐκ ἐκεῖνον τὸν ἐν τῇ 47 ἐκκλησίᾳ στέφανον οὐδεὶς καθιεροῖ, ἀλλ' ἔξεστι κεκτῆσθαι, ἵνα μὴ μόνον αὐτὸς ἀλλὰ καὶ οἱ ἐξ ἐκείνου, ἔχοντες ἐν τῇ οἰκίᾳ ἀεὶ ὑπόμνημα, μηδέποτε κακοὶ τὴν ψυχὴν εἰς τὸν δῆμον γίγνωνται. καὶ διὰ τοῦτο προσέθηκεν ὁ νομοθέτης μηδὲ κηρύττεσθαι τὸν ἀλλότριον στέφανον, ἐὰν μὴ ψηφίσηται ὁ δῆμος, ἵν' ἡ πόλις ἡ βουλομένη τινὰ τῶν ὑμετέρων στεφανοῦν πρέσβεις πέμψασα δεηθῇ τοῦ δήμου, ἵνα κηρυττόμενος μείζω χάριν εἰδῇ τῶν στεφανούντων ὑμῖν, ὅτι κηρῦξαι ἐπετρέψατε. ὅτι δ' ἀληθῆ λέγω, αὐτῶν τῶν νόμων ἀκούσατε.

ΝΟΜΟΙ.

Ἐπειδὰν τοίνυν ἐξαπατῶντες ὑμᾶς λέγωσιν, ὡς προσ- 48 γέγραπται ἐν τῷ νόμῳ ἐξεῖναι στεφανοῦν, ἐὰν ψηφίσηται ὁ δῆμος, ἀπομνημονεύετε αὐτοῖς ὑποβάλλειν· ναὶ εἴ γε σέ τις ἄλλη πόλις στεφανοῖ· εἰ δὲ ὁ δῆμος ὁ Ἀθηναίων,

1 οὐδεὶς a. γένοιτο ἀγεννὴς a. ἂν *add.* e. 2 ἅμα καὶ gm. 4 ἱέρωσις A. 5 ἔννοιαν e. 7 στέφανον W, ἀναρρηθέντα στέφ. A, στέφ. ἀναρρ. B. 8 καὶ οἱ ἐξ αὐτοῦ, ἐκεῖνο Bake. 9 ἀεὶ W, τὸ Aag, τι mn, Bake τὸ del. 11 μηδὲ W, μήτε A, μὴ B. post στέφανον *add.* C: ἐν τῷ θεάτρῳ, del. W. 12 πολιτῶν τινα τῶν ὑμετέρων Ham., fort. τινὰ τῶν ὑμετέρων ῥητόρων, nisi haec sententia nimis angusta videretur. 15 Post ὑμῖν *add.* C: ἢ τοῖς στεφανοῦσιν, sustulit H. Wolf. 16 αὐτῶν *om.* A. post νόμων *add.* B. 17 προγέγραπται Bl. 19 ὑπομνημονεύετε A. 20 ὁ Ἀθ. δῆμος l.

§ 47. *μηδὲ κηρύττεσθαι*] Necessarium est *μηδὲ* propterea quod hoc additamentum legis contineri putavit Aeschines illa clausula (§ 45) *μηδ' ὑπ' ἄλλου μηδενός*. Eademque causa dixit *προσέθηκεν*.

τῶν στεφανούντων] = *ἢ τοῖς αὐτὸν στεφανοῦσιν*. Liberiorem hoc in genere Graecorum sermonem esse constat, cf. Dem. 3, 32; 9, 40; 20, 135. Xen. Cyr. II, 1, 17.

§ 48. *ἐξαπατῶντες*] Participium non tam conatum quam ipsam fraudulentam adversariorum actionem denotat.

ἐξεῖναι στεφανοῦν] Ut addatur *ἐν τῷ θεάτρῳ* necessarium non est. Contextus enim ipse docet de alia coronatione cogitari non posse nisi quae futura sit in theatro.

ἀπομνημονεύετε ὑποβάλλνιν] Circumscriptio ista non poëticam vim habet ut Horatii illud *memento servare*, sed ad memoriae constantiam recordationisque vim excitat.

ἀποδέδεικταί σοι τόπος, ὅπου δεῖ τοῦτο γίγνεσθαι, ἀπείρηταί σοι ἔξω τῆς ἐκκλησίας μὴ κηρύττεσθαι. τὸ γὰρ „ἄλλοθι δὲ μηδαμοῦ“ ὅ τι ἔστιν, ὅλην τὴν ἡμέραν λέγε· οὐ γὰρ ἀποδείξεις, ὡς οὗτος ἔννομα γέγραφεν.

49 *Ἔστι δὲ ὑπόλοιπόν μοι μέρος τῆς κατηγορίας, ἐφ᾽ ᾧ μάλιστα σπουδάζω· τοῦτο δέ ἐστιν ἡ πρόφασις, δι᾽ ἣν αὐτὸν ἀξιοῖ στεφανοῦσθαι. λέγει γὰρ οὕτως ἐν τῷ ψηφίσματι· „καὶ τὸν κήρυκα ἀναγορεύειν ἐν τῷ θεάτρῳ πρὸς τοὺς Ἕλληνας ὅτι στεφανοῖ αὐτὸν ὁ δῆμος ὁ*

1 *ἀποδέδεικτό* B. *γενέσθαι* B. 3 *δὲ om.* a. *τὴν om.* el. 4 *οὗτος add.* W. *γέγραφεν* A, *γέγραφας* B. 9 *ὁ Ἀθην.* W, *ὁ τῶν Ἀθην.* C.

ἀπείρηταί σοι] Asyndeton adversativum. Quare verbum *ἀπείρηται* superiori verbo *ἀποδέδεικταί σοι τόπος* contrarie elatum primum locum enuntiationis obtinet. Copulam autem saepe omitti, ubi de re antea exposita iudicium feratur (cf. § 33) vel uno quasi verbo prius dicta conprehendantur, bene observavit Funkhaenel Quaestt. Dem. 37, cf. G. Herm. Opusc. 6, 16. Sauppe Dem. Phil. I 33. Explicativum asyndeton habes I 193: *ἀλλ᾽ ἐκεῖνο ποιήσω· ἀφελὼν τὰ ὀνόματα, διεξιὼν δὲ τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτῶν καὶ τὰ σώματα γνώριμα καταστήσω.*

§ 49. § 49—50 prooemium quasi tertiae eiusdemque amplissimae partis efficiunt.

μάλιστα σπουδάζω] Ingenua profecto accusatoris professio, qui tantum absit ut accusando se prohibere legum neglectionem simulet, ut aperte pronuntiet nisi consilia et actiones Demosthenis tamquam ad reipublicae pestem valere putaret, numquam ad accusandum se descensurum fuisse. Inde apparet Aeschinem non Ctesiphontem magis quam ipsum Demosthenem petiisse, qua arte accusatoria optime in suam defensionem abutitur Demosthenes 5 sqq., cf. 9: *εἰ μὲν οὖν περὶ ὧν ἐδίωκε μόνον κατηγόρησεν Αἰσχίνης, κἀγὼ περὶ αὐτοῦ τοῦ προβουλεύματος εὐθὺς ἂν ἀπελογούμην*, cf. Speng. 9. 25. Nam ita contigit Demostheni, ut primum diceret de honestate suorum in republica studiorum, deinde quod refutare non posset (*τὸ παράνομον*) intericeret et quasi transiliret, denique ad clarissimum Atheniensium Thebanorumque foedus orationem converteret, cf. Syrianum Rhet. gr. IV 205: *καὶ γὰρ Αἰσχίνης ἐν τῷ κατὰ Κτησιφῶντος οὐκ ἀρκεσθεὶς παράνομον δεῖξαι τὸ γραφὲν κατὰ τοῦ Δημοσθένους ψήφισμα, ἀλλὰ προσθεὶς ὡς οὐδὲ ἄξιος στεφάνου ὁ Δημοσθένης πρόφασιν τῷ ἀντιδίκῳ τῆς τῶν οἰκείων πολιτευμάτων διεξόδου κεχορήγηκεν ἄφθονον· εἰ δὲ περὶ μόνον ἔστη τὸ κρινόμενον, θᾶττον ἂν εἷλε Δημοσθένην Τιμάρχου.* Qua ratione Ctesiphontem poterat condemnare non Demosthenem. Sed enim proposuerat sibi ut aut Demosthenis principatum in republica everteret aut ipse ex civitate excederet.

ὁ δῆμος ὁ Ἀθηναίων] Publica in inscriptionibus appellatio est fere semper *ὁ δῆμος ὁ Ἀθηναίων, ὁ δῆμος ὁ Πειραιέων, ὁ δῆμος ὁ Τροιζηνίων, ὁ δῆμος ὁ Σαλαμινίων*, cf. Corp. Inscr. I 113. 126 (bis). 131. 135. 137 (bis). 139 (quater). 143. 144. 149 etc., admodum raro in antiquioribus invenitur *ὁ δῆμος Ἀθηναίων*, cf. I 111. 114, nusquam autem mihi occurrit *ὁ δῆμος ὁ τῶν Ἀθηναίων.*

Ἀθηναίων ἀρετῆς ἕνεκα καὶ ἀνδραγαθίας,“ καὶ τὸ μέγιστον· „ὅτι διατελεῖ λέγων καὶ πράττων τὰ ἄριστα τῷ δήμῳ.“ ἁπλοῦς δὴ παντάπασιν ὁ μετὰ ταῦτα ἡμῖν λόγος 50
γίγνεται, καὶ ὑμῖν ἀκούσασι κρῖναι εὐμαθής· δεῖ γάρ δή που τὸν μὲν κατηγοροῦντα ἐμὲ τοῦθ’ ὑμῖν ἐπιδεικνύναι, ὡς εἰσὶν οἱ κατὰ Δημοσθένους ἔπαινοι ψευδεῖς καὶ ὡς οὔτ’ ἤρξατο [λέγειν τὰ βέλτιστα] οὔτε νῦν διατελεῖ πράττων τὰ συμφέροντα τῷ δήμῳ. κἂν τοῦτ’ ἐπιδείξω, δικαίως δή που τὴν γραφὴν ἁλώσεται Κτησιφῶν· ἅπαντες γὰρ ἀπαγορεύουσιν οἱ νόμοι μηδένα ψευδῆ γράφειν ἐν

2 καὶ λέγων A. τῷ δήμῳ τὰ ἄριστα A. 5 ὑποδεικνύναι e. 10 ψευδῆ l, ψευδῆ γράμματα x. γράφειν el, ἐγγράφειν Bk.

διατελεῖ λέγων καὶ πράττων] Haec formula constans et tamquam publica fuisse videtur, cf. Inscr. I 157: *διατετέλεκεν λέγων καὶ πράττων ἀγαθὸν ὅτι ἠδύνατο ὑπέρ τε τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δήμου.* I 145: *τῆς ἀρετῆς ἕνεκα καὶ εὐνοίας ἣν ἔχων διατελεῖ πρὸς τὸν δῆμον*, cf. § 101. Dem. 18, 57. 59. 86. Hyp. Eux. col. 18. 23. Rhetorice dicitur § 62: *καὶ λέγειν καὶ πράττειν.*

§ 50. *ἁπλοῦς*] Schol.: *ὅτι τριχῶς λέγεται τὸ ἁπλοῦν, ἢ ἐπὶ τοῦ ἀπανουργήτου ἢ ἐπὶ τοῦ ἐρήμου ἢ ἐπὶ τοῦ συντόμου. ἐνταῦθα οὖν ἁπλοῦν λέγει τὸ σύντομον, ὥσπερ Εὐριπίδης* (Phoen. 472): „*ἁπλοῦς ὁ μῦθος τῆς ἀληθείας ἔφυ.*“ Rectius sic statuas: quod verum est, idem simplex sincerumque est, cf. Cic. Off. I 13. Ut fraudi et malitiae coniuncta sunt falsa et fallentia, sic veritatis propria est simplicitas, cf. Cic. Fin. II 46. Quare saepe occurrit: *θεάσασθε δὴ ὡς ἁπλῶς καὶ δικαίως χρήσομαι τῷ λόγῳ*, cf. Dem. 23, 24.

κατὰ Δημοσθένους] *Κατὰ* proprie motum ex superiore loco in inferiorem significat: hinc tropice vel de vituperatione vel de laudibus dicitur, quae quasi deiciuntur in aliquem, unde significationem malam frequentiorem fuisse consentaneum est. Interdum tamen in eiusmodi locutionibus reperitur, in quibus aut omnino quod attinet ad, aut in favorem, honorem, cf. 241. Bremi. Cf. praeterea § 124. Dem. 6, 9. 18, 215.

ψευδῆ [γράμματα]] Hoc tam indefinite dictum est ut magnopere verear ne *ῥητορικωτέρως* abusus sit Aeschines iudicum patientia et credulitate et nonnihil calumniae interpretandi indulgeat: *ψευδεγγραφὴ* certe in longe diversissimo negotio versabatur. Bake Hyp. 4, 58. *Ψευδεγγραφή*, de qua vide Schoem. Proz. 338 sq., ab hoc loco prorsus aliena. Quare ne verum quidem esse puto verbum *ἐγγράφειν*, sed *γράφειν* scribendum esse arbitror, cf. Syrian. Rhet. Walz. IV 725: *πρῶτον μὲν ὅτι ψευδῆ γέγραφε περὶ Δημοσθένους [γράμματα] γράψας ὅτι εὔνους· νόμος δέ ἐστιν ὁ κωλύων ψευδῆ εἰσφέρειν γράμματα* (i. e. *ψηφίσματα* vel *γνώμας*). Falsa autem vel fallentia rogare nihil aliud est quam iubere quae noxia civitati futura sint. Noxium autem est reipublicae in hominem prorsus indignum summos honores et laudes conferri. Similique criminatione Demosthenes utitur adversus Aristocratem cum Charidemum indignum eo honore esse arguit, quem ei haberi ille iusserat. Cf. Schoemann Com. 167.

*τοῖς δημοσίοις ψηφίσμασι. τῷ δ' ἀπολογουμένῳ τοὐναν-
τίον τούτου δεικτέον ἐστίν. ὑμεῖς δ' ἡμῖν ἔσεσθε τῶν
λόγων κριταί. ἔχει δ' οὕτως.*

51 *Ἐγὼ τὸν μὲν βίον τὸν Δημοσθένους ἐξετάζειν μακρο-
τέρου λόγου ἔργον ἡγοῦμαι εἶναι. τί γὰρ δεῖ νῦν ταῦτα
λέγειν, ἢ τὰ περὶ τὴν τοῦ τραύματος γραφὴν αὐτῷ συμ-
βεβηκότα, ὅτ' ἐγράψατο εἰς Ἄρειον πάγον Δημομέλην
τὸν Παιανιέα ἀνεψιὸν ὄντα ἑαυτῷ, καὶ τὴν τῆς κεφαλῆς
ἐπιτομήν· ἢ τὰ περὶ τὴν Κηφισοδότου στρατηγίαν καὶ*
52 *τὸν τῶν νεῶν ἔκπλουν τὸν εἰς Ἑλλήσποντον, ὅτε εἷς ὢν
τῶν τριηράρχων [Δημοσθένης] καὶ περιάγων τὸν στρατη-
γὸν ἐπὶ τῆς νεὼς καὶ συσσιτῶν καὶ συνθύων καὶ συσπέν-*

4 *τοῦ Δημ.* en. 6 *αὐτῷ γραφὴν* e. 7 *Δημομέλη* l, em. Sauppe, cf. 2, 93. Franke ad I 100. 8 *Παιανιέα* C, cf. Didym. Schmidt 317. *ὄντα ἑαυτῷ om.* l. 10 *εἰς τὸν* el. 11 *καὶ περιάγων τὸν στρατηγὸν* Bk, *καὶ στρατηγῶν* el.

§ 51. § 51—53: Anteaquam Demosthenis publicas actiones pertractet, suspicionem iudicum in hominem ipsum movere studet, qua re viam sibi aperire conatur. Cum autem privatam Demosthenis vitam examinare et longum et difficile videatur, cum rumore potius populi quam argumentis aut testibus aut quaestionibus uti liceat, ut acrior et criminosior fiat oratio recordando et reticendo quam subtili expositione, eam sibi iam eligit figuram quae vocatur *παρασιώπησις*, cf. Rutil. Lup. II 11. Lycurg. frg. inc. 16 (105). Schol. *ὑποσιώπησις*.

Δημομέλην] Qui erat Demonis filius patrui eiusdemque tutoris Demosthenis. Atque ex tutorum simultatibus istae Demomelis et Demosthenis inimicitiae ortae esse videntur, cf. 2, 93. A. Schaefer I 271. De Areopago cf. legem ipsam apud Dem. Aristocr. 22: *δικάζειν δὲ τὴν βουλὴν τὴν ἐν Ἀρείῳ πάγῳ φόνου καὶ τραύματος ἐκ προνοίας καὶ πυρκαϊᾶς καὶ φαρμάκων ἐάν τις ἀποκτείνῃ δούς*. Quid autem verba illa *τὰ περὶ τὴν τοῦ τραύματος γραφὴν συμβεβηκότα* sibi velint, patet ex 2, 93: *ὑπέμεινας τὴν ἐπιβολὴν τῆς βουλῆς τῆς ἐξ Ἀρείου πάγου οὐκ ἐπεξιὼν τῇ τοῦ τραύματος γραφῇ*; atque Schol.: *καὶ λαβὼν ἀργύριον οὐχ εἷλε τὴν δίκην ἀλλὰ διελύσατο*. Actionem enim institutam subito abicere non licebat, cf. [Dem.] Mid. 47: *ὅσοι δ' ἂν γράφωνται γραφὰς ἰδίας κατὰ τὸν νόμον, ἐάν τις μὴ ἐπεξέλθῃ ἢ ἐπεξιὼν μὴ μεταλάβῃ τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων, ἀποτισάτω χιλίας δραχμὰς τῷ δημοσίῳ*. Cf. etiam Blass, Att. Beredts. 584, 1.

Κηφισοδότου] A. Schaefer I 139 sq. Westerm. Dem. Aristocr. 167: *καὶ πρότερον προσκαθήμενος* (Charidemus Alopeconnesi) *τὸν ὑμέτερον στρατηγὸν ἔπεισε καὶ ἠνάγκασε μὴ τὰ βέλτισθ' ὑπὲρ ὑμῶν πράττειν, ἢ αὐτὸς ὑπὸ τούτου ἐπείσθη ὧν ὡμολογήκει καὶ ὑπέσχετό τι πρᾶξαι, καὶ γράφει δὴ τὰς συνθήκας ταύτας τὰς πρὸς Κηφισόδοτον, ἐφ' αἷς ὑμεῖς οὕτως ἠγανακτήσατε καὶ χαλεπῶς ἠνέγκατε, ὥστ' ἀπεχειροτονήσατε μὲν τὸν στρατηγόν, πέντε ταλάντοις δ' ἐζημιώσατε, τρεῖς δὲ μόναι ψῆφοι διήνεγκαν τὸ μὴ θανάτου τιμῆσαι*. Cf. etiam A. Schaefer I 410, 4.

δων, καὶ τούτων ἀξιωθεὶς διὰ τὸ πατρικὸς αὐτῷ φίλος
εἶναι, οὐκ ὤκνησεν ἀπ' εἰσαγγελίας αὐτοῦ κρινομένου
περὶ θανάτου κατήγορος γενέσθαι· καὶ ταῦτ' ἤδη τὰ
περὶ Μειδίαν καὶ τοὺς κονδύλους, οὓς ἔλαβεν ἐν τῇ ὀρ-
χήστρᾳ χορηγὸς ὤν, καὶ ὡς ἀπέδοτο τριάκοντα μνῶν ἅμα
τήν τε εἰς αὑτὸν ὕβριν καὶ τὴν τοῦ δήμου καταχειροτο-
νίαν, ἣν ἐν Διονύσου κατεχειροτόνησε Μειδίου. ταῦτα 53
μὲν οὖν μοι δοκῶ καὶ τἆλλα τὰ τούτοις ὅμοια ὑπερβή-
σεσθαι, οὐ προδιδοὺς ὑμᾶς οὐδὲ τὸν ἀγῶνα καταχαριζό-
μενος, ἀλλ' ἐκεῖνο φοβούμενος, μή μοι παρ' ὑμῶν ἀπαν-
τήσῃ τὸ δοκεῖν ἀληθῆ μὲν λέγειν, ἀρχαῖα δὲ καὶ λίαν

1 αὐτῶν A. 3 καὶ ταῦτα ηδη C, ἢ ταῦτα ἤδη Reisk. 11 ἀληθῆ μὲν Cob., μὲν ἀληθῆ C.

§ 52. ἀπ' εἰσαγγελίας κρινομένου] Itemque coniunxit Hyperid. Euxenipp. col. 19: οὔτ' ἄλλοι πολλοὶ τῶν εἰσαγγελλομένων, ἀλλ' ἦν σπάνιον ἰδεῖν ἀπ' εἰσαγγελίας τινὰ κρινόμενον ὑπακούσαντα εἰς τὸ δικαστήριον. Paulo diversa est § 79. 171. Cf. Frohberg. Lys. 31, 3 App.

καὶ ταῦτ' ἤδη] = atque adeo, iam vero illud, quibus particulis narratio ad maiora et graviora eiusdem generis progreditur, cf. Hartung Part. I 242 sq.

τὰ περὶ Μειδίαν] Conferendus de hac re Boeckh über die Zeitverhältnisse der Demosthenischen Rede gegen Midias in Actis Acad. Reg. Bor. 1818/19, unde patebit hanc Aeschinis criminationem (ἀπέδοτο τριάκοντα μνῶν κτλ.) haud inprobabilem esse. Quamquam enim contra leges erat conponere causam ad magistratum delatam, tamen id interdum fiebat nec poena conpositioni constituta inponebatur (?). Midiae autem eo tempore potentiae et opes tantae erant, ut metuendum esset Demostheni nondum auctoritate pollenti, ne causa caderet (?). Hinc non alienus erat a lite conponenda. Atticae vero levitati tantum concessit (?), ut triginta minas ab adversario acciperet, ne re gratis omissa omnium esset ludibrio (?). Bremi. Maxime Eubuli potentia, cuius factionis erat Midias, Demosthenem conmotum litem conposuisse arbitratur Westermann Dem. Lit. 26, cf. Schaefer II 101 sq. 111. Equidem a me inpetrare non possum quin aliquam maculam ex hoc negotio in Demosthene haerere statuam, cf. Mid. 103: ἐφ' ᾗ γὰρ ἐκεῖνος ἠτίμωκεν αὑτὸν οὐκ ἐπεξελθών, οὐδεμιᾶς ἔγωγ' ἔτι προσδέομαι δίκης ἀλλ' ἱκανὴν ἔχω. Idemque Midiae gloriari licebat.

καταχειροτονίαν] i. e. προβολήν, querelam, Demosthenes ad populum detulerat in theatrum Bacchi a prytanibus convocatum, Midiam contra hunc deum eiusque sacra inpium fuisse. Hoc praeiudicio a populo facto res ad legitimum iudicium ventura erat, cf. Schoem. Com. II c. 5. Schaefer II 91.

§ 53. δοκῶ ὑπερβήσεσθαι] Plato Phaedr. 228c: ἐμοὶ ὡς ἀληθῶς πολὺ κράτιστόν ἐστιν οὕτως ὅπως δύναμαι λέγειν· ὥς μοι δοκεῖς σὺ οὐδαμῶς με ἀφήσειν πρὶν ἂν εἴπω ἁμῶς γέ πως.

τὸν ἀγῶνα καταχαριζόμενος] = in gratiam alicuius contra ius fasque aliquid deserere, prodere.

ὁμολογούμενα. καίτοι, ὦ Κτησιφῶν, ὅπου τὰ μέγιστα τῶν αἰσχρῶν οὕτως ἐστὶ πιστὰ καὶ γνώριμα τοῖς ἀκούουσιν, ὥστε τὸν κατήγορον μὴ δοκεῖν ψευδῆ λέγειν ἀλλὰ παλαιὰ καὶ λίαν προωμολογημένα, πότερ' αὐτὸν δεῖ χρυσῷ στεφάνῳ στεφανωθῆναι ἢ ἐκβεβλῆσθαι; καὶ σὲ τὸν τὰ παράνομα τολμῶντα γράφειν πότερα χρὴ καταφρονεῖν τῶν δικαστηρίων ἢ δίκην τῇ πόλει διδόναι;

54 Περὶ δὲ τῶν δημοσίων ἀδικημάτων πειράσομαι σαφέστερον εἰπεῖν. καὶ γὰρ πυνθάνομαι μέλλειν Δημοσθένην, ἐπειδὰν αὐτοῖς ὁ λόγος ἀποδοθῇ, καταριθμεῖσθαι πρὸς ὑμᾶς ὡς ἄρα τῇ πόλει τέτταρες ἤδη γεγένηνται καιροὶ ἐν οἷς αὐτὸς πεπολίτευται. ὧν ἕνα μὲν καὶ πάν-

1 ὅπου W, ὅτῳ C, ὅτου vel ἐν ὅτῳ Scheibe. 2 οὕτως *om.* A. 3 ὥστε ek, ὡς Bl. 4 πότερον ehl, cf. Cob. Mnem. VII 275. 5 ἐκβεβλῆσθαι W, ψέγεσθαι C. τὰ παράνομα W, παράνομα καὶ ψευδῆ Ag, ψευδῆ καὶ παράνομα B. 7 δοῦναι A. 8 δὲ *om.* l. 12 πολιτεύεται l. πρῶτον ἁπάντων an, *om.*

ὁμολογούμενα] = Quamquam antiqua, omnium tamen memoria et ore etiamnunc celebrata. Optime Schol.: *οὐδὲ ὁ χρόνος τὴν μνήμην αὐτῶν ἠδυνήθη ἀφελέσθαι· ὀφείλει γὰρ τὰ ἀρχαῖα λήθην παθεῖν ὑπὸ τῆς παλαιότητος τοῦ χρόνου.*

ἢ ἐκβεβλῆσθαι] Codicum lectio (*ψέγεσθαι*) cum languidior videretur quam quae ab ipso oratore proficisceretur, emendavit iam Dobreus vel *ἀτιμοῦσθαι* vel *ὑπερορίζεσθαι* vel *δίκην δοῦναι*, Sauppius *ἀπολέσθαι*, cf. 131: *πότερα στεφανοῦσθαί σε δεῖ ἐπὶ ταῖς τῆς πόλεως ἀτυχίαις ἢ ὑπερωρίσθαι;* Atque omnium primum in hac dicendi forma requiritur infinitivi perfecta actio, cf. Plato Phaedr. 62a: *οἷς βέλτιον τεθνάναι ἢ ζῆν.* Quem ad modum autem vel *ἠτιμῶσθαι* (cf. Cobet N. L. 751) vel *ὑπερωρίσθαι* nimium a tradita scriptura recedit ita proxime abest *ἐκβεβλῆσθαι*, qua forma haud raro utitur Isocrates.

τὰ παράνομα] Articulo carere non possumus, cuius explicandi causa veteres grammatici adscripserunt *καὶ ψευδῆ*, quasi vero hoc non in illo contineretur. Est autem: qui rogaveris haec tam falsa et fallentia quae modo breviter attigi, cf. 192.

§ 54. 54—57: *Rerum politicarum Demosthenis partitio.* Et hanc quoque partitionem ex consilio et ingenio Demosthenis manare subicit Aeschines, qua de arte praeclarissime iudicavit Schol.: *χαριέντως ὁ Αἰσχίνης, ὅτι διαιρῶν τὴν κατηγορίαν εἰς τοὺς τέσσαρας καιροὺς οὐχ ὡς αὐτὸς ταύτην ποιούμενος τὴν διαίρεσιν τῆς κατηγορίας ποιεῖται τὸν λόγον, ἀλλ' ὡς αὐτοῦ Δημοσθένους χρωμένου ταύτῃ τῇ τῶν καιρῶν διαιρέσει, ἵνα ὁ λόγος αὐτῷ ἀνεπίφθονος γένηται.*

αὐτοῖς] Ac primum quidem Ctesiphonti, quem ab iudicibus inpetraturum ut Demostheni suam causam agere liceret, nihil Aeschines dubitabat, cf. 257. I 119. 132: *ἀναβήσεται δ' ἐν τῇ ἀπολογίᾳ καὶ τῶν στρατηγῶν τις, ὡς ἀκούω.* 2, 184: *παρακαλῶ δ' Εὔβουλον μὲν ἐκ τῶν πολιτικῶν καὶ σωφρόνων ἀνδρῶν συνήγορον, Φωκίωνα δ' ἐκ τῶν στρατηγῶν.*

αὐτός] Bremius ludibrii causa additum putavit, quasi vero ipse hominem scilicet unicum decla-

των πρῶτον, ὡς ἔγωγε ἀκούω, καταλογίζεται ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἐν ᾧ πρὸς Φίλιππον ὑπὲρ Ἀμφιπόλεως ἐπολεμοῦμεν· τοῦτον δ' ἀφορίζεται τῇ γενομένῃ εἰρήνῃ καὶ συμμαχίᾳ, ἣν Φιλοκράτης ὁ Ἁγνούσιος ἔγραψε καὶ αὐτὸς οὗτος μετ' ἐκείνου, ὡς ἐγὼ δείξω. 55 δεύτερον δέ φησι γενέσθαι ὃν ἤγομεν χρόνον τὴν εἰρήνην, δῆλον ὅτι μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἐν ᾗ καταλύσας τὴν ὑπάρχουσαν εἰρήνην τῇ πόλει ὁ αὐτὸς οὗτος ῥήτωρ ἔγραψε τὸν πόλεμον· τρίτον δὲ ὃν ἐπολεμοῦμεν χρόνον μέχρι τῆς ἀτυχίας τῆς ἐν Χαιρωνείᾳ, τέταρτον δὲ τὸν νῦν παρόντα καιρόν. ταῦτα δὲ καταριθμησάμενος, ὡς ἀκούω, μέλλει με παρακαλεῖν καὶ ἐπερωτᾶν, ὁποίου τούτων τῶν τεττάρων αὐτοῦ καιρῶν κατηγορῶ καὶ πότε αὐτὸν οὐ τὰ βέλτιστά φημι τῷ δήμῳ πεπολιτεῦσθαι· κἂν μὴ θέλω ἀποκρίνασθαι ἀλλ'

genetivum gm Tur. cf. I 40. 1 καταλογίζεται . . ἀκούω (11) *om.* n[1]. 3 ἀφορίζεται A (Tur.), ἀφ. τὸν χρόνον B. 5 οὕτω el. ἐκεῖνον l. φησι gm Tur., φησὶ καιρὸν ae, καιρόν φησι kl. 8 οὗτος post ῥήτωρ m. 10 τῆς ἐν B, τῶν ἐν A. 11 μέλλειν gmn. με *om.* A. 12 καλεῖν e. ὁποίου . . κατηγορῶ *om.* A.

raret. Sed pronomen nec abesse poterat nec quicquam aliud significat nisi quod recta oratione dicatur: ἐν οἷς ἐγὼ πεπολίτευμαι, cf. Dem. 18, 18: τοῦ γὰρ Φωκικοῦ συστάντος πολέμου, οὐ δι' ἐμέ, οὐ γὰρ δὴ ἔγωγε ἐπολιτευόμην πω τότε; cf. § 55.

ἕνα μὲν] Ol. 105, 3 — Ol. 108, 2 vel 357—346 a. Chr. n.

ἀφορίζεται] Schol.: ἀντὶ τοῦ μέχρι τῆς γενομένης εἰρήνης, συλλαμβάνων καὶ αὐτὴν τὴν εἰρήνην.

§ 55. δεύτερον καιρόν] Ol. 108, 2—110, 1 vel 346—340, cf. A. Schaefer Dem. II 471.

ἤγομεν τὴν εἰρήνην] Haec dictio in eum cadit, cuius in arbitrio et optione pax aut bellum sit, contraque εἰρήνην ἔχειν in eum, cui tamquam pax et tranquillitas ab hoste concedatur. Quare illud etiam pacis studium persaepe indicat = pacem conservare, cf. Isocr. 8, 25: ἡγοῦμαι δὲ δεῖν ἡμᾶς οὐ μόνον ψηφισαμένους τὴν εἰρήνην ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἀπελθεῖν ἀλλὰ καὶ βουλευσαμένους, ὅπως ἄξομεν αὐτὴν καὶ μὴ ποιήσομεν, ὅπερ εἰώθαμεν, ὀλίγον χρόνον διαλιπόντες πάλιν εἰς τὰς αὐτὰς καταστησόμεθα ταραχάς. Hoc iudicium plurimum etiam valet ad turbulentam Demosthenis actionem. Ceterum de illa dictione cf. exempla apud Benseler Areop. p. 92 sq.

τρίτον δὲ] Ol. 110, 1 — 110, 3 vel 340—338, VII Metag. vel II Aug. (Sept.?), cf. A. Schaefer III 5 sq.

τέταρτον δὲ] Ol. 110, 3 — 112, 3 = 338 — 330 a. Chr.

τεττάρων αὐτοῦ καιρῶν] Idem pronominis hyperbaton Lys. 4, 20: οἱ φίλοι περὶ πάντων ἡμᾶς τούτων συνήλλαξαν. 24, 21: πρὸς ἓν ἕκαστον ὑμῖν τῶν εἰρημένων ἐνοχλεῖν.

μὴ θέλω] Ex ingenti numero exemplorum Benseler Areop. 257—262 hoc effecit, ἐθέλειν semper in usu fuisse oratorum consonante antecedente, interdum

ἐγκαλύπτωμαι καὶ ἀποδιδράσκω, ἐκκαλύψειν μέ φησι προσελθὼν καὶ ἕλξειν ἐπὶ τὸ βῆμα καὶ ἀναγκάσειν ἀπο-
56 κρίνασθαι. ἵν' οὖν μήθ' οὗτος ἰσχυρίζηται ὑμεῖς τε προειδῆτε, ἐγώ τοι ἀποκρίνομαι ἐναντίον σοι τῶν δικαστῶν, Δημόσθενες, καὶ τῶν πολιτῶν, ὅσοι γε ἔξωθεν περιεστᾶσι, καὶ τῶν Ἑλλήνων, ὅσοις ἐπιμελὲς γέγονεν ἐπακούειν τῆσδε τῆς κρίσεως· ὁρῶ δὲ οὐκ ὀλίγους παρόντας, ἀλλ' ὅσους οὐδεὶς πώποτε μέμνηται πρὸς ἀγῶνα δημόσιον παραγενομένους· ἀποκρίνομαι δή, ὅτι ἁπάντων

1 ἐγκαλύπτομαι kh, ἐγκαλύπτεσθαι l. ἐκκαλύψει el. 2 fort. προελθών. ἕλξειν Cob., αὔξειν l, ἄξειν x. ἀναγκάζειν A. 4 ἐγώ τοι W, ἐγώ τε C, ἐγὼ δὴ Taylor. ἀποκρίνωμαι C, *em.* M. 5 τῶν πολιτῶν W, τῶν πολ. καὶ τῶν ἄλλων A, τῶν ἄλλων πολιτῶν B. γε W, *om.* A, δε (τε) gm, τε n, δὲ a, vulg. δή. ἔξω kl. 7 ἐπακούειν Markl. Cob., ὑπακούειν C. 8 ποτε A. 9 ἀποκρινοῦμαι Bk, ἀποκρινῶμαι el, *em.* H. δὴ *add.* W.

tamen etiam vocali antecedente, quamquam tum quidem saepius θέλειν legatur.

ἐγκαλύπτωμαι] Capite obvoluto faciem Graeci obtegebant vel ut cogitationi penitus se dederent vel ut maerori indulgerent vel ut pudorem occultarent vel ut timorem subterfugerent et terrorem, cf. Horat. Sat. II 3, 37: nam male re gesta cum vellem mittere operto me capite in flumen, dexter stetit et „cave faxis te quicquam indignum".

§ 56. ἰσχυρίζηται] scil. τούτοις, cf. Isocr. Trapez. 24: ἡγοῦμαι δὲ Πασίωνα ἐκ τοῦ διεφθαρμένου γραμματείου τὴν ἀπολογίαν ποιήσεσθαι καὶ τούτοις ἰσχυριεῖσθαι μάλιστα. Simul hoc verbum vel superbiam adversarii et inportunitatem vel nimiam quandam confidentiam denotare videtur, cf. Thuc. 7, 49: ὁ μὲν Νικίας τοσαῦτα λέγων ἰσχυρίζετο, αἰσθόμενος τὰ ἐν Συρακούσαις ἀκριβῶς.

ἐγώ τοι ἀποκρίνομαι — ἀποκρίνομαι δή] Cum ad superiora redeunt Graeci, post parenthesin vel idem verbum vel simile aliquod repetere solent adiectis particulis aut δή aut γάρ aut οὖν, cf. Plato Apol. 21a: καὶ δή ποτε καὶ εἰς Δελφοὺς ἐλθὼν ἐτόλμησε τοῦτο μαντεύσασθαι — καὶ ὅπερ λέγω μὴ θορυβεῖτε ὦ ἄνδρες — ἤρετο γὰρ δή, εἴ τις ἐμοῦ εἴη σοφώτερος.

τῶν πολιτῶν] Certe iudices etiam in civium numero habentur, at articulo adiecto, cui subicitur enuntiatio relativa, reliquum civium genus ab iudicibus diversum satis definitur. Quod cum grammatici veteres parum perspexissent, emendandum sibi esse putarunt: καὶ τῶν ἄλλων πολιτῶν, qua coniectura, cum subsequatur τῶν Ἑλλήνων, concinnitas et aequabilitas totius sententiae evertitur.

ἐπακούειν] Verbum ὑπακούειν ministrorum vel ianitorum proprium ab hac sententia prorsus alienum est, cf. Stallb. Crito 43a. Phaed. 59e. At ἐπακούειν cadit in eos qui circumstantes oratorem exaudiant, cf. Cobet Nov. Lectt. 521.

οὐκ ὀλίγους] Cicero de opt. gen. dic. 22 sic vertit: ad quod iudicium concursus dicitur e tota Graecia factus esse. Quid enim tam aut visendum aut audiendum fuit quam summorum oratorum in gravissuma causa accurata et inimicitiis incensa contentio? Cf. Cic. Brut. § 289. Dem. 18, 196.

τῶν τεττάρων καιρῶν κατηγορῶ σου, οὓς σὺ διαιρεῖ, κἂν 57 οἵ τε θεοὶ θέλωσι καὶ οἱ δικασταὶ ἐξ ἴσου ἡμῶν ἀκούωσι κἀγὼ δύνωμαι ἀπομνημονεῦσαι ἃ σοι σύνοιδα, πάνυ προσδοκῶ ἐπιδείξειν τοῖς δικασταῖς τῆς μὲν σωτηρίας τῇ πόλει τοὺς θεοὺς αἰτίους γεγενημένους καὶ τοὺς φιλανθρώπως καὶ μετρίως τοῖς τῆς πόλεως πράγμασι χρησαμένους, τῶν δὲ ἀτυχημάτων ἁπάντων Δημοσθένην. καὶ χρήσομαι τῇ τάξει ταύτῃ, ᾗ τοῦτον πυνθάνομαι μέλλειν, λέξω δὲ πρῶτον περὶ τοῦ πρώτου καιροῦ καὶ δεύτερον περὶ τοῦ δευτέρου καὶ τρίτον περὶ τοῦ ἐφεξῆς καὶ τέταρτον περὶ τῶν νυνὶ καθεστηκότων πραγμάτων. καὶ δὴ

1 διαιρῇ A, διαιρεῖς B, cf. II 121. 2 ἀκούωσι Ham., ἀκούσωσι C. 3 δύναμαι a. σοι *om.* B. 4 ἐπιγράψειν gmn, ἀποδείξειν M. 5 τοὺς δὲ l. καὶ τοὺς] τῇ πόλει e, nondum persanatum est. 7 ἁπάντων *om.* am¹nh¹. δημοσθένη e, *add.* A: γεγενημένον αἴτιον, B αἴτιον γεγ., *emend.* Taylor. 8 τῇ τάξει W, τῇ τάξει τοῦ λόγου A, τῇ τοῦ λόγου τάξει B. ᾗ A, ἣν B. μέλλειν W, μέλλ. ποιεῖσθαι A, ποιεῖσθ. μέλλ. B. 9 λέγω A. δὴ el. 11 νῦν B. καὶ ἤδη A.

§ 57. ἐξ ἴσου] Tamquam *κοινοὶ ἀκροαταί*, i. e. sine ira et studio. Dem. 29, 4: *δέομαι ὑμῶν δικαίαν δέησιν, ἐξ ἴσου ἡμῶν ἀμφοτέρων ἀκοῦσαι.* Cf. Frohberg. Lys. 15, 1. 19, 3. *ἐξ ἴσου* autem audire cum aequitatis est tum iureiurando iudices obligati sunt, cf. Dem. 18, 2: *τὸν ὅρκον, ἐν ᾧ πρὸς ἅπασι τοῖς ἄλλοις δικαίοις καὶ τοῦτο γέγραπται, τὸ ὁμοίως ἀμφοῖν ἀκροάσεσθαι*; Aesch. 2, 1: *πρὸς ἄνδρας ὀμωμοκότας ὁμοίως ἀμφοτέρων ἀκούσεσθαι.* Hoc autem iureiurando non ad unam quamque causam sed quotannis iudices electos adactos esse docet Isocr. Antid. 21: *παρ᾽ ὑμῖν δὲ ὀμνύναι καθ᾽ ἕκαστον ἐνιαυτὸν ἦ μὴν ὁμοίως ἀκροάσεσθαι τῶν κατηγορούντων καὶ τῶν ἀπολογουμένων.* Inde nata est haec dictio: *τῶν ἴσων τυγχάνειν.*

ἀκούωσι] Falsum profecto est futurum exactum *ἀκούσωσι.* Nec enim si audiverint, tum se illud quod sibi proposuerit demonstraturum sperat, sed si benevolas sibi aures per hanc totam causam praebeant, illud se consecuturum confidit.

δύνωμαι ἀπομνημονεῦσαι] Non sine artificio et fraude hoc subicit: criminum magnitudinem Demosthenis tam incredibilem esse, ut nemo facile ea aut memoria tenere aut voce eloqui possit, cf. § 260.

τοὺς θεούς] Cf. Dem. 18, 212.

τοὺς φιλανθρώπως] Ex hoc adverbio patet Aeschinem non suam suorumque amicorum civilem rationem laudare, sed ambigue vel tecte praedicare et Philippi et Alexandri erga Athenienses clementiam et humanitatem, cf. Dem. 18, 231. Polyb. 5, 10: *Φίλιππος νικήσας τοὺς Ἀθηναίους οὐ τοσοῦτον ἤνυσε διὰ τῶν ὅπλων ὅσον διὰ τῆς ἐπιεικείας καὶ φιλανθρωπίας τῶν τρόπων.* A. Schaefer III 24. 215.

Δημοσθένην] Ut invidiam augeret omnemque dubitationem eximeret, tamquam ictu et telo prostraturus, Demosthenem nominatim posuit in extrema sententia. Eaque vis intenditur verborum ordinis conversione (= chi-

ἐπανάγω ἐμαυτὸν ἐπὶ τὴν εἰρήνην, ἣν σὺ καὶ Φιλοκράτης ἐγράψατε.

58 *Ὑμῖν γὰρ ἐξεγένετ' ἄν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν προτέραν εἰρήνην ποιήσασθαι μετὰ κοινοῦ συνεδρίου τῶν Ἑλλήνων, εἴ τινες ὑμᾶς εἴασαν περιμεῖναι τὰς πρεσβείας, ἃς ἦτε ἐκπεπομφότες κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν εἰς τὴν Ἑλλάδα, παρακαλοῦντες ἐπὶ Φίλιππον, καὶ προϊόντος τοῦ χρόνου παρ' ἑκόντων τῶν Ἑλλήνων ἀπολαβεῖν τὴν ἡγεμονίαν· καὶ τούτων ἀπεστερήθητε διὰ Δημοσθένην καὶ Φιλοκράτην καὶ τὰς τούτων δωροδοκίας, ἃς ἐδωροδόκησαν συστάντες ἐπὶ τὸ δημόσιον τὸ ὑμέτερον.*
59 *εἰ δέ τισιν ὑμῶν ἐξαίφνης ἀκούσασιν ἀπιστότερος προσπέπτωκεν ὁ*

1 *ἐπανάγων* l. 3 *γὰρ*] *δὲ* n. *προτέραν* A, *προτ. ἐκείνην* B. 5 *οἵ τινες ἡμᾶς* kl. 7 post *Φίλιππον* *add.* C: *μετασχεῖν Ἑλληνικοῦ συνεδρίου*, del. W Ham. 9 *ταύτην* n. *φιλ. κ. δημ.* el, fort. *καὶ φιλοκρ.* delendum. 10 *ἐδωροδόκουν* e, nescio an recte. 12 *ἐξαίφ. ὑμῶν* e. *ἄπιστος* A.

asmo): *τοὺς θεοὺς — Δημοσθένην*. De sententia ipsa cf. ad § 134.

§ 58. § 58 — 83: De pace Philocratea.

τὴν προτέραν] Nam post Chaeronensem pugnam alteram cum Philippo Athenienses fecerant pacem.

μετὰ κοινοῦ συνεδρίου τῶν Ἑλλήνων] = conventu et concilio omnium Graeciae civitatum. Nam ceteros Graecos aut sub excidium Olynthi (348) aut paulo postea Eubulus ad belli societatem perlici plebiscito iusserat atque Aeschines ipse legationem ea causa susceperat, cf. Dem. 19, 10: *ἔστι τοίνυν οὗτος ὁ πείσας ὑμᾶς πανταχοῖ πρέσβεις πέμψαι τοὺς συνάξοντας δεῦρο τοὺς βουλευσομένους περὶ τοῦ πρὸς Φίλιππον πολέμου, καὶ ἀπαγγέλλων μετὰ ταῦθ' ἥκων ἐξ Ἀρκαδίας τοὺς καλοὺς ἐκείνους καὶ μακροὺς λόγους κτλ.* Unde verisimile est Aeschinem Atheniensibus spem fecisse, ut alteram si dimitterent legationem facile Graecorum legatos Athenas ad commune concilium conventuros. Atque venisse postea nonnullos Graecorum legatos patet ex Dem. 19, 16: *καὶ τοῦθ' ὁ σχέτλιος καὶ ἀναιδὴς οὗτος ἐτόλμα λέγειν ἐφεστηκότων τῶν πρέσβεων καὶ ἀκουόντων, οὓς ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων μετεπέμψασθε ὑπὸ τούτου πεισθέντες, ὅτ' οὔπω πεπρακὼς αὑτὸν ἦν*, cf. Aesch. 2, 57—59. Sed sive Graecorum aliquot legati Athenas iam convenerant sive Demosthenes pro sua audacia et inpudentia merum mendacium struxit, illud utique ex Aesch. II 59 evincitur ab Atheniensibus alteram legationem in Graecorum civitates dimissam fuisse, quo in numero Aeschines ipse non fuerit. Ac similiter statuit Boehnecke Forsch. I 199. 378 sq. 733, contraque disputavit A. Schaefer II 200.

περιμεῖναι] hoc est: in condicione aliqua perseverare atque opperiri, dum quod optemus tandem fiat; at contra *ἐπιμένειν* significat: eventum alicuius rei patienter exspectare, cf. Stallbaum Plat. Phaedo 59 e.

παρακαλοῦντες ἐπὶ Φίλιππον] Cf. 64. 68 et audacissimum illud mendacium Demosthenis 18, 24.

§ 59. *ἀπιστότερος*] Aeschines demonstraturus est Demosthe-

τοιοῦτος λόγος, ἐκείνως τὴν ὑπόλοιπον ποιήσασθε ἀκρόασιν, ὥσπερ ὅταν περὶ χρημάτων ἀνηλωμένων διὰ πολλοῦ χρόνου καθεζώμεθα. ἐρχόμεθα δή που ψευδεῖς οἴκοθεν δόξας ἔχοντες, ἀλλ' ὅμως ἐπειδὰν ὁ λογισμὸς συγκεφαλαιωθῇ, οὐδεὶς ἡμῶν ἐστιν οὕτω δύσκολος τὴν φύσιν, ὅστις οὐκ ἀπέρχεται τοῦθ' ὁμολογήσας ἀληθὲς εἶναι, ὅ τι ἂν ὁ λογισμὸς αἱρῇ. οὕτω νῦν τὴν ἀκρόασιν ποιήσασθε. εἴ τινες ὑμῶν ἐκ τῶν ἔμπροσθεν χρόνων ἥκουσιν οἴκοθεν τοιαύτην ἔχοντες τὴν δόξαν, ὡς ἄρα ὁ Δημοσθένης οὐδὲν

1 ποιήσασθαι ae. 3 καθεζόμεθα kl, deinceps *add.* C: ἐπὶ τοὺς λογισμούς, del. Dobree. ψευδ. οἴκ. W, ἐνίοτε ψευδ. οἴκ. A, ψευδ. οἴκ. ἐνίοτε B. 4 post ἔχοντες *add.* C: κατὰ τῶν λογισμῶν (τὸν λογισμὸν A), del. W. 5 ἡμῶν Steph., ὑμῶν C, post ἐστὶν ponit A. 6 ὁμολογ. καὶ ἐπινεύσας B. ὅτι ἂν A, ὅτι ἂν αὐτὸς B. 7 νῦν e, *om.* kl, καὶ νῦν B. ποιήσασθαι (ε supra) e.

nem omnium maxime aliquando egisse ut pax cum Philippo et foedus vel antea fieret quam Graecorum legati undique Athenas convenissent. Hoc vero Atheniensibus tum, cum causa ista agebatur, facile videbatur vix credibile. Nam vixdum pace conposita omnem suam operam studiumque eo contulerat ut et legatos contumeliis obrueret, quos multum ad pacem aliquando conponendam valuisse sciret, et Philippo fraudem insidiasque obiectaret et pacem ipsam tamquam indignam nobilissimo ac principe Graecorum populo perverteret. Quare cum et Philippo maxime infensus et pacis indignitate exacerbatus et quicumque arma contra Macedonas moverent eorum semper dux auctor actor signifer videretur, quid tandem mirum, si sedecim annis post illum ipsum Demosthenem pacis auctorem fuisse vix quisquam iudicum crederet? Quare ut fidem et aditum ad aures eorum qui audirent sibi patefaceret, similitudine et exemplo Aeschines usus est (§ 59—61). Idque παράδειγμα et simplex et verum et perspicuum est. At quanta malitia Demosthenes 18, 227 sq. hanc Aeschinis sententiam et rationem inmutavit et pervertit! Cf. L. Spengel, Verth. Ktesiph. 57—58. Ista videlicet est ἡ βία καὶ δεινότης, quam mirabatur Marcellinus Rhet. Gr. IV 512. De figura quam dicunt προδιόρθωσιν vel προθεραπείαν vel προμάλαξιν cf. Quintil. IV 3, 10. Aquila § 1. Schol.: ἐπειδὴ γὰρ ὑπόληψιν ἔχουσιν οἱ πολλοὶ περὶ Δημοσθένους ὡς εὐνοϊκῶς πεπολίτευται, εἰκότως προδιορθοῦται, ἵνα εὐπαράδεκτος αὐτοῦ ὁ ἐναντίος λόγος γένηται.

περὶ χρημάτων ἀνηλωμένων καθεζώμεθα] Thuc. V 55: οὐκ ἔφη τοὺς λόγους τοῖς ἔργοις ὁμολογεῖν· σφεῖς μὲν γὰρ περὶ εἰρήνης ξυγκαθῆσθαι, τοὺς δ' Ἐπιδαυρίους . . μεθ' ὅπλων ἀντιτετάχθαι. Dem. 58, 25: οὐ γὰρ δίκαιον τοὺς ὑπὲρ τῶν νόμων καθημένους μακροῖς λόγοις καὶ κατηγορίαις προσέχειν. Stallb. ad Plat. Theaetet. 172e: οἱ δὲ λόγοι ἀεὶ περὶ ὁμοδούλου πρὸς δεσπότην καθήμενον, ἐν χειρὶ τὴν δίκην ἔχοντα, ubi ὁμόδουλος vocatur reus, sed δεσπ. καθ. est iudex qui sollemniter sedet. Dobreus.

αἱρῇ] Horat. Sat. II 3, 250: si ratio evincet puerile esse amare. Bremi.

πώποτε εἴρηκεν ὑπὲρ Φιλίππου συστὰς μετὰ Φιλοκράτους, — ὅστις οὕτω διάκειται, μήτ' ἀπογνώτω μηδὲν μήτε καταγνώτω, πρὶν ἂν ἀκούσῃ· οὐ γὰρ δίκαιον. ἀλλ' ἐὰν ἐμοῦ διὰ βραχέων ἀκούσητε ὑπομιμνήσκοντος τοὺς καιροὺς καὶ τὰ ψηφίσματα παρεχομένου, ἃ μετὰ Φιλοκράτους γέγραφε Δημοσθένης, ἐὰν αὐτὸς ὁ τῆς ἀληθείας λογισμὸς ἐγκαταλάβῃ τὸν Δημοσθένην πλείω μὲν γεγραφότα ψηφίσματα Φιλοκράτους περὶ τῆς ἐξ ἀρχῆς εἰρήνης
61 *καὶ συμμαχίας, καθ' ὑπερβολὴν δὲ αἰσχύνης κεκολακευκότα Φίλιππον καὶ τοὺς πρέσβεις, αἴτιον δὲ γεγονότα τῷ*

2 *διάκειται πρὸς αὐτὸν* k. 3 *ἂν* *add.* Dobr. Reisig. *ἀκούσῃ* e, *ἀκούσοι* kl, *ἀκούσει* B. 4 *ὅταν* Ham. 5 *τὰ ψηφίσματα . . ἃ . . γέγραφε* A, *τὸ ψήφισμα . . ὃ . . ἔγραψε* B. 6 *ὁ αὐτὸς* A. 7 *ἐγκαταλάβῃ* Ham., *ἐγκαταλαμβάνῃ* C, *καταλαμβάνῃ* Franke. *δημοσθένη* e. 8 *μετὰ φιλοκρ.* gh. 10 *καὶ τοὺς πρέσβεις* W, *καὶ τοὺς παρ' ἐκείνου πρέσβεις* H. Wolf, *καὶ οὐκ ἀναμεί- ναντα τοὺς πρέσβεις* A, *καὶ τοὺς παρ' ἐκείνου πρ. οὐ παραμ.* a, *κ. τ. παρ' ἐκεῖνον πρ. οὐκ ἀναμ.* n, *καὶ τοὺς παρ' ἐκείνου πρ. οὐκ ἀναμ.* x.

§ 60. *ὅστις διάκειται*] Cogitari hoc loco non potest *ὅστις ἂν* c. Conj., quia reapse qui ita sentirent non pauci aderant. Quare dicit: qui vestrum ita sentit; illud esset: si quis vestrum ita sentiat, vel: ut aliquis vestrum ita sentiat.

μήτ' ἀπογνώτω μηδὲν] Hoc adverbialiter ad augendam enuntiationis vim negativam adpositum est. Iudicandi autem verba cum *ἀπὸ* conposita significationem habent a b s o l v e n d i, cum *κατὰ* consociata c o n d e m n a n d i. Pollux 8, 9 conmemoravit: *καταδικάσαι ἀποδικάσαι, καταψηφίσασθαι ἀποψηφίσασθαι, καταγνῶναι ἀπογνῶναι, κατάγνωσις ἀπόγνωσις, καταδίκη ἄφεσις.*

πρὶν ἂν ἀκούσῃ] Reisigius Coniectanea in Aristoph. 66 monuit hanc locutionem *μὴ δικάσῃς πρὶν ἂν ἀκούσῃς* quasi in proverbium abiisse nec usquam particulam *ἂν* deesse.

γέγραφε] Non modo veterum rerum mentionem facit Aeschines sed earum quae etiamnunc tabulis publicis servatae tamquam oculis mentibusque iudicum subiectae sint. Quare perfectum mihi anteponendum videtur aoristo. Ceterum cf. Stallb. Plat. Phaed. 62 c.

ἐὰν — ἐὰν] Enuntiatio haec altera superiori quodam modo subiecta est = nam temporibus ac plebiscitis expositis si veritas ipsa Demosthenem coarguet etc. Quam sententiarum rationem etiam Latinis sic conformare licet: s i tempora illa exposuero, s i veritas ipsa coarguet; cf. Cicero p. Sest. § 45, ubi item priore si ponitur universae condicionis descriptio, deinde pars vel species, cf. Madv. Cic. Fin. p. 332. Seyff. Lael. p. 256. Naeg. Stil. 423.

§ 61. *Φίλιππον καὶ τοὺς πρέσβεις*] In hac verborum coniunctione quodnam genus legatorum animo et mente informandum sit, facile credo intellegitur, etiamsi pronomen adiciatur nullum. Quae tamen lectio si in archetypo libro fuit, cur factum sit ut adscriberetur *οὐκ ἀναμείναντα* (i. e. *τοὺς πρέσβεις*) totumque membrum ad *αἴτιον δὲ γεγονότα κτλ.* revocaretur, nihil

δήμῳ τοῦ μὴ μετὰ κοινοῦ συνεδρίου τῶν Ἑλλήνων ποιήσασθαι τὴν εἰρήνην, ἔκδοτον δὲ πεποιηκότα Κερσοβλέπτην τὸν Θρᾴκης βασιλέα, ἄνδρα φίλον καὶ σύμμαχον τῇ πόλει, — ἐὰν ταῦθ' ὑμῖν σαφῶς ἐπιδείξω, δεήσομαι ὑμῶν μετρίαν δέησιν· ἐπινεύσατέ μοι πρὸς θεῶν τὸν πρῶτον τῶν τεττάρων καιρῶν μὴ καλῶς αὐτὸν πεπολιτεῦσθαι. λέξω δὲ ὅθεν μάλιστα παρακολουθήσετε.

Ἔγραψε Φιλοκράτης ἐξεῖναι Φιλίππῳ δεῦρο κήρυκα 62
καὶ πρέσβεις πέμπειν περὶ εἰρήνης· τοῦτο τὸ ψήφισμα ἐγράφη παρανόμων. ἧκον οἱ τῆς κρίσεως χρόνοι· κατηγόρει μὲν Λυκῖνος [ὁ γραψάμενος], ἀπελογεῖτο δὲ Φιλο-

1 *τοῦ om.* A. *τῶν Ἑλλ. om.* B. 2 *πεποιηκότα* W, *πεπ. φιλίππῳ* A, *φιλ. πεπ.* B. 4 *ἂν* e. *τοῦθ'* kl. 6 *πρῶτον* M, *ἕνα* C, vitium ex α^1 ortum. 8 *κήρυκας* B 9 *εἰρήνης καὶ συμμαχίας* B, *em.* Tur. 11 *Λυκῖνος om.* ang[1]. *ὁ om.* A. *δὲ om.* B.

iam est quod pluribus edisseram.

ἔκδοτον δὲ πεποιηκότα] sc. Philippo, qui dativus peregrino dumtaxat homini, non item Attico auditori necessarius fuerit, cf. 73. 74.

§ 62. *ἔγραψε*] Cf. ad § 27.

κήρυκα καὶ πρέσβεις] Cf. II 13, ubi falso libri *κήρυκας* praebent. Atque hoc decretum paulo post Olynthum captam (348) Philocrates rogasse videtur, certe non ante captam illam civitatem, cf. A. Schaefer II 155. Nam vixdum Amphipoli a Philippo (357) capta Athenienses saevissimam rogationem tulerant, qua ille aut caduceatorem aut legatos Athenas mittere prohiberetur (cf. Aesch. II 13). Quae quonam odio scripta fuerit, facile coniectura assequi licet ex simili Atheniensium decreto quod conmemoravit Livius 31, 44.

ἐγράφη παρανόμων] Hoc quidem facile fieri poterat, quia Philocratis rogatione vetustum illud plebiscitum tollebatur. Nec vero accusaret quisquam Philocratem, nisi factio tum esset eorum qui odio iraque elati nunquam bellum Macedonicum conponi vellent. Eosque homines propriis potius conmodis quam rei publicae salute adductos adeo paci otioque repugnasse Aeschines arguit II 13.

Λυκῖνος] Cf. de hoc homine A. Schaefer I 155, 5. Beilagen p. 151, 1. Boeckh Seeurk. XVIb 219. c. 113, qui vocatur *Λυκῖνος Παλληνεύς*, contraque ibid. Xe 110 *Λυκῖνος Γαργήττιος* conmemoratur. Ex Aesch. II 14 videmus hoc: plures quidem contra Philocratis rogationem accusationem subornasse, unum tamen Lycinum accusatorem exstitisse. Lis erat aestimata centum talentis, quam poenam nemo solvere posset.

ἀπελογεῖτο δὲ Φιλοκράτης] Cf. II 14: *ἀρρώστως δ' ἔχων ὁ Φιλοκράτης ἐκάλεσεν αὐτῷ συνήγορον τὸν Δημοσθένην.* Haec minime mihi inter se pugnare videntur. Nam cum Philocrates valetudine laboraret, causam ille quidem dicebat, at paucis verbis factis extemplo ab iudicio inpetravit, ut Demosthenem advocare sibi liceret qui causam peroraret. Ex ipsis his verbis elucet Philocratem in iudicio et adfuisse et causam dixisse. Cf. Franke Prolegg. 26.

κράτης, συναπελογεῖτο δὲ Δημοσθένης· ἀπέφυγεν ὁ Φιλοκράτης. μετὰ ταῦτα ἐπῄει χρόνος Θεμιστοκλῆς ἄρχων· ἐνταῦθ' εἰσέρχεται βουλευτὴς εἰς τὸ βουλευτήριον Δημοσθένης, οὔτε λαχὼν οὔτ' ἐπιλαχών, ἀλλ' ἐκ παρασκευῆς πριάμενος, ἵν' εἰς ὑποδοχὴν ἅπαντα καὶ λέγοι καὶ πράτ-
63 τοι Φιλοκράτει, ὡς αὐτὸ ἔδειξε τὸ ἔργον. νικᾷ γὰρ ἑτε-

1 συναπελ. δὲ καὶ B, *om.* καὶ A. διέφυγεν A. ὁ *add.* A. 2 χρόνος Aa, ὁ χρόνος gmn. 5 ἀποδοχὴν e.

ἐπῄει χρόνος Θεμιστοκλῆς ἄρχων] = Ol. 108, 2 vel 347. Dictio autem mirabilis inlustratur his exemplis, Andoc. I 96 in lege quadam: *ἄρχει χρόνος τοῦδε τοῦ ψηφίσματος ἡ βουλὴ οἱ πεντακόσιοι οἱ λαχόντες τῷ κυάμῳ, ὅ τε Κλεογένης πρῶτος ἐγραμμάτευεν.* Thuc. IV 118: *καὶ ὡμολόγησαν ἐν τῷ δήμῳ τὴν ἐκεχειρίαν εἶναι ἐνιαυτόν· ἄρχειν δὲ τήνδε τὴν ἡμέραν, τετράδα ἐπὶ δέκα τοῦ Ἐλαφηβολιῶνος μηνός.* Ibid. V 19: *ἄρχει δὲ τῶν σπονδῶν ἔφορος Πλειστόλας, Ἀρτεμισίου μηνὸς τετάρτῃ φθίνοντος, ἐν δὲ Ἀθήναις ἄρχων Ἀλκαῖος, Ἐλαφηβολιῶνος μηνὸς ἕκτῃ φθίνοντος.* Atque ex Inscriptionibus haec exempla Boeckhius I 29 eruit: *ἄρχειν δὲ τὸν χρόνον τῶν σπονδῶν τοῦ Μεταγειτνιῶνος μηνὸς ἀπὸ ἀρχομηνίας, χρόνος ἄρχει τῆς μισθώσεως τοῦ Δημητρίου καρποῦ Εὔβουλος ἄρχων.* Cf. etiam Boeckh Inscr. I 877. Est igitur Aeschinis illa dictio sic explicanda: interea advenit tempus quod est Themistocles archon. Atque cum primum tempus indefinite describatur, deinde archontis nomine definiatur, *χρόνος* quin verius sit quam *ὁ χρόνος*, nemo certe est qui dubitet.

εἰσέρχεται βουλευτής] Eodemque anno in senatum intravit Timarchus, de quo Aeschines I 106 haec iactavit: *οὗτος γὰρ ταύτην τὴν ἡλικίαν ἔχων ἣν ὑμεῖς ὁρᾶτε, οὐκ ἔστιν ἥντινα πώποτ' οὐκ ἦρξεν ἀρχήν, οὐδεμίαν λαχὼν οὐδὲ χειροτονηθεὶς ἀλλὰ πάσας παρὰ τοὺς νόμους πριάμενος.* Quae opprobria an in Timarcho an in Demosthene valeant, disceptari non potest: tantum apparet, haud paucos tum his malis artibus munera publica petisse. Quod ni ita esset, quia risum et contemptum auditorum moveret, Aeschines certe huiuscemodi probra non effudisset, cf. § 3.

ἐπιλαχών] Harp. 81 ubi huius loci mentionem fecit, sic pergit: *ἔοικε τὸ γιγνόμενον τοιοῦτον εἶναι. ἐκληροῦντο οἱ βουλεύειν ἢ ἄρχειν ἐφιέμενοι, ἔπειτα ἑκάστῳ τῶν λαχόντων ἕτερος ἐπελάγχανεν, ἵν' ἐὰν ὁ πρῶτος λαχὼν ἀποδοκιμασθῇ ἢ τελευτήσῃ, ἀντ' ἐκείνου γένηται βουλευτὴς ὁ ἐπιλαχὼν αὐτῷ. ὑποφαίνεται δὲ ταῦτα ἐν τῷ Πλάτωνος Ὑπερβόλῳ.* Quocum consentit Etym. Gud. 361, 23.

εἰς ὑποδοχήν] Ut ubi Philocrates dicendi agendive finem faceret, succederet ei Demosthenes eiusque partes susciperet atque exsequeretur. Reiske, qui tamen *ἀποδοχὴν* restituere maluit codicibus aliquot conmendatum. Bremius haec adnotavit: *ὑποδέχεσθαι* et inde derivata (?) tropicam significationem opitulandi habent, cum saepe de hospitio et receptione dicantur eorum, quibus opus sit auxilio. Apud recentiores hic usus inprimis frequens est.

καὶ λέγοι καὶ πράττοι] Cf. ad § 49. Plato Protag. 318e: *ὅπως τὰ τῆς πόλεως δυνατώτατος ἂν εἴη καὶ πράττειν καὶ λέγειν.*

ὡς ἔδειξε τὸ ἔργον] Nec tamen, si Demosthenes et Philo-

ρον ψήφισμα ὁ Φιλοκράτης, ἐν ᾧ κελεύει ἑλέσθαι δέκα πρέσβεις, οἵτινες ἀφικόμενοι ὡς Φίλιππον ἀξιώσουσιν αὐτὸν δεῦρο πρέσβεις αὐτοκράτορας ἀποστέλλειν ὑπὲρ τῆς εἰρήνης. τούτων εἷς ἦν Δημοσθένης. κἀκεῖθεν ἐπανήκων ἐπαινέτης ἦν τῆς εἰρήνης, καὶ ταὐτὰ τοῖς ἄλλοις πρέσβεσιν ἀπήγγελλε, καὶ μόνος τῶν βουλευτῶν ἔγραψε

1 ὁ *add.* A. 2 ὡς A, πρὸς B. 3 ἀποστέλλειν A, πέμπειν B. 6 ἀπήγγελε en. τῶν A, τῶν ἄλλων B.

crates pacis faciendae potestatem voluerunt reip. conparatam, sequitur ilico, eandem fuisse de pacis condicionibus utriusque sententiam. At pacem tamen Demosthenem tum suasisse ex eo apparet, quod una cum Philocrate legationem obiit. Cf. Loefstedt I 23.

§ 63. *νικᾷ ἕτερον ψήφισμα*] *Νικᾶν* ut Latinorum vincere proprium est de eo qui quamvis adversarii obstiterint tamen rogationem pertulit, cf. Aristoph. Nub. 432: *ὥστε τὸ λοιπόν γ' ἀπὸ τουδὶ ἐν τῷ δήμῳ γνώμας οὐδεὶς νικήσει πλείονας ἢ σύ.* Nam ut *ψήφισμα* sic *γνώμη* quoque persaepe legitur. Ut autem rogationis auctor dicitur *νικᾶν*, sic etiam rogatio ipsa vel *γνώμη*, ut Latini etiam dicunt: sententia aliqua vel alicuius vicit, cf. 72: *καὶ τέλος ταῦτ' ἐνίκα*, Dem. Phil. I 51: *νικῴη δ' ὅτι πᾶσιν ὑμῖν μέλλει συνοίσειν.* De re ipsa cf. A. Schaefer II 181. Missa autem haec legatio est anno 346 mense vel Ianuario vel Februario, cf. A. Schaefer l. l. 182 n. 1. Qua in legatione et Demosthenes et Aeschines erat. Nec vero illi populum credo tantum negotium mandaturum fuisse, si consilio tum et oratione aut in populo aut in senatu pacem dissuasisset. Inde probabile est Demosthenem 18, 21 sui purgandi causa, ut solet, mendacia finxisse.

ὡς Φίλιππον] Eademque praepositione usus est Aeschines I 51. 57.

ἀποστέλλειν] Haec vox propria est de legatis qui publice cum mandatis ad aliquem mittantur, cf. Thuc. II 12. III 28. Xenoph. Anab. II 1, 5. Lyc. Leocr. 84: *εἰς Δελφοὺς ἀποστείλαντες τὸν θεὸν ἐπηρώτων εἰ ἐπιλήψονται τὰς Ἀθήνας.* Boeckh Seeurk. XIV b 20: *ἑλέσθαι δὲ καὶ ἀποστολέας — δέκα ἄνδρας ἐξ Ἀθηναίων ἁπάντων.* Aesch. II 129. 173. III 91. 114. 148. 172. Quodsi in altero genere codicum traditum est *πέμπειν*, hoc verbum aut coniectura aliquando invectum est aut integrum nescio quod verbum in archetypo interciderat.

ἐπαινέτης ἦν τῆς εἰρήνης] Omnium maxime Aeschines ipse tum pacis studio incubuit nec Philocratem consiliorum socium abhorruit, cf. I 174: (Demosthenes) *παρεμβάλλων τὰς ἐμὰς δημηγορίας καὶ ψέγων τὴν εἰρήνην τὴν δι' ἐμοῦ καὶ Φιλοκράτους γεγενημένην*, 169: *Φίλιππον δὲ νῦν μὲν διὰ τὴν τῶν λόγων εὐφημίαν ἐπαινῶ κτλ.* Paulo post cum Philocratis scelera manifesta essent, pax vero et Macedonum rex irae odioque esse coepissent, ut Demosthenes ita Aeschines cum Philocrate unquam consilia se communicasse pernegabat, cf. II 56.

ταὐτὰ — ἀπήγγελλε] Quod etiamnunc conprobatur ex eis quae de hac re attulit Aeschin. II 45—54. Nam etsi altercatio in illa contione Demostheni cum Aeschine orta est, haec quidem ad morum Philippi suavitatem, ad comitatem, ad hilaritatem, non ad ipsam pacis rationem pertinebat, cf. Aesch. II 49. Dem.

σπείσασθαι τῷ κήρυκι καὶ τοῖς πρέσβεσιν, ἀκόλουθα γράφων Φιλοκράτει· ὁ μέν γε τὴν ἐξουσίαν ἔδωκε τοῦ δεῦρο κήρυκα καὶ πρέσβεις πέμπεσθαι, ὁ δὲ τῇ πρεσβείᾳ σπέν-
64 δεται. τὰ δὲ μετὰ ταῦτα ἤδη σφόδρα προσέχετε. ἐπράττετο γὰρ οὐ πρὸς τοὺς ἄλλους πρέσβεις τοὺς πολλὰ συκοφαντηθέντας ὕστερον ἐκ μεταβολῆς ὑπὸ Δημοσθένους, ἀλλὰ πρὸς Φιλοκράτην καὶ Δημοσθένην, εἰκότως, τοὺς ἅμα μὲν πρεσβεύοντας, ἅμα δὲ καὶ τὰ ψηφίσματα γρά-

1 post κήρυκι *add.* C: τῷ ὑπὸ Φιλίππου (τοῦ φιλ. klgmn). 2 δέδωκε B. 3 σπένδεται B, σπένδεσθαι A. 4 σφόδρα προσέχετε W, σφόδρα μοι τὸν νοῦν πρ. A, μοι σφ. πρ. τὸν νοῦν B. 8 καὶ *add.* el.

19, 253—254. Atque inperfectum in eadem re adhibitum est II 47: ἐπειδὴ τοίνυν ἀπηγγέλλομεν τὴν πρεσβείαν ἐν τῷ δήμῳ. Etenim hoc tempus aoristis Graeci anteponendum putabant, cum memoria ad veterum actionum recordationem excitaretur, cf. Stallb. Plat. Phaed. 72a: τούτου δ' ὄντος ἱκανόν που ἐδόκει τεκμήριον εἶναι, sc. in superiore disputatione, ibid. 79c: οὐκοῦν καὶ τόδε πάλαι ἐλέγομεν, ὅτι ἡ ψυχὴ κτλ., ad Remp. 490a, ad Legg. 628c. p. 34.

τῷ κήρυκι] σπείσασθαι τῷ κήρυκι καὶ τοῖς πρέσβεσιν designat: cum caduceatore legatisque Philippi fide publica interposita pacisci ut tutis Athenas venire liceat = legatis fidem publicam dare.

ὁ μέν γε — ὁ δὲ] Exspectaveris ὁ μὲν γάρ, quod propter scripturam breviatam facile cum γὲ conmutari potuerit. Sed argumenti vel exempli adiectio duplici modo fieri potest: aut enim indicatur plura quidem exempla afferri posse sed hoc unum propter gravitatem sufficere, quod fieri solet addito γέ = certe, saltem; aut argumenta ita afferuntur ut nulla aut multitudinis aut gravitatis ratio habeatur, quae demonstratio per γὰρ introducitur. Illud vero utique tenendum, particulam γὲ locum habere non posse nisi ubi argumentatio fiat exemplorum ratione. Cf. Buttmann ad Dem. Mid. p. 46. Stallb. ad Plat. Polit. 257c, ad Symp. 189d. 215c.

σπένδεται] i. e. ἐξουσίαν ἔδωκεν, cum hoc in senatu decrevit.

§ 64. τὰ δὲ μετὰ ταῦτα] Accusativus est adverbialis quem haudquaquam cum verbo προσέχειν τὸν νοῦν coniungere liceat, cf. [Plato] Minos 320c: νομοφύλακι γὰρ αὐτῷ ἐχρῆτο ὁ Μίνως κατὰ τὸ ἄστυ, τὰ δὲ κατὰ τὴν ἄλλην Κρήτην τῷ Τάλῳ. Atque adverbii vicem habere mihi accusativus neutrius videtur etiam in huiusmodi exemplis: ἀλλὰ τὸ ἐπὶ τούτῳ γε ἀπόκριναι Plat. Apol. 27b, τὸ ἐπὶ τούτῳ σκεπτέον τίν' ἂν τρόπον τοῦτον κτλ. Georg. 512e, τὸ ἐπὶ τῷδε δ' ἡμῖν λέγε, τί ποτε κτλ. Legg. 641a.

ἐπράττετο] scil. ab Philippo.

ἐκ μεταβολῆς] Post Phocensium ut videtur cladem, cf. 79 sqq.

ἅμα μὲν — ἅμα δὲ καί] Plat. rep. III 396d: αἰσχυνεῖσθαι ἅμα μὲν ἀγύμναστος ὢν τοῦ μιμεῖσθαι τοὺς τοιούτους ἅμα δὲ καὶ δυσχεραίνων αὐτὸν ἐκμάττειν τε καὶ ἐνιστάναι εἰς τοὺς τῶν κακιόνων τύπους. Ibid. IV 439e: ἅμα μὲν ἰδεῖν ἐπιθυμοῖ ἅμα δ' αὖ δυσχεραίνοι καὶ ἀποτρέποι ἑαυτόν. Multo frequentior est ἅμα μὲν — ἅμα δέ = cum —

φοντας, πρῶτον μὲν ὅπως μὴ περιμείνητε τοὺς πρέσβεις,
οὓς ἦτε ἐκπεπομφότες παρακαλοῦντες ἐπὶ Φίλιππον, ἵνα
μὴ μετὰ τῶν Ἑλλήνων, ἀλλ' ἰδίᾳ ποιήσησθε τὴν εἰρήνην·
δεύτερον δ' ὅπως μὴ μόνον εἰρήνην ἀλλὰ καὶ συμμα- 65
χίαν εἶναι ψηφιεῖσθε πρὸς Φίλιππον, ἵν' εἴ τινες προσέ-
χοιεν τῷ πλήθει τῷ ὑμετέρῳ, εἰς τὴν ἐσχάτην ἐμπέσοιεν
ἀθυμίαν ὁρῶντες ὑμᾶς αὐτοὺς μὲν παρακαλοῦντας ἐπὶ
τὸν πόλεμον, οἴκοι δὲ μὴ μόνον εἰρήνην ἀλλὰ καὶ συμ-
μαχίαν ἐψηφισμένους ποιεῖσθαι· τρίτον δὲ ὅπως Κερσο-
βλέπτης ὁ Θρᾴκης βασιλεὺς μὴ ἔσται ἔνορκος, μηδὲ με-
τέσται τῆς συμμαχίας καὶ τῆς εἰρήνης αὐτῷ. παρήγγελτο
δ' ἐπ' αὐτὸν στρατεία. καὶ ταῦθ' ὁ μὲν ἐξωνούμενος 66

1 πρῶτον] hinc altera manus e Bkk. περιμείναιτε Sauppe. 3 τῶν ἄλλων B. ποιήσαισθε Sauppe. 4 τὴν εἰρήνην B. 5 προσεῖχον kl. 7 ὁρῶντας k, ὁρῶντας l. ὑμᾶς post μὲν A. 8 τὸν πρὸς φίλιππον πολ. A. 10 μήτε C, *em.* Bekk. 11 παρήγγελτο Cob., παρηγγέλλετο C. 12 ἐπ' αὐτὸν W, ἤδη ἐπ' αὐτὸν A, ἐπ' αὐτὸν ἤδη B.

tum, sed illud etiam reperitur: ἅμα μὲν — ἅμα δ' εἰ καί.

μετὰ τῶν Ἑλλήνων] Exspectaveris certe μετὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, sed tamen saepenumero illud invenitur, cum oratio instituitur vel de sociis Atheniensium vel de reliquis Graecorum civitatibus praeter Atheniensium populum, cf. 70. 106.

§ 65. ἀλλὰ καὶ συμμαχίαν] Hoc magno cum studio contendebat Philippus, ut ab Atheniensibus simul societatem inpetraret. Nam in epistola quam ad senatum populumque Atheniensem dedit, haec verba fuisse Dem. 19, 40 refert: ἔγραφον δ' ἂν καὶ διαρρήδην ἡλίκα ὑμᾶς εὖ ποιήσω, εἰ εὖ ᾔδειν καὶ τὴν συμμαχίαν μοι γενησομένην. Nam videtur Philippus cum Atheniensibus conmuni consilio Graecorum discordias conponere voluisse, ut ubi primum posset arma in Asiam transferret. Quod ne ad finem perducere posset, maxime turbulentis Demosthenis contentionibus inpediebatur.

ἐπὶ τὸν πόλεμον] Accuratius hoc elocutus est II 57: ἵνα κοινῇ καὶ πολεμοῖεν, εἰ δέοι, Φιλίππῳ, καὶ τῆς εἰρήνης, εἰ τοῦτο εἶναι δοκοίη σύμφορον, μετέχοιεν.

Κερσοβλέπτης] Qua de re, quam invicem Demosthenes et Aeschines sibi obiectabant, cf. ad § 74.

παρήγγελτο δ'] Plusquamperfectum, quod restituit Cobetus Nov. Lect. 422, conprobatur II 82: συνέβαινε δ' ὅτε τὴν προτέραν ἐπρεσβεύομεν πρεσβείαν ἐμοὶ μὲν μετὰ τῶν συμπρέσβεων ἀπιέναι δεῦρο, Φιλίππῳ δ' ἐπὶ Θρᾴκην ἐξιέναι, πρὸς δ' ἡμᾶς ὡμολογηκέναι, ἕως ἂν ὑμεῖς περὶ τῆς εἰρήνης βουλεύσησθε, μὴ ἐπιβήσεσθαι μεθ' ὅπλων Χερρονήσου. Et hanc quidem fidem legatis datam summa cum religione servavit Philippus.

§ 66. ὁ μὲν ἐξωνούμενος] Demosthenem certe auro sibi non devinxit Philippus, at Philocratem corruptum esse constat. Demosthenes autem cum quam celerrime pacem fieri vellet, maxime tunc in senatu atque etiam apud populum Philocratis studia adiuvabat. Quare eodem crimine teneri poterat videri. Ceterum

οὐκ ἠδίκει, πρὸ γὰρ τῶν ὅρκων καὶ τῶν συνθηκῶν ἀνεμέσητον ἦν αὐτῷ πράττειν τὰ συμφέροντα, οἱ δ' ἀποδόμενοι καὶ κατακοινωνήσαντες τὰ τῆς πόλεως ἰσχυρὰ μεγάλης ὀργῆς ἦσαν ἄξιοι. ὁ γὰρ μισαλέξανδρος νυνὶ φάσκων εἶναι καὶ τότε μισοφίλιππος, ὁ τὴν ξενίαν ἐμοὶ προφέρων τὴν Ἀλεξάνδρου, γράφει ψήφισμα, τοὺς καιροὺς τῆς πόλεως ὑφαιρούμενος,
67 ἐκκλησίαν ποιεῖν τοὺς πρυτάνεις τῇ ὀγδόῃ ἱσταμένου τοῦ ἐλαφηβολιῶνος μηνὸς, ὅτ' ἦν Ἀσκληπιῷ ἡ θυσία καὶ ὁ προάγων, ἐν τῇ ἱερᾷ ἡμέρᾳ, ὃ πρό-

3 κατακοινώσαντες k. 5 μισοφίλιππος W, μισοφ. Δημοσθένης C. 7 ποιεῖσθαι A. 8 Ἀσκλ. A, τῷ Ἀσκλ. B. 9 καὶ ὁ ahM, καὶ ὅτ' ἦν x. προάγων klgmn, προαγὼν ae, cf. Herodian. I 24. II 729. ἐν τῇ ἱερᾷ ἡμέρᾳ del. Bake. ὃ *om.* a.

non multo aliter tum Aeschines ipse agitabat. Atque Philippi artes excusare studet propterea quod eo tempore quo orationem ipse habuit pacem et concordiam AtheniensiumMacedonumque conservari vellet.

κατακοινωνήσαντες τὰ τῆς πόλεως] Thom. Mag. 219: οὐ μόνον κοινωνῶ σοι τοῦ δεῖνος ἀντὶ τοῦ συμμετέχω σοι, ἀλλὰ καὶ κονωνῶ σοι ὧν ἔχω ἀντὶ τοῦ μεταδίδωμι. Πλάτων ἐν δευτέρᾳ τῶν πολιτειῶν (369e)· τετραπλάσιον χρόνον τε καὶ πόνον ἀναλίσκειν ἐπὶ σίτου παρασκευῇ καὶ ἄλλοις κοινωνεῖν, ἤγουν μεταδιδόναι τούτου. καὶ πάλιν ἐν τῇ αὐτῇ (370a)· καὶ μὴ ἄλλοις κοινωνοῦντα πράγματα ἔχειν, ubi tamen verius interpretatur Stallbaum: cum aliis coniunctum esse bonorum conmunione. Est autem κατακοινωνεῖν active usurpatum ut latine dicitur: reipublicae opes, occasiones, facultates cum aliquo conmunicare = prodere.

μισαλέξανδρος] Cf. 73: ὁ γὰρ μισαλέξανδρος καὶ μισοφίλιππος ὑμῖν οὑτοσὶ ῥήτωρ κτλ. 92: ἀλλ' ὁ μισοτύραννος Δημοσθένης ὡς αὐτὸς προσποιεῖται.

τὴν ξενίαν τὴν Ἀλεξάνδρου] Dem. 18, 51: καίτοι φιλίαν γε καὶ ξενίαν αὐτὴν (i. e. μισθαρνίαν) ὀνομάζει, καὶ νῦν εἶπέ που λέγων „ὁ τὴν Ἀλεξάνδρου ξενίαν ὀνειδίζων ἐμοί". ἐγώ σοι ξενίαν Ἀλεξάνδρου; πόθεν λαβόντι ἢ ἀξιωθέντι; οὔτε Φιλίππου ξένον οὔτ' Ἀλεξάνδρου φίλον εἴποιμ' ἂν ἐγώ σε, οὐχ οὕτω μαίνομαι, εἰ μὴ καὶ τοὺς θεριστὰς καὶ τοὺς ἄλλο τι μισθοῦ πράττοντας φίλους καὶ ξένους δεῖ καλεῖν τῶν μισθωσαμένων. Haec est illa quam Marcellinus vocat βία Δημοσθένους!

§ 67. *τῇ ὀγδόῃ*] Hoc decretum vix dubitari potest quin plane diversum fuerit ab illo quod conmemoratur II 53: καὶ τοὺς πρυτάνεις, ἐπειδὰν ἥκωσιν οἱ πρέσβεις (i. e. Philippi), ἐκκλησίαν ἐπὶ δύο ἡμέρας ποιεῖν, μὴ μόνον ὑπὲρ εἰρήνης ἀλλὰ καὶ περὶ συμμαχίας. Nam ex hoc decreto tum demum contionem vocari iubet, cum Macedones legati advenerint. Illud autem populum iubet, anteaquam legati illi ad urbem accesserint, pacis condiciones secum considerare. — Dionysia urbana a nono quoque die usque ad decimum quintum Elaphebolionis mensis habebantur. Atque ante hos ipsos festos dies consecratus erat octavus dies Aesculapio, cf. C. Hermann Alterth. II § 59. Boeckh Inscr. I 251.

προάγων] = Praeludium certaminis sive musici sive scaenici. Accentus autem huius nominis

τερον οὐδεὶς μέμνηται γεγονός, τίνα πρόφασιν ποιησάμενος; ἵνα, φησίν, ἐὰν παρῶσιν οἱ Φιλίππου πρέσβεις, βουλεύσηται ὁ δῆμος ὡς τάχιστα περὶ τῶν πρὸς Φίλιππον, τοῖς οὔπω παροῦσι πρέσβεσι προκαταλαμβάνων τὴν ἐκκλησίαν καὶ τοὺς χρόνους ὑμῶν ὑποτεμνόμενος καὶ τὸ πρᾶγμα κατασπεύδων, ἵνα μὴ μετὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἐπανελθόντων τῶν ὑμετέρων πρέσβεων ἀλλὰ μόνοι ποιήσησθε τὴν εἰρήνην.
68 μετὰ [δὲ] ταῦτα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἧκον οἱ Φιλίππου πρέσβεις· οἱ δὲ ὑμέτεροι ἀπεδήμουν παρακαλοῦντες τοὺς Ἕλληνας ἐπὶ Φίλιππον. ἐνταῦθ᾽ ἕτερον νικᾷ ψήφισμα Δημοσθένης, ἐν ᾧ γράφει μὴ μόνον ὑπὲρ τῆς εἰρήνης ἀλλὰ καὶ περὶ συμμαχίας βουλεύσασθαι, μὴ

1 γεγονὸς A[h], γενόμενον B. 2 παρῶσιν W, παρ. ἤδη A, ἤδη παρ. B. οἱ A, οἱ τοῦ B. 3 δῆμος B, φίλιππος A. 5 ἡμῶν A. 7 ὑμετέρ. k, ἡμ. x. 8 δὲ *om.* ek. 9 οἱ A, οἱ τοῦ B. ἡμέτεροι C. 11 ψηφ. νικᾷ B. 12 περὶ *add.* A. βουλ. A, ἡμᾶς βουλ. B, ὑμᾶς βουλ. Vulg.

sic variabat ut nominativus προάγων declinaretur in προαγῶνος, cf. Anecdot. Cram. II 31, 17: τὸ προάγων ὡς σύνθετον τὴν τοῦ ἁπλοῦ κλίσιν φυλάττει. Nominativi accentum eum quem restitui ex optimis libris, tuetur Arcadius p. 10, 20, Lobeck Paralip. I 201, Dindorf in Thes.

ἐν τῇ ἱερᾷ ἡμέρᾳ] Diebus festis publica negotia obire moris non erat, nisi si qua incidissent quae ad ipsum festum pertinerent, cf. Schoem. Com. 49 sq. Praeterea habebantur Athenis dies nefasti vel atri, cf. Plat. Legg. 800d: ὁπόταν ἡμέραι μὴ καθαραί τινες ἀλλ᾽ ἀποφράδες ὦσι, cf. ibid. Stallb. Quodsi Demosthenes octavo Elaphebolionis comitia haberi voluit, tametsi eo die negotia tractari nulla solebant, tamen ad ipsam ἱερομηνίαν — sic vocantur ἑορτώδεις ἡμέραι — Aesculapio illum consecratum diem non pertinuisse arbitror.

προκαταλαμβάνων] Non constituit hac rogatione Demosthenes legatis Macedonibus, anteaquam venissent, certam diem qua in contionem ad populum intromitterentur, sed praeripuit eis facultatem ne re integra ubi primum advenissent condiciones pacis ad populum deferrent.

τοὺς χρόνους ὑποτεμνόμενος] = nimia festinatione reipublicae tempora quasi furtim praecidere. Nam cum res non admodum urgeret, Athenienses, cum legati regis advenissent, anteaquam eis in contionem aditum facerent, diem eis poterant tum denique praestituere. Interim cum deliberatio libera erat tum legatorum ex Graecia reditus exspectari poterat.

§ 68. ὑπὲρ τῆς εἰρήνης] Articulus de ea re quae iamdudum in omnium ore ac votis erat.

περὶ συμμαχίας] Praepositio ista utique necessaria est, quia post negativam eandemque contrariam enuntiationem haud facile in enuntiato affirmativo animo et mente cogitari potest, nisi denuo oculis subiciatur. Accedit quod pacem illam quidem omnes volebant tueri nec iam agitabatur utrumne pax an bellum fieri vellent sed quibus fere condicionibus, quam pacem vellent, fieri placeret. Quare praepositio ὑπέρ de ista pacis constitutione maxime est adcommodata. At de

περιμείναντας τοὺς πρέσβεις τοὺς ὑμετέρους, ἀλλ' εὐθὺς μετὰ τὰ Διονύσια τὰ ἐν ἄστει, τῇ ὀγδόῃ καὶ ἐνάτῃ ἐπὶ δέκα. ὅτι δ' ἀληθῆ λέγω, τῶν ψηφισμάτων αὐτῶν ἀκούσατε.

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ.

69 *Ἐπειδὴ τοίνυν παρεληλύθει τὰ Διονύσια, ἐγίγνοντο δὲ αἱ ἐκκλησίαι, ἔν γε τῇ προτέρᾳ τῶν ἐκκλησιῶν ἀνεγνώσθη δόγμα [κοινὸν] τῶν συμμάχων, οὗ τὰ κεφάλαια διὰ βραχέων ἐγὼ προερῶ. πρῶτον μὲν γὰρ ἔγραψαν ὑπὲρ εἰρήνης ὑμᾶς μόνον βουλεύσασθαι, τὸ δὲ τῆς συμμαχίας ὄνομα ὑπερέβησαν, οὐκ ἐπιλελησμένοι, ἀλλὰ καὶ τὴν εἰρήνην ἀναγκαιοτέραν ἢ καλλίω ὑπολαμβάνοντες εἶναι·*

1 *ἡμετ.* A. 2 prius *τὰ om.* egmn. 3 *αὐτῶν add.* W. *ψηφ. ἀκούσατε* A, *ἀκ. τῶν ψηφ.* B. 6 post *τοίνυν* a *add.* *ὦ Ἀθηναῖοι,* post *Διονύσια* gmn. *παρελήλυθε* A. 7 *δὲ αἱ* B, *δεκα* (superscr. *αι*) h, *δέκα* el, *δὲ* k. *γε* W, *δὲ* C, del. Bake. post *ἐκκλ.* ponit A, post *δόγμα* B: *τῇ ὀγδόῃ ἐπὶ δέκα,* sustulit Taylor. 8 *κοινὸν* post *συμμ.* e. 9 *γὰρ om.* gmn.

societate cum Philippo ineunda nondum aut deliberatum aut scitum erat. Quocirca hanc rem Demosthenes primus deliberandam ac disceptandam proposuit. Quam ad rem nihil profecto illa praepositione (*περί*) aptius, cf. 71. II 53: *ἐκκλησίαν ἐπὶ δύο ἡμέρας ποιεῖν, μὴ μόνον ὑπὲρ εἰρήνης ἀλλὰ καὶ περὶ συμμαχίας.* Atque haec eadem rogatio est quam et hoc loco attigit et II 61 recitavit: *παρανάγνωθι δή μοι καὶ τὸ Δημοσθένους ψήφισμα ἐν ᾧ κελεύει τοὺς πρυτάνεις μετὰ τὰ Διονύσια τὰ ἐν ἄστει καὶ τὴν ἐν Διονύσου ἐκκλησίαν προγράψαι δύο ἐκκλησίας, τὴν μὲν τῇ ὀγδόῃ ἐπὶ δέκα, τὴν δὲ τῇ ἐνάτῃ ἐπὶ δέκα, ὁρίζων τὸν χρόνον καὶ προϋφαιρῶν τὰς ἐκκλησίας πρὶν ἐπιδημῆσαι τοὺς ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων πρέσβεις κτλ.*

μὴ περιμείναντας] i. e. *ὑμᾶς.*

§ 69. *προτέρᾳ*] Duas contiones de pace ac foedere fieri Demosthenes ex more maiorum iussisse videtur A. Schaefero II 207, 3, sed ex verbis illis Thucydideis *γενομένης καὶ δὶς ἐκκλησίας* rectius concluditur duplicem contionem contra consuetudinem et morem maiorum fuisse.

δόγμα] Quod omnibus paene libris (praeter unum eundemque optimum) traditur: *δόγμα κοινὸν τῶν συμμάχων,* fictum mihi videtur esse ex II 60: *ὅτι δ' ἂν βουλεύσηται ὁ δῆμος, τοῦτ' εἶναι κοινὸν δόγμα τῶν συμμάχων.*

τὰ κεφάλαια] Idemque sociorum decretum breviter adumbravit, deinde recitavit II 60.

ἀναγκαιοτέραν ἢ καλλίω] Hoc certe omnes iam tum homines videlicet sobrii sciebant pacem cum Philippo quamvis necessaria esset parum tamen honestam futuram. Demosthenes autem cum Atheniensium opes quam exiguae ad incredibilem Philippi potentiam essent, parum perspexisset, postremo cum suam suorumque spem deceptam esse vidisset, vehementer indignitate huius rei conmotus omnia Philippum auro potius et fraude quam prudentia armisque accepisse clamitabat, cf. 160: *ὅτι οὐκ ἄρ' ἡ πόλις ἡ τῶν Ἀθηναίων ἥττητο τῷ πολέμῳ ἀλλὰ*

ἔπειτα ἀπήντησαν ὀρθῶς ἰασόμενοι τὸ Δημοσθένους δω-
ροδόκημα, καὶ προσέγραψαν ἐν τῷ δόγματι ἐξεῖναι τῷ 70
βουλομένῳ τῶν Ἑλλήνων ἐν τρισὶ μησὶν εἰς τὴν αὐτὴν
στήλην ἀναγράφεσθαι μετ' Ἀθηναίων καὶ μετέχειν τῶν
ὅρκων καὶ τῶν συνθηκῶν, δύο τὰ μέγιστα προκαταλαμ-
βάνοντες, πρῶτον μὲν τὸν χρόνον τὸν τῆς τριμήνου ταῖς
τῶν Ἑλλήνων πρεσβείαις ἱκανὸν παραγενέσθαι κατασκευά-
ζοντες, ἔπειτα τὴν τῶν Ἑλλήνων εὔνοιαν τῇ πόλει κτώ-
μενοι, ἵν' εἰ παραβαίνοιντο αἱ συνθῆκαι, μὴ μόνοι μηδ'
ἀπαράσκευοι πολεμήσαιμεν, ἃ νῦν ἡμῖν παθεῖν συνέβη
διὰ Δημοσθένην. ὅτι δ' ἀληθῆ λέγω, ἐξ αὐτοῦ τοῦ δόγ-
ματος ἀκούσαντες μαθήσεσθε.

1 ἰασάμενοι e, ἰασ°άμενοι h. 3 ἐν τισὶ el. 4 αναγράφεσθαι ek, ἀναγεγράφεσθαι l, natum videlicet ex ἀν(εγ)αγρ., hinc ἀναγεγράφθαι B. 5 τὰ A[h], *om.* B. 6 μὲν οὖν τὸν B. 7 παραγ. A, γενέσθαι B. κατασκ. A[h], παρασκ. B. 8 ante κτώμενοι *add.* C: μετὰ κοινοῦ (τοῦ *add.* e) συνεδρίου, del. W. 10 ὑμῖν ael.

Φίλιππός ἐστιν ὁ τῆς εἰρήνης ἐπιθυμῶν καὶ ὁ πόλλ' ὑπισχνούμενος τοῖς Ἀθηναίοις, ἂν τύχῃ τῆς εἰρήνης. Hoc quidem Demosthenem sibi persuasisse vix credas! Nec minus vana est illa opinio quam 18, 19 aperuit: ὡς δὲ ταλαιπωρούμενοι τῷ μήκει τοῦ πολέμου οἱ τότε μὲν βαρεῖς νῦν δ' ἀτυχεῖς Θηβαῖοι φανεροὶ πᾶσιν ἦσαν ἀναγκασθησόμενοι καταφεύγειν ἐφ' ὑμᾶς· Φίλιππος, ἵνα μὴ τοῦτο γένοιτο μηδὲ συνέλθοιεν αἱ πόλεις, ὑμῖν μὲν εἰρήνην ἐκείνοις δὲ βοήθειαν ἐπηγγείλατο.

δωροδόκημα] Dem. 18, 23: καὶ μὴν εἰ τὸ κωλῦσαι τὴν τῶν Ἑλλήνων κοινωνίαν ἐπεπράκειν ἐγὼ Φιλίππῳ, σοὶ τὸ μὴ σιγῆσαι λοιπὸν ἦν ἀλλὰ βοᾶν διαμαρτύρεσθαι καὶ δηλοῦν τουτοισί.

§ 70. προσέγραψαν] Multos offendit hoc quod legatorum in Graecorum civitates dimissorum nulla hic fieret mentio, quam rem tamquam ex hoc ipso decreto Aeschines II 60 rettulerit. Contraque illud additamentum quo Graecorum civitatibus potestas fit, ut si vellent intra spatium trium mensum ad Atheniensium pacem adscribi eis liceret, in oratione quam de falsa legatione habuit frustra quaeras. Sed illud hoc loco exponere nihil adtinebat, satis indicatum his verbis: ἀπήντησαν ὀρθῶς ἰασόμενοι τὸ Δημοσθένους δωροδόκημα, de altera offensione cf. A. Schaefer II 204 sq.

δύο τὰ μέγιστα] Cf. 84: τρία τὰ μέγιστα, 141: τρία τὰ πάντων μέγιστα. Dem. 20, 10: τρία γὰρ τὰ μέγιστα ὀνείδη κτᾶται, φθονεροὺς ἀπίστους ἀχαρίστους εἶναι δοκεῖν.

ἱκανὸν παραγενέσθαι κατασκευάζοντες] Consilio callido tantum spatium quasi adornaverunt, quantum legatis Graecorum suffecturum videbatur ad Athenas veniendum (παραγενέσθαι).

μὴ μόνοι] Hoc tantum periculum pace Philocratea facta instare Atheniensium civitati etiam Demosthenes concedebat in ea oratione quam de pace habuit, cf. § 13 sqq. Quare postmodum foedere Thebano conposito Athenas quasi muro aheneo circumdedisse sibi videbatur.

ΔΟΓΜΑ ΣΥΜΜΑΧΩΝ.

71 *Τούτῳ τῷ δόγματι συνειπεῖν ὁμολογῶ καὶ ἐγὼ καὶ πάντες οἱ ἐν τῇ προτέρᾳ τῶν ἐκκλησιῶν δημηγοροῦντες· καὶ ὁ δῆμος ἀπῆλθε τοιαύτην τινὰ δόξαν ὑπειληφὼς, ὡς ἔσται μὲν ἡ εἰρήνη, περὶ δὲ συμμαχίας οὐκ ἄμεινον εἴη δια τὴν τῶν Ἑλλήνων παράκλησιν βουλεύεσθαι, ἔσται δὲ κοινῇ μετὰ τῶν Ἑλλήνων ἁπάντων. νὺξ ἐν μέσῳ, καὶ παρῆμεν τῇ ὑστεραίᾳ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. ἐνταῦθα δὴ Δημοσθένης προκαταλαβὼν τὸ βῆμα, οὐδενὶ τῶν ἄλλων παραλιπὼν*

2 *δόγματι* B, *ψηφίσματι* A, nescio an rectius? *καὶ ἐγὼ* W, *ἐγὼ* Dobr., *om.* C. 4 *ὑπειληφὼς* A, cf. I 49, *εἰληφὼς* B. 5 *δὲ τῆς* a. 6 *βουλεύεσθαι* A, *βουλεύσασθαι* B. *κοινὴ* klgmn.
7 *παρῆμεν* Cobet, sed v. Andoc. I 111: *ἐκέλευον παρεῖναι εἰς τὸ Ἐλευσίνιον . . καὶ παρῆμεν.* 8 *ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ* a. 9 *προκαταλαμβάνων* B. *Δημοσθ.* in archetypo cum excidisset, in A post *βῆμα*, in B ante *τὸ βῆμα* ponitur. *παραλείπων* Ham.

§ 71. *ἐγὼ καὶ πάντες*] Pronomen personale hic in ista hominum oppositione abesse non potest, id quod conprobatur simili loco II 61: *καὶ τὸ μὲν τῶν συμμάχων δόγμα κελεύει, ᾧ συνειπεῖν καὶ ἐγὼ ὁμολογῶ, ὑπὲρ τῆς εἰρήνης μόνον ὑμᾶς βουλεύσασθαι.* Philocratem quidem non pro illo decreto verba facere potuisse bene animadvertit A. Schaefer I 204, 2. Atque illam fortasse Aeschinis orationem adumbravit Demosth. 19, 14.

οὐκ ἄμεινον εἴη] Negatio, quae ad infinitivi notionem pertinet, addita est ei enuntiationi unde infinitivus ille pendet. Conparativum sunt certe qui dicant positum esse pro positivo, cf. G. Hermann ad Vig. 719, ubi tamen inprimis Reizii ratio attendenda est. Bremi.

παρῆμεν] Dem. Ol. I 8: *παρῆσαν ἐπὶ τουτὶ τὸ βῆμα*; atque I 64 recte Cobetus Nov. L. 221 scribi iussit: *παρήειν ἐπὶ τὸ βῆμα*, sic I 168 *διεξήειν ὡς*, 3, 191 *διεξήειν ἐπὶ σχολῆς*, 2, 14 *εἰσήειν ἡ γραφή*, 2, 211 *συμπαρήειν ἐφ' ἵππον.* At vero ante consonantem *διεξήει* legitur 1, 111. 2, 75. 109. 3, 118. *ἐπήει* 1, 60. *περιήει* 1, 170. 3, 89. *προσήει* 2, 29. 175. Franke Lectt. Aesch. 449.

προκαταλαβὼν τὸ βῆμα] Hoc crimen Demosthenes et Aeschines alter in alterum invicem saepius ingerebant. Sed tamen mihi semper hoc paene ridiculum videbatur. Nam quis est qui credat aut Demosthenem aut Aeschinem ab adversariis aut etiam a populo inpeditum, si quidem vellet, quae sentiret eloqui non potuisse? Athenienses quidem oratores interdum minus gratos et iucundos a suggestu clamoribus depulisse Isocrates locuples auctor est, at Demosthenes aut Aeschines certe non is erat qui clamoribus perterritus haesitaret. Atque in altera hac qua de agitur contione cum alios tum Demosthenem et Aeschinem et Eubulum et Philocratem multa verba fecisse dubitari iam non potest. Quibus ex orationibus num Aeschines quae aut Philocrates aut ipse dixerat ea inpudenter Demostheni inposuerit, nunc quidem vix disceptari potest: tantum mihi certum est quae Demosthenes de illa contione in oratione sua de falsa legatione rettulerit ea non omnia pro veris esse habenda, quia paulo post pacem factam turpitudinis maculam

λόγον, οὐδὲν ὄφελος ἔφη τῶν ἐχθὲς εἰρημένων εἶναι λόγων, εἰ ταῦθ᾽ οἱ Φιλίππου μὴ συμπεισθήσονται πρέσβεις, οὐδὲ γιγνώσκειν ἔφη τὴν εἰρήνην ἀπούσης συμμαχίας. οὐ γὰρ ἔφη δεῖν, καὶ γὰρ τὸ ῥῆμα μέμνημαι ὡς εἶπε διὰ 72
τὴν ἀηδίαν τοῦ λέγοντος ἅμα καὶ τοῦ ὀνόματος, ἀπορρῆξαι τὴν συμμαχίαν, οὐδὲ τὰ τῶν Ἑλλήνων ἀναμένειν μελλήματα, ἀλλ᾽ ἢ πολεμεῖν αὐτοὺς ἢ τὴν εἰρήνην ἰδίᾳ

1 *ἐχθὲς* W, *χθὲς* C. *λόγων εἶναι* a. 4 *καὶ omisso τὸ γὰρ* ek. 6 *τὴν συμμ.* W, *τὴν συμμ. τῆς εἰρήνης* A, *τῆς εἰρ. τὴν συμμ.* B, *τῆς φιλίας ἀπορρ. τὴν συμμ.* Dion. Hal. 1126. 7 *μελετήματα* el. *αὐτοὺς* C, *αὖθις* Bake. *ἰδίαν* l.

a se in alios oratores avertere studuit.

οὐδενὶ τῶν ἄλλων] Hoc certe mendacium est oratorium, cf. A. Schaefer II 215 sq. *οὐδ᾽ εἷς* = plane nullus, cf. Stallb. Gorg. 512e.

ἐχθὲς] Oratores Attici vocalibus *χθές*, consonis *ἐχθές* subiecisse videntur. Cf. Herodian II 182.

εἰ — μὴ συμπεισθήσονται] Hoc quisquis dixit, adcommodata est ea oratio Atheniensium rebus quae tum fuerunt.

ουδὲ γιγνώσκειν κτλ.] Erat certe moris veterum et Graecorum et Romanorum ut cum pacem facerent simul amicitiam et societatem iungerent. Nec vero hae duo condiciones semper coniunctim ferebantur. Nam decennali bello confecto primum Athenienses cum Lacedaemoniis pacem conposuerunt, deinde foedus etiam adiunxerunt.

§ 72. *ῥῆμα*] Hoc non modo verbum intellegit (*ἀπορρῆξαι*) sed universum dictum vel sententiam his verbis expressam, cf. Plat. Protag. 343b: *καὶ δὴ καὶ τοῦ Πιττακοῦ ἰδίᾳ περιεφέρετο τοῦτο τὸ ῥῆμα ἐγκωμιαζόμενον ὑπὸ τῶν σοφῶν· „τὸ χαλεπὸν ἐσθλὸν ἔμμεναι“.* 342e de breviloquentia Lacedaemoniorum: *εἰδότες ὅτι τοιαῦτα οἷόν τε εἶναι ῥήματα φθέγγεσθαι τελέως πεπαιδευμένον ἐστὶν ἀνθρώπου.* 343a: *ῥήματα βραχέα ἀξιομνημόνευτα.* Vocabulum ipsum sive nomen sive verbum vocatur *ὄνομα*, cf. Plato Cratyl. 423b: *ὄνομα ἄρα ἐστὶν . . μίμημα φωνῆς ἐκείνου ὃ μιμεῖται καὶ ὀνομάζει ὁ μιμούμενος τῇ φωνῇ ὃ ἂν μιμῆται.* Protag. 342c: *τὰ ὀνόματα οὐκ ἠπίστατο ὀρθῶς διαιρεῖν.* Cf. Ritschl Opusc. I 88.

ἀπορρῆξαι] sc. *ἀπὸ τῆς εἰρήνης*. Genetivum solum nec ceteri Graeci nec Aeschines aut Demosthenes addiderunt, ortus est ex Scholicorum interpretatione supra versum adscripta. *ἀπορρῆξαι* autem *τὴν συμμαχίαν* significat: societatem quasi rumpere, vel divellere unum ab altero cum haec duo natura sint coniuncta et quasi unum corpus efficiant. Hoc vero videtur Aeschini magis enorme quam altum, magis inmodicum quam grande, magis vastum quam magnificum. Nec vero hoc multo audentius quam illud *ἀπορρῆξαι βίον, πνεῦμα, ψυχήν*, sed haec dicta sunt poetarum ut Aeschyli ut Euripidis, quorum condicio alia est atque oratorum. At illud conparari potest quod Dem. Phil. III 61 dixit: *οὕτω δ᾽ ἀθλίως διέκειντο, ὥστε οὐ πρότερον ἐτόλμησεν οὐδεὶς τοιούτου κακοῦ προσιόντος ῥῆξαι φωνήν, πρὶν διασκευασάμενοι πρὸς τὰ τείχη προσῄεσαν οἱ πολέμιοι*, quam dictionem nescio an imitatus est Vergil. Aen. II 129.

πολεμεῖν αὐτούς] = *μόνους*. Sic iam Homerus Θ 99: *Τυδείδης δ᾽ αὐτός περ ἐών*, inde omnes fere cum poetae tum scriptores, cf. Stallb. Plat. Phaed. 63c. At-

ποιεῖσθαι. καὶ τελευτῶν ἐπὶ τὸ βῆμα παρακαλέσας Ἀντίπατρον ἐρωτήματ' ἄττ' ἠρώτα, προειπὼν μὲν ἃ ἐρήσεται, προδιδάξας δὲ ἃ χρὴ κατὰ τῆς πόλεως ἀποκρίνασθαι. καὶ τέλος ταῦτ' ἐνίκα, τῷ μὲν λόγῳ προσβιασαμένου Δημο-
73 σθένους, τὸ δὲ ψήφισμα γράψαντος Φιλοκράτους. ὃ δὲ ἦν ὑπόλοιπον αὐτοῖς, Κερσοβλέπτην καὶ τὸν ἐπὶ Θρᾴκης τόπον ἔκδοτον ποιῆσαι, καὶ τοῦτ' ἔπραξαν ἕκτῃ φθίνοντος τοῦ ἐλαφηβολιῶνος μηνός, πρὶν ἐπὶ τὴν ὑστέραν ἀπαίρειν πρεσβείαν τὴν ἐπὶ τοὺς ὅρκους Δημοσθένην·

2 ἐρωτήματ' ἄττ' W, ἐρώτημα A, ἐρώτημά τι B. εἰρήσεται gmn. 3 περὶ τῆς πόλ. a. 4 ἐνίκησε l. προσβιασ. Reiske, προβιασ. C. 8 ἐλαφηβ. μηνὸς A, ἐλαφηβ. B, cf. § 98. 67.

que latine etiam sic ipse = solus dicitur (= er für sich).

Ἀντίπατρον] Principem videlicet legationis, in qua praeter illum Parmenio et Eurylochus fuisse dicuntur, cf. Dinarch. I 28: τοῖς πρέσβεσιν τοῖς μετ' Ἀντιπάτρου δεῦρ' ἐλθοῦσιν. Cf. A. Schaefer II 198, 2.

ἐρωτήματ' ἄττ' ἠρώτα] Demosthenem non unum aliquid sed plura interrogasse, ad quae responderet Antipater, vel ex proximis deinceps verbis apparet: προειπὼν μὲν ἃ — προδιδάξας δ' ἃ —. Accedit quod pronomen ἄττα in libris mscr. persaepe obscuratum ut Latinorum nescio quae etiam ironiae inservit, cf. Ast Lex. Plat. I 305. Bekk. Anecd. I 460: ἄττα· σημαίνει μὲν ἡ φωνὴ τὸ τινά, ὁπότε ψιλοῦται, ἢ καὶ τὸ ὀλίγα (i. e. ironice) ἢ παραπλήσιον· ὁπότε δὲ δασύνεται, τὸ ἅτινα, ὅπερ οἱ Ἴωνες ἅσσα λέγουσι. Cf. Dem. 19, 304: ἅττα μέν ποτε διελέχθη, αὐτὸς ἂν εἰδείη.

προσβιασαμένου] Plat. Cratyl. 410a: οὐ τοίνυν δεῖ ταῦτα προσβιάζεσθαι, ἐπεὶ ἔχοι γ' ἄν τις εἰπεῖν περὶ αὐτῶν. Plat. ep. VII 331b: μὴ ἐθέλοντά γε προσβιαζοίμην. Aeschines igitur quodammodo excusare studet Athenienses, cum eos quamvis invitos et repugnantes Demosthenis vi oratoria coactos quasi et inpulsos esse dicit, ut pacem Philocratis decernerent et amplecterentur. At quod in libris mscr. est προβιασαμένου nec graecum est et ab huius loci ratione prorsus alienum.

§ 73. Demosthenes cum falsae legationis Aeschinem accusaret, cum alia tum hoc ei iniuria obiectabat, Cersobleptem regem Thraciae mora et tergiversatione alterius legationis Philippo proditum esse. Et hoc quidem crimen Aeschines satis iustis et probis argumentis tum refutavit: nunc quod telum olim Demosthenes in adversarium contorserat, hic in ipsum illum rettudit.

ἕκτῃ φθίνοντος] = quarto et vicesimo Elaphebolionis die. Namque menses triginta dierum Athenienses in ternas decadas dividebant. Ac prima decas appellabatur μηνὸς ἱσταμένου, ἀρχομένου μηνός, altera μεσοῦντος, tertia φθίνοντος, λήγοντος. Sed plerumque secundae decadis dies sic notabantur, ut exempli gratia undecimus dies non πρώτη μεσοῦντος, sed potius πρώτη ἐπὶ δέκα nominaretur, deinceps δευτέρα, τρίτη ἐπὶ δέκα. Tertiae denique decadis dies ab extremo ita numerabantur ut ἐνάτη φθίνοντος totius mensis fuerit primus et vicesimus (= 30—9), ὀγδόη φθίνοντος alter et vicesimus (30—8).

ὁ γὰρ μισαλέξανδρος καὶ μισοφίλιππος ὑμῖν οὑτοσὶ ῥήτωρ δὶς ἐπρέσβευσεν εἰς Μακεδονίαν, ἐξὸν μηδὲ ἅπαξ, ὁ νυνὶ κελεύων τῶν Μακεδόνων καταπτύειν. εἰς δὲ τὴν ἐκκλησίαν, τὴν τῇ ἕκτῃ λέγω, καθεζόμενος βουλευτὴς ὢν ἐκ παρασκευῆς, ἔκδοτον Κερσοβλέπτην μετὰ Φιλοκράτους ἐποίησε. λανθάνει γὰρ ὁ μὲν ἐν ψηφίσματι παρεγγράψας, 74
ὁ δ' ἐπιψηφίσας, „ἀποδοῦναι δὲ τοὺς ὅρκους τοῖς πρέ-

1 ἡμῖν A. οὗτος A. 2 ἐν Μακεδονίᾳ B. 3 καταπλύειν l. 4 λέγω *om.* n, post καθεζ. agm[2]. 6 ὁ μὲν Bake, ὁ μὲν φιλοκράτης C. post ψηφ. *add.* C: μετὰ τῶν ἄλλων γραμμάτων, del. W. 7 ὁ δ' ἐπιψηφίσας Δημοσθένης C, *em.* Bake. Ante ἀποδοῦναι in C est: ἐν ᾧ γέγραπται, *del.* Markland. δὲ *add.* A.

εἰς Μακεδονίαν] Eum qui in Macedonia legatus fuisset Graeci non dicebant *ἐν Μακεδονίᾳ* sed *εἰς Μακεδονίαν πρεσβεῦσαι*, quia is qui legationem obiret in aliquem locum contendere videretur, cf. 2, 146. 134. 149. 164. 139. 142. 1, 120. 3, 138. 145. 162. Ex his exemplis elucet, non modo *πρεσβεύειν εἴς τινα*, sed etiam *πρός τινα* et *ἐπί τινα* dictum esse. Cf. Franke Acta Soc. Gr. II 41. Nec inmerito exprobravit Aeschines Demostheni, quod, quamquam semper odio et ira Macedonum se arsisse nunc simularet, tamen non semel sed bis legationem ad Philippum suscepisset. Hoc enim fieri non potuit, nisi aliquando ipse paci studeret et amicitiae Macedonum, quam eo tempore quo causam pro Ctesiphonte dicebat tamquam pestem aversari videbatur.

καθεζόμενος] sc. *ἐπὶ τῶν βάθρων* vel *ἐπὶ τοῦ βήματος*, cf. ad § 3 et 4, Frohberger ad Lys. Agor. 37: *οἱ μὲν γὰρ τριάκοντα ἐκάθηντο ἐπὶ τῶν βάθρων, οὗ νῦν οἱ πρυτάνεις καθέζονται*, ubi res agitur in senatu. Verbum igitur proprium est de eis qui aut in senatu aut in contione praesident. Atque cum hoc verbo coniunctum *εἰς τὴν ἐκκλησίαν* significat, Demosthenem illo tempore ad hanc ipsam contionem habendam et moderandam sorte esse destinatum, cf. 2, 82: *λαγχάνει προεδρεύειν*.

§ 74. *παρεγγράψας*] Decreto alicui aliquid adicere est *προσγράφειν*, quocum verbo etiam praepositio *ἐν* et dativus casus consociantur. Quodsi Aeschines *παρεγγράψας* dixit, Philocrati et Demostheni fraudem atque insidias exprobravit, cf. II 76: *Κλεοφῶν δ' ὁ λυροποιὸς παρεγγραφεὶς αἰσχρῶς πολίτης*. 2, 177: *ἄνθρωποι παρέγγραπτοι γεγενημένοι πολῖται*. Harp. 156, 17: *ἐκωμῳδοῦντο δὲ ὡς ῥᾳδίως δεχόμενοι τοὺς παρεγγράπτους*, cf. Pollux III 55. 57. VIII 18. Hesych. III 279. Nec tamen ista opprobrii notio in ipso verbo haeret, sed contextu rerum et verborum efficitur, cf. Plato Legg. VI 753c: *φέρειν δ' ἐπὶ τὸν τοῦ θεοῦ βωμὸν ἕκαστον, εἰς πινάκιον γράψαντα τοὔνομα πατρόθεν, παρεγγράφειν δὲ καὶ τὸ αὑτοῦ κατὰ ταὐτὰ οὕτως ὄνομα.*

ἀποδοῦναι δὲ] Hac ipsa particula *δὲ* artificiose orator indicavit additamentum aliquod ad integram rogationem esse factum. Rem ipsam accuratius pertractavit Aeschines II 81 sqq. Aleximachus igitur Pelex hoc tulerat: *ἀποδοῦναι τοὺς ὅρκους Φιλίππῳ μετὰ τῶν ἄλλων συμμάχων τὸν ἥκοντα παρὰ Κερσοβλέπτου*. Qua de rogatione Demosthenes populum in suffragia mittere recusavit. Hac in re quamquam postremo populi voluntas vicit, cf. § 84, tamen Aleximachi rogatio elusa esse videtur eo Philocratis decreto

σβεσι τοῖς παρὰ Φιλίππου ἐν τῇδε τῇ ἡμέρᾳ τοὺς συνέδρους τῶν συμμάχων.“ παρὰ δὲ Κερσοβλέπτου σύνεδρος οὐκ ἐκάθητο· γράψας δὲ τοὺς συνεδρεύοντας ὀμνύναι τὸν
75 Κερσοβλέπτην οὐ συνεδρεύοντα ἐξέκλησε τῶν ὅρκων. ὅτι δ' ἀληθῆ λέγω, ἀνάγνωθί μοι, τίς ἦν ὁ ταῦτα γράφων καὶ τίς ὁ ταῦτα ἐπιψηφίζων.

ΨΗΦΙΣΜΑ. ΠΡΟΕΔΡΟΣ.

Καλὸν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καλὸν ἡ τῶν δημοσίων πραγμάτων φυλακή· ἀκίνητον γάρ ἐστι καὶ οὐ συμμετα-

1 τοῖς *om.* el. 2 δὲ *om.* gmn. κερσοβλέπτη e. 4 ἐξέκλεισε C. 5 γράφων A, γράψας B. 6 καὶ τίς B, καὶ τίς ἦν A. ἐπιψηφίζων W, ἐπιψηφίσας A[h], ἐπιψηφίσας πρόεδρος B. 7 *ΠΡΟΕΔΡΟΙ* ek, *om.* a. 9 γραμμάτων kl, πραγμάτων Be Alex. Rhet. III 20. μεταπίπτει C, *em.* M.

quod in Ctesiphontea commemoravit Aeschines. Atque in praetorio nec a Demosthene nec ab Aeschine, sed, ut par erat, a praetoribus Cersobleptis legatus reiectus est, quod rex non esset in eorum sociorum numero qui perpetuum Athenis haberent concilium (συνέδριον).

§ 75. ὁ ταῦτα γράφων] Participium praesentis vel si malis inperfecti optime conciliari et coniungi potest cum inperfecto ἦν, cf. Dem. 19, 304: οὐχ ὁ μὲν γράφων τὸ ψήφισμα Εὔβουλος ἦν, ὁ δὲ πρεσβεύων εἰς Πελοπόννησον Αἰσχίνης οὑτοσί; Nec vero illud probari potest, quod in optimis libris eadem repetita interrogatione simul verbum ἦν repetitur, quod fieri posset si coniunctio καὶ tolleretur, sed cf. 2, 19: ἵνα εἰδῶσιν οἱ δικασταὶ τίς ἦν ὁ τοῦ Φιλοκράτους ἑταῖρος καὶ τίς ὁ τὰς δωρεὰς Ἀριστοδήμῳ φάσκων πείσειν δοῦναι τὸν δῆμον. Dem. 18, 25: ἐκ τούτων εἴσεσθε τίς ἦν ὁ Φιλίππῳ πάντα συναγωνιζόμενος καὶ τίς ὁ πράττων ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τὸ τῇ πόλει συμφέρον ζητῶν. Mirum autem est quod in libris participia diversorum temporum, γράφων et ἐπιψηφίσας, uno ordine iuxta conlocantur. Nam si diceret „quis erat qui tum haec rogabat“ cur non idem diceret „quis erat qui tum haec in suffragia dabat“? An huius rei actionem non tam cogitationi subicere quam facti memoriam renovare voluerat? An veluti γράφων in altera parte librorum sic in omnibus ἐπιψηφίζων depravatum et mutatum est in aoristi formam? In hanc sententiam postremo inclinaveram.

καλόν — καλόν] Testimonia et argumenta, quibus aliqua res conprobata videatur, subsecuntur fere semper amplificationes, quibus iudicum animi conmoveantur. Quare orator quasi in sua causa exsultare videtur. Gravitati autem et acrimoniae inservit eiusdem verbi repetitio (ἐπαναφορά), cf. Cornif. IV § 19.

δημοσίων πραγμάτων φυλακή] Haec scriptura quae non modo codicum sed etiam Aristidis et Alexandri auctoritate nititur, cf. Rhet. Gr. Speng. II 463, III 20, quamquam plurimi γραμμάτων praeferendum putaverunt, tamen mihi unice vera et proba videtur. Illa enim locutione designatur omnium rerum publicarum conservatio, hac autem tantummodo rerum publice scriptarum conservatio. Non autem illud solum ab Aeschine laudatur, quod publica scripta religiose serventur, sed quod publicarum actionum memoria scriptis videlicet publi-

πίπτει τοῖς αὐτομολοῦσιν ἐν τῇ πολιτείᾳ, ἀλλ' ἀπέδωκε τῷ δήμῳ, ὁπόταν βούληται, συνιδεῖν τοὺς πάλαι μὲν πονηροὺς ἐκ μεταβολῆς δ' ἀξιοῦντας εἶναι χρηστούς.

Ὑπόλοιπον δέ μοι τὴν κολακείαν διεξελθεῖν. Δημο- 76 *σθένης γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐνιαυτὸν βουλεύσας οὐδεμίαν φανήσεται πρεσβείαν εἰς προεδρίαν καλέσας, ἀλλὰ τότε πρῶτον πρέσβεις εἰς προεδρίαν ἐκάλεσε καὶ προσκε-*

1 τοῖς ἀντιμεταβαλλομένοις αὐτομολοῦσιν A. τῇ *om.* B. ἀπέδωκε A, ἐπέδωκε B. 4 δέ μοι W, δ' ἐστί μοι A, δέ μοί ἐστι B. κολακείαν αὐτοῦ B. 5 ὦ ἄ. Ἀ. *add.* A. οὐδεμίαν πώποτε B. 6 φανήσεται A, φανεῖται B. 7 πρῶτον W, πρῶτον καὶ μόνον A, μόνον καὶ πρῶτον B.

cis retineatur. *Πράγματα* denique proprie dicitur de publicis actis, cf. ad § 152.

τοῖς αὐτομολοῦσιν] Optime Schol.: *οἱονεὶ τὰ τῶν πολεμίων φρονοῦσι καὶ μεταβάλλουσιν ἑαυτούς.* Sed ne quis dubitare posset, qua ratione hoc verbum translatum esset, ipse addidit Aeschines *ἐν τῇ πολιτείᾳ.* Ac nescio an orator memoriam Homerici Martis renovare voluerit qui *E* 831. 889 *ἀλλοπρόσαλλος* appellatur: sed cf. etiam I 159: *οὐκοῦν μὴ καταλιπὼν ἣν εἶλον συμμορίαν αὐτομολήσῃς εἰς τὰς τῶν ἐλευθέρων διατριβάς.*

ἀπέδωκε] = permittit, concedit, frequentissime coniungitur cum infinitivo, nusquam *ἐπιδιδόναι.* Potuit autem pro conposito verbo etiam simplex eligi.

πάλαι πονηρούς] Lys. 30, 1: *ἐὰν ἀποφαίνωσι (οἱ κατήγοροι) τοὺς φεύγοντας πάλαι πονηροὺς ὄντας.*

§ 76. *ὑπόλοιπον δέ μοι*] Verbum substantivum *ἐστί* in hac dictione haud raro omissum est, cf. II 81: *περὶ δὲ Κερσοβλέπτου καὶ Φωκέων καὶ τῶν ἄλλων ἃ πρὸς τούτοις διαβέβλημαι ὑπόλοιπον εἰπεῖν.* Quo ex loco facile intellegitur ad varietatem librorum § 103 emendandum esse: *ὑπόλοιπον δ' εἰπεῖν.*

φανήσεται] Hanc futuri formam ex optimis libris iam Bremius restituit. Nec vero idem cum hac forma conparare debuit I 4 *φανεῖσθε*, quo loco hoc verbum non obiectivam sed potius subiectivam vim habet = sibi videri, putare, non videri, apparere. Hac significatione Aeschines constanter *φανήσομαι, φανήσεται κτλ.* usurpavit. Nec aliter Demosthenes.

εἰς προεδρίαν] Prima sedes erat aut in certaminibus aut in theatro haud procul ab orchestra, apud Romanos cum chori nullae essent partes in ipsa orchestra. Qua sede honorabantur cives de republica bene meriti, praeterea fiebat ut altera civitas alteram beneficiis acceptis in publicis certaminibus hoc honore afficeret, cf. Herod. I 54: *Δελφοὶ δὲ ἀντὶ τούτων ἔδοσαν Κροίσῳ καὶ Λυδοῖσι προμαντηίην καὶ ἀτελείην καὶ προεδρίην καὶ ἐξεῖναι τῷ βουλομένῳ αὐτῶν γενέσθαι Δελφὸν ἐς τὸν αἰεὶ χρόνον.* Inde patet non omnes omnium populorum legatos tanto honore ornatos esse, quod Boeckhius quoque Staatsh. I 336 addubitare videtur. Nam si iste mos volgaris fuisset, non adulationem quandam incredibilem Aeschines Demostheni obiectare posset. Magnis autem Dionysiis Antipatrum Athenis adfuisse, ex eis quae supra conmemorata sunt patet.

προσκεφάλαια] = cervicalia, *φοινικίς* = vestis stragula eademque purpurea, qua sedes exornabatur. Nec enim *περιεπέ-*

φάλαια ἔθηκε καὶ φοινικίδας περιεπέτασε καὶ ἅμα τῇ ἡμέρᾳ ἡγεῖτο τοῖς πρέσβεσιν εἰς τὸ θέατρον, ὥστε καὶ συρίττεσθαι διὰ τὴν ἀσχημοσύνην. καὶ ὅτ' ἀπῇσαν, ἐμισθώσατο αὐτοῖς τρία ζεύγη ὀρικὰ καὶ προὔπεμψεν εἰς Θήβας, καταγέλαστον τὴν πόλιν ποιῶν. ἵνα δ' ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως μείνω, λαβέ μοι τὸ ψήφισμα τὸ περὶ τῆς προεδρίας.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

77 Οὗτος τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὁ τηλικοῦτος τὸ

3 ἀσχημ. W, ἀσχημ. καὶ τὴν κολακείαν a, ἀσχ. καὶ κολ. x. ἀπῇσαν Cob., ἀπήεσαν C, post hoc verbum in C *add.*: εἰς Θήβας, *del.* Taylor. 4 ὀρεικὰ e, ὀρικὰ (ει) gnh, βοῶν a. προὔπεμψεν Taylor, τοὺς πρέσβεις προὔπ. C. 5 ἐγκαταγέλαστον gmn. Totum hoc κ. τ. π. π. ante ἐμισθώσατο ponit *a*, cf. § 34. 6 ὑπὲρ A.

τασε hoc modo declarat vestem purpuream pedibus esse substratam.

τρία ζεύγη ὀρικά] Schol. ἡμιόνων ὀχήματα τρία. Moeris 204: ὀρικὸν ζεῦγος Ἀττικοί, ἡμιονικὸν Ἕλληνες. Harp. 139: ὀρικὰ ζεύγη τὰ τῶν ὀρέων, τουτέστι τῶν ἡμιόνων, Αἰσχ. ἐν τῷ περὶ τῆς παραπρεσβείας (§ 111)· ὅτι γὰρ ὀρέας ἐκάλουν τὰς ἡμιόνους καὶ Ὅμηρος (*Α* 50 ω 224) καὶ Ἀριστοφάνης ἐν Βατράχοις (292) δηλοῖ. Thom. Mag. 253: ὀρεικὸν ζεῦγος, οὐχ ἡμιονικόν, cuius rei testem attulit Synesium ep. III 160c, ubi ὀρικόν legitur, et nescio quem Aeschinem, cuius haec verba exscripsit: ἐπὶ τὸ ζεῦγος ἀναβιβασαμένη τὸ ὀρεικόν. Mirum est quod et nostro loco liber orthographicis in rebus longe optimus et § 111 alterius orationis aliquot codices ὀρεικά praebent.

προὔπεμψεν] = prosequebatur, cf. II 111: καὶ συμπαρήει ἐφ' ἵππου. Parum commode defendit Demosthenes adulationis crimen 19, 235. 18, 28.

§ 77. 77—78: Amplificationis causa, ubi adulationem Demosthenis erga Philippi legatos exposuit, extemplo transiit ad contrariam eiusdem hominis petulantiam et protervitatem describendam. Quo contrario Demosthenem non modo in invidiam sed in contemptum hominum adducere conatur. Philippus autem Aegis ab Pausania interemptus est Ol. 111, 1 (= 336). Unde apparet ab Aeschine Demosthenis diversam rationem et actionem notari, non designari temporum diversitatem, quasi vero idem homo eundem Philippum eodem tempore nunc vivum adulatus sit nunc mortuum insultaverit. Hoc certe artificium est insidiosum. At macula tamen aliqua in Demosthenis vita haeret, qui summa profecto petulantia tristi Philippi exitu tripudiaverit, Alexandri adulescentiam maxima cum levitate contempserit. Atque Demosthenis proterva laetitia eo magis mihi abominanda videtur, quod paulo ante Athenienses publice iusserant: ἄν τις ἐπιβουλεύσας Φιλίππῳ τῷ βασιλεῖ καταφύγῃ πρὸς Ἀθηναίους, παραδόσιμον εἶναι τοῦτον. Diod. 16, 92. A. Schaefer III 79. Ceterum cf. Aesch. 160. 219. Plut. Dem. 22: ἐγὼ δ' ὡς μὲν ἐπὶ θανάτῳ βασιλέως ἡμέρως οὕτω καὶ φιλανθρώπως ἐν οἷς ηὐτύχησε χρησαμένου πταίσασιν αὐτοῖς στεφανηφορεῖν καλῶς εἶχε καὶ θύειν, οὐκ ἂν εἴποιμι· πρὸς γὰρ τῷ νεμεσητῷ καὶ ἀγεννὲς ζῶντα μὲν τιμᾶν καὶ ποιεῖσθαι πολίτην, πεσόντος δ' ὑφ' ἑτέρου μὴ φέ-

μέγεθος κόλαξ πρῶτος διὰ τῶν κατασκόπων τῶν παρὰ Χαριδήμου πυθόμενος τὴν Φιλίππου τελευτὴν τῶν μὲν θεῶν συμπλάσας ἑαυτῷ ἐνύπνιον κατεψεύσατο, ὡς οὐ παρὰ Χαριδήμου τὸ πρᾶγμα πεπυσμένος ἀλλὰ παρὰ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἀθηνᾶς, οὓς μεθ' ἡμέραν ἐπιορκῶν νύκτωρ φησὶν ἑαυτῷ διαλέγεσθαι καὶ τὰ μέλλοντα ἔσεσθαι προλέγειν, ἑβδόμην δ' ἡμέραν τῆς θυγατρὸς αὐτῷ τετελευτηκυίας, πρὶν καὶ πενθῆσαι καὶ τὰ νομιζόμενα ποιῆσαι, στεφανωσάμενος καὶ λευκὴν ἐσθῆτα λαβὼν ἐβουθύτει

3 ἑαυτῶν l. 8 πρὶν καὶ W, πρὶν ἢ A, πρὶν B.

ρειν τὴν χαρὰν μετρίως, ἀλλ' ἐπισκιρτᾶν τῷ νεκρῷ καὶ παιωνίζειν, ὥσπερ αὐτοὺς ἀνδραγαθήσαντας.

τῶν παρὰ Χαριδήμου] Charidemus iste quis et qualis fuerit satis notum est ex Aristocratea Demosthenis. Illo autem tempore quibus in locis fuerit, quam partem reipublicae tenuerit, nihil plane constat. Videtur tum cum inperio aut in insulis aut in Chersoneso fuisse, unde per speculatores quid in Macedonia ageretur attentis auribus oculisque observabat.

ἐνύπνιον κατεψεύσατο] Istam fallaciam Demosthenis vel Plutarchus illius laudator auctoritate sua confirmavit: *ἔγνω μὲν οὖν κρύφα τὴν τοῦ Φιλίππου τελευτήν, προκαταλαμβάνων δὲ τὸ θαρρεῖν ἐπὶ τὰ μέλλοντα τοὺς Ἀθηναίους προῆλθε φαιδρὸς εἰς τὴν βουλὴν ὡς ὄναρ ἑωρακώς, ἀφ' οὗ τι μέγα προσδοκᾶν Ἀθηναίοις ἀγαθόν· καὶ μετ' οὐ πολὺ παρῆσαν οἱ τὸν Φιλίππου θάνατον ἀπαγγέλλοντες.*

ἑβδόμην δ' ἡμέραν κτλ.] Plutarchus: *καὶ προῆλθεν ὁ Δημοσθένης ἔχων λαμπρὸν ἱμάτιον ἐστεφανωμένος ἑβδόμην ἡμέραν τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ τεθνηκυίας, ὡς ὁ Αἰσχίνης φησὶ λοιδορῶν ἐπὶ τούτῳ καὶ κατηγορῶν αὐτοῦ μισοτεκνίαν.* Genetivus autem absolutus cum accusativo temporali coniunctus conparari potest cum illa Latinorum consuetudine, qua temporali notioni et numerali ordinario subiciunt sententiam per quam adiunctam: septimo die quam filia erat mortua, pro postquam, cf. Thuc. 8, 23: *καὶ τρίτην ἡμέραν αὐτοῦ ἥκοντος αἱ Ἀττικαὶ νῆες ἔπλεον ἐς Λέσβον.*

ἐβουθύτει καὶ παρενόμει] Eodem temporis momento et hostiam simul inmolabat et nefarium scelus conmittebat, cum filiae mortem luctumque neglegeret et quasi insultaret, cf. Herod. 7, 238 (de Xerxe qui modo Leonidae corpus detruncaverat): *οὐ γὰρ ἄν κοτε ἐς τὸν νεκρὸν ταῦτα παρενόμησε* = perpetravisset *παρὰ τὰ νομιζόμενα*, cf. I 14. Paulo diversum *παράνομόν τι ποιεῖν εἴς τινα* I 15. Quare hoc verbum verum esse existimo sed nescio an Aeschines scriptum reliquerit: *λευκὴν ἐσθῆτα λαβὼν ἅμ' ἐβουθύτει καὶ παρενόμει.* Ceterum hoc exemplum in consolatoriis scholis frequentatum fuisse statuit Wyttenbach ad Plut. Consol. Apoll. 119b, cf. Cic. Tusc. III 63: Sed haec omnia faciunt opinantes ita fieri oportere. Itaque ut Aeschines in Demosthenem invehitur, quod is septimo die post filiae mortem hostias inmolavisset! At quam rhetorice, quam copiose! Quas sententias conligit, quae verba contorquet! Ut licere quidvis rhetori intellegas; quae nemo probaret, nisi insitum illud in animis haberemus, omnes bonos interitu suo-

καὶ παρενόμει, τὴν μόνην ὁ δείλαιος καὶ πρώτην αὐτὸν 78 *πατέρα προσειποῦσαν ἀπολέσας. καὶ οὐ τὸ δυστύχημα ὀνειδίζω, ἀλλὰ τὸν τρόπον ἐξετάζω. ὁ γὰρ μισότεκνος καὶ πονηρὸς πατὴρ οὐκ ἄν ποτε γένοιτο δημαγωγὸς χρηστός, οὐδὲ ὁ τὰ φίλτατα καὶ οἰκειότατα σώματα μὴ στέργων οὐδέποτ' ἂν ὑμᾶς περὶ πολλοῦ ποιήσαιτο τοὺς ἀλλοτρίους, οὐδ' ὅστις ἐστὶν οἴκοι φαῦλος, οὐδέποτ' ἦν ἐν Μακεδονίᾳ καλὸς κἀγαθός· οὐ γὰρ τὸν τρόπον ἀλλὰ τὸν τόπον μετήλλαξεν.*

1 *παρενόμει* kgmn, *παρηνόμει* g, *παρηνόμει* ela Plut. Consol. 119 b, *παρῴνει* Dobr. 4 *πονηρὸς πατήρ* l, *πατὴρ πονηρός* x, fort. *ἰδίᾳ πονηρός*. 6 *οὐδέποτ' ἂν* W, *οὐδέ ποθ'* C. *ἡμᾶς* agm. *πολλοῦ* A, *πλείονος* B. *ποιήσαιτο* A, *ποιήσεται* B. post *ἀλλοτρίους add.* C: *οὐδέ γε ὁ ἰδίᾳ πονηρὸς οὐκ ἂν γένοιτο δημοσίᾳ χρηστός*, *del.* W. 8 post *Μακεδονίᾳ add.* C: *κατὰ τὴν πρεσβείαν*, *del.* Bekk. *τόπον* el. Dobree, Cobet, *τόπον μόνον* Bk.

rum quam gravissime maerere oportere.

τὴν μόνην καὶ πρώτην] Huius formulae plurima exempla congessit Fritzsche Quaest. Luc. 12, cf. Dem. de pace 5; 19, 302; Phorm. 30, de Rhod. lib. 5, cf. infra § 76. Lepide perstrinxit hanc dictionem Luc. Demonax c. 29: *καὶ μήν, εἰ μὲν πρῶτος, οὐ μόνος, εἰ δὲ μόνος, οὐ πρῶτος.*

§ 78. *ὀνειδίζω — ἐξετάζω*] Tiberius de fig. Speng. III 74: *τῶν δὲ παρισώσεων τὸ μέν ἐστι ὁμοιόπτωτον, τὸ δὲ ὁμοιοτέλευτον*, quod Cornificius IV 27—28 conpar vocat et exornationem similiter cadentem, cf. § 94. Aeschines hac exornatione raro utitur, Isocratis plurima exempla inveniuntur, cuius paene tota oratio XXI ex conparibus est conposita, cf. Kayser Cornif. p. 292. Nostro loco conpar efficitur simul sententiis contrariis ex conparatione relatis: nam *τὸ δυστύχημα ὀνειδίζειν* et *τὸν τρόπον ἐξετάζειν* contraria sunt si non verbis at sententiis.

μισότεκνος] Hoc non pro substantivo sed pro adiectivo est habendum quod referatur ad *πατήρ*. Nec enim quicumque liberos oderunt crimen tantum subeunt quantum ille qui liberos quos ipse procreaverit odio tamquam persequatur.

δημαγωγὸς χρηστός] II 149: *Ἀφόβητος δ' οὑτοσὶ πεπρεσβευκὼς μὲν ὑπὲρ ὑμῶν ἀξίως τῆς πόλεως, καλῶς δὲ καὶ δικαίως τῶν ὑμετέρων προσόδων ἐπιμεληθείς, καὶ πεπαιδοποιημένος κατὰ τοὺς νόμους.* Haec quasi pignora tradebat civitati qui publica negotia suscepturus esset, cf. II 152. 177.

περὶ πολλοῦ ποιήσαιτο] II 180: *ὅσοι μὲν ὑμῶν πατέρες εἰσὶ παίδων ἢ νεωτέρους ἀδελφοὺς περὶ πολλοῦ ποιεῖσθε.* Plato Symp. 180 a.

τοὺς ἀλλοτρίους] Cui notioni oppositum est *οἱ προσήκοντες*, cf. Plato Symp. 179 c.

τὸν τόπον] In contenta contrariorum enuntiatione adverbium *μόνον* locum non habere post Dobreum recte animadvertit Cobet ad Hyp. Epitaph. 36. Cf. § 173. Adnominatio autem (*παρονομασία*) praeclarissima est. Nam cum ad res dissimiles similiter sonantia verba adconmodantur, quod probare voluit orator sententia, hoc quasi inculcat auribus ipso verborum sono. Haec certe non tantummodo venustas inmutatione litterae quaesita! Cf. Cic. Or. 84.

Πόθεν οὖν ἐπὶ τὴν μεταβολὴν ἦλθε τῶν πραγμάτων, 79
οὗτος γάρ ἐστιν ὁ δεύτερος καιρὸς, καὶ τί ποτ' ἐστὶ τὸ
αἴτιον, ὅτι Φιλοκράτης μὲν ἀπὸ τῶν αὐτῶν πολιτευμά-
των Δημοσθένει φυγὰς ἀπ' εἰσαγγελίας γεγένηται, Δη-
μοσθένης δὲ ἐπέστη τῶν ἄλλων κατήγορος, καὶ πόθεν
ποθ' ὑμᾶς εἰς τὴν ἀτυχίαν ὁ μιαρὸς ἄνθρωπος ἐμβέβληκε,
ταῦτ' ἤδη διαφερόντως ἄξιόν ἐστιν ἀκοῦσαι. ὡς γὰρ τά- 80
χιστα εἴσω Πυλῶν παρῆλθε Φίλιππος καὶ τὰς μὲν ἐν

6 *ἡμᾶς* B. *τὰς ἀτυχίας* B. *ὁ μιαρὸς ἄνθρωπος* ante *εἰς* ponit a. 8 *φίλιππος παρῆλθε* B. *τὰς μὲν* Reiske, *τάς τε* C.

§ 79. 79—83: Quibus rebus factum sit ut Demosthenes olim et pacis auctor et Philippi adulator subito pacis et Philippi et legatorum inimicus existeret. His autem in rebus alterum publicae Demosthenis actionis spatium continetur, cf. ad § 55.

ἀπὸ τῶν αὐτῶν πολιτευμάτων] Quasi vero Philocrates quia pacem cum Philippo instituerat iccirco in exilium eiectus sit! Quod si esset, Aeschines certe aut Demosthenes incolumes in republica stare non potuissent. Cf. A. Schaefer II 343. Accusavit Hyperides (343 a. Chr.), qui in oratione p. Euxen. c. 39 hac de re ita rettulit: *Φιλοκράτη τὸν Ἁγνούσιον, ὃς θρασύτατα καὶ ἀσελγέστατα τῇ πολιτείᾳ κέχρηται· τοῦτον εἰσαγγείλας ἐγὼ ὑπὲρ ὧν Φιλίππῳ ὑπηρέτει καὶ κατὰ τῆς πόλεως εἷλον ἐν τῷ δικαστηρίῳ καὶ τὴν εἰσαγγελίαν ἔγραψα δικαίαν καὶ ὥσπερ ὁ νόμος κελεύει, ῥήτορα ὄντα λέγειν μὴ τὰ ἄριστα τῷ δήμῳ τῷ Ἀθηναίων, χρήματα λαμβάνοντα καὶ δωρεὰς παρὰ τῶν τἀναντία πραττόντων τῷ δήμῳ κτλ.* Dem. 19, 114 sq. Aesch. II 6: *ὑμᾶς ἐπηρώτα, εἰ οἷόν τ' ἐστὶν ἐν τῇ αὐτῇ πόλει Φιλοκράτους μὲν θάνατον καταψηφίσασθαι, ὅτι καταγνοὺς ἀδικεῖν ἑαυτοῦ τὴν κρίσιν οὐχ ὑπέμεινεν, ἐμοῦ δ' ἀπογνῶναι κτλ.*

ἐπέστη] Isocr. 8, 41: *τίς γὰρ ἄλλοθεν ἐπελθὼν καὶ μήπω συνδιεφθαρμένος ἡμῖν ἀλλ' ἐξαίφνης ἐπιστὰς τοῖς γιγνομένοις κτλ.* ib. 10, 29: *ἐπιστὰς γὰρ ἐπὶ τὰ Θησέως ἔργα ὀκτὼ μὲν κτλ.* Significat igitur *ἐφίστασθαι* subito incidere in aliquam rem, supervenire, repente atque etiam ex insidiis prodire, cf. Luc. dial. deor. 17, 1 et Thuc. 8, 69, 4.

τὴν ἀτυχίαν] sc. cladem Chaeronensem. De universis reipublicae calamitatibus clade illa contractis aliis locis reperitur pluralis.

§ 80. *παρῆλθε Φίλιππος*] Dem. 18, 35: *τίνες οὖν ἦσαν οἱ παρὰ τούτου λόγοι τότε ῥηθέντες καὶ δι' οὓς ἅπαντ' ἀπώλετο; ὡς οὐ δεῖ θορυβεῖσθαι τῷ παρεληλυθέναι Φίλιππον εἴσω Πυλῶν.* Contra calumnias Demosthenis cf. Aesch. 2, 119 sq. Quodsi Dem. 19, 23 contra Aeschinis promissa veritatem se enuntiaturum cum contumeliis dicit repulsum esse: *καὶ παραστὰς ὁ μὲν ἔνθεν ὁ δ' ἔνθεν, οὑτοσὶ καὶ Φιλοκράτης, ἐβόων ἐξέκρουόν με τελευτῶντες ἐχλεύαζον, ὑμεῖς δ' ἐγελᾶτε καὶ οὔτ' ἀκούειν ἠθέλετε οὔτε πιστεύειν ἠβούλεσθε ἄλλα πλὴν ἃ οὗτος ἀπηγγέλκει,* manifestum est subdolis eum artibus usum invidiam atque iram adversariis contrahere voluisse. Nam Demosthenes certe non is erat qui aut pudore aut infantia facile obmutesceret. Nec populus, si nihil nisi de promissis ageretur cur Demosthenis orationem repudiaret, quicquam causae habebat, cf. Aesch. II 121.

Φωκεῦσι πόλεις παραδόξως ἀναστάτους ἐποίησε, Θηβαίους δὲ, ὡς τόθ' ὑμῖν ἐδόκει, περαιτέρω τοῦ καιροῦ καὶ τοῦ ὑμετέρου συμφέροντος ἰσχυροὺς κατεσκεύασεν, ὑμεῖς δ' ἐκ τῶν ἀγρῶν φοβηθέντες ἐσκευαγωγήσατε, ἐν ταῖς μεγίσταις δ' ἦσαν αἰτίαις οἱ πρέσβεις οἱ τὴν εἰρήνην πρεσβεύσαντες, πολὺ δὲ τῶν ἄλλων διαφερόντως Φιλοκράτης καὶ Δημοσθένης διὰ τὸ μὴ μόνον πρεσβεύειν
81 *ἀλλὰ καὶ τὰ ψηφίσματα γεγραφέναι, συνέβη ἐν τοῖς αὐ-*

1 *πόλεις*] *φίλιππος* k. 2 *δὲ om.* kl. *τοῦθ'* B. *ἡμῖν* k. 3 *παρεσκ.* gmn. 4 *δ'* M, *τ'* C. *ἐσκευαγωγήκατε* B. 5 *τὴν εἰρήνην* A, *περὶ τῆς εἰρήνης* B. 8 *τὰ add.* A. *συνέβη* W Schultz, *συνέβη τε* A, *συνέβη δ'* B.

παραδόξως] De Phocensium interitu verissime disseruit Aesch. II 131 sqq. De exspectatione Atheniensium II 136 sq.

ἰσχυροὺς κατεσκεύασεν] non *παρεσκεύασεν*, quia consilium Philippi infestum Atheniensibus videbatur: Thebanorum opes consulto credebant ab Philippo auctas esse, ut gratia et potentia Thebanorum contra Atheniensium civitatem uteretur. Considerare operae pretium est I 169: *Φίλιππον δὲ νῦν μὲν διὰ τὴν τῶν λόγων εὐφημίαν ἐπαινῶ· ἐὰν δ' ὁ αὐτὸς ἐν τοῖς πρὸς ὑμᾶς ἔργοις γένηται, οἷος νῦν ἐστιν ἐν τοῖς ἐπαγγέλμασιν, ἀσφαλῆ καὶ ῥάδιον τὸν καθ' αὑτοῦ ποιήσεται ἔπαινον.*

ἐσκευαγωγήσατε] Hoc crimen haud inmerito convertit in Demosthenis amicos II 137: *ὑμῖν δὲ ταῦθ' ὁρῶν οὐκ ἔπεμπεν ὑμῖν ἐπιστολὴν Φίλιππος ἐξιέναι πάσῃ τῇ δυνάμει βοηθήσοντας τοῖς δικαίοις; οἱ δὲ νῦν πολεμικοὶ καὶ τὴν εἰρήνην ἀνανδρίαν καλοῦντες οὐ διεκώλυσαν ὑμᾶς ἐξελθεῖν, δεδιέναι φάσκοντες μὴ τοὺς στρατιώτας ὑμῶν ὁμήρους λάβῃ Φίλιππος;* Ista vero insania et inpudentia Atheniensium Philippus Phocensium fortunam Thebanorum irae prodere coactus est.

τὴν εἰρήνην πρεσβεύσαντες] Omnium maxime Philocrates Aeschines Demosthenes, qui cum post alteram legationem vidisset, quod sperasset id haudquaquam eventurum, paulatim se ab ceterorum legatorum causa segregavit, cum reipublicae salutem ab eis proditam esse clamitaret. Quare artificiose criminationes suas non ad causas et initia pacis sed ad alteram legationem rettulit, superiorem legationem intactam reliquit. Unde factum est ut Demosthenes ad eam factionem transiret quae Hegesippo duce pacem aversata semper belli causam quaerebat. Isti nimirum ut multitudinem concitarent omnes pacis interpretes et auctores tamquam proditores invehebantur. Thucydides de Siciliensis expeditionis auctoribus sic iudicat VIII 1: *χαλεποὶ μὲν ἦσαν (οἱ Ἀθηναῖοι) τοῖς ξυμπροθυμηθεῖσι τῶν ῥητόρων τὸν ἔκπλουν, ὥσπερ οὐκ αὐτοὶ ψηφισάμενοι, ὠργίζοντο δὲ καὶ τοῖς χρησμολόγοις τε καὶ μάντεσι κτλ.*

καὶ Δημοσθένης] Ain' tu? At iste ex laqueis, qua erat prudentia, iamdudum se expediverat!

§ 81. *συνέβη*] Pluribus enuntiatis praemissis hinc incipit apodosis: Cum Philippus intra Pylas penetrasset et Thebanorum rebus auctis Phocensiumque fortunis adflictis summa esset Athenis trepidatio atque animorum erga legatos exacerbatio, sub idem fere tempus accidit ut Demosthenem inter et Philocratem dissensio quaedam et simultas

τοῖς χρόνοις διαφέρεσθαί τι Δημοσθένην καὶ Φιλοκράτην σχεδὸν ὑπὲρ ὧν καὶ ὑμεῖς αὐτοὺς ὑπωπτεύσατε διενεχθῆναι. τοιαύτης δὲ ἐμπιπτούσης ταραχῆς μετὰ τῶν συμφύτων νοσημάτων αὐτῷ ἤδη τὰ μετὰ ταῦτα ἐβουλεύετο καὶ ἡγήσατο, εἰ τῶν συμπρεσβευόντων καὶ τοῦ Φιλίππου

1 *τὸν δημ.* a. 2 *ὑπὲρ ὧν* W, *ὑπὲρ τούτων ὑπὲρ ὧν* C. 4 post *ἐβουλ.* *add.* C: *μετὰ δειλίας καὶ τῆς πρὸς φιλοκράτην ὑπὲρ τῆς δωροδοκίας ζηλοτυπίας*, nisi quod in B: *ὑπὲρ τῆς ζηλοτ. δωροδοκίας*, *del.* Bake.

oriretur. Deinceps pergit: *τοιαύτης δ' ἐμπιπτούσης ταραχῆς κτλ.* Quorum verborum haec est significatio: Atque illa simultas non tantum valuisset, nisi omnium rerum tanta tum esset perturbatio. Qua in rerum animorumque condicione facile Demostheni contigit, ut, quamquam antea paci faciendae studuisset in primis, tamen pro inpudentia sua iam ceteros legatos contumeliis lacesseret omniumque malorum causam in illorum hominum pravitatem referret. Erant qui cum *συνέβη δὲ* scripsissent apodosin totius conplexionis sententiarum ab *τοιαύτης δ' ἐμπιπτούσης* incipere mallent. Quae distinctio mihi probanda non videtur propterea quod, hanc rationem si amplecti velis, ante illam apodosin necessario requireretur sententia aliqua ad *ταραχὴν* istam adconmodata. Nam sententia primaria per particulam *δὲ* inducta intimam cum extrema sententia secundaria conexionem et copulationem quandam habet, cf. Plat. Symp. 183c—d. Quod hoc loco secus est. At contra si ab *τοιαύτης δὲ* (*δὴ*?) *ταραχῆς* novam periodum conprehendas, sententia non magis cum extremo enuntiato quam cum universa totius conplexionis enuntiatione copulatur.

σχεδὸν ὑπὲρ ὧν] In omnibus quidem libris *σχεδὸν ὑπὲρ τούτων ὑπὲρ ὧν* traditum est contra Graecorum dicendi consuetudinem. Nam si ita enuntiare Aeschines voluisset, debuit saltem dicere: *σχεδὸν ὑπὲρ τῶν αὐτῶν ὑπὲρ ὧν καὶ κτλ.*, cf. II 68: *καὶ εἶναι ἐφ' οἷς τὴν εἰρήνην καὶ τὴν συμμαχίαν ἔγραψε ποιεῖσθαι, ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς ἐφ' οἷσπερ καὶ Φιλοκράτης ἐγεγράφει.* Cf. praeterea § 124. Librariorum quanta in hoc genere libido fuerit, cum veterem brevitatem ad suam intellegentiam adconmodarent, ex conparatione Urbinatis et Parisini qui vocatur Σ cum ceteris libris satis notum et volgatum est.

διενεχθῆναι] Schol.: *περὶ ἀργυρίου καὶ δωροδοκίας εἰς ἀψυχίαν προεληλυθέναι.* Qui est mos oratorum, alter alteri quam maxima crimina iniungunt. Et cum nihil certi criminis habeat quod propalam proferat, ut suspicionem moveat, Aeschines tecte magis quid velit indicat quam ut plane eloquatur.

μετὰ τῶν συμφύτων νοσημάτων αὐτῷ] Haec vitia Demosthenis quae et qualia fuerint, Aeschines ipse declarat Timarchea. Atque Theopompus etiam (frg. 106 M) auctor est Demosthenem *ἀβέβαιον τῷ τρόπῳ γεγονέναι καὶ μήτε πράγμασι μήτ' ἀνθρώποις πολὺν χρόνον τοῖς αὐτοῖς ἐπιμένειν δυνάμενον.* At contra cf. Lys. X 28: *τὰ δὲ τούτου (μνημεῖα) καὶ τοῦ τούτου πατρὸς τῆς κακίας πρὸς τοῖς τῶν πολεμίων (ἱεροῖς ἀνάκειται)· οὕτω σύμφυτος αὐτοῖς ἡ δειλία.* Schiller Anal. ad Lys. oratt. p. 89.

τῶν συμπρεσβευόντων] Praesens participii saepe ponitur pro substantivo, rem ipsam in genere indicans. Quid? quod de hac re iam ante infinitivus ponebatur

κατήγορος ἀναφανείη, τὸν μὲν Φιλοκράτην προδήλως ἀπολεῖσθαι, τοὺς δὲ ἄλλους συμπρέσβεις κινδυνεύσειν, αὐτὸς δ' εὐδοκιμήσειν καίπερ προδότης τ' ὢν τῶν φίλων
82 καὶ πονηρὸς ὡς πιστὸς τῷ δήμῳ. κατιδόντες δ' αὐτὸν οἱ προσπολεμοῦντες τῇ τῆς πόλεως ἡσυχίᾳ ἀσμένως παρεκάλουν ἐπὶ τὸ βῆμα, τὸν μόνον ἀδωροδόκητον ὀνομάζοντες τῇ πόλει· ὁ δὲ παριὼν ἀρχὰς ἐνεδίδου πολέμου καὶ ταραχῆς. οὗτός ἐστιν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὁ πρῶτος ἐξευρὼν Σέρριον τεῖχος καὶ Δορίσκον καὶ Ἐργίσκην καὶ

2 ἀπολογεῖσθαι l. κινδυνεύσειν k, κινδυνεύειν vel κινδυνεύ(σ)ειν x. 3 καίπερ W, καὶ C. τε *add.* h. 4 ὡς πιστὸς τῷ δήμῳ W, πιστὸς τῷ δήμῳ κληθήσεται A, πιστ. τ. δ. φανήσεσθαι B. οἱ προσπ. τῇ τῆς πόλεως ἡσυχίᾳ A, οἱ τῆς πόλεως προπολεμοῦντες ἡσυχίᾳ B, οἱ τῆς πόλεως προσπ. ἡσυχῇ h[1], οἱ τῇ τῆς πόλεως πολεμ. ἡσυχίᾳ h[2], οἱ τῇ τῆς πόλεως πρ. ἡσυχίᾳ Reiske. 5 ἀσμένως A, ἄσμενοι B. 7 ἀρχὰς W, αὐτοῖς ἀρχ. A, ἀρχ. αὐτοῖς B. ἐδίδου a.

διὰ τὸ μὴ μόνον πρεσβεύειν κτλ. Bremi. Aeschines non modo narrationem veterum rerum instituit sed animos revocat tamquam ad ipsam Demosthenis cogitationem: putabat, si legatos, cum in eadem causa essent, tamen accusaret etc.

τοὺς δ' ἄλλους κινδυνεύσειν] His tantummodo verbis designavit Aeschines Demosthenis accusationem, quam cum ille legationis Macedonicae rationes redderet, instituisse fertur anno 343.

ὡς πιστὸς τῷ δήμῳ] Thuc. I 128: πέμπε ἄνδρα πιστὸν ἐπὶ θάλασσαν, ubi Nep. Paus. 2 certum hominem interpretatur. Demosthenes igitur speravit, quamvis incertus amicis eos prodiderit, eo magis tamquam hominem certum et fidum erga populum gloriam nancturum.

οἱ προσπολεμοῦντες] Hoc verbumus urpatur primum absolute, cf. Plato rep. 332e: τί δ' ὁ δίκαιος; ἐν τίνι πράξει καὶ πρὸς τί ἔργον δυνατώτατος φίλους ὠφελεῖν καὶ ἐχθροὺς βλάπτειν; Ἐν τῷ προσπολεμεῖν καὶ ἐν τῷ ξυμμαχεῖν, ἔμοιγε δοκεῖ. Isocr. 4, 138: εἰ γὰρ ἡμῶν ὁμονοησάντων αὐτὸς ἐν ταραχαῖς ὢν χαλεπὸς ἔσται προσπολεμεῖν. Dem. Ol. 2, 22: εἰ δέ τις ὑμῶν τὸν Φίλιππον εὐτυχοῦντα ὁρῶν ταύτῃ φοβερὸν προσπολεμῆσαι νομίζει. Deinde adiungitur dativus, veluti I 64: ὡς δὲ παρῄει ἐπὶ τὸ βῆμα ὁ Ἡγήσανδρος, ὅτε καὶ προσεπολέμει Ἀριστοφῶντι τῷ Ἀζηνιεῖ. Plut. Nic. 9: οἱ μάλιστα προσπολεμοῦντες τῇ εἰρήνῃ τῆς Ἑλλάδος Κλέων καὶ Βρασίδας ἦσαν, quo exemplo nostro loco verborum etiam conlocatio conprobatur.

ἀσμένως] Dem. 18, 36: ταῦτα δ' ἀσμένως τινὲς ἤκουον διὰ τὴν τόθ' ὑποῦσαν ἀπέχθειαν πρὸς τοὺς Θηβαίους. Cf. L. Herbst in Jahn. Suppl. III 22 sq.

μόνον ἀδωροδόκητον] Cf. II 8: μόνος δ' ἐν τῷ λόγῳ φαίνεται κηδεμὼν τῆς πόλεως Δημοσθένης, οἱ δ' ἄλλοι προδόται. Hanc certe gloriam affectavit Demosthenes non magis integritate morum et innocentia quam calumniis adversariorum. Atque similitudinem huiusmodi studiorum nuper in Gallia exarsisse vidimus: qui sanae rationi et necessitati parerent, eos adversarii furore belli et dementia elati tamquam proditores patriae notabant et proscribebant.

Σέρριον τεῖχος] Hegesipp. Hal. 37: κἀκεῖνα ἴσμεν τίνι μηνὶ καὶ

Μυρτίσκον καὶ Γάνος καὶ Γανιάδα, χωρία ὧν οὐδὲ τὰ ὀνόματα ᾔδειμεν πρότερον. καὶ εἰς τοῦτο φέρων περιέστησε τὰ πράγματα, ὥστ' εἰ μὲν μὴ πέμποι πρέσβεις Φίλιππος, καταφρονεῖν αὐτὸν ἔφη τῆς πόλεως, εἰ δὲ πέμποι, κατασκόπους πέμπειν ἀλλ' οὐ πρέσβεις. εἰ δὲ ἐπι- 83

1 *Μυρτίσκον* W, *μυρτίσκην* k, *om.* elB, *μυργίσκην* M. *γαννος* e. *Γανιάδα* Harp., *δάνδια* el, *γανίδα* k, *om.* B. 2 *εἰς* e, *ἐς* x. 3 *πρ. φίλιππος* A, *φιλ. πρ.* B, fort. *εἰ μὲν φίλιππος κτλ.*

τίνι ἡμέρα Σέρριον τεῖχος καὶ Ἐργίσκη καὶ Ἱερὸν ὄρος ἑάλω. Dem. 9, 15: *ὁ τοίνυν Φίλιππος ἐξ ἀρχῆς ἄρτι τῆς εἰρήνης γεγονυίας Σέρριον καὶ Δορίσκον ἐλάμβανεν καὶ τοὺς ἐκ Σερρίου τείχους καὶ Ἱεροῦ ὄρους στρατιώτας ἐξέβαλλεν.* Cf. 8, 64. 10, 8. 65. 18, 27: *ταῦτα τὰ χωρία, ἃ νῦν οὗτος διέσυρε, τὸ Σέρριον καὶ τὸ Μυρτηνὸν καὶ τὴν Ἐργίσκην.* Maxima vero inpudentia utitur Dem. 18, 70: *ἤδη γάρ σ' ἐρωτῶ, πάντα τἄλλ' ἀφεὶς, Ἀμφίπολιν Πύδναν Ποτίδαιαν Ἁλόννησον· οὐδενὸς τούτων μέμνημαι· Σέρριον δὲ καὶ Δορίσκον καὶ τὴν Πεπαρήθου πόρθησιν καὶ ὅσ' ἄλλα ἡ πόλις ἠδικεῖτο, οὐδ' εἰ γέγονεν οἶδα. καίτοι σύ γ' ἔφησθά με ταῦτα λέγοντα εἰς ἔχθραν ἐμβαλεῖν τουτουσί, Εὐβούλου καὶ Ἀριστοφῶντος καὶ Διοπείθους τῶν περὶ τούτων ψηφισμάτων ὄντων, οὐκ ἐμῶν, ὦ λέγων εὐχερῶς ὅτι ἂν βουληθῇς.* En sophista inpudens! Quasi vero Aeschines dixerit psephismata illa ab Demosthene scripta fuisse! Quasi vero populum ad bellum non concitaverit, nisi qui rogationes tulerit! Quasi vero Demosthenes non eas ipsas orationes scriptas reliquerit, quibus et iniurias falso Philippo exprobarat et Atheniensium animos mendaciis ad rebellandum sollicitarat! Cf. Spengel Vertheid. Ktesiph. 27. Nam cum Philippus illa Thraciae oppida occuparet, iurisiurandi religione adstrictus non erat, cf. Spengel, Dem. Demeg. 55 sq. Winiewski Chronol. 126.

Μυρτίσκον] Dem. 18, 27: *τὸ Μυρτηνόν*, ubi Voemel *Μύρτηνον* restituit. Phot.: *Μυρτόνιον*, Suid.: *Μυρτώνιον*, aliud est *Μύρτιον* Paus. II 26, 4; Libanius: *Μυρτῖνον*, Harpocr.: *Μύρτανον φρούριον ἦν ἐν Θρᾴκῃ, ὡς Μαρσύας ὁ πρεσβύτερος ἐν ζ' Μακεδονικῶν καὶ Ἀναξιμένης ἐν Φιλιππικῷ. Μυρτίσκην* si Aeschines reliquit, non verum nomen expressisse, sed ridiculi causa formam inmutasse videtur, cum praecesserit *Ἐργίσκον*, cf. Voemel ad Dem. cor. p. 42.

Γανιάδα] Harp. 47: *Γάνος καὶ Γανιάδα· Αἰσχ. κ. Κτησιφ., χωρία ἐστὶ Θρᾳκικά, ὡς Ἀρτεμίδωρος.*

φέρων] Hoc participium alii significare volunt: dedita opera vel ultro, sponte, cum studio, alii: protinus, statim, cf. 90. 143. 146. I 175: *ἀπαγαγὼν γὰρ τοὺς δικαστὰς ἀπὸ τῶν περὶ Τίμαρχον αἰτιῶν ἐπέστησα φέρων ἐπὶ τὸν κατήγορον καὶ Φίλιππον καὶ Φωκέας*, sic gloriantem facit Aeschines Demosthenem apud discipulos, cf. II 63. Plat. rep. 345b: *ἢ εἰς τὴν ψυχὴν φέρων ἐνθῶ τὸν λόγον;* Hipp. mai. 282e: *καὶ τοῦτο ἐλθὼν οἴκαδε φέρων τῷ πατρὶ ἔδωκα.* Mihi in his exemplis omnibus vel celeritatis vel temeritatis notio occurrit, cf. Wyttenb. Animadv. Plut. I p. 89. Nostro loco proxime accedit Demosthenicum illud *φύρων*.

κατασκόπους] Nescio an perstrinxerit Aeschines Demosthenis vim et iniuriam, quam intulerat ille Anaxino cum media in pace ut tamquam Philippi speculator summo supplicio afficeretur per-

τρέπειν ἐθέλοι πόλει τινὶ ἴσῃ καὶ ὁμοίᾳ περὶ τῶν ἐγκλημάτων, οὐκ εἶναι κριτὴν ἴσον ἡμῖν ἔφη καὶ Φιλίππῳ. Ἁλόννησον ἐδίδου· ὁ δ' ἀπηγόρευε μὴ λαμβάνειν, εἰ δίδωσιν ἀλλὰ μὴ ἀποδίδωσι, περὶ συλλαβῶν διαφερόμενος. καὶ τὸ τελευταῖον στεφανώσας τοὺς μετὰ Ἀριστοδήμου εἰς Θετταλίαν καὶ Μαγνησίαν παρὰ τὰς συνθήκας ληστεύσαντας τὴν μὲν εἰρήνην διέλυσε, τὴν δὲ συμφορὰν καὶ τὸν πόλεμον κατεσκεύασεν.

οι
1 *ἐθέλει* agm, *ἐθέλει* n. 3 *ἁλόννησον* hm[2], *ἁλόνησον* AB. 5 *τὸ* *om.* lmn. *τούς τε* gmnh[2]. 6 *τὰς συνθήκας* W, *τὰς περὶ τῆς εἰρήνης συνθήκας* A, *τὰς τῆς εἰρήνης συνθ.* B. *ληστεύσαντας* W, *πρεσβεύσαντας* A, *ἐπιστρατεύσαντας* B. 8 *παρεσκ.* B.

fecisset, cf. Spengel ad Dem. cor. 137 p. 38. Cf. etiam A. Schaefer II 404, 2.

§ 83. *Ἁλόννησον*] Argum. orat. Hal.: *Ἁλόννησος ἦν μὲν τῶν Ἀθηναίων ἀρχαῖον κτῆμα, κατὰ δὲ τοὺς Φιλίππου καιροὺς ὑπὸ λῃστῶν κατείχετο, οὓς ἐκβαλὼν ὁ Φίλιππος ἀπαιτοῦσι μὲν τοῖς Ἀθηναίοις τὴν νῆσον οὐκ ἀποδίδωσιν — ἑαυτοῦ γάρ εἶναί φησιν — αἰτοῦσι δὲ ὑπισχνεῖται δώσειν.* Nimirum quod Athenienses, ut eorum erat officium ex pacis condicionibus, mare a praedonibus tutum non reddiderunt, Philippus ipse piratis sublatis eorum sedes occupavit: aliter infestum mare tutum reddere non potuit. Ad arbitrium civitatum quae neutrius partis essent Philippus rem disceptandam deferre voluisse ipse testis est auctor orationis VII 7: *ὅταν δὲ λέγῃ περὶ τούτων ὡς ἐθέλει διαδικάσασθαι, οὐδὲν ἀλλ' ἢ χλευάζει ὑμᾶς, πρῶτον μὲν ἀξιῶν Ἀθηναίους ὄντας πρὸς τὸν ἐκ Πέλλης ὁρμώμενον περὶ τῶν νήσων διαδικάζεσθαι, πότερ' ὑμέτεραι ἢ ἐκείνου εἰσίν κτλ.* Haec sive Demosthenes sive Hegesippus sive alius quispiam dixit, congruunt certe cum ea ratione consiliorum, quam Demosthenes illa aetate prae se tulit. Cf. Spengel, Dem. Demeg. 42 sq. A. Schaefer II 411. Philippi Epist. 14: *τοσαύτην δέ μου ποιουμένου πρόνοιαν τῆς ὑμετέρας πόλεως καὶ διδόντος αὐτῇ τὴν νῆσον, οἱ ῥήτορες λαμβάνειν μὲν οὐκ εἴων, ἀπολαβεῖν δὲ συνεβούλευον, ὅπως ὑπομείνας μὲν τὸ προσταττόμενον τὴν ἀλλοτρίαν ἔχειν ὁμολογῶ, μὴ προειμένος δὲ τὸ χωρίον ὕποπτος γένωμαι τῷ πλήθει. γνοὺς ἐγὼ ταῦτα προὐκαλούμην κριθῆναι περὶ τούτων πρὸς ὑμᾶς, ἵν' εἰ μὲν ἐμὴ γνωσθῇ, παρ' ἐμοῦ δοθῇ τὸ χωρίον ὑμῖν, ἐὰν δ' ὑμετέρα κριθῇ, τότε ἀποδῶ τῷ δήμῳ. ταῦτα δέ μου πολλάκις ἀξιοῦντος ὑμεῖς μὲν οὐ προσείχετε, Πεπαρήθιοι δὲ τὴν νῆσον κατέλαβον κτλ.*

μετὰ Ἀριστοδήμου] Calliam Chalcidensem Atticis navibus Thessaliae oppida maritima partim expilasse partim occupasse atque etiam Macedonum mercatorum navigia intercepisse notum est ex Philippi Epist. 5. Atque illum etiam ab Atheniensibus publice laudatum esse Philippus conqueritur: *καὶ διὰ ταῦθ' ὑμεῖς ἐπῃνεῖτ' αὐτὸν ἐν τοῖς ψηφίσμασιν.* Cum his iniuriis Aristodemi vel praedicationem vel expeditionem ac fortasse etiam Demosthenis ad Thessalos legationem (cf. 18, 244) coniunctam fuisse bene suspicatur A. Schaefer II 460.

Ναὶ ἀλλὰ χαλκοῖς καὶ ἀδαμαντίνοις τείχεσιν, ὥς αὐτός φησι, τὴν χώραν ἡμῶν ἐτείχισε, τῇ Θηβαίων συμμαχίᾳ. ἀλλ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, περὶ ταῦτα τρία τὰ μέγιστα ἠδίκησθε καὶ μάλιστα ἠγνοήκατε. σπεύδων δ' εἰ- 84

2 τῇ Θηβαίων συμμ. W, τῇ Θηβ. καὶ τῇ τῶν Εὐβοέων συμμ. A, τῇ τῶν Εὐβ. καὶ Θηβ. συμμ. B. 3 τρία τὰ W, καὶ A, τρία B.

§ 84. 84—105: De Euboeensium cum Atheniensium republica societate.

χαλκοῖς καὶ ἀδαμαντίνοις] Haec Demosthenis verba nescio an respexerit Demades § 2: *ἀλλ' ὁ τὴν χώραν γεωργῶν καὶ ὁ τὴν θάλατταν πλέων καὶ πᾶς ὁ τὸν ἡσύχιον βίον ἠγαπηκώς, ᾧ τὴν Ἀττικὴν ἐτείχισα, τοὺς ὅρους τῆς χώρας περιβαλὼν οὐ λίθοις ἀλλὰ τῇ τῆς πόλεως ἀσφαλείᾳ.* Sed ex Demosthenis orationibus ipsis nihil nisi hoc dictum (18, 299) notum est: *οὐ λίθοις ἐτείχισα τὴν πόλιν οὐδὲ πλίνθοις ἐγώ, ἀλλ' ἐὰν τὸν ἐμὸν τειχισμὸν βούλῃ δικαίως σκοπεῖν, εὑρήσεις ὅπλα καὶ πόλεις καὶ τόπους καὶ λιμένας καὶ ναῦς καὶ πολλοὺς ἵππους καὶ τοὺς ὑπὲρ τούτων ἀμυνομένους.* Adamanta autem apud antiquos non lapidem sed vel chalybem durissimum vel aes auro mixtum esse demonstravit Boissonade ad Eunap. 432. Plin. h. n. 37, 4: unus adamas modo in metallis repertus, perquam raro, comes auri nec nisi in auro nasci videbatur. Stallb. Plat. Tim. 59b.

τῇ Θηβαίων συμμαχίᾳ] Demosthenes non iactaverat Euboeensium societatem sed Thebanum tantummodo foedus. Quo auxilio Atheniensibus parto, quamvis variis artibus pacem turbaverit, urbem ipsam muro quasi aheneo muniisse sibi videtur. Sed anteaquam ad hanc causam explicandam accedat, prius Aeschini consentaneum videtur, ne oratio relinquat rerum ordinem et eventum, paucis disserere de Euboeensium rebus, quibus idem ille Demosthenes Atheniensium civitatem inplicaverit. Haec vero ratio est, quam Aeschines hoc loco sequi se oportere existimat. At contra veteres grammatici totius loci ratione minus perspecta emendandum sibi putarunt vel: *τῇ τῶν Εὐβοέων καὶ Θηβαίων συμμαχίᾳ*, vel: *τῇ Θηβαίων καὶ τῇ τῶν Εὐβοέων συμμαχίᾳ.* Hoc autem falso correctum esse his iam indiciis conprobatur. Ac primum iam incertum est, ad utram illae Atheniensium iniuriae videantur referendae, quae deinceps conmemorantur. Deinde cur dixerit, ad Thebanorum societatem disserendam se properare, antea autem, ut rerum eventus sequatur oratio, mentionem Euboeensium se facere velle prorsus ignoratur. Nam nisi Demosthenes ipse Thebanorum societatem unam cum omnibus actionibus tum Euboeensium rebus oratione sua anteposuisset, cur ad illam potius quam ad hanc causam festinaret, nulla profecto esset causa. At vero cum Thebanorum societatem tamquam singularem actionem, qua quidquid ante peccasset facile conpensaretur, magniloquis verbis iactasse videretur, ad hanc rem se studio et ardore animi ferri debuit Aeschines eloqui, tamquam excusare coactus, cur nondum orationem ad illam partem converteret.

καὶ μάλιστα ἠγνοήκατε] Ex nostra dicendi consuetudine adverbialiter subiectam potius quam adiunctam sententiam exspectamus, cf. Nauck ad Soph. Antig. 532: *ὡς ἔχιδν' ὑφειμένη λήθουσά μ' ἐξέπινες, οὐδ' ἐμάνθανον τρέφων δύ' ἄτα κἀπαναστάσεις θρόνων.* Ceterum *μάλιστα* cum verbi sequentis vi negativa coniunctum idem valet

πεῖν περὶ τῆς θαυμαστῆς συμμαχίας τῆς τῶν Θηβαίων, ἵν' ἐφεξῆς λέγω, περὶ τῶν Εὐβοέων πρῶτον μνησθήσομαι.

85 Ὑμεῖς γάρ, ὦ Ἀθηναῖοι, πολλὰ καὶ μεγάλα ἠδικημένοι ὑπὸ Μνησάρχου τοῦ Χαλκιδέως, τοῦ Καλλίου καὶ Ταυροσθένους πατρός, οὓς οὗτος νυνὶ μισθὸν λαβὼν Ἀθηναίους εἶναι τολμᾷ γράφειν, καὶ πάλιν ὑπὸ Θεμίσωνος τοῦ Ἐρετριέως, ὃς ἡμῶν εἰρήνης οὔσης Ὠρωπὸν ἀφείλετο, τούτων ἑκόντες ἐπιλαθόμενοι, ἐπειδὴ διέβησαν εἰς Εὔβοιαν Θηβαῖοι καταδουλώσασθαι τὰς πόλεις πειρώμενοι,

1 θαυμαστῆς A, μεγίστης B. 2 λέγω A, εἴπω B. περὶ τῆς τῶν A, scilicet ex superiore interpolatione natum. 4 πολλὰ *om.* e. 9 ἐπιλανθανόμενοι A.

quod ἥκιστα πάντων adfirmativo verbo additum.

πρῶτον] Exspectaveris πρότερον, sed nulla est Euboeensium et Thebanorum rerum conparatio. Non hoc prius, deinceps illud alterum explicaturus est, sed omnino ut ordo rerum ac perpetuitas servetur primum dicendum est de Euboensium rebus.

§ 85. *Μνησάρχου*] Schol.: *Μνήσαρχος ἦν Χαλκιδεὺς ἀπ' Εὐβοίας τῶν ἐν τῇ Χαλκίδι διασήμων ἀνδρῶν. οἱ δὲ Χαλκιδεῖς ὑπ' Ἀθηναίοις ὄντες ὕστερον ἀπέστησαν καὶ ἐστασίαζον πρὸς ἀλλήλους. ἦν δὲ τῆς ἑτέρας τῶν στάσεων ἡγεμὼν ὁ Μνήσαρχος καὶ κατὰ μὲν ἀρχὰς ἀντεδίκει τοῖς Ἀθηναίοις, ὕστερον δ' αὐτοῖς προσίετο καὶ καταγωνισάμενος τοὺς ἀντιστασιώτας προσεποίησε τοῖς Ἀθηναίοις τὴν Χαλκίδα. οἱ δ' υἱοὶ αὐτοῦ Κ. καὶ Τ. μετὰ Κτησιφῶντος τοῦ στρατηγοῦ τῶν Ἀθηναίων δυνάμεως στρατεύσαντες ἐπ' Ὠρεὸν Φιλιστίδην τὸν τύραννον ἀπέκτειναν.* Si quidquam in hoc scholio verum est, Chalcidenses temporibus belli Boeotii illi quidem ad Atheniensium societatem transierant, mox post pugnam Leuctricam et Oropum oppidum captum (366) defecerant, cf. A. Schaefer I 93. Inde ut aliae Euboeensium civitates sic Chalcis seditionibus domesticis perturbata videtur. Atque cum Athenienses a. 357 primam in Euboeam insulam expeditionem instituissent, Chalcidensium animi ad Athenienses inclinaverant, sed libertatem suam retinebant nec denuo ad Atheniensium concilium se adgregabant, cf. A. Schaefer I 143.

ὑπὸ Θεμίσωνος] Oropum oppidum, unde aditus erat in Euboeam insulam, occupaverant a. 366 (Ol. 103, 3) Oropiorum exsules cum auxiliis Themisonis et Theodori, qui Eretriae tum summam rerum tenebant. Oropii autem ut Athenienses arcerent Thebanorum praesidium receperunt, cf. II 164. Dem. 18, 99. Xen. Hell. VII 4, 1. A. Schaefer I 93.

ἑκόντες ἐπιλαθόμενοι] Dem. 18, 99: *πάλιν σφετεριζομένων Θηβαίων τὴν Εὔβοιαν οὐ περιείδετε, οὐδ' ὧν ὑπὸ Θεμίσωνος καὶ Θεοδώρου περὶ Ὠρωπὸν ἠδίκησθε ἀνεμνήσθητε, ἀλλ' ἐβοηθήσατε καὶ τούτοις, τῶν ἐθελοντῶν τότε τριηράρχων πρώτων γενομένων τῇ πόλει, ὧν εἷς ἦν ἐγώ. — πολλῷ δ' ἔτι κάλλιον τὸ καταστάντες κύριοι καὶ τῶν σωμάτων καὶ τῶν πόλεων ἀποδοῦναι ταῦτα δικαίως αὐτοῖς τοῖς ἐξημαρτηκόσιν εἰς ὑμᾶς, μηδὲν ὧν ἠδίκησθε ὑπολογισάμενοι.*

ἐν πέντε ἡμέραις ἐβοηθήσατε αὐτοῖς καὶ ναυσὶ καὶ πεζῇ δυνάμει, καὶ πρὶν τριάκονθ' ἡμέρας διελθεῖν ὑποσπόνδους Θηβαίους ἀφήκατε, κύριοι τῆς Εὐβοίας γενόμενοι, καὶ τάς τε πόλεις αὐτὰς καὶ τὰς πολιτείας ἀπέδοτε ὀρθῶς καὶ δικαίως τοῖς παρακαταθεμένοις, οὐχ ἡγούμενοι δίκαιον εἶναι τὴν ὀργὴν ἀπομνημονεύειν ἐν τῷ πιστευθῆναι. καὶ τηλικαῦθ' ὑφ' ὑμῶν εὖ παθόντες οἱ Χαλκιδεῖς 86 *οὐ τὰς ὁμοίας ὑμῖν ἀπέδοσαν χάριτας, ἀλλ' ἐπειδὴ τάχιστα διέβητε εἰς Εὔβοιαν Πλουτάρχῳ βοηθοῦντες τοὺς*

1 *πεζῇ* A, *πεζικῇ* B. 3 *ἀφῆκτε* l, an *ἀφείκειτε*? 5 *τοῖς παρακ.* A, *αὐτοῖς παρακαταθέμενοι* B. 7 *ὑφ'* *om.* B. *πεπονθότες* B, cf. § 88. 8 *οὔτε* mn. 9 *βοηθοῦντες* A, *βοηθήσοντες* B.

ἐβοηθήσατε] Dem. 8, 74: *ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ' ὅτι Τιμόθεός ποτ' ἐκεῖνος ἐν ὑμῖν ἐδημηγόρησεν, ὡς δεῖ βοηθεῖν καὶ τοὺς Εὐβοέας σῴζειν, ὅτε Θηβαῖοι κατεδουλοῦντ' αὐτούς*, cf. A. Schaefer I 143, 2.

ἐν πέντε ἡμέραις] Dem. Androt. 14: *ἴσθ' ὅτι πρῴην Εὐβοεῦσιν ἡμερῶν τριῶν ἐβοηθήσατε καὶ Θηβαίους ὑποσπόνδους ἀπεπέμψατε.* Scilicet gloriae causa alii aliter oratores dierum numerum variabant, ut nostra memoria bellum illud septem dierum inventum est. Ceterum Aeschines modestius loquitur quam Demosthenes: quinque diebus classem exercitumque ad proficiscendum paratum fuisse, triginta diebus confectum esse bellum.

ὀρθῶς καὶ δικαίως] Susceperant nimirum Athenienses hoc bellum non Euboeensium causa sed propter suas utilitates. Nam ne undique ab Thebanis circumventi postremo a conmeatu arcerentur aut ipsi opprimerentur vehementer tum timebant, cf. Timothei orationem apud Dem. 8, 74. Ac nisi libertatem et iuris aequitatem Euboeensibus concessissent, eos ne ad Thebanos confugere ipsi cogerent magnum profecto periculum erat. Fidem autem datam postremo non violasse exiguae videtur laudis esse. Sed tamen in hoc campo Demosthenes exsultat, cf. locorum multitudinem apud A. Schaef. I 144, 1.

§ 86. *εὖ παθόντες*] = postquam tanta a vobis beneficia acceperant, inde haud parem vobis gratiam rettulerunt. At contra § 88: *τοιαῦτα πεπονθότες πάλιν διελύσασθε* = maximis tum iniuriis adfecti tamen rursus, sic ut eratis, pacem cum eis inire voluistis.

Πλουτάρχῳ] Schol.: *Πλούταρχος ἦν Ἐρετριέων τύραννος. τούτῳ Κλείταρχος φυγὰς ὢν ἐξ Ἐρετρίας ἐπολέμει καὶ λαβὼν παρὰ Φαλαίκου τοῦ Φωκέων τυράννου δύναμιν ἐπεστράτευσεν ἐπὶ τὸν Πλούταρχον. τῷ δὲ Ἀθηναῖοι ἐβοήθησαν Φωκίωνος στρατηγοῦντος καὶ γιγνομένης ἐν Ταμύναις μάχης ἐνίκων Ἀθηναῖοι Ἐρετριεῖς.* Plutarchum cum Eretriae inperitaret populares et exsules eicere ac deturbare conabantur, quorum dux erat Clitarchus. Cum hoc autem consilia sua conmunicaverant Chalcidenses Callias et Taurosthenes. Plutarcho ut Athenienses auxilia submitterent perfecisse videntur Eubuli et Midiae amici, Demosthenes quidem de pace 5 hanc expeditionem dissuasisse gloriatur, cf. Plut. Phoc. 12—14. A. Schaefer II 73 sqq. Incidit haec altera expeditio in Ol. 107, 2 = 350.

βοηθοῦντες] Participium praesentis significat: transmisistis in Euboeam cum auxilium Plutarcho tulistis, cf. Xen. Cyr. V 4, 24:

μὲν πρώτους χρόνους ἀλλ' οὖν προσεποιοῦνθ' ὑμῖν εἶναι φίλοι, ἐπειδὴ δὲ τάχιστα εἰς Ταμύνας παρήλθομεν καὶ τὸ Κοτύλαιον ὀνομαζόμενον ὄρος ὑπερεβάλλομεν, ἐνταῦθα Καλλίας ὁ Χαλκιδεύς, ὃν Δημοσθένης μισθαρνῶν ἐνεκω-
87 μίαζεν, ὁρῶν τὸ στρατόπεδον τὸ τῆς πόλεως εἰς δεινὰς δυσχωρίας κατακεκλῃμένον, ὅθεν μὴ νικήσασι μάχην οὐκ ἦν ἀναχώρησις οὐδὲ βοηθείας ἐλπὶς οὔτ' ἐκ γῆς οὔτ' ἐκ θαλάττης, συναγείρας ἐξ ἁπάσης τῆς Εὐβοίας στρατόπεδον καὶ παρὰ Φιλίππου δύναμιν προσμεταπεμψάμενος,

1 μὲν γὰρ e. χρόνους *om.* l. 2 ἐπεὶ δὲ l. 3 Κοτύλαιον B Herodian. I 370, Κοτυλαῖον A. ὑπερεβάλομεν A. 4 ὁ δημ. n. μισθαρνῶν A, μισθὸν λαβὼν B. ἐνεκωμίαζεν ek, ἐνεγκωμίαζεν l, ἐνεχυρίαζεν B. 5 τὸ *om.* el. δεινὰς A, τινας B, debuerat videlicet: εἰς δυσχωρίας τινάς. 6 κατακεκλῃμένον mn, κατακεκλειμένον a, κατακεκλεισμένον x. μάχη A[h]. 7 οὔτε C, *em.* Bekk. ἐκ *ante* θαλ. *om.* l. 8 θαλάσσης a. 9 προσπαραπεμψ. a.

καὶ αὐτὸς κήρυκα ἔπεμψε πρὸς αὐτὸν ταὐτὰ λέγοντα = ὃς ταὐτὰ ἔλεγεν. Soph. Aiax 781. Weidner ad Verg. Aen. II 114.

ἀλλ' οὖν προσεποιοῦνθ'] Haec est breviloquentia pro: τοὺς μὲν πρώτους χρόνους εἰ καὶ μὴ ὡς φίλοι συνέπραττον ἀλλ' οὖν προσεποιοῦνθ' ὑμῖν φίλοι εἶναι, cf. Eurip. Cycl. 645: χειρὶ δ' εἰ μηδὲν σθενεῖς, ἀλλ' οὖν ἐπεγκέλευέ γε = at saltem, at — tamen. Ex hac dicendi ratione exstitit tamquam propria particula ἀλλ' οὖν, saepius ἀλλ' οὖν — γε = saltem, cf. Hartung Partic. II 12. Frohberg. Lys. vol. II 159 sq. —

εἰς Ταμύνας] Strabo X p. 448. Harp. 174: πόλις ἐστὶν ἐν Εὐβοίᾳ ἐν τῇ χώρᾳ τῇ Ἐρετριέων αἱ Ταμῦναι, ἔνθα καὶ ἱερὸν Ἀπόλλωνος, ὡς οἵ τε τὰ Εὐβοϊκὰ γράψαντες μαρτυροῦσι καὶ Σίμων ἐν τῷ εἰς Λυσίμαχον τὸν Ἐρετριέα θρήνῳ.

τὸ Κοτύλαιον] Steph. Byz. s. v.: Κοτύλαιον ὄρος Εὐβοίας ἀνακείμενον Ἀρτέμιδι, ὥς φησιν Ἀντίμαχος ἐν Ἀρτέμιδος β'.

§ 87. μισθαρνῶν] Unde in alterum librorum mscr. genus irrepserit μισθὸν λαβών, apparet ex Bekk. Anecd. I 446: ἄρνυσθαι ἀντικαταλλάσσεσθαι. ὅθεν καὶ τὸ μισθαρνεῖν τὸ μισθὸν ἀπό τινος λαμβάνειν λέγεται, cf. ad § 43. Sed μισθὸν λαβεῖν stipendium significat accipere, in eo qui pecunia corrumpi se patitur, dicitur χρήματα vel ἀργύριον λαβεῖν, veluti de Aeschine Dem. 19, 119: ὅτι χρήματ' εἴληφεν Αἰσχίνης, ibid. 80: οἱ ὁτιοῦν ἀργυρίου ποιήσαντες. Nonnumquam tamen huiusmodi ἀργύριον per figuram μισθὸς appellabatur, ut Dem. 24, 99: τὸν νόμον ὃν σὺ τέθεικας μισθὸν λαβών, nusquam contra ἀργύριον dicitur qui est μισθός. Bake Hyp. IV 7.

εἰς δεινὰς δυσχωρίας] Plut. Phoc. 12: καί τινα λόφον χαράδρᾳ βαθείᾳ τῶν περὶ τὰς Ταμύνας ἐπιπέδων ἀποκρυπτόμενον καταλαβών.

παρὰ Φιλίππου δύναμιν] Clitarchum ex Macedonia mercenarios milites sibi conparasse veri simile est. An quod ille fecerat hoc in Calliam transtulerit Aeschines, an Chalcidenses etiam ab Atheniensibus desciverint, an Callias quidem et Taurosthenes contra Athenienses arma sumpserint, prorsus incertum est. Plutarchus quidem (Phoc. 12) auctor

ὅ τ' ἀδελφὸς αὐτοῦ Ταυροσθένης, ὁ νυνὶ πάντας προσγελῶν, τοὺς Φωκικοὺς ξένους διαβιβάσας, ἦλθον ἐφ' ἡμᾶς ὡς ἀναιρήσοντες. καὶ εἰ μὴ πρῶτον μὲν θεῶν τις 88
ἔσωσε τὸ στρατόπεδον, ἔπειθ' οἱ στρατιῶται οἱ ὑμέτεροι καὶ οἱ πεζοὶ καὶ οἱ ἱππεῖς ἄνδρες ἐγένοντο καὶ παρὰ τὸν ἱππόδρομον τὸν ἐν Ταμύναις ἐκ παρατάξεως μάχῃ κρατήσαντες ὑποσπόνδους ἀφεῖσαν τοὺς πολεμίους, ἐκινδύνευσεν ἂν ἡ πόλις τὰ αἴσχιστα παθεῖν· οὐ γὰρ τὸ δυστυχῆσαι κατὰ πόλεμόν ἐστι δεινότατον, ἀλλ' ὅταν τις πρὸς

1 *προσγελῶν* A, Spengel, *δεξιούμενος καὶ προσγελῶν* B, cf. Priscian. XVIII 280. 2 *εἰς ἡμᾶς* a. *ἡμᾶς* ael, *ὑμᾶς* x. 5 *οἱ utroque loco add.* A. *ἐγένοντο* W, *ἐγένοντο ἀγαθοὶ* A, *ἀγαθοὶ ἐγένοντο* B. 6 *μάχῃ νικήσαντες* A. 7 *ὑποσπόνδους ἀφεῖσαν* A, *ἀφίεσαν ὑποσπ.* B. 8 *ante ἡ πόλις add.* A *ὑμῶν*, gmn *ἡμῶν*, *om.* ahM. *ἡ πόλις* post *παθεῖν* ponit A, vitium subesse apparet, fort.: *ἐκινδύνευσεν ἂν ὑμῖν τὰ αἴσχιστα παθεῖν ἡ πόλις.* *τὰ αἴσχιστα* Franke, *αἴσχιστα* C. 9 *ἐστι δεινότατον* W, *ἐστι πόλεμον* l, *ἐστι μέγιστον* ek, *μέγιστόν ἐστι κακόν* B.

est iam tum Philippum se in Euboeensium seditiones inmiscuisse, iam tum milites in insulam transmisisse ut tyrannis opem ferrent, denique Atheniensium spem deceptam esse, cum omnes civitates facile secum Philippi insidias depulsuras esse crederent: *ἀπεστάλη στρατηγὸς ὁ Φωκίων ἔχων δύναμιν οὐ πολλήν, ὡς τῶν ἐκεῖ συστησομένων πρὸς αὐτόν.* Quare maxime mihi veri simile videtur, a Callia etiam et Taurosthene tum Athenienses esse desertos. Aliter iudicat A. Schaefer II 76, 1. F. Schultz ex Scholiis coniecit: *καὶ παρὰ Φαλαίκου δύναμιν προσμ.*, quod probarem, ni proxima quae de Taurosthene dicuntur plane vetarent, cf. Jahn. Ann. 93, 314.

πάντας προσγελῶν] Plato rep. VIII 566d: *ἆρ' οὖν, εἶπον, οὐ ταῖς μὲν πρώταις ἡμέραις τε καὶ χρόνῳ προσγελᾷ τε καὶ ἀσπάζεται πάντας, ᾧ ἂν περιτυγχάνῃ; καὶ οὔτε τύραννός φησιν εἶναι ὑπισχνεῖταί τε πολλὰ καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ κτλ.* Ceterum nescio an Aeschines adlusit ad Eurip. Iphig. Aulid. 323 sqq.

ἐφ' ἡμᾶς] Aeschines ipse interfuit proelio quod ad Tamynas conmissum est, cf. II 169 sq.

§ 88. *καὶ οἱ πεζοὶ καὶ οἱ ἱππεῖς*] Hoc diserte elocutus est propterea quod equites initio quidem ab hostibus dissipati rem minus fortiter gessisse viderentur, sed cum res ad pedites et ad manus gladiosque venisset, equites etiam denuo conglobati strenue pugnam redindegraverant, cf. Plut. Phoc. 13. Cf. etiam 140: *ὑμεῖς ἐξήλθετε καὶ εἰσῄειτε εἰς τὰς Θήβας ἐν τοῖς ὅπλοις διεσκευασμένοι, καὶ οἱ πεζοὶ καὶ οἱ ἱππεῖς.*

δεινότατον — διπλασίαν συμφορὰν] Ista sententiarum coniunctio prorsus absona et absurda est. Nam si duplicis calamitatis est ab indigno hoste vinci, certe in acie vinci simplex calamitas est. Quare exspectaveris hanc sententiae totius formam: Quem ad modum in acie vinci maxima profecto calamitas est, ita ab hoste indigno et impari superari duplicis miseriae cumulatio est. Quare suspicor ex vestigiis codicum ita emendandum esse: *τί γάρ; τὸ δυστυχῆσαι κατὰ πόλεμον ἔστι μὲν δει-*

ἀνταγωνιστὰς ἀναξίους διακινδυνεύων ἀποτύχῃ, διπλασίαν εἰκός ἐστιν εἶναι τὴν συμφοράν. ἀλλ' ὅμως ὑμεῖς
89 τοιαῦτα πεπονθότες πάλιν διελύσασθε πρὸς αὐτούς. τυχὼν δὲ συγγνώμης παρ' ὑμῶν Καλλίας ὁ Χαλκιδεὺς μικρὸν διαλιπὼν χρόνον πάλιν ἧκε φερόμενος εἰς τὴν ἑαυτοῦ φύσιν, Εὐβοϊκὸν μὲν τῷ λόγῳ συνέδριον εἰς Χαλκίδα συνάγων, ἰσχυρὰν δὲ τὴν Εὔβοιαν ἐφ' ὑμᾶς ἔργῳ παρασκευάζων, ἐξαίρετον δ' αὑτῷ τυραννίδα περιποιούμενος. κἀνταῦθα ἐλπίζων συναγωνιστὴν Φίλιππον λήψεσθαι ἀπῆλθεν εἰς Μακεδονίαν καὶ περιῄει μετὰ Φιλίππου καὶ
90 τῶν ἑταίρων εἷς ὠνομάζετο. ἀδικήσας δὲ κἀκεῖνον ἀποδρὰς ὑπέβαλεν αὑτὸν φέρων Θηβαίοις. καταλιπὼν δὲ κἀκείνους καὶ πλείους τραπόμενος τροπὰς τοῦ Εὐρίπου,

1 ἀναξίους W, ἑαυτοῦ ἀναξ. A, ἀναξ. αὐτοῦ B. ἀποτύχοι kl. 2 ἐστιν *add.* A. 4 παρ' ὑμῶν συγγν. B, fort. παρ' ὑμῶν *delendum*. 6 εὐβοικῷ a. 7 συναγαγὼν A. 9 κἀνταῦθα A, καὶ ταύτης B. 11 ἑτέρων k. οἷς e. δὲ κακεῖνον W, δὲ φίλιππον κἀκεῖνον A, δὲ φίλιππον κἀκεῖθεν B. 12 ὑπέβαλλεν amn. ἑαυτὸν klB. καταλιπὼν Franke, ἐγκαταλ. C. 13 στρεφόμενος A, τρεπόμενος (α supra ε) h.

νὸν κακόν, ἀλλ' ὅταν τις κτλ. Vel si malis: αὐτὸ τὸ δυστυχῆσαι κτλ., vel: αὐτὸ γὰρ τὸ δυστυχῆσαι κτλ. Hoc quidem mihi maxime probabile est.

εἰκός ἐστιν εἶναι] Hunc verborum ordinem maxime adamavit Antiphon.

διελύσασθε] Euboeensium legati anno 348 Athenas venerunt ut pacem cum Atheniensibus conponerent, cf. II 12, ubi sic scribendum videtur: ἅπαντας γὰρ οἶμαι ὑμᾶς τοῦτό γε καὶ αὐτοὺς μνημονεύειν, ὅθ' οἱ πρέσβεις οἱ παρὰ τῶν Εὐβοέων περί τε τῆς πρὸς αὐτοὺς εἰρήνης τῷ δήμῳ διελέχθησαν εἶπον θ' ὅτι καὶ Φίλιππος αὐτοὺς κελεύσειεν ὑμῖν ἀπαγγεῖλαι κτλ.

§ 89. συνέδριον συνάγων] Nondum perfecerat hoc consilium sed moliebatur tantummodo omnium Euboeensium Chalcida concilium convocare, quod apparet ex imperf. part. παρασκευάζων.

ἀπῆλθεν εἰς Μακεδονίαν] Dinarch. I 44: ἢ τὸ γράψαι Ταυροσθένην Ἀθηναῖον εἶναι τοὺς μὲν αὑτοῦ πολίτας καταδουλωσάμενον, τῆς δ' Εὐβοίας ὅλης μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ Καλλίου προδότην Φιλίππῳ γεγενημένον, nisi haec verba malis referre ad illud tempus quo Taurosthenes et Callias mercenariis Macedonibus et Phocensibus conparatis Athenienses Phocione duce opprimere voluerant. Illud quidem certum est Euboeenses ab anno 348 usque ad annum 343/2 maxime inclinasse ad Philippum. Qui cum Eretriae Clitarchum, Orei Philistiden tyrannos armorum vi sustinere et Euboeam suae dicionis facere coepisset, tum demum (342?) Callias Thebanorum etiam auxilio destitutus Athenas legatos misit.

περιῄει] An interfuerat aliquamdiu Philippi expeditionibus?

§ 90. ὑπέβαλεν] Schol.: ἀντὶ τοῦ τοὺς Θηβαίους ἐκολάκευεν. Cf. ὑπόκειμαι.

πλείους τραπόμενος τροπάς] Hyp. adv. Dem. frg. 9: τούτους γὰρ (Calliam et Taurosthenem) ἔγραψε Δημοσθένης Ἀθηναίους

παρ' ὃν ᾤκει, εἰς μέσον ἐμπίπτει τῆς τε Θηβαίων ἔχθρας καὶ τῆς Φιλίππου. ἀπορῶν δ', ὅ τι χρήσαιτο αὐτῷ, καὶ παραγγελλομένης ἐπ' αὐτὸν ἤδη στρατείας, μίαν ἐλπίδα λοιπὴν κατεῖδε σωτηρίας ἔνορκον λαβεῖν τὸν δῆμον τὸν Ἀθηναίων, σύμμαχον ὀνομασθέντα βοηθήσειν, εἴ τις ἐπ' αὐτὸν ἴοι· ὃ πρόδηλον ἦν ἐσόμενον, εἰ μὴ ὑμεῖς κωλύσαιτε. ταῦτα διανοηθεὶς ἀποστέλλει δεῦρο πρέσβεις 91
Γλαυκέτην καὶ Ἐμπέδωνα καὶ Διόδωρον τὸν δολιχοδρομήσαντα, φέροντας τῷ μὲν δήμῳ ἐλπίδας, Δημοσθένει δ' ἀργύριον καὶ τοῖς περὶ αὐτόν. τρία δ' ἦν ἃ ἅμα ἐξεωνεῖτο, πρῶτον μὲν μὴ διασφαλῆναι τῆς πρὸς ὑμᾶς συμμαχίας· οὐδὲν γὰρ ἦν τὸ μέσον, εἰ μνησθεὶς τῶν προτέρων ἀδικημάτων ὁ δῆμος μὴ προσδέξαιτο τὴν συμμαχίαν, ἀλλ' ὑπῆρχεν αὐτῷ ἢ φεύγειν ἐκ Χαλκίδος ἢ τεθνάναι ἐγκαταληφθέντι· τηλικαῦται δυνάμεις ἐπ' αὐτὸν ἐπεστράτευον, [ἥ τε Φιλίππου καὶ Θηβαίων]. δεύτερον δ' ὑπὲρ

1 πίπτει Be. τε *om.* B. 2 καὶ τοῦ A. 3 στρατιᾶς C. 4 τὸν δῆμον τὸν Ἀθηναίων Bekk., τὸν δῆμον τῶν ἀθην. A, των ἀθηναίων δῆμον an, τὸν Ἀθηναίων δῆμον x. 6 κωλύσαιτε Markl., κωλύσετε C. 7 ταῦτα A, ταῦτα δὲ B. δεῦρο B, δεύτερον A. 8 καὶ ἐμπεδῶνα gmn, *om.* a. 9 ἐλπίδας W, κενὰς ἐλπίδας A, ἐλπ. κενὰς B. 10 αὐτόν B, τοῦτον A. ἐξεωνεῖτο Franke, ἐξων. C. 15 ἐγκαταλειφθέντι Aa. ἐστρατεύσαντο el.
16 post δεύτερον δ' *add.* C: ἧκον οἱ μισθοὶ τῷ γράψαντι τὴν συμμαχίαν, *del.* W.

εἶναι καὶ χρῆται τούτοις πάντων μάλιστα. καὶ οὐδὲν θαυμαστόν· οὐδέποτε γὰρ οἶμαι ἐπὶ τῶν αὐτῶν μένων εἰκότως φίλους τοὺς ἀπ' Εὐρίπου κέκτηται. Plutarch. Alcib. 23: ὀξυτέρας τρεπομένῳ τροπὰς τοῦ χαμαιλέοντος. Galba 14: ἐκάκιζε δ' ἐκείνους ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ τροπὰς τοσαύτας τρεπομένους. Schol.: ὁ δὲ Εὔριπος ἑπτάκις τῆς ἡμέρας στρέφεται, καθάπερ ἄλλοι τε πολλοὶ καὶ Διονύσιος ὁ Χαλκιδεύς (IV 395 M) εἴρηκε. — λέγεται δ' ὁ Εὔριπος μέγαν ἔχειν ῥοῦν καὶ πολλὰς τρέπεσθαι τροπὰς μεταβάλλοντος ἀεὶ τοῦ ῥοῦ. Ex superiore illo scholio, quemadmodum στρεφόμενος in libros quosdam invaserit, facile elucet.

§ 91. τὸν δολιχοδρομήσαντα] Videtur hoc certamine victoriam quondam reportasse, cf. A. Schaefer II 394, 1.

ἐλπίδας] Libri addiderunt κενάς, quod adiectivum in contrariorum subtilitate cogitari non potest, cf. ad § 78. Atque illud spurium esse varietate loci quem in libris obtinet conprobatur et evincitur.

τοῖς περὶ αὐτόν] Maxime consiliorum societate coniunctus illa aetate cum Demosthene fuit Hegesippus.

ἐγκαταληφθέντι] sc. a Philippo et Thebanis, qui expeditionem contra eum iam paraverant.

τηλικαῦται] Epiphonema. ἥ τε Φιλίππου καὶ Θηβαίων nescio an pro glossemate habendum videatur, quibus verbis epiphonematis vis certe multum infirmatur.

τοῦ μὴ συνεδρεύειν Ἀθήνησι Χαλκιδέας, τρίτον δὲ ὥστε
92 μὴ τελεῖν συντάξεις. καὶ τούτων τῶν προαιρέσεων οὐδεμιᾶς ἀπέτυχε Καλλίας, ἀλλ' ὁ μισοτύραννος Δημοσθένης, ὡς αὐτὸς προσποιεῖται, ὅν φησι Κτησιφῶν τὰ βέλτιστα λέγειν καὶ πράττειν, ἀπέδοτο μὲν τοὺς καιροὺς τοὺς τῆς πόλεως, ἔγραψε δ' ἐν τῇ συμμαχίᾳ βοηθεῖν ὑμᾶς Χαλκιδεῦσι, ῥῆμα μόνον ἀντικαταλλαξάμενος εὐφημίας ἕνεκα·
93 καὶ Χαλκιδέας βοηθεῖν, ἐάν τις ἴῃ ἐπ' Ἀθηναίους· τὰς δὲ συνεδρίας καὶ τὰς συντάξεις ἐξ ὧν ἰσχύσειν ὁ πόλεμος ἔμελλεν ἄρδην ἀπέδοτο, καλλίστοις ὀνόμασιν αἰσχίστας πράξεις κρύπτων καὶ τῷ λόγῳ προσβιβάζων ὑμᾶς, τὰς μὲν βοηθείας ὡς δεῖ τὴν πόλιν πρότερον ποιεῖσθαι τοῖς

5 καὶ πράττειν *add.* W. 6 ἡμᾶς C. 7 ἀντὶ τούτων εὐφ. ἕνεκα προσγράψας k, ἀντὶ τ. εὐ. ἕ. προγράψας B, ἀντὶ τ. εὐ. ἕ. προσέγραψε (συν superscr.) el, *em.* W. 8 καὶ *add.* A. 9 προεδρίας B, προεδρίας h. 10 ἔμελλεν e, ἤμελλεν x. 11 κρύπτων W, γράφων C. προβιβάζων gm²n²h². ἡμᾶς k. 12 ὡς δεῖ τὴν πόλιν τὰς μὲν βοηθείας A^h, ὡς δεῖ τὴν πόλιν τὰς βοηθείας προῖκα ποιεῖσθαι Ham.

συνεδρεύειν Ἀθήνησι] Clitarchus tum etiam et Philistides legatos Athenas misisse videntur, quos Aeschinem domi habuisse Demosthenes dicit 18, 82: *οὐ γὰρ παρὰ τοῦ Κλειτάρχου καὶ Φιλιστίδου τότε πρέσβεις δεῦρ' ἀφικνούμενοι παρὰ σοὶ κατέλυον Αἰσχίνη καὶ σὺ προὐξένεις αὐτῶν.* Eos autem Atheniensium qui adiuvabant, iussisse tum videntur, si populus cum Chalcidensibus societatem fieri vellet, eos in veterem sociorum numerum recipi, quorum conmune et perpetuum concilium esset Athenis, cf. A. Schaefer II 394.

§ 92. *τοὺς καιροὺς τοὺς τῆς πόλεως*] reipublicae opportunitates = opportuna et parata conmoda. Nam cum Callias summis omnium rerum angustiis premeretur, si Athenienses in condicione veteris societatis oblata perseverarent, facile ut hoc eis Callias concederet futurum fuisse; cf. Dem. 8, 34: *εἰ λόγον ὑμᾶς ἀπαιτήσειαν οἱ Ἕλληνες ὧν νυνὶ παρείκατε καιρῶν διὰ ῥαθυμίαν.*

ἔγραψε] Schol.: *ἔγραψε, φησί, βοηθεῖν ἡμᾶς τοῖς Χαλκιδεῦσι, εἶτα ἵνα μὴ δόξῃ ἄτοπον λέγειν τὸ μόνον ἡμᾶς ἐκείνοις βοηθεῖν, μὴ μέντοι καὶ αὐτοὺς ἡμῖν, προσέθηκε δῆθεν εὐφημίας χάριν, ὥστε καὶ αὐτοὺς βοηθεῖν ἡμῖν κινδυνεύουσι, καὶ ἀντικατήλλαξε ῥῆμα ἔργῳ, ἀντὶ τοῦ ἔργῳ ἐκείνοις ἐπικουρῆσαι λόγῳ γράψας καὶ ἐκείνους Ἀθηναίοις.*

§ 93. *τῷ λόγῳ*] Non oratione, sed hac ratione, hac argumentatione, quae deinceps sequitur.

προσβιβάζων] Schol.: *ἐπαναγκάζων, βιαζόμενος μᾶλλον ἢ διδάσκων.* Bene explicavit Bremi: blandis et speciosis verbis ad sententiam suam perducere. Xenoph. Mem. I 2, 17: *πάντας δὲ τοὺς διδάσκοντας ὁρῶ αὐτοὺς δεικνύντας τε τοῖς μανθάνουσιν, ἧπερ αὐτοὶ ποιοῦσιν ἃ διδάσκουσι, καὶ τῷ λόγῳ προσβιβάζοντας*, cf. ibid. Kuehner. Contraque *προβιβάζειν* est promovere, porro ire facere, provehere, adiuvare. Cf. Platon. Menon. 74 b.

βοηθείας] Schol.: *ὅτι δεῖ πρῶτον ἡμᾶς βοηθεῖν, εἶτα ἀπαιτεῖν κἀκείνους ἡμῖν τὴν ἴσην εἰσφέρειν. ὁ γὰρ Αἰσχίνης ἔλεγε μὴ*

ἀεὶ δεομένοις τῶν Ἑλλήνων, τὰς δὲ συμμαχίας ὑστέρας μετὰ τὰς εὐεργεσίας. ἵνα δ' εὖ εἰδῆτε, ὅτι ἀληθῆ λέγω, λαβέ μοι καὶ ἀνάγνωθι τὸ ψήφισμα.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

Οὔπω τοίνυν τοῦτ' ἐστὶ δεινὸν, εἰ καιροὶ τηλικοῦτοι 94
πεπραμένοι τυγχάνουσιν, ἀλλὰ πολὺ τούτου δεινότερον φανήσεται ὃ μέλλω λέγειν. εἰς γὰρ τοῦτο προήχθη Καλλίας μὲν ὁ Χαλκιδεὺς ὕβρεως καὶ πλεονεξίας, Δημοσθένης δὲ ὃν ἐπαινεῖ Κτησιφῶν δωροδοκίας, ὥστε τὰς ἐξ Ὠρεοῦ συντάξεις καὶ τὰς ἐξ Ἐρετρίας, τὰ δέκα τάλαντα, ὁρώντων φρονούντων βλεπόντων ἔλαθον ὑμῶν ὑφελόμενοι, καὶ τοὺς ἐκ τῶν πόλεων τούτων συνέδρους παρ' ὑμῶν μὲν ἀνέστησαν, πάλιν δὲ εἰς Χαλκίδα καὶ τὸ καλούμενον Εὐβοϊκὸν συνήγαγον. ὃν δὲ τρόπον καὶ δι' οἵων κακουργημάτων, ταῦτ' ἤδη ἄξιόν ἐστιν ἀκοῦσαι.
ἀφικνεῖται γὰρ πρὸς ὑμᾶς οὐκέτι δι' ἀγγέλων ἀλλ' αὐ- 95

1 *ὑστέρας ποιεῖσθαι* B, *τὰς δὲ συμμ. . . . εὐεργεσίας del.* Ham. 3 post *λαβέ μοι add.* C: *τὴν Καλλίου γραφὴν καὶ τὴν συμμαχίαν*, *del.* Ham. *καὶ om.* el. 5 *εἰ οἱ καιροὶ* B. *τηλικοῦτοι πεπραμένοι τυγχάνουσι* A, *πέπρανται τηλικοῦτοι* B, *quod in* C *sequitur: καὶ συνεδρίαι καὶ συντάξεις del.* Ham. 6 *τοῦτο* Be, *fort. delendum.* 7 *ὑμῖν φαν.* B. *φανήσεται εἶναι ὃ* ek. 11 *ὑμᾶς* elh. 12 *τούτους* gmn, *τοιούτους* a. 13 *ἡμῶν* B. *Εὐβοϊκὸν* W, *συνέδριον εὐβοικὸν* gmn, *εὐβ. συν.* Aa. 15 *τοῦτ'* el.

βοηθεῖν δεῖν, ὃς ἂν μὴ πρότερον ἡμῖν βεβοηθηκὼς ᾖ.

τὰς συμμαχίας] Dobreus explicavit: condiciones foederis statuere. Nam societatem quidem Athenienses tum inierant, sed foederis condiciones ad illud tempus reici Demosthenes voluerat, quo libertatem sociis vi et armis recuperassent.

§ 94. *πεπραμένοι τυγχάνουσι*] = reipublicae conmoda temere pro pecunia prodita et abiecta.

τὰ δέκα τάλαντα] Cf. Boeckh Staatsh. I 554 sq. Videtur mihi Aeschines eam pecuniae summam numerare, quam illae quondam civitates, cum in Atheniensium concilio essent, in conmune sociorum aerarium contulerant.

ὁρώντων — βλεπόντων] Quoniam inter haec duo verba interiectum est *φρονούντων*, postremum verbum *βλέπειν* omnino significare apparet vivere, cf. Aeschyl. Pers. 299: *Ξέρξης μὲν αὐτὸς ζῇ τε καὶ βλέπει.* Nam cum asyndeto coniunctus est cum *συναθροισμός*, cf. Cic. Lig. 9: quae tua mens oculi manus ardor animi?, tum gradatio quaedam a minore ad maius escendens. *φρονῶν* = sciens, cf. Soph. Oed. Col. 271: *ὥστ' εἰ φρονῶν ἔπρασσον, οὐδ' ἂν ὧδ' ἐγιγνόμην κακός· νῦν δ' οὐδὲν εἰδὼς ἱκόμην ἵν' ἱκόμην.*

ἀνέστησαν] Quasi vero tunc in Attico synedrio Euboeensium legati fuerint! Cf. A. Schaefer II 457 sq.

(*συνέδριον*)] Hoc nomen mihi explicandi causa ex § 89 inlatum videtur.

§ 95. Demosthenes atque consiliorum societate amicitiaque

τὸς ὁ Καλλίας, καὶ παρελθὼν εἰς τὴν ἐκκλησίαν λόγους
διεξῆλθε κατεσκευασμένους ὑπὸ Δημοσθένους. εἶπε γάρ,
ὡς ἥκοι ἐκ Πελοποννήσου νεωστὶ σύνταγμα συντάξας εἰς
ἑκατὸν ταλάντων πρόσοδον ἐπὶ Φίλιππον, καὶ διελογί-
ζετο ὅσον ἑκάστους ἔδει συντελεῖν, Ἀχαιοὺς μὲν πάντας
καὶ Μεγαρέας ἑξήκοντα τάλαντα, τὰς δ' ἐν Εὐβοίᾳ πό-
96 λεις ἁπάσας τετταράκοντα· ἐκ δὲ τούτων τῶν χρημάτων
ὑπάρξειν καὶ ναυτικὴν καὶ πεζὴν δύναμιν· εἶναι δὲ πολ-
λοὺς ἄλλους τῶν Ἑλλήνων οὓς βούλεσθαι κοινωνεῖν τῆς

2 ἐξέλεξε A, διεξῆλθε B. 3 πελοπονήσου kgm. εἰς om. g. 4 φιλίππου e. 6 τὰς δ' ἐν εὐβοίᾳ . . . τετταράκοντα om. A. 8 πεζὴν el, πεζικὴν x. 9 καὶ ἄλλους B.

cum eo coniunctus Callias hieme fere anni 341 legationes cum ad Peloponnesiorum civitates tum ad Acarnanas et Leucadios suscepisse videntur. Quorum opera tandem a. 340 effectum est, ut multarum Graeciae civitatum societas fieret eo consilio, ut communi studio bellum adversus Philippum susciperent, cf. A. Schaefer II 452 sqq. Vitae X Oratt. 851 p. 291 West. Dem. 18, 301—306.

σύνταγμα συντάξας] Perfecisse se annuam stipendiorum discriptionem, quae singulis civitatibus contribuenda essent.

ἑκατὸν ταλάντων] Vitae X oratt. p. 291, 66: καὶ σύνταξιν χρημάτων ἣν ἔπεισε πρεσβεύσας διδόναι τοὺς μὲν συμμάχους εἰς τὸν πόλεμον πλείω πεντακοσίων ταλάντων. Nimirum Aeschines non totam summam sed eam tantummodo conmemorat, quam Callias sua opera ut in conmune conferretur perfecerit. Ceterum rationes Aeschineae ideo etiam prorsus incertae sunt, quod vulgata scriptura aperte corrupta est. Nam Callias Peloponnesiarum civitatum contributionem propositurus deinceps Euboeas nominat civitates, quarum conmemoratio ab hoc loco plane mihi aliena videtur. Accedit quod in optimis libris haec emendatio „τὰς δ' ἐν Εὐβοίᾳ πόλεις ἁπάσας τετταράκοντα“ plane abest. Inde perspicuum, cum in archetypo antiqua scriptura iam evanuerit, grammaticos hanc lacunam pro suo ingenio et pro sua ratione explere studuisse.

§ 96. οὓς βούλεσθαι κοινωνεῖν] Infinitivum in oratione obliqua etiam post relativa poni, si demonstrativa et relativa enuntiatio tamquam unam sententiam efficiat, multis exemplis conprobatur. Nam εἶναι πολλοὺς οὓς βούλεσθαι idem fere valet quod πολλοὺς δέ τινας καὶ ἄλλους τῶν Ἑλλήνων βούλεσθαι κτλ. Eademque ratio obtinet, cum enuntiatio relativa in decursu orationis maximam et primariam sententiam continet, veluti Plato Legg. X 889a: ἔοικε τὰ μὲν μέγιστα αὐτῶν καὶ κάλλιστα ἀπεργάζεσθαι φύσιν καὶ τέχνην, τὰ δὲ σμικρότερα τέχνην, ἣν δὴ παρὰ φύσεως λαμβάνουσαν τὴν τῶν μεγάλων καὶ πρώτων γένεσιν ἔργων πλάττειν καὶ τεκταίνεσθαι πάντα τὰ σμικρότερα, ἃ δὴ τεχνικὰ πάντες προσαγορεύομεν, ubi τὰ δὲ σμ. τέχνην non primam sed tamquam secundariam sententiam efficiunt, cum omnis cogitatio intendatur in enuntiatum relativum. Ibid. 889e: οὕτω δὲ καὶ τὴν νομοθεσίαν πᾶσαν οὐ φύσει, τέχνῃ δέ· ἧς οὐκ ἀληθεῖς εἶναι τὰς θέσεις. Cf. Dobree ad Aristoph. Plut. 1112 p. 200 ed. Lips.

συντάξεως, ὥστε οὔτε χρημάτων οὔτε στρατιωτῶν ἔσεσθαι ἀπορίαν. καὶ ταῦτα μὲν τὰ φανερά· ἔφη δὲ καὶ πράξεις πράττειν ἑτέρας δ' ἀπορρήτων, καὶ τούτων εἶναί τινας μάρτυρας τῶν ἡμετέρων πολιτῶν, καὶ τελευτῶν ὀνομαστὶ παρεκάλει Δημοσθένην καὶ συνειπεῖν ἠξίου. ὁ 97
δὲ σεμνῶς πάνυ παρελθὼν τόν τε Καλλίαν ὑπερεπῄνει τό τε ἀπόρρητον προσεποιήσατο εἰδέναι· τὴν δ' ἐκ Πελοποννήσου πρεσβείαν ἣν ἐπρέσβευσε καὶ τὴν ἐξ Ἀκαρνανίας ἔφη βούλεσθαι ὑμῖν ἀπαγγεῖλαι. ἦν δ' αὐτῷ κεφάλαιον τῶν λόγων πάντας μὲν Πελοποννησίους ὑπάρχειν, πάντας δ' Ἀκαρνᾶνας συντεταγμένους ἐπὶ Φίλιππον ὑφ' ἑαυτοῦ, εἶναι δὲ τὸ σύνταγμα χρημάτων μὲν εἰς ἑκατὸν νεῶν ταχυναυτουσῶν πληρώματα καὶ εἰς πεζοὺς στρατιώτας μυρίους καὶ ἱππέας χιλίους, ὑπάρξειν δὲ πρὸς 98
τούτοις καὶ τὰς πολιτικὰς δυνάμεις, ἐκ Πελοποννήσου μὲν πλεῖν ἢ δισχιλίους ὁπλίτας, ἐξ Ἀκαρνανίας δὲ ἑτέ-

1 ὥστε A, ὡς B. 5 παρακαλεῖ A. 6 πάνυ *om.* el. ἐπήνει a. 7 δ' *om.* a. 10 τοῦ λόγου A. 11 καρνᾶνας a. ἐπὶ φιλ. συντετ. g. 12 χρήματα e. 13 πληρ. νεῶν ταχυν. a. 14 ἱππεῖς B. 16 πλεῖν W, πλέον A, πλείονας B. δισμυρίους kl.

§ 97. ἣν ἐπρέσβευσε] Haec erat tertia in Peloponnesum legatio.

ἐξ Ἀκαρνανίας] Cf. 256: ἀποστῆσαι δ' Ἀκαρνᾶνας. Dem. 18, 237: ἀλλ' ὅμως ἐκ τοιούτων ἐλαττωμάτων ἐγὼ συμμάχους μὲν ὑμῖν ἐποίησα Εὐβοέας, Ἀχαιούς, Κορινθίους, Θηβαίους, Μεγαρέας, Λευκαδίους, Κερκυραίους, ἀφ' ὧν μύριοι μὲν καὶ πεντακισχίλιοι ξένοι, δισχίλιοι δ' ἱππεῖς ἄνευ τῶν πολιτικῶν δυνάμεων συνήχθησαν. Quo loco mirum est quod Demosthenes Acarnanum mentionem non fecit. Quare A. Schaefer II 456 coniectavit, Leucadiorum et Acarnanum unam tum rempublicam et societatem fuisse.

μυρίους — χιλίους] Demosthenes XV milia mercenariorum militum et II milia equitum se tum conparasse gloriatur, quia Thebanorum simul mercenarios conplectitur, cf. Boeckh St. I 376. Sed vit. X Oratt. 291 etiam commemoratur: καὶ δυνάμεις ἃς συνεστήσατο τῷ δήμῳ καὶ τοῖς συμμάχοις πεζοὺς μὲν μυρίους, ἱππέας δὲ χιλίους. Idemque numerus mercenariorum postmodum Amphissensibus auxilio submissus est, cf. 146. Quare mihi Demosthenes eum mercenariorum numerum numerare videtur, qui promissi fuerant, Aeschines tantum memorat quantus ad bellum ipsum profectus est.

§ 98. πλεῖν ἢ] Ubi ἢ sequitur cum numerali Attici πλεῖν alteri formae πλέον praetulisse videntur, cf. Cobet Var. L. 237, Nov. L. 463. 622. Moeris 206: πλεῖν ἢ μύριοι Ἀττικοί, πλέονες ἢ μύριοι Ἕλληνες. Thom. Mag. 272: πλεῖν ἢ μύριοι ἀττικώτερον ἢ πλείους ἢ μύριοι. Quare ubi in libris partim πλέον partim πλείονες traditur ante numeralia, mihi prisca forma πλεῖν ἢ restituenda videtur, cf. 2, 98. 175. 3, 14. Franke Lectt. Aesch. 437 sq.

ρους τοσούτους· δεδόσθαι δὲ ἁπάντων τούτων τὴν ἡγεμονίαν ὑμῖν· πραχθήσεσθαι δὲ ταῦτα οὐκ εἰς μακρὰν, ἀλλ' εἰς τὴν ἕκτην ἐπὶ δέκα τοῦ ἀνθεστηριῶνος μηνός· εἰρῆσθαι γὰρ ἐν ταῖς πόλεσιν ὑφ' ἑαυτοῦ καὶ παρηγγέλθαι πάντας ἥκειν συνεδρεύσοντας Ἀθήναζε εἰς τὴν παν-
9 σέληνον. καὶ γὰρ τοῦτο ἄνθρωπος ἴδιον καὶ οὐ κοινὸν ποιεῖ. οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι ἀλαζόνες ὅταν τι ψεύδωνται, ἀόριστα καὶ ἀσαφῆ πειρῶνται λέγειν, φοβούμενοι τὸν ἔλεγχον· Δημοσθένης δ' ὅταν ἀλαζονεύηται, πρῶτον μὲν μεθ' ὅρκου ψεύδεται, ἐξώλειαν ἐπαρώμενος ἑαυτῷ, δεύτερον δὲ ἃ οἶδεν οὐδέποτε ἐσόμενα τολμᾷ λέγειν εἰς

1 *ἁπάντων* el, *ἀπὸ πάντων* x. 2 *ὑμῖν* *om.* B. *πραχθήσεται* A. *αὐτὰ* B. 4 *γὰρ*] *δὲ* el. *ἐν* *om.* g. *ὑπ' αὐτοῦ* B. 6 *ἄνθρωπος* Sauppe, *ἄνθρωπος* A, *ἀνθρώπων* B. 10 *ἑαυτῷ* ae, *αὐτῷ* x. 11 *οἶδεν* A Stob. II 48, *εὖ οἶδεν* B. Post *λέγειν* *add.* a: *ἀριθμῶν*, *om.* Agmn Stob. *εἰς ὁπότ'*]

ἑτέρους τοσούτους] Hoc non ad mercenariorum sed ad civiles exercitus referendum est.

ἁπάντων τούτων] cunctorum autem principatum delatum esse ad Athenienses. Genetivus pendet ex *ἡγεμονίαν*. Hanc emendationem conmendaverat iam Bremius. Sed tamen Franke Soc. Gr. II 38 hac inprobata *ἀπὸ πάντων* sic explicavit: per eos licere Atheniensibus illo inperio fungi, ab eis Athenienses inpeditum non iri quo minus summum inperium suscipiant. At qualem tandem principatum suscepturi erant? At quantum ista dubitatio et haesitatio discrepat cum Demosthenis vel fiducia vel iactantia!

εἰς μακράν] Cf. 99. II 183. 46. 53. Thuc. 6, 71.

τὴν ἕκτην ἐπὶ δέκα] Anthesterionis XVI = dies IX Martii mensis a. 340. Plena autem luna incidit Anthest. XIV = die VII Mart., cf. Boeckhii rationem apud A. Schaefer II 454, 2. Nam anteaquam consilia Athenis conferrent, paucis diebus ante omnes undique legatos convenisse oportuerat.

§ 99. *ἴδιον καὶ οὐ κοινόν*] Eandem sententiam contrario augere omnium maxime post Homerum consueverat Herodotus, cf. G. Gebhardt Emend. Herodot. Progr. Curiae Regnitianae 1858, cf. III 115: *ὡς ἔστι Ἑλληνικὸν τὸ ὄνομα καὶ οὐ βαρβαρικόν*, I 92: *Κροίσῳ δὲ ἔστι καὶ ἄλλα ἀναθήματα ἐν τῇ Ἑλλάδι πολλὰ καὶ οὐ τὰ εἰρημένα μοῦνα.* Quantam autem vim habeat ista notionis positivae et negativae consociatio, exposui ad Verg. Aen. I 547.

ἀλαζόνες] Sic proprie appellabantur primum mendaces vates, deinde sophistae, qui, quod nesciebant, probe se scire insolenter iactabant, cf. Ruhnken Tim. Lex. p. 22 (19). Denique translatum est hoc verbum cum ad conmunem vitam tum ad oratorum vanitatem notandam.

Δημοσθένης δὲ κτλ.] Cf. II 153: *ἡγεῖται δ' ὅταν τι ψεύδηται τῶν λόγων ὅρκος κατὰ τῶν ἀναισχύντων ὀφθαλμῶν, καὶ τὰ γεγενημένα οὐ μόνον ὡς ἔστι λέγει, ἀλλὰ καὶ τὴν ἡμέραν ἐν ᾗ φησὶ γενέσθαι· καὶ προστίθησιν ἅμα τινὸς ὄνομα πλασάμενος, ὃς ἔτυχε παρών, μιμούμενος τοὺς τἀληθῆ λέγοντας.*

εἰς ὁπότε] Krueger gramm. gr. § 66, 1, 3. Plato rep. VIII 845d: *εἰς τότε*. Quaenam adverbia cum

ὁπότ' ἔσται, καὶ ὧν τὰ σώματα οὐχ ἑώρακε, τούτων τὰ ὀνόματα λέγει, κλέπτων τὴν ἀκρόασιν καὶ μιμούμενος τοὺς τἀληθῆ λέγοντας. διὸ καὶ σφόδρα ἄξιός ἐστι μισεῖσθαι, ὅτι πονηρὸς ὢν καὶ τὰ τῶν χρηστῶν σημεῖα διαφθείρει.
100 ταῦτα δ' εἰπὼν δίδωσιν ἀναγνῶναι ψήφισμα τῷ γραμματεῖ μακρότερον μὲν τῆς Ἰλιάδος, κενότερον δὲ τῶν λόγων οὓς εἴωθε λέγειν, καὶ τοῦ βίου ὃν βεβίωκε, μεστὸν δ' ἐλπίδων οὐκ ἐσομένων καὶ στρατοπέδων οὐδέποτε συλλεγησομένων. ἀπαγαγὼν δ' ὑμᾶς ἄπωθεν ἀπὸ τοῦ κλέμματος καὶ ἀνακρεμάσας ἀπὸ τῶν ἐλπίδων, ἐν-

εἴ ποτ' e Stob. 3 σφόδρα A, μάλιστα B. 4 φθείρει A. 6 κενότερον n, κενώτερον el, καινότερον kagm. 7 εἰώθει e. 9 ἄπωθεν a, ἄποθεν x, cf. Herodian. I 500: ὡς ἀπὸ τοῦ ἄπω μὴ εἰρημένου ἄπωθεν (ἀπο). 10 ἐπὶ h. ἐνταῦθ' ἤδη A.

praepositione iungantur, accurate exposuit Lobeck Phryn. 46. Cf. ad § 24.

κλέπτων τὴν ἀκρόασιν] Quid sit κλέπτειν τὴν ἀκρόασιν, satis liquet ex § 36 et § 200. Nempe ἑτέρων παρεμβολῇ λόγων εἰς λήθην τοῦ πράγματος τὸν ἀκροατὴν ἐμβαλεῖν, ut fere loquitur Aeschines 205. Uno verbo παράγειν dicit Dem. Lept. 98, Lycurg. 32. Hoc autem est alienum ab eo qui verbis disertis mentitur. Dele igitur verba quae non conparent in simili loco et quidem fortasse hinc interpolato II 153. Haec disseruit Dobreus. Sed nimis arctis finibus vir doctissimus illam dictionem circumscripsit. Nam τὴν ἀκρόασιν κλέπτειν quid tandem aliud significare credas quam audientiam suffurari? Quid? Hocine tantum perficit qui vera dissimulet, non item is qui falsa pro veris simulet? Qui fictis rebus veritatis speciem adpetat? Quid? Qui ficta eloquatur pro veris, nonne idem falsa fictorum imagine veritatem et simplicitatem quasi deturbat, aures vero eorum qui audiunt decipit? Cf. § 142: τοῖς ὀνόμασι κλέπτων καὶ μεταφέρων τὰ πράγματα, ὥσπερ εἴωθεν.

τῶν χρηστῶν σημεῖα] Nam si quis aliquid adfirmaverit, ex certis incertisve nominibus tamquam signis ac notis probitatis fidem habemus aut denegamus. Vox ipsa illa quidem adsumpta est ex rhetorum doctrinis.

§ 100. μακρότερον τῆς Ἰλιάδος] Notum est proverbium Ἰλιὰς κακῶν de incredibili quadam malorum multitudine. Quod de Aeschine adhibuit Demosthenes 19, 148. Aeschines hinc videtur Ἰλιὰς absolute de nimia longitudine sive magnitudine usurpasse. Bremi. Bekker Anecd. I 43: Ἰλιὰς κακῶν· ἐπὶ μεγάλων συμφορῶν ὁ λόγος τίθεται, cf. Porphyr. de abst. 80. Aeschinis dictionis nulla adhuc inventa est similitudo.

ἐλπίδων οὐκ ἐσομένων] Simile exemplum repperi nullum, sed conparari postest illud: θυομένῳ αὐτῷ οὐκ ἐγίγνετο τὰ ἱερά, cf. Breitenbach ad Xen. Hell. III 1, 17.

ἄπωθεν ἀπό] Xenoph. Venat. 10, 7: δῆσαι ἄποθεν ἀπὸ τῆς εὐνῆς πολύ. Contraque legitur I 99: τὸ δ' Ἀλωπεκῆσι χωρίον, ὃ ἦν ἄποθεν τοῦ τείχους ἕνδεκα στάδια. Forma ἄπωθεν scaenicorum poetarum usu magis firmata est, cf. etiam Herodian., quem supra laudavi.

ταῦθα δὴ συστρέψας γράφει ἑλέσθαι πρέσβεις εἰς Ἐρέτριαν, οἵτινες δεήσονται τῶν Ἐρετριέων, πάνυ γὰρ ἔδει δεηθῆναι, μηκέτι διδόναι τὴν σύνταξιν ὑμῖν, ἀλλὰ Καλλίᾳ, καὶ πάλιν ἑτέρους εἰς Ὠρεὸν [πρὸς τοὺς Ὠρείτας], οἵτινες δεήσονται τὸν αὐτὸν Ἀθηναίοις φίλον καὶ ἐχθρὸν
101 *νομίζειν. εἶεν. ἀλλ' ἔπειτ' ἀναφαίνεται περὶ πάντα τῶν*

1 *γράφει* W, *γρ. καὶ κελεύει* A, *γρ. κελεύων* B. 3 *ἡμῖν* kgmn. post *ὑμῖν* *add.* C: *τὰ πέντε τάλαντα*, *del.* W. 4 *αἱρήσεται* *add.* A post *ἑτέρους*, *αἱρεῖσθαι* B et post *Ὠρείτας* C: *πρέσβεις*, *utrumque del.* W. 5 *δεήσονται αὐτοῖς τὸν αὐτὸν* B. *ἀθηναίους* agm. *καὶ φίλον* A. 6 post *νομίζειν* *add.* C: *εἶναι*, *del.* Cob., *εἶεν* W. C: *εἶναι*. *ἔπειτα ἀναφαίνεται περὶ πάντων*

συστρέψας] Demetr. Phal. *περὶ ἑρμην.* c. 8: *ὥσπερ τὰ θηρία συστρέψαντα ἑαυτὰ* (in modum ferae se colligere in arma) *μάχεται· τοιαύτη τις ἂν εἴη συστροφὴ καὶ λόγου, καθάπερ συστειλαμένου πρὸς δεινότητα.* Sed videtur idem verbum significare: brevi aliquid conprehendere, breviter conplecti, cf. Dionys. Hal. de prooemio: *καὶ μὴν ἔς γε τὸ εὐμαθεῖς τοὺς ἀκροατὰς ποιῆσαι, κελεύουσιν οἱ τεχνογράφοι συστρέψαντες εἰπεῖν τὸ πρᾶγμα, ἵνα μὴ ἀγνοῶσι τὴν ὑπόθεσιν οἱ δικασταί*, cf. Steph. Thes. Cum hac explicatione conparaverit qui volet hanc Bremii adnotationem: *συστρέψας* ni fallor i. q. *συστρέψας ἑαυτόν*. Nam *συστρέφεσθαι*, quod proprie dicitur de serpentibus, qui dorso se incurvato contrahunt, ut inpetus fiat vehementior saltusque perniciosior, ad orationem translatum significat concinnam brevitatem, ex qua enascitur vis et robur. Reddi igitur h. l. potest: cum vi.

οἵτινες δεήσονται κτλ.] Schol.: *τὸ ἀκόλουθον εἰπεῖν ἦν, ὥστε συμμαχῆσαι αὐτοὺς ἡμῖν. ὁ δ' ἐπάγει παρ' ὑπόνοιαν κατ' εἰρωνείαν· ναί, ἵνα αὐτοὺς παρακαλέσωσι μὴ φέρειν ἔτι τοὺς φόρους ἡμῖν, ἀλλὰ τῷ Καλλίᾳ.*

φίλον καὶ ἐχθρὸν νομίζειν] Passim in foederibus haec lex eisdem plane verbis concepta est, cf. Xen. Anab. II 5, 39: *ὀμόσαντες ἡμῖν τοὺς αὐτοὺς φίλους καὶ ἐχθροὺς νομιεῖν*. Thuc. I 44: *ξυμμαχίαν ποιήσασθαι ὥστε τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους νομίζειν*. Cf. ibid. III 70 et 75. Contra *νομίζω εἶναι* nihil nisi opinionem significat sine actione. Cobet Nov. Lectt. 519.

§ 101. *εἶεν*] = verum esto, h. e. quid sentiatis de isto consilio ac voluntate Demosthenis, nihil ego nunc curo. Cf. Xenoph. Hell. VI 3, 13.

ἀλλ' ἔπειτα] Difficultatem huius loci nondum me satis expedivisse credo: aliquid attulisse ad emendandum sat est. Recte se habere arbitror *εἶεν, ἀλλ'*, sed *ἔπειτα* num tolerari possit dubito. An *ἐν τῷ ἔπειτ'*? Reliquae sententiae explicandae viam primus monstravit H. Sauppe Ep. crit. ad Herm. 72. Is enim scripturam traditam et aperte corruptam sic correxit: *ἔπειτ' αὖ ἀναφαίνεται περὶ ἅπαντ' ὧν ἐν τῷ ψηφίσματι πρὸς τῷ κλέμματι, γράψας τὰ πέντε τάλαντα τοὺς πρέσβεις ἀξιοῦν τοὺς Ὠρείτας μὴ ὑμῖν — διδόναι* = deinde rursus apparet, eum per omnia in hac lege furtum et fraudem meditari, qui scripserit, ut legati Oreitas iuberent quinque talenta non vobis sed Calliae dare. Conparat autem Dem. 19, 127: *ἀλλ' οὕτως ἔκφρων ἦν καὶ ὅλος πρὸς τῷ λήμματι καὶ τῷ δωροδοκήματι, ὥστε πάντα ταῦτα ἀνελὼν καὶ παριδὼν ᾤχετο.* Sed mihi nec *ἔπειτ' αὖ* placet, quod ipsa foederis conmemoratio fraudis crimen non habet, nec

ἐν τῷ ψηφίσματι προσκοπῶν τῷ κλέμματι, γράψας καὶ τὰ πέντε τάλαντα τοὺς πρέσβεις ἀξιοῦν τοὺς Ὠρείτας μὴ ὑμῖν ἀλλὰ Καλλίᾳ διδόναι. ὅτι δ' ἀληθῆ λέγω, ἀφελὼν τὸν κόμπον [καὶ τὰς τριήρεις] καὶ τὰς ἀλαζονείας αὐτοῦ τοῦ κλέμματος ἅψαι, ὃ ὑφείλετο ὁ μιαρὸς καὶ ἀνόσιος ἄνθρωπος, ὅν φησι Κτησιφῶν [ἐν τῷδε τῷ ψηφίσματι] διατελεῖν λέγοντα καὶ πράττοντα τὰ ἄριστα τῷ δήμῳ τῷ Ἀθηναίων.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

Οὐκοῦν τὰς μὲν τριήρεις καὶ τὴν πεζὴν στρατιὰν καὶ 102
τὴν πανσέληνον καὶ τοὺς συνέδρους λόγῳ ἠκούσατε, τὰς

(*ἁπάντων* B) *ἐν* (*ἐπὶ* B) *τῷ ψηφίσματι πρὸς τῷ κλέμματι*, cf. adn. 1 *καὶ* *om.* a Sauppe. 2 *ἀξιῶν* B. 3 *ἡμῖν* C, *em.* Bekk. *λέγω ἀληθῆ* e. 4 *τὴν ἀλαζονείαν* B, fort. *καὶ τὰς τριήρεις* *delendum, quod add. in* C: *ἀνάγνωθι καὶ delevi.* *αὐτοῦ τοῦ* W, *ἀπὸ τοῦ* A, *τοῦ* B. 6 *φησι* *om.* a. *καὶ ἐν* B, fort. etiam *ἐν τῷδε τῷ ψηφ.* *delendum.* 7 *τῷ Ἀθην.* W, *τῶν Ἀθην.* C. 10 *στρατείαν* B. 11 *καὶ τοὺς συνέδρ. καὶ τὴν πανσ.* a. *λόγῳ* *om.* a.

περὶ ἅπαντ' ὢν πρὸς τῷ κλέμματι significare potest: per omnia furtum et fraudem meditari, nec si Demosthenem conparaveris nostro loco aut *ἅπας* aut *ὅλος* abesse potest, cf. F. Schultz praef. XIV. Quare F. Schultz hoc temptavit: *ἔπειτ' ἀναφαίνεται πάλιν ἅπας ὢν ἐν τῷ ψηφίσματι πρὸς τῷ κλέμματι κτλ.* Sed ne haec quidem coniectura plane quid orator eloqui voluerit demonstrat. Quare novam ego coniecturam excogitavi nec tamen mihi satisfeci: *εἶεν· ἀλλ' ἔπειτ' ἀναφαίνεται περὶ πάντα τῶν ἐν τῷ ψηφίσματι προσκοπῶν τῷ κλέμματι* (*λήμματι*?), *γράψας καὶ τὰ πέντε τάλαντα κτλ.* Sententia autem mihi haec videtur constituenda: Psephismate suo primum omnium foedus cum Oreitis fieri voluit. Qua de re quid sentiatis nihil ego nunc curo. Sed deinde apparet, eum in omnibus quae de foedere etiam proposuerit furto tantum et fraudi prospexisse, quippe qui scripserit, ut etiam quinque illa talenta ultro oblata deferrentur ad Calliam. Qua ex re patet foedus etiam cum Oreitis Demosthenem non pro communi salute, sed propter suas utilitates proposuisse.

τὰς ἀλαζονείας] Locus corruptus quemadmodum probabiliter emendari debeat, exemplum prorsus simile demonstrat § 237: *ἀφελὼν τὴν ἀλαζονείαν καὶ τὸν κόμπον τοῦ ψηφίσματος ἅψαι τῶν ἔργων, ἐπίδειξον ἡμῖν ὅ τι λέγεις.* Atque *τὰς τριήρεις* inter *τὸν κόμπον* et *τὴν ἀλαζονείαν* stare non posse primus animadvertit Dobreus p. XII (Dobson). Ego perspicuitatis causa insertum puto *τοῦ ψηφίσματος*, quod in codd. aliquot deterioribus servatum est. Verbum autem *ἀνάγνωθι*, quod collocatione ipsa falsum esse arguitur, tamquam interpretamentum posterioris verbi *ἅψαι* eiciendum putavi. Atque cum in optimis libris *ἀπὸ τοῦ κλέμματος* servatum sit, contrariae sententiae optime servire credo *αὐτοῦ τοῦ κλέμματος.* Denique nominis abstracti pluralem numerum *τὰς ἀλαζονείας* retinui, quia hanc rariorem formam additis verbis *τὰς τριήρεις* explicatam fuisse existimo.

δὲ συντάξεις τῶν συμμάχων, τὰ δέκα τάλαντα, ἔργῳ ἀπωλέσατε.

103 *Ὑπόλοιπον δ' εἰπεῖν, ὅτι λαβὼν τρία τάλαντα μισθὸν τὴν γνώμην ταύτην ἔγραψε Δημοσθένης, τάλαντον μὲν ἐκ Χαλκίδος παρὰ Καλλίου, τάλαντον δ' ἐξ Ἐρετρίας παρὰ Κλειτάρχου τοῦ τυράννου, τάλαντον δὲ ἐξ Ὠρεοῦ, δι' οὗ καὶ καταφανὴς ἐγένετο, δημοκρατουμένων τῶν Ὠρειτῶν καὶ πάντα πραττόντων μετὰ ψηφίσματος. ἐξανηλωμένοι γὰρ ἐν τῷ πολέμῳ καὶ παντελῶς ἀπόρως διακείμενοι πέμπουσι πρὸς αὐτὸν Γνωσίδημον τὸν Χαριγένους υἱὸν τοῦ δυναστεύσαντός ποτε ἐν Ὠρεῷ, δεησόμενον τὸ μὲν τάλαντον ἀφεῖναι τῇ πόλει, ἐπαγγελούμενον δ' αὐ-*

3 *ὑπόλοιπον δ' εἰπεῖν* W, *ὑπ. δὲ εἰπεῖν ἐστί μοι* A, *ὑπ. δέ μοί ἐστιν* B. *τρία* A, *δέκα* B. 7 *δι' οὗ* H. Wolf, *δι' ὃ* Bremi, *διὸ* C. 9 *ἐν τῷ πολέμῳ* Aa, *ἐν τῷ πρὸς Φίλιππον πολ.* gmn. 10 *χαιρεγένους* A. 11 *δεησ. αὐτοῦ* B. 12 *ἀφιέναι* B. *ἐπαγγελούμενον* Steph., *ἐπαγγελόμ.* mn, *ἐπαγελλόμ.* x.

§ 103. *ὑπόλοιπον δ' εἰπεῖν*] = restat ut dicam. Nam persaepe in ista formula et verbum substantivum (*ἐστί*) et pronominis dativum (*μοι*) omitti, multis exemplis conprobatur.

τρία τάλαντα] Aeschinem non satis locupletem esse auctorem, cui tantam pecuniam Demosthenem ab sociis accepisse credamus, non est cur pluribus disseramus. Rem autem cum Oreitis contractam Aeschines illius civitatis decreto conprobare studet. Qua in re ingeniosa mihi placet A. Schaeferi (II 459) coniectura, qui sic statuit: Demosthenem illi civitati, ut bellum celeriter parare possent, talentum mutuum dedisse pro modica sane usura, cf. Boeckh Staatsh. I 173. 175. Atque hanc coniecturam similibus exemplis Chalcidensium satis firmavit. Clitarchus paulo post eiectus est, cf. Schaefer II 463.

δι' οὗ] Libri *διό*, quod correxit Bake Hyp. IV 325: neque enim propterea res manifesta facta est, sed per Oreum modumque rerum publicarum ibi tractandarum.

δημοκρατουμένων] Charax apud Steph. Byz. 709 (M): *Ἀθηναῖοι ἅμα Χαλκιδεῦσι τοῖς ἐν Εὐβοίᾳ καὶ Μεγαρεῦσι στρατεύσαντες εἰς Ὠρεὸν Φιλιστίδην τὸν τύραννον ἀπέκτειναν καὶ Ὠρείτας ἠλευθέρωσαν.* Quam expeditionem cadere in annum 341 existimat A. Schaefer II 458. Cf. Dem. 18, 79.

ἐξανηλωμένοι] Hoc verbum haud ita rarum est de hominibus, quorum opes exhaustae sunt, cf. Dem. 13, 27: *ἐξανήλωνται δὲ οἵ τε ἴδιοι πάντες οἶκοι τῇ πόλει καὶ τὰ παρὰ τῶν συμμάχων.* Strabo VIII 378: *ἐξανηλίσκοντο ῥᾳδίως οἱ ναύκληροι*, cf. Steph. Thes. Bremi conparavit Thuc. IV 3: *τὴν πόλιν δαπανᾶν.*

ἐν τῷ πολέμῳ] Schol. *τῷ πρὸς Φίλιππον*, quod scholion nonnullis in codicibus in ordinem verborum irrepsit. Cf. A. Schaefer II 525.

(*ἐπαγγελλόμενον*)] Stephanus *ἐπαγγελούμενον* correxit. Sed futurum id indicat quod ab eis qui miserant erat mandatum, praesens autem, quid fecerit sua sponte, etiamsi publice mandatum non fuerit. Profitebatur enim coram persuasum sibi esse, Oritas Demostheni in gratiarum significationem statuam esse posituros.

τῷ χαλκῆν εἰκόνα σταθήσεσθαι ἐν Ὠρεῷ. ὁ δὲ ἀπεκρίνατο τῷ Γνωσιδήμῳ, ὅτι καὶ μάλα χρυσοῦ χαλκοῦ δ' οὐδὲν δέοιτο· τὸ δὲ τάλαντον διὰ τοῦ Καλλίου εἰσέπραττεν. ἀναγκαζόμενοι δὲ οἱ Ὠρεῖται καὶ οὐκ εὐποροῦντες ὑπέθεσαν αὐτῷ τοῦ ταλάντου τὰς δημοσίας προσόδους καὶ τόκον ἤνεγκαν δραχμὴν τοῦ μηνὸς τῆς μνᾶς, ἕως τὸ κεφάλαιον ἀπέδοσαν. καὶ ταῦτ' ἐπράχθη μετὰ ψηφίσματος τοῦ δήμου. ὅτι δὲ ἀληθῆ λέγω, λαβέ μοι τὸ ψήφισμα τῶν Ὠρειτῶν. 104

ΨΗΦΙΣΜΑ.

105 Τοῦτ' ἐστὶ τὸ ψήφισμα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, αἰσχύνη μὲν τῆς πόλεως, ἔλεγχος δὲ οὐ μικρὸς τῶν Δημοσθένους πολιτευμάτων, φανερὰ δὲ κατηγορία Κτησιφῶντος· τὸν γὰρ οὕτως αἰσχρῶς δωροδοκοῦντα οὐκ ἔστιν ἄνδρα γεγονέναι ἀγαθὸν, ἃ τετόλμηκεν οὗτος γράψαι.

2 ὅτι καὶ μάλα χρυσοῦ, χαλκοῦ δ' οὐδὲν δέοιτο W, ὅτι ἐλαχίστου χαλκοῦ οὐδὲν δέοιτο C, cf. adn. 3 εἰσέπραττεν A, εἰσπράττειν B. 6 post ἤνεγκαν in C *add.* Δημοσθένει τοῦ δωροδοκήματος, *del.* Ham. 7 ταῦτ' A[h], πάντ' B. 8 ὅτι — τὸ ψήφισμα *om.* el. ἀληθῆ M, τἀληθῆ C. ψηφ. τοῦ k. ὠρειτῶν. τὸ ψήφισμα λέγε γραμματεῦ l. 13 τοῦ Κτησ. B. 14 ἔστιν a, ἔνεστιν x. 15 γράψαι W, γρ. ἐν τῷ ψηφίσματι B, ἐν τῷ

Bremi. Hoc vero ita est. Nec tamen Gnosidemum aheneam statuam ultro ac sua sponte Demostheni pollicitum esse credo, sed populi sui voluntate et mandatu adductum.

§ 104. ὅτι καὶ μάλα χρυσοῦ, χαλκοῦ δ' οὐδὲν δέοιτο] In Vat. Laur. codd. hoc lemma est: χαλκοῦ οὐδέν· ἀττικῶς ἀντὶ τοῦ οὐδενὸς χαλκοῦ· χαλκοῦ δέ· τῆς χαλκῆς εἰκόνος. Inde veri simile est Aeschinem scriptum reliquisse: χαλκοῦ δ' οὐδέν. Quod si ita est, contrariam notionem expressam fuisse oportet. Quare ex ἐλαχίστου conieci: καὶ μάλα χρυσοῦ. Bakius temptaverat: ὅτι οὐδ' ἐλάχιστον χαλκοῦ δέοιτο.

διὰ τοῦ Καλλίου] Schol.: ὡς αὐτοῦ ἐγγυησαμένου. Recte, opinor.

ὑπέθεσαν] Schol.: ἀντὶ τοῦ ὑποθήκην ἔδωκαν τὰς προσόδους τῆς πόλεως τοῦ ταλάντου.

§ 105. αἰσχύνη] Schol.: τοῦτό φησιν Ἀψίνης ἐπίζευξιν εἶναι, ἐπειδὴ ἑνικῷ ὀνόματι πολλὰ ἐπιφέρει ὀνόματα. εἰπὼν γὰρ τοῦτο τὸ ψήφισμα ἐπήγαγεν· αἰσχύνη, ἔλεγχος, κατηγορία. Cf. Cornific. IV § 38. Quintil. IX 3, 62: figura, in qua unum ad verbum plures sententiae referuntur, quarum una quaeque desideraret illud, si sola poneretur. id accidit aut praeposito verbo, ad quod reliqua respiciant: „vicit pudorem libido, timorem audacia, rationem amentia“ (Cic. Cluent. 15), aut inlato quo plura cluduntur: „neque enim is es, Catilina, ut te aut pudor unquam a turpitudine aut metus a periculo aut ratio a furore revocaverit“ (Cat. I 22); medium quoque potest esse, quod et prioribus et sequentibus sufficiat. — Sed figurae causa et origo hic est amplificandae orationis et animorum movendorum studium. Qua arte oratores absoluta modo narratione aut argumentatione uti solent.

οὐκ ἔστιν] Soph. Antig. 665:

106 *Ἐνταῦθ' ἤδη τέτακται καὶ ὁ τρίτος τῶν καιρῶν, μᾶλλον δ' ὁ πάντων πικρότατος χρόνος, ἐν ᾧ Δημοσθένης ἀπώλεσε τὰς τῶν Ἑλλήνων καὶ τῆς πόλεως πράξεις ἀσεβήσας μὲν εἰς τὸ ἱερὸν τὸ ἐν Δελφοῖς, ἄδικον δὲ καὶ οὐδαμῶς ἴσην τὴν πρὸς Θηβαίους συμμαχίαν γράψας. ἄρξομαι δὲ ἀπὸ τῶν εἰς θεοὺς πλημμελημάτων λέγειν.*

107 *Ἔστι γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸ Κρισαῖον πεδίον*

ψηφ. γρ. A. 5 *τὴν om.* n. *γράψας om.* n. *ἄρχομαι* kl, *ἐνάρξομαι* n. 6 *δὲ om.* a. *εἰς θεοὺς* A, *εἰς τοὺς θεοὺς* B. *πλημ.* W, *πλημ. αὐτοῦ* A, *αὐτοῦ πλημ.* B. 7 *Κρισαῖον* W, *Κιρραῖον ὠνομασμένον* C, cf. Harp. 111.

οὐκ ἔστ' ἐπαίνου τοῦτον ἐξ ἐμοῦ τυχεῖν.

§ 106. 106—158: Tertium temporis spatium quo Demosthenes rempublicam domi gerebat.

μᾶλλον δ' ὁ — χρόνος] Cornif. IV 36: Correctio est (*ἐπιδιόρθωσις, ἐπανόρθωσις*) quae tollit id quod dictum est et pro eo id quod magis idoneum videtur reponit. Conmovetur hoc genere animus auditoris: res enim conmuni verbo elata . . . ipsius oratoris correctione insignior fit. Erant etiam qui vel *ἐπιτίμησιν* vel *μετάνοιαν* hoc genus nominarent. Quint. quidem IX 2, 60: est quasi poenitentia dicti, cf. Cic. de Or. III 203. Huius autem figurae signum est *μᾶλλον δέ*, quod nisi ad corrigendum adhibere non licet, cf. Dem. 18, 297. Olynth. II 2. Aristocr. 152. Plato Crito 46a: *ἀλλὰ βουλεύου, μᾶλλον δὲ οὐδὲ βουλεύεσθαι ἔτι ὥρα, ἀλλὰ βεβουλεῦσθαι.* Cuius autem vocabuli nostro loco poenitentiam indicat orator? Ego vero *ὁ τρίτος* et *ὁ πάντων πικρότατος* (= omnium funestissimus) magis quam *καιρὸς* et *χρόνος* inter sese tamquam discordantia esse opposita existimo. Nec enim de illo tempore frigido quodam numerali licebat uti: rei natura et tristitia fuerat denotanda. Nam *καιροί* ut de opportunis ita de iniquissimis etiam reipublicae temporibus usurpari solebat. Cur igitur hoc verbum corrigeret?

πράξεις] Actiones publicas, tamquam vitam et actionem reipublicae, cf. ad § 21.

ἀσεβήσας κτλ.] Suspectum mihi est quod Aeschines non ipsas causas et origines repetiit et silentio transiit, quasi vero bellum non Thraciis rebus et discordiis sed Amphissensium tumultu et Thebanorum societate conflatum esset!

§ 107. *Κρισαῖον πεδίον*] Sic correxi pro vulgato *τὸ Κιρραῖον ὠνομασμένον πεδίον*. Nam nisi *Κρισαῖον* Aeschines dixisset, non facile sic potuit pergere: *ταύτην ποτὲ τὴν χώραν κατῴκησαν Κιρραῖοι.* Nec facile grammatici addidissent *ὠνομασμένον*. Denique Aeschines in his rebus adeo erat doctus, ut *Κρισαῖον* et *Κιρραῖον πεδίον* eum permutasse non credam. Nam recte distinxit Paus. X 37, 5: *τὸ δὲ πεδίον τὸ ἀπὸ τῆς Κίρρας ψιλόν ἐστιν ἅπαν καὶ φυτεύειν δένδρα οὐκ ἐθέλουσιν*, deinceps de Crisaeo campo disseruit, quae verba temporis vetustate interciderunt, sed facile lacunam supplere licet ex Strabon. IX 418: *πρόκειται δὲ τῆς Κίρρας τὸ Κρισαῖον πεδίον εὐδαιμον*, cuius loci fertilitatem praedicavit Preller Ausgew. Aufs. 243. Est igitur distinguendum inter campum circa Cirrham oppidum situm et vallem Crisaeam a Cirrha oppido per priscam urbem Crisam usque ad Delphos pertinentem, flumine Plisto irrigatam. Atque Harpocr. etiam 111 sic

καὶ λιμὴν ὁ νῦν ἐξάγιστος καὶ ἐπάρατος ὠνομασμένος. ταύτην ποτὲ τὴν χώραν κατῴκησαν Κιρραῖοι καὶ Κραναλίδαι, γένη παρανομώτατα, οἳ εἰς τὸ ἱερὸν τὸ ἐν Δελφοῖς καὶ περὶ τἀναθήματα ἠσέβουν, ἐξημάρτανον δὲ καὶ εἰς

2 καὶ ταύτην gmn. Ἀκραγαλλίδαι C, cf. adn. 4 περὶ τἀναθήμ. Schultz, περὶ ἀναθ. A$_1$, περὶ τὰ ἀναθ. g, τὰ ἀναθ. amn. ἠσέβουν] ἐβλασφήμουν a.

mihi emendandus videtur: *Κρισαῖον πεδίον· Αἰσχ. ἐν τῷ κατὰ Κτησ. Κίρρα πόλις ἐστὶν ἀπέχουσα Δελφῶν σταδίους λ'* (Paus. ξ', Strabo π'). *ἔοικεν οὖν Κρισαῖον πεδίον καλεῖν ὁ ῥήτωρ τὸ ταύτῃ προκείμενον τῇ πόλει.* Nam quid dubitanter diceret *ἔοικεν οὖν*, si in Aeschinis oratione legeretur *Κιρραῖον πεδίον?*

ἐξάγιστος] Harp. 74, 12: *ἀντὶ τοῦ λίαν ἐναγὴς καὶ ἔμπλεως ἄγους*, cf. Suid. I 2, 288. Quasi dicas sceleratum portum et nefastum. Dionys. Antiq. 6, 89: *ἐὰν δέ τις τῶν ἀπηγορευμένων τι ποιήσῃ, ἐξάγιστος ἔστω καὶ τὰ χρήματα αὐτοῦ Δήμητρος ἱερά* = sacer esto. Cf. *ἄγος* et Nauck ad Soph. Oed. Col. 1526.

Κραναλίδαι] Hesych. II 529 *Κρακαλίδαι· τῶν Κρισσαίων βασιλεῖς, ἢ διάφορον γένος.* Didymus 317 tradit *Κραυγαλλίδαι*, apud Harp. 115 codices habent vel *Κραναλλίδαι* vel *Κραναλίδαι* vel *Κραγαλλίδαι*: *Δίδυμός φησι δεῖν γράφεσθαι Κραυγαλλίδαι· οὕτω γὰρ λέγεσθαι τὴν ἐν Φωκεῦσι πλησίον Κίρρας χώραν Κραυγάλλιον, ὡς καὶ Ξεναγόρας ἐν δ' Χρόνων ἱστορεῖ.* Apud Suidam II 1 397 partim *Κραναλλίδαι* partim *Κραυγαλλίδαι* partim *Κραβαλλίδαι ἢ Κραγαλλίδαι*, apud Photium *Κραναλλίδαι ἢ Κραγαλλίδαι* traditum est. Apud Antonium denique Liberal. 4 conmemoratur *Κραγαλεὺς ὁ Δρύοπος* (cf. 32), quem Kragallidarum eponymum fuisse existimat Preller l. l. 233. Ex hac varietate scripturae hoc coniectura assequi licet, priscam et vetustam formam fuisse *Κραϝαλεύς*, unde derivatur *ΚραϜαλίδαι*, quod postea vel in *Κραναλίδαι* vel in *Κραγαλίδαι* inmutatum est. Cf. praeterea Sauppe Ep. crit. 54. Preller Aufs. 233. Keil Zeitschr. Alterth. 1852 p. 254, qui duplicem formam agnoscit *Κραναλίδαι* et *Κραυγαλίδαι*, unde *Κραγαλίδαι* ortum videatur.

γένη παρανομώτατα] Anton. Lib. l. l. *ὁ δὲ Κραγαλεὺς οὗτος ἐγεγόνει γηραιὸς ἤδη καὶ τοῖς ἐγχωρίοις ἐνομίζετο δίκαιος εἶναι καὶ φρόνιμος*, qui disceptavit deinde inter Apollinem et Herculem de Ambracia, quam cum huic addixisset: *Ἀπόλλων κατ' ὀργὴν ἀψάμενος αὐτοῦ πέτρον ἐποίησεν — Ἀμβρακιῶται δὲ αὐτοῦ ἔντομα θύουσιν ἄχρι νῦν.* Contra Thessalus ap. Medic. Graec. Opp. ed. Kühn. XXIII 833 de Crisaeis: *γυναῖκας δὲ καὶ παῖδας ἀγινέοντες καὶ εἰς τὰ σώματα ἐξυβρίζοντες*, unde fluxit Schol. Vat.: *γυναῖκας γὰρ ἥρπαζον καὶ ἐλῄστευον*, quod item in margine codd. hm et in cod. g scriptum exstat. Cf. Callisthenes apud Athen. 506b (plurima bella propter mulieres exorta): *καὶ ὁ κρισαϊκὸς δὲ πόλεμος ὀνομαζόμενος, ὥς φησι Καλλισθένης ἐν τῷ περὶ τοῦ ἱεροῦ πολέμου, δεκαετὴς ἦν, ἁρπασάντων Κιρραίων τὴν Πελάγοντος τοῦ Φωκέως θυγατέρα Μεγιστὼ καὶ τὰς Ἀργείων θυγατέρας ἐπανιούσας ἐκ τοῦ πυθικοῦ ἱεροῦ.*

περὶ τἀναθήματα ἠσέβουν] Cf. 118: *μνησθῆναι τῆς τῶν Ἀμφισσέων περὶ τὴν ἱερὰν γῆν ἀσεβείας.* Eademque praepositio in altero codicum genere exciderat § 68. Atque ut § 118 pro *περὶ* in uno genere librorum *ἐπὶ*, sic § 27 in omnibus libris *ἐπὶ* pro *περὶ* traditum invenitur, vitio

τοὺς Ἀμφικτυόνας. ἀγανακτήσαντες δ' ἐπὶ τοῖς γιγνομένοις μάλιστα μὲν ὥς λέγεται οἱ πρόγονοι οἱ ὑμέτεροι, ἔπειτα καὶ οἱ ἄλλοι Ἀμφικτυόνες μαντείαν ἐμαντεύσαντο παρὰ τῷ θεῷ, τίνι χρὴ τιμωρίᾳ τοὺς ἀνθρώπους τούτους
108 *μετελθεῖν. καὶ αὐτοῖς ἀναιρεῖ ἡ Πυθία πολεμεῖν Κιρραίοις καὶ Κραυαλίδαις πάντ' ἤματα καὶ πάσας νύκτας, καὶ τὴν χώραν αὐτῶν καὶ τὴν πόλιν ἐκπορθήσαντας [καὶ αὐτοὺς ἀνδραποδισαμένους] ἀναθεῖναι τῷ Ἀπόλλωνι τῷ Πυθίῳ καὶ Ἀρτέμιδι καὶ Λητοῖ καὶ Ἀθηνᾷ Προναίᾳ ἐπὶ*

1 *ἀμφικτύονας γυναῖκας δὲ ἥρπαζον καὶ ἐλῄστευον* gm². *γινομένοις* A, *γενομένοις* gmn, *γεγενημένοις* a. 2 *λέγονται* A. *οἱ ἡμέτεροι προγ.* k, *οἱ πρόγονοι* a. 3 *ἔπειτα δὲ* B. 6 *Ἀκραγαλλίδαις* C. 7 *καὶ τὴν πόλιν add.* A. 8 *ἠνδραποδισμένους* A. 9 *Προναίᾳ* Stanley, *Προνοίᾳ* C (*καὶ Πρ.* a).

scilicet ex conpendiaria scriptura orto.

παρὰ τῷ θεῷ] Hoc prorsus est singulare. Exspectaveris: *παρὰ τοῦ θεοῦ*, ut Lucianus *μαντεύεσθαι ἐκ θεοῦ* dixit. Sed similitudo nobis praesto est Pind. Pyth. 4, 164: *ταῦτά μοι θαυμαστὸς ὄνειρος ἰὼν φωνεῖ· μεμάντευμαι δ' ἐπὶ Κασταλίᾳ, εἰ μετάλλατόν τι.*

§ 108. *πάντ' ἤματα καὶ πάσας νύκτας*] Haec circumscriptio, qua rei diuturnitas simul praedicitur et studia laboresque hominibus conmendantur, apta est carminibus et oraculis, cf. Hom. E 490: *σοὶ δὲ χρὴ τάδε πάντα μέλειν νύκτας τε καὶ ἦμαρ*, et saepius idem *ἤματα πάντα* = in perpetuum.

τὴν χώραν αὐτῶν] Quod additur *καὶ τὴν πόλιν* necessarium videtur ex § 109. Multo magis sententia turbatur hoc additamento: *καὶ αὐτοὺς ἠνδραποδισμένους*, quod alterius recensionis auctor reliquae sententiae sic adconmodavit ut corrigeret *ἀνδραποδισαμένους*. Nec vero hac fraude sententiarum turba sublata est. Quid enim? Agrumne consecrare iussi erant Amphictyones? An homines qui eum incolerent? An agro vastato et hominibus sub corona venditis tertium aliquid consecrarent? Nimirum eiciendum est istud additamentum ex § 109 invectum.

Ἀθηνᾷ Προναίᾳ] Aesch. Eum. 21: *Παλλὰς προναία δ' ἐν λόγοις πρεσβεύεται*, ubi Stanley haec adnotavit: Delphis Pronaeam fuisse Palladem, quod ante templum Apollinis esset conlocata, et hinc patet et ex versu Callimachi a Schol. allato: *Χ' ἡ Παλλάς, Δελφοί νιν ὅθ' ἱδρύοντο προναίην.* Et erat aedes ei sacra, ut Pausanias in Phocicis: *ὁ τέταρτος δὲ* (*ναὸς*) *Ἀθηνᾶς καλεῖται Προναίας* (X 8, 6), ubi item codd. *Προνοίας*. Eiusdemque cognominis Minerva erat ad Thebas: cf. Paus. IX 10, 2: *πρῶτα μὲν δὴ λίθου κατὰ τὴν ἔσοδόν ἐστιν καὶ Ἑρμῆς, ὀνομαζόμενοι Πρόναοι.* Haec etiam intellegenda videtur Aesch. Ctes. 108. Hanc coniecturam stabilivit Harpocr. 158 explicatio: *Προναία* (codd. -οια)· *Αἰσχ. ἐν τῷ κ. Κτησ. ὠνομάζετό τις παρὰ Δελφοῖς Ἀθηνᾶ Προναία διὰ τὸ πρὸ τοῦ ναοῦ ἱδρύσθαι. ταύτην δὲ Ἡρόδοτος ἐν τῇ η' Προνηΐην ὀνομάζει. ἱστορήκασι δὲ περὶ αὐτῆς ἄλλοι τε καὶ Στάφυλος ἐν τῷ περὶ Αἰολέων.* Vulgatam multis verbis defendit Lennep ad Phalarid. Ep. 40 p. 144—150, cuius rationes, quas mihi non probavit, videas.

ἐπὶ πάσῃ ἀεργίᾳ] Ita ut prorsus inculta iaceret ista regio.

πάσῃ ἀεργίᾳ, καὶ ταύτην τὴν χώραν μήτ᾿ αὐτοὺς ἐργάζεσθαι μήτ᾿ ἄλλον ἐᾶν. λαβόντες δὲ τὸν χρησμὸν τοῦτον οἱ Ἀμφικτυόνες ἐψηφίσαντο Σόλωνος εἰπόντος Ἀθηναίου τὴν γνώμην ἐπιστρατεύειν ἐπὶ τοὺς ἐναγεῖς κατὰ τὴν μαντείαν τοῦ θεοῦ· καὶ συναθροίσαντες δύναμιν πολλὴν 109 *τῶν Ἀμφικτυόνων ἐξηνδραποδίσαντο τοὺς ἀθρώπους καὶ τὸν λιμένα ἔχωσαν καὶ τὴν πόλιν κατέσκαψαν καὶ τὴν χώραν καθιέρωσαν κατὰ τὴν μαντείαν· καὶ ἐπὶ τούτοις ὅρκον ὤμοσαν ἰσχυρὸν μήτ᾿ αὐτοὶ τὴν ἱερὰν γῆν ἐργάσεσθαι μήτ᾿ ἄλλῳ ἐπιτρέψειν, ἀλλὰ βοηθήσειν τῷ θεῷ καὶ τῇ γῇ τῇ ἱερᾷ καὶ χειρὶ καὶ ποδὶ καὶ φωνῇ καὶ πάσῃ δυνάμει. καὶ οὐκ ἀπέχρησεν αὐτοῖς τοῦτον τὸν ὅρκον* 110

2 *ἄλλους* e. *τοῦτον add.* A[h]: 4 post *γνώμην* C *add.*: *ἀνδρὸς καὶ νομοθετῆσαι δυνατοῦ καὶ περὶ ποίησιν καὶ φιλοσοφίαν* (*σοφίαν* a) *διατετριφότος*, *del.* W. 5 *πολλὴν* A, *ἱκανὴν* B. 7 *τοὺς λιμένας* B. *ἔχωσαν om.* A. *πόλιν* W, *πόλιν αὐτῶν* C. 8 *χώραν* W, *χώραν αὐτῶν* C. *ἀφιέρωσαν* g. 9 *ἐργάσεσθαι* Bekk., *ἐργάζεσθαι* A, *ἐργάσασθαι* B. 10 *ἄλλον* e. *ἐπιτρέπειν* A. 11 *καὶ χειρὶ . . ἀρᾷ* (99, 2) *om.* A. *καὶ φωνῇ add.* Tur. 12 *τὸν ὅρκον* W, *τὸν ὅρκον μόνον* gmn, *μόνον τὸν ὅρκον* aA.

Qui deo sacratus erat ager, eum nec aratro findi nec falce demeti licebat. Bremi.

Σόλωνος — γνώμην] Plut. Sol. 11: *ἐθαυμάσθη δὲ καὶ διεβοήθη μᾶλλον ἐν τοῖς Ἕλλησιν εἰπὼν ὑπὲρ τοῦ ἱεροῦ τοῦ ἐν Δελφοῖς, ὡς χρὴ βοηθεῖν καὶ μὴ περιορᾶν Κιρραίους ὑβρίζοντας εἰς τὸ μαντεῖον, ἀλλὰ προσαμύνειν ὑπὲρ τοῦ θεοῦ Δελφοῖς. Πεισθέντες γὰρ ὑπ᾿ ἐκείνου πρὸς τὸν πόλεμον ὥρμησαν οἱ Ἀμφικτυόνες, ὡς ἄλλοι τε μαρτυροῦσι καὶ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ τῶν Πυθιονικῶν ἀναγραφῇ* (Fragm. Aristol. 572) *Σόλωνι τὴν γνώμην ἀνατιθείς.*

§ 109. *τὸν λιμένα ἔχωσαν*] In altero codicum genere *τοὺς λιμένας* exstat, quod Bremius defendit cum pluralem hyperbolicum esse statuit. Sed quid ista exaggeratio in simplicissima rei conmemoratione sibi velit, nemo facile coniectura assequetur. Ego pluralem hoc modo ortum esse arbitror. In archetypo enim, ut ex libris ekl cernitur, omissum fuerat neglegentia quadam verbum *ἔχωσαν*, quod factum esse videtur, cum scriptor ab extrema syllaba unius ad extremam alterius vocabuli aberravit. Unde in archetypum influxit: *τὸν λιμένασαν.* Deinde alterius generis auctor *τὸν λιμένα* transcripsit extrema et obscura syllaba relicta, alter vero homo multo doctior et verbum recte supplevit et extrema littera deleta cum relinqueretur *λιμένας* ad hunc pluralem articuli formam adconmodavit.

τὴν χώραν] Hominibus in servitutem abductis et portu oppidoque diruto, ut ab deo iussi erant, ita agrum deo consecraverunt. An *τὴν χώραν αὐτήν*?

καὶ ποδὶ καὶ φωνῇ] Cf. 120. II 115: *καὶ ἐάν τις ἢ συλᾷ τὰ τοῦ θεοῦ ἢ συνειδῇ τι ἢ βουλεύσῃ τι κατὰ τῶν ἐν τῷ ἱερῷ, τιμωρήσειν καὶ χειρὶ καὶ ποδὶ καὶ φωνῇ καὶ πάσῃ δυνάμει.* Cf. Lyc. Leocr. 127: *διομωμόκατε δ᾿ ἐν τῷ ψηφίσματι τῷ Δημοφάντου κτείνειν τὸν τὴν πατρίδα προδόντα καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ*

ὀμόσαι, ἀλλὰ καὶ προστροπὴν καὶ ἀρὰν ἰσχυρὰν ὑπὲρ τού-
των ἐποιήσαντο. γέγραπται γὰρ οὕτως ἐν τῇ ἀρῇ, „εἴ
τις τάδε“ φησὶ „παραβαίνοι ἢ πόλις ἢ ἰδιώτης ἢ ἔθνος,
ἐναγὴς“ φησὶν „ἔστω τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Ἀρτέμιδος
111 *καὶ τῆς Λητοῦς καὶ Ἀθηνᾶς Προναίας.“ καὶ ἐπεύχεται*
αὐτοῖς μήτε γῆν καρποὺς φέρειν μήτε γυναῖκας τίκτειν
γονεῦσιν ἐοικότα ἀλλὰ τέρατα, μηδὲ βοσκήματα κατὰ
φύσιν γονὰς ποιεῖσθαι, ἧτταν δὲ εἶναι πολέμου καὶ δικῶν
καὶ ἀγορᾶς, καὶ ἐξώλεις εἶναι καὶ αὐτοὺς καὶ οἰκίας καὶ
γένος ἐκείνων. „καὶ μήποτε“ φησὶν „ὁσίως θύσειαν τῷ
Ἀπόλλωνι μηδὲ τῇ Ἀρτέμιδι μηδὲ τῇ Λητοῖ μηδ’ Ἀθηνᾷ

5 *τῆς add.* Schultz, cf. 111. 121. *Προνοίας* C (*καὶ προν.* a). *καὶ om.* l. *ἐπεύχεσθαι* A. 6 *μηδὲ γῆν* mn. *τίκτειν* W, *τίκτειν τέκνα* el, *τέκνα τίκτειν* x. 7 *μήτε* gn. 8 *εἶναι* W, *εἶναι αὐτοῖς* A, *αὐτοῖς εἶναι* B. 9 *ἀγορῶν* B. *καὶ* post *εἶναι om.* el. 10 *τὸ ἐκείνων* B, *οἰκείων* el. *θύσειαν* Franke, *θύσειεν* A, *θύσαιεν* B (*θύσαι* n). 11 *μηδ’* B, *μήτε τῇ* el, *μήτε* k.

καὶ χειρὶ καὶ ψήφῳ = Andoc. I 97.

§ 110. *προστροπὴν*] *προστροπή* supplicatio est, qua procumbentes alicui ad pedes suppliciter aliquid rogabant; inde pro devotione vel detestatione usurpatur cum diris precibus coniuncta, cf. Harp. 160. Phot. Lex. s. v.

ἐναγὴς ἔστω] Harp. 16 *ἀναγεῖς· Αἰσχ. κ. Κτησ. διὰ μὲν τοῦ ᾱ τοὺς ἀνάγνους· ἐὰν δὲ ἐναγεῖς, τοὺς ἐν τῷ ἄγει, τουτέστι ἐν τῷ μιάσματι.* Eademque doctrina contrario ordine proposita est ap. Suid. I 1, 319: *ἀναγεῖς· διὰ μὲν τοῦ ᾱ τοὺς ἀνάγνους, διὰ δὲ τοῦ ε̄ τοὺς ἐνόχους ἄγει καὶ μιάσματι. οὕτως Αἰσχ. ἐν τῷ κ. Κτησ.*

§ 111. *ἐπεύχεται*] sc. *ἡ ἀρά*, quod subiectum est etiam ad antecedens *φησί*. Has diras ante oculos habuit Soph. Oed. Tyr. 263 sqq., atque etiam Liban. ep. 242: *καὶ δῆτα ευχομαι τοῖς θεοῖς πᾶσι καὶ πάσαις γῆν τε αὐτοῖς καρπὸν ὅτι πλεῖστον διδόναι καὶ ἀέρα μένειν ἐν τοῖς μέτροις καὶ γυναῖκας τίκτειν ὅμοια τοῖς γονεῦσι, καὶ λόγων ὥσπερ νῦν τὴν πόλιν ἐρᾶν.* Cf. quos laudat Mitscherl. ad Hor. IV 5, 23. Bremi. Praeterea conferre iuvat Frohberg. Lys. XII 10. Illo autem exemplo simul conprobatur, quod vestigia codicum secutus vocabulum *τέκνα* recte omisi. Nec inprobabile est hoc nomen inculcatum esse ex Hesiod. Erg. 234: *τίκτουσιν δὲ γυναῖκες ἐοικότα τέκνα γονεῦσιν.*

τέρατα] Bekk. Anecd. I 308: *τέρας τὸ ζῶον τὸ μὴ κατὰ φύσιν γενόμενον*, ut Plato in Cratylo: *ἐὰν ὥσπερ τέρας γένηται ἐξ ἵππου ἄλλο τι ἢ ἵππος.* Bremi.

καὶ ἀγορᾶς] Genetivus pluralis in usu non erat. *Ἀγορά* autem epica vel Homerica vox est pro *ἐκκλησία*, cf. Schoem. Com. 28.

αὐτῶν τὰ ἱερά] Cf. 121. In eadem autem iurisiurandi formula varietas verborum aut casuum cogitari potest nulla. Dativum quidem cum verbo *δέχεσθαι* (= *παρά τινος*) coniunctum non inusitatum fuisse docet Porson ad Eurip. Hec. 539. Aristoph. autem Lysistr. 204: *τὰ σφάγια δέξαι ταῖς γυναιξὶν εὐμενής* ne-

Προναίᾳ, μηδὲ δέξαιντο αὐτῶν τὰ ἱερά.“ ὅτι δ' ἀληθῆ 112 *λέγω, ἀνάγνωθι τὴν τοῦ θεοῦ μαντείαν.*

ΜΑΝΤΕΙΑ.

[Οὐ πρὶν τῆσδε πόληος ἐρείψετε πύργον ἑλόντες,
πρίν γε θεοῦ τεμένει κυανώπιδος Ἀμφιτρίτης
κῦμα ποτικλύζῃ κελαδοῦν ἱεραῖσιν ἐπ' ἀκταῖς.]

ἀκούσατε τῆς ἀρᾶς.

ΑΡΑ.

Ἀναμνήσθητε τῶν ὅρκων οὓς ὑμῶν οἱ πρόγονοι μετὰ τῶν Ἀμφικτυόνων συνώμοσαν.

ΟΡΚΟΙ.

113 *Ταύτης τῆς ἀρᾶς καὶ τῶν ὅρκων καὶ τῆς μαντείας γενομένης, ἀναγεγραμμένων ἔτι καὶ νῦν, οἱ Λοκροὶ οἱ Ἀμφισσεῖς μᾶλλον δὲ οἱ προεστηκότες αὐτῶν, ἄνδρες παρανομώτατοι, ἐπειργάζοντο τὸ πεδίον καὶ τὸν λιμένα τὸν ἐξάγιστον καὶ ἐπάρατον πάλιν ἐτείχισαν καὶ συνῴκι-*

1 *Προνοίᾳ* C. *αὐτοῖς* m. 3 *ΜΑΝΤΕΙΑ ceterosque titulos disposuit* Scheibe, Agm titulos habent post *συνώμοσαν: μαντεία ὅρκοι ἀρά, deest μαντεία in* a. 4—6 *Versus om.* n. 4 *δὲ πόλιος* a. *ἐρίψετε* klm, *ἐρρίψετε* e. 5 *γε* B, *τε* k, *om.* el. *τεμένει* Tur., cf. Paus. X 37, 6, *τεμένῃ* B. 6 *ποτικλύζει* A. *κελαδοῦν* m, *κελαδον* Agn, *κέλαδος* a. 10 *ὤμοσαν* k. 13 *γενομένης* ek, *γε* B, *om.* l. 14 *ἀμφίσσης* k, *ἀμφισεῖς* a.

scio an dativus magis pertineat ad adiectivum quam ad verbum.

§ 112. *τὴν τοῦ θεοῦ μαντείαν*] Idem oraculum ad nostram memoriam propagavit Paus. X 37, 6:

οὐ πρὶν τῆσδε πόληος ἐρείψετε πύργον ἑλόντες,
πρίν κεν ἐμῷ τεμένει κυανώπιδος Ἀμφιτρίτης
κῦμα ποτικλύζῃ κελαδοῦν ἐπὶ οἴνοπα πόντον.

Haec autem Pythia respondit consulentibus Amphictyonibus de victoria: *ἔπεισεν οὖν ὁ Σόλων καθιερῶσαι τῷ θεῷ τὴν Κιρραίαν, ἵνα δὴ τῷ τεμένει τῷ Ἀπόλλωνος γένηται γείτων ἡ θάλασσα.* Illud autem oraculum quod deliberantibus datum est, qua poena Cirrhaeos persequerentur, pertinet ad bellum inferendum et ad agrum deo consecrandum, cf. § 108. Nec ambiguis tum Pythia usa esse videtur ambagibus, sed directe et diserte cum bellum inferri tum agrum fieri sacrum iussisse ex Aeschinis oratione elucet. Quare manifestum est sive ex Pausania sive ex alio cuiusquam libro oraculum hoc in Aeschinis orationem esse translatum. Cf. Cobet N. L. 103.

§ 113. *ἀναγεγραμμένων*] scil. in tabulis aheneis non modo in Delphico templo sed etiam in singulis Amphictyonum civitatibus conlocatis vel adfixis.

οἱ Λοκροὶ] Paus. X 38, 1: *ἡ δὲ γῆ ἡ Λοκρῶν τῶν καλουμένων Ὀζολῶν προσεχὴς τῇ Φωκίδι ἐστὶ κατὰ τὴν Κίρραν.* — 4: *Δελφῶν δὲ ἀπωτέρω σταδίοις εἴκοσί τε καὶ ἑκατόν ἐστιν Ἄμφισσα μεγίστη καὶ ὀνομαστοτάτη πόλις τῶν Λοκρῶν. ἐσποιοῦσι δὲ αὑτοὺς ἐς τὸ Αἰτωλικὸν αἰσχύνῃ τῶν Ὀζολῶν τοῦ ὀνόματος.*

κισαν καὶ τέλη τοὺς καταπλέοντας ἐξέλεγον καὶ τῶν ἀφικνουμένων εἰς Δελφοὺς πυλαγόρων ἐνίους χρήμασι
114 διέφθειραν, ὧν εἷς ἦν Δημοσθένης. χειροτονηθεὶς γὰρ ὑφ' ὑμῶν πυλάγορος λαμβάνει δισχιλίας δραχμὰς παρὰ τῶν Ἀμφισσέων τοῦ μηδεμίαν μνείαν περὶ αὐτῶν ἐν τοῖς Ἀμφικτυόσι ποιεῖσθαι. διωμολογήθη δ' αὐτῷ καὶ εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ἀποσταλήσεσθαι Ἀθήναζε τοῦ ἐνιαυτοῦ ἑκάστου μνᾶς εἴκοσιν ἐκ τῶν ἐξαγίστων καὶ ἐπαράτων χρημάτων, ἐφ' ᾧτε βοηθήσειν τοῖς Ἀμφισσεῦσιν Ἀθήνησι κατὰ πάντα τρόπον· ὅθεν ἔτι μᾶλλον ἢ πρότερον συμβέβηκεν αὐτῷ, ὅτου ἂν προσάψηται ἢ ἰδιώτου ἢ δυνάστου ἢ πόλεως [δημοκρατουμένης], τούτων ἑκάστους ἀνιάτοις
115 συμφοραῖς περιβάλλειν. σκέψασθε δὴ τὸν δαίμονα καὶ

2 πυλαγόρῶν n. 3 διέφθειρον k. ἦν *om.* gmn. 4 ἡμῶν e. πυλαγόρας C. χιλίας B. 5 ἀμφισέων a. τοῦ A, ὑπὲρ τοῦ B, cf. § 91. 6 ποιεῖσθαι A[h], ποιήσασθαι B. 7 ἀποστέλλεσθαι A. 8 εἴκοσιν ἐκ A[h], εἴκοσι B. 9 ἀμφισεῦσιν a. 10 ἔτι *om.* B. 11 ἢ ἰδιώτου W, ἢ ἀνδρὸς ἰδιώτου A, ἀνδρὸς ἰδ. B, ἀνδρὸς ἢ ἰδ. M. 13 συμφοραῖς A[h], κακοῖς B, cf. ad § 226. ἐπιβάλλειν a.

τέλη — ἐξέλεγον] Hanc iniuriam olim etiam Crisaei attulerant eis qui Delphos proficiscerentur, cf. Strabo IX 418: ἐντυχήσαντες γὰρ οἱ Κρισαῖοι διὰ τὰ ἐκ τῆς Σικελίας καὶ Ἰταλίας τέλη, πικρῶς ἐτελώνουν τοὺς ἐπὶ τὸ ἱερὸν ἀφικνουμένους καὶ παρὰ τὰ προστάγματα τῶν Ἀμφικτυόνων. τὰ δ' αὐτὰ καὶ τοῖς Ἀμφισσεῦσι συνέβη. ἐπελθόντες γὰρ καὶ οὗτοι τήν τε Κίρραν ἀνέλαβον καὶ τὸ πεδίον τὸ ὑπὸ τῶν Ἀμφικτυόνων ἀνιερωθὲν αὖθις κατεώργουν καὶ χείρους ἦσαν περὶ τοὺς ξένους τῶν πάλαι Κρισαίων. Cf. § 119.

πυλαγόρων] Legati civitatum quae in Amphictyonum conventu erant hieromnemones dicti eisque adiuncti pylagorae. Et Athenis quidem singulos hieromnemones, ternos pylagoras, illos sorte captos (cf. Aristoph. Nub. 623) hos suffragiis creatos esse apparet ex Aesch. § 115. Non perpetuam autem hieromnemonis dignitatem fuisse, contra Tittmannum über den Bund der Amph. 88 monui in Proc. Att. 129. Schömann Antiq. 391, 6. Harp. 163: ἐπέμποντο δ' ἐκ τῶν πόλεων τῶν μετεχουσῶν τῆς Ἀμφικτυονίας τινὲς οἵπερ ἐκαλοῦντο Πυλαγόραι. Formas Πυλάγορος et Πυλάγοροι apud veteres valuisse copiose demonstravit Voemel Dem. Cor. Proleg. gr. § 148 p. XVI.

§ 114. εἷς ἦν Δημοσθ.] Ol. 109, 1 = 343 a. Chr., cf. A. Schaefer II 350.

δισχιλίας δραχμὰς] Hanc Marklandi emendationem optimi iam libri confirmarunt. Nec veri simile non est Demosthenem iam tum eandem pecuniae summam ab Amphissensibus accepisse, quae posthac Athenas quotannis ad eum missa est, cf. καὶ εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον.

ἢ ἰδιώτου — πόλεως] Hoc enuntiatum in libris duobus emblematis depravatum fuisse apparet ex 158. Cf. Lys. V 3: Καλλίᾳ μὲν οὐδεὶς πώποτε οὔτ' ἰδιώτης ἐνεκάλεσεν οὔτε ἄρχων.

τὴν τύχην ὡς περιεγένετο τῆς τῶν Ἀμφισσέων ἀσεβείας. ἐπὶ γὰρ Θεοφράστου ἄρχοντος ἱερομνήμονος ὄντος Διογνήτου Ἀναφλυστίου πυλαγόρους ὑμεῖς εἵλεσθε Μειδίαν τε ἐκεῖνον τὸν Ἀναγυράσιον, ὃν ἐβουλόμην ἂν πολλῶν ἕνεκα ζῆν, καὶ Θρασυκλέα τὸν ἐξ Οἴου καὶ τρίτον δὴ μετὰ τούτων ἐμέ. συνέβη δ' ἡμῖν ἀρτίως μὲν εἰς Δελφοὺς ἀφῖχθαι, παραχρῆμα δὲ τὸν ἱερομνήμονα πυρέττειν· τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο συνεπεπτώκει καὶ τῷ Μειδίᾳ. οἱ δ' ἄλλοι συνεκάθηντο Ἀμφικτυόνες. ἐξήγγελτο δ' ἡμῖν 116 παρὰ τῶν βουλομένων εὔνοιαν ἐνδείκνυσθαι τῇ πόλει, ὅτι οἱ Ἀμφισσεῖς ὑποπεπτωκότες τότε καὶ δεινῶς θεραπεύον-

1 ὡς B, ὅσῳ A. 4 ἀγυρράσιον kl. ὧν a. 5 ἕνεκεν B. ἐξ Οἴου A^h, Λέσβιον B. δὴ W, δὲ C. 6 δ' B, δὴ A. 7 τὸν *om.* B. *ante* πυρέττειν C *add.* Διόγνητον, *del.* W. 8 συμπεπτώκει el. 9 ἐξήγγελτο W, ἐξηγγέλλετο C. 11 ἀμφισεῖς a, ἀμφισσῆς (ει superscr.) k.

§ 115. Θεοφράστου ἄρχοντος] Ol. 110, 1 = 339 a. Chr. Atque vere h. a. hoc factum esse demonstravit A. Schaefer II 508.

ἱερομνήμονος ὄντος] Aristoph. Nub. 623: ἀνθ' ὧν λαχὼν Ὑπέρβολος τῆτες ἱερομνημονεῖν, ubi Schol. haec: εἰς τὴν σύνοδον τῶν Ἀμφικτυόνων τὴν Πυλαίαν. Ἀριστοφ. Θεσμοφοριαζούσαις δευτέραις (fragm. 306): „ἀγαθὰ μεγάλα τῇ πόλει ἥκειν φέροντάς φασι τοὺς Πυλαγόρας καὶ τὸν ἱερομνήμονα.“ καὶ εἰσὶν οἷον ἱεροὶ γραμματεῖς. μνήμονας γὰρ τούτους ἐκάλουν, cf. Hom. ϑ 163: φόρτου τε μνήμων καὶ ἐπίσκοπος εἶσιν ὁδαίων.

τὸν ἐξ Οἴου] Alterum librorum genus τὸν Λέσβιον, quod F. A. Wolf ad Lept. § 27 recte corrigendum esse statuit: „postremum nomen (τὸν Λέσβιον) pro gentili esse, vix bene probetur ne ex iis quidem quae a Platone Ion. 541 D, Dem. Phil. I p. 51 (?) et aliis narrantur. Nec magis placet emendatio Reiskii, τὸν Λεσβίου. Exspectatur non patris nomen, sed demi, iudice etiam Marklando. Scribendum igitur τὸν Λέκκιον. Hesych.: Λέκκον, δῆμος Ἀντιοχίδος φυλῆς, cf. Leake Dem. Att. ed. Westerm. 229, 91.“ Sed Wolfius optimorum librorum scripturam reliquerat, quae in τὸν Λέσβιον facilius depravari potuit quam τὸν Λέκκιον. Nec illud quisquam explicavit, si τὸν Λέσβιον in archetypo ipso fuerit, unde alterius recensionis auctor homo certe non doctus illud suum τὸν ἐξ Οἴου sumpserit. Quare in codicum scriptura adhuc acquiesco, cf. Leake Dem. 25. 231. Thrasyclis autem nomen et atticum et nobile fuisse, patet ex Thuc. V 19.

καὶ τρίτον δὴ] = et tertium denique cum his me dilegistis. Cf. Hartung, Part. I 251.

§ 116. βουλομένων εὔνοιαν ἐνδείκνυσθαι] Horum nomina quod Aeschines conmemorare noluit, sane dolendum est. Nam ex horum conmemoratione facile concludere liceret, utrum Macedonum conmodis an Atheniensium amicitiae servirent. Atque Macedonum etiam legatos concilio tum interfuisse cum per se probabile est tum etiam ab Dem. 18, 148 confirmatur.

ὑποπεπτωκότες] Perfectum huius verbi significat: submissum, obnoxium esse alicui adulando atque blandiendo, cf. Dem. 45, 63: οὗτος γὰρ ἡνίκα μὲν συνέβαινε εὐτυχεῖν Ἀριστολόχῳ τῷ τραπεζίτῃ, ἴσα βαίνων ἐβάδιζεν

τες τοὺς Θηβαίους εἰσέφερον δόγμα κατὰ τῆς ὑμετέρας πόλεως, πεντήκοντα ταλάντοις ζημιῶσαι τὸν δῆμον τὸν Ἀθηναίων, ὅτι χρυσᾶς ἀσπίδας ἀνέθηκεν πρὸς τὸν καινὸν νεὼν πρὶν ἐξαράσασθαι καὶ ἐπέγραψεν τὸ προσῆκον ἐπίγραμμα „Ἀθηναῖοι ἀπὸ Μήδων καὶ Θηβαίων ὅτε

2 *τάλαντα* e. *τὸν Ἀθ.* M, *τῶν Ἀθ.* C. 3 *ἀνέθηκεν* Harp. 74, *ἀνέθεκεν* l, *ἀνέθεμεν* Bek. 4 *ἐξαράσασθαι* el Harp., *ἐξαρέσασθαι* k, *ἐξειργάσθαι* B. *ἐπέγραψεν* W, *ἐπεγράψαμεν* C. 5 *καὶ θηβαίων om.* l.

ὑποπεπτωκὼς ἐκείνῳ. 59, 43: *ἕως ὑπέπεσε Καλλιστράτῳ τῷ Ἀφιδναίῳ.* Isae. 6, 29: *ὑποπεπτωκότες οἶδε τῇ ἀνθρώπῳ.* Cf. *ὑπέρχεσθαι καὶ θεραπεύειν* Dem. 23, 8, *ὑποτρέχειν*, Schöm. Is. 337. Baehr Plut. Alc. 206. Contrarium nescio an significat Soph. Antig. 855: *προβᾶσ' ἐπ' ἔσχατον θράσους ὑψηλὸν ἐς Δίκας βάθρον προσέπεσες, ὦ τέκνον, ποδοῖν.*

ἀνέθηκε] Hanc lectionem stabilem et firmam reddit auctoritas Harpocr. 74, altera scriptura nata est ex conparatione § 122. Sed priore loco cum ipsa decreti forma circumscribatur pluralis cogitari non potest. Novum autem Apollinis templum magna cum magnificentia exstruxerant Alcmaeonidae, cf. Herod. V 62: *ἐνθαῦτα οἱ Ἀλκμαιωνίδαι πᾶν ἐπὶ τοῖσι Πεισιστρατίδῃσι μηχανώμενοι παρ' Ἀμφικτυόνων τὸν νηὸν μισθοῦνται τὸν ἐν Δελφοῖσι, τὸν νῦν ἐόντα, τότε δὲ οὔκω, τοῦτον ἐξοικοδομῆσαι, οἷα δὲ χρημάτων εὖ ἥκοντες* (= abundantes) *καὶ ἐόντες ἄνδρες δόκιμοι ἀνέκαθεν ἔτι, τόν τε νηὸν ἐξεργάσαντο τοῦ παραδείγματος κάλλιον τά τε ἄλλα καὶ συγκειμένου σφι πωρίνου λίθου ποιέειν τὸν νηὸν Παρίου τὰ ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἐξεποίησαν.* Fuerat enim templum Delphicum incendio consumptum Ol. 58, 1 = 548 a. Chr., cf. Herod. II 180. I 50. Paus. X 5, 13. Templum ab Amphictyonibus Alcmaeonidisque instauratum duravit usque ad Pausaniae aetatem, cf. l. l. et Wesseling. ad Herod. 5, 62. Similem causam proposuit Cic. Inv. II 69: Cum Thebani Lacedaemonios bello superassent et fere mos esset Graiis, cum inter se bellum gessissent, ut ii qui vicissent tropaeum aliquod in finibus statuerent victoriae modo in praesentia declarandae causa, non ut in perpetuum belli memoria maneret, aeneum statuerunt tropaeum. Accusantur apud Amphictyonas, i. e. apud conmune Graeciae concilium etc. Cf. Plut. Qu. Rom. 37. Mardonio autem Persisque devictis Athenienses, cum apud Plataeas Thebanos in acie simul vicissent, non modo de Persis sed etiam de Thebanis in templo Delphico tropaeum aeternum fixerant: *Ἀθηναῖοι ἀπὸ Μήδων καὶ Θηβαίων κτλ.*

πρὶν ἐξαράσασθαι] Harp. 74: *ἐξαράσασθαί ἐστι τὸ ἐκτελέσαι τὰς ἀράς, τουτέστι τὰς εὐχάς, ἃς ἐπὶ ταῖς ἱδρύσεσι τῶν ναῶν εἰώθασι ποιεῖσθαι.* Hinc apparet non illud negari templi Delphici aedificationem vel instaurationem tum perfectam fuisse, sed hoc potius: templum illud Persicis bellis confectis nondum rite dedicatum et consecratum fuisse.

το προσῆκον ἐπίγρ.] Quo epitheto suam potius sententiam et aequorum hominum iudicia designavit Aeschines quam eorum qui multare Athenienses voluerant sensus. Quod si vellet, dicere debuit *τὸ μὴ προσῆκον.* Legem enim illam Amphictyonum, quam Cicero et Plutarchus conmemoraverunt, consulto praetermisit silentio.

τἀναντία τοῖς Ἕλλησιν ἐμάχοντο.“ μεταπεμψάμενος δ' ἐμὲ ὁ ἱερομνήμων ἠξίου εἰσελθεῖν εἰς τὸ συνέδριον καὶ εἰπεῖν τι πρὸς τοὺς Ἀμφικτυόνας ὑπὲρ τῆς πόλεως, καὶ αὐτὸν οὕτω προῃρημένον. ἀρχομένου δέ μου λέγειν καὶ 117 προθυμότερόν πως εἰσεληλυθότος εἰς τὸ συνέδριον τῶν ἄλλων πυλαγόρων μεθεστηκότων, ἀναβοήσας τις τῶν Ἀμφισσέων, ἄνθρωπος ἀσελγέστατος καὶ ὡς ἐμοὶ ἐφαίνετο οὐδεμιᾶς παιδείας μετεσχηκώς, ἴσως δὲ καὶ δαιμονίου

1 *δ' ἐμὲ* Bekk., *δέ με* A^h, B *pronomen om.* 3 *εἰπεῖν . . συνέδριον* (5) *om.* A^h. 4 *προειρημένον* a, *προῃρημένον ποιεῖν* g. 5 *εἰς τὸ συνέδριον del.* Franke. 6 *πυλαγορῶν* el. *καθεστηκότων* hl. 7 *ἄνθρωπος τῶν ἀμφισέων* a.

τἀναντία τοῖς Ἕλλησιν] sc. apud Plataeas, ubi acies Thebanorum opposita erat Atheniensibus.

καὶ αὐτὸν . . προῃρημένον] = cum ipse iam sponte idem mecum constituissem.

§ 117. *προθυμότερόν πως*] Aeschines altiore quodammodo animo in concilium Amphictyonum intraverat iniuria inimicorum vehementer conmotus et fiducia suae causae elatus. Primum igitur apud Amphictyonas ubi convenerant verba facere coeperat Aeschines. Inde discesserunt in secretum consilium (*εἰσελθεῖν εἰς τὸ συνέδριον*). Ibi cum ceteri oratores discessissent (ad sua quisque subsellia?), anteaquam de iure caerimoniarum agi coeptum esset, Amphissensis quidam prodiit atque Atheniensium legatos a consilio arceri voluit. Inde apparet duplices Amphictyonum conventus fuisse: primum libera legatorum congregatio, deinde secretum caerimoniisque constitutum consilium. Ac nescio an in hoc secreto consilio hieromnemones modo adfuerint, pylagorae autem afuerint (*τῶν ἄλλων πυλαγόρων μεθεστηκότων*). Prorsus diversa fuit Bremii explicatio, qui sic statuit: „*εἰσέρχεσθαι* hoc loco dicitur de oratore: cum studiosius instarem, rem urguerem. Quod sequitur *μεθεστηκότων* sic intellegendum, senatores Aeschinis oratione permotos sententiam conmutasse. Ante enim proni erant in Amphissensium arbitrium Atheniensibus inponendi multam, tunc autem a sententia desistebant.“ Haec mihi non probavit. Hoc enim est vim facere verbis, non explicare. Quidni putabimus mores et ritus Amphictyonum attingere Aeschinem nobis prorsus obscuros et ignotos? Franke, De decretis Amph. 4, deletis verbis *εἰς τὸ συνέδριον* enarravit: dum dicere ordior et nescio quo pacto paulo vehementius orationem ingredior, cum ceteri pylagorae secessissent. Cf. Voemel, Progr. Francof. 1845 p. 4.

δαιμονίου τινὸς . . προαγομένου] Nam veterum erat opinio illa quam diserte expressit Lycurgus § 92: *οἱ γὰρ θεοὶ οὐδὲν πρότερον ποιοῦσιν ἢ τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων τὴν διάνοιαν παράγουσιν*; cf. Hom. *Z* 234. *I* 377. *P* 470. *Σ* 311. *T* 86 sqq. *X* 15. *ξ* 178. *ψ* 10. Westerm. ad Dem. Phil. III 54. Soph. Antig. 620: *σοφίᾳ γὰρ ἔκ του κλεινὸν ἔπος πέφανται, τὸ κακὸν δοκεῖν ποτ' ἐσθλὸν τῷδ' ἔμμεν ὅτῳ φρένας θεὸς ἄγει πρὸς ἄταν.* Ibid. 856: *πατρῷον δ' ἐκτίνεις τιν' ἆθλον.* Ipsos igitur deos opinabantur eorum hominum quibus irascerentur occaecare mentes et praecipites agere in pravas cupiditates, cf. Soph. Antig. 781: *ἔρως ἀνίκατε μάχαν κτλ.* Atque ubi deorum numina ob-

τινὸς ἐξαμαρτάνειν προαγομένου, „ἀρχὴν δέ γε“ ἔφη „ὦ ἄνδρες Ἕλληνες, εἰ ἐσωφρονεῖτε οὐδ' ἂν ὠνομάζετε τοὔνομα τοῦ δήμου τοῦ Ἀθηναίων ἐν ταῖσδε ταῖς ἡμέ-
118 *ραις, ἀλλ' ὡς ἐναγεῖς ἐξείργετ' ἂν ἐκ τοῦ ἱεροῦ.“ ἅμα δὲ ἐμέμνητο τῆς τῶν Φωκέων συμμαχίας ἣν ὁ Κρωβύλος ἐκεῖνος ἔγραψε, καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ δυσχερῆ κατὰ τῆς πόλεως διεξῄει, ἃ ἐγὼ οὔτε τότ' ἐκαρτέρουν ἀκούων οὔτε νῦν ἡδέως μέμνημαι αὐτῶν. ἀκούσας δὲ οὕτω παρω-*

1 *αὐτὸν προαγομένου* B. *γε om.* gmn. 2 *ἄνδρες om.* a. *ἐφρονεῖτε* e. *ὠνομάζετε* A^b, *ὠνομάζετο* B. 3 *ὄνομα* hl. *τοῦ Ἀθ.* ek, *τῶν ἀθ.* Bl. 4 *ἐξείργετ' ἂν* A, *ἐξήγετε* B. 5 *κρωβύλος* kgn, *κροβύλης* el, *κρώβυλος* x. 7 *διεξῄει* ekh, *διεξῄει λέγων* Bl.

scura esse et ignota viderentur, Graeci praeferebant nomina *δαίμων* vel *δαιμόνιον*, cf. Socratis *δαιμόνιον*.

ἀρχήν] Hoc adverbium cum negatione semper consociatum saepissime totius sententiae primum locum obtinet, cf. Dem. Androt. 9. 5. Lept. 56. Plato Apol. 29c. Xen. Cyr. I 6, 16. Soph. Antig. 92. Weber ad Aristocr. § 93.

ἐξείργετ' ἂν] Haec vox propria est = profanum aliquem a conmunione sacrorum excludere, cf. 122. Dem. Mid. 178. Cum hoc usu contulisse iuvat I 32: *τούτους οὖν ἐξείργει ἀπὸ τοῦ βήματος*. Nec vero Aeschinem verba cum praepositione *ἐξ* conposita, nisi ubi inproprie loquatur, cum solo genetivo coniungere demonstravit Franke Acta Soc. Gr. II 34, cf. I 179. III 10 et 233. I 179. III 209. 256. 23 (cf. 7). 140 (cf. I 112. II 29). 258, contraque II 34. III 7. II 85. III 74. II 4. 39. II 9: *ἐκβεβληκέναι δὲ καὶ τῆς ἀρχῆς Κερσοβλέπτην* i. e. de inperio detrusit, non e regno eiecit.

§ 118. *ὁ Κρωβύλος ἐκεῖνος*] Schol.: *Ἡγήσιππον λέγει. οὗτος γὰρ ἐπεκαλεῖτο Κρωβύλος. τοῦτο δέ φησιν ὡς γράψαντος αὐτοῦ Ἀθηναίους συμμαχεῖν Φωκεῦσιν οὖσι τότε διαφόροις Θηβαίοις καί τισιν Ἀμφικτυόνων.* Ac de cognomine Hegesippi Schol. ad I 64: *Κρωβύλον καλεῖ τὸν ἀδελφὸν τοῦ Ἡγησάνδρου, καθὸ αὐτὸς ἤλειφε τὴν κεφαλὴν καὶ ἐφιλοκάλει τὰς τρίχας. κρωβύλος γάρ ἐστιν εἶδος ἐμπλέγματος πρώην γενομένου παρὰ τοῖς παλαιοῖς τῶν Ἀθηναίων*, cf. Goeller ad Thuc. I 6: *οὐ πολὺς χρόνος ἐπειδὴ χιτῶνάς τε λινοῦς ἐπαύσαντο φοροῦντες καὶ χρυσῶν τεττίγων ἐνέρσει κρωβύλον ἀναδούμενοι τῶν ἐν τῇ κεφαλῇ τριχῶν*, cf. Lucian. Navig. 3. De societate ipsa quam Hegesippus instituerat cf. A. Schaefer I 452. 456, 2. Franke Amph. 5, 3.

παρωξύνθην] Considerare iuvat, quem ad modum Aeschines ipse in hac causa se quodammodo purgare studeat. Nam initio nihil criminis se exprobrasse dicit Amphissensibus, acquievisse se in criminibus diluendis, quae adversus Athenienses prolata fuerint. Inpudentia vero et inportunitate cuiusdam Amphissensis ad summam iram et ardorem et vehementiam abreptum tum denique non satis se habuisse Atheniensium causam defendere sed ad accusandum ultro se adcinxisse. Nec vero inde nobis illud coniectare licet, Aeschinem hac arte ipsum malam conscientiam prodere. Nam adversarii acerbissimi adeo illam sacri belli concitationem in suspiciones vocaverant, ut, cum memoriam ipse illarum

ξύνθην, ὡς οὐδεπώποτ' ἐν τῷ ἐμαυτοῦ βίῳ. καὶ τοὺς μὲν ἄλλους λόγους ὑπερβήσομαι· ἐπῄει δ' οὖν μοι ἐπὶ τὴν γνώμην μνησθῆναι τῆς τῶν Ἀμφισσέων παρανοίας, καὶ αὐτόθεν ἑστηκὼς ἐδείκνυον τοῖς Ἀμφικτυόσιν· ὑπόκειται γὰρ τὸ Κρισαῖον πεδίον τῷ ἱερῷ καὶ ἔστιν εὐσύνοπτον. „ὁρᾶτ'," ἔφην ἐγώ, „ὦ ἄνδρες 119
Ἀμφικτυόνες, ἐξειργασμένον τουτὶ τὸ πεδίον ὑπὸ τῶν Ἀμφισσέων καὶ κεραμεῖα ἐνῳκοδομημένα καὶ αὔλια· ὁρᾶτε τοῖς ὀφθαλμοῖς τὸν ἐξάγιστον καὶ ἐπάρατον λιμένα τετειχισμένον· ἴστε τούτους αὐτοί, καὶ οὐδὲν ἑτέρων δεῖσθε μαρτύρων, τέλη πεπρακότας καὶ χρήματα λαμβάνοντας ἐκ τοῦ ἱεροῦ λιμένος." ἅμα δὲ ἀναγιγνώσκειν ἐκέ-

1 *τοὺς ἄλλους μὲν* gmn. 2 *ἐπῄει* A^h g^2 m^2, *ἐπῆλθε* B. *οὖν ante μοι add.* A. *ἐπὶ τὴν γνώμην del.* Baiter. Ham. 3 *τῆς τῶν Ἀμφ. παρανοίας* W, *τῆς τ. Α. περὶ τὴν ἱερὰν γῆν παρανομίας* (*ἀσεβείας* e) A^h, *τῆς τ. Α. ἐπὶ τὴν γῆν τὴν ἱερὰν ἀσεβείας* B, 5 *ὑπέρκειται* a, *ὑπέκειτο* gmn. *Κρισαῖον* W, *Κιρραῖον* C. 6 *ἄνδρες om.* a. 7 *τουτὶ* A, *τοῦτο* B. 8 *κεράμεια* kl, *κεραμια* e. *αὐλία* e Harp., sed cf. Herodian. I 360. 11 *πεπρακότας* Ham., *πεπραχότας* C.

rerum denuo renovaturus esset, viam sibi munire et aperire ad narrandum cogeretur.

ἐπῄει δ' οὖν μοι] Imperfectum praeferendum est aoristo *ἐπῆλθε*, nam in ipso orationis cursu cum alia tum illud etiam occurrebat etc.

αὐτόθεν ἑστηκώς] Orator in concilio stare solebat, cf. ad Hom. *T* 79. 77: *τοῖσι δὲ καὶ μετέειπεν ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων αὐτόθεν ἐξ ἕδρης, οὐδ' ἐν μέσσοισιν ἀναστάς*. Inde apparet Aeschinem hoc dicere, se ex eo ipso loco ubi constitisset verba facturum regionem subiectam ostendisse eis qui in consilio adfuissent.

ὑπόκειται] Preller l. l. 226: Die Höhen bei Delphi gewähren einen vollkommenen Ueberblick über das Pleistosthal bis zum Meere.

§ 119. *κεραμεῖα*] Hesych. II 465: *κεραμεῖα· ἔνθα τὰ ὀστράκινα σκεύη πιπράσκεται*. Rectius Schol.: *ἀντὶ τοῦ οἰκίαι τινὲς ἔνθα κεραμεῖς εἰργάζοντο κεράμους*. Sed ex reliqua Schol. adnotatione apparet in vetustis libris etiam scriptum fuisse: *κεράμεα*.

αὔλια] Harp. 40 nostro loco laudato: *ἤτοι ἀντὶ τοῦ ἐπαύλεις ἢ ἀντὶ τοῦ μικρὰς αὐλάς*. Rectius Steph. Byz. 146: *αἱ δ' ἐν τοῖς ἀγροῖς οἰκήσεις αὐλία*. De accentu vide Ellendt Lex. Soph. Herodian. I 360: *αὔλιον ἡ ἐν τοῖς ἀγροῖς οἴκησις*.

ὁρᾶτε τοῖς ὀφθαλμοῖς] Repetitio, qua ab uno atque eodem verbo principia sumuntur, adhibetur ad exaugendam orationem: vehementer auditorem conmovet eiusdem redintegratio verbi, cf. Cornif. IV 19 et 38. Maiore autem intervallo interiecto verbum repetitum adiecto exornatur casu: *τοῖς ὀφθαλμοῖς*, quo quasi neglegentia et culpa quaedam auditoribus exprobratur: scelus oculis vident nec animis et ira conmoventur! Cf. § 94. I 108. Imitatus est Cic. Cat. III 18: oculis videre.

ἅμα δὲ ἀναγιγνώσκειν ἐκέλευον] Inde erant qui conligerent Aeschinem his verbis fraudem suam quamvis invitum prodidisse.

λευον αὐτοῖς τὴν μαντείαν τοῦ θεοῦ τὸν ὅρκον τῶν προγόνων τὴν ἀρὰν τὴν γενομένην, καὶ διωριζόμην ὅτι
120 „ἐγὼ μὲν ὑπὲρ τοῦ δήμου τοῦ Ἀθηναίων καὶ τοῦ σώματος καὶ τῶν τέκνων καὶ οἰκίας τῆς ἐμαυτοῦ βοηθῶ κατὰ τὸν ὅρκον καὶ τῷ θεῷ καὶ τῇ γῇ τῇ ἱερᾷ καὶ χειρὶ καὶ ποδὶ καὶ φωνῇ καὶ πᾶσιν οἷς ἂν δύνωμαι, καὶ τὴν πόλιν τὴν ἡμετέραν τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς ἀφοσιῶ· ὑμεῖς δ' ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν ἤδη βουλεύεσθε. ἐνῆρκται μὲν τὰ κανᾶ, παρέστηκε δὲ τὰ θύματα, μέλλετε δ' αἰτεῖν τοὺς
121 θεοὺς τἀγαθὰ καὶ κοινῇ καὶ ἰδίᾳ. σκοπεῖτε δὲ ποίᾳ φωνῇ

2 διοριζομένην eh. 4 τῶν *om.* A[h]. 5 τὸν προγόνων ὅρκον elh, τὸν τῶν προγ. ὅρκον k. καὶ *ante* χειρὶ *om.* A[h], cf. § 109. 6 ἂν δύνωμαι A[h], δύναμαι B. 9 καινὰ el, κοινὰ a. παρέστη A[h]. τὰ θυμ. W, τὰ θυμ. τοῖς βωμοῖς A[h], τοῖς βωμ. τὰ θυμ. B. αἰτεῖν *om.* e. τοῖς θεοῖς e. 10 δὴ k.

Nam paulo ante cum dixerit subito sese ad sceleris illius memoriam cogitatione venisse, nunc praeparata proferre et praemeditata documenta tabularum publicarum. Quare concludunt recte Demosthenem 18, 149 obicere Aeschini: πάντα τἄλλ' ἀφεὶς καὶ παριδὼν ἐπέραινεν ἐφ' οἷς ἐμισθώθη. Quid autem? Vetera illa testimonia Aeschinem in consilium adtulisse secum putabimus? Quid? In tabulario Amphictyonum non servata fuisse credamus ea documenta quae ad causam dei Delphici pertinerent? Erant vero praesto tabulae, erat praesto ad recitandum praeco vel scriba (ἐκέλευον ἀναγιγνώσκειν). Nec adfirmare nobis licet, cum orator iussisset illa oracula recitari, ea extemplo recitata esse nulla plane mora interposita.

§ 120. κατὰ τὸν ὅρκον] Non modo iurisiurandi religione sed pietatis etiam officio videbantur Amphictyones obstricti. Quam ob rem additum est τῶν προγόνων.

οἷς ἂν δύνωμαι] = 109: καὶ πάσῃ δυνάμει. Cf. I 181: ἐπέταξεν αὐτῷ τὰς αὐτὰς εἰπεῖν γνώμας οὕτως ὅπως ἂν δύνηται.

ἀφοσιῶ] Harp. 42: ἀντὶ τοῦ ἀποκαθαίρω ἀφαγνίζω Αἰσχ. κ. Κτησ. τὸ δὲ μὴ ἐντελῶς τι ποιῆσαι ἀλλ' ὥσπερ ὁσίας ἕνεκεν, ἀφοσιώσασθαι εἶπεν Ἰσαῖος ἐν τῷ πρὸς Ἕρμωνα (VII 38). Hesych. I 338 interpretatur καθαίρειν.

ἐνῆρκται] Valesius legendum opinatur ἐνῆρται vel ἐπῆρται, adductus versu Aristoph. Av. 851: παῖ παῖ, τὸ κανοῦν αἴρεσθε καὶ τὴν χέρνιβα. Ut ἐνῆρται autem, si ab omnibus codicibus afferretur, tolerandum foret (?), ita minime ἐνῆρκται contra mscr. reici debet. Est enim ἐνάρχεσθαι verbum proprium de initiatione sacrorum et saepius vocabulo κανοῦν adiectum est. Eurip. Elect. 1141: κανοῦν ἐνῆρκται. Adde Iphig. Aulid. 1471. Quid quod Latini etiam incohare sic usurpant? Verg. Aen. VI 252: Tum Stygio regi nocturnas incohat aras, ubi Servius monet incohare verbum sacrorum esse. Tuetur hoc etiam Pollux VIII 83. Bremi.

§ 121. ποίᾳ φωνῇ κτλ.] Cumulatione verborum et notionum animus eius qui audit vehementer conmovetur. Simul ascenditur gradatim ab humilioribus ad superiora (κλιμακωτὸν σχῆμα). Nam sacris adsunt vocibus, mentibus, oculis: denique quis tantam prae se ferat audaciam, ut sacrificio adstare possit rectis

ποίᾳ ψυχῇ ποίοις ὄμμασι τίνα τόλμαν κτησάμενοι τὰς ἱκετείας ποιήσεσθε παρέντες ἀτιμωρήτους τοὺς ἐναγεῖς καὶ ταῖς ἀραῖς ἐνόχους. οὐ γὰρ δι' αἰνιγμῶν ἀλλ' ἐναργῶς γέγραπται ἐν τῇ ἀρᾷ κατά τε τῶν ἀσεβησάντων ἃ χρὴ παθεῖν αὐτοὺς καὶ κατὰ τῶν ἐπιτρεψάντων, καὶ τὸ τελευταῖον [ἐν τῇ ἀρᾷ γέγραπται]· μηδ' ὁσίως, φησί, θύσειαν οἱ μὴ τιμωροῦντες τῷ Ἀπόλλωνι μηδὲ τῇ Ἀρτέμιδι μηδὲ τῇ Λητοῖ μηδ' Ἀθηνᾷ Προναίᾳ, μηδὲ δέξαιντο αὐτῶν τὰ ἱερά." τοιαῦτα καὶ πρὸς τούτοις ἕτερα πολλὰ 122 *διεξελθόντος ἐμοῦ, ἐπειδή ποτε ἀπηλλάγην καὶ μετέστην ἐκ τοῦ συνεδρίου, κραυγὴ πολλὴ καὶ θόρυβος ἦν τῶν Ἀμφικτυόνων, καὶ ὁ λόγος ἦν οὐκέτι περὶ τῶν ἀσπίδων ἃς ἡμεῖς ἀνέθεμεν, ἀλλ' ἤδη περὶ τῆς τῶν Ἀμφισσέων τιμωρίας. ἤδη δὲ πόρρω τῆς ἡμέρας οὔσης προελθὼν ὁ*

1 *ψυχῇ . . φωνῇ* a. *τίνα*] *ποίαν* e. 2 *ἱκετείας* ekh, *οἰκετείας* l, *ἱκεσίας* B. *παρέντες* W, *παρ. τούτους* A^h, *τούτους παρ.* B. 3 *τοὺς ἀραῖς* B. *αἰνιγμῶν* A, *αἰνιγμάτων* B. 5 *τῶν* *om.* e. *τὸ* *add.* W, cf. 245. 6 *ἐν τῇ ἀρᾷ γέγρ.* *del.* Ham. *μηθ'* C, *em.* Bekk. Vat. *φησὶ* *om.* B, *habet post* *τιμωρ.* *θύσειεν* (*αι* supra) l, *θύσομεν* e, *θύσαιεν* x. 12 *ὁ* *add.* A^h. 14 *δὲ*] *γὰρ* e. *ὄντος* Ham. *προελθὼν* Markl., *προσελθ.* C.

oculis tamquam homo nullius noxae sibi conscius? Cf. Dem. 25, 98: *ποίοις προσώποις ἢ τίσιν ὀφθαλμοῖς πρὸς ἕκαστον τούτων ἀντιβλέψετε; πῶς δ' εἰς τὸ μητρῷον βαδιεῖσθε, ἄν τι βούλησθε;*

ἱκετείας] Suid.: *ἱκετεία γάρ, ἥν τις ποιεῖται διὰ λόγων· ἱκετηρία δέ, ἣν οἱ δεόμενοι κατατίθενταί που ἢ μετὰ χεῖρας ἔχουσιν.* Phrynichus in principio Eclogarum *ἱκεσία* damnans *ἱκετεία* dici iubet, Thomas vero hoc omisso *ἱκεσία* et *ἱκέτευμα* in ordinem recepit. Atque *ἱκεσίαν* recentiorum Atticorum esse ut Diodori Dionysii Pausaniae, *ἱκετείαν* contra veterum Atticorum ut Thucydidis Platonis Isocratis Lysiae observavit Lobeck Phryn. 504 sq.

δι' αἰνιγμῶν] Quamquam apud veteres nusquam *αἰνιγμός* sed semper *αἴνιγμα* invenitur, genetivus tamen pluralis huius formulae *δι' αἰνιγμῶν* certus et firmus est, cf. Plato Tim. 72b. Ep. II 312d. Aristoph. Ran. 61: *οὐκ ἔχω φράσαι, ὅμως γε μέντοι σοι δι' αἰνιγμῶν ἐρῶ.*

καὶ τελευταῖον] sc. *γέγραπται ἐν τῇ ἀρᾷ*, quae explicatio in libris mscr. in ipsum verborum ordinem se insinuavit, iamdudum Marklando et Tayloro suspecta. Signum autem interpolationis mihi deprehendisse videor, cum deinceps *φησὶ* aliam in aliis libris sedem obtinet.

§ 122. *τοιαῦτα*] = haec fere cum dixissem. Parum conmode de summa orationis relata diceretur *ταῦτα*, cf. de constanti Thucydidis usu (*τοιάδε — τοιαῦτα*) Goeller ad VI 8.

μετέστην] Quemadmodum reliqui antea pylagorae sic tum Aeschines ex consilio hieromnemonum scilicet discedit. Nam ipsum consilium Amphictyonum hieromnemonum conventu conficitur, non item pylagororum. Aeschines adhuc aderat ut febri laboranti Diogneto: causa dicta ipse discedit.

κῆρυξ ἀνεῖπε, Δελφῶν ὅσοι ἐπὶ δίετες ἡβῶσι, καὶ δού-
λους καὶ ἐλευθέρους, ἥκειν εἰς αὔριον ἔχοντας ἅμας καὶ
δικέλλας πρὸς τὸ Θυτεῖον ἐκεῖ καλούμενον· καὶ πάλιν ὁ
αὐτὸς κῆρυξ ἀναγορεύει τοὺς ἱερομνήμονας καὶ τοὺς πυ-
λαγόρους ἅπαντας ἥκειν εἰς τὸν αὐτὸν τόπον βοηθήσον-
τας τῷ θεῷ καὶ τῇ γῇ τῇ ἱερᾷ· „ἥτις δ' ἂν μὴ παρῇ
πόλις, εἴρξεται τοῦ ἱεροῦ καὶ ἐναγὴς ἔσται καὶ τῇ ἀρᾷ
123 *ἔνοχος.“ τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ἥκομεν ἕωθεν εἰς τὸν προειρη-*
μένον τόπον καὶ κατέβημεν εἰς τὸ Κρισαῖον πεδίον, καὶ
τὸν λιμένα κατασκάψαντες καὶ τὰς οἰκίας ἐμπρήσαντες
ἀνεχωροῦμεν. καὶ ταῦτα ἡμῶν πραττόντων οἱ Λοκροὶ οἱ
Ἀμφισσεῖς, ἑξήκοντα στάδια ἄπωθεν οἰκοῦντες [Δελφῶν],
ἦκον ἐφ' ἡμᾶς μεθ' ὅπλων πανδημεί· καὶ εἰ μὴ δρόμῳ
μόλις ἐξεφύγομεν εἰς Δελφούς, ἐκινδυνεύσαμεν ἂν ἀπο-
124 *λέσθαι. τῇ δὲ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ Κόττυφος ὁ τὰς γνώμας*

1 *εἶπε* a. *δίετες* Lehrs, cf. Herodian. I 81, II 687, *διέταις* l, *διετὲς* x. 2 *ἥκειν εἰς αὔριον* W, *ἥκειν αὔριον ἅμα τῇ ἡμέρᾳ* A^h, *αὔριον ἥκ. ἅμα τῇ ἡμ.* g, *ἥκ. ἅμα τῇ ἡμέρᾳ* amn. *ἅμα* el, *ἅμας* x. 3 *μακέλλας* a. *Θύτιον* Harp. 4 *ἀναγορεύει* A^h, *ἀνηγόρευε* B. *τοὺς* *ante* *πυλ.* *add.* ek, cf. 124. 5 *ἅπαντας* *add.* A. *τόπον τοῦτον* e. 8 *ὑστεραίᾳ ἡμέρᾳ* A^h. *ἔσωθεν* A^h. 9 *Κιρρ.* C. 11 *καὶ ταῦτα* A^h, *ταῦτα δὲ* B. 12 *ἄπωθεν* a, *ἄποθεν* x, cf. § 100. 13 *ἦλθον* A^h, fort. *ἐπήεσαν* vel *ἐπῆσαν* *in archetypo fuerat.* *ἐφ' ἡμᾶς* A^h, *πρὸς ἡμ.* B. *ἡμᾶς* *om.* n, *fort. rectius.* *πανδημὶ* A^h, cf. Herodian. I 505. II 464. 14 *ἂν* *om.* B.

ἐπὶ δίετες] De accentu cf. Goettling, Lehre vom Accent 323—325. Lehrs Quaest. Ep. 147. Sed *ἐπὶ δίετες ἡβῶσι* qui in aetatem sedecim saltem annorum venerunt, cf. Boehneke Forsch. I 58 sq. Nam apud Athenienses qui annum octavum et decimum attigerant appellabantur *ἔφηβοι*. Quare *ὁ ἐπὶ δίετες ἡβῶν* is est qui biennio exacto pervenerit ad aetatem, ut iam Didymus explicavit: *ἐὰν ἑκκαίδεκα ἐτῶν γένωνται.*

Θυτεῖον] De accentu cf. Goettling 236. 237. 421. De loco ipso Harp. 99: *Θύστιον· Αἰσχ. κ. Κτ. πόλις ἐστὶ τῆς Αἰτωλίας, καθά φησι Δίδυμος* (Schmidt 315) *ἐπαγόμενος μαρτύριον ἐκ τῆς α' Νικάνδρου τῶν Αἰτωλικῶν. ἡμεῖς μέντοι ἐν τοῖς Ἀττικιανοῖς διὰ τοῦ τ̄ Θύτιον εὕρομεν γεγραμμένον.* De his exemplaribus disputaverunt G. Dindorf praef. Dem. ed. Lips. et Oxon. III sq. Sauppe Ep. 49.

καὶ τοὺς πυλαγόρους ἅπαντας] Ex hoc loco patet persaepe in concilium Amphictyonum convenisse hieromnemonas praeter pylagoros. Quod ni ita esset, duo illa legatorum genera non poterant praeconio distingui et singillatim convocari.

§ 123. *καὶ ταῦτα ἡμῶν πραττόντων*] De particula *καί* in qua oppositionis quaedam vis inest, ut idem fere sit quod *καὶ μήν*, *καίτοι*, cf. Kuehner ad Xen. Conm. III 7, 5. Stallbaum ad Plat. Apol. 29 b. Hartung, Part. II 147. Sententia et ratio eadem fere est ac si diceret: *ταῦτά τ' ἡμεῖς ἐπράττομεν καὶ οἱ Λοκροὶ ἧκον.*

§ 124. *Κόττυφος*] Cf. § 128. Crisaeum quoque bellum aliquan-

ἐπιψηφίζων ἐκκλησίαν ἐποίει τῶν Ἀμφικτυόνων· [ἐκκλησίαν γὰρ ὀνομάζουσιν, ὅταν μὴ μόνον τοὺς πυλαγόρους καὶ τοὺς ἱερομνήμονας συγκαλέσωσιν, ἀλλὰ καὶ τοὺς συνθύοντας καὶ τοὺς χρωμένους τῷ θεῷ.] ἐνταῦθα δὴ πολλαὶ μὲν τῶν Ἀμφισσέων κατηγορίαι, πολὺς δ' ἔπαινος κατὰ τῆς ἡμετέρας πόλεως· τέλος δὲ παντὸς τοῦ λόγου ψηφίζονται ἥκειν τοὺς ἱερομνήμονας πρὸ τῆς ἐπιούσης πυλαίας ἐν ῥητῷ χρόνῳ εἰς Πύλας, ἔχοντας δόγμα καθ' ὅ τι δίκην δώσουσιν οἱ Ἀμφισσεῖς ὑπὲρ ὧν εἰς τὸν θεὸν καὶ τὴν γῆν τὴν ἱερὰν καὶ τοὺς Ἀμφικτυόνας ἐξήμαρτον. ὅτι δὲ ἀληθῆ λέγω, ἀναγνώσεται ὑμῖν [ὁ γραμματεὺς] τὸ ψήφισμα.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

Τοῦ δόγματος τούτου ἀποδοθέντος ὑφ' ἡμῶν τῇ 125
βουλῇ καὶ πάλιν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ τὰς πράξεις ἡμῶν

2 ὅταν τις μὴ . . συγκαλέσῃ A^{h}, *mihi ista explanatio vulgaris consuetudinis ut apud Athenienses proposita satis absurda videtur.*
4 θύοντας A^{h}. τοὺς *add.* A^{h}. ἐνταῦθα δὴ W, ἐνταῦθα δὲ a, ἐνταῦθ' ἤδη x. 5 τῶν Ἀμφ. κατηγ. W, τῶν Ἀμφ. ἐγίνοντο κατηγ. A, ἐγίνοντο τῶν Ἀμφ. κατηγ. B. ἔπαινος n, ἔπαινος ἦν x. 6 ὑμετέρας gn. 8 ἐν τῷ elh, cf. 129. ἔχοντες amn.
9 δίκην klh, δίκας x. 11 ἀνάγνωθι e. 14 ἀποδοθέντος B, ἀναγνωσθ. A^{h}. ἡμῶν ἐν B, ἡμῶν A. 15 *post* ἐκκλ. C *add. praeter* a: τῷ δήμῳ.

do administraverat Eurylochus Thessalus, ὃς ἡγεῖτο τοῦ πολέμου Θεσσαλὸς ἐὼν καὶ ἄνωθεν ἐξ Ἡρακλειδῶν Thess. ap. Med. Graec. ed. Kuehn XXIII 833. Athenienses tunc Almaeo duxerat, cf. Plut. Sol. 12. Inde veri simile est hoc iuris Thessalis fuisse, ut in Amphictyonum concilio principem locum obtinerent. Quare in Schol. Cottyphus appellatur ἡγεμὼν τῶν Ἀμφικτυόνων.

ἐκκλησίαν] Sacrificia Amphictyonum quoque conventu acta fuisse et multi veterum loci testantur et antiquis moribus consentaneum est. Atque eos qui sacrificiis aderant permulti quasi civitatum Amphictyonicarum nomine ad deliberandum invitatos fuisse, fidem facile inveniet. Rem satis exposuit Tittmann, Bund der Amph. c. 4—5. Bremi.

πρὸ τῆς ἐπιούσης πυλαίας] Quae cum auctumno haberi soleret, usque ad illud tempus exspectari non poterat, ne belli initium hiemis tempestatibus tardaretur. Nec e vestigio bellum indicere licebat, anteaquam legati ad suum quisque senatum populumque rem rettulissent.

§ 125. τοῦ δόγματος τούτου] Grammatici corrigebant τοῦ δόγματος οὖν τούτου. Sed legibus modo documentisve publicis recitatis ἀσυνδέτως etiam pergi ab oratore consentaneum est, cf. 33. 113. 188. Cf. Franke Act. Soc. Gr. II 40.

ἀποδοθέντος] Quod in optimo librorum genere traditur ἀναγνωσθέντος hoc nemo certe erit quin aliquando explicandi causa super versum adscriptum fuisse concedat. Paulo post alii ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ alii τῷ δήμῳ eiciendum putarunt. Sed cum dein-

ἀποδεξαμένου τοῦ δήμου καὶ τῆς πόλεως ἁπάσης προαιρουμένης εὐσεβεῖν, καὶ Δημοσθένους ὑπὲρ τοῦ μεσεγγυήματος τοῦ ἐξ Ἀμφίσσης ἀντιλέγοντος καὶ ἐμοῦ φανερῶς ἐναντίον ὑμῶν ἐξελέγχοντος, ἐπειδὴ ἐκ τοῦ φανεροῦ τὴν πόλιν ἄνθρωπος οὐκ ἐδύνατο σφῆλαι, εἰσελθὼν εἰς τὸ βουλευτήριον, μεταστησάμενος τοὺς ἰδιώτας ἐκφέρεται
126 προβούλευμα, προσλαβὼν τὴν τοῦ γράψαντος ἀπειρίαν· τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ διεπράξατο ἐπιψηφισθῆναι καὶ γενέσθαι δήμου ψήφισμα, ἀπεληλυθότος ἐμοῦ,

1 πάσης B. 5 ἄνθρωπος C, *em.* Tur. ἐδύνατο e, ἠδύν. x. 6 μεταστησ. A², καὶ μεταστ. B. 7 *post* προβ. *add.* C: εἰς τὴν ἐκκλησίαν, *del.* Dobr. 8 ἐν *om.* gmn. 9 δήμῳ^{ου} ψηφ. a, *del.* δήμου Sauppe. *post* ψήφ. *add. in* A^h: ἐπ' ἀναστάσει τῆς ἐκκλησίας, *in* B: ἤδη ἐπαναστάσης τῆς ἐκκλησίας, *del.* Dobr., ἤδη δ' ἐπ' ἀναστάσει τῆς ἐκκλησίας οὔσης Ham.

ceps sequatur τοῦ δήμου, idem nomen in eadem sententia ut otiosum ita suspectum est. Vitium mihi hoc fere modo natum videtur. Nam ei codices qui ἀποδοθέντος conservarunt, habent ἐν τῇ βουλῇ et ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, reliqui autem τῇ βουλῇ et ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ. Inde veri simile est in vetustissimis exemplaribus tam τῇ βουλῇ quam τῇ ἐκκλησίᾳ fuisse. Hoc autem nomen, in quo rei magis quam hominis notitia continetur, cum parum apte cum verbo ἀποδίδοσθαι coniungi videretur, grammatici vel τῷ δήμῳ adgregarunt vel ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ mutarunt.

εὐσεβεῖν] i. e. ἀμύνειν τῷ θεῷ, pietatis et religionis officium sequi.

μεσεγγυήματος] Schol.: ἕνεκεν των χρημάτων ὧν ὑπέσχοντο αὐτῷ παρασχεῖν, ἐὰν σώσῃ αὐτοὺς δι' Ἀθηναίων, καὶ ἐν μέσῳ δεδώκασι ταῦτα τὰ χρήματα, ἵνα, ἐὰν ποιήσῃ, λάβῃ αὐτά. Recordationem videlicet renovare studet eius criminis quod § 114 attigerat. Recte tamen vocabulum ipsum explicavit Harp. 126: μεσεγγύημα, τὸ ὁμολογηθὲν ἀργύριον παρ' ἀνδρὶ μέσω γινομένῳ ἐγγυητῇ τῆς ἀποδόσεως.

εἰσελθὼν — μεταστησάμενος] In altero librorum genere haec participia per καὶ copulata sunt, in altero ἀσυνδέτως unum participium alterum subsequitur. Hoc mihi verum videtur. Nam primum veri similius est copulam a grammaticis adiectam quam casus ludibrio omissam esse, deinde oratione dissoluta artificiose describitur Demosthenis violentia et temeritas. Vix enim ubi intrat in curiam, extemplo privatos homines secedere iubet, qui in curiam se insinuaverant et senatores circumsteterant (τοὺς ἰδιώτας = τοὺς περιεστῶτας, cf. Mätzner ad Antiph. VI 24 p. 264). Recte enim Schol. participium μεταστησάμενος circumscribit: οἱονεὶ ἐκβαλών· ἵνα διαφθείρῃ τοὺς βουλευτάς. Secreto igitur consessu Demosthenes sententias dicere senatores iussit dimota a vestibulo curiae multitudine.

§ 126. προσλαβών] Schol.: οἱονεὶ πείσας τινὰ εὐήθη βουλευτὴν γράψαι τὸ ψήφισμα.

τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο] Schol.: ὃν τρόπον ἠπάτησε τὸν βουλευτήν, καὶ τὴν ἐκκλησίαν (?) εἰς τὸ ἐπιχειροτονῆσαι παρελογήσατο. Rectius intellegas τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο προβούλευμα.

οὐ γὰρ ἄν ποτε ἐπέτρεψα, καὶ τῶν πλείστων δὴ ἀφειμένων· οὗ τὸ κεφάλαιόν ἐστι „τὸν ἱερομνήμονα“ φησὶ „τὸν Ἀθηναίων καὶ τοὺς πυλαγόρους τοὺς ἀεὶ πυλαγοροῦντας πορεύεσθαι εἰς Πύλας καὶ εἰς Δελφοὺς ἐν τοῖς τεταγμένοις χρόνοις ὑπὸ τῶν προγόνων,“ εὐπρεπῶς γε τῷ ὀνόματι ἀλλὰ τῷ ἔργῳ αἰσχρῶς· κωλύει γὰρ εἰς τὸν σύλλογον τὸν ἐν Πύλαις ἀπαντᾶν, ὃς ἐξ ἀνάγκης πρὸ τοῦ καθήκοντος ἔμελλε χρόνου γίγνεσθαι. καὶ πάλιν ἐν τῷ 127
αὐτῷ ψηφίσματι πολὺ καὶ σαφέστερον καὶ πικρότερον πρόσταγμα γράφει „τὸν ἱερομνήμονα“ φησὶ „τὸν Ἀθηναίων καὶ τοὺς πυλαγόρους τοὺς ἀεὶ πυλαγοροῦντας μὴ μετέχειν τοῖς ἐκεῖσε συλλεγομένοις μήτε λόγου μήτε ἔρ-

1 *πλείστων* klh, *πολλῶν* x. *δὴ ἀφ.* W, *διαφ.* C. Corrigendum etiam Xen. Hell. IV 4, 13. 2 *τὸν* gm, *τῶν ante Ἀθ.* x. 3 *εἰσαεὶ* gmn. 6 *καὶ αἰσχρῶς* n. 10 *πρόσταγμα* A[h], *σύγγραμμα* B. *τὸν Ἀθ.* W, *τῶν Ἀθ.* C. 12 *ἐκεῖσε* A[h], *ἐκεῖ* B, cf. Andoc. I 133. *μὴ* B. *λόγων . . ἔργων . . δογμάτων* B.

τῶν πλείστων] Multo hoc commodius dictum quam *τῶν πολλῶν*, quo non tam maior civium numerus quam ipsa multitudo denotatur.

ἀφειμένων] Schol.: *οἱονεὶ διαλυθέντων καὶ ἀναχωρησάντων, ὡς καὶ Δημοσθένης φησί „τῆς βουλῆς δὲ ἀφειμένης“ ἐν τῷ κατὰ Τιμοκράτους* (§ 26). Similem fraudem conmemoravit Dem. 24, 47: *τῆς βουλῆς μὲν ἀφειμένης, τῶν δ' ἄλλων διὰ τὴν ἑορτὴν ἱερομηνίαν ἀγόντων λάθρᾳ νόμον εἰσήνεγκεν.* Mihi haec huius rei ratio statuenda videtur: Demosthenes anteaquam prodiret exspectabat, dum maior pars civium, cum res ipsa transacta videretur, satietate quadam perfusi ultro subinde discessissent. Bremi haec adnotaverat: Callide electo verbo studet decipere. Fit enim hodie etiam saepe in contionibus, ut sub contionis finem, eius praesertim quae diu duraverit, homines taedeat morae singulique dilabantur. Tum festinatur et itur in suffragia super re parum cognita, et multi nesciunt, de qua re et in quam partem suffragia tulerint. Sic in ea contione, de qua loquitur Aeschines. Surgebant homines, Aeschines ipse iam reliquerat forum, item multi ante et post eum. Nondum autem contione dimissa plurimi sua sponte discesserant; qui remanserant quamquam numero inferiores tamen contionem agebant eiusque habebant auctoritatem.

τοὺς ἀεὶ πυλαγοροῦντας] = qui hanc dignitatem quoque anno consecuti essent. Qua re Demosthenes praecavebat ne extra ordinem legatos mittere liceret, simulque veteris moris studium et conservationem iuris adfectabat.

ἐν τοῖς τεταγμένοις χρόνοις] Cf. A. Schaefer II 508. III 2, 343. Hyp. Epitaph. 8 p. 57 (B): *ἀφικνούμενοι γὰρ οἱ Ἕλληνες ἅπαντες δὶς τοῦ ἐνιαυτοῦ εἰς τὴν Πυλαίαν.* Ceterum illud quoque concilium quod Delphis habebatur Pylaea vocari solebat.

σύλλογον] De concilio quod extra ordinem praeter statam diem futurum erat.

§ 127. *πρόσταγμα*] Singulae enim psephismatis partes *προστάγματα* vocabantur, ut 155: *τὰ ἐκ τοῦ ψηφίσματος προστάγματα.* At contra *σύγγραμμα* significaret totum psephisma. Bake Hyp. IV 326.

μετέχειν τοῖς] Schol.: *δοκεῖ*

γου μήτε δόγματος μήτε πράξεως μηδεμιᾶς.“ τὸ δὲ μὴ μετέχειν τί ἐστι; πότερα τἀληθὲς εἴπω ἢ τὸ ἥδιστον ἀκοῦσαι; τὸ ἀληθὲς ἐρῶ· τὸ γὰρ ἀεὶ πρὸς ἡδονὴν λέγειν οὑτωσὶ τὴν πόλιν διατέθεικεν. οὐκ ἐᾷ μεμνῆσθαι τῶν ὅρκων οὓς ἡμῶν οἱ πρόγονοι ὤμοσαν, οὐδὲ τῆς ἀρᾶς οὐδὲ τῆς τοῦ θεοῦ μαντείας.

128 Ἡμεῖς μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατεμείναμεν διὰ τοῦτο τὸ ψήφισμα, οἱ δ' ἄλλοι Ἀμφικτυόνες συνελέγησαν εἰς Πύλας πλὴν μιᾶς πόλεως, ἧς ἐγὼ οὔτ' ἂν τοὔνομα εἴποιμι μήθ' αἱ συμφοραὶ παραπλήσιοι γένοιντο αὐτῆς

2 πότερον A^{h}. τἀληθὲς e, τὸ ἀληθὲς x. 3 λέγειν W, λεγόμενον C, *fort.* λέγειν οἶμαι. 4 διέθηκεν B. 5 ὤμοσαν οἱ πρόγονοι A^{h}, *vitium subesse videtur.* 10 αὐτοῖς l.

σολοικοφανὲς εἶναι. οὐδεὶς γὰρ λέγει πρὸς δοτικὴν μετέχω σοι, εἰ μὴ ἄρα πρὸς τὴν ἀντίλεξιν νοήσομεν τὸ κῶλον, οἷον πρὸς τὸ κοινωνεῖν. Nec vero ista structura soloeca est, cf. Poppo ad Thuc. II 16: τῇ τε οὖν ἐπὶ πολὺ κατὰ τὴν χώραν αὐτονόμῳ οἰκήσει μετεῖχον οἱ Ἀθηναῖοι. Saepius etiam additur dativus personae, cf. Eurip. Heracl. 8. 627. frgm. ap. Clem. Alex. Strom. V 688: Χθονίων Ἅιδῃ μετέχεις ἀρχῆς. Philipp. Ep. ap. Dem. § 8: ἐγὼ δὲ τούτους οὔτε τῶν περὶ τῆς εἰρήνης συνθηκῶν οἶδα μετασχόντας ὑμῖν οὔτ' ἐν ταῖς στήλαις ἀναγεγραμμένους.

τὸ γὰρ ἀεὶ πρὸς ἡδονήν κτλ.] Idemque conqueritur saepenumero Demosthenes, veluti III 3: ὁρᾶτε γάρ, ὡς ἐκ τοῦ πρὸς χάριν δημηγορεῖν ἐνίους εἰς πᾶν προελήλυθε μοχθηρίας τὰ παρόντα, cf. IV 38. 51: ἐγὼ μὲν οὖν οὔτ' ἄλλοτε πώποτε πρὸς χάριν εἱλόμην λέγειν, ὅτι ἂν μὴ καὶ συνοίσειν πεπεισμένος ὦ, νῦν θ' ἃ γιγνώσκω πάντ' ἁπλῶς οὐδὲν ὑποστειλάμενος πεπαρρησίασμαι. IX 2. Quodsi Demosthenis rationem cum Aeschine conparamus, illum magis quam hunc multitudinis cupiditatibus inservire solitum videmus. Plebs enim magnarum rerum laudis et gloriae semper appetens est, moderationem et providentiam contemnit. Quare cum Demosthenes ad gloriam et bellum exhortaretur, superbiam et gratiam popularem sequebatur, Aeschines autem cum civitatem bello gerendo et Philippo inparem esse demonstraret libidinem plebis et gloriam et superbiam vehementer laedebat. Facilius vero ad bellum rapere multitudinem quam ad pacis tranquillitatem et ad infirmitatis conscientiam deducere!

§ 128. πλὴν μιᾶς πόλεως] Schol.: τὴν Θηβαίων πόλιν λέγει· κατεσκάπτετο γὰρ ὑπ' Ἀλεξάνδρου.

οὔτε — μήτε] Cf. ad § 38.

αὐτῆς] In universum ea obtinuit dicendi consuetudo, ut, cum idem pronominis relativi casus ad plures pertineret enuntiationes, pronomen in primo membro positum in reliquis deinceps omitteretur, coniunctione καί, οὐδέ, οὔτε — οὔτε similibusve singula membra copulantibus: rarius in hoc genere sententiae a relativo ad demonstrativam orationem deflectunt prosae scriptores, velut Dem. 40, 56: οὐχ ἕξω ὁπόθεν προῖκα ἐπιδῶ τῇ θυγατρί, ἧς τῇ μὲν φύσει πατήρ εἰμι, τὴν δ' ἡλικίαν αὐτῆς ἂν ἴδητε, οὐκ ἂν θυγατέρα μου ἀλλ' ἀδελφὴν εἶναι αὐτὴν νομίσαιτε. 47, 53: οἷς οὐδεμίαν δίκην ὠφλήκειν οὐδὲ προσῆκεν αὐτοῖς (Σ: αὐτοὺς) ἅπτεσθαι

μηδενὶ τῶν Ἑλλήνων. καὶ συνελθόντες ἐψηφίσαντο ἐπιστρατεύειν ἐπὶ τοὺς Ἀμφισσέας, καὶ στρατηγὸν εἵλοντο Κόττυφον τὸν Φαρσάλιον τὸν τότε τὰς γνώμας ἐπιψηφίζοντα, οὐκ ἐπιδημοῦντος ἐν Μακεδονίᾳ Φιλίππου, ἀλλ' οὐδ' ἐν τῇ Ἑλλάδι παρόντος, ἀλλ' ἐν Σκύθαις οὕτω μακρὰν ἀπόντος· ὃν αὐτίκα μάλα τολμήσει λέγειν Δημοσθένης ὡς ἐγὼ ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας ἐπήγαγον. καὶ παρελ- 129
θόντες τῇ πρώτῃ στρατείᾳ καὶ μάλα μετρίως ἐχρήσαντο τοῖς Ἀμφισσεῦσιν· ἀντὶ γὰρ τῶν μεγίστων ἀδικημάτων χρήμασιν αὐτοὺς ἐζημίωσαν, καὶ ταῦτ' ἐν ῥητῷ χρόνῳ προεῖπον τῷ θεῷ καταθεῖναι, καὶ τοὺς μὲν ἐναγεῖς καὶ τῶν πεπραγμένων αἰτίους μετεστήσαντο, τοὺς δὲ δι' εὐσέβειαν φεύγοντας κατήγαγον. ἐπειδὴ δὲ οὔτε τὰ χρήματα ἐξέτινον τῷ θεῷ τούς τ' ἐναγεῖς κατήγαγον καὶ τοὺς εὐσεβεῖς ἐξέβαλον, οὕτως ἤδη τὴν δευτέραν στρατείαν

2 τους *om.* l. 3 ψηφίζοντα l. 5 ἐν *pr. om.* n. παριόντος e. 6 τολμήσειε B. 11 προειπὼν klh. 13 φεύγοντας A^h, φυφόντας B. οὐδὲ B. 15 καὶ κατελθόντας διὰ τῶν Ἀμφικτυόνων ek, κατ. δ. τ. Ἀ. x, *del.* W. ἐξέβαλον εἰς χερόνειαν g. δευτ. ἐπὶ τοὺς Ἀμφισσέας στρ. A, δευτ. στρ. ἐπὶ τοὺς Ἀμφισσεῖς B, *em.* Sauppe.

τῶν ἐμῶν οὐδενός. At contra ubi alium pronominis relativi casum sequentia membra requirerent, plerumque ad demonstrativum pronomen transibatur, cf. 180. Maetzner Lyc. § 15. Weber Aristocr. p. 355. Schneider Isocr. IV 151. Naegelsb.-Autenr. ad Hom. Iliad. I 3. Cf. etiam § 152.

Κόττυφον τὸν Φαρσάλιον] Dem. 18, 151: τὸ μὲν πρῶτον ὁ Κόττυφος αὐτῶν τῶν ἀμφικτυόνων ἤγαγε στρατιάν, ὡς δ' οἱ μὲν οὐκ ἦλθον, οἱ δ' ἐλθόντες οὐδὲν ἐποίουν, εἰς τὴν ἐπιοῦσαν πυλαίαν ἐπὶ τὸν Φίλιππον εὐθὺς ἡγεμόν' ἦγον οἱ κατεσκευασμένοι καὶ πάλαι πονηροὶ τῶν Θετταλῶν καὶ τῶν ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσιν. Schol.: τὴν γὰρ ἡγεμονίαν Θετταλοὶ εἶχον.

οὐκ ἐπιδημοῦντος . . Φιλίππου] Demosthenes iam dudum propalam Aeschini obiectaverat, quod Macedonum pecunia corruptus, ut Philippo potestas fieret in Graecorum discordias se inmiscere et in ipsam Graeciam invadere, bellum sacrum consulto concitasset, cf. Dem. 18, 143. Quare sui purgandi causa Aeschines monet, Philippum tum periculoso Scytharum bello occupatum afuisse a Graecia. Qua de re cf. A. Schaefer II 484. 507. Demosthenem consulto rationes temporum conturbare manifestum est.

§ 129. μάλα μετρίως] Admodum lenes, mites, clementes se praebuerunt erga Amphissenses. Bremi.

ἐν ῥητῷ χρόνῳ] Schol.: ὡς ἂν εἰ ἔλεγεν· οὐκ εὐθὺς ἀλλὰ προθεσμίαν τινὰ αὐτοῖς δόντες, ὅπερ ἦν πάλιν φιλανθρώπως αὐτοῖς χρήσασθαι.

μετεστήσαντο] Leniter dictum pro ἐκβάλλειν, mittere, cogere, agere in exsilium. Dem. 26, 6: Ἀριστείδην μὲν γάρ φασιν ὑπὸ τῶν προγόνων μετασταθέντα ἐν Αἰγίνῃ διατρίβειν, ἕως ὁ δῆμος αὐτὸν κατεδέξατο.

(ἐπὶ τοὺς Ἀμφισσέας) Hoc perspicuitatis causa adiectum videri potest. Sed ipso narrationis tenore manifestum erat, contra

ἐποιήσαντο, πολλῷ χρόνῳ ὕστερον, ἐπανεληλυθότος Φιλίππου ἐκ τῆς ἐπὶ τοὺς Σκύθας στρατείας, τῶν μὲν θεῶν τὴν ἡγεμονίαν τῆς εὐσεβείας ὑμῖν παραδεδωκότων, τῆς δὲ Δημοσθένους δωροδοκίας ἐμποδὼν γεγενημένης.

130 Ἀλλ' οὐ προὔλεγον, οὐ προεσήμαινον οἱ θεοὶ φυλάξασθαι, μόνον γε οὐκ ἀνθρώπων φωνὰς προσκτησάμενοι; οὐδεμίαν τοι πώποτε ἔγωγε μᾶλλον πόλιν ἑώρακα ὑπὸ μὲν τῶν θεῶν σωζομένην, ὑπὸ δὲ τῶν ῥητόρων ἐνίων ἀπολλυμένην. οὐχ ἱκανὸν ἦν τὸ τοῖς μυστηρίοις φανὲν σημεῖον, ἡ τῶν μυστῶν τελευτή; οὐ περὶ τούτων Ἀμεινιάδης μὲν προὔλεγεν εὐλαβεῖσθαι καὶ πέμπειν εἰς Δελφοὺς ἐπερησομένους τὸν θεὸν ὅ τι χρὴ πράττειν, Δημο-

3 ὑμῖν ek, ἡμῖν x. 5 προεσ. ἡμῖν B. 6 γε *om.* B, *del.* Bake. An φωναῖς προσχρησάμενοι? 10 *post* σημ. *add. in* C: φυλάξασθαι, *del.* Baiter. μισθῶν elh. τελετή lgh.

quemnam altera etiam expeditio suscepta esset.

πολλῷ χρόνῳ ὕστερον] Priorem expeditionem in mensem Iunium vel Iulium, alteram in Octobrem vel Novembrem ann. 339 incidisse existimat A. Schaefer II 507. 513. Illud dubitari non potest, quin Athenienses, nisi Demosthenes contra sensisset, antequam Philippus adveniret, bellum sacrum conponere potuerint. Cf. Spengel, Verth. Ktes. 42.

§ 130. φωνὰς προσκτησάμενοι] Ex Demosth. I 2: ὁ μὲν οὖν παρὼν καιρὸς μόνον οὐχὶ λέγει φωνὴν ἀφιείς erant qui concluderent similiter apud Aeschinem corrigendum esse: φωνὰς προηκάμενοι. Conferre etiam licebat Dem. 19, 118: ἵνα μηδὲ ἐναντίον μηδὲν ῥῆμα πρόηται Φιλίππῳ, praeterea Polyb. II 29, 6, V 33, 1, III 84, 10, XIII 7, 10, XV 31, 13, cf. Schweigh. At hoc verbo si Aeschines uti vellet, dicere debuit vel προϊέμενοι vel προέμενοι, nam forma illa προηκάμενος admodum dubia in Atticorum libris est. Quare editores προσκτησάμενοι, quamquam nulla adhuc similitudo reperta est, omnes paene retinuerunt. Significare autem videtur sibi induere = adsimulare. Ceterum hunc locum clarissimum imitatus est Cic. Cat. III 18, cf. Muret. Var. Lect. VIII 10.

ὑπὸ τῶν θεῶν σωζομένην] Eandem sententiam variavit Dem. II 1. XIX 297.

τοῖς μυστηρίοις] Schol.: μυστήρια δεῖ νοεῖν τὰ Κόρης καὶ Δήμητρος. λέγει δὲ ἐκεῖνο τὸ τέρας, ὅ τε κατελθόντων τῶν μυστῶν ἐπὶ τὴν θάλασσαν ἐπὶ τὸ καθαρθῆναι ἥρπασεν ἕνα αὐτῶν τὸ κῆτος. Simile exemplum conmemoravit Plut. Phoc. 28. Cf. A. Schaefer II 514.

περὶ τούτων] Fortasse = de his prodigiis. Schol.: πληθυντικῶς δ' εἶπε δέον ἑνικῶς, οἱ δὲ λέγουσιν, ὅτι (τὸ κῆτος) δύο κατέφαγεν.

Ἀμεινιάδης] Schol.: οὗτος μάντις ἦν Ἀθηναῖος. Plut. Dem. 20: Δημοσθένης λέγεται τοῖς τῶν Ἑλλήνων ὅπλοις ἐκτεθαρρηκὼς . . οὔτε χρησμοῖς ἐᾶν προσέχειν οὔτε μαντείας ἀκούειν, ἀλλὰ καὶ τὴν Πυθίαν ὑπονοεῖν ὡς φιλιππίζουσαν, ἀναμιμνήσκων Ἐπαμινώνδου τοὺς Θηβαίους καὶ Περικλέους τοὺς Ἀθηναίους, ὡς ἐκεῖνοι τὰ τοιαῦτα δειλίας ἡγούμενοι προφάσεις ἐχρῶντο τοῖς λογισμοῖς.

σθένης δὲ ἀντέλεγε φιλιππίζειν τὴν Πυθίαν φάσκων, ἀπαίδευτος ὢν καὶ ἀπολαύων καὶ ἐμπιμπλάμενος τῆς δεδομένης ὑφ' ὑμῶν αὐτῷ ἐξουσίας; οὐ τὸ τελευταῖον 131 ἀθύτων καὶ ἀκαλλιερήτων ὄντων τῶν ἱερῶν ἐξέπεμψε τοὺς στρατιώτας ἐπὶ τὸν πρόδηλον κίνδυνον; καίτοι πρῴην γέ ποτε ἀπετόλμα λέγειν, ὅτι παρὰ τοῦτο Φίλιππος οὐκ ἦλθεν ἡμῶν ἐπὶ τὴν χώραν, ὅτι οὐκ ἦν αὐτῷ καλὰ τὰ ἱερά. τίνος οὖν σὺ ζημίας ἄξιος τυχεῖν, ὦ τῆς Ἑλλάδος ἀλιτήριε; εἰ γὰρ ὁ μὲν κρατῶν οὐκ ἦλθεν εἰς τὴν τῶν κρατουμένων χώραν, ὅτι οὐκ ἦν αὐτῷ καλὰ τὰ ἱερὰ,

2 ἐμπιμπλ. Franke, ἐμπιπλ. C. δεδομένης A^{h}gm^{2}, διδομ. x. 4 ὄντων τῶν ἱερ. A, τῶν ἱερ. ὄντων B, cf. § 152. ἐξέπεμπε gmn. 6 πρώην γέ ποτε klh, πρώην γε e, γε πρώην B. ἀπετόλμα A^{h}, ἀπετόλμησε B. 7 ἡμῶν εἰς τὴν χωρ. klh, εἰς τὴν τῶν κρατουμένων χωρ. e, ἡμῶν ἐπὶ τ. χ. B, *fort. tantummodo:* οὐκ ἦλθεν ἐπὶ τὴν χώραν. 8 εἶ σὺ ζημ. ἄξ. A^{h}, ζημ. ἄξ. εἶ B, *em.* W.

φιλιππίζειν] Cic. Div. II 118: Demosthenes quidem iam tum φιλιππίζειν Pythiam dicebat [i. e. quasi cum Philippo facere]. Hoc autem eo spectabat, ut eam a Philippo corruptam diceret; quo licet existumare, in aliis quoque oraculis aliquid non sinceri fuisse.

ἀπολαύων κ. ἐμπιμπλάμενος] Tropus ab e d e n d o sumptus. ἀπολαύειν is dicitur qui cibo fruitur tanto quanto decet probum et modestum hominem; ἐμπ. est plus quam decet edere. ἀπαίδευτος h. l. dicitur de inpietate in deum eiusque sacerdotem. Bremi.

ἐξουσίας] Cf. ad § 222.

§ 131. ἀθύτων κ. ἀκαλλιερήτων] Cf. § 152. Societate cum Thebanis iam facta eo fere tempore quo Philippus ultro pacem offerebat, multis prodigiis hominum animi perterriti sunt, cf. Schol. Apoll. Rhod. IV 1284: ἢ ὅταν αὐτόματα ξόανα ῥέῃ· ὅταν μέλλῃ τι συμβαίνειν χαλεπόν, εἴωθε τὰ ἀγάλματα ἱδροῦν, ὥσπερ καὶ ἐν Θήβαις, ὅτε συνίστατο ὁ περὶ Χαιρώνειαν πόλεμος Φιλίππῳ πρὸς Θηβαίους. Plut. Dem. 19. 21. A. Schaefer II 526.

πρόδηλον κίνδυνον] In hoc uno verbo omnis cardo vertitur, cf. Sop. Rhet. Gr. W. IV 632: τὴν γὰρ συμβουλὴν αἰτιᾶται Αἰσχίνης, ὅτι τοιαῦτα ἀπήντησεν ἐκ τῆς Δημοσθένους πολιτείας, ἡ περὶ Χαιρώνειαν ἧττα καὶ οἱ χίλιοι νεκροὶ καὶ οἱ δισχίλιοι αἰχμάλωτοι, πρὸς ἃ ὁ Δημοσθένης τὸ παραγραφικὸν εἰσήγαγεν οὕτως εἰπών· εἰ μὲν ἦν σοι πρόδηλα τὰ μέλλοντα μόνῳ τῶν ἄλλων, τότε ἔδει προλέγειν κτλ. (§ 249).

ἀπετόλμα λέγειν] Aeschines cum adversarii dictorum audaciae mentionem facit, semper huius verbi (τολμᾶν) inperfectum tempus profert, cf. 160 (I 64). 194. 151. Cf. Boehneke I 553 sq.

ἀλιτήριε] Sic appellabant nefasto scelere contaminatos et ira divina exagitatos. Si qui in deos et religionum caerimonias conmiserant, dicebantur θεῶν ἀλιτήριοι, nominaque eorum pilis inscribebantur, ut undique arcerentur neve alios praesentia et contagione contaminarent, cf. Cornel. Nep. 4, 5. Din. Dem. 77: τὸν εἰς τὰς δεινοτάτας ἀτυχίας ἐμβεβληκότα τὴν πόλιν, τὸν τῆς Ἑλλάδος ἀλιτήριον ἀποκτείναντας ἐξόριστον ἐκ τῆς πόλεως ποιῆσαι. Bremi. Lyc. Leocr. 117.

τῶν κρατουμένων] Schol.: τρεῖς μάχαι ἐγένοντο καὶ τὰς

σὺ δ' οὐδὲν προειδὼς τῶν μελλόντων ἔσεσθαι πρὶν καλ-
λιερῆσαι τοὺς στρατιώτας ἐξέπεμψας, πότερον στεφανοῦ-
σθαί σε δεῖ ἐπὶ ταῖς τῆς πόλεως ἀτυχίαις ἢ ὑπερωρίσθαι;
132 *Τί γάρ τοι τῶν ἀπροσδοκήτων ἐφ' ἡμῶν οὐ γέγονεν;*
οὐ γὰρ βίον γε ἡμεῖς ἀνθρώπινον βεβιώκαμεν, ἀλλ' εἰς
παραδοξολογίαν τοῖς μεθ' ἡμᾶς ἔφυμεν. οὐχ ὁ μὲν τῶν
Περσῶν βασιλεύς, ὁ τὸν Ἄθω διορύξας, ὁ τὸν Ἑλλήσπον-
τον ζεύξας, ὁ γῆν καὶ ὕδωρ τοὺς Ἕλληνας αἰτῶν, ὁ τολ-
μῶν ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς γράφειν ὅτι δεσπότης ἐστὶν ἁπάν-
των ἀνθρώπων ἀφ' ἡλίου ἀνιόντος μέχρι δυομένου, νῦν
οὐ περὶ τοῦ κύριος ἑτέρων εἶναι διαγωνίζεται ἀλλ' ἤδη
περὶ τῆς τοῦ σώματος σωτηρίας; καὶ τοὺς αὐτοὺς ὁρῶ-
μεν τῆς τε δόξης ταύτης καὶ τῆς ἐπὶ τὸν Πέρσην ἡγεμο-
133 *νίας ἠξιωμένους, οἳ καὶ τὸ ἱερὸν ἠλευθέρωσαν; Θῆβαι*

2 *πότερα* A. 4 *τί γάρ τοι* elh, *τοιγάρτοι τί* x. *τῶν ἀνελπίστων καὶ ἀπροσδ.* B. 5 *ἀπανθρώπιον* lh. 6 *τοῖς μεθ' ἡμᾶς* Cob., *τοῖς μεθ' ἡμ. ἐσομένοις* klh, *τοῖς μ. ἡ. ἐσόμενοι* e, *τοῖς ἐσομένοις μεθ' ἡμ.* B. *τῶν μὲν* a. 7 *ἄθων* h. 10 *ἡλίου δυομ.* A[h]. 11 *ἑτέρων om.* B. 14 *τὸ ἱερὸν* A[h], *τὸ ἐν Δελφοῖς ἱερὸν* B.

μὲν δύο ἐνίκων Ἀθηναῖοι, τῇ δὲ τρίτῃ οὐ γενομένων καλῶς τῶν ἱερῶν συμβάλλοντες ἡττήθησαν.

§ 132. *τί γάρ τοι*] Schol.: *καταδρομὴ μετὰ πνευμάτων πολλῶν.* Contentione et amplificatione orationis auditorum animos in iracundiam inducere studet. Hac arte uti solent oratores cum criminibus in adversarium congestis aut confirmatis in rei magnitudine et indignitate insistere ad animos movendos et inpellendos adconmodatum videtur.

εἰς παραδοξολογίαν] Nam vita quidem humana magnae fortunae varietati obnoxia est, nostrae autem aetatis memoria posteris portentosa et incredibilis videbitur.

Ἄθω] Haec res iam dudum tamquam in proverbium venerat, cf. Isocr. 4, 89: *οὐ πρότερον ἐπαύσατο πρὶν ἐξεῦρε καὶ συνηνάγκασεν ὃ πάντες θρυλοῦσιν, ὥστε τῷ στρατοπέδῳ πλεῦσαι μὲν διὰ τῆς ἠπείρου, πεζεῦσαι δὲ διὰ τῆς θαλάττης, τὸν μὲν Ἑλλήσποντον ζεύξας, τὸν δ' Ἄθω διορύξας.* Qua de re iocalariter iudicat Iuvenal. 10, 173: creditur olim velificatus Athos et quidquid Graecia mendax audet in historia, constratum classibus isdem suppositumque rotis solidum mare. De re ipsa cf. Herod. VII 33—37.

τῆς τοῦ σώματος σωτηρίας] Oratio ista habita videtur Ol. 112, 3 = 330 a. Chr. mense fere Augusto. Ac tamen rex Persarum Iulio iam mense (= Hecatombaeone) ex insidiis interemptus fuerat. Cuius rei nuntius, cum causa haec Athenis disceptabatur, nondum in Graeciam perlatus erat. Cf. A. Schaefer III 205, 2.

ἠξιωμένους] Ad Philippum quidem conmuni Graecorum concilio quod Corinthum convenerat ista dignitas delata fuerat, Alexander vero idem concilium convocare recusaverat, cf. A. Schaefer III 133.

§ 133. *Θῆβαι δὲ Θῆβαι*] Apsines 585 (I 397 Sp.): *τὰ μέντοι δεινὰ τὰ συμβεβηκότα τισὶν οὐ δεῖ κεφαλαιωδῶς ἐκτίθεσθαι· ἢ*

δὲ, Θῆβαι, πόλις ἀστυγείτων, μεθ' ἡμέραν μίαν ἐκ μέσης τῆς Ἑλλάδος ἀνήρπασται, εἰ καὶ δικαίως, περὶ τῶν ὅλων οὐκ ὀρθῶς βουλευσάμενοι, ἀλλὰ τήν γε θεοβλάβειαν καὶ τὴν ἀφροσύνην οὐκ ἀνθρωπίνως ἀλλὰ δαιμονίως κτησάμενοι. Λακεδαιμόνιοι δ' οἱ ταλαίπωροι, προσαψάμενοι

1 *Θῆβαι om.* a. *ἀστυγειτόνων* elh, cf. Din. I 24. 3 *νεοβλαβ.* elh. 4 *χρησάμενοι* n.

γὰρ ἀθρόα τούτων δήλωσις ἔκπληξιν ἔχει μᾶλλον τῶν ἀκουόντων αὐτὰ ἢ ἔλεον τῶν πεπονθότων. Quam ad rem adhibuisse Apsini (I 358) orator videtur *σχετλιασμὸν καὶ ἐπανάληψιν*, quam figuram idem rhetor (I 406) *διπλασιασμόν* (cf. Herodian. de fig. III 97 Sp. III 99), Demetr. de eloc. § 267 *ἀναδίπλωσιν* appellavit. Quam figuram optime descripsit Cornific. IV 38 cum sic statuit: vehementer auditorem conmovet eiusdem redintegratio verbi et volnus maius efficit in contrario causae, quasi aliquod telum saepius perveniat in eandem partem corporis. Ceterum rhetores veteres bene animadverterunt, Aeschinem non tam ad misericordiam animos audientium excitare quam religione et timore eos conmovere voluisse.

περὶ τῶν ὅλων] Bremius explicaverat: quamquam parum Graeciae saluti consulerent; post Leuctricam enim pugnam nimium sibi arrogarant Thebani. Sed nihil Aeschines de Graeciae salute, verum tantummodo de Thebanorum civitatis causa et salute disserit. Et *περὶ τῶν ὅλων* cum nihil aliud significet nisi de summa republica, hoc loco interpretari licet: cum de summa republica Thebani parum conmoda et iusta consilia cepissent, merito et iure ad interitum ruebant.

θεοβλάβειαν] Explicatur hoc verbum adiecto deinceps *καὶ τὴν ἀφροσύνην*: summam enim indicat dementiam. *Θεοὶ βλάπτειν φρένας ἀνθρώπων* dicuntur, cum mentes hominum occaecant, quo minus recta et salutaria perspiciant et in agendo sequantur, contraque, cum suis se conmodis prospicere opinentur, ipsi in perniciem se praecipitent. Sententia est: non humana stultitia laborasse Thebanos, sed divinitus vaecordiam iis inflictam fuisse. Bremi. Cf. 117.

προσαψάμενοι] Cum Lacedaemoniis ab Amphictyonum senatu ob occupatam Cadmeam multa quingentorum, cum autem hanc solvere recusassent, mille talentorum inposita esset, facile ut consilia sua cum Phocensibus communicarent adducebantur, cf. Diod. XVI 24: *πρῶτον μὲν ὁ Φιλόμηλος παρελθὼν εἰς τὴν Σπάρτην ἐν ἀπορρήτοις διελέχθη τῷ βασιλεῖ τῶν Λακεδαιμονίων Ἀρχιδάμῳ, ὅτι κοινὸς ὁ ἀγών ἐστιν αὐτῷ περὶ τοῦ ποιῆσαι τὰς κρίσεις τῶν Ἀμφικτυόνων ἀκύρους· — ἐδήλωσεν οὖν αὐτῷ διότι τοὺς Δελφοὺς καταλαβέσθαι διέγνωκε καὶ τῆς προστασίας ἐὰν ἐγκρατὴς γένηται, τὰ δόγματα τῶν Ἀμφικτυόνων ἀκυρώσει. ὁ δ' Ἀρχίδαμος ἀποδεξάμενος τὸν λόγον φανερῶς μὲν κατὰ τὸ παρὸν οὐκ ἔφησε βοηθήσειν, λάθρα δὲ πάντα συμπράξειν χορηγῶν καὶ χρήματα καὶ μισθοφόρους.* Acceptis deinde ab rege XV talentis mercenariorumque manu haud parva conparata Philomelus e vestigio Delphicum templum occupavit. Idemque Diodorus de eodem Archidamo XVI 63: *ἀνὴρ κατὰ μὲν τὴν στρατηγίαν καὶ τὸν ἄλλον βίον ἐπαινούμενος, κατὰ δὲ τὴν πρὸς Φωκεῖς συμμαχίαν μόνην βλασφημούμενος ὡς μάλιστ' αἴτιος γεγονὼς τῆς τῶν Δελφῶν κατα-*

μόνον τούτων τῶν πραγμάτων ἐξ ἀρχῆς [περὶ τὴν τοῦ ἱεροῦ κατάληψιν], οἱ τῶν Ἑλλήνων ποτὲ ἀξιοῦντες ἡγεμόνες εἶναι, νῦν ὁμηρεύσοντες καὶ τῆς συμφορᾶς ἐπίδειξιν ποιησόμενοι μέλλουσιν ὡς Ἀλέξανδρον ἀναπέμπεσθαι, τοῦτο πεισόμενοι καὶ αὐτοὶ καὶ ἡ πατρὶς ὅ τι ἂν ἐκείνῳ δόξῃ, καὶ ἐν τῇ τοῦ κρατοῦντος καὶ προηδικημένου μετριότητι κριθησόμενοι.
134 ἡ δ' ἡμετέρα πόλις, ἡ κοινὴ καταφυγὴ τῶν Ἑλλήνων, πρὸς ἣν ἀφικνοῦντο πρότερον ἐκ τῆς Ἑλλάδος αἱ πρεσβεῖαι, κατὰ πόλεις ἕκαστοι παρ' ἡμῶν τὴν σωτηρίαν εὑρησόμενοι, νῦν οὐκέτι περὶ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἡγεμονίας ἀγωνίζεται ἀλλ' ἤδη περὶ τοῦ τῆς πατρίδος ἐδάφους. καὶ ταῦθ' ἡμῖν συμβέβηκεν ἐξ ὅτου Δημοσθένης εἰς τὴν πολιτείαν παρελήλυθεν. εὖ

1 περὶ τὴν τοῦ ἱεροῦ καταλ. *del.* Dobr. 3 ὁμηρεῦντας Phot. Lex., ὁμηρεύοντας Harp. 7 κριθήσονται B. 10 ὑμῶν A. 12 ὑμῖν B. 13 εἰς ekh, πρὸς x. παρελήλυθεν h, προεληλ. el, προσεληλ. Bk, cf. *var.* 143. 154.

λήψεως. Inde apparet quo iure Dobreus verba ista περὶ τὴν τοῦ ἱεροῦ κατάληψιν eicere et excerpere voluerit.

ὁμηρεύσοντες] Clade Megalopolitana Lacedaemonii quinquaginta viros nobilissimos obsidum loco ad Alexandrum in Asiam mittere coacti sunt, cf. Diod. XVII 73: ὁ μὲν οὖν Ἀντίπατρος ὁμήρους ἔλαβε τοὺς ἐπιφανεστάτους τῶν Σπαρτιατῶν πεντήκοντα, οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι πρέσβεις ἐξέπεμψαν εἰς τὴν Ἀσίαν, ἀξιοῦντες αὐτοῖς δοῦναι συγγνώμην ἐπὶ τοῖς ἠγνοημένοις. Schaefer III 196. Antiphanes apud Athen. 681 c:

οὐκ ἐφύσων οἱ Λάκωνες ὡς ἀπόρθητοί ποτε,
νῦν δ' ὁμηρεύουσ' ἔχοντες πορφυροὺς κεκρυφάλους;

§ 134. περὶ τοῦ τῆς πατρίδος ἐδάφους] Nam illud semper Demosthenes contenderat aut Philippum aut Alexandrum et agrum Atticum devastare et urbem diruere voluisse, cf. Dem. 8, 39: τῇ πόλει Φίλιππος πολεμεῖ· καὶ τὴν εἰρήνην λέλυκεν καὶ κακόνους μέν ἐστι καὶ ἐχθρὸς ὅλῃ τῇ πόλει καὶ τῷ τῆς πόλεως ἐδάφει. Eiusd. 26, 11: τῶν περὶ Χαιρώνειαν ἀτυχημάτων τοῖς Ἕλλησι γενομένων καὶ τῆς πόλεως ὑπὲρ αὐτῶν τῶν ἐδάφων εἰς κίνδυνον μέγιστον κατακεκλεισμένης.

εἰς τὴν πολιτείαν παρελήλυθεν] Graecum est προσελθεῖν τῷ δήμῳ, πρὸς τὸν δῆμον, εἰς τὸν δῆμον, πρὸς τὸ πολιτεύεσθαι, τῇ πολιτείᾳ, πρὸς τὴν πολιτείαν προσιέναι (§ 217), πρὸς τὴν πόλιν, πρὸς τὰ κοινά, τοῖς κοινοῖς. At contra παρελθεῖν εἰς τὴν πολιτείαν significat: furtim in reip. administrationem se insinuare, cf. Ritschl Opusc. I 498. Demosthenem autem omnium malorum auctorem esse saepius pronuntiavit Aeschines, cf. § 57. 188. 226. 253. Conferre iuvat Aristol. Rhet. II 24: ἄλλος (τόπος τῶν φαινομένων ἐνθυμημάτων) παρὰ τὸ ἀναίτιον ὡς αἴτιον, οἷον τὸ ἅμα ἢ μετὰ τοῦτο γεγονέναι· τὸ γὰρ μετὰ τοῦτο ὡς διὰ τοῦτο λαμβάνουσι, καὶ μάλιστα οἱ ἐν ταῖς πολιτείαις, οἷον ὡς ὁ Δημάδης τὴν Δημοσθένους πολιτείαν πάντων τῶν κακῶν αἰτίαν· μετ' ἐκείνην γὰρ συνέβη ὁ πόλεμος. Egregie

γὰρ περὶ τῶν τοιούτων Ἡσίοδος ὁ ποιητὴς ἀποφαίνεται. λέγει γάρ που παιδεύων τὰ πλήθη καὶ συμβουλεύων ταῖς πόλεσι τοὺς πονηροὺς τῶν δημαγωγῶν μὴ προσδέχεσθαι. λέξω δὲ κἀγὼ τὰ ἔπη· διὰ τοῦτο γὰρ οἶμαι ἡμᾶς 135 τὰς τῶν ποιητῶν γνώμας ἐκμανθάνειν, ἵν' ἄνδρες ὄντες αὐταῖς χρώμεθα.

πολλάκι δὴ ξύμπασα πόλις κακοῦ ἀνδρὸς ἀπηύρα,
ὅς κεν ἀλιτραίνῃ καὶ ἀτάσθαλα μητιάαται.
τοῖσιν δ' οὐρανόθεν μέγ' ἐπήγαγε πῆμα Κρονίων,
λοιμὸν ὁμοῦ καὶ λιμόν, ἀποφθινύθουσι δὲ λαοί·
ἢ τῶν γε στρατὸν εὐρὺν ἀπώλεσεν ἢ ὅ γε τεῖχος,
ἢ νέας ἐν πόντῳ ἀποτίνυται εὐρύοπα Ζεύς.

ἐὰν περιελόντες τοῦ ποιητοῦ τὸ μέτρον τὰς γνώμας ἐξε- 136

4 γὰρ (δε) a. ἡμᾶς W, ἡμ. παῖδας ὄντας Agmn, παῖδας ὄντας ἡμᾶς a. 7 δὲ n. 8 ὃς μὲν n. ἀλιταίνῃ ek. μηχανάαται B. 9 μέγ' ἐπήγαγε πῆμα h, μέγα πῆμα ἔδωκε A, μέγα πῆμα δῶκε B. 10 λοιμὸν . . λιμὸν ek, λιμὸν . . λοιμὸν Bl. 11 τόν γε gn, ὅ γε A. ὃ om. a. 12 νέας a, νῆας x. ἐν ae, ἐνὶ x. ἀποτίνυται M, τείνηται A, τίνυται B. 13 ἐὰν δὲ B.

de hac re disputavit L. Spengel, Verth. Ktesiph. 70.

§ 135. ἡμᾶς . . ἐκμανθάνειν] Plato Protag. 325e: οἱ δὲ διδάσκαλοι τούτων τ' ἐπιμελοῦνται, καὶ ἐπειδὰν αὖ γράμματα μάθωσι καὶ μέλλωσι συνήσειν τὰ γεγραμμένα, ὥσπερ τότε τὴν φωνήν, παρατιθέασιν αὐτοῖς ἐπὶ τῶν βάθρων ἀναγιγνώσκειν ποιητῶν ἀγαθῶν ποιήματα καὶ ἐκμανθάνειν ἀναγκάζουσιν, ἐν οἷς πολλαὶ μὲν νουθετήσεις ἔνεισι, πολλαὶ δὲ διέξοδοι καὶ ἔπαινοι καὶ ἐγκώμια παλαιῶν ἀνδρῶν ἀγαθῶν, ἵν' ὁ παῖς ζηλῶν μιμῆται καὶ ὀρέγηται τοιοῦτος γενέσθαι. Omnium maxime Homeri nimirum carmina in scholis tractabantur, deinde praeter Hesiodum cum alii lyrici tum Simonides et Theognis, cf. Isocr. II 43. Welcker Theogn. p. 72.

πολλάκι δή] Versus isti sunt Hesiod. Opp. et Dier. 240—247, omissis vv. 244—245, qua de re sic iudicavit Goettling: Aeschinem hos duos versus omisisse mirum non est, ridiculum enim fuisset pro sua sententia versus illos addere. Nec vero in omnibus codd. istos versus fuisse Proclus ex Plutarcho refert, cf. Schoem. praef. 31. Aeschines autem vv. 240—241 etiam II 158 protulit, eandemque fere locutionem usurpavit I 153: σκέψασθε δὲ τὰς γνώμας ἃς ἀποφαίνεται ὁ ποιητής.

ἀπηύρα] Hoc verbum non modo bonos sed etiam malos fructus reportare ex aliquo significare, i. e. multa mala ab aliquo perpeti, demonstraverunt Blomfield ad Aesch. Pers. 942 et Buttmann Lexil. I 82.

μητιάαται] Sive hoc sive μηχανάαται legas, paenultima longa utique subiunctivi modi est: nam pro μηχανάεται dicebatur μηχανάāται, contra μηχανάāται pro μηχανάηται. Hanc Aristarchi rationem confirmavit Goettling de Acc. 98.

§ 136. ἐὰν περιελόντες] Fortasse scribendum est: τούτων ἐὰν περιελόντες τοῦ ποιητοῦ τὸ μέτρον τὰς γνώμας ἐξετάζητε.

τάξητε, οἶμαι ὑμῖν δόξειν οὐ ποιήματα Ἡσιόδου εἶναι, ἀλλὰ χρησμὸν εἰς τὴν Δημοσθένους πολιτείαν· καὶ γὰρ ναυτικὴ καὶ πεζὴ στρατιὰ καὶ πόλεις ἄρδην εἰσὶν ἀνηρπασμέναι ἐκ τῆς τούτου πολιτείας.

137 Ἀλλ' οἶμαι οὔτε Φρυνώνδας οὔτε Εὐρύβατος οὔτ' ἄλλος οὐδεὶς πώποτε τῶν πάλαι πονηρῶν τοιοῦτος μάγος καὶ γόης ἐγένετο, ὅς, ὦ γῆ καὶ θεοὶ καὶ δαίμονες καὶ ἄνθρωποι ὅσοι βούλεσθε ἀκούειν τἀληθῆ, τολμᾷ λέγειν βλέπων εἰς τὰ πρόσωπα τὰ ὑμέτερα, ὡς ἄρα Θηβαῖοι τὴν συμμαχίαν ὑμῖν ἐποιήσαντο οὐ διὰ τὸν καιρόν, οὐδὲ διὰ

6 πάλαι *om.* B. 9 ἡμέτερα A. 10 ἡμῖν C. οὐδὲ W, Markl., οὐ C.

§ 137. οὔτε Φρυνώνδας οὔτε Εὐρύβατος] Phrynondas et Eurybatus propter insignem nequitiam et pravitatem in proverbium abierant, cf. Suid. et Harp., Dem. 18, 24. Et Eurybati famam ad ultimam graecae linguae memoriam esse servatam, apparet ex novo hoc et recenti nomine ὑπερευρύβατος, quo ὁ ὑπερβάλλων Εὐρύβατον πονηρίᾳ significaretur, cf. Bekk. Anecd. I 67. Praeterea Stallb. ad Plat. Protag. 327d: ἦ σφόδρα ἐν τοῖς τοιούτοις ἀνθρώποις γενόμενος, ὥσπερ οἱ ἐν ἐκείνῳ τῷ χορῷ μισάνθρωποι (Meineke Fragm. Com. I 68. II 283), ἀγαπήσαις ἄν, εἰ ἐντύχοις Εὐρυβάτῳ καὶ Φρυνώνδᾳ καὶ ἀνολοφύραι' ἂν ποθῶν τὴν τῶν ἐνθάδε ἀνθρώπων πονηρίαν. Isocr. 18, 57. Schol. Aesch. hoc fragmentum Aristophanis (92) conmemoravit: ὦ μιαρὲ καὶ Φρυνώνδα καὶ πονηρέ. Et Eurybatus quidem Lydus, Phrynondas Atheniensis fuisse perhibetur (Schol.).

μάγος] Quo sensu hoc nomen translatum sit, patet ex Luc. Demon. 23: (ἑαυτὸν) μάγον εἶναι καὶ ἐπῳδὰς ἔχειν ἰσχυρὰς ὡς ὑπ' αὐτῶν ἅπαντας ἀναπείθειν καὶ παρέχειν αὐτῷ ὁπόσα βούλεται. Cf. Hor. Ep. II 1, 213. Atque γόητες sunt cum ceteri incantatores tum qui magicis artibus utuntur. Inde etiam Phryn. Arab. Bekk. Anecd. I 31: γόης· ἀττικώτερον τοῦ μάγος. καὶ γοητεία. Dem. 18, 276 conqueritur Aeschinem se calumniari tamquam δεινὸν καὶ γόητα καὶ σοφιστὴν καὶ τὰ τοιαῦτ' ὀνομάζων.

ὦ γῆ καὶ θεοί] Propria est haec invocatio deorum cum aliorum scriptorum tum Demosthenis. Et declaratur quidem hac precatione dicentis conmotio quaedam et indignatio. Tellurem autem cur potissimum veteres in ista formula cum ceteris dis consociaverint et copulaverint, hoc nusquam adhuc enodatum et explicatum video. Daemones autem a dis ipsis diversi videbantur. Nam cum deorum notiones in animis impressae et eorum religiones caerimoniarum iure discriptae essent, daemonum notitia incerta et obscura in animis hominum latebat. Quare eos deos, quorum vis et natura incognita esset, daemonas appellare malebant. Ita Socrates accusatus est quod καινὰ δαιμόνια introduxisset certis ac veteribus dis quodammodo loco suo demotis et depulsis.

οὐ διὰ τὸν καιρόν] Haec crimina attigit Dem. 18, 212: καίτοι τοσαύτῃ γ' ὑπερβολῇ συκοφαντίας οὗτος κέχρηται, ὥστ', εἰ μέν τι τῶν δεόντων ἐπράχθη, τὸν καιρὸν οὐκ ἐμέ φησιν αἴτιον γεγενῆσθαι, τῶν δ' ὡς ἑτέρως συμβάντων ἁπάντων ἐμὲ καὶ τὴν ἐμὴν τύχην αἰτίαν εἶναι. Atque de legatione Demosthenis vide quae exposuit A. Schaefer

τὸν φόβον τὸν περιστάντα αὐτοὺς, οὐδὲ διὰ τὴν ὑμετέ-
ραν δόξαν, ἀλλὰ διὰ τὰς Δημοσθένους δημηγορίας. καί- 138
τοι πολλὰς μὲν πρότερον πρεσβείας ἐπρέσβευσαν εἰς Θή-
βας οἱ μάλιστα οἰκείως ἐκείνοις διακείμενοι, πρῶτος μὲν
Θρασύβουλος ὁ Κολλυτεὺς, ἀνὴρ ἐν Θήβαις πιστευθεὶς
ὡς οὐδεὶς ἕτερος, πάλιν Θράσων ὁ Ἑρχιεὺς, πρόξενος ὢν
Θηβαίοις, Λεωδάμας ὁ Ἀχαρνεὺς, οὐχ ἧττον Δημοσθένους 139
λέγειν δυνάμενος ἀλλ' ἔμοιγε καὶ ἡδίων, Ἀρχέδημος ὁ
Πήληξ, [καὶ δυνατὸς εἰπεῖν καὶ] πολλὰ κεκινδυνευκὼς ἐν
τῇ πολιτείᾳ διὰ Θηβαίους, Ἀριστοφῶν ὁ Ἀζηνιεὺς, πλεῖ-
στον χρόνον τὴν τοῦ βοιωτιάζειν ὑπομείνας αἰτίαν, Πύρ-
ρανδρος ὁ Ἀναφλύστιος, ὃς ἔτι καὶ νῦν ζῇ. ἀλλ' ὅμως
οὐδεὶς πώποτε αὐτοὺς ἐδυνήθη προτρέψασθαι εἰς τὴν
ὑμετέραν φιλίαν. τὸ δ' αἴτιον οἶδα μὲν, λέγειν δ' οὐδὲν

1 *οὐδὲ* Agmn, *οὐ* ah. 3 *πρότερον* a, *πρότ. τούτον* A, *τούτον πρότ.* gmn. 4 *post πρῶτος μὲν add.* A: *οὗτος στρατηγὸς — κολυττεὺς* B. 6 *ἀρχιεὺς* ae, *ἀρχιερεὺς* lh. 7 *εἶτα λεωδάμας* e.
8 *post ἡδίων* A: *ῥήτωρ καὶ οὗτος.* 9 *καὶ ante δυν. om.* n. *εἰπεῖν ὃς* n, *εἰπεῖν ὡς* agm. 10 *Ἀριστ.* Bekk., *δημαγωγὸς Ἀριστ.* C. 11 *πύρανδρος* kl.

II 520 sqq. Thebanos non magis Demosthenis vi dicendi, quam periculi instantis magnitudine ad societatem coactos esse negari non potest. Nos vero hanc difficultatem disceptare non possumus, quia, quid consilii tum Philippus agitaverit, in obscuro est. Nam illud quidem ex eventu rerum apparet nec Philippum nec Alexandrum unquam in Atticam invadere clarissimamque urbem delere in animo habuisse. Ad altiora Philippus enitebatur: Thebanis in societatem adsumptis Athenienses ad pacem et concordiam et ad conmunionem belli Persici movere voluisse videtur.

§ 138. *Θρασύβουλος ὁ Κολλυτεύς*] A. Schaefer I 128—130. De reliquis viris ibid. 127.

Λεωδάμας] Cf. I 111. 69. Dem. 20, 146. Schaefer I 130. Vitae X oratt. 840b (de Aeschine): *ἀκροατὴς δὲ γενόμενος ὡς μέν τινες λέγουσιν Ἰσοκράτους καὶ Πλάτωνος, ὡς δὲ Καικίλιος Λεωδάμαντος*, qua de re cf. A. Schaefer I 230.

§ 139. *Ἀριστοφῶν*] A. Schaefer I 126. Dem. 18, 162: *οὐκ ἀπὸ τῆς ἐμαυτοῦ γνώμης μόνον ταῦτα συμφέρειν ὑπολαμβάνων, ἀλλ' εἰδὼς Ἀριστοφῶντα καὶ πάλιν Εὔβουλον πάντα τὸν χρόνον βουλομένους πρᾶξαι ταύτην τὴν φιλίαν* (i. e. *τὴν πρὸς Θηβαίους*), *καὶ περὶ τῶν ἄλλων πολλάκις ἀντιλέγοντας τοῦθ' ὁμογνωμονοῦντας ἀεί.*

Πύρρανδρος] Dignitatem et gravitatem huius viri habemus expressam I 84.

τὸ δ' αἴτιον] Schol.: *θέλει εἰπεῖν, ἐπειδὴ ἀεὶ μηδίζουσιν ἢ φιλιππίζουσιν.* Accuratius hanc causam descripsit Dem. 18, 161. 18: *πρῶτον μὲν ὑμεῖς οὕτω διέκεισθε, ὥστε Φωκέας μὲν βούλεσθαι σωθῆναι, Θηβαίοις δ' ὁτιοῦν ἂν ἐφησθῆναι παθοῦσιν, οὐκ ἀλόγως αὐτοῖς ὀργιζόμενοι· οἷς γὰρ εὐτυχήκεσαν ἐν Λεύκτροις, οὐ μετρίως ἐκέχρηντο.* Aeschines igitur *τὸ ἀναίσθητον* Thebanorum *καὶ τὸ ὑβριστικόν* in causa fuisse existimat, ne amicitia et societas Atheniensium

140 *δέομαι διὰ τὰς ἀτυχίας αὐτῶν. ἀλλ' οἶμαι ἐπειδὴ Φίλιππος ἀφελόμενος Νίκαιαν Θετταλοῖς παρέδωκε, καὶ τὸν πόλεμον ὃν πρότερον ἐξήλασεν ἐκ τῆς χώρας τῆς Βοιωτῶν, τοῦτον πάλιν [τὸν αὐτὸν πόλεμον] ἐπήγαγε διὰ τῆς Φωκίδος ἐπ' αὐτὰς τὰς Θήβας, καὶ τὸ τελευταῖον Ἐλάτειαν καταλαβὼν ἐχαράκωσε καὶ φρουρὰν εἰσήγαγεν, ἐνταῦθ' ἤδη, ἐπεὶ τὸ δεινὸν αὐτῶν ἥπτετο, μετεπέμψαντο*

2 *ἀφελ.* W, *ἀφελ. αὐτῶν* Ah, *αὐτῶν ἀφελ.* B. 3 *ὃν . . . πόλεμον* (4) *om.* elh1. *τῆς Βοιωτ.* a, *τῶν Βοιωτ.* khgmn, *τῆς τῶν Βοιωτ.* M. 4 *τὸν αὐτὸν πόλ.* *deest in* Mead. Taylori.

ac Thebanorum fieret. Cf. Spengel, Verth. Ktesiph. 11.

§ 140. *Νίκαιαν*] Steph. Byz. 474: *τῶν Ἐπικνημιδίων Λοκρῶν.* Strabo illud oppidum in vicinitate Thermopylarum conlocatum fuisse auctor est IX p. 428: *Νίκαια μὲν ἐπὶ θάλατταν Λοκρῶν (πρὸς ταῖς Θερμοπύλαις ἐστὶ φρούριον ἐντὸς τῶν στενῶν).* Cf. Aesch. II 132. 138. Dem. Phil. II 24: *ἆρ' οἴεσθ', ὅτ' αὐτοῖς (τοῖς Θετταλοῖς) τοὺς τυράννους ἐξέβαλλε καὶ πάλιν Νίκαιαν καὶ Μαγνησίαν ἐδίδου, προσδοκᾶν τὴν καθεστῶσαν νῦν δεκαδαρχίαν ἔσεσθαι παρ' αὐτοῖς;* Dem. XI 5: *ὑποπτεύεται δὲ ὑπὸ Θηβαίων Νίκαιαν μὲν φρουρᾷ κατέχων.* Urbem igitur opportune in Thermopylis sitam cum ab Phalaeco accepisset, Philippus Thessalis potius quam Thebanis permisit, ut praesidio inposito ipse ibi aditum et fauces Graeciae obsideret et custodiret. Praesidium autem anno demum 342 a. Chr. inposuerat, cf. A. Schaefer II 402. Inde nimirum suspiciones et timores Thebanorum movebantur.

τὸν πόλεμον ὃν — τοῦτον πάλιν] Eandem prorsus correlationis figuram latini quoque scriptores effinxerunt, veluti Cic. Phil. XIV 8: Dolabellae ferum et inmane facinus, quod nulla barbaria posset agnoscere, id suo consilio factum esse testatur. Qua de re cf. Naegelsbach Stil. § 156, 1. Nullum vero mihi exemplum nec graecum nec latinum occurrit, ubi nomen ad sententiam demonstrativam et relativam simul pertinens semel ante relativum enuntiatum expressum denuo in demonstrativo membro repeteretur. Et pugnat sane rationi. Nam $ab + ac$ idem valet quod $a(b+c)$, non $a(b+c)a$. Quare apparet aut rhetorica quadam vi elatum Aeschinem *τὸν αὐτὸν πόλεμον* denuo extulisse, ut deinceps *ἐπ' αὐτὰς τὰς Θήβας* tamquam simile simili vel contrarium contrario responderet, aut vitium subesse. Vulgarem correlationis formam servavit Aeschines I 134: *τοὺς δ' ἤδη γεγονότας, ἐφ' οἷς προσήκει σεμνύνεσθαι τὴν πόλιν, ἐὰν κάλλει καὶ ὥρᾳ διενεγκόντες ἐκπλήξωσί τινας, τούτους ὡς ἔοικεν Αἰσχίνῃ πεισθέντες ἀτιμώσετε.* Cf. I 29.

ἐπ' αὐτὰς τὰς Θήβας] Thebani enim consilia sua cum Amphissensibus conmunicaverant.

Ἐλάτειαν] A. Schaefer II 515 sq. Strabo 418: *Ἐλάτεια δὲ πασῶν μεγίστη τῶν ἐνταῦθα πόλεων καὶ ἐπικαιριωτάτη διὰ τὸ ἐπικεῖσθαι τοῖς στενοῖς καὶ τὸν ἔχοντα ταύτην ἔχειν τὰς εἰσβολὰς τὰς εἰς τὴν Φωκίδα καὶ τὴν Βοιωτίαν.*

μετεπέμψαντο] Nuntium certe de adventu Philippi ac de Elateae munitione Athenas misisse Thebani videntur, cf. A. Schaefer II 516. Cuius autem factionis opera Athenas nuntius ille perlatus est, ea certe iam tum Atheniensium opem et auxilium exspectabat.

Ἀθηναίους, καὶ ὑμεῖς ἐξήλθετε καὶ εἰσῄειτε εἰς τὰς Θήβας [ἐν τοῖς ὅπλοις] διεσκευασμένοι, καὶ οἱ πεζοὶ καὶ οἱ ἱππεῖς, πρὶν περὶ συμμαχίας μίαν μόνην συλλαβὴν γράψαι Δημοσθένην. ὁ δ' εἰσάγων ἦν ὑμᾶς εἰς τὰς Θήβας 141
καιρὸς καὶ φόβος καὶ χρεία συμμαχίας ἀλλ' οὐ Δημοσθένης, ἐπεὶ περί γε ταύτας τὰς πράξεις τρία τὰ πάντων μέγιστα Δημοσθένης εἰς ὑμᾶς ἐξημάρτηκε, πρῶτον μὲν ὅτι Φιλίππου τῷ μὲν ὀνόματι πολεμοῦντος ὑμῖν, τῷ δ' ἔργῳ

1 Θήβας] πόλεις gmn. 2 καὶ οἱ ἱππεῖς καὶ οἱ πεζοὶ B, cf. § 88. 4 ἡμᾶς A^h. 6 τὰ *om.* el. 8 ἡμῖν A^h.

ἐν τοῖς ὅπλοις διεσκευασμένοι] Alterum utrum supervacaneum est, cf. Dem. Phil. III 73: *οὐ πρότερον ἐτόλμησεν οὐδεὶς τοιούτου κακοῦ προσιόντος ῥῆξαι φωνήν, πρὶν διασκευασάμενοι πρὸς τὰ τείχη προσῄεσαν οἱ πολέμιοι.* Erat autem hoc verbum apud classicos scriptores admodum rarum. Apud Xenoph. invenitur semel (Hell. IV 2, 19: *ἀντιπαρήγγειλαν ἅπαντας διασκευάζεσθαι ὡς εἰς μάχην*) eodem fere sensu quo alibi *παρασκευάζεσθαι*. Et Thucyd. IV 38 semel: *διεσκευάζοντο ὡς ἐς πλοῦν*, ceteris locis *παρασκευάζεσθαι* in eadem formula dicit. Quocirca nihil mirum si grammaticus quidam *ἐν τοῖς ὅπλοις* explicandi causa nescio an ex Dem. 18, 227 adscripsit. Nec tamen inprobabilis videtur contraria ratio, quia verbum illud in frequenti posteriorum usu fuit.

πρὶν περὶ συμμαχίας] Certe Eleusina profectus erat exercitus foedere Thebano nondum icto, sed celeritatem quidem ipsam illius expeditionis suaserat Demosthenes, cf. 18, 227: *τί οὖν φημὶ δεῖν; πρῶτον μὲν τὸν παρόντα ἐπανεῖναι φόβον, εἶτα μεταθέσθαι καὶ φοβεῖσθαι πάντας ὑπὲρ Θηβαίων· πολὺ γὰρ τῶν δεινῶν εἰσιν ἡμῶν ἐγγυτέρω, καὶ προτέροις αὐτοῖς ἐστιν ὁ κίνδυνος· ἔπειτ' ἐξελθόντας Ἐλευσῖνάδε τοὺς ἐν ἡλικίᾳ καὶ τοὺς ἱππέας δεῖξαι πᾶσιν ὑμᾶς αὐτοὺς ἐν τοῖς ὅπλοις ὄντας.* Nec vero antea Athenienses in Thebanorum agrum ingressi sunt quam foedus rite ictum esset.

§ 141. *τρία τὰ μέγιστα*] Primae partis explicatio conplectitur § 141 usque ad § 144, denique § 145 transiit ad alteram criminum partem. Nam primum crimen cum non unum aut simplex esset, ipsum in plures partes subdivisum est, quarum una enuntiatur § 142 (*πρῶτον μὲν*), altera § 143 (*δεύτερον δέ*). Primum igitur obiectavit Aeschines adversario suo, societatem illam in unius Thebanorum civitatis conmodum institutam esse. Nam primum nullis certis condicionibus factis Boeotiam esse obiectam Thebanorum arbitrio, deinde belli sumptuum duabus partibus solis Atheniensibus inpositis maritimum quidem inperium utrisque factum conmune, terrestre autem dolo et fraude totum ad Thebanos esse delatum.

τῷ ὀνόματι πολεμοῦντος] Immo ex quo tempore pax Philocratea sublata erat, magis erat Philippus in bello cum Atheniensibus quam cum Thebanis. Illa Demosthenis fraus erat, quod orationibus cottidie iactabat, Philippum non tam principatum totius Graeciae appetere, ut recte dicit Diod. 16, 84: *ἐφιλοτιμεῖτο καὶ τοὺς Ἀθηναίους καταπληξάμενος ἀδήριτον ἔχειν τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ἑλλάδος*, sed libertatem urbis tollere atque etiam urbem infestissimam delere ac funditus diruere velle, cf. Dem. VIII 39—45. 61.

πολὺ μᾶλλον μισοῦντος Θηβαίους, ὡς αὐτὰ τὰ πράγματα δεδήλωκε, καὶ τί δεῖ τὰ πλείω λέγειν; ταῦτα μὲν τὰ τηλικαῦτα τὸ μέγεθος ἀπεκρύψατο, προσποιησάμενος δὲ μέλλειν τὴν συμμαχίαν γενήσεσθαι οὐ διὰ τοὺς καιροὺς
142 ἀλλὰ διὰ τὰς αὑτοῦ πρεσβείας πρῶτον μὲν συνέπεισε τὸν δῆμον μηκέτι βουλεύεσθαι ἐπὶ τίσι δεῖ ποιεῖσθαι τὴν συμμαχίαν, ἀλλ' ἀγαπᾶν μόνον εἰ γίγνεται, τοῦτο δὲ προλαβὼν ἔκδοτον μὲν τὴν Βοιωτίαν ἅπασαν ἐποίησε Θηβαίοις, γράψας ἐν τῷ ψηφίσματι, ἐάν τις ἀφιστῆται πόλις ἀπὸ Θηβαίων, βοηθεῖν Ἀθηναίους Βοιωτοῖς τοῖς ἐν Θή-

4 γίγνεσθαι A[h] 6 ποιήσασθαι A[h]. 7 εἴ τις elh. 8 πᾶσαν B.

αὐτὰ τὰ πράγματα δεδήλωκε] Intellegit eam rationem, qua Philippus post pugnam Chaeronensem Thebanos et Athenienses tractaverit, mitis in hos, severus in illos. Bremi.

ἀπεκρύψατο] Quasi vero clandestina tum consilia Philippus ad principes Atheniensium detulisset! An Aeschines quid consilii Philippus tum agitaret acceperat? Phocion quidem bellum et arma dissuaserat, cf. A. Schaefer II 526.

§ 142. ἐπὶ τίσι δεῖ ποιήσασθαι] Si quidem Demosthenes Atheniensium salutem et vitam in summum discrimen venisse putaverit, nemo certe existat qui eum reprehendat, quod Thebanorum voluntatibus, ut summam suae reipublicae servaret, multum concesserit et condonaverit. Hoc quidem magni est animi et prudentiae civilis documentum. Dem. 18, 178: ἐπειδὰν δ' ἔλθωσιν οἱ πρέσβεις εἰς Θήβας, πῶς χρήσασθαι τῷ πράγματι παραινῶ; μὴ δεῖσθαι Θηβαίων μηδὲν (αἰσχρὸς γὰρ ὁ καιρός), ἀλλ' ἐπαγγέλλεσθαι βοηθήσειν, ἂν κελεύωσιν, ὡς ἐκείνων μὲν ὄντων ἐν τοῖς ἐσχάτοις, ἡμῶν δ' ἄμεινον ἢ κεῖνοι τὸ μέλλον προορωμένων κτλ.

ἀγαπᾶν μόνον εἰ] Quamquam frequens est formula ἀγαπᾶν εἰ (ἐάν), cf. Benseler ad Isocr. Areop. § 52, Frohberg. Lys. XII 11, C. F. Hermann Abhandlung. 179 sq.; nusquam tamen adhuc mihi occurrit ἀγαπᾶν μόνον εἰ. Quodsi adverbium μόνον verum sincerumque, non interpolatione ortum est, id cum verbo ἀγαπᾶν coniungendum esse manifestum est. Qua in coniunctione similium notionum inest tautologia quaedam, velut in illo πρῶτον ἄρχομαι etc.

τοῦτο προλαβών] = Hoc cum artibus suis perfecisset, cf. § 21 et Franke ad Dem. Ol. II 9.

ἔκδοτον τὴν Βοιωτίαν] Ut Lacedaemonii Laconiae sic Thebani ex antiquissimis temporibus Boeotorum agro inperitare studebant. Cui inperio multae civitates ut Plataeensium semper repugnabant.

Βοιωτοῖς τοῖς ἐν Θήβαις] Argutiam Aeschines traducit Demosthenicam. Nam si foedus ita verbis conciperetur, speciosius videbatur et quo facilius veteres Atheniensium simultates mitigarentur, quibus minus Boeoti quam Thebani odio et irae essent. An significabat Demosthenes, Thebanorum civitatem totius Boeotiae caput et esse et haberi? Aesch. II 119: ἐγὼ παρὰ Φιλίππῳ μὲν ὧν ἠξίωσα, πρὸς δ' ὑμᾶς ἥκων ἀπήγγελλον ὅτι τὰς Θήβας Βοιωτίαν δίκαιον ἡγοίμην εἶναι καὶ μὴ τὴν Βοιωτίαν Θήβας, ubi cf. Schol.

βαις, τοῖς ὀνόμασι κλέπτων καὶ μεταφέρων τὰ πράγματα,
ὥσπερ εἴωθεν, ὡς τοὺς Βοιωτοὺς ἔργῳ κακῶς πάσχοντας
τὴν τῶν ὀνομάτων σύνθεσιν τῶν Δημοσθένους ἀγαπή-
σοντας, ἀλλ' οὐ μᾶλλον ἐφ' οἷς κακῶς ἐπεπόνθεσαν ἀγα-
νακτήσοντας· δεύτερον δὲ τῶν εἰς τὸν πόλεμον ἀναλωμά- 143
των τὰ μὲν δύο μέρη ὑμῖν ἀνέθηκεν, οἷς ἦσαν ἀπωτέρω
οἱ κίνδυνοι, τὸ δὲ τρίτον μέρος Θηβαίοις, δωροδοκῶν ἐφ'
ἑκάστοις τούτων, καὶ τὴν ἡγεμονίαν τὴν μὲν κατὰ θάλατ-
ταν ἐποίησε κοινήν, τὸ δ' ἀνάλωμα ἴδιον ὑμέτερον, τὴν
δὲ κατὰ γῆν, εἰ μὴ δεῖ ληρεῖν, ἄρδην φέρων ἀνέθηκε Θη-
βαίοις, ὥστε παρὰ τὸν γενόμενον πόλεμον μὴ κύριον γε-
νέσθαι Στρατοκλέα τὸν ὑμέτερον στρατηγὸν βουλεύσα-
σθαι περὶ τῆς τῶν στρατιωτῶν σωτηρίας. καὶ ταῦτ' οὐκ 144
ἐγὼ μὲν κατηγορῶ ἕτεροι δὲ παραλείπουσιν, ἀλλὰ κἀγὼ

3 ἀγαπήσοντας . . ἐπεπόνθεσαν *om.* a. 4 πεπόνθεσαν B. 8 τὴν μὲν glh. μὲν *om.* g. θάλασσαν gmn. 9 τὸ] τὴν a. 10 δεῖν klh. 11 ὥστε] ὅθεν lh. παρὰ] πρὸς lh. 12 ἡμέτ. C.

ὡς τοὺς κτλ.] De accus. absol. cf. 189. Frohb. Lys. vol. II 143.

ἔργῳ κακῶς πάσχοντας] scil. Demosthenis lege qua Thebanorum arbitrio quodammodo iure subiecti viderentur.

§ 143. τὰ δύο μέρη] Huius rei testis est Dem. ipse 18, 297—298: εἰ δὲ λέγεις ἢ τὰ πρὸς Θηβαίους δίκαια ἢ τὰ πρὸς Βυζαντίους ἢ τὰ πρὸς Εὐβοέας, ἢ περὶ τῶν ἴσων νυνὶ διαλέγῃ, πρῶτον μὲν ἀγνοεῖς ὅτι καὶ πρότερον τῶν ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων ἐκείνων ἀγωνισαμένων τριήρων, τριακοσίων οὐσῶν τῶν πασῶν, τὰς διακοσίας ἡ πόλις παρέσχετο, τοῖς θεοῖς ἔχουσα χάριν, εἰ κοινοῦ κινδύνου τοῖς Ἕλλησι περιστάντος αὐτὴ διπλάσια τῶν ἄλλων εἰς τὴν ἁπάντων σωτηρίαν παρέσχετο — εἶτα . . παρὰ τοὺς παρόντας καιρούς, ἐν οἷς οὐχ ὅσα ἠβουλόμεθα ἀλλ' ὅσα δοίη τὰ πράγματ' ἔδει δέχεσθαι. ὁ γὰρ ἀντωνούμενος καὶ ταχὺ τοὺς παρ' ἡμῶν ἀπελαυνομένους προσδεξόμενος καὶ χρήματα προσθήσων ὑπῆρχεν ἕτοιμος.

ἴδιον ὑμέτερον] Dem. 55, 8: τὸ μὲν γὰρ χωρίον ὁμολογεῖται καὶ παρ' αὐτῶν τούτων ἡμέτερον ἴδιον εἶναι. Lobeck Phryn. 441. Priscian. XVII § 126.

εἰ μὴ δεῖ ληρεῖν] Inde apparet specie quidem summam inperii conmunem fuisse, re autem summam potestatem ad Thebanos delatam esse. Videtur igitur Atheniensium dux, ut sociorum exercitus unius potius ingenio quam multorum consiliis regeretur, multis vinculis constrictus fuisse. Cf. A. Schaefer II 523 sq.

Στρατοκλέα] Hunc conmemorat etiam Polyaen. IV 2, 2: Φίλιππος ἐν Χαιρωνείᾳ παραταssόμενος Ἀθηναίοις εἴξας ἐνέκλινε. Στρατηγὸς Ἀθηναίων Στρατοκλῆς ἐκβοήσας „οὐ χρὴ ἀποστῆναι προσκειμένους, ἕως ἂν τοὺς πολεμίους κατακλείσωμεν εἰς Μακεδονίαν“ οὐκ ἀνῆκε διώκων. Φίλιππος εἰπὼν „οὐκ ἐπίστανται νικᾶν Ἀθηναῖοι“ ἐπὶ πόδα ἀνεχώρει. μετ' ὀλίγον ὑπερδεξίων τόπων λαβόμενος, ἀναστρέψας εὐρώστως ἐμβάλλει τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ λαμπρῶς ἀγωνισάμενος ἐνίκησεν. Praeterea duces Atheniensium conmemorantur Lysicles et Chares. A. Schaefer II 532.

λέγω καὶ πάντες ἐπιτιμῶσι καὶ ὑμεῖς σύνιστε καὶ οὐκ ὀργίζεσθε. ἐκεῖνο γὰρ πεπόνθατε πρὸς Δημοσθένην· συνείθισθε ἤδη τἀδικήματα αὐτοῦ ἀκούειν, ὥστε οὐ θαυμάζετε. δεῖ δὲ οὐχ οὕτως, ἀλλ' ἀγανακτεῖν καὶ τιμωρεῖσθαι, εἰ χρὴ τὰ λοιπὰ τῇ πόλει καλῶς ἔχειν.

145 Δεύτερον δὲ καὶ πολὺ τοῦτο μεῖζον ἀδίκημα ἠδίκησεν, ὅτι τὸ βουλευτήριον τὸ τῆς πόλεως καὶ τὴν δημοκρατίαν ἄρδην ἔλαθεν ὑφελόμενος καὶ μετήνεγκεν εἰς τὴν Καδμείαν, τὴν κοινωνίαν τῶν πράξεων τοῖς Βοιωτάρχαις συνθέμενος· καὶ τηλικαύτην αὐτὸς αὑτῷ δυνα-

3 αὐτοῦ A, τούτου B, τὰ τούτου Tur. θαυμάζεσθε n. 4 ἀλλ' *om.* n. 6 τοῦτο elh, τούτου x. 8 *ante* εἰς τὴν Καδμείαν *add.* C: εἰς Θήβας, *del.* Cobet.

§ 144. καὶ οὐκ ὀργίζεσθε] Aeschines haec dicit: Post Chaeronensem cladem multi Demosthenis accusatores extiterunt atque facinora et iniurias eius ostenderunt: omnes ad iram odiumque excitabant, vos tamen reum semper liberavistis! Dem. 18, 310: καὶ μετὰ ταῦτα συστάντων οἷς ἦν ἐπιμελὲς κακῶς ἐμὲ ποιεῖν, καὶ γραφὰς εὐθύνας εἰσαγγελίας πάντα ταῦτ' ἐπαγόντων μοι, οὐ δι' ἑαυτῶν τό γε πρῶτον ἀλλὰ δι' ὧν μάλισθ' ὑπελάμβανον ἀγνοήσεσθαι — ἴστε γὰρ δήπου καὶ μέμνησθε ὅτι τοὺς πρώτους χρόνους κατὰ τὴν ἡμέραν ἑκάστην ἐκρινόμην ἐγώ — ἐν τοίνυν τούτοις πᾶσι μάλιστα μὲν διὰ τοὺς θεούς, δεύτερον δὲ δι' ὑμᾶς καὶ τοὺς ἄλλους Ἀθηναίους ἐσωζόμην. A. Schaefer III 71 sq.

συνείθισθε] Cic. Mil. § 76: quamquam haec quidem iam tolerabilia videbantur, etsi aequabiliter in remp. in privatos, in longinquos in propinquos, in alienos in suos irruebat, sed nescio quo modo iam usu obduruerat et percalluerat civitatis incredibilis patientia.

§ 145. καὶ πολὺ τοῦτο μεῖζον] = alteram autem et hanc multo maiorem iniuriam etc. Thuc. IV 55: ξυνεστῶτες ναυτικῷ ἀγῶνι καὶ τούτῳ πρὸς Ἀθηναίους.

μετήνεγκεν εἰς τὴν Καδμείαν] Aeschines adludit ad Epaminondae illud audacissimum dictum, quod conmemoravit II 105: Ἐπαμεινώνδας στρατηγὸς οὐχ ὑποπτήξας τὸ τῶν Ἀθηναίων ἀξίωμα εἶπε διαρρήδην ἐν τῷ πλήθει τῶν Θηβαίων, ὡς δεῖ τὰ τῆς Ἀθηναίων ἀκροπόλεως προπύλαια μετενεγκεῖν εἰς τὴν προστασίαν τῆς Καδμείας. Harp. 160. Quod igitur superbe expetierat Epaminondas, hoc ignave et per fraudem Demosthenes ultro concessit Thebanis. Quod si recte statui, Aeschinem ad Epaminondae protervum dictum respectare, illud simul apparet, quod in codicibus adiciatur εἰς Θήβας iure ac merito a Cobeto tamquam emblema grammatici eiectum esse.

δυναστείαν] Plut. Dem. 18: οὕτω δὲ μέγα καὶ λαμπρὸν ἐφάνη τὸ τοῦ ῥήτορος ἔργον, ὥστε τὸν μὲν Φίλιππον εὐθὺς ἐπικηρυκεύεσθαι δεόμενον εἰρήνης, ὀρθὴν δὲ τὴν Ἑλλάδα γενέσθαι καὶ συνεξαναστῆναι πρὸς τὸ μέλλον, ὑπηρετεῖν δὲ μὴ μόνον τοὺς στρατηγοὺς τῷ Δημοσθένει ποιοῦντας τὸ προσταττόμενον ἀλλὰ καὶ τοὺς Βοιωτάρχας, καὶ διοικεῖσθαι τὰς ἐκκλησίας ἁπάσας οὐδὲν ἧττον ὑπ' ἐκείνου τότε τὰς Θηβαίων ἢ τὰς Ἀθηναίων, ἀγαπωμένου παρ' ἀμφοτέροις καὶ δυναστεύοντος, οὐκ ἀδίκως οὐδὲ παρ' ἀξίαν, ὥσπερ ἀποφαίνεται Θεόπομπος, ἀλλὰ καὶ

στείαν κατεσκεύασεν, ὥστ' ἤδη παριὼν ἐπὶ τὸ βῆμα πρεσβεύσειν μὲν ἔφη ὅποι ἂν αὐτῷ δοκῇ, κἂν μὴ ὑμεῖς ἐκπέμπητε, εἰ δέ τις αὐτῷ τῶν στρατηγῶν ἀντείποι, 146
καταδουλούμενος τοὺς ἄρχοντας καὶ συνεθίζων μηδὲν αὐτῷ ἀντιλέγειν διαδικασίαν ἔφη γράψειν τῷ βήματι πρὸς τὸ στρατήγιον· πλείω γὰρ ὑμᾶς ἀγαθὰ ὑφ' ἑαυτοῦ ἔφη πεπονθέναι ἢ ὑπὸ (πάντων) τῶν στρατηγῶν.

1 *πρεσβευτὸν* elh, *πρεσβεύσειν* k (?). 2 *ὅποι* k, *ὅπου* elB. 3 *αὐτῶν* lh. *ἀντείπῃ* lh. 4 *καταδουλομένος* e. *καὶ om.* n. 5 *αὐτῷ* Bkl, *ἑαυτῷ* e. *γράφειν* A[h]. 6 *τὸ*] *τὸν* lh. *στρατηγεῖον* g, *τὴν στρατηγίαν* Plut. 7 *post ἔφη add.* B: *ἀπὸ βήματος*, A: *ἀπὸ τοῦ βήματος*, *del.* W. *post στρατηγ. add.* Aamn: *ἐκ τοῦ στρατηγίου*, g: *ἐκ τοῦ στρατηγείου*, *del.* W, vel *ὑπὸ τῶν ἐκ τοῦ στρατηγείου* vel *ὑπὸ πάντων τῶν ἐκ τοῦ στρ.* Cob. Cf. Plut. Mor. 350 b.

πάνυ προσηκόντως. Theopompum autem suo iure licentiam arbitrium, temeritatem vehementiamque Demosthenis atque Atheniensium oboedientiam et obsequium reprehendisse, hoc nostra memoria Gambettae Gallorumque insigni exemplo docemur. Cf. A. Schaefer II 524. Boehnecke Forsch. I 570 sq.

ὅποι ἂν αὐτῷ δοκῇ] Iam ab initio belli summam sibi Dem. postulaverat potestatem, cf. 18, 228: *μετὰ ταῦτα χειροτονῆσαι κελεύω δέκα πρέσβεις καὶ ποιῆσαι τούτους κυρίους μετὰ τῶν στρατηγῶν καὶ τοῦ πότε δεῖ βαδίζειν ἐκεῖσε* (= *εἰς Θήβας*) *καὶ τῆς ἐξόδου.* Foedere autem Thebano icto plures deinde legationes per Graeciam suscepit. Schol.: *Δημοσθένης οὕτως ἔπραττεν, ἵνα μὴ Φίλιππος μαθὼν πέμψῃ τοὺς ἀντεροῦντας καὶ ἀντιπρεσβευσομένους· ὅθεν τοῦτο ἔλεγεν· βούλομαι λάθρα ὑμῶν πρεσβεῦσαι. κακοήθης οὖν ὁ Αἰσχίνης.*

§ 146. *ἀντείποι*] Velut Phocio, cf. Plut. Phoc. 16.

διαδικασίαν] Schol.: *διαδικασία, ὅταν τις ἐπιτηδειότατον ἑαυτὸν ἀποδεικνύειν λέγῃ· ὁ οὖν Δημοσθένης, φησίν, εἰς τοῦτο ἠλαζονεύετο πρὸς τὸν στρατηγὸν* (*τὸ στρατήγιον*?) *ὥστε λέγειν τῷ βήματι πρὸς τὸν στρατηγὸν* (?) *ἀγωνιεῖσθαι διαδικασίαν, ὡς κρεῖττον ἐπιδείξων τὸ βῆμα τοῦ στρατηγίου διὰ τὰς ἑαυτοῦ δημηγορίας, ὥστε ἀποφαίνεσθαι ἑαυτὸν τῶν στρατηγῶν κρείττονα.* Bekker Anecd. I 236: *διαδικασία· οὐχ ἁπλῶς πᾶσα δίκη διαδικασία καλεῖται, ἀλλ' ἐν αἷς περί τινος ἀμφισβήτησίς ἐστιν, ὅτῳ προσήκει μᾶλλον.* Cf. Meier-Schoemann, Att. Proz. 368. Translate etiam hanc vocem usurpavit Dinarch. 2, 1: *Ἀριστογείτων διαδικασόμενος ἥκει τῇ ἐξ Ἀρείου πάγου βουλῇ περὶ ἀληθείας καὶ δικαιοσύνης.* Prorsus diversum est illud quod de suo consulatu praedicavit Cicero (Off. I 77): cedant arma togae, concedat laurea laudi. Ceterum cf. Plat. 813 e: *καὶ βλέπειν* (*δεῖ*) *ἀπὸ τοῦ στρατηγίου πρὸς τὸ βῆμα.* Plut. Pericl. 37: *ποθούσης δ'* (i. e. *τῆς πόλεως*) *ἐκεῖνον καὶ καλούσης ἐπὶ τὸ βῆμα καὶ τὸ στρατήγιον.*

ἢ ὑπὸ τῶν στρατηγῶν κτλ.] Librorum scripturam vix credo satis defendi posse. Nam si quidem Demosthenes plura reipublicae attulit conmoda quam praetores, aliter certe quam pro suggestu prodesse non potuerat: certe nec potuerat nec voluerat excellere in praetorio. Quare apte conparari poterant Demosthenis et praetorum merita, non item suggestus et praetorium.

μισθοφορῶν δ' ἐν τῷ ξενικῷ κεναῖς χώραις καὶ στρατιωτικὰ χρήματα κλέπτων, καὶ τοὺς μυρίους ξένους ἐκμισθώσας Ἀμφισσεῦσι πολλὰ διαμαρτυρομένου καὶ σχετλιάζοντος ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἐμοῦ, προσέμιξε φέρων τὸν κίν-
147 *δυνον ἀπαρασκεύῳ τῇ πόλει. τί γὰρ ἂν οἴεσθε Φίλιππον ἐν τοῖς τότε καιροῖς εὔξασθαι; οὐ χωρὶς μὲν πρὸς τὴν πολι-*

1 *κεναῖς* M, *καιναῖς* C. *τὰ στρατ.* B. 3 *διαμαρτυρ*^{ου}*ομ.* h, *διαμαρτυρουμένου* lgmn, *διαμαρτυραμένου* k, *διαμαρτυρούμενος* e. 4 *post φέρων add.* A: *ἐκ τῶν ἀναρπασθέντων ξένων*, B: *ἀναρπ. τῶν ξένων*, *del.* W. 5 *ἂν om.* lh.

Nam praetorum quidem virtutes non intra praetorii parietes concludebantur, sed latius patebant. Nec oratorum consilia cum consiliis praetorum conferuntur, sed oratorum prudentia, quae in contionibus cernitur, cum virtute praetorum, quae re publica fortiter ac sapienter gerenda conspicua est. Additamenta autem orta sunt propterea quod antecesserat: *τῷ βήματι πρὸς τὸ στρατήγιον.* Cf. etiam Cobet N. L. 103. 229. Plut. Pericl. 37. Nic. 5. 15. Pollux IX 41.

κεναῖς χώραις] Stipendia publice in certum numerum mercenariorum Demosthenes acceperat. Cum autem hunc numerum non expleret, magnam partem pecuniae publicae ipse sibi retinebat. Quare saepenumero publice mittebantur, qui quantus mercenariorum numerus esset coram aspicerent, cf. I 113: *πεμφθεὶς γὰρ ὑφ' ὑμῶν ἐξεταστὴς τῶν ἐν Ἐρετρίᾳ ξένων μόνος τῶν ἐξεταστῶν ὡμολόγει λαβεῖν ἀργύριον.*

ἐκμισθώσας Ἀμφισσεῦσι] Haud inmerito hanc inprudentiam ac temeritatem Demostheni exprobrat. Nam nec Amphissenses tam exigua manu propulsare Philippi exercitum poterant et Athenienses hoc facinore bello periculoso inligabantur, cf. Spengel, Verth. Ktesiph. 49.

διαμαρτυρ. σχετλ.] *Διαμαρτύρεσθαι* est Latinorum contestari, obtestari, deos hominesque testes vocare, *σχετλιάζειν* est clamare aliquid *σχέτλιον εἶναι* i. e. inprobum iniquum intolerabile. Aristoph. Plut. 477: *οὐ δεῖ σχετλιάζειν καὶ βοᾶν πρὶν ἂν μάθῃς.* Hinc *σχετλιασμός* est conquestio, i. e. oratio qua conquerimur et conmoti sumus ex iniuria vel adversa fortuna. Bremi.

προσέμιξε φέρων] Schol.: *τὸ ἀκόλουθον οὕτως· καὶ τοὺς μυρίους ξένους ἐκμισθώσας Ἀμφισσεῦσι προσέμιξε φέρων τῇ πόλει ἀπαρασκεύῳ τὸν κίνδυνον. εἶτα ἡ αἰτία ἐν μέσῳ· ἀναρπασθέντων τῶν ξένων, περὶ ὧν ὁ λόγος, δι' αὐτὸν ἀπὸ τῆς πόλεως καὶ προσχωρησάντων τοῖς Ἀμφισσεῦσιν.* Qua in explicatione primum illud falsum est, quod *ἀναρπάζειν* tamquam avellere, disiungere sit enarratur, cum nihil aliud significet nisi evellere, evertere, e medio tollere, cf. 133. 136. Deinde parum credibile est in genetivo absoluto causae potius et rationis quam temporis notionem inesse. Quare nescio an grammaticis illis alia prorsus scriptura ob oculos fuerit, cum praesertim in altero codicum genere haec varietas sit: *προσέμιξε φέρων ἐκ τῶν ἀναρπ. ξένων.*

§ 147. *Φίλιππον εὔξασθαι*] Hanc sententiam ab Homero usque cum alii scriptores tum oratores varie exornaverunt, cf. Dem. VIII 20: *εἰ γάρ τις ἔροιτο Φίλιππον· „εἰπέ μοι, πότερ' ἂν βούλοιο τούτους τοὺς στρατιώτας, οὓς Διοπείθης νῦν ἔχει, εὐθενεῖν καὶ παρ' Ἀθηναίοις εὐδοξεῖν καὶ πλείους γίγνεσθαι*

τικὴν δύναμιν χωρὶς δ' [ἐν Ἀμφίσσῃ] πρὸς τοὺς ξένους διαγωνίσασθαι, ἀθύμους δὲ τοὺς Ἕλληνας λαβεῖν τηλικαύτης πληγῆς προγεγενημένης; καὶ τηλικούτων κακῶν αἴτιος γεγενημένος Δημοσθένης οὐκ ἀγαπᾷ εἰ μὴ δίκην δέδωκεν, ἀλλ' εἰ μὴ καὶ χρυσῷ στεφάνῳ στεφανωθήσεται ἀγανακτεῖ· οὐδ' ἱκανόν ἐστιν αὐτῷ ἐναντίον ὑμῶν κηρύττεσθαι, ἀλλ' εἰ μὴ τῶν Ἑλλήνων ἐναντίον ἀναρρηθήσεται, τοῦτ' ἤδη ἀγανακτεῖ. οὕτως, ὡς ἔοικε, πονηρὰ φύσις μεγάλης ἐξουσίας ἐπιλαβομένη δημοσίας ἀπεργάζεται συμφοράς.

Τρίτον δὲ καὶ τῶν προειρημένων μέγιστόν ἐστιν ὃ 148
μέλλω λέγειν. Φιλίππου γὰρ οὐ καταφρονοῦντος τῶν

3 *προγ.* B, *γεγενημένης* A. 4 *γενόμενος* A. 5 *καὶ μὴ* amn. *στεφανωθήσεσθαι* klh. 6 *ἱκανός* lh. 8 *ἤδη add.* A[h].

τῆς πόλεως συναγωνιζωμένης, ἢ διαβαλλόντων τινῶν καὶ κατηγορούντων διασπασθῆναι καὶ διαφθαρῆναι;" ταῦτ' ἂν οἶμαι φήσειεν. εἶθ' ἃ Φίλιππος ἂν εὔξαιτο τοῖς θεοῖς, ταῦθ' ἡμῶν τινες ἐνθάδε πράττουσιν; εἶτ' ἔτι ζητεῖτε, πόθεν τὰ τῆς πόλεως ἀπόλωλεν ἅπαντα;

ἐν Ἀμφίσσῃ] Plut. Dem. 18: *Φίλιππος ὑπὸ τῆς περὶ τὴν Ἄμφισσαν εὐτυχίας ἐπαιρόμενος εἰς τὴν Ἐλάτειαν ἐξαίφνης ἐνέπεσε καὶ τὴν Φωκίδα κατέσχεν.* A. Schaefer II 514. Ac tamen *ἐν Ἀμφίσσῃ* non ab ipso Aeschine sed a grammatico quodam idque supra versum additum esse existimo. Nam *χωρὶς μὲν — χωρὶς δὲ* universam sententiam bipartitam continet. Quodsi una pars sententiae locorum et proelii conmemoratione distinguatur, ne altera quidem eadem notitia carere potest. Quare cum in uno membro sententiae pariter conformatae eiusmodi notio desit, in alterum membrum *ἐν Ἀμφίσσῃ* explicandi causa inlatum esse arbitror.

δημοσίας συμφοράς] Quid? Inpudentiam Demosthenis et inportunitatem, quam proxima ante sententia descripserat, aut ipsam publicam calamitatem fuisse credas aut contumeliam reipublicae ex illo vitio inustam? Hoc vero manifestum est ex verbo *ἀπεργάζεται*. Quid autem? Quam tandem calamitatem Demosthenica inpudentia reip. inflixit? An exeuntium Atheniensium animorum demissionem? Qua relicta iam multa verba fecerat de corona et renuntiatione. Haec videlicet ipsa coronae renuntiatio omnium Graecorum adspectu magnam contumeliam et calamitatem contractura videbatur ei civitati, quae eius ipsius hominis, quem honoraret, consiliis cum ipsa pessumdata et fracta esset tum multos alios ad interitum et perniciem rapuisset.

§ 148. Quanto tum et Athenis et Thebis animorum conmotio fuerit, quam vehementer Demosthenes cives suos ad bellum accenderit, quam prudenter rursus alii pacem et tranquillitatem suaserint, elucet ex horum exemplorum conparatione: Plut. Dem. 18: *τὸ μὲν οὖν συμφέρον οὐ διέφυγε τοὺς τῶν Θηβαίων λογισμούς, ἀλλ' ἐν ὄμμασιν ἕκαστος εἶχε τὰ τοῦ πολέμου δεινά, ἔτι τῶν Φωκικῶν τραυμάτων νεαρῶν παραμενόντων· ἡ δὲ τοῦ ῥήτορος δύναμις, ὥς φησι Θεόπομπος, ἐκριπίζουσα τὸν θυμὸν* (*τὸ ἄθυμον?*) *αὐτῶν καὶ διακαίουσα τὴν φιλοτιμίαν ἐπεσκό-*

Ἑλλήνων, οὐδ' ἀγνοοῦντος, οὐ γὰρ ἦν ἀσύνετος, ὅτι περὶ τῶν ὑπαρχόντων ἀγαθῶν ἐν ἡμέρας μικρῷ μέρει διαγωνιεῖται, καὶ διὰ ταῦτα βουλομένου ποιήσασθαι τὴν εἰρήνην καὶ πρεσβείας ἀποστέλλειν μέλλοντος, καὶ τῶν ἀρχόντων τῶν ἐν Θήβαις φοβουμένων τὸν ἐπιόντα κίνδυνον, εἰκότως· οὐ γὰρ ῥήτωρ ἀστράτευτος καὶ λιπὼν τὴν τάξιν αὐτοὺς ἐνουθέτησεν, ἀλλ' ὁ Φωκικὸς πόλεμος δεκέτης γεγονὼς ἀείμνηστον παιδείαν αὐτοὺς ἐπαίδευσε,
149 τούτων δὲ ἐχόντων οὕτως αἰσθόμενος Δημοσθένης, καὶ τοὺς Βοιωτάρχας ὑποπτεύσας μέλλειν εἰρήνην ἰδίᾳ ποιεῖσθαι χρυσίον ἄνευ αὐτοῦ παρὰ Φιλίππου λαβόντας,

2 μικρῷ kh, σμικρῷ x. 7 τὰς τάξεις A^{h}. 8 δεκέτης A, δεκαετὴς B. προγεγενημένος ekh. 9 δὲ *om.* A^{h}. 10 ἰδίᾳ *om.* A^{h}.

τησε τοῖς ἄλλοις ἅπασιν, ὥστε φόβον καὶ λογισμὸν καὶ χάριν ἐκβαλεῖν αὐτοὺς ἐνθουσιῶντας ὑπὸ τοῦ λόγου πρὸς τὸ καλόν. Plut. Phoc. 16: ἤδη δὲ πρὸς Φίλιππον ἐκπεπολεμωμένων παντάπασι καὶ στρατηγῶν αὐτοῦ μὴ παρόντος ἑτέρων ἐπὶ τὸν πόλεμον ᾑρημένων, ὡς κατέπλευσεν ἀπὸ τῶν νήσων, πρῶτον μὲν ἔπειθε τὸν δῆμον εἰρηνικῶς ἔχοντος τοῦ Φιλίππου καὶ φοβουμένου τὸν κίνδυνον ἰσχυρῶς δέχεσθαι τὰς διαλύσεις· καί τινος ἀντικρούσαντος αὐτῷ τῶν εἰωθότων κυλινδεῖσθαι περὶ τὴν Ἡλιαίαν καὶ συκοφαντεῖν καὶ εἰπόντος, σὺ δὲ τολμᾷς ὦ Φωκίων ἀποτρέπειν Ἀθηναίους ἤδη τὰ ὅπλα διὰ χειρῶν ἔχοντας; ἔγωγε, εἶπε, καὶ ταῦτ' εἰδὼς ὅτι πολέμου μὲν ὄντος ἐγὼ σοῦ, εἰρήνης δὲ γενομένης σὺ ἐμοῦ ἄρξεις. ὡς δ' οὐκ ἔπειθεν, ἀλλ' ὁ Δημοσθένης ἐκράτει κελεύων ὡς πορρωτάτω τῆς Ἀττικῆς θέσθαι μάχην τοὺς Ἀθηναίους, ὦ τᾶν, ἔφη, μὴ ποῦ μαχώμεθα σκοπῶμεν, ἀλλὰ πῶς νικήσομεν. οὕτω γὰρ ἔσται μακρὰν ὁ πόλεμος, ἡττωμένοις δὲ πᾶν ἀεὶ δεινὸν ἐγγὺς πάρεστι. Atque huc nescio an pertineat Plut. Phoc. 9: τῶν δὲ ἀντιπολιτευομένων αὐτῷ ῥητόρων Δημοσθένους μὲν εἰπόντος· ἀποκτενοῦσί σε Ἀθηναῖοι Φωκίων, ἂν μανῶσιν, εἶπε, σὲ δὲ ἂν σωφρονῶσιν. Pacis condiciones a Philippo perlatas, nisi bello armisque multo superiores se esse crederent, Athenienses certe repudiare non debuerunt. Qua de re omnium prudentissime disseruit L. Spengel, Verth. Ktes. 53.

οὐ γὰρ ἦν ἀσύνετος] qualem Demosthenes eum fere semper descripserat. Sententiae eandem prorsus conformationem vide apud Dem. 18, 19: ταῦτα δ' ὁρῶν ὁ Φίλιππος — οὐ γὰρ ἦν ἀφανῆ — κτλ. Cic. Sest. 42: haec ego cum viderem — neque enim erant occulta.

πόλεμος δεκέτης] Planud. Bachm. Anecd. II 37: ἑξαετὴς ἵππος, ἑξέτης δέ, δεκαετής, δεκέτης δέ· ἀφαιρουμένου γὰρ τοῦ α ἀναβιβάζει τὸν τόνον. ὁμοίως καὶ ὅταν συναιρῆται τριακονταετής τριακοντούτης. Cf. Goettling Acc. 323 sqq. Adiectivi autem vim praedicativam cum grammatici veteres parum perspexissent, addidisse videntur alii γεγονὼς alii προγεγενημένος.

ἐπαίδευσε] Plut. Dem. 18: ἔτι τῶν Φωκικῶν τραυμάτων νεαρῶν παραμενόντων.

§ 149. χρυσίον . . λαβόντας] Quod Aeschines ubique adversario tam perditam consiliorum ra-

ἀβίωτον ἡγησάμενος εἶναι εἴ τινος ἀπολειφθήσεται δωροδοκίας, ἀναπηδήσας ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, οὐδενὸς ἀνθρώπων λέγοντος οὔθ' ὡς δεῖ ποιεῖσθαι εἰρήνην οὔθ' ὡς οὐ δεῖ, ἀλλ' ὡς κήρυγμά τι τοῖς Βοιωτάρχαις προκηρύττων ἀναφέρειν αὑτῷ τὰ μέρη τῶν λημμάτων, διώμνυτο τὴν Ἀθη- 150
νᾶν, ἣν ὡς ἔοικε Φειδίας ἐνεργολαβεῖν εἰργάσατο καὶ ἐνεπιορκεῖν Δημοσθένει, ἦ μὴν εἴ τις ἐρεῖ ὡς χρὴ πρὸς Φίλιππον εἰρήνην ποιήσασθαι ἀπάξειν εἰς τὸ δεσμωτήριον ἐπιλαβόμενος τῶν τριχῶν, ἀπομιμούμενος τὴν Κλεοφῶντος πολιτείαν, ὃς ἐπὶ τοῦ πρὸς Λακεδαιμονίους πο-

3 *εἰρήνην* W, *εἰρ. πρὸς φίλιππον* a, *πρὸς φιλ. εἰρ.* x. 4 *ὡς* W, *ὡς ᾤετο* C, fort. *ὡς ἔοικε*. *κήρυγμά τι* Tur., *τοῦτο κήρυγμά τι* agm, *τοῦτο κηρύγματι* n, *κηρύγματι τούτῳ* A[b]. 5 *αὑτῷ* B, *ἑαυτῷ* A. 10 *πρὸς τοὺς* a.

tionem inposuit, et multum ipse sibi nocuit et illius aetatis pravitatem secutus est. Quare ne verbum quidem iam addo.

ἀλλ' ὡς — προκηρύττων] = sed tamquam publica auctoritate denuntians Boeotarchis etc. „Nam *κήρυγμα* est mandatum vel a senatu datum vel a populo iussum, quod voce praeconis publice pronuntiabatur. Hinc tropice significat iussum cui tamquam a summo magistratu mandato sit obtemperandum." Bremi. Paulo infra 154: *προελθὼν ὁ κῆρυξ . . ἐκήρυττε τὸ κάλλιστον κήρυγμα καὶ προτρεπτικώτατον πρὸς ἀρετήν.*

§ 150. *τὴν Ἀθηνᾶν*] Minerva est illa eximiae pulchritudinis (Plin. h. n. 34, 8, 19), quae in arce conlocata fuerat, cf. Paus. I 28, 2: *τῶν ἔργων τῶν Φειδίου θέας μάλιστα ἄξιον Ἀθηνᾶς ἄγαλμα ἀπὸ τῶν ἀναθέντων καλουμένης Λημνίας.* Sillig Catalog. 345. Praeterea Minerva e manubiis Marathoniis aere facta in arce sub dio conlocata erat, de qua Dem. 19, 272. Denique eburnea Minerva in Parthenone erat, quam descripserunt Plin. h. n. 36, 5, 4 et Paus. I 24, 5. Haec omnia fuerunt opera Phidiae. Verbum autem *διόμνυσθαι* indicat sollemnem ritum et summam religionem, cf. Dinarch. I 47: *ἐπιωρκηκὼς μὲν τὰς σεμνὰς θεὰς ἐν Ἀρείῳ πάγῳ καὶ τοὺς ἄλλους θεοὺς οὓς ἐκεῖ διόμνυσθαι νόμιμόν ἐστι.*

ἀπάξειν] Tamquam hominem in scelere ipso deprehensum, cf. Meier-Schoem. Proz. 227.

εἰς τὸ δεσμωτήριον] i. e. ad undecimviros, qui publico carceri praeerant.

Κλεοφῶντος] Schol.: *οὗτός ἐστιν ὁ λυροποιὸς ἐπικαλούμενος* (i. e. in comoedia). *ἐδημαγώγησε δὲ τὰ ἔσχατα τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου μετὰ τὴν ἐν Σικελίᾳ συμφοράν.* Schol. Aristoph. Ran. 1532: *Κλεοφῶν δὲ μαχέσθω· παρόσον, ὡς Ἀριστοτέλης φησί, μετὰ τὴν ἐν Ἀργινούσαις ναυμαχίαν Λακεδαιμονίων βουλομένων ἐκ Δεκελείας ἀπιέναι ἐφ' οἷς ἔχουσιν ἑκάτεροι καὶ εἰρήνην ἄγειν ἐπὶ του Καλλίου* (= Ol. 93, 3 — 406 a. Chr.), *Κλεοφῶν ἔπεισε τὸν δῆμον μὴ προσδέξασθαι, ἐλθὼν εἰς τὴν ἐκκλησίαν μεθύων καὶ θώρακα ἐνδεδυκώς, οὐ φάσκων ἐπιτρέψειν ἐὰν μὴ πάσας ἀφῶσι τὰς πόλεις οἱ Λακεδαιμόνιοι. οὗτος δὲ ὁ Κλεοφῶν ὡς ξένος κωμῳδεῖται.* Eandem rem attigit Aesch. 76, ubi haec adiecit: *Κλεοφῶν δ' ὁ λυροποιὸς ἀποκόψειν ἠπείλει μαχαίρᾳ τὸν τράχηλον, εἴ τις εἰρήνης μνησθήσεται.* Cf. Sauppe, Fragm. Oratt. 154.

λέμου, ὥς λέγεται, τὴν πόλιν ἀπώλεσεν. ὡς δ' οὐ προσ-
εῖχον αὐτῷ οἱ ἄρχοντες οἱ ἐν ταῖς Θήβαις, ἀλλὰ καὶ τοὺς
στρατιώτας τοὺς ὑμετέρους πάλιν ἀνέστρεψαν ἐξεληλυ-
151 *θότας, ἵνα βουλεύσαισθε περὶ τῆς εἰρήνης, ἐνταῦθ' ἤδη*
παντάπασιν ἔκφρων ἐγένετο, καὶ παρελθὼν ἐπὶ τὸ βῆμα
προδότας τῶν Ἑλλήνων ἀπεκάλει, καὶ γράψειν ἔφη ψή-
φισμα ὁ τοῖς πολεμίοις οὐδεπώποτ' ἀντιβλέψας πέμπειν
ὑμᾶς πρέσβεις [εἰς Θήβας] αἰτήσοντας Θηβαίους δίοδον
ἐπὶ Φίλιππον. ὑπεραισχυνθέντες δὲ οἱ ἐν Θήβαις ἄρχον-
τες μὴ δόξωσιν ὡς ἀληθῶς εἶναι προδόται τῶν Ἑλλή-
νων, ἀπὸ μὲν τῆς εἰρήνης ἀπετράποντο, ἐπὶ δὲ τὴν παρά-
ταξιν ὥρμησαν.

152 *Ἔνθα δὴ καὶ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἄξιόν ἐστιν ἐπι-*
μνησθῆναι, οὓς οὗτος ἀθύτων καὶ ἀκαλλιερήτων ὄντων
τῶν ἱερῶν ἐκπέμψας ἐπὶ τὸν πρόδηλον κίνδυνον ἐτόλ-

3 *ἀνέτρεψαν* elh. 4 *βουλεύσαισθε* Sauppe, *βουλεύσησθε* C. *ἤδη add.* A^{h}. 6 *ἀπεκάλει* A^{h}, *ἀπεκάλεσε* B, *ante hoc verbum add.* B, *post idem verbum add.* A^{2} *τοὺς βοιωτάρχας, del.* W. *γράψειν ἔφη* B, *γράφει* A^{h}, *fort. rectius.* 7 *οὐδεπώποτ'* A^{h}, *οὐδέποτ'* B. 9 *ἐν ταῖς θήβαις* A^{h}, *fort. οἱ ἄρχοντες.* 11 *ἀπετρέποντο* B. 13 *τῶν ἀνδρῶν τῶν ἀγαθῶν* A^{h}, *fort. ἀγαθ. delendum.*

Lys. XIII 7—12, XXX 10—13, XIX 48, Isocr. VIII 75, Andoc. I 146.

ἀνέστρεψαν] reverti cogere vel iubere. Ac simul invidiam quandam hoc verbum habere videtur. Nam proprie etiam dicebatur de fuga, ut *ἐπαναχωρεῖν*.

§ 151. *ἐνταῦθ' ἤδη*] Cf. § 140.

ἀπεκάλει] De hoc inperfecti temporis usu v. ad § 131: *ἀπετόλμα λέγειν*.

ὁ τοῖς πολ. . . ἀντιβλέψας] Haec locutio summum timoris gradum indicat, quam etiam Latini receperunt. De hac formula quae conligi possunt, conlegit et inlustravit Bentley ad Horat. I 3, 18. Contra *βλέπειν εἴς τινος πρόσωπον* inpudentiam notans § 152. Adde Dem. 18, 283: *εἶτα σὺ φθέγγῃ καὶ βλέπειν εἰς τὰ τούτων πρόσωπα τολμᾷς.* Bremi. Attulit autem hunc locum Priscian. XVIII 190 ita: „prospicio“ et „provideo illi“ et „illum“. *Αἰσχ. ἐν τῷ κ. Κτ.: ὁ μηδεπώποτε μήτε τοὺς πολεμίους ἀντιβλέψας*, ubi Spengelius Varro 638 haec adnotavit: „Cave credas Prisciani esse errorem *μηδεπώποτε μήτε*, haec enim vestigia sunt loci qui intercidit. Praecedunt: prospicio illum et illi et utramque structuram Graecis quoque esse docere volt, unde accusativi exemplum laudatum fuisse necesse est“. Quid igitur credamus? In Aeschinis quidem oratione nihil prorsus deesse videtur. Sed Priscianus cum praeter Aeschinem aliud exemplum attulisset, haec duo exempla, cum alterius pars intercidisset, mixta in unum confluxerunt. Quare nihil inde magnopere ad Aeschinem emendandum lucramur.

§ 152. *ἀθύτων — κίνδυνον*] = § 131.

ἐτόλμησε] Schol.: *ἐκ τούτου μάλιστα κατάδηλόν ἐστιν ὅτι γνήσιος ἦν Δημοσθένους λόγος ὁ ἐπιτάφιος, ὃν εἶπεν ἐπὶ τοῖς ἐν Χαιρωνείᾳ τελευτήσασιν.* Qua

μησε τοῖς δραπέταις ποσὶ καὶ λελοιπόσι τὴν τάξιν ἀναβὰς ἐπὶ τὸν τάφον ἐγκωμιάζειν τὴν ἐκείνων ἀρετήν. ὦ πρὸς μὲν τὰ μεγάλα καὶ σπουδαῖα τῶν πραγμάτων ἀνθρώπων ἀχρηστότατε, πρὸς δὲ τὴν ἐν τοῖς λόγοις τόλμαν θαυμασιώτατε, ἐπιχειρήσεις αὐτίκα μάλα, βλέπων εἰς τὰ τούτων πρόσωπα, λέγειν ὡς δεῖ σε ἐπὶ ταῖς τῆς πόλεως συμφοραῖς στεφανοῦσθαι; ἂν δ' οὗτος λέγῃ, ὑμεῖς ὑπομενεῖτε, ἢ συναποθανεῖται τοῖς τελευτήσασιν, ὡς ἔοικε, καὶ ἡ ὑμετέρα μνήμη; γένεσθε δή μοι μικρὸν χρόνον τὴν 153

2 *τὸν τάφον* W, *τὸν τάφ. τῶν τελευτησάντων* A (*τὸν τῶν* k), *τὸν τάφ. τῶν τετελευτηκότων* B. 3 *σπουδαῖα τῶν πραγμάτων* M, *σπουδαῖα πάντων* Ag, *σπουδαῖα τῶν* amn, cf. Rhet. Speng. III 36. 169. 186. 4 *τοῖς om.* g. Alex. Zon. 5 *ἐπιχειρήσεις* Reiske, *ἐπιχειρήσειν ἐθέλεις* A (k?), *ἐπιχειρήσειν ἐθελήσεις* B. *βλέπων om.* a. 7 *ἂν* e, *ἐὰν* x. *ὑπομενεῖτε ὑμεῖς* g, *καὶ ὑμεῖς ὑπομ.* h, vitium subesse videtur. 8 *ἢ* W, *καὶ* C. 9 *γίνεσθε δέ* hl Alex.

de oratione bene monuit L. Spengel Münch. Gel. Anz. 1858 p. 387. 389 n.

τοῖς δραπέταις ποσί] *Δραπέτης* quod plerumque substantive ponitur, hoc loco adiective positum est. Nam, ut vere monet Brunckius ad Soph. Oed. Tyr. 81 (*τύχῃ σωτῆρ*), substantivi pro adiectivo positi exempla passim obvia, nec apud poetas solum sed etiam apud prosae scriptores. Bremi. Cf. etiam Lobeck ad Soph. Aiac. 323. Wunder ad Philoct. 1443. Prorsus simile est Eurip. Orest. 1506: *δραπέτην γὰρ ἐξέκλεπτον ἐκ δόμων πόδα.* Plat. Menon. 97 e: *ὥσπερ δραπέτην ἄνθρωπον.* Inde apparet ut Latinorum fugitivus sic Graecorum *δραπέτης* proprie et principio adiectivum fuisse. Cf. Din. I 82.

λελοιπόσι τὴν τάξιν] Plut. Dem. 20: *ἐν δὲ τῇ μάχῃ καλὸν οὐδὲν οὐδ' ὁμολογούμενον ἔργον οἷς εἶπεν ἀποδειξάμενος ᾤχετο λιπὼν τὴν τάξιν ἀποδρὰς αἴσχιστα καὶ τὰ ὅπλα ῥίψας, οὐδὲ τὴν ἐπιγραφὴν τῆς ἀσπίδος, ὡς ἔλεγε Πυθέας, αἰσχυνθεὶς, ἐπιγεγραμμένης γράμμασι χρυσοῖς· Ἀγαθῇ Τύχῃ.* Videlicet in exercitu Demosthenes eundem locum quem nuper Gambetta Gallorum orator obtinuisse videtur.

οὓς — τὴν ἐκείνων ἀρετήν] Cf. ad § 128.

ἐγκωμιάζειν] Plut. Dem. 21: *ὁ δὲ δῆμος οὐ μόνον τούτων (εὐθυνῶν καὶ γραφῶν) ἀπέλυεν ἀλλὰ καὶ τιμῶν διετέλει καὶ προκαλούμενος αὖθις ὡς εὔνουν εἰς τὴν πολιτείαν, ὥστε καὶ τῶν ὀστέων ἐκ Χαιρωνείας κομισθέντων καὶ θαπτομένων τὸν ἐπὶ τοῖς ἀνδράσιν ἔπαινον εἰπεῖν ἀπέδωκεν, οὐ ταπεινῶς οὐδ' ἀγεννῶς φέρων τὸ συμβεβηκός, ὡς γράφει καὶ τραγῳδεῖ Θεόπομπος, ἀλλὰ τῷ τιμᾶν μάλιστα καὶ κοσμεῖν τὸν σύμβουλον ἀποδεικνύμενος τὸ μὴ μεταμέλεσθαι τοῖς βεβουλευμένοις.*

ἀχρηστότατε — θαυμασιώτατε] *Ὁμοιόπτωτον*, cf. Alex. III 36 (Sp.), Zon. III 169, Anonym. III 186.

ἐπιχειρήσεις λέγειν] Veteres grammatici usum haud ita frequentem huius verbi enarrabant supra versum adscribendo vel *ἐθελήσεις* vel *τολμήσεις*. Significat autem *ἐπιχειρεῖν* cum infinitivo coniunctum magna cum audacia vel inpudentia aliquid suscipere, cf. Aristoph. Ran. 80: *κἄλλως ὁ μέν γ' Εὐριπίδης πανοῦργος ὢν κἂν ξυναποδρᾶναι δεῦρ' ἐπιχειρήσειέ μοι.*

§ 153. *γένεσθε τὴν διάνοιαν*] Cf. I 179: *ἐπειδὰν δ' ἀπὸ τῆς*

διάνοιαν μὴ ἐν τῷ δικαστηρίῳ ἀλλ' ἐν τῷ θεάτρῳ, καὶ νομίσαθ' ὁρᾶν προϊόντα τὸν κήρυκα καὶ τὴν ἐκ τοῦ ψηφίσματος ἀνάρρησιν μέλλουσαν γίγνεσθαι, καὶ λογίσασθε πότερ' οἴεσθε τοὺς οἰκείους τῶν τελευτησάντων πλείω δάκρυα ἀφήσειν ἐπὶ ταῖς τραγῳδίαις καὶ τοῖς ἡρωικοῖς πάθεσι τοῖς μετὰ ταῦτ' ἐπεισιοῦσιν ἢ ἐπὶ τῇ
154 τῆς πόλεως ἀγνωμοσύνῃ. τίς γὰρ οὐκ ἂν ἀλγήσειεν ἄνθρωπος Ἕλλην καὶ παιδευθεὶς ἐλευθερίως, ἀναμνησθεὶς ἐν τῷ θεάτρῳ ἐκεῖνό γε, εἰ μηδὲν ἕτερον, ὅτι ταύτῃ ποτὲ τῇ ἡμέρᾳ μελλόντων ὥσπερ νυνὶ τῶν τραγῳδῶν γίγνεσθαι, ὅτ' εὐνομεῖτο μᾶλλον ἡ πόλις καὶ βελτίοσι προστάταις ἐχρῆτο, προελθὼν ὁ κῆρυξ καὶ παραστησάμενος τοὺς ὀρφανοὺς ὧν οἱ πατέρες ἦσαν ἐν τῷ πολέμῳ τετελευτηκότες, νεανίσκους πανοπλίᾳ κεκοσμημένους, ἐκήρυττε τὸ κάλλιστον κήρυγμα καὶ προτρεπτικώτατον πρὸς ἀρετὴν, ὅτι τούσδε τοὺς νεανίσκους ὧν οἱ πατέρες ἐτελεύτησαν ἐν τῷ πολέμῳ ἄνδρες ἀγαθοὶ γενόμενοι, μέχρι μὲν ἥβης ὁ δῆμος ἔθρεψε, νυνὶ δὲ καθοπλίσας τῇδε τῇ πανοπλίᾳ ἀφίησιν ἀγαθῇ τύχῃ τρέπεσθαι ἐπὶ τὰ ἑαυτῶν, καὶ καλεῖ
155 εἰς προεδρίαν. τότε μὲν ταῦτ' ἐκήρυττεν ἀλλ' οὐ νῦν,

3 *γενέσθαι* B. 6 *ἐπιοῦσιν* klh. 8 *ἢ καὶ* B. *ἐλευθερίως* Cob., *ἐλευθέρως* C. 10 *νῦν* elgh. 12 *προελθὼν* k, *παρελθὼν* elh, *προσελθὼν* B. 15 *πρὸς*] *εἰς* gmn, cf. I 191; *diversum est* I 135. III 139. 18 *ἔθρεψε* Cob., *ἔτρεφε* C. *τῇ om.* a. 19 *αὐτῶν* e.

ἀπολογίας ἀποσπασθῆτε καὶ τὰς ψυχὰς ἐφ' ἑτέρων γένησθε, εἰς λήθην ἐκπεσόντες τῆς κατηγορίας. Eandem autem sententiam 186 sic conformavit: *προσέλθετε δὴ τῇ διανοίᾳ καὶ εἰς τὴν στοὰν τὴν ποικίλην*, cf. Stallb. ad Plat. Leg. 683, Thuc. I 139. III 40. De figura quae dicitur *διατύπωσις* (demonstratio) cf. Alex. III 25 (Sp.). Kayser ad Cornif. IV 55, 68. Dem. 19, 65. 18, 168.

ἀγνωμοσύνῃ] Contrarium est § 170 *εὐγνωμοσύνη* = consiliorum probitas. Quare illa inprobitas est ex consilii inopia orta = indignitas alicuius rei. Cf. etiam Nauck Soph. Trach. 473.

§ 154. *γίγνεσθαι*] Cf. § 41. 34.

τοὺς ὀρφανούς] Thuc. II 46 in funebri laudatione: *καὶ ἔργῳ οἱ θαπτόμενοι τὰ μὲν ἤδη κεκόσμηνται, τὰ δὲ αὐτῶν τοὺς παῖδας τὸ ἀπὸ τοῦδε δημοσίᾳ ἡ πόλις μέχρι ἥβης θρέψει.* Idemque confirmat Plato Menex. 248 c. Solon ap. Diog. Laërt. I 55. Hyp. Ep. perorat. (Stob. Floril. 124, 36): *ὅσοι δὲ παῖδας καταλελοίπασιν, ἡ τῆς πατρίδος εὔνοια ἐπίτροπος αὐτοῖς τῶν παίδων καταστήσεται.*

ἀγαθῇ τύχῃ] Cf. ad § 152. Est formula bene ominantis et precantis ut aliquid bene cedat = quod felix faustumque siet, quod bene vertat. Xenoph. Cyr. IV 5, 51. Bremi. Dem. III 18.

εἰς προεδρίαν] Promulgat praeco populum adulescentulis principem in theatro locum contribuere ad ludos spectandos. Haec *προεδρία* inter praemia et

ἀλλὰ παραστησάμενος τὸν τῆς ὀρφανίας τοῖς παισὶν αἴτιον τί ποτ' ἀνερεῖ; καὶ γὰρ ἐὰν αὐτὰ διεξίῃ τὰ ἐκ τοῦ ψηφίσματος προστάγματα, ἀλλ' οὐ τό γ' ἐκ τῆς ἀληθείας αἰσχρὸν σιωπηθήσεται ἀλλὰ τἀναντία δόξει τῇ τοῦ κήρυκος φωνῇ φθέγγεσθαι, ὅτι τόνδε τὸν ἄνδρα, εἰ δὴ καὶ οὗτος ἀνήρ, στεφανοῖ ὁ δῆμος ὁ Ἀθηναίων ἀρετῆς ἕνεκα τὸν κάκιστον, ἀνδραγαθίας τὸν ἄνανδρον καὶ λελοιπότα τὴν τάξιν. μὴ πρὸς Διὸς καὶ θεῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, 156 τρόπαιον ἵστατε ἀφ' ὑμῶν αὐτῶν ἐν τῇ τοῦ Διονύσου ὀρχήστρᾳ, μηδ' αἱρεῖτε παρανοίας ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων τὸν δῆμον τὸν Ἀθηναίων, μηδ' ὑπομιμνήσκετε τῶν ἀνιάτων καὶ ἀνηκέστων κακῶν τοὺς ταλαιπώρους Θηβαίους, οὓς φυγόντας διὰ τοῦτον ὑποδέδεχθε τῇ πόλει, ὧν ἱερὰ καὶ τείχη καὶ τάφους ἀπώλεσεν ἡ Δημοσθένους δωροδο-

2 ἀνερεῖ n^2, ἂν αἱρῇ (ε εἶ) k, ἂν ἐρεῖ x, *post hoc verbum add.* A: ἢ τί ποτε φθέγξεται, B: ἢ τί φθέγξεται, *del.* Cobet. ἐὰν ae, ἂν x. 3 τό τε ἐκ l. 4 σιωπήσεται M. 6 ὁ ἀθ. M, ἀθ. A^h, τῶν ἀθ. B. ἀρετῆς ἕνεκα *ante* εἰ δὴ *ponit* n, *om.* a, ἕνεκα *om.* A^h. 7 ἀνδραγαθίας W, καὶ (*om.* A^h) ἀνδρ. ἕνεκα C. 8 Διὸς Cob., τοῦ Διὸς C. καὶ θεῶν A^h, καὶ τῶν ἄλλων θεῶν B. *Add.* A *post* ὦ ἄ. ἀθην., B *ante* ὦ ἀθ. *haec*: ἱκετεύω ὑμᾶς, *del.* Cob. 9 τρόπ. A^h, μὴ τρόπ. B. ἀφ' (καθ') gmh. 10 παρανομίας e. 11 τὸν ἀθ. W, τῶν ἀθ. C. ἀνιάτων καὶ *del.* Cob. 13 τούτων ael. ὑποδέδεχε kl, ὑποδέχεσθε mn. 14 τείχη Schultz, τέκνα C.

honores erat, quae civibus et peregrinis bene de republica meritis a populo dabantur. Cf. Schoemann de Com. 335.

§ 155. τί ποτ' ἀνερεῖ] Cf. § 40: ὁ τὴν ἐξουσίαν δεδωκὼς ἀνειπεῖν. Ex antiqua scriptura *ΤΙΠΟΤΑΝΕΡΕΙ* omnium librorum scribae elicuerunt τί ποτ' ἂν ἐρεῖ — hoc videlicet defendit Hartung Part. — unus τί ποτ' ἂν αἱρῇ sed correctum ἐρεῖ, in uno vera lectio ἀνερεῖ reposita est. Vitiosa scriptura τί ποτ' ἂν ἐρεῖ permovit aliquem correctorem ut de suo adderet: ἢ τί φθέγξεται; Antiqua et proba lectio τί ποτ' ἀνερεῖ, i. e. τί ποτε κηρύξει, istius modi additamentum non admittit. Cobet Hyp. Ep. 48. Haec suspicio confirmatur ex scriptura librorum eklh: ἢ τί ποτε φθέγξεται; Accedit quod idem verbum paulo post de renuntiatione ponitur.

ἀλλ' οὐ τό γ' ἐκ τῆς ἀλ. αἰσχρόν] Haec est apodosis, et ἀλλά — γε vim habet affirmativam (= at, at — certe, at — saltem, at — tamen): in quo haesitare non oportebat Wolfium. Est enim frequens iam inde ab Homero. In primis hoc fit, cum protasis incipit ab ἐπειδή, ut paulo post (§ 157). Bremi.

§ 156. ἀφ' ὑμῶν αὐτῶν] Frequentissimus est usus particulae ἀπό, ubi tropaei de populo positi mentio fit, fortasse inde, quod armis tropaea ornari solebant victo hosti detractis. Verum simpliciter quoque dicitur τρόπαιον στῆσαί τινος vel κατά τινος. F. A. Wolf Sept. p. 296.

157 κία καὶ τὸ βασιλικὸν χρυσίον· ἀλλ' ἐπειδὴ τοῖς σώμασιν
οὐ παρεγένεσθε, ἀλλὰ ταῖς γε διανοίαις ἀποβλέψατ' αὐ-
τῶν εἰς τὰς συμφοράς, καὶ νομίσαθ' ὁρᾶν ἁλισκομένην
τὴν πόλιν, τειχῶν κατασκαφάς, ἐμπρήσεις οἰκιῶν, ἀγο-
μένας γυναῖκας καὶ παῖδας εἰς δουλείαν, πρεσβύτας ἀν-
θρώπους, πρεσβύτιδας γυναῖκας, ὀψὲ μεταμανθάνοντας
τὴν ἐλευθερίαν, κλαίοντας, ἱκετεύοντας ὑμᾶς, ὀργιζομέ-
νους οὐ τοῖς τιμωρουμένοις ἀλλὰ τοῖς τούτων αἰτίοις,
ἐπισκήπτοντας μηδενὶ τρόπῳ τὸν τῆς Ἑλλάδος ἀλιτήριον
στεφανοῦν, ἀλλὰ καὶ τὸν δαίμονα καὶ τὴν τύχην τὴν συμ-
158 παρακολουθοῦσαν τῷ ἀνθρώπῳ φυλάξασθαι. οὔτε πόλις
οὔτ' ἰδιώτης οὐδεὶς πώποτε καλῶς ἀπήλλαξε Δημοσθένει
συμβούλῳ χρησάμενος. ὑμεῖς δ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
οὐκ αἰσχύνεσθε εἰ ἐπὶ μὲν τοὺς πορθμέας τοὺς εἰς Σα-

4 οἴκων Theon II 63, *idemque add.* ἱερὰ συλώμενα. 11 οὔτε πόλις W, οὔτε γὰρ πόλις A, οὔτε πόλις γὰρ B. 12 ἰδιώτης W, ἀνὴρ ἰδ. A, ἰδ. ἀνήρ B.

τὸ βασιλικὸν χρυσίον] Cf. 239. Plut. Dem. 20: ὁ Περσῶν βασιλεὺς ἔπεμψε τοῖς σατράπαις ἐπὶ θάλασσαν γράμματα, χρήματα Δημοσθένει διδόναι κελεύων καὶ προσέχειν ἐκείνῳ μάλιστα τῶν Ἑλλήνων, ὡς περισπάσαι δυναμένῳ καὶ κατασχεῖν ταῖς Ἑλληνικαῖς ταραχαῖς τὸν Μακεδόνα. Ταῦτα μὲν οὖν ὕστερον ἐφώρασεν Ἀλέξανδρος ἐν Σάρδεσιν ἐπιστολάς τινας ἀνευρὼν τοῦ Δημοσθένους καὶ γράμματα τῶν βασιλέως στρατηγῶν δηλοῦντα τὸ πλῆθος τῶν δοθέντων αὐτῷ χρημάτων. Cf. A. Schaefer III 106 sq.

§ 157. ταῖς γε διανοίαις] Hanc descriptionem et veteres artium scriptores et Romanos oratores inmitatos esse non mirum. Per partes enim ita persequitur oculisque subicit Thebanorum miserias et calamitates, ut rudis etiam ac durus animus conmoveri et misericordia perfundi debeat. Bremi. Muretus Var. Lect. VIII 10 nullum subiectionis exemplum pulchrius reperiri posse putabat. Idemque conparavit Cic. leg. agr. II 53 maximeque Philipp. XI 7. Cf. ad § 153. Veteres grammatici animadverterunt Aeschinem ipsum ante oculos habuisse Hom. *I* 593—594: ἄνδρας μὲν κτείνουσι, πόλιν δέ τε πῦρ ἀμαθύνει, τέκνα δέ τ' ἄλλοι ἄγουσι βαθυζώνους τε γυναῖκας.

δαίμονα — τύχην] Cf. § 135. Dem. 18, 270. Nec tamen sola ἀτυχήματα sed etiam ἀδικήματα Demostheni ille obiectare solet. Quare versutius loquitur Dem. 275: Αἰσχίνης τοίνυν τοσοῦτον ὑπερβέβληκεν ἅπαντας ἀνθρώπους ὠμότητι καὶ συκοφαντίᾳ, ὥστε καὶ ὧν αὐτὸς ὡς ἀτυχημάτων ἐμέμνητο, καὶ ταῦτ' ἐμοῦ κατηγορεῖ. Cf. etiam Plut. Dem. 21. Phoc. 16.

§ 158. καλῶς ἀπήλλαξε] Hoc verbum cum adverbio coniunctum de exitu dicitur, quae ad finem fuerit sors. καλῶς ἀπαλλάττειν p r o s p e r a f o r t u n a d i s c e d e r e, αἰσχρῶς ἀπαλλάττειν t u r p e m e x i t u m h a b e r e. Bremi.

πορθμέας] Legem istam cognoscimus ex hoc loco, quae facile fidem meretur, quoniam nautas Athenis Salamina vehentes cuncta quae cursum in tam propinquum locum periculosum facere poterant novisse et evitare

λαμῖνα πορθμεύοντας νόμον ἔθεσθ', ἐάν τις αὐτῶν ἄκων ἐν τῷ πόρῳ πλοῖον ἀνατρέψῃ, τούτῳ μὴ ἐξεῖναι πάλιν πορθμεῖ γενέσθαι, ἵνα μηδεὶς αὐτοσχεδιάζῃ εἰς τὰ τῶν Ἑλλήνων σώματα, τὸν δὲ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν πόλιν ἄρδην ἀνατετροφότα τοῦτον ἐάσετε πάλιν ἀπευθύνειν τὰ κοινά;

159 Ἵνα δ' εἴπω καὶ περὶ τοῦ τετάρτου καιροῦ καὶ τῶν νυνὶ καθεστηκότων πραγμάτων, ἐκεῖνο ὑμᾶς ὑπομνῆσαι βούλομαι, ὅτι Δημοσθένης οὐ τὴν ἀπὸ στρατοπέδου μόνον τάξιν ἔλιπεν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐκ τῆς πόλεως . . . . τρι-

1 ἔθεσθ' ἐάν W, ἔθεσθε ἄν e, ἔθεσθε ἐάν x. 5 ἀνατετροφότα amnl, ἀνατετραφότα ekg, cf. Andoc. I 131. ἐάσατε mn. ἀπευθύνειν A, ἀ(ε)πευθ. h, ἐπευθ B. 10 *Lacunam primus animadvertit* Reiske.

oportebat, cum distantia locorum tantummodo *διστάδιος* esset. Bremi.

αὐτοσχεδιάζῃ] Nomen ex quo hoc verbum derivatur est *σχεδία* i. e. *ναῦς ἀκατασκεύαστος, ἀπὸ ξύλων μόνον ἀπερίττως συντεθειμένη*, Schol. Eur. Hec. 113. Hinc *σχεδιάζειν* tropice et de verbis dicitur, quae temere et subito effunduntur, et de factis, quae neglegenter et inconsulto conficiuntur. Conpositum *αὐτοσχεδιάζειν* neglegentiae et temeritatis vim auget ludibrii notione admixta.

ἀνατετροφότα] Hanc formam unice veram, *ἀνατετραφότα* autem librariis relinquendam esse demonstravit L. Dindorf in Thes. Graec. Eademque varietas est I 190. Cf. Andoc. I 131. Din. I 30.

ἀπευθύνειν] Soph. Oed. Rex 104: *ἦν ἡμῖν, ὦναξ, Λάϊός ποθ' ἡγεμὼν γῆς τῆσδε, πρὶν σὲ τήνδ' ἀπευθύνειν πόλιν.*

§ 159—167: De quarto temporis spatio quo Demosthenes in republica valebat. Haec crimina, quia ad accusationem parum pertinere viderentur, non persequitur Aeschines accurate sed contumeliae et suspicionis causa breviter conplectitur.

τὴν ἐκ τῆς πόλεως] Cladis Chaeronensis nuntio adlato cum omnes paene metu ac pavore metuerent, ne cum victore exercitu Philippus accedere et urbem ipsam vel per vim oppugnare vel obsidione claudere properaret, lex est perlata, ut qui in tanto discrimine aut ipse patriam deseruisset aut uxorem liberosque deportasset, proditionis nomine apud Areopagum accusaretur, cf. Lyc. Leocr. 53: *ἔτι δὲ ὁ δῆμος ἐψηφίσατο ἐνόχους εἶναι τῇ προδοσίᾳ τοὺς φεύγοντας τὸν ὑπὲρ τῆς πατρίδος κίνδυνον, ἀξίους εἶναι νομίζων τῆς ἐσχάτης τιμωρίας.* Cf. A. Schaefer III 10. Demosthenes autem cum ex proelio in urbem rediisset, aliquamdiu ibi conmorabatur, cf. Dem. 18, 247: *μετὰ τὴν μάχην εὐθὺς ὁ δῆμος πρῶτον μὲν περὶ σωτηρίας τῆς πόλεως τὰς ἐμὰς γνώμας ἐχειροτόνει, καὶ πάνθ' ὅσα τῆς φυλακῆς ἕνεκα ἐπράττετο, ἡ διάταξις τῶν φυλακῶν, αἱ τάφροι, τὰ εἰς τὰ τείχη χρήματα, διὰ τῶν ἐμῶν ψηφισμάτων ἐγίγνετο.* 248: *ἔπειθ' αἱρούμενος σιτώνην ἐκ πάντων ἐμὲ ἐχειροτόνησεν ὁ δῆμος.* Qua re veri simile est, cum Demosthenes ad pecunias a sociis cogendas mitteretur, simul ei a populo frumenti coemendi munus iniunctum esse. A. Schaefer III 14. Boehnecke 549, 4.

τριήρη προσλαβών] Ante haec verba non parvam in omnibus

ήρη προσλαβὼν ὑμῶν, καὶ τοὺς Ἕλληνας ἠργυρολόγησε. καταγαγούσης δ' αὐτὸν εἰς τὴν πόλιν τῆς ἀπροσδοκήτου σωτηρίας τοὺς μὲν πρώτους χρόνους ὑπότρομος ἦν ἄνθρωπος, καὶ παριὼν ἡμιθνὴς ἐπὶ τὸ βῆμα εἰρηνοφύλακα ὑμᾶς ἐκέλευε χειροτονεῖν· ὑμεῖς δὲ [κατὰ μὲν τοὺς πρώτους χρόνους] οὐδ' ἐπὶ τὰ ψηφίσματα εἰᾶτε τὸ Δημοσθένους ἐπιγράφειν ὄνομα, ἀλλὰ Ναυσικλεῖ τοῦτο προσετάττετε·
160 *νυνὶ δ' ἤδη καὶ στεφανοῦσθαι ἀξιοῖ. ἐπειδὴ δ' ἐτελεύτησ' ὁ μὲν Φίλιππος, Ἀλέξανδρος δ' εἰς τὴν ἀρχὴν κατέστη, πάλιν αὖ τερατευόμενος ἱερὰ μὲν ἱδρύσατο*

3 *ὑπότρομος . . χρόνους* (6) *om.* lh[1]. *ἄνθρ.* C. 4 *ἡμιθανὴς* kmng(?), cf. Herodian. I 80. 5 *ἐκέλευε* e, *αὐτὸν ἐκέλ.* Bk, *ἐκέλ. αὐτὸν* M. *κατὰ . . χρ. del.* Taylor. 9 *ἐτελεύτησ' ὁ μὲν* W, *ἐτελεύτησε μὲν* A[h], *ἐτελεύτησε* B.

libris lacunam esse primus vidit Reiskius. Res tam manifesta est, ut argumentis conprobari non debeat. Bakio hic locus sic supplendus videtur ut inseratur *ὅς τότ' ἀπέδρα*, cf. 253. Melius eandem lacunam explevit Schultz: *ὅτι Δημ. οὐ τὴν ἀπὸ στρατοπέδου μόνον τάξιν ἔλιπεν ἀλλὰ καὶ τὴν ἀπὸ τῆς πόλεως· ἀπέδρα γὰρ ἐκ τῆς πόλεως τριήρη προσλαβὼν κτλ.* Sed hoc volnus multo gravius est quam quod ingenio et coniectura sanari possit.

τῆς ἀπροσδοκήτου σωτηρίας] Praeter Demadem etiam Aeschines et fortasse Phocion de pace legationem ad Philippum susceperant, cf. 227. Inde Philippus Alexandrum filium cum amico Antipatro, qui pacem amicitiamque iungeret, Athenas misit. Iust. 9, 4. Quorum opera maximeque Demadis studio pax est conposita, cf. A. Schaefer III 25. Scienter hac de re iudicavit Polyb. V 10: *Φίλιππος νικήσας Ἀθηναίους τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ μάχην οὐ τοσοῦτον ἤνυσε διὰ τῶν ὅπλων ὅσον διὰ τῆς ἐπιεικείας καὶ φιλανθρωπίας τῶν τρόπων. τῷ μὲν γὰρ πολέμῳ καὶ τοῖς ὅπλοις αὐτῶν μόνων περιεγένετο καὶ κύριος κατέστη τῶν ἀντιταξαμένων, τῇ δ' εὐγνωμοσύνῃ καὶ μετριότητι πάντας Ἀθηναίους ἅμα καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν ἔσχεν ὑποχείριον, οὐκ ἐπιμετρῶν τὸν θυμὸν τοῖς πραττομένοις, ἀλλὰ μέχρι τούτου πολεμῶν καὶ φιλονικῶν, ἕως τοῦ λαβεῖν ἀφορμὰς πρὸς ἀπόδειξιν τῆς αὐτοῦ πραότητος καὶ καλοκαγαθίας.*

ἡμιθνής] Cf. II 34.

εἰρηνοφύλακα] Quam ad rem hoc pertineat, nescimus. Nimirum Demosthenes ad populum tulisse videtur, ut viri quidam constituerentur, qui ut pacis condiciones quae convenissent religiose observarentur operam darent. Cf. A. Schaefer III 29.

ἐπιγράφειν] Plut. Dem. 21: *τὸν μὲν οὖν λόγον εἶπεν ὁ Δημοσθένης, τοῖς δὲ ψηφίσμασιν οὐχ ἑαυτὸν ἀλλ' ἐν μέρει τῶν φίλων ἕκαστον ἐπέγραφεν ἐξοιωνιζόμενος τὸν ἴδιον δαίμονα καὶ τὴν τύχην, ἕως αὖθις ἀνεθάρρησε Φιλίππου τελευτήσαντος.* De Nausicle Demostheni tum amicissimo cf. Westermann ad Dem. cor. § 114. Idemque antea amicitia et familiaritate cum Aeschine coniunctus fuerat, cf. II 18. 184. Cf. Diod. XVI 37.

§ 160. *τερατευόμενος*] Hoc glossographi (Suid. Hesych.) explicant *μηδὲν ἀληθὲς μηδ' ὑγιὲς λέγων, δολιευόμενος, ψευδόμενος*, hic de habitu externo, de voltu et gestu dicitur eius qui superbe, alii quae aut dixerunt aut egerunt,

Παυσανίου, εἰς αἰτίαν δὲ τὴν Ἀθηναίων βουλὴν κατέστησεν, ἐπωνυμίαν δ' Ἀλεξάνδρῳ Μαργίτην ἐτίθετο, ἀπετόλμα δὲ λέγειν ὡς οὐ κινηθήσεται ἐκ Μακεδονίας· ἀγαπᾶν γὰρ αὐτὸν ἔφη ἐν Πέλλῃ περιπατοῦντα καὶ

1 *αἰτίαν δὲ εὐαγγελίων θυσίας τὴν ἀρχὴν κατ.* A[h], *αἰτ. δὲ εὐαγγ. καὶ θυσίας τὴν βουλὴν κατ.* Bl (?), *em.* W. 2 *δ'* *om.* agm. 4 *ἔφη ἐν*] *ἔφησε* A[h].

despicatur et deridet. *πάλιν αὖ* est familiaris Atticis parallelismus. Conponunt adeo triplex *αὖθις αὖ πάλιν*, ut Soph. Oed. Col. 1420, Phil. 952, cf. Ellendt. Lex. Soph. Bremi. Proprie significat *τερατεύεσθαι* portenta loqui vel portentosa loqui, cf. Aristoph. Ran. 834, deinde mentiri et calumniari, cf. II 98 cum Hesych. IV 142 (Sch.), I 94. II 49: *ἐφ' ἅπασιν δ' ἡμῖν ἀνίσταται τελευταῖος Δημοσθένης, καὶ τερατευσάμενος ὥσπερ εἴωθε τῷ σχήματι καὶ τρίψας τὴν κεφαλὴν κτλ.* Unde apparet verbum illud etiam ad ridiculam et portentosam actionem designandam adhiberi.

ἱερὰ ἱδρύσατο] Statuam coronatam cum ara fortasse poni iussit tamquam tyrannicidae, ut Harmodii et Aristogitonis exemplo sancte coleretur. Nam ut *τρόπαια στῆσαί τινος* (cf. 156) sic *εἰκόνα στῆσαι, ἵδρυσθαί τινος* et similia pro *τινί*. Bremi. Plut. Dem. 22: *καὶ μετ' οὐ πολὺ παρῆσαν οἱ τὸν Φιλίππου θάνατον ἀπαγγέλλοντες· εὐθὺς οὖν ἔθυον εὐαγγέλια καὶ στεφανοῦν ἐψηφίσαντο Παυσανίαν.* Phoc. 16: *Φιλίππου δ' ἀποθανόντος εὐαγγέλια θύειν τὸν δῆμον οὐκ εἴα* (i. e. dissuadebat)· *καὶ γὰρ ἀγεννὲς εἶναι ἐπιχαίρειν καὶ τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ παραταξαμένην πρὸς αὐτοὺς δύναμιν ἑνὶ σώματι μόνον ἐλάττω γενέσθαι.* Cf. A. Schaefer III 83, 1.

εἰς αἰτίαν] Notum est *αἰτίαν τινὸς ἔχειν* vel *ὑπέχειν*. Hanc ad similitudinem dicitur *εἰς αἰτίαν εὐαγγελίων τινὰ καθιστάναι.* Grammatici autem ut nomen illud explicarent, adscripserunt *εὐαγγελίων θυσίας*, alii duos genetivos *εὐαγγελίων* et *θυσίας* copula interposita coniunxerunt. Schol. *αἰτίαν· οἱονεὶ κατηγορίαν, ἐπειδὴ ἡ βουλὴ ἀναπεισθεῖσα παρ' αὐτοῦ ἔθυσε θεοῖς, χάριν ὁμολογοῦσα ὑπὲρ τοῦ Φιλίππου θανάτου, ἕνεκα τούτου Ἀθηναίοις ὕστερον ἐπιστέλλων Ἀλέξανδρος οὕτως ἔγραψεν· „Ἀλέξανδρος τῷ μὲν δήμῳ χαίρειν, τῇ δὲ βουλῇ οὐδέν."*

Μαργίτην] *Μαργίτην φησὶν ἄνθρωπον γεγονέναι, ὃς ἐτῶν πολλῶν γενόμενος οὐκ ᾔδη, ὅστις αὐτὸν ἔτεκεν, πότερον ὁ πατὴρ ἢ ἡ μήτηρ, τῇ δὲ γαμετῇ οὐκ ἐχρῆτο· δεδιέναι γὰρ ἔλεγε μὴ διαβάλλοι αὐτὸν πρὸς τὴν μητέρα. Μαργίτην οὖν ἀντὶ τοῦ μαινόμενον, μωρόν, ἠλίθιον.* Eust. ad Hom. *Ι* 552: *ἀπὸ τοῦ μαργαίνειν, ὅ ἐστι μωραίνειν.* Hyp. II 6, 25: *καὶ ταῦτα δοκεῖ ἂν ὑμῖν ἢ Αἴας ἐκεῖνος ὁ μαινόμενος ποιῆσαι ἢ Μαργίτης ὁ πάντων ἀβελτερώτατος.* Adludere mihi videtur Demosthenes ad Homeri Margiten, cf. Plat. Alc. II 147c: *Ὅμηρος γάρ ἐστιν ὁ λέγων τὸν Μαργίτην πολλὰ μὲν ἐπίστασθαι, κακῶς δέ φησι πάντα ἠπίστατο.* Nam quemadmodum hoc Homeri quod dicitur carmen Iliadis erat prava imitatio, sic Margites deforme simulacrum Achillis videbatur. Quodsi Demosthenes Alexandrum Margiten appellabat, sic sentiebat: Philippum quidem virum prudentissimum et fortissimum fuisse, at Alexandrum hominem somniantem tamquam pravam illius imaginem esse, ut Achilles admirabilis virtute fuerit, sic Margiten Alexandrum hominem insanum et ridiculum et inmaturum esse.

τὰ σπλάγχνα φυλάττοντα. καὶ ταῦτα λέγειν ἔφη οὐκ εἰκάζων, ἀλλ' ἀκριβῶς εἰδὼς ὅτι αἵματός ἐστιν ἡ ἀρετὴ ὠνία, αὐτὸς οὐκ ἔχων αἷμα καὶ θεωρῶν τὸν Ἀλέξανδρον οὐκ ἐκ τῆς Ἀλεξάνδρου φύσεως ἀλλ' ἐκ τῆς αὐτοῦ ἀναν-
161 δρίας. ἤδη δ' ἐψηφισμένων Θετταλῶν ἐπιστρατεύειν ἐπὶ τὴν ὑμετέραν πόλιν, καὶ τοῦ νεανίσκου τὸ πρῶτον παροξυνθέντος εἰκότως, ἐπειδὴ περὶ Θήβας ἦν τὸ στρατόπεδον, πρεσβευτὴς ὑφ' ὑμῶν χειροτονηθεὶς, ἀποδρὰς ἐκ μέσου τοῦ Κιθαιρῶνος ἧκεν ὑποστρέψας, οὔτ' ἐν εἰρήνῃ οὔτ' ἐν πολέμῳ χρήσιμον ἑαυτὸν παρέχων. καὶ τὸ πάν-

1 ταυτὶ A. 4 αὐτοῦ W, αὑτοῦ e, ἑαυτοῦ x. 5 ἐπεψηφ. gh, ἐπιψηφ. n, ἐπιψηφ. lm. 6 ἡμετέραν Ahg. 7 ἐπεὶ g. 10 ἑαυτὸν] ὡς αὐτὸν l.

τὰ σπλάγχνα φυλάττοντα] Schol.: ἀντὶ τοῦ ἀγαπῶντα ἐὰν ζῇ· παρὰ τὸ ἐν τοῖς σπλάγχνοις εἶναι ὥσπερ τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου. „Sed praestare videtur cum plerisque interpretari: eum exta victimarum inspicere, quod erat timidi et superstitiosi.“ Bremi. Nam αἱ ἐπὶ τῶν σπλάγχνων μορφαὶ καὶ ποιότητες προδηλοῦσιν ἀνθρώποις τὸ μέλλον. Plut. Qui autem timidus et anxius est, is nihil audet, sed ubique incertus fluctuat et sacris inhiat, cf. Verg. IV 63: pecudumque reclusis pectoribus inhians spirantia consulit exta.

αἵματος] Non qui deorum numina religiose veneretur et inploret, ad virtutis laudem et gloriam pervenire, sed qui sanguinem effundere et mortem etiam obire audeat. Haec erat Demosthenis doctrina, quamvis ipse sanguine et robore careret, vigiliis videlicet et curis pallidus, ut Aeschini autem videbatur, libidine et luxuria exsanguis.

§ 161. Θετταλῶν] Nam ubi primum Alexander cum exercitu in Thessaliam pervenerat, omnes civitates erectae erant ad Macedonum inperium denuo amplectendum: quare cum Alexander citato gradu in Graeciam contenderet, Thessali paratissimis animis suum militem cum Macedonibus coniunxerunt. Cf. A. Schaefer III 86. Iustin. XI 3: cupide haec Thessalis audientibus exemplo patris dux universae gentis creatus erat (κοινῷ τῆς Θετταλίας δόγματι Diod.).

νεανίσκου] Erat Alexander eo tempore quo haec accidebant (Ol. 110, 4 = 336 a. Chr.) viginti fere annorum; natus enim est Ol. 106, 1.

περὶ Θήβας] Diod. XVII 4: ὀξείαις δὲ ταῖς ὁδοιπορίαις χρησάμενος ἧκεν εἰς τὴν Βοιωτίαν καὶ πλησίον τῆς Καδμείας καταστρατοπεδεύσας ἐπέστησε τὸν φόβον τῇ πόλει τῶν Θηβαίων. Tanta celeritate et virtute regis perterriti legatos iam Athenienses ad eum miserunt, in his Demosthenem.

ὑποστρέψας] Plut. Dem. 23: θορύβου δὲ μεγάλου τοὺς Ἀθηναίους περιεστῶτος ἀπεστάλη μὲν ὁ Δημοσθένης αἱρεθεὶς μεθ' ἑτέρων πρεσβευτὴς πρὸς Ἀλέξανδρον, δείσας δὲ τὴν ὀργὴν ἐκ τοῦ Κιθαιρῶνος ἀνεχώρησεν ὀπίσω καὶ τὴν πρεσβείαν ἀφῆκεν. Atheniensium quidem paene incredilis mihi videtur inpudentia et stultitia, qui ad Alexandrum, ut pacem et veniam inpetrarent, eum hominem legatum miserint, qui modo stolidissimis conviciis et iram regis moverat et Graecorum pacem conturbaverat.

*των δεινότατον, ὑμεῖς μὲν τοῦτον οὐ προὔδοτε, οὐδ'
εἰάσατε κριθῆναι ἐν τῷ τῶν Ἑλλήνων συνεδρίῳ, οὗτος δ'
ὑμᾶς νυνὶ προδέδωκεν, εἴπερ ἀληθῆ ἐστιν ἃ λέγεται. ὡς* 162
*γάρ φασιν οἱ Πάραλοι καὶ οἱ πρεσβεύσαντες πρὸς Ἀλέξ-
ανδρον, καὶ τὸ πρᾶγμα εἰκότως πιστεύεται, ἔστι τις
Ἀριστίων Πλαταϊκὸς, ὁ τοῦ Ἀριστοβούλου τοῦ φαρμα-
κοπώλου υἱὸς, εἴ τις ἄρα καὶ ὑμῶν γιγνώσκει. οὗτός
ποτε ὁ νεανίσκος ἑτέρων τὴν ὄψιν διαφέρων ᾤκησε πολὺν
χρόνον ἐν τῇ Δημοσθένους οἰκίᾳ· ὅ τι δὲ πράττων, ἀμ-*

1 *μὲν οὖν* m. 3 *νυνὶ* A[h], *νῦν* B. *προὔδωκεν* e. 4 *πάρα-
λοι* B, *παράλιοι* A, cf. Herodian. I 123. 6 *ἀριστείων* k. *ἀρι-
στοφύλου* l, *ἀριστοφίλου* ekh. 8 *ἑταιρῶν* B. *διαφέρων* d,
διαφ. γενόμενος C. 9 *τοῦ δημ.* gh. *πράττων* W, *πάσχων ἢ
πράττων* A, *πράττων ἢ πάσχων* B.

οὐ προὔδοτε] Thebanorum urbe capta Alexander Atheniensibus ita bellum remiserat, ut oratores et duces, quorum consilio totiens rebellassent, sibi dederentur. Cf. A. Schaefer III 127. Demadis et Phocionis legatione ira regis mitigata est.

κριθῆναι ἐν τῷ . . συνεδρίῳ] i. e. in conventu Amphictyonum, ubi Thebanorum etiam causa disceptabatur, cf. Dem. 18, 322: *οὐκ ἐξαιτούμενος, οὐκ εἰς ἀμφικτύονας δίκας ἐπαγόντων, οὐκ ἐπαγγελλομένων, οὐχὶ τοὺς καταράτους τούτους ὥσπερ θηρία μοι προσβαλλόντων, οὐδαμῶς ἐγὼ προδέδωκα τὴν εἰς ὑμᾶς εὔνοιαν.* Cf. etiam Aesch. § 254 et A. Schaefer III 198. Tittmann, Bund der Amphict. 129.

§ 162. *οἱ Πάραλοι*] Phot. Lex. 587 (Pors.): *πάραλος καὶ σαλαμινία· ταύτας τὰς τριήρεις εἶχον διὰ παντὸς πρὸς τὰς ἐπειγούσας ὑπηρεσίας ἐφ' αἷς καὶ ταμίαι τινὲς ἐχειροτονοῦντο· ἐχρῶντο δ' αὐτοῖς, εἰ δέοι στρατηγὸν μεταπέμψασθαι κριθησόμενον ὥσπερ Ἀλκιβιάδην· ἡ δὲ Πάραλος καὶ ἀπό τινος ἥρωος ἐπιχωρίου ἐκλήθη. — ἐκαλοῦντο δὲ οἱ ἐμπλέοντες τῇ παράλῳ Πάραλοι, ὡς καὶ παρ' Αἰσχίνῃ, οἷον τῇ σαλαμινίᾳ Σαλαμίνιοι.* Harp. 145: *οἱ δ' ἐπιβεβηκότες αὐτῆς ἐκαλοῦντο Πάραλοι, οἳ διὰ ταύτην τὴν ὑπηρεσίαν δ' τε ὀβολοὺς ἐλάμβανον καὶ τὸ πλεῖον μέρος τοῦ ἐνιαυτοῦ οἴκοι ἔμενον.* Pollux VIII 116: *καὶ οἱ ἐκ τῆς παράλου καὶ τῆς σαλαμινίας ναῦται ἐκαλοῦντο οἱ μὲν οὐ πάραλοι μόνον ἀλλὰ καὶ παραλῖται, οἱ δὲ σαλαμίνιοι.* Cf. etiam Thuc. VIII 73. 74. Arrian. Exp. Alex. III 6, 2.

Πλαταϊκός] Schol.: *Θηβαίων ἀναγόντων* (?) *Πλαταιέας κατέφυγόν τινες Ἀθήναζε.* Cf. A. Schaefer I 61. Harp. 34: *Ἀριστίων· Ὑπερείδης κατὰ Δημοσθένους· οὗτος Σάμιος μέν ἐστιν ἢ Πλαταιεύς, ὡς Δίυλλός φησιν, ἐκ μειρακυλλίου δ' ἑταῖρος Δημοσθένους, ἐπέμφθη δὲ ὑπ' αὐτοῦ πρὸς Ἡφαιστίωνα ἕνεκα διαλλαγῶν, ὥς φησι Μαρσύας ἐν ε' τῶν περὶ Ἀλέξανδρον.* A. Schaefer III 179.

διαφέρων] Coniunctio ista verborum *διαφέρων γενόμενος* nullis plane exemplis adhuc conmendata est, cf. Xen. Hell. I 2, 2: *διεσπαρμένους ὄντας τῶν Ἀθηναίων τοὺς ψιλοὺς ἐδίωκον*, vel Diod. 17, 32: *οὗτος δ' ὢν ἀνδρείᾳ διαφέρων.* Cf. Breitenb. ad Hell. II 1, 28. Sauppe in Iahn. Annal. 1833 p. 390. Haec exempla omnia diversa sunt. Dicere enim saltem debuerat: *διαφέρων ὤν.*

ὅτι δὲ πράττων] Varia verbo-

φίβολος ἡ αἰτία καὶ τὸ πρᾶγμα οὐδαμῶς εὔσχημον ἐμοὶ λέγειν. οὗτος, ὡς ἐγὼ ἀκούω, ἠγνοημένος ὅστις ποτ' ἐστὶ καὶ πῶς βεβιωκὼς, τὸν Ἀλέξανδρον ὑποτρέχει καὶ πλησιάζει ἐκείνῳ. διὰ τούτου γράμματα πέμψας ὡς Ἀλέξανδρον ἄδειάν τινα εὕρηται καὶ καταλλαγὰς καὶ πολ-
163 λὴν τὴν κολακείαν πεποίηται. ἐκεῖθεν δὲ θεωρήσατε ὡς ὅμοιόν ἐστι τὸ πρᾶγμα τῇ αἰτίᾳ. εἰ γάρ τοι οὕτως ἐφρόνει καὶ πολεμικῶς εἶχεν ὥσπερ καὶ φησὶ πρὸς Ἀλέξανδρον, τρεῖς αὐτῷ καιροὶ κάλλιστοι παραγεγόνασιν, ὧν οὐδενὶ φαίνεται κεχρημένος. εἷς μὲν ὁ πρῶτος, ὅτ' εἰς τὴν ἀρχὴν οὐ πάλαι καθεστηκὼς Ἀλέξανδρος ἀπαρασκεύων αὐτῷ τῶν ἰδίων ὄντων εἰς τὴν Ἀσίαν διέβη, ἤκ-

1 ἔμοιγε lh. 3 καὶ πῶς ποτ' ἐστὶ βεβ. B. 4 πλησιάζων elh. 5 διαλλαγὰς B. 6 τὴν *add.* A^{h}. θεωρήσετε A^{h}. 7 τὸ *om.* n. τοι A, τι B. οὕτως W, τούτων C. ἐφρόνει W, δημοσθένης ἐφρ. A^{h}, ἐφρ. δημ. B. 11 τὴν *om.* lh. οὐ *om.* n. ἀκατασκεύων klh.

rum conlocatio arguit ab Aeschine nihil profectum esse nisi participium πράττων, cuius explicandi causa grammatici adscripserunt: πάσχων. Haec autem, quam illi voluerunt, sententia solo verbo πράττων haudquaquam obscure expressa est. Cf. etiam Frohb. Lys. vol. II 151.

ὑποτρέχει] Plato Legg. 923b: ἐάν τις ὑμᾶς θωπείαις ὑποδραμὼν κτλ. = adulationibus se clam insinuans, ut solent qui hereditates callide venantur. Sic ὑποτρέχειν legitur de rep. 426c: καὶ χαρίζηται ὑποτρέχων. Similiter etiam ὑπέρχεσθαι, ὑποδύεσθαι, ὑποπίπτειν usurpari docuerunt Schoem. Isae. 337 et Baehr Plut. Alc. 205. Stallbaum. Naegelsb. Stil. § 128.

καταλλαγάς] i. e. irae et odii finem (depositionem). Cum autem hoc nomen non tam frequens esset quam διαλλαγαί, grammatici veterem scripturam emendare coeperunt, cf. Thom. Mag. 80: διηλλάγη δοκιμώτερον ἢ κατηλλάγη, καὶ διαλλαγαὶ πληθυντικῶς, οὐ διαλλαγή· τὸ δὲ καταλλαγὴ εἰ καὶ εὕρηται, ἀλλ' οὐ δόκιμον.

§ 163. τῇ αἰτίᾳ] Dem. Androt. 22: πάμπολυ λοιδορία τε καὶ αἰτία κεχωρισμένον ἐστὶν ἐλέγχου· αἰτία μὲν γάρ ἐστιν, ὅταν τις ψιλῷ χρησάμενος λόγῳ μὴ παράσχηται πίστιν ὧν λέγει, ἔλεγχος δέ, ὅταν ὧν ἂν εἴπῃ τις καὶ τἀληθὲς ὁμοῦ δείξῃ. Cic. p. Cael. 6: Sed aliud est male dicere aliud accusare. Accusatio crimen desiderat, rem ut definiat, hominem ut notet, argumento probet, teste confirmet. Maledictio autem nihil habet propositi praeter contumeliam, quae si petulantius iactatur, convicium, si facetius, urbanitas nominatur. Dem. 18, 14: καὶ ὁπηνίκ' ἐφαίνετο ταῦτα πεποιηκώς, ὡμολογεῖτ' ἂν ἡ κατηγορία τοῖς ἔργοις αὐτοῦ. νῦν δὲ . . τοσούτοις ὕστερον χρόνοις αἰτίας καὶ σκώμματα καὶ λοιδορίας συμφορήσας ὑποκρίνεται. Aesch. II 4: τὴν αἰτίαν βαρέως ἤνεγκα, ὅθ' ὕβριν καὶ παροινίαν εἰς γυναῖκα ἐλευθέραν καὶ τὸ γένος Ὀλυνθίαν κατηγόρει μου· ἥσθην δ', ὅτ' αὐτὸν ἐπὶ τῆς αἰτίας ὄντα ταύτης ἐξεβάλλετε.

καιροὶ κάλλιστοι] Infensum scilicet regi animum factis probandi, non verbis. Bremi.

ἀπαρασκεύων] Nescio an altera vox ἀκατασκεύων multo

μαζε δ' ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς καὶ ναυσὶ καὶ χρήμασι καὶ πεζῇ στρατιᾷ, ἄσμενος δ' ἂν ὑμᾶς εἰς τὴν συμμαχίαν προσεδέξατο διὰ τοὺς ἐπιφερομένους αὐτῷ κινδύνους. εἶπάς τινα ἐνταῦθα λόγον, Δημόσθενες, ἢ ἔγραψάς τι ψήφισμα; βούλει σε θῶ φοβηθῆναι καὶ χρήσασθαι τῷ σαυτοῦ τρόπῳ; καίτοι ῥητορικὴν δειλίαν δημόσιος καιρὸς οὐκ ἀναμένει. ἀλλ' ἐπειδὴ πάσῃ τῇ δυνάμει Δαρεῖος 164
κατεβεβήκει, ὁ δ' Ἀλέξανδρος ἦν ἀπειλημμένος [ἐν Κιλικίᾳ] πάντων ἐνδεής, ὡς ἔφησθα σύ, αὐτίκα μάλα δ' ἔμελλεν, ὡς ἦν ὁ παρὰ σοῦ λόγος, συμπατηθήσεσθαι ὑπὸ τῆς Περσικῆς ἵππου, τὴν δὲ σὴν ἀηδίαν ἡ πόλις οὐκ ἐχώρει καὶ τὰς ἐπιστολὰς ἃς ἐξηρτημένος ἐκ τῶν δακτύλων περιῄεις, ἐπιδεικνύων τισὶ τὸ ἐμὸν πρόσωπον ὡς ἐκπεπληγμένου καὶ ἀθυμοῦντος, καὶ χρυσόκερων ἀποκα-

2 δ' ἂν] ἂν δ' agm. ἡμᾶς A. 3 αὐτῷ a. 6 σαυτοῦ e, αὐτοῦ gam, αὐτῷ l, ἑαυτοῦ x. 8 καταβεβήκει gel. ἐν κιλικίᾳ ἀπειλ. a. 9 δὲ μάλα A[h]. 10 ἔμελλεν e, ἤμελλεν x.

aptior videbitur de turbato ordine rerum domesticarum, cum contra ἀπαρασκεύων defectum significet copiarum, quas paratas esse oportet contra conatus externorum. Idem est quod Alexander ipse apud Luc. dial. mort. XII sic exprimit: τεταραγμένην ἀρχὴν κατέσχεν. De re cf. Diod. XVII 2. Bremi. Nec vero Aeschines Attali et Parmenionis traiectionem in animo habet — nam illo tempore Demosthenes nihil praetermiserat quin bellum concitaret — sed ipsius Alexandri in Asiam transitum, Ol. 111, 2 = 334 a. Chr.

οὐκ ἀναμένει] Dem. IV 37: οἱ δὲ τῶν πραγμάτων οὐ μένουσι καιροὶ τὴν ἡμετέραν βραδυτῆτα καὶ εἰρωνείαν. Liv. 31, 48: non exspectare belli tempora moras et dilationes inperatorum. Adiectivum ῥητορικὸς mihi in Demosthenis orationibus nusquam occurrit, apud Aeschinem hoc uno loco, saepius apud Platonem et Isocratem.

§ 164. ἔφησθα] Cf. II 86, ubi ὡς ἔφησθ' ἀρτίως restituendum videtur Frankio Lectt. 449.

συμπατηθήσεσθαι] Hunc in modum gloriantur purpurati regis apud Arrian. II 6, 5: βασιλεὺς ἔγνω μηκέτι Ἀλέξανδρον ἐθέλειν προϊέναι τοῦ πρόσω· ἀλλ' ὀκνεῖν γὰρ πυνθανόμενον ὅτι αὐτὸς προσάγοι· καταπατήσειν τε τῇ ἵππῳ τῶν Μακεδόνων τὴν στρατιὰν ἄλλος ἄλλοθεν αὐτῷ ἐπαίροντες ἐπέλεγον. Cf. A. Schaefer III 163.

ἐξηρτημένος] Cogita de vinculis, quibus Graeci conligare solebant epistulas (Nep. Paus. 4). Haec igitur digitis circumvoluta Demosthenes cum gravitate ostentabat quasi a locupletibus testibus rerum condicionis optime gnaris et certum eventum indicantibus profecta. Bremi. Din. I 36.

περιῄεις] De secunda persona dubitatur, utrum ᾔεισθα an ᾔεις praestet, cf. Lob. Phryn. 236. Ego in eam inclino sententiam (ut dudum Bremius), ut apud oratores, ut ᾔδεις sic ᾔεις retinendum (περιῄεις etiam Dinarch. I 35), non ᾔεισθα substituendum esse putem, qua forma antiquiores Attici usi sunt, cf. Dind. Xen. Cyr. Teubn. p. XII. Franke Lectt. 449.

λῶν καὶ κατεστέφθαι φάσκων εἴ τι πταῖσμα συμβήσεται Ἀλεξάνδρῳ, οὐδ' ἐνταῦθα ἔπραξας οὐδὲν, ἀλλ' εἴς τινα
165 *καιρὸν ἀνεβάλου καλλίω. ὑπερβὰς τοίνυν ἅπαντα ταῦτα ὑπὲρ τῶν νυνὶ καθεστηκότων λέξω. Λακεδαιμόνιοι μὲν καὶ τὸ ξενικὸν ἐπέτυχον μάχῃ καὶ διέφθειραν τοὺς περὶ Κόρραγον στρατιώτας, Ἠλεῖοι δ' αὐτοῖς συμμετεβάλοντο καὶ Ἀχαιοὶ πάντες πλὴν Πελληνέων καὶ Ἀρκαδία πᾶσα πλὴν Μεγάλης πόλεως, αὕτη δὲ ἐπολιορκεῖτο καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐπίδοξος ἦν ἁλῶναι, ὁ δ' Ἀλέξανδρος ἔξω τῆς ἄρκτου καὶ τῆς οἰκουμένης ὀλίγου δεῖν πάσης μεθειστήκει, ὁ δὲ Ἀντίπατρος πολὺν χρόνον συνῆγε στρατόπεδον, τὸ δ' ἐσόμενον ἄδηλον ἦν. ἐνταῦθ' ἡμῖν ἀπόδειξιν ποίησαι τί ποτ' ἦν ἃ ἔπραξας ἢ τί ποτ' ἦν ἃ ἔλεγες· καὶ εἰ βούλει, παραχωρῶ σοι τοῦ βήματος, ἕως ἂν*

3 *ἀνεβάλου* ek, *ἀνεβάλλου* Bl. 5 *μάχης* gm². 6 *συμμετεβάλλοντο* B. 7 *Πελληνέων* h Cob., *πελληναίων* x. *ἀρκάδα πᾶσαν* eh. 8 malim: *ἡ δὲ, αὐτὴ* B. 12 *ἐνταῦθα δ'* gmn. *ἀπόδειξιν om.* elh. 13 *ποίησαι om.* e. *add.* agm: *δημόσθενες*, kln: *ὦ δημ.*, *om.* e. *ἢ* B, *καὶ* A. *ὃ ἔλεγ.* klh. 14 *καὶ εἰ . . ἔλεγες* (146, 2) *om.* a. *σοῦ* el.

χρυσόκερων] Significatur victima inmolationi consecrata, quippe cuius cornubus aurum induceretur et capiti corona inponeretur (*κατεστέφθαι*). Hom. γ 438. Huc pertinet oraculum, quod Pythia dedit consulenti de expeditione in regem Persarum Philippo, servatum a Diod. XVI 91 et Paus. VIII 7, 4:
„*ἔστεπται μὲν ὁ ταῦρος, ἔχει τέλος, ἔστιν ὁ θύσων.*"
Quod Philippus in suum commodum vertit: *τὸ δ' ἀληθὲς οὐχ οὕτως εἶχεν, ἀλλὰ τοὐναντίον ἐσήμαινεν ἐν πανηγύρει καὶ θεῶν θυσίαις τὸν Φίλιππον ὥσπερ τὸν ταῦρον ἐστεμμένον σφαγήσεσθαι.* Bremi. Cf. Ovid. Med. X 271.

§ 165. *Λακεδαιμόνιοι*] Cf. A. Schaefer III 184.

τὸ ξενικόν] Curt. IV 1, 39: Agis, Lacedaemoniorum rex, VIII milibus Graecorum, qui ex Cilicia profugi domos repetierant, contractis bellum Antipatro moliebatur. Diod. XVII 48: *κατὰ τὴν Εὐρώπην Ἆγις μὲν τῶν ἐκ τῆς ἐν Ἰσσῷ μάχης διασωθέντων μισθοφόρων ἀναλαβὼν ὀκτακισχιλίους, νεωτέρων πραγμάτων ἀντείχετο, χαριζόμενος Δαρείῳ.*

Κόρραγον] Schol.: *στρατηγὸς Ἀλεξάνδρου.* Cf. Diod. 17, 100. Ael. v. h. X 22. Prorsus diversum est castellum illud Macedoniae Corrhagum inter Apolloniam et Antipatream situm, quod commemoravit Liv. 31, 27.

ἐπίδοξος ἦν ἁλῶναι] Saepe hoc adiectivum aoristo coniungitur in significatione futuri. Lobeck Phryn. 133. Isocr. 4, 141: *πολὺ πλείων ἐλπίς ἐστιν ἕτερον ἀποστῆναι πρὶν ἐκεῖνον ἐκπολιορκηθῆναι.* Cf. etiam Schneider ad Isocr. 4, 75.

ἔξω τῆς ἄρκτου] Schol.: *ἐν ὑπερβολῇ λέγει, ὃ λέγομεν αὐτοὶ ἐν Ὑπερβορέοις.* In Bactria tum Alexander fuit.

τί — ἃ] Qui hoc modo interrogant, non modo res singulas cognoscere cupiunt, sed etiam earum rerum vim et naturam quaerunt. Cuius usus plurima exempla coacervavit Weber ad Dem. Arist. § 33 p. 192.

εἴπῃς. ἐπειδὴ δὲ σιγᾷς, ὅτι μὲν ἀπορεῖς, συγγνώμην 166 ἔχω σοι, ἃ δὲ τότ' ἔλεγες, ἐγὼ νυνὶ λέξω. οὐ μέμνησθε αὐτοῦ τὰ μιαρὰ καὶ ἀπίθανα ῥήματα, ἃ πῶς ποθ' ὑμεῖς, ὦ σιδηροῖ, ἐκαρτερεῖτε ἀκροώμενοι; ὅτ' ἔφη παρελθὼν „ἀμπελουργοῦσί τινες τὴν πόλιν, ἀνατετμήκασί τινες τὰ κλήματα τοῦ δήμου, ὑποτέτμηται τὰ νεῦρα τῶν πραγμάτων, φορμορραφούμεθα, ἐπὶ τὰ στενὰ τινὲς πρῶτον ὥσ-

1 εἴποις A^{b}m. 2 νυνὶ A^{h}, νῦν B. 4 ὦ σιδηροῖ Cob., ὡς σιδήρειοι k Aristid., ὡς σιδήρεια el, ὡς σιδήρεα h, ὦ σιδήρεοι B, cf. Rhet. Gr. III 12. 26. 91. II 472. ἔφησε elh. 5 Dionys. Dem. dic. vis VI 1126. ἀνατετολμήκασι el. τὰ τοῦ egm, *fort.* τοῦ δήμου *delendum.* 6 ὑποβέβληται Herod. III 91.

§ 166. *μιαρά*] Ut Latini dicunt linguam inpuram = inprobam vel inverecundam.

σιδηροῖ] *Χρύσεα, ἀργύρεα, χάλκεα, κυάνεα, ταῦτα Ἰακὰ διαιρούμενα. Χρὴ οὖν λέγειν χρυσᾶ, ἀργυρᾶ, κυανᾶ τὸν ἀττικίζοντα,* Phryn. 207, ubi cf. Lobeck. Quare Cobetus N. L. 528 emendavit *σιδηροῖ*. Hoc ego recipere dubitarem, cum in Atticis Inscriptionibus formas solutas saepius occurrere viderem, nisi in ipsis codd. veteris scripturae vestigia animadvertissem. Nam *σιδήρειοι* natum videtur ex *σιδηροῖ* (ε superscr.).

ἀμπελουργοῦσι] Huius dictionis nullum in Demosthenis orationibus est vestigium: videlicet auditores Aeschines ad recordationem excitat eorum quae in contione ipsi audiverant. Imago autem a cultura vitium desumpta est. Nam *ἀμπελουργεῖν* officium et opus est vinitoris, cuius praecipua laus est in sollertia putandarum vitium, *ἐν τῷ (ἀνα-)τέμνειν τὰ κλήματα.* Hoc qui inscite agunt, aut incrementa inpediunt vitium aut omnino destruunt. Hoc autem vitium indicatum mihi videtur praepositione verbi *ἀνατέμνειν*, quod non est putare aut succiderc, sed per vim dissecare, ut viscera et vires quodammodo effundantur, cf. Theopomp. ap. Athen. 532a: *ὁ δὲ βασιλεὺς οὗτός ποτε καὶ ζηλοτυπήσας τὴν αὑτοῦ γυναῖκα ταῖς αὑτοῦ χεροὶν ἀνέτεμε τὴν ἄνθρωπον, ἀπὸ τῶν αἰδοίων ἀρξάμενος.*

τὰ νεῦρα τῶν πραγμ.] Sunt *χρήματα καὶ σύμμαχοι*, cf. Pollux II 234: *καὶ τὰ χρήματα νεῦρα τῶν πραγμάτων [Δημοσθένης φησί, ὡς τὸ ἐκνενευρισμένοι καὶ περιῃρημένοι χρήματα καὶ συμμάχους]* Olynth. III 31, ubi cf. Westermann. Fortasse hunc locum respexit Cicero de leg. Dion. Hal. 1126: *ὑποτέτμηται τὰ νεῦρα τοῦ δήμου,* omittit idem illud: *ἀνατετμήκασί τινες τὰ κλήματα τοῦ δήμου.*

φορμορραφούμεθα] Schol.: *ἀντὶ τοῦ συρράπτουσί τινες καθ' ἡμῶν πράγματα, ἀπὸ τῆς φορμοῦ. φορμὸς γὰρ λέγεται τὸ ψιαθῶδες πλέγμα, ὡς καὶ ὁ Θουκυδίδης* (IV 48) *φορμηδὸν λέγει.* Quod scholion nescio an sic emendandum videatur: *συρράπτουσί τινες καὶ ἡμῶν τὰ στόματα,* cf. Plat. Euthyd. 303e: *ἀτεχνῶς μὲν τῷ ὄντι ξυρράπτετε τὰ στόματα τῶν ἀνθρώπων, ὥσπερ καὶ φατέ,* ubi Heindorf et Stallbaum conparaverunt Senec. Ep. 47: quorum os non consuebatur. Nec multum discrepat illud dictum quod II 21 eidem Demostheni obiectatur: *ὥστε ἀπορράψειν τὸ Φιλίππου στόμα ὁλοσχοίνῳ ἀβρόχῳ.*

ἐπὶ τὰ στενὰ . . διείρουσι] De hoc loco obscuro et inplicato omnium accuratissime H. Sauppe Ep. Crit. 56 sic disseruit: Dio-

167 *περ τὰς βελόνας διείρουσι.“ ταῦτα δὲ τί ἐστιν, ὦ κίναδος; ῥήματα ἢ θαύματα; καὶ πάλιν ὅτε κύκλῳ περιδινῶν σαυτὸν ἐπὶ τοῦ βήματος ἔλεγες ὡς ἀντιπράττων Ἀλεξάνδρῳ „ὁμολογῶ τὰ Λακωνικὰ συστῆσαι, ὁμολογῶ Θετταλοὺς καὶ Περραιβοὺς ἀφιστάναι.“ σὺ γὰρ ἂν κώμην ἀποστήσειας, σὺ γὰρ ἂν προσέλθοις μὴ ὅτι πρὸς πόλιν, ἀλλὰ πρὸς οἰκίαν ὅπου κίνδυνος πρόσεστιν; ἀλλ᾽ εἰ μέν*

1 *τοὺς βελῶνας* elh. *διετίρασι* l, *διετόρασι* h, cf. adn. *τί* A[h] Dion. Hal., *τίνος* B. *κίναιδος* agm. 2 *καὶ* *om.* elh. 3 *σαυτὸν* e, *σεαυτ.* x. 4 *συστήσασθαι* k. 5 *περαιβοὺς* klh. *σὺ γὰρ*] *σὺ θετταλοὺς ἀφιστάναι οὐ γὰρ* ekh, *σὺ θετταλοὺς ἀφιστάναι σὺ γὰρ* l. 6 *ἀποστήσειας* klh, *ἀποστήσαις* x. *ἂν* *om.* l. 7 *ὅτου* e.

nysius VI 1126, qui hunc locum repetiit, non habet *πρῶτον*, quod frustra explicare et defendere studuerunt C. Scheibe Observ. Oratt. Gr. 12 et F. Franke in Zimmermanni Diurnis 1837, 256. Additum est ab eo, qui verbis *ἐπὶ τὰ στενὰ* ad priora (*φορμορραφ.*) relatis *τινὲς* primo loco positum esse miraretur. Sensus vero verborum *ἐπὶ τὰ στενά τινες ὥσπερ τὰς βελόνας διείρουσιν*, quae coniungenda esse Dionysius testatur, hic est, ut angustiae belli conparentur cum acubus, per quas vel in quas inserantur Athenienses, ut fila inseruntur in acus (an Verlegenheiten wie an Nadeln fädeln sie euch). Ante *βελόνας* enim ex consuetudine sermonis graeci satis nota repetendum est cogitando *ἐπί*. Ne *διείρουσιν* hoc sensu dictum offendat, etymologia facit. Iam antiquitus ita explicatum esse ostendere videtur glossa Suidae et Phavorini: *διείρουσιν· ἐπιβάλλουσιν*; cf. Xen. Cyr. VIII 3, 10: *οἱ ἱππεῖς δὲ πάντες παρῆσαν καταβεβηκότες ἀπὸ τῶν ἵππων καὶ διειρκότες τὰς χεῖρας διὰ τῶν κανδύων, ὥσπερ καὶ νῦν ἔτι διείρουσιν, ὅταν ὁρᾷ βασιλεύς*. In ista enarratione haec me offendunt: primum non video cur ad *τὰς βελόνας* praepositio *ἐπὶ* cogitando repetenda videatur, quoniam praeter hoc unum nomen in tota sententia nihil est quod obiecti vice fungatur. Nam illud addubito facile *ὑμᾶς* animo suppleri posse. Deinde praepositio *ἐπὶ* parum consociari posse videtur cum *διείρουσι*, cuius loco exspectes potius *διὰ* ut in Xenophontis loco quem conmemoravi. Denique *βελόναι* acus sunt, non foramina, per quae aliquid adigi aut inseri possit.

§ 167. *ῥήματα ἢ θαύματα*] Plin. ep. IX 26, 6: acri intentione diiudicandum est, inmodicum sit an grande, altum an enorme, — opus est examine et libra, incredibilia sint haec et inania an magnifica et caelestia. Cic. Or. § 26: In hoc ipso (i. e. in Demosthene) diligenter examinante verborum omnium pondera reprehendit Aeschines quaedam et exagitat inludensque dira odiosa intolerabilia esse dicit. Quin etiam quaerit ab ipso, cum quidem eum beluam appellet, utrum illa verba an portenta sint: ut Aeschini ne Demosthenes quidem videatur Attice dicere. Magis etiam eloquentiae frenos laxavit Hegesippus.

κύκλῳ περιδινῶν σαυτόν] Schol.: *τὰ ὑπὸ τῶν θαυματοποιῶν γενόμενα ἐπὶ θαυμασμῷ τῶν ὁρώντων· θαυματοποιοὶ δ᾽ οἱ ταῦτα εἰσάγοντες εἰς τὰ θέατρα, πετομένους τινὰς ἢ τι ἄλλο παράβολον*. Cf. Guhl et Koner, Leben der Griechen I 296.

μὴ ὅτι — ἀλλά] = non modo — sed, non dicam — sed.

που χρήματα ἀναλίσκεται, προσκαθιζήσει, πρᾶξιν δὲ ἀνδρὸς οὐ πράξεις· ἐὰν δ' αὐτόματόν τι συμβῇ, προσποιήσει καὶ σαυτὸν ἐπὶ τὸ γεγενημένον ἐπιγράψεις· ἂν δ' ἔλθῃ φόβος τις, ἀποδράσει· ἂν δὲ θαρρήσωμεν, δωρεὰς αἰτήσεις καὶ χρυσοῦς στεφάνους.

Ναὶ ἀλλὰ δημοτικός ἐστιν. ἂν μὲν τοίνυν εἰς τὴν 168

1 *προσκαθιζήσει* Lobeck, *προσκαθίζεις εἰς* k, *προσκαθίζειν εἰς* elh, *προσκαθισθήσῃ* B. 3 *σαυτὸν ἔτι* a. *ἂν δὲ* e, *ἐὰν δὲ* x. 5 *χρυσοῦς στεφάνους* W, *χρυσοῦς στεφάνους* (*-οῖς -οις* k) *ἀξιώσεις στεφανοῦσθαι* A^h, *χρυσοῖς στεφάνοις στεφανοῦσθαι* B. 6 *ἂν* e, *ἐὰν* x. *εἰς* eh, *πρὸς* x.

προσκαθιζήσει] Similitudo translata est a palaestra et athletarum certamine, cum duobus decertantibus assidebat tertius, *ἔφεδρος*, qui, certamine illorum finito, cum victore congrederetur, cuius vires priore certamine essent defatigatae. Possis igitur vertere insidiari. Bremi.

προσποιήσει] veluti Byzantium e faucibus manibusque Philippi Phocionis opera et consilio ereptum, cf. ad § 256.

χρυσοῦς στεφάνους] Hunc accusativum fuerunt qui explicarent, cum adscriberent hoc quod idem valere videretur: *ἀξιώσεις στεφανοῦσθαι*. Quae verba cum in ordinem ac tenorem sententiae irrepsissent, alii grammatici, ut orationem struerent, ex accusativo finxerunt dativum verbumque *ἀξιώσεις* tamquam supervacaneum omiserunt.

168—229: *Confutatio, qua quae reus defendere posse videatur antea diluantur.* Cf. ad § 230.

§ 168—176: De Demosthenis genere, de natura ingenioque, denique de ratione vivendi ut verba facere possit, quaerere instituit, qualis natura esse debeat is qui popularem se haberi velit (*παρέκβασις ἐξ ἀνθυποφορᾶς*). Quo artificio Aeschines illud consequitur, ut quam orationem § 51—53 instituerat mox reliquerat, eam denuo repetere et amplificare possit. Multo vehementius in Aeschinem Demosthenes invehitur 18, 161—179.

§ 168. *δημοτικός*] Quoniam Demosthenis amici popularem eum maximeque reipublicae deditum esse saepenumero iactaverant, Aeschines quid qualisque esset popularis exponendum putavit. Similiter hominis popularis naturam et rationem descripsit Isocr. 18, 62. Dem. 18, 122: *ἔπειτα τοιαῦτα ποιῶν λέγεις ἃ δεῖ προσεῖναι τῷ δημοτικῷ κτλ.* Definitionem oratores in suum quisque conmodum circumscripserunt, cf. Isocr. l. l. Praeterea cf. Cic. Sest. § 96 sqq. de leg. agr. II 7: facere non possum, ut non et in hoc magistratu et in omni vita sim popularis. Sed mihi ad huiusce verbi vim et interpretationem vehementer opus est vestra sapientia. Versatur enim magnus error propter insidiosas nonnullorum simulationes, qui cum populi non solum conmoda verum etiam salutem oppugnant et inpediunt, oratione assequi volunt, ut populares esse videantur. Cf. Frohberg. Lys. 30, 9. Lepide haec studia oratorum inrisit Eubulus comicus ap. Athen. 239a: *ὁ πρῶτος εὑρὼν τἀλλότρια δειπνεῖν ἀνὴρ δημοτικὸς ἦν τις τοὺς τρόπους.* Vox *δημοκρατικός* apud Lys. 25, 8 maxime dubia videtur.

πρὸς — εἰς] Cum *ἀποβλέπειν εἴς τι* (Dem. 2, 29. 18, 210. 19, 29. 21, 2) et *πρός τι* (Dem. 54, 38) nullo ad sententiam discrimine dicatur, variata est oratio, ut apud Aesch. 3, 168. Franke ad Dem. 3, 1, cf. 6, 35. 9, 52. Eiusmodi varietates dicendi re-

εὐφημίαν τῶν λόγων ἀποβλέπητε, ἐξαπατηθήσεσθε ὥσπερ
καὶ πρότερον, ἂν δὲ καὶ εἰς τὴν φύσιν καὶ εἰς τὴν ἀλή-
θειαν, οὐκ ἐξαπατηθήσεσθε. ἐκείνως δὲ ἀπολάβετε παρ'
αὐτοῦ λόγον. ἐγὼ μὲν μεθ' ὑμῶν λογιοῦμαι, ἃ δεῖ ὑπάρ-
ξαι [ἐν τῇ φύσει] τῷ δημοτικῷ ἀνδρὶ καὶ σώφρονι, καὶ
πάλιν ἀντιθήσω, ποῖόν τινα εἰκός ἐστιν εἶναι τὸν ὀλιγαρ-
χικὸν ἄνθρωπον καὶ φαῦλον· ὑμεῖς δ' ἀντιθέντες ἑκά-
τερα τούτων θεωρήσατ' αὐτόν, μὴ ὁποτέρου τοῦ λόγου
169 ἀλλ' ὁποτέρου τοῦ βίου ἐστίν. οἶμαι τοίνυν ἅπαντας ἂν
ὁμολογῆσαι τάδε δεῖν ὑπάρξαι τῷ δημοτικῷ, πρῶτον μὲν

1 τῶν λόγων W, αὐτοῦ τ. λ. A, τ. λ. αὐτοῦ B. ὥσπερ . . ἐξαπατηθήσεσθε (3) *om.* l. 2 ἐὰν C. εἰς *add.* ek. 3 ἀπολάβητε el. 4 λόγον A^h, τὸν λόγον B. 6 ποῖόν τι e. 9 προτέρου n. 10 ὁμολογῆσαι W, ὑμᾶς ὁμολογῆσαι A^h, ὁμολογήσειν ὑμᾶς B.

centiores grammatici corrigendo persaepe sustulerunt. Cf. Aesch. I, 178.

τὴν εὐφημίαν] Cic. Brut. 58: est igitur sic apud Ennium in nono ut opinor annali: additur orator Corneliu' suavilo quenti ore Cethegus Marcu' Tuditano conlega Marci filius . . . et oratorem appellat et suaviloquentiam tribuit — est ea laus eloquentiae certe maxima. Absolute autem εὐφημίαν pro eloquentia vel facundia dici, patet ex Dem. ep. 2, 19: ἐγὼ πᾶσαν εὐφημίαν, ὥσπερ ἐμοὶ προσῆκε, παρειχόμην. Quae dictio cum rarior esset, grammatici nescio an genetivum τῶν λόγων addiderint, cum praesertim Aeschines ipse dixisset I 169: Φίλιππον δὲ νῦν μὲν διὰ τὴν τῶν λόγων εὐφημίαν ἐπαινῶ, ubi εὐφημία τῶν λόγων = ἐπαγγέλματα, quae opposita sunt τοῖς πρὸς Ἀθηναίους ἔργοις.

εἰς τὴν ἀλήθειαν] = in rem et veritatem ipsam, cuius vis cum diversa sit a natura Demosthenis, ideo praepositio εἰς repetitur.

ἀπολάβετε λόγον] = rationem exigere ab aliquo, cui rei respondet λόγον ἀποδιδόναι. Inde patet cur articulum (τὸν) in altero librorum genere servatum ab interpolatoribus potius quam ab Aeschine profectum esse putem. Cf. 27: ὑπεύθυνα σώματα, παρ' ὧν ἔμελλε τῶν ἀνηλωμένων λόγον ἀπολήψεσθαι.

ἐν τῇ φύσει] Hoc ut supervacaneum mihi suspectum est. Accedit quod virtutes in homine esse debent, non in hominis natura, nedum homini sint in natura. Cf. § 169.

καὶ φαῦλον] Ut δημοτικῷ ἀνδρί explicativum σώφρονι addidit, ita τὸν ὀλιγαρχικὸν explicat per φαῦλον, qui idem est cum κακῷ, δολίῳ. Ut enim οἱ ὀλιγαρχικοὶ ex natura rei proni sunt ad superbiam et inportunitatem, sic Atheniensibus democratiae studiosissimis ὀλιγαρχικός et φαῦλος idem erat. Bremi. Nimirum vocabulum ὀλιγαρχικὸς contumeliae et opprobrii aliquid habet, cf. Andoc. 4, 16: ἄλλους ὀλιγαρχικοὺς καὶ μισοδήμους ἀποκαλεῖ. Isocr. 15, 318: ὀλιγαρχίαν ὀνειδίζοντες καὶ λακωνισμόν. Plat. rep. 365b: αἰτίαν δὴ ἔσχον ὑπὸ τῶν ἑτέρων, κἂν μὴ ἐπιθυμῶσι νεωτερίζειν, ὡς ἐπιβουλεύουσι τῷ δήμῳ καὶ εἰσιν ὀλιγαρχικοί. Cf. Frohb. ad Lys. 25, 11.

ἐλεύθερον εἶναι καὶ πρὸς πατρὸς καὶ πρὸς μητρός, ἵνα
μὴ διὰ τὴν περὶ τὸ γένος ἀτυχίαν δυσμενὴς ᾖ τοῖς νό-
μοις οἳ σῴζουσι τὴν δημοκρατίαν, δεύτερον δ' ἀπὸ τῶν
προγόνων εὐεργεσίαν τινὰ αὐτῷ πρὸς τὸν δῆμον ὑπάρ-
χειν, ἢ τό γ' ἀναγκαιότατον μηδεμίαν ἔχθραν, ἵνα μὴ
βοηθῶν τοῖς τῶν προγόνων ἀτυχήμασι κακῶς ἐπιχειρῇ
ποιεῖν τὴν πόλιν. τρίτον σώφρονα καὶ μέτριον χρὴ πε- 170
φυκέναι αὐτὸν πρὸς τὴν καθ' ἡμέραν δίαιταν, ὅπως μὴ
διὰ τὴν ἀσέλγειαν τῆς δαπάνης δωροδοκῇ κατὰ τοῦ δή-
μου, τέταρτον εὐγνώμονα καὶ δυνατὸν εἰπεῖν· καλὸν γὰρ
τὴν μὲν διάνοιαν προαιρεῖσθαι τὰ βέλτιστα, τὴν δὲ παι-

1 ἐλεύθερον εἶναι W, αὐτὸν ἐλ. εἶναι A^h, ἐλ. αὐτὸν εἶναι B. alterum πρὸς *om.* B. ἵνα τῇ . . . ἀτυχίᾳ A^h. 2 περὶ] πρὸς B. 6 ἐπιχειρεῖν l. 10 τέταρτον δὲ gmn. καὶ εὐγν. Dobr.

§ 169. *ἐλεύθερον εἶναι*] Cf. 2, 146—148.

εὐεργεσίαν — ἔχθραν] Hunc locum diligentissime veteres oratores pertractaverunt, cf. Andoc. 2, 26: *ὥστ' ἔμοιγε καὶ διὰ τὰ τῶν προγόνων ἔργα εἰκότως ὑπάρχει δημοτικῷ εἶναι.* Et rursus Lys. adv. Alc. 39: *τούτων ἁπάντων χρὴ τὸν τούτου πατέρα αἴτιον ἡγεῖσθαι καὶ ἐνθυμηθῆναι ὅτι Ἀλκιβιάδην μὲν τὸν πρόπαππον αὐτοῦ καὶ τὸν του πατρὸς πάππον τὸν πρὸς μητρὸς Μεγακλέα οἱ ὑμέτεροι πρόγονοι δὶς ἀμφοτέρους ἐξωστράκισαν, τοῦ δὲ πατρὸς αὐτοῦ οἱ πρεσβύτεροι ὑμῶν θάνατον κατέγνωσαν· ὥστε νῦν χρὴ ἡγησαμένους πατρικὸν ἐχθρὸν τοῦτον εἶναι τῇ πόλει καταψηφίσασθαι κτλ.*

§ 170. *σώφρονα καὶ μέτριον*] Hinc illae defensiones velut 2, 146: *τοῦ μὲν οὖν ἐμοῦ βίου καὶ τῆς καθ' ἡμέραν διαίτης ὑμᾶς δοκιμαστὰς ἱκανοὺς εἶναι νομίζω* = Dem. 18, 10: *περὶ μὲν δὴ τῶν ἰδίων ὅσα λοιδορούμενος βεβλασφήμηκε περὶ ἐμοῦ, θεάσασθ' ὡς ἁπλᾶ καὶ δίκαια λέγω. εἰ μὲν ἴστε με τοιοῦτον οἷον οὗτος ᾐτιᾶτο, οὐ γὰρ ἄλλοθί που βεβίωκα ἢ παρ' ὑμῖν, μηδὲ φωνὴν ἀνάσχησθε κτλ.*

ἀσέλγειαν τῆς δαπάνης] = propter inmodicos sumptus, qui ex petulanti pecuniae effusione nascuntur, cf. 1, 95: *ἕως μὲν γὰρ ἀντήρκει ἡ τῆς ἐπικλήρου οὐσία, ἣν Ἡγήσανδρος ἔγημε, ἦσαν ἐπὶ πολλῆς ἀσελγείας καὶ ἀφθονίας.* Suid. 784: *ἀσέλγεια· ἀντὶ τοῦ πολυτέλεια οὕτως Αἰσχίνης* = Bekk. Anecd. I 451.

τὴν διάνοιαν] Nep. Them. 1: celeriter quae opus erant reperiebat, facile eadem oratione explicabat. Thuc. II 60 (Pericles): *οὐδενὸς οἴομαι ἥσσων εἶναι γνῶναί τε τὰ δέοντα καὶ ἑρμηνεῦσαι ταῦτα, φιλόπολίς τε καὶ χρημάτων κρείσσων.* Nam inventio rerum mentis est et ingenii, explicatio autem dicendi facultatis, i. e. humanitatis et facundiae. Excogitatio autem rerum consiliorumque versatur in acumine et celeritate mentis (*διάνοια*). Hunc autem vigorem mentis atque ingenii robur coniunctum esse vult Aeschines cum morum probitate et innocentia (*εὐγνωμοσύνη*). Pericles etiam apud Thucyd. l. l. *ὅ τε γὰρ γνοὺς καὶ μὴ σαφῶς διδάξας ἐν ἴσῳ καὶ εἰ μὴ ἐνεθυμήθη· ὅ τ' ἔχων ἀμφότερα, τῇ δὲ πόλει δύσνους, οὐκ ἂν ὁμοίως τι οἰκείως φράζοι· προσόντος δὲ καὶ τοῦδε, χρήμασι δὲ νικωμένου, τὰ ξύμπαντα τούτου ἑνὸς ἂν πωλοῖτο.*

θείαν τὴν τοῦ ῥήτορος καὶ τὸν λόγον πείθειν τοὺς ἀκούοντας· εἰ δὲ μή, τήν γ' εὐγνωμοσύνην ἀεὶ προτακτέον τοῦ λόγου. πέμπτον ἀνδρεῖον εἶναι τὴν ψυχήν, ἵνα μὴ παρὰ τὰ δεινὰ ἐγκαταλείπῃ τὸν δῆμον. τὸν δ' ὀλιγαρχικὸν πάντα [δεῖ] τἀναντία τούτων ἔχειν· τί γὰρ δεῖ πάλιν διεξιέναι; σκέψασθε δὴ τί τούτων ὑπάρχει Δημοσθένει· ὁ δὲ λογισμὸς ἔστω ἐπὶ πᾶσι δικαίοις.

171 Τούτῳ πατὴρ μὲν ἦν Δημοσθένης ὁ Παιανιεύς, ἀνὴρ ἐλεύθερος· οὐ γὰρ δεῖ ψεύδεσθαι· τὰ δ' ἀπὸ τῆς μητρὸς καὶ τοῦ πάππου τοῦ πρὸς μητρὸς πῶς ἔχει αὐτῷ; Γύλων ἦν ἐκ Κεραμέων· οὗτος προδοὺς τοῖς πολεμίοις Νύμφαιον τὸ ἐν Πόντῳ, τότε τῆς πόλεως ἐχούσης τὸ χω-

2 γ'] δὲ a, *om.* A[h]. 3 εἶναι B, καὶ αὐτὸν εἶναι A. 4 καὶ τοὺς κινδύνους A[h], καὶ τ. πολέμους B, *del.* W. ἐγκαταλίπῃ A. τὸν δῆμον] τὴν τάξιν a. 5 πάντα δὴ g. 6 ἐξιέναι l. 10 αὐτῶν l. post αὐτῷ *add.* B: ἐγὼ φράσω, *om.* A[h]. 11 κεραμέων ἀπόδημος g. 12 νυμφαῖον A, cf. Herodian. I 369: Νύμφαιον πόλις Ταυρικὴ μεταξὺ Παντικαπαίου μητροπόλεως καὶ Θεοδοσίας, τὸ δὲ νυμφαῖον κτητικόν. ἐν ela Harp., ἐν τῷ kgmn.

ἀνδρεῖον] Evang. Ioh. 10, 12

ἐπὶ πᾶσι δικαίοις] Dem. 20, 97: ἵνα τοίνυν εἰδῆτε, ὅτι ὡς ἀληθῶς ἐπὶ πᾶσι δικαίοις ποιούμεθα τοὺς λόγους πάντας, οὓς λέγομεν πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐδὲν ἔσθ' ὅ τι τοῦ παρακρούσασθαι καὶ φενακίσαι λέγεται παρ' ἡμῶν ἕνεκα κτλ., ubi haec F. A. Wolf: Verte: convenienter summae aequitati, proprie, condicionibus aequissimis. Eodem modo Aesch. in Ctes. 170, ubi vana est coniectura Toupii a Tayloro probata ἐπὶ πᾶσι δίκαιος. Addit Dobraeus Aesch. I 178: τοὺς μὲν νόμους τίθεσθε ἐπὶ πᾶσι τοῖς δικαίοις, οὔτε κέρδους ἕνεκ' ἀδίκου οὔτε χάριτος οὔτ' ἔχθρας, ἀλλὰ πρὸς αὐτὸ μόνον τὸ δίκαιον καὶ τὸ συμφέρον ἀποβλέποντες. Dem. 8, 9 = 10, 20.

§ 171. οὐ γὰρ δεῖ ψευδ.] Anonym. I 439 (Speng.): ποιεῖ δὲ πιθανότητα καὶ περὶ αὐτοῦ μὲν κακόν τι εἰπεῖν μικρόν, περὶ δὲ τοῦ ἀντιδίκου ἀγαθὸν ὁμολογούμενον, ὡς Αἰσχίνης· τούτου πατὴρ μὲν ἦν ἐλεύθερος ἀνὴρ Δημοσθένης, οὐ γὰρ δεῖ ψεύδεσθαι. Theop. apud Plut. Dem. 4: Δημ. ὁ πατὴρ Δημοσθένους ἦν τῶν καλῶν κἀγαθῶν ἀνδρῶν. A. Schaefer I 235.

τὰ δ' ἀπὸ τῆς μητρὸς] Plut. Dem. 4: ἃ δ' Αἰσχίνης ὁ ῥήτωρ εἴρηκε περὶ τῆς μητρός, ὡς ἐκ Γύλωνός τινος ἐπ' αἰτίᾳ προδοσίας φυγόντος ἐξ ἄστεος γεγόνοι καὶ βαρβάρου γυναικός, οὐκ ἔχομεν εἰπεῖν εἴτ' ἀληθῶς εἴρηκεν εἴτε βλασφημῶν καὶ καταψευδόμενος. Nec vero omnia Aeschinem finxisse, apparet ex eis quae docte conmentatus est A. Schaefer I 236—241. Cf. tamen Frohberger ad Lys. 13, 18; 30, 2.

Νύμφαιον] Strabo 309: ἔστι δὲ τὸ μεταξὺ τῆς Θεοδοσίας καὶ τὸ Παντικαπαίου στάδιοι περὶ πεντακόσιοι καὶ τριάκοντα, χώρα πᾶσα σιτοφόρος, κώμας ἔχουσα καὶ πόλιν εὐλίμενον τὸ Νυμφαῖον καλούμενον. Harp. 133: Κρατερὸς δὲ ἐν θ' τῶν Ψηφισμάτων φησὶν ὅτι Ἀθηναίοις τὸ Νυμφαῖον ἐτέλει τάλαντον. Fuerat igitur in iure ac dicione Atheniensium. Schol.: τόπος τῆς πόλεως ἐπὶ Πόντῳ· τοῦτον Ἀθη-

ρίον τοῦτο, φυγὰς ἀπ' εἰσαγγελίας ἐκ τῆς πόλεως ἐγένετο, 172 τὴν κρίσιν οὐχ ὑπομείνας, καὶ ἀφικνεῖται εἰς Βόσπορον, κἀκεῖ λαμβάνει δωρεὰν παρὰ τῶν τυράννων τοὺς ὠνομασμένους Κήπους, καὶ γαμεῖ γυναῖκα πλουσίαν μὲν νὴ Δία καὶ χρυσίον ἐπιφερομένην πολὺ, Σκύθιν δὲ τὸ γέ-

1 ἀπ' εἰσαγγελίας A, *om.* B. *post* ἐγένετο C *add.*: θανάτου (θανάτω e) καταγνωσθέντος αὐτοῦ. 2 οὐχ ὑπομ. τὴν κρίσιν, *fort. hoc potius membrum delendum.* 5 σκῦθιν k, σκῆθιν l, cf. Schol. Herodian. II 852.

ναίων ἐχόντων Γύλων Ἀθηναῖος προέδωκε τοῖς Βοσπόρου τυράννοις. Quid intersit inter *ἐν Πόντῳ* et *ἐν τῷ Πόντῳ* cf. Frohb. Lys. 16, 4.

ἀπ' εἰσαγγελίας] ut 79. 52 (?). Tantumdem valet ac si dixisset *εἰσαγγελθείς*, i. e. simul atque *εἰσαγγελία*, quae propria erat criminis *προδοσίας*, in eum instituta erat. Sed quod in codd. subicitur *θανάτου καταγνωσθέντος αὐτοῦ*, praeposterum est propter sequentia, quasi iudicium non exspectasset postquam mortis damnatus esset. Hinc suspicor illa verba omittenda esse, cum praesertim § 172 tamquam nulla ante eius rei facta mentione dicatur: *θάνατον γὰρ αὐτοῦ τῶν προγόνων κατέγνωτε.* Bake Hyp. IV 328. Rem ipsam confirmare videtur Dem. Aphob. II 1: *πολλὰ καὶ μεγάλ' ἐψευσμένου πρὸς ὑμᾶς Ἀφόβου τοῦτ' αὐτὸν ἐλέγξαι πειράσομαι πρῶτον, ἐφ' ᾧ μάλιστ' ἠγανάκτησα τῶν ῥηθέντων. εἶπε γὰρ ὡς ὁ πάππος ὤφειλε τῷ δημοσίῳ, καὶ διὰ ταῦθ' ὁ πατὴρ οὐκ ἐβούλετο μισθωθῆναι τὸν οἶκον, ἵνα μὴ κινδυνεύσῃ . . ὡς δ' ὀφείλων ἐτελεύτησεν ἐκεῖνος, οὐδεμίαν παρέσχετο μαρτυρίαν . . . εὑρήσετε γὰρ οὐχ ὡς ὀφείλει μεμαρτυρημένην, ἀλλ' ὡς ὤφλεν.* Cf. Schoem. ad Isae. p. 360.

Κήπους] Strabo 495: *εἰσπλεύσαντι δ' εἰς τὴν Κοροκονδαμῖτιν ἥ τε Φαναγόρειά ἐστι πόλις ἀξιόλογος καὶ Κῆποι καὶ Ἑρμώνασσα καὶ τὸ Ἀπάτουρον· ὧν ἡ Φαναγόρεια καὶ οἱ Κῆποι κατὰ τὴν λεχθεῖσαν νῆσον ἵδρυνται, εἰσπλέοντι ἐν ἀριστερᾷ.* Cf. Diod. 20, 24. Plin. n. h. VI 6. Gylona autem in Satyri Spartocidarum principum clarissimi gratiam tum venisse coniectura assecutus est A. Schaefer I 238.

§ 172. *ἐπιφερομένην*] De dote, atque ut de eo qui propinquam in matrimonium dat dicitur *ἐπιδοῦναι* (Dem. 41, 26. 45, 54) sic de nupta usurpatur *ἐπιφέρεσθαι*, cf. Lys. 19, 14: *τὴν ἐμὴν μητέρα ἔλαβεν οὐδὲν ἐπιφερομένην*, Liv. 42, 34: pater mihi uxorem fratris sui filiam dedit, quae secum nihil attulit praeter libertatem pudicitiamque.

Σκύθιν] Plura exempla contulit A. Schaefer I 241, quibus demonstratur, Athenis filios ex peregrina matre natos, si maternum genus clarum esset, pleno iure civitatis usos esse, cf. Clisthenem, Themistoclem, Cimonem, Menestheum Iphicratis filium. Quaeritur autem utrumne Demosthenes Cleobulen — hoc enim nomine utitur — in matrimonium duxerit ante Eucliden archonta an post Eucliden, cf. A. Schaefer I 123. Carystius ap. Athen. 577 b: *Ἀριστοφῶν δ' ὁ ῥήτωρ ὁ τὸν νόμον εἰσενεγκὼν ἐπ' Εὐκλείδου ἄρχοντος, ὃς ἂν μὴ ἐξ ἀστῆς γένηται νόθον εἶναι.* Schol. Aesch. I 39: *Εὔμηλός φησιν ἐν τῷ τρίτῳ περὶ τῆς ἀρχαίας κωμῳδίας, Νικομένη τινὰ ψήφισμα θέσθαι μηδένα τῶν μετ' Εὐκλείδην ἄρχοντα μετέχειν τῆς πόλεως, ἂν μὴ ἄμφω τοὺς γονέας ἀστοὺς ἐπιδείξηται, τοὺς δὲ πρὸ Εὐκλείδου ἀνεξετάστως ἀφεῖσθαι.*

νος, ἐξ ἧς γίγνονται θυγατέρες δύο, ἃς ἐκεῖνος δεῦρο μετὰ πολλῶν χρημάτων ἀποστείλας συνῴκισε τὴν μὲν ἑτέραν ὁτῳδήποτε, ἵνα μὴ πολλοῖς ἀπεχθάνωμαι· τὴν δ' ἑτέραν ἔγημε παριδὼν τοὺς τῆς πόλεως νόμους Δημοσθένης ὁ Παιανιεύς, ἐξ ἧς ὑμῖν οὑτοσὶ ὁ περίεργος καὶ συκοφάντης γεγένηται. οὐκοῦν ἀπὸ μὲν τοῦ πάππου πολέμιος ἂν εἴη τῷ δήμῳ, θάνατον γὰρ αὐτοῦ κατέγνωτε, τὰ δ' ἀπὸ τῆς μητρὸς Σκύθης, βάρβαρος ἑλληνίζων τῇ φωνῇ·
173 ὅθεν καὶ τὴν πονηρίαν οὐκ ἐπιχώριός ἐστι. περὶ δὲ τὴν καθ' ἡμέραν δίαιταν τίς ἐστιν; ἐκ τριηράρχου λογογράφος ἀνεφάνη, καταγελάστως τὰ πατρῷα προέμενος· ἄπι-

1 γίγνονται W, αὐτῷ γίνονται A^h, γίν. αὐτῷ B. 2 στείλας B. συνῴκισε δὲ a. 5 οὑτοσὶ *add.* W. 6 γεγένηται W, δημοσθένης γεγ. A^h a, γεγ. δημ. gmn. πάππου] *add.* B: τοῦ πρὸς μητρὸς, *om.* A^h. 7 θανάτου e. αὐτοῦ Ham., αὐτοῦ τῶν προγόνων C. 9 καὶ *om.* e. 11 τὰ πατρῷα καταγ. προέμ. B.

ὁτῳδήποτε] Dem. Aphob. II 4: Δημοχάρης, ἔχων ἀδελφὴν τῆς ἐμῆς μητρός, θυγατέρα δὲ Γύλωνος, οὐκ ἀποκέκρυπται τὴν οὐσίαν, ἀλλὰ χορηγεῖ καὶ τριηραρχεῖ κτλ. Diversus est ille, de quo disputavit Sauppe fragm. Orat. 341.

περίεργος] Plut. Mor. 802e: ὁ μέντοι λόγος ἔστω τοῦ πολιτικοῦ μήτε νεαρὸς καὶ θεατρικὸς μήτ' αὖ πάλιν, ὡς ὁ Πυθέας τὸν Δημοσθένους ἔλεγεν, ἐλλυχνίων ὄζων καὶ σοφιστικῆς περιεργίας ἐνθυμήμασι πικροῖς καὶ περιόδοις πρὸς κανόνα καὶ διαβήτην (Zirkel) ἀπηκριβωμέναις. Cf. infra § 229. Quint. VIII 3, 55: est autem, quae περιεργία vocatur, supervacua, ut sic dixerim, operositas, ut a diligenti curiosus et a religione superstitio distat. Quare Demosthenes tamquam homo nimis curiosus et sophista videtur Aeschini.

ἀπὸ τοῦ πάππου] Emblema est τοῦ πρὸς μητρός, sicuti Lys. 32, 5: αὐτοῦ δὲ κηδεστὴν καὶ ἀδελφὸν [ὁμοπάτριον].

τὴν πονηρίαν] Cf. II 159: εἰ γάρ πού τις ἔστι κακία κατ' ἀνθρώπους, ἂν μὴ πρωτεύοντα περὶ ταύτην ἀποδείξω Δημοσθένην, θανάτου τιμῶμαι.

§ 173. ἐκ τριηράρχου] Syntrierarchiam ut susciperet et in commune viginti minas conferret, cum tutoribus lites intendisset, Thrasylochi Midiaeque fratrum insidiis Demosthenes coactus est. Schaefer I 260. Qua opera reipublicae inpensa factum est, ut et domum paternam et quaecumque hereditate relicta haberet pignori daret. In tantis rei familiaris difficultatibus optimum videbatur orationibus scribendis quaestum facere. Cf. A. Schaefer I 309. Ammonius: λογογράφος καὶ λογοποιὸς διαφέρει· λογογράφος μὲν γάρ ἐστιν ὁ τοὺς δικανικοὺς λόγους γράφων (sc. μισθοῦ), λογοποιὸς δὲ ὁ λόγους τινὰς καὶ μύθους συντιθείς.

καταγελάστως] Aeschines suspicionem movere studet quasi Demosthenes voluptatibus libidinosis deditus fuerit. Cf. I 170. Re vera eum reprehendit, quod vel trierarchiae inpensis vel causarum adversus tutores actione rem familiarem profuderit (προέμενος). Cf. Cic. Mid. 80. Nec vero munere tantum illo publico, quod supra conmemoravi, Demosthenem graviter adflictum in privatis causis patronum exstitisse, sed aliis etiam causis conmotum

στος δὲ καὶ περὶ ταῦτα δόξας εἶναι καὶ τοὺς λόγους ἐκφέρων τοῖς ἀντιδίκοις ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὸ βῆμα· πλεῖστον δ' ἐκ τῆς πολιτείας εἰληφὼς ἀργύριον ἐλάχιστα περιεποιήσατο. νῦν μέντοι τὸ βασιλικὸν χρυσίον ἐπικέκλυκε τὴν δαπάνην αὐτοῦ, ἔσται δ' οὐδὲ τοῦθ' ἱκανόν· οὐδεὶς γὰρ πώποτε πλοῦτος τρόπου περιεγένετο· καὶ τὸ κεφάλαιον, τὸν βίον οὐκ ἐκ τῶν ἰδίων προσόδων πορίζεται ἀλλ' ἐκ τῶν ὑμετέρων κινδύνων. περὶ δ' εὐγνωμοσύνην 174
καὶ λόγου δύναμιν πῶς πέφυκε; δεινὸς λέγειν, κακὸς

1 *τοῖς λόγοις* el. 3 *δ'* *om.* n. *πολιτείας* A^b Nic. Damasc., *πόλεως* B. *ἐποιήσατο* n. 4 *ἐπικέκληκε* gmnhl, cf. *etiam* Diod. Sic. *in adn.* 6 *τρόπου* Nic. Dam., *πονηροῦ τρ.* elh, *τρ. πονηροῦ* x. 7 *τὸν βίον* *om.* a. 9 *δεινὸς* Aa, *δειν$\overset{ω}{ο}$ς* h, *δεινῶς* gmn. *κακὸς* ek, *κακῶς* Bl.

esse, ut hanc vivendi rationem iniret, maxime mihi probabile est. Ac nescio an privatarum causarum susceptione et industria multitudinis gratiam captaverit.

τοὺς λόγους ἐκφέρων] II 165: *οὐχ ὡς σὺ τοῖς ἐντυγχάνουσι καὶ πιστεύσασι κέχρησαι, λόγους εἰς δικαστήρια γράφοντα μισθοῦ τούτους ἐκφέρειν τοῖς ἀντιδίκοις. ἔγραψας λόγον Φορμίωνι τῷ τραπεζίτῃ χρήματα λαβών· τοῦτον ἐξήνεγκας Ἀπολλοδώρῳ τῷ περὶ τοῦ σώματος κρίνοντι Φορμίωνα κτλ.* Cf. A. Schaefer, Dem. Beil. 177 sq.

ἐπὶ τὸ βῆμα] Primum in publicum prodiit cum illam orationem habuit quam Callimachus inscripsit *περὶ συμμοριῶν*, Ol. 106, 3 = 354. A. Schaefer I 412.

ἐκ τῆς πολιτείας] = ex sua reipublicae administratione. Cf. Dem. Mid. 189: *εἴληφα μὲν γὰρ οὐδ' ὁτιοῦν παρ' ὑμῶν, τὰ δ' ὄντα εἰς ὑμᾶς πλὴν πάνυ μικρῶν ἅπαντ' ἀνήλωκα.* Contra Hyp. adv. Dem. frg. 9 p. 11 (Bl.): *διόπερ δικαίως ἂν ὀργίζοισθε Δημοσθένει, εἰ καὶ δόξης ἱκανῆς καὶ πλούτου πολλοῦ διὰ ὑμᾶς μετεσχηκὼς εἶτ' οὐδ' ἐπὶ γήρως ὁδῷ ἀπέχεται τῆς δωροδοκίας.* Cf. A. Schaefer I 409 sqq.

τὸ βασιλικὸν χρυσίον] Diod. XVII 4: *πολλὰ γὰρ χρήματά φασιν αὐτὸν εἰληφέναι παρὰ Περσῶν, ἵνα πολιτεύηται κατὰ Μακεδόνων· περὶ ὧν καὶ τὸν Αἰσχίνην φασὶν ὀνειδίζοντα τῷ Δημοσθένει κατά τινα λόγον τὴν δωροδοκίαν εἰπεῖν· νῦν μέντοι τὴν δαπάνην ἐπικέκλυκεν αὐτοῦ τὸ βασιλικὸν χρυσίον, ἔσται δὲ οὐδὲ τοῦτο ἱκανὸν κτλ.*

—*περιεγένετο.* Et verborum collocationem eam, quam Diodorus servaverit, in orationem Aeschinis revocandam esse arbitratur H. Usener Rhein. Mus. XXV 593. Vulgatam tuetur Ioannes Damascenus ap. Stob. Meinek. IV 166.

τρόπου] Cur adiectivum *πονηροῦ* ab hac figura alienum esse putem, v. ad § 78. De figura ipsa cf. Cornif. IV § 24: sententia est oratio sumpta de vita, quae aut quid sit aut quid esse oporteat in vita, breviter ostendit. Huiusmodi sententiae simplices non sunt inprobandae, propterea quod habet brevis expositio, si rationis nullius indiget, magnam delectationem. Cf. Dem. Ol. II § 10. Cor. § 120. Rhet. Walz IV 71—72.

§ 174. *δεινὸς λέγειν, κακὸς βιῶναι*] Interrogatione subiecta breviter respondetur cum vehementia et irrisione quadam (*ἀπόκρισις*). Cf. Rhet. Lat. ed. Halm p. 64.

βιῶναι. οὕτω γὰρ κέχρηται καὶ τῷ ἑαυτοῦ σώματι καὶ παιδοποιίᾳ ὥστ' ἐμὲ μὴ βούλεσθαι λέγειν ἃ τούτῳ πέπρακται· ἤδη γάρ ποτε εἶδον μισηθέντας τοὺς τὰ τῶν πλησίον αἰσχρὰ λίαν σαφῶς λέγοντας. ἔπειτα τί συμβαίνει τῇ πόλει; οἱ μὲν λόγοι καλοί, τὰ δ' ἔργα φαῦλα.

175 πρὸς δὲ ἀνδρίαν βραχύς μοι λείπεται λόγος. εἰ μὲν γὰρ ἠρνεῖτο μὴ δειλὸς εἶναι ἢ ὑμεῖς μὴ συνῄδειτε, διατριβὴν ὁ λόγος ἂν μοι παρεῖχεν· ἐπειδὴ δὲ καὶ αὐτὸς ὁμολογεῖ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις καὶ ὑμεῖς σύνιστε, λοιπὸν ὑπομνῆσαι τοὺς περὶ τούτων κειμένους νόμους. ὁ γὰρ Σόλων ὁ παλαιὸς νομοθέτης ἐν τοῖς αὐτοῖς ἐπιτιμίοις ᾤετο δεῖν ἐνέχεσθαι τὸν ἀστράτευτον καὶ τὸν λελοιπότα τὴν τάξιν

2 ἐμὲ μὴ Bekk., μή με A[h], μὴ n Nic. Dam., με μὴ agm. τούτῳ *om.* n. 3 τῶν *om.* e. 6 εἰ . . λόγος (8) *om.* lh[1]. μὲν . . μὴ] μὴ . . μηδὲ e. 7 συνῄδ. αὐτῷ l. 8 παρεῖχεν A[h], παρέσχεν B.

τῷ σώματι] Cf. II 99: ἐν παισὶ μὲν γὰρ ὢν ἐκλήθη δι' αἰσχρουργίαν τινὰ καὶ κιναιδίαν Βάταλος. Qua de re cf. A. Schaefer I 306 sq. Schol. ad I 126: δοκεῖ δέ μοι λελέχθαι Βάταλος παρὰ τὸ Εὐπόλιδος σκῶμμα· ἐκεῖνος γὰρ τὸ τῶν Βατάλων ὄνομα κεῖσθαι τοῖς αἰσχροῖς καὶ τὸν πρωκτὸν βάταλον ὑπ' αὐτῶν καλεῖσθαι, cf. Meinek. Com. III 32.

παιδοποιίᾳ] Apparet (?) Aeschinem ex obliquo Demostheni obiectare liberorum ex meretriculis procreationem. Bremi. Athen. 592e: Δημοσθένη δὲ τὸν ῥήτορα καὶ τεκνοποιήσασθαι ἐξ ἑταίρας ἔχει λόγος. αὐτὸς γοῦν ἐν τῷ περὶ Χρυσίου λόγῳ προαγήοχε τὰ τέκνα ἐπὶ τὸ δικαστήριον, ὡς δι' ἐκείνων ἔλεον ἕξων, χωρὶς τῆς μητρός, καίτοι ἔθος ἐχόντων τῶν κρινομένων τὰς γυναῖκας ἐπάγεσθαι· ἀλλ' αἰδοῖ τοῦτ' ἐποίησε φεύγων τὴν διαβολήν. ἀκόλαστος δ' ἦν ὁ ῥήτωρ περὶ τὰ ἀφροδίσια, ὥς φησιν Ἰδομενεὺς κτλ.

μισηθέντας] Cf. I 37—38. Cornif. IV § 41: Praecisio (= reticentia, ἀποσιώπησις) est, cum dictis aliquibus relicum quod coeptum est dici relinquitur in cogitatione audientium. Hic atrocior tacita suspitio quam diserta explanatio facti est. Cf. Dem. cor. 3. 195.

§ 175. δειλὸς εἶναι] De turpi Demosthenis ex pugna Chaer. fuga cf. 152. 187. 244. 253. A. Schaefer III 32, 2. Nostra aetate hoc quoque in genere cum Demosthene conparari licet Gambettam.

ἀστράτευτον] Lys. 14, 7: ἡγοῦμαι δ' ὅλῳ τῷ νόμῳ μόνον αὐτὸν τῶν πολιτῶν ἔνοχον εἶναι· ἀστρατείας μὲν γὰρ δικαίως ἂν αὐτὸν ἁλῶναι, ὅτι ὁπλίτης καταλεγεὶς οὐ παρῆν, λιποταξίου δέ, ὅτι οὐκ ἐξῆλθε μεθ' ὑμῶν στρατοπεδευσόμενος οὐδὲ παρέσχε μετὰ τῶν ἄλλων ἑαυτὸν τάξαι, δειλίας δέ, ὅτι δέον αὐτὸν μετὰ τῶν ὁπλιτῶν κινδυνεύειν ἱππεύειν εἵλετο, cf. Frohberg. Prolegg. Nec tamen haec tria crimina unam eandemque legem conplexam esse arbitror, cf. Stallb. ad Plat. Legg. 943 d. Andoc. I 74. Cf. Meier-Schoemann, Att. Proz. 363 sqq. De Euctemonis accusatione, quod ex Euboica expeditione Dem. sine conmeatu Athenas rediisset, cf. A. Schaefer II 95.

καὶ τὸν δειλὸν ὁμοίως. καίτοι θαυμάσειεν ἄν τις ὑμῶν,
εἰ εἰσὶ φύσεως γραφαί. εἰσίν. τίνος ἕνεκα; ἵν' ἕκαστος
ἡμῶν τὰς ἐκ τῶν νόμων ζημίας φοβούμενος μᾶλλον ἢ
τοὺς πολεμίους ἀμείνων ἀγωνιστὴς ὑπὲρ τῆς πατρίδος
γίγνηται. ὁ μὲν τοίνυν νομοθέτης τὸν ἀστράτευτον καὶ 176
τὸν δειλον καὶ τὸν λιπόντα τὴν τάξιν ἔξω τῶν περιρραν-
τηρίων τῆς ἀγορᾶς ἐξείργει· οὐκ οὖν ἐᾷ στεφανοῦσθαι
οὐδ' εἰσιέναι εἰς τὰ ἱερὰ τὰ δημοτελῆ· σὺ δὲ τὸν ἀστε-
φάνωτον ἐκ τῶν νόμων κελεύεις ἡμᾶς στεφανοῦν, καὶ τῷ
σαυτοῦ ψηφίσματι τὸν οὐ προσήκοντα εἰσκαλεῖς τοῖς τρα-
γῳδοῖς εἰς τὴν ὀρχήστραν, εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ Διονύσου
τὸν τὰ ἱερὰ διὰ δειλίαν προδεδωκότα.

Ἵνα δὲ μὴ ἀποπλανῶ ὑμᾶς ἀπὸ τῆς ὑποθέσεως, ἐκεῖνο μέμνησθε ὅταν φῇ δημοτικὸς εἶναι· θεωρεῖτ' αὐτοῦ μὴ τὸν λόγον ἀλλὰ τὸν βίον, καὶ σκοπεῖτε μὴ τίς φησιν εἶναι ἀλλὰ τίς ἐστιν.

Ἐπεὶ δὲ στεφάνων ἀνεμνήσθην καὶ δωρεῶν, ἕως ἔτι 177

1 *ὁμοίως*] *add.* C: *εἰσὶ γὰρ* (*δὲ* el) *καὶ* (*om.* l) *δειλίας γραφαί*, *del.* Bake. *καίτοι . . . γραφαί om.* A. 3 *ὑμῶν* B. 5 *γίγνηται* A^h, *ὑπάρχοι* a, *ὑπάρχῃ* gmnM. 7 *οὐκ οὖν* W, *οὐκ* e, *καὶ οὐκ* x. 8 *τὰ om.* l. 9 *ὑμᾶς* l. 10 *σαυτοῦ* *ἑαυτῷ* h, *ἑαυτοῦ* A. *τὸν om.* A^h. 17 *δὴ* l. *ἕως ἂν* elh.

§ 176. *περιρραντηρίων*] Schol.: *οἱ γὰρ ἄτιμοι ἐξείργονται ἱερῶν ἐκκλησίας τοῦ δημηγορεῖν καὶ τῶν τοιούτων. περιρραντήρια δέ ἐστιν οἷον τὰ ὕδατα τὰ πρὸ τῶν ἱερῶν, ἐν οἷς περιρραίνονται οἱ μέλλοντες εἰσιέναι τοῖς ἱεροῖς πρὸ τοῦ εὔξασθαι. τὰ δὲ τῆς ἐκκλησίας περ. ἦν τὰ καθάρσια τὰ ἀπὸ τοῦ περιστιάρχου γενόμενα.* Cf. Schoem. de Com. 91—92. Antiq. 221. Aesch. I 29. Lys. 10, 1. Isocr. 8, 143. Dem. 15, 32. 24, 103. 59, 27.

οὐκ ουν] Vitiosum est *οὐκ ἐᾷ*, quia contrariarum nulla est sententiarum elatio, cf. Sauppe ad Dem. Phil. I 14; vitiosius est *καὶ οὐκ ἐᾷ*, quia nec opposita per negationem inferuntur nec ictus in negationem cadit.

δημοτελῆ] Bekk. Anecd. I 240: *τὰ μὲν δημοτελῆ θύματα ἡ πόλις δίδωσιν, εἰς δὲ τὰ δημοτικὰ οἱ δημόται.*

τὸν οὐ προσήκοντα] Quemadmodum *ἡ προσήκουσα τιμωρία* poena est legibus constituta sic *τὸν οὐ προσήκοντα* designat eum, cui in orchestram prodire interdictum est capite deminuto.

§ 177—190: Digressio apparationis et amplificationis causa. Nam cum Demosthenem pro ipsius vitae victusque ratione indignum esse demonstraverit, qui amplissimis exornetur honoribus et praemiis, nunc et veterum in republica principum modestiam virtutem honestatem et reipublicae in praemiis honoribusque laudabilem parsimoniam percurrit, ut cum tanta virtute ac simplicitate conparata Demosthenis in republica opera multo etiam minus tam insigni honore digna videatur. Cf. Cic. de Or. II § 108—109.

§ 177. *ἕως ἔτι μέμνημαι*] Hoc orator addit, ne quae explicatu-

μέμνημαι, προλέγω ὑμῖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ μὴ καταλύσετε τὰς ἀφθόνους δωρεὰς καὶ τοὺς εἰκῇ διδομένους στεφάνους, οὔθ' οἱ τιμώμενοι χάριν ὑμῖν εἴσονται οὔτε τὰ τῆς πόλεως πράγματά ποτ' ἐπανορθωθήσεται. ὅτι δ' ἀληθῆ λέγω, μεγάλα τούτων οἶμαι σημεῖα δείξειν ὑμῖν.
178 εἰ γάρ τις ὑμᾶς ἐρωτήσειε πότερον ὑμῖν ἐνδοξοτέρα δοκεῖ ἡ πόλις ἡμῶν εἶναι ἐπὶ τῶν νυνὶ καιρῶν ἢ ἐπὶ τῶν προγόνων, ἅπαντες ἂν ὁμολογήσαιτε ὅτι ἐπὶ τῶν προγό-

1 ὦ *add.* A[h]. 2 δωρεὰς W, δωρεὰς ταύτας a, ταύτας δωρ. x. 4 ποτ' ἐπανορθ. W, ἐπανορθ. Be, οὐδέποτ' ἐπανορθ. kl, οὐδέποτ' ἐπανορθώσετε h. Cf. adn. 7 ἡ πόλις ἡμῶν Be, ἡ πόλις ὑμῶν k, ἡ πόλις δοκεῖ l, ἡ πόλις M. 8 ἅπαντες . . προγόνων *om.* n. ὁμολογήσετε l, ὁμολογήσοιτε h, ὁμολογήσητε agm. ὅτι *add.* h.

rus sit multo ante excogitata ac parata videantur. Cf. Cic. p. Sest. § 96: rem quaeris praeclaram iuventuti ad discendum nec mihi difficilem ad perdocendum.

δωρεάς] Hac voce proprie publica praemia in unum aliquem hominem conlata designantur, cf. Frohb. Lys. vol. III 173. Quodsi apud Xen. Hell. II 3, 8 legitur: πλὴν δώδεκα καὶ στεφάνους, οὓς παρὰ τῶν πόλεων ἐλάμβανε δῶρα ἰδίᾳ, nescio an corrigendum sit: οὓς παρὰ τῶν πόλεων ἔλαβε δωρεὰς ἰδίᾳ.

ἐπανορθωθήσεται] Post hoc verbum in libris mscr. haec sententia legitur: τοὺς μὲν γὰρ πονηροὺς οὐ μή ποτε βελτίους ποιήσετε, τοὺς δὲ χρηστοὺς εἰς τὴν ἐσχάτην ἀθυμίαν ἐμβαλεῖτε, nisi quod in A abest et γὰρ et μή ποτε, illud etiam in B praeter a. Hanc sententiam ab hoc loco prorsus alienam esse existimo. Nam illud modo iudicaverat Aeschines: si honores praemiaque publica porro etiam effunderentur, brevi futurum ut neque honores qui consequerentur gratiam populo haberent neque salus publica et status civitatis augeretur. Hoc igitur ut conprobaret argumentis Aeschines sumpsit. Atque hanc rationem iniit ab his verbis: ὅτι δ' ἀληθῆ λέγω κτλ. Quid igitur sibi vult sententia illa subito interiecta et tamquam extrinsecus inlata? Nam neque pravos homines meliores evasuros et bonos viros in sollicitudinem quandam venturos et confusionem, hoc certe nihil pertinet ad eam quae praemissa est sententiam. Accedit quod hoc ipsum et bene cogitatum et apte conlocatum habemus paulo infra § 180: ἐὰν δὲ τῷ βουλομένῳ καὶ τοῖς διαπραξαμένοις χαρίζησθε, καὶ τὰς ἐπιεικεῖς φύσεις διαφθερεῖτε. Quae cum ita sint, hanc sententiolam aut ab grammatico quodam fictam aut ex alieno scripto huc inlatam esse arbitror.

σημεῖα] Cic. Inv. I § 47: omne autem probabile, quod sumitur ad argumentationem, aut signum est (= σημεῖον) aut credibile aut iudicatum aut conparabile. Signum est quod sub sensum aliquem cadit et quiddam significat, quod ex ipso profectum videtur, quod aut ante fuerit aut in ipso negotio aut post sit consecutum. Cf. Anax. 12 ibique Speng. et Ernest. Lex. Technol. Graec. s. v. σημεῖον. Hoc autem loco re vera Aeschines non signis sed exemplis utitur, i. e. rerum gestarum auctoritate.

§ 178. ἐπὶ τῶν προγόνων] Illa enim aetate Athenienses inperio maritimo praevalebant.

νων. ἄνδρες δὲ πότερον τότε ἀμείνους ἦσαν ἢ νυνί; τότε μὲν διαφέροντες, νυνὶ δὲ πολλῷ καταδεέστεροι. δωρεαὶ δὲ καὶ στέφανοι καὶ κηρύγματα καὶ σιτήσεις ἐν πρυτανείῳ πότερον τότε πλείους ἢ νυνί; τότε μὲν ἦν σπάνια τὰ τοιαῦτα παρ' ὑμῖν καὶ τὸ τῆς ἀρετῆς ὄνομα τίμιον· νυνὶ δ' ἤδη καταπέπλυται τὸ πρᾶγμα, καὶ τὸ
στεφανοῦν ἐξ ἔθους ἀλλ' οὐκ ἐκ προνοίας ποιεῖσθε. οὐκ 179
οὖν ἄτοπον οὑτωσὶ διαλογιζομένοις τὰς μὲν δωρεὰς νυνὶ πλείους εἶναι, τὰ δὲ πράγματα τῆς πόλεως τότε μᾶλλον ἰσχύειν, καὶ τοὺς ἄνδρας νῦν μὲν χείρους εἶναι, τότε δ' ἀμείνους; ἐγὼ τοῦθ' ὑμᾶς ἐπιχειρήσω διδάσκειν. οἴεσθ' ἄν ποτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐθελῆσαί τινα ἐπασκεῖν εἰς τὰ Ὀλύμπια ἢ εἰς ἄλλον τινὰ τῶν στεφανιτῶν ἀγώνων παγκράτιον ἢ καὶ ἄλλο τι τῶν βαρυτέρων ἄθλων, εἰ ὁ στέ-

1 *νῦν* A. 2 *νῦν* A. 3 *σιτίσεις* a. 4 *πλείους* W, *πλείους ἦσαν* e, *ἦσαν πλ.* x. *τοῦτο μὲν* l. 5 *τοιαῦτα* W, *καλὰ* C, *ἆθλα* Markl. *ὑμῖν* W, *ἡμῖν* C. 6 *νυνὶ* ekh, *νῦν* Bl. *καταλέλυται* a, *καταπεπάτηται* h. 7 *οὐκ om.* l. 8 *οὕτως ιδία λογιζ.* klh. *νυνὶ* k, *νῦν* x, *om.* el. 9 *μᾶλλον ἢ νῦν* B. 11 *ἐγὼ* A[h], *ἐγὼ δὲ* B. 12 *ἂν om.* B. 13 *ἢ εἰς* B, *ἢ* A[h], *fort. rectius.*

δωρεαὶ δέ] Nep. Milt. 6: ut enim populi Romani honores quondam fuerunt rari et tenues ob eamque causam gloriosi, nunc autem effusi atque obsoleti, sic olim apud Athenienses fuisse reperimus.

τὰ τοιαῦτα] i. e. *οἱ στέφανοι, αἱ στήσεις καὶ αἱ ἄλλαι τιμαί.* Schol. Cum enim *τὰ τοιαῦτα* depravatum esset in *τὰ ταῦτα*, facile hinc potuit nasci *τὰ καλά*. Illud quidem dicere non potuit Aeschines *τὰ καλά* i. e. honesta studia rara tum fuisse.

καταπέπλυται] = res obsoleta et contempta est. Recte enim Schol.: *καταπλύνειν = λοιδορεῖν, ὑβρίζειν, καταφρονεῖν, ἀτιμάζειν.* Pollux VII 38: *ἀφ' οὗ καὶ τὸ λοιδορεῖν πλύνειν, καὶ „πλυνόν με ποιεῖς" ἡ κωμῳδία φησίν* (Aristoph. Pl. 1062), *ἤγουν ἐξονειδίζεις καὶ αἰσχύνεις· καὶ τὸ οὐδενὸς ἄξιόν τι ἀποπεφάνθαι καταπεπλύσθαι ὁ ῥήτωρ ἔφη Αἰσχίνης.* Huc pertinet Menandri frg. (Meineke p. 221):

ἐὰν κακῶς μου τὴν γυναῖχ' οὕτω λέγῃς,
τὸν πατέρα καὶ σὲ τούς τε σοὺς ἐγὼ πλυνῶ.

Ut nostrates dicunt: einem den Kopf waschen. Aristoph. Ach. 381: *εἰσελκύσας γάρ μ' εἰς τὸ βουλευτήριον, διέβαλλε καὶ ψευδῆ κατεγλώττιζέ μου κἀκυκλοβόρει κἄπλυνεν*, ubi Schol.: *ἐνταῦθα κατέμιξε τὴν κωμῳδιακὴν χάριν καὶ τὰ δικαστικὰ ῥήματα. τὸ μὲν γὰρ διαβάλλειν καὶ λέγειν ψευδῆ καὶ πλύνειν* (?) *εἴποι τις ἂν τῶν περὶ τὰ δικαστήρια ταῦτα λέγειν δεινῶν. τὸ τὲ κυκλοβορεῖν καὶ καταγλωττίζειν χαριεντίσματά ἐστι κωμῳδίας.*

§ 179. *παγκράτιον*] Quint. II 8, 13: sicut ille exercendi corpora peritus non, si docendum pancratiasten susceperit, pugno ferire vel calce tantum aut nexus modo atque in iis certos aliquos docebit, sed omnia, quae sunt eius certaminis. De re ipsa cf. Schoemann Alterth. II 52. Schol.: *ἕνα*

φανος ἐδίδοτο μὴ τῷ κρατίστῳ ἀλλὰ τῷ διαπραξαμένῳ;
180 οὐδ' εἷς ἄν ποτ' ἠθέλησεν. νῦν δ' οἶμαι διὰ τὸ σπάνιον καὶ περιμάχητον καὶ καλὸν καὶ ἀείμνηστον εἶναι τὸ νικῆσαι θέλουσί τινες τὰ σώματα παρακαταθέμενοι καὶ τὰς μεγίστας ταλαιπωρίας ὑπομείναντες διακινδυνεύειν. ὑπολάβετε τοίνυν ὑμᾶς αὐτοὺς εἶναι ἀγωνοθέτας πολιτικῆς ἀρετῆς, κἀκεῖν' ἐκλογίσασθε, ὅτι ἐὰν μὲν τὰς δωρεὰς ὀλίγοις καὶ ἀξίοις καὶ κατὰ τοὺς νόμους διδῶτε, πολλοὺς ἀγωνιστὰς ἕξετε τῆς ἀρετῆς, ἐὰν δὲ τῷ βουλομένῳ καὶ τοῖς διαπραξαμένοις χαρίζησθε, καὶ τὰς ἐπιεικεῖς
181 φύσεις διαφθερεῖτε. ὅτι δὲ ὀρθῶς λέγω, ἔτι μικρῷ σαφέστερον ὑμᾶς βούλομαι διδάξαι. πότερον ὑμῖν ἀμείνων ἀνὴρ εἶναι δοκεῖ Θεμιστοκλῆς ὁ στρατηγήσας, [ὅτ' ἐν τῇ περὶ Σαλαμῖνα ναυμαχίᾳ τὸν Πέρσην ἐνικᾶτε,] ἢ Δη-

2 οὐδ' εἷς W, οὐδείς C. ἠθέλησεν W, ἠθέλησεν ἐπασκεῖν C. οἶμαι *om.* A^h. 3 *ante* περιμ. *add.* τὸ B, *om.* A^h. *ante* καλὸν *add.* τὸ Bek, *om.* hl, *ante* ἀείμνηστ. *add.* C: τὸ, *del.* W. εἶναι τὸ νικῆσαι W, ἐκ τῆς νίκης C. 4 ἐθέλ. C. 6 εἶναι *om.* lh. 7 κἀκεῖν' ἐκλογ. W, κἀκεῖνο λογ. A^2, κἀκεῖνο ἐκλογ. B. Stob. *ΜΓ* 87. μὲν *om.* A^h. 8 καὶ *ante* κατὰ *om.* Stob. 12 βουλ. ὑμᾶς n. 14 περὶ] παρὰ gmn. σαλαμῖνι B, ὅτ' ἐν τῇ Σαλαμῖνι ναυμαχίᾳ Franke, *ego corruptum locum intactum reliqui.* νενικήκατε A^h.

λέγει τῶν τεσσάρων (sc. ἀγώνων), ἐπειδὴ καὶ ἄλλοι εἰσὶν ἀγῶνες, ἔνθα οὐ στέφανοι παρέχονται εἰς τιμήν, ἀλλ' ἄλλα τινὰ οἷον ἄργυρος, χλανίδες ἤ τι τοιοῦτον, ὡς ἔγνωμεν ἐν τοῖς Πινδαρικοῖς. τῷ διαπραξαμένῳ δὲ οἷον τῷ σκουδάσαντι ἑαυτῷ ὥστε στεφανωθῆναι, διὰ τοῦ διαφθεῖραι χρήμασι τοὺς Ἑλλανοδίκας. τινὲς δέ φασι τῷ ἁπλῶς ἀθλεύσαντι ἀλλὰ μὴ νικήσαντι. Quarum rationum utra verior sit, facile ex natura et vi verbi διαπράττεσθαι apparet.

§ 180. ἀγωνοθέτας] Moeris 191,4: ἀθλοθέτης Ἀττικοί, ἀγωνοθέτης Ἕλληνες. Thom. Mag. 19: ἀθλ. κρεῖττον ἢ ἀγωνοθ. Phot. Lex. 8: ἀγωνοθ. ὁ ἐν τοῖς σκηνικοῖς· ἀθλοθέτης δὲ ὁ ἐν τοῖς γυμνικοῖς. Et profecto hoc loco Aeschines recordationem iudicum ad memoriam certaminum theatralium excitare videtur. Nam athlothetarum munera describit Pollux VIII 93: ἀθλοθέται δέκα μέν εἰσιν, εἷς κατὰ φυλήν, δοκιμασθέντες δὲ ἄρχουσιν ἔτη τέτταρα ἐπὶ τῷ διαθεῖναι τὰ Παναθήναια, τόν τε μουσικὸν καὶ τὸν γυμνικὸν καὶ τὴν ἱπποδρομίαν. Cf. etiam Boeckh Staatsh. I 303.

ἐκλογίσασθε] I 64: ἐκλογισάμενος ὅστις ὧν πρὸς οὕστινας ἐπολέμει. Dem. Mid. 160: ἐκλογιζομένοις καὶ θεωροῦσιν. Vitium in A ortum videtur ex scriptura: ΚΑΚΕΙΝΕΓΛΟΓ.

§ 181. ὅτ' — ἐνικᾶτε] Quid ita non simpliciter Aeschines hanc sententiam hunc in modum elocutus est: ὁ στρατηγήσας ἐν τῇ περὶ Σαλαμῖνα ναυμαχίᾳ? Gloriam nimirum totius populi et honoris studium titillare videtur. Sed cur non idem secutus est in Miltiadis virtute conmemoranda? Accedit quod membrorum aequabilitas perturbata et eversa videtur. An scripserat Aeschines: Θεμιστοκλῆς ὁ στρατηγήσας ποτ' ἐν τῇ περὶ Σαλαμῖνα ναυμαχίᾳ

μοσθένης ὁ [νυνὶ] την τάξιν λιπών; Μιλτιάδης δὲ ὁ τὴν ἐν Μαραθῶνι μάχην νικήσας; [ἔτι δ' οἱ ἀπὸ Φυλῆς φεύγοντα τὸν δῆμον καταγαγόντες;] Ἀριστείδης δ' ὁ τὴν ἀνόμοιον ἔχων ἐπωνυμίαν Δημοσθένει; ἀλλ' ἔγωγε μὰ 182 τοὺς θεοὺς τοὺς Ὀλυμπίους οὐδ' ἐν ταῖς αὐταῖς ἡμέραις ἄξιον ἡγοῦμαι μεμνῆσθαι τοῦ θηρίου τούτου κἀκείνων τῶν ἀνδρῶν. ἐπιδειξάτω τοίνυν Δημοσθένης ἐν τῷ αὑτοῦ λόγῳ, εἴ που γέγραπταί τινα τούτων τῶν ἀνδρῶν στεφανῶσαι. ἀχάριστος ἄρ' ἦν ὁ δῆμος; οὔκ, ἀλλὰ μεγαλόφρων, κἀκεῖνοί γε τῆς πόλεως ἄξιοι· οὐ γὰρ ᾤοντο δεῖν ἐν τοῖς γράμμασι τιμᾶσθαι ἀλλ' ἐν τῇ μνήμῃ τῶν εὖ πεπονθότων, ἣ ἀπ' ἐκείνου τοῦ χρόνου μέχρι τῆσδε τῆς ἡμέρας ἀθάνατος οὖσα διαμένει. δωρεὰς δὲ τίνας ἐλάμβανον; ὧν ἄξιόν ἐστι μνησθῆναι.

1 *νυνὶ* el, *νῦν* k, *om.* B. 2 *νικήσας* W, *νικ. τοὺς βαρβάρους* A^h^, *τοὺς βαρβ. νικ.* B. *Add.* C: *ἢ οὗτος*, *del.* W. *ἔτι — καταγαγ.* *del.* Markl., cf. § 187. *φεύγοντες* A^h^. 3 *Ἀριστείδης δ'* W, *Ἀριστ. δ' ὁ δίκαιος ἐπικαλούμενος* A, *Ἀριστ. δ' ὁ δίκαιος* B. 6 *ἡγοῦμαι εἶναι* ekh. *κἀκείνων* e, *καὶ ἐκ.* x. 7 *ἑαυτοῦ* ekh, *αὐτῷ* m. 8 *τῶν ἀνδρ. τούτων* B, *fort. τῶν ἀνδρῶν emblema est.* 10 *κἀκεῖνό* B. *post γε add.* C: *οἱ* (*εἰ* a) *μὴ* (*μὲν* n) *τετιμημένοι*, *del.* Ham.

ἢ Δημοσθένης ὁ νυνὶ τὴν τάξιν λιπών? Nam ut contrariorum ratio efferatur, adverbio temporali *νυνὶ* oratio carere non potest. Eademque causa est, cur paulo post *ἢ οὗτος* stare non possit.

ὁ τὴν ἀνόμοιον κτλ.] Cf. I 25: *καὶ ὁ Ἀριστείδης ὁ τὴν ἀνόμοιον ἐπωνυμίαν ἔχων Τιμάρχῳ τουτῳΐ*, ubi item grammaticorum industria addidit: *ὁ δίκαιος ἐπικαλούμενος*. Atque etiam II 23 emendandum videtur: *ὁ δ' οὐδὲν ἔχων ἄπρατον μέρος τοῦ σώματος, ὡς ὢν Ἀριστείδης ὁ τοὺς φόρους τάξας τοῖς Ἕλλησι, δυσχεραίνει καὶ καταπτύει δωροδοκίας*. Turpes autem titulos Demosthenis pro aetatibus ac studiis varios enumeravit Aeschines II 99.

§ 182. *ἐν ταῖς αὐταῖς ἡμέραις*] Hoc parum mihi conmodum videtur.

τοῦ θηρίου] Hoc quidem iam Cicero mirabatur (Orat. § 26), quod Aeschines Demosthenem *θηρίον* i. e. beluam appellaret. Sed haec vox saepenumero etiam in aliis iisque privatis causis occurrit, cf. Dem. 34, 52: *καὶ μὴ ἐπιτρέπητε ἀδικεῖσθαι ὑπὸ τῶν τοιούτων θηρίων*. 35, 8: *οὐδὲν ᾔδει οἵοις θηρίοις ἐπλησίαζε τοῖς ἀνθρώποις τούτοις*. 24, 163. 25, 8. Ex his locis elucet beluam non tam consceleratum hominem et inmanem appellari quam fraudulentum, versutum, denique veteratorem. Atque in disceptatione iudiciaria haec vox non inaudita et satis trita erat.

ὧν ἄξιον κτλ.] Post Bakium Cobetus etiam (Hyp. 36) *ὧν* eiciendum statuit hoc Hyperidis (Epit. v. 181) exemplum secutus: *ἐν ᾅδου δὲ λογίσασθαι ἄξιον τίνες οἱ τὸν ἡγεμόνα δεξιωσόμενοι τὸν τούτων*. At Aeschinem consulto vocem remittere voluisse credo. Quod ni ita esset, scripturum fuisse existimo: *δωρεὰς δὲ ἄξιόν ἐστι μνησθῆναι τίνας ἐλάμβανον*. Accedit quod interro-

183 Ἠσάν τινες, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατὰ τοὺς τότε καιρούς, οἳ πολὺν πόνον ὑπομείναντες καὶ μεγάλους κινδύνους ἐπὶ τῷ Στρυμόνι ποταμῷ ἐνίκων μαχόμενοι Μήδους· οὗτοι δεῦρο ἀφικόμενοι τὸν δῆμον ᾔτησαν δωρεάν· ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ δῆμος τιμὰς μεγάλας, ὡς τότ' ἐδόκει, τρεῖς λιθίνους Ἑρμᾶς στῆσαι ἐν τῇ στοᾷ τῇ τῶν Ἑρμῶν, ἐφ' ᾧτε μὴ ἐπιγράφειν τὰ ὀνόματα τὰ ἑαυτῶν, ἵνα μὴ τῶν στρατηγῶν ἀλλὰ τοῦ δήμου δοκῇ εἶναι τὸ ἐπίγραμμα.
184 ὅτι δ' ἀληθῆ λέγω, ἐξ αὐτῶν τῶν ποιημάτων γνώσεσθε. ἐπιγέγραπται γὰρ ἐπὶ τῷ μὲν πρώτῳ τῶν Ἑρμῶν

1 ἦσαν δέ gmn. ὦ ἄ. Ἀ. *add.* A^h. 2 πόνον ὑπομ. χρόνον B. 3 ἐν τῷ gmn. 4 ἔδωκ. A^h, καὶ ἔδωκ. B. 6 τῇ τῶν B, τῶν A. ἔφη τε gmn, ἔφην τε a. 7 τὸ ὄνομα τὸ A^h. 9 γνώσεσθε A^h, εἴσεσθε B. 10 γὰρ *om.* klh. ἐν lh. τῷ μὲν amn, μὲν τῷ x.

gationibus responsiones subicere amat.

§ 183. τοὺς τότε καιρούς] i. e. illa aetate qua populus magnanimitate et excelsitate cum primoribus viris certabat. Tempus autem ipsum deinceps definitur.

ἐπὶ τῷ Στρυμόνι] Cimonis in Thraciam expeditio, cf. Thuc. I 98. Plut. Cim. 7: πρῶτον μὲν οὖν αὐτοὺς μάχῃ τοὺς Πέρσας ἐνίκησε καὶ κατέκλεισεν εἰς τὴν πόλιν (i. e. Ἠϊόνα), ἔπειτα τοὺς ὑπὲρ Στρυμόνα Θρᾷκας, ὅθεν αὐτοῖς ἐφοίτα σῖτος, ἀναστάτους ποιῶν εἰς τοσαύτην ἀπορίαν τοὺς πολιορκουμένους κατέστησεν, ὥστε πῦρ ἐνεῖναι . . καὶ συνδιαφθεῖραι μετὰ τῶν χρημάτων ἑαυτούς. Et quantos ibi labores toleraverint Athenienses, cognoscitur ex Herod. VII 107. Diod. Sic. XI 60 sqq.

ἔδωκεν] Asyndeton satis frequens, cf. Dem. 24, 11: μετὰ ταῦτ' ἐμήνυσεν Εὐκτήμων ἔχειν Ἀρχέβιον χρήματα. προσῆλθε τῇ βουλῇ, προβούλευμ' ἐγράφη. 24, 12: τότε ἀνέμνησεν ὑμᾶς, τοὺς νόμους ἀνέγνω. 24, 13: — γράφονται τὸ ψήφισμα.

ὡς τότ' ἐδόκει] Conparasse iuvat Dem. Lept. 91: ἔστι τοίνυν τις πρόχειρος λόγος, ὡς ἄρα καὶ παρ' ἡμῖν ἐπὶ τῶν προγόνων πολλὰ ἀγαθὰ εἰργασμένοι τινὲς οὐδενὸς ἠξιοῦντο τοιούτου, ἀλλ' ἀγαπητῶς ἐπιγράμματος ἐν τοῖς Ἑρμαῖς ἐτύγχανον· καὶ ἴσως τοιοῦτον ὑμῖν ἀναγνώσεταί τι ἐπίγραμμα.

στοᾷ τῇ τῶν Ἑρμῶν] Harp. 86: ὅτι δὲ καὶ Ἑρμῶν στοά τις ἐλέγετο, δεδήλωκε καὶ Ἀντιφῶν ἐν τῷ πρὸς Νικοκλέα. Sic enim docte emendavit hunc locum Sluiterus, cf. Sauppe frgm. Antiph. 39.

μὴ ἐπιγράφειν] Corn. Nep. Paus. 1: primum in eo est reprehensus, cum ex praeda tripodem aureum Delphis posuisset epigrammate inscripto, in quo haec erat sententia: suo ductu barbaros apud Plataeas esse deletos eiusque victoriae ergo Apollini donum dedisse. Hos versus Lacedaemonii exsculpserunt neque aliud scripserunt quam nomina earum civitatum, quarum auxilio Persae erant victi.

§ 184—185. τῷ πρώτῳ τῶν Ἑρμῶν] Verum epigrammatum ordinem primus probabiliter restituit E. A. Richter in Iahnii Annal. 93, 30—34. Etenim in libris mscr. cum Aeschinis tum Plutarchi (Cim. 7) haec epigrammata hoc ordine se excipiunt: quod primum nunc locum tenet, tertiam ibi sedem habuit, quod nunc alterum, tum primum fuit, tertium denique in secundo olim loco habebatur (1 = III, 2 = I,

ἔκ ποτε τῆσδε πόληος ἅμ' Ἀτρείδῃσι Μενεσθεὺς
ἡγεῖτο ζάθεον Τρωικὸν ἂμ πεδίον,
ὅν ποθ' Ὅμηρος ἔφη Δαναῶν πύκα χαλκοχιτώνων
κοσμητῆρα μάχης ἔξοχον ἄνδρα μολεῖν.
[οὕτως οὐδὲν ἀεικὲς Ἀθηναίοισι καλεῖσθαι
κοσμητὰς πολέμου τ' ἀμφὶ καὶ ἠνορέης.]

ἐπὶ δὲ τῷ δευτέρῳ

ἦν ἄρα κἀκεῖνοι ταλακάρδιοι, οἵ ποτε Μήδων
παισὶν ἐπ' Ἠϊόνι, Στρυμόνος ἀμφὶ ῥοάς,
λιμόν τ' αἴθωνα κρατερόν τ' ἐπάγοντες Ἄρηα
πρῶτοι δυσμενέων εὗρον ἀμηχανίην.

1 *πόλεως* gm. *ἀτρείδαισι* e, *ἀτρείδεσι* 1, *ἀτρείδεσσι* h. 2 *ἐς πεδίον* klh. 3 *ποθ'*] *περ* a. *χαλκοχ.*] *περφρονεόντων* a. 4 *κοσμήτορα* B. 6 *τ'* *om.* A^h. 8 *ἦσαν* A^h, cf. Bekk. Anecd. III 1293. Herodian. II 950. II 45. 786. 10 *καρτερὸν* e. 11 *τεῦκρον* F.

3 = II). Videlicet haec carmina non Aeschines ipse sed multo post grammaticorum sedulitas in orationem inseruisse videtur, cf. Rosenberg in Iahn. Ann. 1870, 530, Herwerden de Lyc. § 100 in Mnemos. XI 72. De dialecto atque de auctore horum epigrammatum disputavit A. Kirchhoff, Hermes V 48—60.

1—4: Laudes ac virtutes Atheniensium bellicae antiquissimo iam Homeri praeconio celebratae sunt.

Ὅμηρος ἔφη] Respicitur ad Il. *B* 552:

τῶν αὖθ' ἡγεμόνευ' υἱὸς Πετεῶο Μενεσθεύς·
τῷ δ' οὔ πώ τις ὁμοῖος ἐπιχθόνιος γένετ' ἀνήρ,
κοσμῆσαι ἵππους τε καὶ ἀνέρας ἀσπιδιώτας.

5—6: Hos duos versus a falsario fictos esse arbitror. Primum enim nulla in eis sententia est, quae non melius expressa in versu 7 habeatur. Deinde aequabilitas his versibus epigrammatum evertitur. Illud enim credere non possum in tribus Hermis non parem versuum numerum inscriptum fuisse. Cf. etiam Göttling, Verh. Sächs. Ges. der Wissensch. Phil.-Hist. Kl. 1853 p. 65 sq.

7—10: Ut autem prisci Athenienses virtute sic nostri aequales pariter insignes exstiterunt patientia et constantia.

ἦν] Pluralem hunc esse, non singularem numerum, id quod veteres grammatici contenderunt ut Matth. § 216 n. 4, primus demonstravit Göttling Acc. 69, ad Hesiod. Theog. 183. 321: *τῆς δ' ἦν τρεῖς κεφαλαί.* Schneidewin ad Soph. Trach. 520: *ἦν δ' ἀμφίπλεκτοι κλίμακες.* Krueger Gr. II § 63, 3 n. 5.

ταλακάρδιος] Hesiod. Scut. Herc. 424: *Διὸς ταλακάρδιος υἱός.* Soph. Oed. Col. 540: *ἐδεξάμην δῶρον ὃ μήποτ' ἐγὼ ταλακάρδιος ἐπωφέλησα πόλεος ἐξελέσθαι.*

λιμὸν αἴθωνα] Callim. Cerer. 67: *ἄγριον ἔμβαλε λιμόν, αἴθωνα, κρατερόν.*

δυσμενέων ἀμηχανίην] Schol.: *πρῶτοι· οὐχ ἡττηθέντες γὰρ ἀλλὰ κρατήσαντες ἀπέστρεψαν αὐτῶν τὰς μηχανάς,* alii: *ἀντὶ τοῦ ἀμηχανίαν ἐνέβαλον τοῖς πολεμίοις.* Iacobs: primi omnium viam et rationem invenerunt, qua hostes in consilii inopiam conicerent. Atque *εὑρίσκειν* cum dativo personae non modo in bonam sed etiam in contrariam

185 ἐπὶ δὲ τῷ τρίτῳ ἐπιγέγραπται Ἑρμῇ
ἡγεμόνεσσι δὲ μισθὸν Ἀθηναῖοι τάδ' ἔδωκαν
ἀντ' εὐεργεσίης καὶ μεγάλης ἀρετῆς.
μᾶλλόν τις τάδ' ἰδὼν καὶ ἐπεσσομένων ἐθελήσει
ἀμφὶ ξυνοῖσι πράγμασι μόχθον ἔχειν.

ἔστι που τὸ τῶν στρατηγῶν ὄνομα; οὐδαμοῦ, ἀλλὰ τὸ τοῦ δήμου.

186 Προέλθετε δὴ τῇ διανοίᾳ καὶ εἰς τὴν στοὰν τὴν ποικίλην· ἁπάντων γὰρ ὑμῖν τῶν καλῶν ἔργων τὰ ὑπομνήματα ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀνάκειται. τί οὖν ἐστιν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὃ ἐγὼ λέγω; ἐνταῦθα ἡ ἐν Μαραθῶνι μάχη γέγραπται. τίς οὖν ἦν ὁ στρατηγός; οὑτωσὶ μὲν ἐρωτηθέντες ἅπαντες ἀποκρίναισθε ἂν ὅτι Μιλτιάδης, ἐκεῖ δὲ οὐκ ἐπιγέγραπται. πῶς; οὐκ ᾔτησε τὴν δωρεάν; ᾔτησεν, ἀλλ' ὁ δῆμος οὐκ ἔδωκεν, ἀλλ' ἀντὶ τοῦ ὀνόματος συνεχώρησεν
187 αὐτῷ γραφῆναι παρακαλοῦντα τοὺς στρατιώτας. ἐν τοί-

2 τάγ' A^h. 3 ἀρετῆς] ἀμοιβῆς (χάριτος superscr.) a. 4 ταῦτ' ἰδών el. 5 αμφὶ] χαίρων ἀμφὶ A^h. μόθον l, πόνον a. 8 προσέλθ. B. 9 ἡμῖν A^h. 13 ἀποκρίνασθε (αι superscr.) ἂν n, ἀποκρίνασθε ἂν m, ἀποκρίνεσθε (εῖ superscr.) ἂν g, αποκρινεῖσθε elh, ἂν ἀποκρινεῖσθε k. 14 πῶς οὖν e, πῶς x, cf. Dem. 19, 124. τὴν δωρεάν W, ταύτην τὴν δωρεάν A^h, τ. δ. ταύτην B. ᾔτησεν . . ἔδωκεν *om.* el. 16 γραφ. W, γρ. πρώτῳ A^h, πρώτῳ γρ. B. παρακαλοῦντα (gmh)², παρακαλοῦντι C.

partem dictum esse constat, cf. Eurip. Elect. 649: εὑρίσκεις δὲ μητρὶ πῶς φόνον; Pro dativo autem facile poni licet genetivum δυσμενέων. Relinquitur igitur ut quid πρῶτοι declaret exponatur. Et mihi quidem πρῶτοι arctius coniungendum videtur cum participio ἐπάγοντες quam cum verbo εὗρον: Athenienses illi omnium primi, pro eo ut inpetus hostium inlatos repellerent, ultro eos tamquam in ipsorum terra vel dicione oppugnare adorti patientia et virtute in extremam inopiam ac desperationem coniecerunt.

11—14: Quare ducibus pro tantis meritis hunc honorem Athenienses decreverunt, ut posteri etiam ad similem virtutem pro conmuni omnium salute praestandam accenderentur.

ἀμφὶ ξυνοῖσιν] Locus hic nondum persanatus est. De praepositionis usu conferre satis est Pind. Ol. 5, 34: μάρνασθαι ἀμφ' ἀρεταῖσι. Hom. Γ 157: τοιῇδ' ἀμφὶ γυναικὶ πολὺν χρόνον ἄλγεα πάσχειν.

§ 186. ἐν τῇ ἀγορᾷ] Etenim στοὰ ποικίλη magnam partem veteris fori (τῆς ἀγορᾶς), quod erat in interiore Ceramico, includebat. Cf. Leake, Attic. Topogr. 159.

πῶς;] Haec particula maximae admirationis notitiam habet. Contra πῶς οὖν solemnis formula quaerentis est quomodo agi oporteat = quid igitur faciam? Dem. 19, 124: ἔδει δὲ μένειν. πῶς οὖν; ἀρρωστεῖν προφασίζεται. Exempla congessit Valcken. Eur. Hipp. 598. 1261.

γραφῆναι παρακαλοῦντα] Nep. Milt. 6: cum pugna depingeretur Marathonia, Miltiadi hic honos tributus est, ut in decem praetorum numero prima eius imago

νυν τῷ μητρῴῳ, ἣν ἔδοτε δωρεὰν τοῖς ἀπὸ Φυλῆς φεύγοντα τὸν δῆμον καταγαγοῦσιν, ἔστιν ἰδεῖν. ἦν μὲν γὰρ ὁ τὸ ψήφισμα νικήσας Ἀρχῖνος ὁ ἐκ Κοίλης, εἷς τῶν καταγαγόντων τὸν δῆμον, ἔγραψε δὲ πρῶτον μὲν εἰς θυσίαν καὶ ἀναθήματα δοῦναι χιλίας δραχμάς, καὶ τοῦτ' ἐστὶν ἔλαττον ἢ δέκα δραχμαὶ κατ' ἄνδρα, ἔπειτα κελεύει στεφανῶσαι θαλλοῦ στεφάνῳ αὐτῶν ἕκαστον, ἀλλ' οὐ χρυσῷ· τότε μὲν γὰρ ἦν ὁ τοῦ θαλλοῦ στέφανος τίμιος, νυνὶ δὲ καὶ ὁ χρυσοῦς καταπεφρόνηται. καὶ οὐδὲ τοῦτο εἰκῇ πρᾶξαι κελεύει, ἀλλ' ἀκριβῶς τὴν βουλὴν σκεψαμένην ὅσοι ἐπὶ Φυλῇ ἐπολιορκήθησαν, ὅτε Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ τριάκοντα προσέβαλλον, οὐχ ὅσοι τὴν τάξιν ἔλιπον τῶν πολεμίων ἐπιόντων. ὅτι δ' ἀληθῆ λέγω, ἀναγνώσεται ὑμῖν τὸ ψήφισμα.

ΨΗΦΙΣΜΑ ΠΕΡΙ ΔΩΡΕΑΣ ΤΟΙΣ ΑΠΟ ΦΥΛΗΣ.

1 *post* μητρῴῳ *add.* C: παρὰ (*om.* el) τὸ βουλευτήριον, *del.* Bake. 3 τὸ *om.* mn. νικήσας A^h, γράψας καὶ νικήσας B. ἀρκῖνος elh. 4 καταγόντων n. εἰς θυσίαν W, εἰς θυσ. αὐτοῖς a, αὐτοῖς εἰς θυσ. x. 6 κατ' ἄνδρα ἕκαστον B. στεφανοῦσθαι B. 7 αὐτὸν ek. 8 καὶ ὁ A². στεφάνου am. οὐ τίμιος n. νῦν A^h. 9 καὶ *om.* el. 11 ὅσοι αὐτῶν B. φυλῇ B, φυλῆς A. οἵ τε aekh. 12 προσέβαλον el, *quod add. in* C: τοῖς καταλαβοῦσι φυλὴν *del.* Ham. *post* ἔλιπον *add.* C: ἐν Χαιρωνείᾳ, *del.* W. 14 ἡμῖν el.

poneretur, ipse hortaretur milites proeliumque committeret. Cf. etiam E. Curtius, Griech. Gesch. II 25.

§ 187. μητρῴῳ] Paus. I 3, 4: ᾠκοδόμηται δὲ καὶ μητρὸς θεῶν ἱερόν, ἣν Φειδίας εἰργάσατο, καὶ πλησίον τὸ τῶν πεντακοσίων καλούμενον βουλευτήριον, οἳ βουλεύουσιν ἐνιαυτὸν Ἀθηναίοις. Schol.: ἐνταῦθα ἔκειτο τὰ δημόσια γράμματα.

ἔστιν ἰδεῖν] Schol.: ἐν αὐτῷ τῷ ἱερῷ, ἐν ᾧ τὸ βουλευτήριόν ἐστιν, ἀνάκεινται γεγραμμένοι οἱ ἀπὸ Φυλῆς τὸν δῆμον καταγαγόντες· κεῖνται δὲ καὶ ἐν τῷ Μητρῴῳ καὶ οἱ νόμοι τῶν . . .

Ἀρχῖνος] Cf. 195. II 176. Dem. 24, 135: Μυρωνίδης ὁ Ἀρχίνου υἱὸς τοῦ Φυλὴν καταλαβόντος καὶ μετά γε τοὺς θεοὺς αἰτιωτάτου ὄντος τῆς καθόδου τῳ δήμῳ καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ καλὰ πεπολιτευμένου καὶ ἐστρατηγηκότος πολλάκις. De pago qui vocatur Κοίλη cf. Leake, Dem. 23. 228.

θαλλοῦ στεφάνῳ] Bekk. Anecd. I 263: θαλλὸν λέγουσι τὸν στέφανον τὸν ἀπὸ τῆς ἐλαίας. Oleaginae coronae antiquis quidem temporibus summo erant honori. Aureae non tam honorificae erant quam divitiarum et luxus signa. Bremi. Cf. II 46.

ἐπὶ Φυλῇ] Cf. Frohberger Lys. XII 52: πρὸς τοὺς ἐπὶ Φυλῇ.

οὐχ ὅσοι] Schol.: τοῦτο παρ' ὑπόνοιαν. δέον γὰρ περὶ τῶν τότε τι εἰπεῖν εἰς τὸν Δημοσθένην αἰνιττόμενος οὕτως ἐπήνεγκεν. Bremi: invectio eo acerbior, quo magis est inopinata.

188 *Παρανάγνωθι δὴ καὶ ὃ γέγραφε Κτησιφῶν Δημοσθένει τῷ τῶν μεγίστων αἰτίῳ κακῶν.*

ΨΗΦΙΣΜΑ.

Τούτῳ τῷ ψηφίσματι ἐξαλείφεται ἡ τῶν καταγαγόντων [τὸν δῆμον] δωρεά. εἰ τοῦτ' ἔχει καλῶς, ἐκεῖνο αἰσχρῶς· εἰ ἐκεῖνοι κατ' ἀξίαν ἐτιμήθησαν, οὗτος ἀνάξιος ὢν στεφανοῦται.

189 *Καίτοι πυνθάνομαί γ' αὐτὸν μέλλειν λέγειν, ὡς οὐ δίκαια ποιῶ παραβάλλων αὐτῷ τὰ τῶν προγόνων ἔργα· οὐδὲ γὰρ Φιλάμμωνά [φησι] τὸν πύκτην Ολυμπίασι στεφανωθῆναι νικήσαντα Γλαῦκον τὸν παλαιὸν ἐκεῖνον πύκτην, ἀλλὰ τοὺς καθ' ἑαυτὸν ἀγωνιστάς, ὥσπερ ὑμᾶς ἀγνοοῦντας ὅτι τοῖς μὲν πύκταις ἐστὶν ὁ ἀγὼν πρὸς ἀλλήλους, τοῖς δ' ἀξιοῦσι στεφανοῦσθαι πρὸς αὐτὴν τὴν ἀρετήν, [ἧς ἕνεκα στεφανοῦνται]. δεῖ γὰρ τὸν κήρυκα ἀψευδεῖν, ὅταν τὴν ἀνάρρησιν ἐν τῷ θεάτρῳ ποιῆται*

1 *ἀνάγνωθι* n. *δη* Wz, *δὲ* e, *om.* x. 2 *αἰτίῳ κακῶν* A^h, *κακῶν αἰτίῳ* B. 4 *ἡ τῶν*] *ἡμῶν* lh. 5 *τὸν δῆμον om.* A^h. *ἐκείνω* a. 6 *δ' ἐκεῖνοι* e, *ἐκεῖνο* l. 10 *φασὶ* el. 11 *ἐκεῖνον om.* A^h. 12 *ἡμᾶς* A^h. 14 *πρὸς ἀρετὴν τὴν ἀρετήν* lh. 15 *ἧς καὶ* agm.

§ 188. *κακῶν*] Haec vox extremo loco conlocata non modo vehementius accidit ad aures audientium sed etiam aliquantum temporis personat.

εἰ τοῦτ' ἔχει κτλ.] Schol.: *διάλληλος δεῖξις.* Hanc ratiocinationem omnium maxime adamabant Stoici.

§ 189. *καίτοι πυνθάνομαι κτλ.*] Facile ex rhetorum locis, quid Demosthenes contra dicturus esset, coniectura assequi poterat. Cf. Dem. 18, 314—319. Lept. 114: *αἱ μέντοι τιμαὶ καὶ τἆλλα πάντα τὰ μὲν τότ' ἦν ἐπὶ τοῖς τότ' ἔθεσιν, τὰ δὲ νῦν ἐπὶ τοῖς νῦν.* Hunc locum rhetores multum variaverant.

Φιλάμμωνα] Schol.: *πύκτης διάσημος Ὀλυμπιονίκης· ἐνίκησεν ἑκατοστῇ πέμπτῃ Ὀλυμπιάδι* (360—357 a. Chr.). *ἦν δὲ τῷ σώματι μέγας καὶ ἀποθανόντος Ἱπποκράτους τοῦ Λεοντίνων τυράννου διεδέξατο τὰ πράγματα καὶ κατασταθεὶς ὑπὸ Γέλωνος ἐν Καμαρίνῃ καταψηφισαμένων αὐτοῦ Καμαριναίων θάνατον ἀνῃρέθη.* Cf. Harduin ad Themist. or. XXI 249d. Harp. 181 Philammona Atheniensem fuisse auctor est, cf. Suid. 1461. Jacobs Anthol. II 1, 229.

Γλαῦκον] Schol.: *Καρύστιος ἦν οὗτος.* Paus. VI 10, 1. Quintil. XI 2, 14. Themist. I 7b: *καίτοι πόσους ἂν πατάξειεν ἢ ἀποκτείνειε Πολυδάμας ἢ Γλαῦκος μελαγχολῶν;*

τὴν ἀρετὴν ἧς] Non cum omni virtute, sed cum ea, cuius ergo honorem tulerunt, h. e. cum omnibus qui in hoc genere virtutis praestiterint conparari volunt. Schol.: *ὁ Διόνυσος ἐπιλαμβάνεται· οὐ γάρ, φησί, νικῆσαι βουλόμεθα τὴν ἀρετὴν ὡς τοὺς ἀνταγωνιστάς. ἠγνόηκε δ' ὅτι ὁ ἀγὼν πρὸς τὸ ἐπαγόμενον νοεῖται. ἄνω μὲν οὖν περὶ τῆς νίκης λέγομεν αὐτοὺς ἀγωνίζεσθαι, νῦν δὲ περὶ τοῦ ἐφικέσθαι.*

πρὸς τοὺς Ἕλληνας. μὴ οὖν ἡμῖν ὡς Παταικίωνος ἄμεινον πεπολίτευσαι διέξιθι, ἀλλ' ἐφικόμενος τῆς ἀνδραγαθίας οὕτω τὰς χάριτας τὸν δῆμον ἀπαίτει.

190 Ἵνα δὲ μὴ ἀποπλανῶ ὑμᾶς ἀπὸ τῆς ὑποθέσεως, ἀναγνώσεται ὑμῖν ὁ γραμματεὺς τὸ ἐπίγραμμα ὃ ἐπιγέγραπται τοῖς ἀπὸ Φυλῆς τὸν δῆμον καταγαγοῦσιν.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ.

Τούσδ' ἀρετῆς ἕνεκα στεφάνοις ἐγέραιρε παλαίχθων
δῆμος Ἀθηναίων, οἵ ποτε τοὺς ἀδίκοις
θεσμοῖς ἄρξαντας πόλιος πρῶτοι καταπαύειν
ἦρξαν, κίνδυνον σώμασιν ἀράμενοι.

191 Ὅτι τοὺς παρὰ τοὺς νόμους ἄρξαντας κατέλυσαν, διὰ τοῦτ' αὐτούς φησιν ὁ ποιητὴς τιμηθῆναι. ἔναυλον γὰρ ἦν ἔτι τότε πᾶσιν ὅτι τηνικαῦτα ὁ δῆμος κατελύθη, ἐπειδή τινες τὰς γραφὰς τῶν παρανόμων ἀνεῖλον. καὶ γάρ τοι υἱὸς ἐγὼ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμαυτοῦ ἐπυνθανό-

3 τῷ δήμῳ a. 9 τοῖς l. 10 πόλιος πρῶτοι kh, πόληος πρ. el, πρῶτοι πόλεως B. 12 παρανόμους l, παρανόμως kh, παρὰ τὸν νόμον n. ἄρξαντες l. 14 ἔτι *om.* a. ὅτι B, ὅτε A[h]. 16 υἱὸς W, ὡς C.

Παταικίωνος] Suidas: *Παταικίων· ἀνὴρ ἀπὸ συκοφαντίας τὸν βίον ποιούμενος καὶ προσκρούειν ἐπιτηδεύων τοῖς εὐδοκιμοῦσι τῶν νέων. διεβάλλετο δὲ καὶ ὡς κλέπτης καὶ τοιχωρύχος, ὥστε καὶ κωμῳδεῖσθαι ἐπὶ τούτοις.* Cf. Diog. Laert. VI 39. Dio Chrys. 52 p. 550. In proverbium venit: *Παταικίωνος συκοφαντικώτερος* Mich. Apost. 14, 13.

§ 190. *ἐγέραιρε*] Hom. *H* 321: *νώτοισιν δ' Αἴαντα διηνεκέεσσι γέραιρεν ἥρως Ἀτρείδης.*

παλαίχθων] = *αὐτόχθων.*

§ 191. *ἔναυλον*] Proprie significat: tibiis personans. Inde haec deducta est dictio: *ἔναυλος λόγος* = sermo, quo adhuc aures personant, cf. Plat. Menex. 235 b: *οὕτως ἔναυλος ὁ λόγος τε καὶ ὁ φθόγγος παρὰ τοῦ λέγοντος ἐνδύεται εἰς τὰ ὦτα.* Inde vox translata est ad designandam recentissimarum rerum memoriam vel recordationem = noch im frischen Andenken. Multa exempla proposuit Ruhnken ad Tim. Lex. 85 (100). Ceterum *γραφὰς παρανόμων* paulo ante in iudicio, quasi parum admodum ad salutem reipublicae valerent, detraxerat Lycurg. Leocr. § 7. Cf. A. Schoene in Iahn. Annal. 99, 737.

ἐπειδὴ — ἀνεῖλον] Idemque iudicavit Dem. Timocr. § 154: *ἀκούω δ' ἔγωγε καὶ τὸ πρότερον οὕτω καταλυθῆναι τὴν δημοκρατίαν, παρανόμων πρῶτον γραφῶν καταλυθεισῶν καὶ τῶν δικαστηρίων ἀκύρων γενομένων.*

ἔτη βιοὺς ἐνενήκ. κ. πέντε] Cf. II 147: *οὑτοσὶ μέν μοί ἐστι πατὴρ Ἀτρόμητος, σχεδὸν πρεσβύτατος τῶν πολιτῶν· ἔτη γὰρ ἤδη βεβίωκεν ἐνενήκοντα καὶ τέτταρα κτλ.*

υἱὸς] Quamquam aetate iam provectus sum, tamen a patre haec omnia me accipere memini adulescentulum; II 77: *οὐ γὰρ παρὰ τῶν ἀλλοτρίων ἀλλὰ παρὰ τοῦ πάντων οἰκειοτάτου ταῦτα ἐπυνθανόμην.*

*μην, ὃς ἔτη βιοὺς ἐνενήκοντα καὶ πέντε ἐτελεύτησεν,
ἁπάντων μετασχὼν τῶν πόνων τῇ πόλει, ὥστε πολλάκις
πρὸς ἐμὲ διεξῄει ἐπὶ σχολῆς. ἔφη γάρ, ὅτε ἀρτίως κατε-
ληλύθει ὁ δῆμος, εἴ τις εἰσίοι γραφὴν παρανόμων εἰς δι-
καστήριον, εἶναι ὅμοιον τὸ ὄνομα καὶ τὸ ἔργον. τί γάρ
ἐστιν ἀνοσιώτερον ἀνδρὸς παράνομα λέγοντος καὶ πράτ-*
192 *τοντος; καὶ τὴν ἀκρόασιν, ὡς ἐκεῖνος ἀπήγγελλεν, οὐ τὸν
αὐτὸν τρόπον ἐποιοῦντο ὥσπερ νῦν γίγνεται, ἀλλ' ἦσαν
πολὺ χαλεπώτεροι οἱ δικασταὶ τοῖς τὰ παράνομα γράφου-
σιν αὐτοῦ τοῦ κατηγόρου, καὶ πολλάκις ἀνεπόδιζον τὸν
γραμματέα καὶ ἐκέλευον πάλιν ἀναγιγνώσκειν τοὺς νό-
μους καὶ τὸ ψήφισμα, καὶ ἡλίσκοντο οἱ τὰ παράνομα γρά-
φοντες, οὐκ εἰ πάντας παραπηδήσειαν τοὺς νόμους, ἀλλ'
εἰ μίαν μόνον συλλαβὴν παραλλάξειαν. τὸ δὲ νυνὶ γιγνό-
μενον πρᾶγμα ὑπερκαταγέλαστόν ἐστιν· ὁ μὲν γὰρ γραμ-
ματεὺς ἀναγιγνώσκει τὸ παράνομον, οἱ δὲ δικασταὶ ὥσπερ
ἐπῳδὴν ἢ ἀλλότριόν τι πρᾶγμα ἀκροώμενοι πρὸς ἑτέρῳ*
193 *τινὶ τὴν γνώμην ἔχουσιν. ἤδη δ' ἐκ τῶν τεχνῶν τῶν Δη-
μοσθένους αἰσχρὸν ἔθος ἐν τοῖς δικαστηρίοις παραδέχε-*

2 *ὥστε* W, *οὓς* Markl., *ὃς* C. 3 *κατελύθη* el. 4 *εἰσίοι* B, *εἰσῄει* A[h]. 6 *ἀνοσιώτατον* n. 7 *ἀπήγγειλεν* elh. 9 *πολὺ χαλ. οἱ* B, *πολὺ χαλεπώτεροι* k, *πολλοὶ* elh. *τὰ om.* A[h]. 12 *τὰ om.* B. 13 *-δήσαιεν* C 14 *μόνην* h. *παραλλάξαιεν* C, *em.* M. 15 *γὰρ om.* lmh. 17 *ἄλλοι τὶ ἀλλότριον* Priscian. XVIII 162. 18 *τοῦ δημοσθ.* A[h].

ἔφη γὰρ] Ille igitur hoc etiam narravit etc. Oratio enim rediit ad illud subiectum, quod iam paulo ante orator sibi animo informaverat.

εἶναι] Inf. Imperf.

ὄνομα .. ἔργον] Pari odio persequebantur et criminis nomen et crimen ipsum, h. e. non modo criminis veritate ad iram accendebantur, sed ipsam criminis speciem aversabantur, cum vel nomen criminis odiosum esset. Nec iniuria. Nam legum statum evertere vel dictis vel factis omnium scelerum profecto maxime nefandum est. Perinde esse *τὸ παράνομα λέγειν* et *τὸ παρ. πράττειν?*

§ 192. *τοῖς τὰ παράνομα γράφουσιν*] Ad genus alicuius rei denotandum conmode adhibetur articulus. Quare paulo post etiam ex A recipiendum putavi: *οἱ τὰ παράνομα γράφοντες.*

ἀνεπόδιζον] Pollux II 196: „*ἀνεπόδιζον*“ *δὲ* „*τὸν γραμματέα*“ *Αἰσχίνης ὁ ῥήτωρ ἔφη. ἐπὶ τοῦ· πάλιν ἀναγινώσκειν ἐποίουν, καὶ ἀναποδιζόμενα Ἀντιφῶν τὰ πάλιν ἐξεταζόμενα* (BS. 102. Bl. 84). Cf. Harp. Herod. V 92: *ἐπειρωτῶν τε καὶ ἀναποδίζων τὸν κήρυκα* = identidem (et cum vi quadam insistens) eadem interrogans, cf. Baehr. Illo igitur loco significat: non sine aliqua gravitate ac severitate scribam revocare.

παραπηδήσειαν] Libidinis notitiam habet, cf. ad § 12.

ἐπῳδήν] Tamquam carmina vatum et praestigiatorum, quae silentio homines, sed nequaquam attentis animis audirent.

§ 193. *ἐν τοῖς δικαστηρίοις*]

ἔργῳ. μετενήνεκται γὰρ ὑμῖν τὰ τῆς πόλεως δίκαια· ὁ μὲν γὰρ κατήγορος ἀπολογεῖται, ὁ δὲ φεύγων τὴν γραφὴν κατηγορεῖ, οἱ δὲ δικασταὶ ἐνίοτε ὧν μὲν εἰσι κριταὶ ἐπιλανθάνονται, ὧν δ' οὐκ εἰσὶ περὶ τούτων ἀναγκάζονται τὴν ψῆφον φέρειν. λέγει δὲ ὁ φεύγων, ἂν ἄρα ποθ' ἅψηται τοῦ πράγματος, οὐχ ὡς ἔννομα γέγραφεν, ἀλλ' ὡς ἤδη ποτὲ καὶ πρότερον ἕτερος τοιαῦτα γράψας ἀπέφυγεν. ἐφ' ᾧ καὶ νυνὶ μέγα φρονεῖν ἀκούω Κτησιφῶντα. ἐτόλμα 194 δ' ἐν ὑμῖν ποτε σεμνύνεσθαι Ἀριστοφῶν ἐκεῖνος ὁ Ἀζηνιεὺς λέγων ὅτι γραφὰς παρανόμων ἀποπέφευγεν ἑβδομήκοντα καὶ πέντε. ἀλλ' οὐχὶ ὁ Κέφαλος ὁ παλαιὸς ἐκεῖνος, ὁ δοκῶν δημοτικώτατος γεγονέναι, οὐχ οὕτως, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς ἐναντίοις ἐφιλοτιμεῖτο, λέγων ὅτι πλεῖστα πάντων γεγραφὼς ψηφίσματα οὐδεμίαν πώποτε γραφὴν ἔφυγε παρανόμων, καλῶς οἶμαι σεμνυνόμενος. ἐγράφοντο γὰρ ἀλλήλους παρανόμων οὐ μόνον οἱ διαπολιτευόμενοι, ἀλλὰ

1 μετήνεγκται e, μετήνεκται l. ὑμῖν Markl., ἡμῖν ekh, ὑμῶν x. 2 τὴν om. n. 4 οὐκ εἰσὶ Cob., οὐκ εἰσὶ δικασταὶ C. 5 ἐκφέρειν g. ἐὰν e. 7 τοσαῦτα A[b]. 8 νῦν A[b]. μεγαλοφρονεῖν klh. 9 ἡμῖν elh. ποτε om. e. 10 ἀπέφυγεν A[b], πέφευγεν B. 11 οὐχ A[b]. 14 ἔφυγε Cob., ἔφευγε A[b], πέφευγε B.

Hoc mihi suspectum est propterea quod ratio et natura verbi *παραδέχεσθαι* efflagitat praepositionem *εἰς* accusativumque subiectum, cf. I 178: *πάντων ἀδικώτατον ἔθος εἰς τοὺς ἀγῶνας παραδέχεσθε.* Quare erant qui perfectum tempus *παραδέδεχθε* restituendum censerent. Sext. adv. rhet. 40 (p. 682 B): *ὅθεν καὶ ὁ Αἰσχ. κακὸν ἔθος φησὶν εἰς τὸ δικαστήριον παρῆλθεν· ὁ μὲν γὰρ κατήγορος κτλ.*

ὑμῖν] Dativus ethicus hoc loco significat, iuris iudiciorumque rationem vi et ludibrio Demosthenis in ipsum civium inconmodum mutatam esse. Hanc autem Demosthenis artem adumbravit Aeschines ipse I 175. 178.

§ 194. *ἐτόλμα*] Cf. ad § 131.
Ἀριστοφῶν] Schaefer I 122 sq.
Κέφαλος] Schaefer I 127 sq. Sauppe Or. frgm. 217. Hanc praecipuam Cephali laudem praedicavit etiam Dem. cor. 251. Cf. etiam 219: *καίτοι πολλοὶ παρ' ὑμῖν γεγόνασι ῥήτορες ἔνδοξοι καὶ μεγάλοι πρὸ ἐμοῦ, Καλλίστρατος ἐκεῖνος, Ἀριστοφῶν, Κέφαλος, Θρασύβουλος, ἕτεροι μυρίοι· ἀλλ' ὅμως οὐδεὶς πώποτε τούτων διὰ παντὸς ἔδωκεν ἑαυτὸν εἰς οὐδὲν τῇ πόλει, ἀλλ' ὁ μὲν γράφων οὐκ ἂν ἐπρέσβευσεν, ὁ δὲ πρεσβεύων οὐκ ἂν ἔγραφεν* (?).

οἱ διαπολιτευόμενοι] Exspectaveris *ἀντιπολιτευόμενοι*, sed cf. Harp. 56: *διαγορεύων· Ἰσαῖος ἐν τῷ κατὰ Διοκλέους κέχρηται τῷ διαγορεύων ἀντὶ τοῦ διάφορα καὶ οὐ ταὐτὰ λέγων. τὸ ἐναντίον γάρ ἐστι παρ' αὐτοῖς τὸ διαγορεύειν τῷ συναγορεύειν, ὥσπερ τὸ συμφέρεσθαι τῷ διαφέρεσθαι καὶ τὸ συμπολιτεύεσθαι τῷ διαπολιτεύεσθαι καὶ τὸ συμφωνεῖν τῷ διαφωνεῖν.*

καὶ οἱ φίλοι τοὺς φίλους, εἴ τι ἐξαμάρτοιεν εἰς τὴν πόλιν.
195 ἐκεῖθεν δὲ τοῦτο γνώσεσθε. Ἀρχῖνος γὰρ ὁ ἐκ Κοίλης
ἐγράψατο παρανόμων Θρασύβουλον τὸν Στειριέα, ἕνα
τῶν συγκατελθόντων, καὶ εἷλε νεωστὶ γεγενημένων αὐτῷ
τῶν εὐεργεσιῶν, ἃς οὐχ ὑπελογίσαντο οἱ δικασταί·
ἡγοῦντο γάρ, ὥσπερ τότε αὐτοὺς φεύγοντας ἀπὸ Φυλῆς
Θρασύβουλος κατήγαγεν, οὕτω νῦν κατελθόντας ἐξελαύ-
196 νειν. ἀλλ' οὐ νῦν, ἀλλὰ πᾶν τοὐναντίον γίγνεται· οἱ
γὰρ ἀγαθοὶ στρατηγοὶ ὑμῖν καὶ τῶν τὰς σιτήσεις τινὲς

1 ἐξαμάρτοιεν h, ἐξαμαρτάνοιεν C. 3 Στειριέα] *add.* C: γράψαντά τι (τι *om.* A^h) παρὰ τοὺς νόμους στεφανοῦν (*om.* M), *del.* Ham. 4 συγκατ. W, ἀπὸ φυλῆς αὐτῷ συγκ. elh, συγκ. αὐτῷ ἀπὸ φυλῆς Bk. 7 κατελθόντας W, μένοντας C. ἐξελαύνειν] *add.* A^h: γράφοντά τι παρὰ τοὺς νόμους, B: παρὰ τοὺς νόμους γράφοντά τι, *del.* W. 8 ἀλλὰ πᾶν A^h, ἀλλ' ἅπαν B. 9 ὑμῖν ek, ἡμῖν lh, ὑμῶν B.

§ 195. *Ἀρχῖνος*] Cf. § 187. Schaefer I 127. Blass, Gesch. der Beredts. 340. Aliorum beneficio testium scimus cur Thrasybulus ab Archino accusatus fuerit. Pseudoplut. in vita Lys. 835 f: *ἐφ' οἷς γράψαντος αὐτῷ Θρασυβούλου πολιτείαν μετὰ τὴν κάθοδον ἐπ' ἀναρχίας τῆς πρὸ Εὐκλείδου ὁ μὲν δῆμος ἐκύρωσε τὴν δωρεάν, ἀπενεγκαμένου δ' Ἀρχίνου γραφὴν παρανόμων διὰ τὸ ἀπροβούλευτον εἰσαχθῆναι ἑάλω τὸ ψήφισμα, καὶ οὕτως ἀπελαθεὶς τῆς πολιτείας τὸν λοιπὸν ᾤκησε χρόνον ἰσοτελὴς ὤν.* Max. Plan. ad Hermog. V 343 (W): *Θρασύβουλος μετὰ τὴν τῶν τριάκοντα κατάλυσιν ἔγραψε τῷ Λυσίᾳ ψήφισμα περὶ τοῦ δεῖν αὐτὸν γενέσθαι πολίτην, καὶ κατηγορηθεὶς ὡς ἀπροβούλευτον ψήφισμα εἰσενενγκών — οὐ γὰρ ην πω καταστᾶσα ἡ βουλή — κατεδικάσθη χρημάτων· ὁ δὲ „οὐ μὰ Δία" ἔφη „ἀλλὰ θανάτου· τί γὰρ τοιούτους ἔσωζον;"* Atque huc etiam illud pertinere puto, quod Plato Phaedr. 257 c conmemorat: *καὶ γάρ τις αὐτὸν* (= Lysiam), *ὦ θαυμάσιε, ἔναγχος τῶν πολιτικῶν τοῦτ' αὐτὸ λοιδορῶν ὠνείδιζε καὶ διὰ πάσης τῆς λοιδορίας ἐκάλει λογογράφον.* Sauppe Ep. Crit. 128. Cf. etiam Schol. Laur. ap. Schultzium.

συγκατελθόντων] sc. *τοῖς ἀπὸ Φυλῆς*, cuius rei memoria omnium in ore erat. Similiter emendandum est Lys. XIII 77: *ὡς ἐπὶ Φυλήν τ' ᾤχετο καὶ συγκατῆλθε*, ubi grammatici addiderunt: *τοῖς ἀπὸ Φυλῆς*. Cf. Lys. XXXI 9: *ἐπὶ κατειργασμένοις μᾶλλον ἐλθεῖν βουλόμενος ἢ συγκατελθεῖν κατεργασάμενός τι τῶν τῇ κοινῇ πολιτείᾳ συμφερόντων.*

νῦν — ἐξελαύνειν] Grammatici explicandi et interpretandi studio adiunxerunt: *γράφοντά τι παρὰ τοὺς νόμους*. At hoc si orator eloqui vellet, paulo ante pronuntiare debuerat, qua tandem virtute vel quibus artibus Thrasybulus exsulem populum restituisset. Accedit quod sola sententia ista *οὕτω νῦν κατελθόντας ἐξελαύνειν* non modo plane expressa est sed etiam multo acrior et vehementior videtur. Denique pronomen infinitum (*γράφοντά τι*) in hac sententiae conformatione nimis est languidum et putidum. Atque istud emblema supra lineam potius quam intra versum in archetypo fuisse apparet ex recensionum dissensu.

§ 196. *οἱ ἀγαθοὶ στρατηγοί*] Epitheton Aeschines adiecit non

εὑρημένων ἐξαιτοῦνται τὰς γραφὰς τῶν παρανόμων, οὓς ὑμεῖς ἀχαρίστους εἶναι δικαίως ἂν ὑπολαμβάνοιτε· εἰ γάρ τις ἐν δημοκρατίᾳ τετιμημένος, ἐν τοιαύτῃ πολιτείᾳ ἣν οἱ θεοὶ καὶ οἱ νόμοι σῴζουσι, τολμᾷ βοηθεῖν τοῖς τὰ παράνομα γράφουσι, καταλύει τὴν πολιτείαν ὑφ' ἧς τετίμηται. τίς οὖν ἀποδέδεικται λόγος ἀνδρὶ δικαίῳ συνηγόρῳ; 197
ἐγὼ λέξω. εἰς τρία μέρη διαιρεῖται ἡ ἡμέρα, ὅταν εἰσίῃ γραφὴ παρανόμων εἰς τὸ δικαστήριον. ἐγχεῖται γὰρ τὸ μὲν πρῶτον ὕδωρ τῷ κατηγόρῳ καὶ τοῖς νόμοις καὶ τῇ δημοκρατίᾳ, τὸ δὲ δεύτερον τῷ τὴν γραφὴν φεύγοντι καὶ τοῖς εἰς αὐτὸ τὸ πρᾶγμα λέγουσιν· ἐπειδὰν δὲ τῇ

1 εὑρημένων] *add.* C: ἐν τῷ πρυτανείῳ, *del.* W. 2 ὑπολαμβάνητε kln. 3 πόλει ln. 4 τὰ *add.* W. 6 δικαίῳ συνηγ. A^h, δικαίῳ συνηγ. καὶ σώφρονι a, συνηγ. δικαίῳ καὶ σώφρονι gmn. 10 δεύτερον W, δεύτερον ὕδωρ C.

ut virtutis memoriam excitaret sed ut exspectationem hominum praetorum virtutibus actionibusque contrariam designaret. Atque huic occultae vituperationi dativi etiam ethici (ὑμῖν) usurpatio inservire videtur. Cf. § 73. Din. I 1. 53.

τὰς σιτήσεις] sc. ἐν πρυτανείῳ, pro qua grammatici falso: ἐν τῷ πρυτανείῳ. Nam articulus in hac formula deesse solet, cf. 178 Dem. 19, 330. Maetzn. ad Din. I 101, Kleyn Mnemos. VIII 101. Idemque emblema infecisse arbitror Aesch. II 80: καὶ γὰρ τὰς εἰκόνας ἵστατε καὶ τὰς προεδρίας καὶ τοὺς στεφάνους καὶ τὰς [ἐν πρυτανείῳ] σιτήσεις δίδοτε οὐ τοῖς τὴν εἰρήνην ἀπαγγείλασιν ἀλλὰ τοῖς τὴν μάχην νικήσασιν, ubi item aliquot libri ἐν τῷ πρυτανείῳ. Cf. etiam II 46. 53: ἐπαινέσαι καὶ καλέσαι [ἐπὶ δεῖπνον] εἰς τὸ πρυτανεῖον εἰς αὔριον.

τοιαύτῃ ἣν] Cf. Frohberger Lys. XIII 13.

οἱ θεοὶ καὶ οἱ νόμοι] Absurde hic deos et leges coniunctim nominari tamquam conmunes democratiae sospitatores existimavit Hamaker Mnemos. VIII 15. Quare legendum censet: οἱ θεσμοὶ καὶ οἱ νόμοι. Cui rei minus hic locus est quam deorum conmemorationi. Atque οἱ θεοὶ καὶ οἱ νόμοι non idem significat atque καὶ οἱ θεοὶ καὶ οἱ νόμοι. Nam in illa verborum copulatione haec inest sententia: praeter deorum voluntatem maxime reip. salutem in legum conservatione positam esse.

§ 197. ἀνδρὶ δικαίῳ συνηγόρῳ] = quaenam oratio convenit iusto ac probo homini qui patroni partes susceperit? Nam illud dativus est obiecti hoc dativus appositionis. Bremi.

διαιρεῖται] Harp. 58: διαμεμετρημένη ἡμέρα· μέτρον τί ἐστιν ὕδατος πρὸς μεμετρημένον ἡμέρας διάστημα ῥέον· ἐμετρεῖτο δὲ τῷ Ποσειδεῶνι μηνί. πρὸς δὴ τοῦτο ἠγωνίζοντο οἱ μέγιστοι καὶ περὶ τῶν μεγίστων ἀγῶνες. διενέμετο δὲ τρία μέρη τὸ ὕδωρ, τὸ μὲν τῷ διώκοντι, τὸ δὲ τῷ φεύγοντι, τὸ δὲ τρίτον τοῖς δικάζουσι. ταῦτα δὲ σαφέστατα αὐτοὶ οἱ ῥήτορες δεδηλώκασιν, ὥσπερ καὶ Αἰσχ. ἐν τῷ κ. Κτ. Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ διδάσκει περὶ τούτων (fr. 423).

καὶ τοῖς νόμοις] Schol.: ὡς τοῦ κατηγόρου ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ διὰ τὸ παρὰ τοὺς νόμους τι πράττεσθαι κατηγοροῦντος.

τοῖς . . λέγουσιν] Schol.: ἐξῆν

πρώτῃ ψήφῳ μὴ λυθῇ τὸ παράνομον, ἤδη τὸ τρίτον ὕδωρ
ἐγχεῖται τῇ τιμήσει καὶ τῷ μεγέθει τῆς ὀργῆς τῆς ὑμετέ-
198 ρας. ὅστις μὲν οὖν ἐν τῇ τιμήσει τὴν ψῆφον αἰτεῖ, τὴν
ὀργὴν τὴν ὑμετέραν παραιτεῖται· ὅστις δ' ἐν τῷ πρώτῳ
λόγῳ τὴν ψῆφον αἰτεῖ, νόμον αἰτεῖ, ὅρκον αἰτεῖ, δημο-
κρατίαν αἰτεῖ, ὧν οὔτε αἰτῆσαι οὐδὲν ὅσιον οὐδενὶ οὔτ'
αἰτηθέντα ἑτέρῳ δοῦναι. κελεύσατε οὖν αὐτούς, ἐάσαν-
τας τὴν πρώτην ψῆφον κατὰ τοὺς νόμους διενεγκεῖν,
199 ἀπαντᾶν εἰς τὴν τίμησιν. ὅλως δ' ἔγωγε, ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι, ὀλίγου δέω εἰπεῖν, ὡς καὶ νόμον δεῖ τεθῆναι ἐπὶ
ταῖς γραφαῖς μόναις ταῖς τῶν παρανόμων, μὴ ἐξεῖναι
μήτε τῷ κατηγόρῳ συνηγόρους παρασχέσθαι μήτε τῷ τὴν
γραφὴν φεύγοντι. οὐ γὰρ ἀόριστόν ἐστι τὸ δίκαιον, ἀλλ'
ὡρισμένον τοῖς νόμοις τοῖς ὑμετέροις. ὥσπερ γὰρ ἐν τῇ
τεκτονικῇ, ὅταν εἰδέναι βουλώμεθα τὸ ὀρθὸν καὶ τὸ μή,
200 τὸν κανόνα προσφέρομεν ᾧ διαγιγνώσκεται, οὕτω καὶ ἐν
ταῖς γραφαῖς ταῖς τῶν παρανόμων παράκειται κανὼν τοῦ
δικαίου τουτὶ τὸ σανίδιον, τὸ ψήφισμα καὶ οἱ παραγε-

1 μὴ *om.* A[h]. ὕδωρ *om.* h[1]. 3 τὴν ὀργὴν . . . αἰτεῖ (5) *om.* e. 4 αἰτεῖται gmn. 5 ὅρκον αἰτεῖ *om.* B, cf. Rhet. Gr. III 28. 30. 54. 74. 6 οὐδέν ἐστιν A[h]. 8 τὴν πρώτην W, τὴν πρώτην ὑμᾶς A[h], ὑμᾶς τὴν πρ. B. 10 τιθέναι l. 11 μόναις k, *om.* n, μόνον x. ταῖς τῶν W, ταῖς h, τῶν x. 12 τὴν γραφὴν φεύγοντι W, τὴν γραφὴν τῶν παρανόμων φεύγ. C. 13 φεύγ.] γράφοντι lh. 17 ταῖς τῶν k, τῶν x. 18 καὶ *ante* τὸ C, *del.* Sauppe.

γὰρ καλέσαι οὓς ἂν ἐθέλωσι συνηγορίαν.

τῇ πρώτῃ ψήφῳ] Habita enim et accusatione et defensione iudices sententias ferebant, utrumne reus crimine teneretur an absolveretur. Quodsi innocentem reum esse maiore sententiarum parte conprobatum esset, etiamsi accusator ne quintam quidem partem tulisset, nihil iam erat cur amplius disceptaretur. At noxius si declaratus esset, poenae vel litis fiebat aestimatio.

§ 198. τὴν ψῆφον αἰτεῖ] i. e. ut in suum favorem et gratiam sententia feratur. Dem. XXI 5: εἰ μὲν οὖν παρανόμων ἢ παραπρεσβείας ἤ τινος ἄλλης αἰτίας ἤμελλον αὐτοῦ κατηγορεῖν, οὐδὲν ἂν ὑμῶν ἠξίουν δεῖσθαι, νομίζων τῷ μὲν κατηγόρῳ περὶ τῶν τοιούτων προσήκειν ἐλέγχειν μόνον, τῷ δὲ φεύγοντι καὶ παραιτεῖσθαι (= deprecari).

ὅρκον αἰτεῖ] Celeberrimum istuc erat rhetorum exemplum et conversionis (= ἀντιστροφῆς) et conmorationis (ἐπιμονῆς), cf. Alex. III 28. 30 (Sp.). Phoebam. III 54. Tib. III 74. Praeterea cf. § 200. 202. Cornific. IV § 19: nam cum istos ut absolvant rogas, ut periurent rogas, ut existimationem neglegant, ut leges tuae libidini largiantur, rogas.

διενεγκεῖν] = nullo obiecto inpedimento pro iure ac religione sententiam ferre.

§ 200. σανίδιον] Schol.: λελευκωμένον πινάκιον, ἐν ᾧ ἡ γραφὴ γέγραπται ἣν ἐγράψατο

γραμμένοι νόμοι. ταῦτα συμφωνοῦντα ἀλλήλοις ἐπιδείξας κατάβαινε· καὶ τί δεῖ σε Δημοσθένην παρακαλεῖν; ὅταν δ' ὑπερπηδήσας τὴν δικαίαν ἀπολογίαν παρακαλῇς κακοῦργον ἄνθρωπον καὶ τεχνίτην λόγων, κλέπτεις τὴν ἀκρόασιν, βλάπτεις τὴν πόλιν, καταλύεις τὴν δημοκρατίαν.

201 Τίς οὖν ἐστιν ἀποτροπὴ τῶν τοιούτων λόγων; ἐγὼ προερῶ. ἐπειδὰν προελθὼν ἐνταυθοῖ Κτησιφῶν διεξέλθῃ πρὸς ὑμᾶς τοῦτο δὴ τὸ συντεταγμένον αὐτῷ προοίμιον, ἔπειτ' ἐνδιατρίβῃ καὶ μὴ ἀπολογῆται, ὑπομνήσατ' αὐτὸν ἄνευ θορύβου τὸ σανίδιον λαβεῖν καὶ τοὺς νόμους τῷ ψηφίσματι παραναγνῶναι. ἐὰν δὲ μὴ προσποιῆται ὑμῶν ἀκούειν, μηδὲ ὑμεῖς ἐκείνου ἐθέλετε· οὐ γὰρ τῶν φευ-

2 δημοσθένη a. 8 προερῶ A, προσερῶ h, ἐρῶ B. προελθ. A, προσελθ. B. 9 δὴ *om.* l, γὰρ h. 11 ἄνευ θορύβου B, ἀθορύβως A, ἀγαθορύβῶς h. λαβὼν a. 13 ἐκεῖνον eh. ἐθέλετε W, ἐθ. ἀκούειν C, *del.* Cob.

ὁ κατήγορος καὶ τὸ ψήφισμα τὸ κατηγορούμενον καὶ οἱ νόμοι. Iste libellus pro tribunali, ut quorum interesset cognosci posset, publice proponebatur. Cf. Meier-Schoem. Proz. 604 sq.

καὶ τί δεῖ κτλ.] Sententiarum ordo hic mihi apparere videtur: Iuste si agere voles, leges et rogationem tuam congruere inter se demonstra. Quo facto nihil relinquitur quam iudicum sententia. Quidquid enim aliud praeterea institueris, contra ius et fas futurum est. Et Demosthenem quidem quid tandem est cur perorare velis? Iustitiam certe in defendendo ille non est secuturus. Contrariam autem defensionis viam initurus si huiuscemodi hominem malitiosum et versutum in auxilium vocabis, apparet et iudicum aures decipere (cf. § 99) et damnum reipublicae adferre et democratiam evertere te velle.

§ 201—214: Quasi necessarium iudicibus consilium daturus, cuius recordatione Demosthenis artes et insidias effugerent, optimam sibi viam paravit, ut et crimina longa oratione exposita denuo repeteret iudicumque animis inculcaret et Demosthenis dicendi facultatem in suspicionem vocaret.

§ 201. προερῶ] Cf. 179. 207. Frequentior quidem formula est: ἐγὼ ἐρῶ.

τὸ συντεταγμένον προοίμιον] Prooemium quodam modo Ctesiphontis erat oratio, quia defensionem ipsam Demostheni relicturus erat (τῷ συνηγόρῳ). Atque hoc ipsum prooemium Ctesipho et Demosthenes conmuni opera et consilio constituisse arguuntur. Cf. Plat. Legg. 930e: φρονῆσαι δὲ χρὴ περὶ θεῶν θεραπείας τοιόνδε προοίμιον ἂν γενόμενον, εἰς τὰς τῶν γεννησάντων τιμάς τε καὶ ἀτιμίας ὀρθῶς συντεταγμένον.

ἄνευ θορύβου] Etenim Ctesiphontis libertas et voluntas si constringeretur, querellas eum editurum et tamquam clamores veri simile erat.

ἐκείνου] Supplenda auditoribus reliquit ἀκούειν προσποιεῖσθε, vel ut grammatici sibi finxerunt: ἐθέλετε ἀκούειν. Cf. Cobet Mnem. IV 299. N. L. 103.

γόντων τὰς δικαίας ἀπολογίας εἰσεληλύθατε ἀκροασόμε-
202 νοι, ἀλλὰ τῶν ἐθελόντων δικαίως ἀπολογεῖσθαι. ἐὰν δ' ὑπερπηδήσας τὴν δικαίαν ἀπολογίαν παρακαλῇ Δημοσθένην, μάλιστα μὲν μὴ προσδέχεσθε, οἰόμενον ῥήμασι τοὺς νόμους ἀναιρήσειν, μηδ' ἐν ἀρετῇ τοῦθ' ὑμῶν μηδεὶς καταλογιζέσθω, ὃς ἂν ἐπανερομένου Κτησιφῶντος εἰ καλέσῃ Δημοσθένην πρῶτος ἀναβοήσῃ „κάλει, κάλει.“ ἐπὶ σαυτὸν καλεῖς, ἐπὶ τοὺς νόμους καλεῖς, ἐπὶ τὴν δημοκρατίαν καλεῖς. ἂν δ' ἄρα ὑμῖν δόξῃ ἀκούειν, ἀξιώ-

1 τὰς δικαίας Ham., τὰς οὐ δικ. C, cf. Franke Iahn. Ann. 93, 597. 3 παρακαλ. δημοσθ. A^h, δημ. παρ. B. 4 προσδέχεσθε] *add.* A^h σοφιστὴν, B: κακοῦργον ἄνθρωπον, *del.* W, cf. § 16. οἰόμενον . . ἀναιρήσειν *etiam del.* B, *fort. rectius.* ῥήμασι *om.* A^h. 5 ὑμῖν elh. 6 ἂν *om.* gl. 7 καλέσῃ Bekk., καλέσειε A^h, καλέσω B. *alterum* κάλει *om.* elh, Rhet. Gr. III 10. 55. 30. 319. II 346. 8 τὴν *om.* A. 9 δ' *om.* n

ἀκροασόμενοι] Admonet scilicet iudicum iurisiurandi, cf. Dem. 24, 151: καὶ ἀκροάσομαι τοῦ κατηγόρου καὶ τοῦ ἀπολογουμένου ὁμοίως ἀμφοῖν. Hanc autem legem in suum quisque conmodum explicare studebat (iuris interpretatio). Et Aeschines quidem sic existimat, si adversarius iusta utatur defensione, iudices religione teneri ut audiant, si minus, ad audiendum iam iudices nequaquam adactos esse. Contraque Demosthenes 18, 2 τὸ ὁμοίως ἀμφοῖν ἀκροάσεσθαι sic interpretatur: τοῦτο δ' ἐστὶν οὐ μόνον τὸ μὴ προκατεγνωκέναι μηδὲν οὐδὲ τὸ τὴν εὔνοιαν ἴσην ἀμφοτέροις ἀποδοῦναι, ἀλλὰ καὶ τὸ τῇ τάξει καὶ τῇ ἀπολογίᾳ ὡς βεβούληται καὶ προῄρηται τῶν ἀγωνιζομένων ἕκαστος οὕτως ἐᾶσαι χρήσασθαι. Utriusque interpretatio manca et debilis est.

§ 202. μὴ προσδέχεσθε] Multo etiam durius est quod aliquando Demosthenes rei vocem admitti vetuerat, cf. Aesch. II 1: τὴν ὠμότητα, ὃς ἐτόλμησε παρακελεύσασθαι τὴν τοῦ κινδυνεύοντος φωνὴν μὴ ὑπομένειν.

τοὺς νόμους] scilicet eas leges, in quibus haec omnis causa vertitur, contra quas Ctesipho rogationem suam tulisse videbatur. Et hanc artem ingeniose et libere praestitit Demosthenes, qui legum ratione praetermissa statim involaverit in publicae actionis suae conmemorationem, deinde cum inflammasset iudices, pauca disseruerit de statu legitimo, denique redierit ad reipublicae casus et officia.

εἰ καλέσῃ] Cf. II 64. 68.

ἐν ἀρετῇ] = ὡς φιλάνθρωπόν τι. Schol.

κάλει] Perspicitur hinc, quantum fuerit Atheniensium studium Demosthenis audiendi, cum, simulac quis eius mentionem fecerat, solerent alta voce clamare, ut vocetur orator et progrediatur. Bremi. Quasi vero ista conmemoratio fortuita esset! Quasi vero si quis interrogasset, num sibi advocare liceret, si iudices adnuerent, aliud quidquam respondere possent quam κάλει κάλει = licet vero.

καλεῖς κτλ.] Demetr. περὶ ἑρμ. 268: τὸ σχῆμα τοῦτο τριπλοῦν· καὶ γὰρ ἐπαναφορά ἐστι καὶ ἀσύνδετον καὶ ὁμοιοτέλευτον. καὶ δεινότης ἤθροισται ἐκ τῶν τριῶν, εἰ δ' εἴποι τις οὕτως „ἐπὶ σαυτὸν καὶ τοὺς νόμους καὶ τὴν δημοκρατίαν καλεῖς“ ἅμα τοῖς σχήμασιν ἐξαιρήσει καὶ τὴν δεινότητα. Cf. etiam Hermog. II

σατε τὸν Δημοσθένην τὸν αὐτὸν τρόπον ἀπολογεῖσθαι ὅνπερ κἀγὼ κατηγόρηκα. ἐγὼ δὲ πῶς κατηγόρηκα; ἵνα καὶ τοῦθ᾽ ὑπομνήσω ὑμᾶς, οὔτε τὸν ἴδιον βίον τὸν Δη- 203
μοσθένους πρότερον διεξῆλθον οὔτε τῶν ἀδικημάτων τῶν δημοσίων οὐδενὸς πρότερον ἐμνήσθην, ἄφθονα δήπου καὶ πολλὰ ἔχων, ἢ πάντων γ᾽ ἂν εἴην ἀπορώτατος· ἀλλὰ πρῶτον μὲν τοὺς νόμους ἐπέδειξα ἀπαγορεύοντας μὴ στεφανοῦν τοὺς ὑπευθύνους, ἔπειτα τὸν ῥήτορα ἐξήλεγξα γράψαντα Δημοσθένην ὑπεύθυνον ὄντα στεφανοῦν οὐδὲν προβαλόμενον, οὐδὲ προσγράψαντα „ἐπειδὰν δῷ τὰς εὐθύνας,“ ἀλλὰ παντελῶς καὶ ὑμῶν καὶ τῶν νόμων καταπεφρονηκότα· καὶ τὰς ἐσομένας πρὸς ταῦτα προφάσεις εἶπον, ἃς ἀξιῶ καὶ ὑμᾶς διαμνημονεύειν. δεύτερον δ᾽ 204
ὑμῖν διεξῆλθον τοὺς περὶ τῶν κηρυγμάτων νόμους, ἐν οἷς διαρρήδην ἀπείρηται τὸν ὑπὸ τοῦ δήμου στεφανούμενον μὴ κηρύττεσθαι ἔξω τῆς ἐκκλησίας· ὁ δὲ ῥήτωρ ὁ φεύγων τὴν γραφὴν οὐ τοὺς νόμους μόνον παραβέβηκεν ἀλλὰ καὶ τὸν καιρὸν τῆς ἀναρρήσεως καὶ τὸν τόπον, κελεύων οὐκ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἀλλ᾽ ἐν τῷ θεάτρῳ τὴν ἀνάρρησιν γίγνεσθαι, οὐδ᾽ ἐκκλησιαζόντων Ἀθηναίων ἀλλὰ μελλόντων τραγῳδῶν εἰσιέναι. ταῦτα δ᾽ εἰπὼν μικρὰ μὲν περὶ τῶν ἰδίων εἶπον, τὰ δὲ πλεῖστα περὶ τῶν δημοσίων

3 τοῦθ᾽ *add.* W. τὸν B, τοῦ Ah. 4 τῶν δημοσ. ἀδικ. B. 5 πρότερον οὐδενὸς a. 6 ἔχων W, λέγειν ἔχων Ah, ἔχων λέγειν B. 7 ἐπέδειξα τοὺς νόμους A, ἀπέδειξα τ. ν. h. 10 προβαλόμ. Steph., προβαλλ. C. προσγρ. h, προσεγγρ. C, cf. § 11. 12 ταύτας B. 20 οὐκ Ab. 22 οἰκείων a.

346. Phoeb. III 55. Alex. III 10. 30.

ἵνα ὑπομνήσω] Huiuscemodi enuntiata veterum si cum nostra dicendi consuetudine conparaveris, sententia haec deesse videtur: so sage ich, so erkläre ich, so wiederhole ich etc.

§ 203. ἔχων] sc. λέγειν, quod facile ex ἐμνήσθην animo repetatur.

ἀπορώτατος] Hoc interdum de eo dicitur, qui propter tarditatem ingenii nihil dicendo expedire queat. Bremi.

προβαλόμενον] Aoristum tuetur Schol. interpretatio: ἀντὶ τοῦ προτάξαντα πρὸ τοῦ εἰπεῖν στεφανοῦν, ἀντὶ τοῦ οὐκ εἰπόντα, ἐπειδὰν τὰς εὐθύνας δῷ.

παντελῶς] = plane, cf. Dem. 18, 11: παντελῶς εὔηθες.

§ 204. καὶ τὸν τόπον] Cf. ad § 34.

περὶ τῶν δημοσίων] Grammatici ex 203 addiderunt ἀδικημάτων ut ex hoc loco supra adscripserunt δημοσίων. Nam hic quidem ἀδικημάτων tolerari non potest, quod simul revocandum esset ad περὶ τῶν ἰδίων, quasi publica et domestica facinora distinguerentur. Hoc iam Reiskius perspexisse videtur cum scripsit: τὰ δὲ πλεῖστα περὶ τῶν δημο-

205 [ἀδικημάτων] λέγω. οὕτω δὴ καὶ τὸν Δημοσθένην ἀξιώσατε ἀπολογεῖσθαι πρὸς τὸν τῶν ὑπευθύνων νόμον πρῶτον, πρὸς τὸν περὶ τῶν κηρυγμάτων δεύτερον, τρίτον δὲ ὡς οὐδὲ ἀνάξιός ἐστι τῆς δωρεᾶς. ἐὰν δ' ὑμῶν δέηται συγχωρῆσαι αὐτῷ περὶ τῆς τάξεως τοῦ λόγου, κατεπαγγελλόμενος ὡς ἐπὶ τῇ τελευτῇ τῆς ἀπολογίας λύσει τὸ παράνομον, μὴ συγχωρεῖτε, μηδ' ἀγνοεῖθ' ὅτι πάλαισμα τοῦτ' ἐστὶ δικαστηρίου· οὐ γὰρ εἰσαῦθίς ποτε πρὸς τὸ παράνομον ἀπολογεῖσθαι, ἀλλ' οὐδὲν ἔχων δίκαιον εἰπεῖν ἑτέρων παρεμβολῇ πραγμάτων εἰς λήθην ὑμᾶς βούλεται
206 τῆς κατηγορίας ἐμβαλεῖν. ὥσπερ οὖν ἐν τοῖς γυμνικοῖς

1 ἀπολογ. ἀξιώσατε g. 2 νόμων lm. 3 πρὸς A^h, καὶ B, *om* M. τρίτον δὲ] *add.* C: τὸ (τὸν a) μέγιστον λέγω, *del.* W, τὸ μέγιστον λεγέτω Ham., *quod ipse conieceram, nisi hoc verbum prorsus ab ista re alienum esse viderem.* 4 οὐδὲ ἀνάξιος k, οὐδὲν ἀνάξιος elh, οὐδὲ ἄξιος B. 5 συγχωρεῖτε elh. 6 ἐπαγγελίας elh. 7 μηδ' ἀγνοεῖθ' *om.* a. 8 ποτε] *add.*: βούλοιτ' ἂν $A^hg^2m^2$, βούλεται B, *del.* W.

σίων, ἀδικημάτων λέγω. Praesens autem tempus λέγω maxime adconmodatum est, quod orator in hac extrema parte accusationis vixdum absoluta quodammodo etiam nunc versari videtur.

§ 205. τὸν τῶν ὑπευθύνων νόμον] Exspectaveris περὶ τῶν ὑπευθύνων, sed cf. Frohberger Lys. vol. II 183.

κατεπαγγελλόμενος] Multo scitius Demosthenes viam sibi munivit, cf. 9: εἰ μὲν οὖν περὶ ὧν ἐδίωκε μόνον κατηγόρησεν Αἰσχίνης, κἀγὼ περὶ αὐτοῦ τοῦ προβουλεύματος εὐθὺς ἂν ἀπελογούμην· ἐπειδὴ δ' οὐκ ἐλάττω λόγον τἆλλα διεξιὼν ἀνάλωκε καὶ τὰ πλεῖστα κατεψεύσατό μου, ἀναγκαῖον εἶναι νομίζω καὶ δίκαιον ἅμα βραχέα περὶ τούτων πρῶτον εἰπεῖν, ἵνα μηδεὶς ὑμῶν τοῖς ἔξωθεν λόγοις ἠγμένος ἀλλοτριώτερον τῶν ὑπὲρ τῆς γραφῆς δικαίων ἀκούῃ μου. Deinceps discernit inter λοιδορίας et κατηγορημένα. Nihil autem pro crimine habetur nisi quod ad reip. administrationem pertineat. Quo artificio contigit ut omnem iam orationem ad publicarum rerum explicationem convertere liceret. Cf. praeterea § 53. 56. simulat etiam eundem se quem adversarius tenuerit ordinem observaturum: τὴν γὰρ αὐτὴν τούτῳ ποιησάμενος τῶν γεγραμμένων τάξιν περὶ πάντων ἐρῶ καθ' ἕκαστον ἐφεξῆς καὶ οὐδὲν ἑκὼν (?) παραλείψω. 58: τὸ δὲ μὴ προσγράψαντα „ἐπειδὰν τὰς εὐθύνας δῷ“ στεφανοῦν καὶ ἀνειπεῖν ἐν τῷ θεάτρῳ τὸν στέφανον κελεῦσαι, κοινωνεῖν μὲν ἡγοῦμαι καὶ τοῦτο τοῖς πεπολιτευμένοις! Istae artes maiores fuerunt quam quae aut Aeschinis prudentia aut iudicum sapientia praecaveri possent! Cf. etiam 110. 111 (ἄνω καὶ κάτω διακυκῶν!) 120. 124. 126. 129 sq. comoedi etiam partes iam agere audet. 139—140. Haec fere qui consideraverit, facile, quid πάλαισμα δικαστηρίου nominetur, mente adsequetur. In his artibus oratoriis dominatur Demosthenes nec quisquam unus cum eo conparari potest.

βούλεται] Hoc verbum continet utrumque membrum totius sententiae.

σθε. μετενήνεκται γὰρ ὑμῖν τὰ τῆς πόλεως δίκαια· ὁ μὲν γὰρ κατήγορος ἀπολογεῖται, ὁ δὲ φεύγων τὴν γραφὴν κατηγορεῖ, οἱ δὲ δικασταὶ ἐνίοτε ὧν μέν εἰσι κριταὶ ἐπιλανθάνονται, ὧν δ' οὐκ εἰσὶ περὶ τούτων ἀναγκάζονται τὴν ψῆφον φέρειν. λέγει δὲ ὁ φεύγων, ἂν ἄρα ποθ' ἅψηται τοῦ πράγματος, οὐχ ὡς ἔννομα γέγραφεν, ἀλλ' ὡς ἤδη ποτὲ καὶ πρότερον ἕτερος τοιαῦτα γράψας ἀπέφυγεν. ἐφ' ᾧ καὶ νυνὶ μέγα φρονεῖν ἀκούω Κτησιφῶντα. ἐτόλμα 194
δ' ἐν ὑμῖν ποτε σεμνύνεσθαι Ἀριστοφῶν ἐκεῖνος ὁ Ἀζηνιεὺς λέγων ὅτι γραφὰς παρανόμων ἀπέφυγεν ἑβδομήκοντα καὶ πέντε. ἀλλ' οὐχὶ ὁ Κέφαλος ὁ παλαιὸς ἐκεῖνος, ὁ δοκῶν δημοτικώτατος γεγονέναι, οὐχ οὕτως, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς ἐναντίοις ἐφιλοτιμεῖτο, λέγων ὅτι πλεῖστα πάντων γεγραφὼς ψηφίσματα οὐδεμίαν πώποτε γραφὴν ἔφυγε παρανόμων, καλῶς οἶμαι σεμνυνόμενος. ἐγράφοντο γὰρ ἀλλήλους παρανόμων οὐ μόνον οἱ διαπολιτευόμενοι, ἀλλὰ

1 μετήνεγκται e, μετήνεκται l. ὑμῖν Markl., ἡμῖν ekh, ὑμῶν x. 2 τὴν *om.* n. 4 οὐκ εἰσὶ Cob., οὐκ εἰσὶ δικασταὶ C. 5 ἐκφέρειν g. ἐὰν e. 7 τοσαῦτα A^h. 8 νῦν A^h. μεγαλοφρονεῖν klh. 9 ἡμῖν elh. ποτε *om.* e. 10 ἀπέφυγεν A^h, πέφευγεν B. 11 οὐχ A^h. 14 ἔφυγε Cob., ἔφευγε A^h, πέφευγε B.

Hoc mihi suspectum est propterea quod ratio et natura verbi *παραδέχεσθαι* efflagitat praepositionem *εἰς* accusativumque subiectum, cf. I 178: *πάντων ἀδικώτατον ἔθος εἰς τοὺς ἀγῶνας παραδέχεσθε.* Quare erant qui perfectum tempus *παραδέδεχθε* restituendum censerent. Sext. adv. rhet. 40 (p. 682 B): *ὅθεν καὶ ὁ Αἰσχ. κακὸν ἔθος φησὶν εἰς τὸ δικαστήριον παρῆλθεν· ὁ μὲν γὰρ κατήγορος κτλ.*

ὑμῖν] Dativus ethicus hoc loco significat, iuris iudiciorumque rationem vi et ludibrio Demosthenis in ipsum civium inconmodum mutatam esse. Hanc autem Demosthenis artem adumbravit Aeschines ipse I 175. 178.

§ 194. *ἐτόλμα*] Cf. ad § 131.
Ἀριστοφῶν] Schaefer I 122 sq.
Κέφαλος] Schaefer I 127 sq. Sauppe Or. frgm. 217. Hanc praecipuam Cephali laudem praedicavit etiam Dem. cor. 251. Cf. etiam 219: *καίτοι πολλοὶ παρ' ὑμῖν γεγόνασι ῥήτορες ἔνδοξοι καὶ μεγάλοι πρὸ ἐμοῦ, Καλλίστρατος ἐκεῖνος, Ἀριστοφῶν, Κέφαλος, Θρασύβουλος, ἕτεροι μυρίοι· ἀλλ' ὅμως οὐδεὶς πώποτε τούτων διὰ παντὸς ἔδωκεν ἑαυτὸν εἰς οὐδὲν τῇ πόλει, ἀλλ' ὁ μὲν γράφων οὐκ ἂν ἐπρέσβευσεν, ὁ δὲ πρεσβεύων οὐκ ἂν ἔγραψεν* (?).

οἱ διαπολιτευόμενοι] Exspectaveris *ἀντιπολιτευόμενοι*, sed cf. Harp. 56: *διαγορεύων· Ἰσαῖος ἐν τῷ κατὰ Διοκλέους κέχρηται τῷ διαγορεύων ἀντὶ τοῦ διάφορα καὶ οὐ ταὐτὰ λέγων. τὸ ἐναντίον γάρ ἐστι παρ' αὐτοῖς τὸ διαγορεύειν τῷ συναγορεύειν, ὥσπερ τὸ συμφέρεσθαι τῷ διαφέρεσθαι καὶ τὸ συμπολιτεύεσθαι τῷ διαπολιτεύεσθαι καὶ τὸ συμφωνεῖν τῷ διαφωνεῖν.*

καὶ οἱ φίλοι τοὺς φίλους, εἴ τι ἐξαμάρτοιεν εἰς τὴν πόλιν.
195 ἐκεῖθεν δὲ τοῦτο γνώσεσθε. Ἀρχῖνος γὰρ ὁ ἐκ Κοίλης
ἐγράψατο παρανόμων Θρασύβουλον τὸν Στειριέα, ἕνα
τῶν συγκατελθόντων, καὶ εἷλε νεωστὶ γεγενημένων αὐτῷ
τῶν εὐεργεσιῶν, ἃς οὐχ ὑπελογίσαντο οἱ δικασταί·
ἡγοῦντο γάρ, ὥσπερ τότε αὐτοὺς φεύγοντας ἀπὸ Φυλῆς
Θρασύβουλος κατήγαγεν, οὕτω νῦν κατελθόντας ἐξελαύ-
196 νειν. ἀλλ' οὐ νῦν, ἀλλὰ πᾶν τοὐναντίον γίγνεται· οἱ
γὰρ ἀγαθοὶ στρατηγοὶ ὑμῖν καὶ τῶν τὰς σιτήσεις τινὲς

1 ἐξαμάρτοιεν h, ἐξαμαρτάνοιεν C. 3 Στειριέα] *add.* C: γράψαντά τι (τι *om.* A^h) παρὰ τοὺς νόμους στεφανοῦν (*om.* M), *del.* Ham. 4 συγκατ. W, ἀπὸ φυλῆς αὐτῷ συγκ. elh, συγκ. αὐτῷ ἀπὸ φυλῆς Bk. 7 κατελθόντας W, μένοντας C. ἐξελαύνειν] *add.* A^h: γράφοντά τι παρὰ τοὺς νόμους, B: παρὰ τοὺς νόμους γράφοντά τι, *del.* W. 8 ἀλλὰ πᾶν A^h, ἀλλ' ἅπαν B. 9 ὑμῖν ek, ἡμῖν lh, ὑμῶν B.

§ 195. Ἀρχῖνος] Cf. § 187. Schaefer I 127. Blass, Gesch. der Beredts. 340. Aliorum beneficio testium scimus cur Thrasybulus ab Archino accusatus fuerit. Pseudoplut. in vita Lys. 835 f: ἐφ' οἷς γράψαντος αὐτῷ Θρασυβούλου πολιτείαν μετὰ τὴν κάθοδον ἐπ' ἀναρχίας τῆς πρὸ Εὐκλείδου ὁ μὲν δῆμος ἐκύρωσε τὴν δωρεάν, ἀπενεγκαμένου δ' Ἀρχίνου γραφὴν παρανόμων διὰ τὸ ἀπροβούλευτον εἰσαχθῆναι ἑάλω τὸ ψήφισμα, καὶ οὕτως ἀπελαθεὶς τῆς πολιτείας τὸν λοιπὸν ᾤκησε χρόνον ἰσοτελὴς ὤν. Max. Plan. ad Hermog. V 343 (W): Θρασύβουλος μετὰ τὴν τῶν τριάκοντα κατάλυσιν ἔγραψε τῷ Λυσίᾳ ψήφισμα περὶ τοῦ δεῖν αὐτὸν γενέσθαι πολίτην, καὶ κατηγορηθεὶς ὡς ἀπροβούλευτον ψήφισμα εἰσενεγκὼν — οὐ γὰρ ἦν πω καταστᾶσα ἡ βουλὴ — κατεδικάσθη χρημάτων· ὁ δὲ „οὐ μὰ Δία“ ἔφη „ἀλλὰ θανάτου· τί γὰρ τοιούτους ἔσωζον;“ Atque huc etiam illud pertinere puto, quod Plato Phaedr. 257c conmemorat: καὶ γάρ τις αὐτὸν (= Lysiam), ὦ θαυμάσιε, ἔναγχος τῶν πολιτικῶν τοῦτ' αὐτὸ λοιδορῶν ὠνείδιζε καὶ διὰ πάσης τῆς λοιδορίας ἐκάλει λογογράφον. Sauppe Ep. Crit. 128. Cf. etiam Schol. Laur. ap. Schultzium.

συγκατελθόντων] sc. τοῖς ἀπὸ Φυλῆς, cuius rei memoria omnium in ore erat. Similiter emendandum est Lys. XIII 77: ὡς ἐπὶ Φυλήν τ' ᾤχετο καὶ συγκατῆλθε, ubi grammatici addiderunt: τοῖς ἀπὸ Φυλῆς. Cf. Lys. XXXI 9: ἐπὶ κατειργασμένοις μᾶλλον ἐλθεῖν βουλόμενος ἢ συγκατελθεῖν κατεργασάμενός τι τῶν τῇ κοινῇ πολιτείᾳ συμφερόντων.

νῦν — ἐξελαύνειν] Grammatici explicandi et interpretandi studio adiunxerunt: γράφοντά τι παρὰ τοὺς νόμους. At hoc si orator eloqui vellet, paulo ante pronuntiare debuerat, qua tandem virtute vel quibus artibus Thrasybulus exsulem populum restituisset. Accedit quod sola sententia ista οὕτω νῦν κατελθόντας ἐξελαύνειν non modo plane expressa est sed etiam multo acrior et vehementior videtur. Denique pronomen infinitum (γράφοντά τι) in hac sententiae conformatione nimis est languidum et putidum. Atque istud emblema supra lineam potius quam intra versum in archetypo fuisse apparet ex recensionum dissensu.

§ 196. οἱ ἀγαθοὶ στρατηγοί] Epitheton Aeschines adiecit non

εὑρημένων ἐξαιτοῦνται τὰς γραφὰς τῶν παρανόμων, οὓς ὑμεῖς ἀχαρίστους εἶναι δικαίως ἂν ὑπολαμβάνοιτε· εἰ γάρ τις ἐν δημοκρατίᾳ τετιμημένος, ἐν τοιαύτῃ πολιτείᾳ ἣν οἱ θεοὶ καὶ οἱ νόμοι σώζουσι, τολμᾷ βοηθεῖν τοῖς τὰ παράνομα γράφουσι, καταλύει τὴν πολιτείαν ὑφ' ἧς τετίμηται. τίς οὖν ἀποδέδεικται λόγος ἀνδρὶ δικαίῳ συνηγόρῳ; 197
ἐγὼ λέξω. εἰς τρία μέρη διαιρεῖται ἡ ἡμέρα, ὅταν εἰσίῃ γραφὴ παρανόμων εἰς τὸ δικαστήριον. ἐγχεῖται γὰρ τὸ μὲν πρῶτον ὕδωρ τῷ κατηγόρῳ καὶ τοῖς νόμοις καὶ τῇ δημοκρατίᾳ, τὸ δὲ δεύτερον τῷ τὴν γραφὴν φεύγοντι καὶ τοῖς εἰς αὐτὸ τὸ πρᾶγμα λέγουσιν· ἐπειδὰν δὲ τῇ

1 εὑρημένων] *add.* C: ἐν τῷ πρυτανείῳ, *del.* W. 2 ὑπολαμβάνητε kln. 3 πόλει ln. 4 τὰ *add.* W. 6 δικαίῳ συνηγ. A^h, δικαίῳ συνηγ. καὶ σώφρονι a, συνηγ. δικαίῳ καὶ σώφρονι gmn. 10 δεύτερον W, δεύτερον ὕδωρ C.

ut virtutis memoriam excitaret sed ut exspectationem hominum praetorum virtutibus actionibusque contrariam designaret. Atque huic occultae vituperationi dativi etiam ethici (ὑμῖν) usurpatio inservire videtur. Cf. § 73. Din. I 1. 53.

τὰς σιτήσεις] sc. ἐν πρυτανείῳ, pro qua grammatici falso: ἐν τῷ πρυτανείῳ. Nam articulus in hac formula deesse solet, cf. 178 Dem. 19, 330. Maetzn. ad Din. I 101, Kleyn Mnemos. VIII 101. Idemque emblema infecisse arbitror Aesch. II 80: καὶ γὰρ τὰς εἰκόνας ἵστατε καὶ τὰς προεδρίας καὶ τοὺς στεφάνους καὶ τὰς [ἐν πρυτανείῳ] σιτήσεις δίδοτε οὐ τοῖς τὴν εἰρήνην ἀπαγγείλασιν ἀλλὰ τοῖς τὴν μάχην νικήσασιν, ubi item aliquot libri ἐν τῷ πρυτανείῳ. Cf. etiam II 46. 53: ἐπαινέσαι καὶ καλέσαι [ἐπὶ δεῖπνον] εἰς τὸ πρυτανεῖον εἰς αὔριον.

τοιαύτῃ ἣν] Cf. Frohberger Lys. XIII 13.

οἱ θεοὶ καὶ οἱ νόμοι] Absurde hic deos et leges coniunctim nominari tamquam conmunes democratiae sospitatores existimavit Hamaker Mnemos. VIII 15. Quare legendum censet: οἱ θεσμοὶ καὶ οἱ νόμοι. Cui rei minus hic locus est quam deorum conmemorationi. Atque οἱ θεοὶ καὶ οἱ νόμοι non idem significat atque καὶ οἱ θεοὶ καὶ οἱ νόμοι. Nam in illa verborum copulatione haec inest sententia: praeter deorum voluntatem maxime reip. salutem in legum conservatione positam esse.

§ 197. ἀνδρὶ δικαίῳ συνηγόρῳ] = quaenam oratio convenit iusto ac probo homini qui patroni partes susceperit? Nam illud dativus est obiecti hoc dativus appositionis. Bremi.

διαιρεῖται] Harp. 58: διαμεμετρημένη ἡμέρα· μέτρον τί ἐστιν ὕδατος πρὸς μεμετρημένον ἡμέρας διάστημα ῥέον· ἐμετρεῖτο δὲ τῷ Ποσειδεῶνι μηνί. πρὸς δὴ τοῦτο ἠγωνίζοντο οἱ μέγιστοι καὶ περὶ τῶν μεγίστων ἀγῶνες. διενέμετο δὲ τρία μέρη τὸ ὕδωρ, τὸ μὲν τῷ διώκοντι, τὸ δὲ τῷ φεύγοντι, τὸ δὲ τρίτον τοῖς δικάζουσι. ταῦτα δὲ σαφέστατα αὐτοὶ οἱ ῥήτορες δεδηλώκασιν, ὥσπερ καὶ Αἰσχ. ἐν τῷ κ. Κτ. Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ διδάσκει περὶ τούτων (fr. 423).

καὶ τοῖς νόμοις] Schol.: ὡς τοῦ κατηγόρου ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ διὰ τὸ παρὰ τοὺς νόμους τι πράττεσθαι κατηγοροῦντος.

τοῖς . . λέγουσιν] Schol.: ἐξῆν

πρώτῃ ψήφῳ μὴ λυθῇ τὸ παράνομον, ἤδη τὸ τρίτον ὕδωρ
ἐγχεῖται τῇ τιμήσει καὶ τῷ μεγέθει τῆς ὀργῆς τῆς ὑμετέ-
198 ρας. ὅστις μὲν οὖν ἐν τῇ τιμήσει τὴν ψῆφον αἰτεῖ, τὴν
ὀργὴν τὴν ὑμετέραν παραιτεῖται· ὅστις δ' ἐν τῷ πρώτῳ
λόγῳ τὴν ψῆφον αἰτεῖ, νόμον αἰτεῖ, ὅρκον αἰτεῖ, δημο-
κρατίαν αἰτεῖ, ὧν οὔτε αἰτῆσαι οὐδὲν ὅσιον οὐδενὶ οὔτ'
αἰτηθέντα ἑτέρῳ δοῦναι. κελεύσατε οὖν αὐτοὺς, ἐάσαν-
τας τὴν πρώτην ψῆφον κατὰ τοὺς νόμους διενεγκεῖν,
199 ἀπαντᾶν εἰς τὴν τίμησιν. ὅλως δ' ἔγωγε, ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι, ὀλίγου δέω εἰπεῖν, ὡς καὶ νόμον δεῖ τεθῆναι ἐπὶ
ταῖς γραφαῖς μόναις ταῖς τῶν παρανόμων, μὴ ἐξεῖναι
μήτε τῷ κατηγόρῳ συνηγόρους παρασχέσθαι μήτε τῷ τὴν
γραφὴν φεύγοντι. οὐ γὰρ ἀόριστόν ἐστι τὸ δίκαιον, ἀλλ'
ὡρισμένον τοῖς νόμοις τοῖς ὑμετέροις. ὥσπερ γὰρ ἐν τῇ
τεκτονικῇ, ὅταν εἰδέναι βουλώμεθα τὸ ὀρθὸν καὶ τὸ μή,
200 τὸν κανόνα προσφέρομεν ᾧ διαγιγνώσκεται, οὕτω καὶ ἐν
ταῖς γραφαῖς ταῖς τῶν παρανόμων παράκειται κανὼν τοῦ
δικαίου τουτὶ τὸ σανίδιον, τὸ ψήφισμα καὶ οἱ παραγε-

1 *μὴ om.* A[h]. *ὕδωρ om.* h[1]. 3 *τὴν ὀργὴν . . . αἰτεῖ* (5) *om.* e. 4 *αἰτεῖται* gmn. 5 *ὅρκον αἰτεῖ om.* B, cf. Rhet. Gr. III 28. 30. 54. 74. 6 *οὐδέν ἐστιν* A[h]. 8 *τὴν πρώτην* W, *τὴν πρώτην ὑμᾶς* A[h], *ὑμᾶς τὴν πρ.* B. 10 *τιθέναι* l. 11 *μόναις* k, *om.* n, *μόνον* x. *ταῖς τῶν* W, *ταῖς* h, *τῶν* x. 12 *τὴν γραφὴν φεύγοντι* W, *τὴν γραφὴν τῶν παρανόμων φεύγ.* C. 13 *φεύγ.*] *γράφοντι* lh. 17 *ταῖς τῶν* k, *τῶν* x. 18 *καὶ ante τὸ* C, *del.* Sauppe.

γὰρ καλέσαι οὓς ἂν ἐθέλωσι συνηγορίαν.

τῇ πρώτῃ ψήφῳ] Habita enim et accusatione et defensione iudices sententias ferebant, utrumne reus crimine teneretur an absolveretur. Quodsi innocentem reum esse maiore sententiarum parte conprobatum esset, etiamsi accusator ne quintam quidem partem tulisset, nihil iam erat cur amplius disceptaretur. At noxius si declaratus esset, poenae vel litis fiebat aestimatio.

§ 198. *τὴν ψῆφον αἰτεῖ*] i. e. ut in suum favorem et gratiam sententia feratur. Dem. XXI 5: *εἰ μὲν οὖν παρανόμων ἢ παραπρεσβείας ἤ τινος ἄλλης αἰτίας ἤμελλον αὐτοῦ κατηγορεῖν, οὐδὲν ἂν ὑμῶν ἠξίουν δεῖσθαι,* νομίζων τῷ μὲν κατηγόρῳ περὶ τῶν τοιούτων προσήκειν ἐλέγχειν μόνον, τῷ δὲ φεύγοντι καὶ παραιτεῖσθαι (= deprecari).

ὅρκον αἰτεῖ] Celeberrimum istuc erat rhetorum exemplum et conversionis (= *ἀντιστροφῆς*) et conmorationis (*ἐπιμονῆς*), cf. Alex. III 28. 30 (Sp.). Phoebam. III 54. Tib. III 74. Praeterea cf. § 200. 202. Cornific. IV § 19: nam cum istos ut absolvant rogas, ut periurent rogas, ut existimationem neglegant, ut leges tuae libidini largiantur, rogas.

διενεγκεῖν] = nullo obiecto inpedimento pro iure ac religione sententiam ferre.

§ 200. *σανίδιον*] Schol.: *λελευκωμένον πινάκιον, ἐν ᾧ ἡ γραφὴ γέγραπται ἣν ἐγράψατο*

γραμμένοι νόμοι. ταῦτα συμφωνοῦντα ἀλλήλοις ἐπιδείξας κατάβαινε· καὶ τί δεῖ σε Δημοσθένην παρακαλεῖν; ὅταν δ' ὑπερπηδήσας τὴν δικαίαν ἀπολογίαν παρακαλῇς κακοῦργον ἄνθρωπον καὶ τεχνίτην λόγων, κλέπτεις τὴν ἀκρόασιν, βλάπτεις τὴν πόλιν, καταλύεις τὴν δημοκρατίαν.

201 Τίς οὖν ἐστιν ἀποτροπὴ τῶν τοιούτων λόγων; ἐγὼ προερῶ. ἐπειδὰν προελθὼν ἐνταυθοῖ Κτησιφῶν διεξέλθῃ πρὸς ὑμᾶς τοῦτο δὴ τὸ συντεταγμένον αὐτῷ προοίμιον, ἔπειτ' ἐνδιατρίβῃ καὶ μὴ ἀπολογῆται, ὑπομνήσατ' αὐτὸν ἄνευ θορύβου τὸ σανίδιον λαβεῖν καὶ τοὺς νόμους τῷ ψηφίσματι παραναγνῶναι. ἐὰν δὲ μὴ προσποιῆται ὑμῶν ἀκούειν, μηδὲ ὑμεῖς ἐκείνου ἐθέλετε· οὐ γὰρ τῶν φευ-

2 δημοσθένη a. 8 προερῶ A, προσερῶ h, ἐρῶ B. προελθ. A, προσελθ. B. 9 δὴ *om.* l, γὰρ h. 11 ἄνευ θορύβου B, ἀθορύβως A, ἀγαθορύβως h. λαβὼν a. 13 ἐκεῖνον eh. ἐθέλετε W, ἐθ. ἀκούειν C, *del.* Cob.

ὁ κατήγορος καὶ τὸ ψήφισμα τὸ κατηγορούμενον καὶ οἱ νόμοι. Iste libellus pro tribunali, ut quorum interesset cognosci posset, publice proponebatur. Cf. Meier-Schoem. Proz. 604 sq.

καὶ τί δεῖ κτλ.] Sententiarum ordo hic mihi apparere videtur: Iuste si agere voles, leges et rogationem tuam congruere inter se demonstra. Quo facto nihil relinquitur quam iudicum sententia. Quidquid enim aliud praeterea institueris, contra ius et fas futurum est. Et Demosthenem quidem quid tandem est cur perorare velis? Iustitiam certe in defendendo ille non est secuturus. Contrariam autem defensionis viam initurus si huiuscemodi hominem malitiosum et versutum in auxilium vocabis, apparet et iudicum aures decipere (cf. § 99) et damnum reipublicae adferre et democratiam evertere te velle.

§ 201—214: Quasi necessarium iudicibus consilium daturus, cuius recordatione Demosthenis artes et insidias effugerent, optimam sibi viam paravit, ut et crimina longa oratione exposita denuo repeteret iudicumque animis inculcaret et Demosthenis dicendi facultatem in suspicionem vocaret.

§ 201. προερῶ] Cf. 179. 207. Frequentior quidem formula est: ἐγὼ ἐρῶ.

τὸ συντεταγμένον προοίμιον] Prooemium quodam modo Ctesiphontis erat oratio, quia defensionem ipsam Demostheni relicturus erat (τῷ συνηγόρῳ). Atque hoc ipsum prooemium Ctesipho et Demosthenes conmuni opera et consilio constituisse arguuntur. Cf. Plat. Legg. 930e: φρονῆσαι δὲ χρὴ περὶ θεῶν θεραπείας τοιόνδε προοίμιον ἂν γενόμενον, εἰς τὰς τῶν γεννησάντων τιμάς τε καὶ ἀτιμίας ὀρθῶς συντεταγμένον.

ἄνευ θορύβου] Etenim Ctesiphontis libertas et voluntas si constringeretur, querellas eum editurum et tamquam clamores veri simile erat.

ἐκείνου] Supplenda auditoribus reliquit ἀκούειν προσποιεῖσθε, vel ut grammatici sibi finxerunt: ἐθέλετε ἀκούειν. Cf. Cobet Mnem. IV 299. N. L. 103.

γόντων τὰς δικαίας ἀπολογίας εἰσεληλύθατε ἀκροασόμενοι, 202 ἀλλὰ τῶν ἐθελόντων δικαίως ἀπολογεῖσθαι. ἐὰν δ' ὑπερπηδήσας τὴν δικαίαν ἀπολογίαν παρακαλῇ Δημοσθένην, μάλιστα μὲν μὴ προσδέχεσθε, οἰόμενον ῥήμασι τοὺς νόμους ἀναιρήσειν, μηδ' ἐν ἀρετῇ τοῦθ' ὑμῶν μηδεὶς καταλογιζέσθω, ὃς ἂν ἐπανερομένου Κτησιφῶντος εἰ καλέσῃ Δημοσθένην πρῶτος ἀναβοήσῃ „κάλει, κάλει.“ ἐπὶ σαυτὸν καλεῖς, ἐπὶ τοὺς νόμους καλεῖς, ἐπὶ τὴν δημοκρατίαν καλεῖς. ἂν δ' ἄρα ὑμῖν δόξῃ ἀκούειν, ἀξιώ-

1 τὰς δικαίας Ham., τὰς οὐ δικ. C, cf. Franke Iahn. Ann. 93, 597. 3 παρακαλ. δημοσθ. A[h], δημ. παρ. B. 4 προσδέχεσθε] add. A[h] σοφιστὴν, B: κακοῦργον ἄνθρωπον, del. W, cf. § 16. οἰόμενον . . ἀναιρήσειν etiam del. B fort. rectius. ῥήμασι om. A[h]. 5 ὑμῖν elh. 6 ἂν om. gl. 7 καλέσῃ Bekk., καλέσειε A[h], καλέσω B. alterum κάλει om. elh, Rhet. Gr. III 10. 55. 30. 319. II 346. 8 τὴν om. A. 9 δ' om. n

ἀκροασόμενοι] Admonet scilicet iudicum iurisiurandi, cf. Dem. 24, 151: καὶ ἀκροάσομαι τοῦ κατηγόρου καὶ τοῦ ἀπολογουμένου ὁμοίως ἀμφοῖν. Hanc autem legem in suum quisque conmodum explicare studebat (iuris interpretatio). Et Aeschines quidem sic existimat, si adversarius iusta utatur defensione, iudices religione teneri ut audiant, si minus, ad audiendum iam iudices nequaquam adactos esse. Contraque Demosthenes 18, 2 τὸ ὁμοίως ἀμφοῖν ἀκροάσεσθαι sic interpretatur: τοῦτο δ' ἐστὶν οὐ μόνον τὸ μὴ προκατεγνωκέναι μηδὲν οὐδὲ τὸ τὴν εὔνοιαν ἴσην ἀμφοτέροις ἀποδοῦναι, ἀλλὰ καὶ τὸ τῇ τάξει καὶ τῇ ἀπολογίᾳ ὡς βεβούληται καὶ προῄρηται τῶν ἀγωνιζομένων ἕκαστος οὕτως ἐᾶσαι χρήσασθαι. Utriusque interpretatio manca et debilis est.

§ 202. μὴ προσδέχεσθε] Multo etiam durius est quod aliquando Demosthenes rei vocem admitti vetuerat, cf. Aesch. II 1: τὴν ὠμότητα, ὃς ἐτόλμησε παρακελεύσασθαι τὴν τοῦ κινδυνεύοντος φωνὴν μὴ ὑπομένειν.

τοὺς νόμους] scilicet eas leges, in quibus haec omnis causa vertitur, contra quas Ctesipho rogationem suam tulisse videbatur. Et hanc artem ingeniose et libere praestitit Demosthenes, qui legum ratione praetermissa statim involaverit in publicae actionis suae conmemorationem, deinde cum inflammasset iudices, pauca disseruerit de statu legitimo, denique redierit ad reipublicae casus et officia.

εἰ καλέσῃ] Cf. II 64. 68.

ἐν ἀρετῇ] = ὡς φιλάνθρωπόν τι. Schol.

κάλει] Perspicitur hinc, quantum fuerit Atheniensium studium Demosthenis audiendi, cum, simulac quis eius mentionem fecerat, solerent alta voce clamare, ut vocetur orator et progrediatur. Bremi. Quasi vero ista conmemoratio fortuita esset! Quasi vero si quis interrogasset, num sibi advocare liceret, si iudices adnuerent, aliud quidquam respondere possent quam κάλει κάλει = licet vero.

καλεῖς κτλ.] Demetr. περὶ ἑρμ. 268: τὸ σχῆμα τοῦτο τριπλοῦν· καὶ γὰρ ἐπαναφορά ἐστι καὶ ἀσύνδετον καὶ ὁμοιοτέλευτον. καὶ δεινότης ἤθροισται ἐκ τῶν τριῶν, εἰ δ' εἴποι τις οὕτως „ἐπὶ σαυτὸν καὶ τοὺς νόμους καὶ τὴν δημοκρατίαν καλεῖς“ ἅμα τοῖς σχήμασιν ἐξαιρήσει καὶ τὴν δεινότητα. Cf. etiam Hermog. II

σατε τὸν Δημοσθένην τὸν αὐτὸν τρόπον ἀπολογεῖσθαι ὅνπερ κἀγὼ κατηγόρηκα. ἐγὼ δὲ πῶς κατηγόρηκα; ἵνα καὶ τοῦθ' ὑπομνήσω ὑμᾶς, οὔτε τὸν ἴδιον βίον τὸν Δη- 203
μοσθένους πρότερον διεξῆλθον οὔτε τῶν ἀδικημάτων τῶν δημοσίων οὐδενὸς πρότερον ἐμνήσθην, ἄφθονα δήπου καὶ πολλὰ ἔχων, ἢ πάντων γ' ἂν εἴην ἀπορώτατος· ἀλλὰ πρῶτον μὲν τοὺς νόμους ἐπέδειξα ἀπαγορεύοντας μὴ στεφανοῦν τοὺς ὑπευθύνους, ἔπειτα τὸν ῥήτορα ἐξήλεγξα γράψαντα Δημοσθένην ὑπεύθυνον ὄντα στεφανοῦν οὐδὲν προβαλόμενον, οὐδὲ προσγράψαντα „ἐπειδὰν δῷ τὰς εὐθύνας," ἀλλὰ παντελῶς καὶ ὑμῶν καὶ τῶν νόμων καταπεφρονηκότα· καὶ τὰς ἐσομένας πρὸς ταῦτα προφάσεις εἶπον, ἃς ἀξιῶ καὶ ὑμᾶς διαμνημονεύειν. δεύτερον δ' 204
ὑμῖν διεξῆλθον τοὺς περὶ τῶν κηρυγμάτων νόμους, ἐν οἷς διαρρήδην ἀπείρηται τὸν ὑπὸ τοῦ δήμου στεφανούμενον μὴ κηρύττεσθαι ἔξω τῆς ἐκκλησίας· ὁ δὲ ῥήτωρ ὁ φεύγων τὴν γραφὴν οὐ τοὺς νόμους μόνον παραβέβηκεν ἀλλὰ καὶ τὸν καιρὸν τῆς ἀναρρήσεως καὶ τὸν τόπον, κελεύων οὐκ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἀλλ' ἐν τῷ θεάτρῳ τὴν ἀνάρρησιν γίγνεσθαι, οὐδ' ἐκκλησιαζόντων Ἀθηναίων ἀλλὰ μελλόντων τραγῳδῶν εἰσιέναι. ταῦτα δ' εἰπὼν μικρὰ μὲν περὶ τῶν ἰδίων εἶπον, τὰ δὲ πλεῖστα περὶ τῶν δημοσίων

3 τοῦθ' *add.* W. τὸν B, τοῦ A[h]. 4 τῶν δημοσ. ἀδικ. B. 5 πρότερον οὐδενὸς a. 6 ἔχων W, λέγειν ἔχων A[h], ἔχων λέγειν B. 7 ἐπέδειξα τοὺς νόμους A, ἀπέδειξα τ. ν. h. 10 προβαλόμ. Steph., προβαλλ. C. προσγρ. h, προσεγγρ. C, cf. § 11. 12 ταύτας B. 20 οὐκ A[b]. 22 οἰκείων a.

346. Phoeb. III 55. Alex. III 10. 30.

ἵνα ὑπομνήσω] Huiuscemodi enuntiata veterum si cum nostra dicendi consuetudine conparaveris, sententia haec deesse videtur: so sage ich, so erkläre ich, so wiederhole ich etc.

§ 203. ἔχων] sc. λέγειν, quod facile ex ἐμνήσθην animo repetatur.

ἀπορώτατος] Hoc interdum de eo dicitur, qui propter tarditatem ingenii nihil dicendo expedire queat. Bremi.

προβαλόμενον] Aoristum tuetur Schol. interpretatio: ἀντὶ τοῦ προτάξαντα πρὸ τοῦ εἰπεῖν στεφανοῦν, ἀντὶ τοῦ οὐκ εἰπόντα, ἐπειδὰν τὰς εὐθύνας δῷ.

παντελῶς] = plane, cf. Dem. 18, 11: παντελῶς εὔηθες.

§ 204. καὶ τὸν τόπον] Cf. ad § 34.

περὶ τῶν δημοσίων] Grammatici ex 203 addiderunt ἀδικημάτων ut ex hoc loco supra adscripserunt δημοσίων. Nam hic quidem ἀδικημάτων tolerari non potest, quod simul revocandum esset ad περὶ τῶν ἰδίων, quasi publica et domestica facinora distinguerentur. Hoc iam Reiskius perspexisse videtur cum scripsit: τὰ δὲ πλεῖστα περὶ τῶν δημο-

205 [ἀδικημάτων] λέγω. οὕτω δὴ καὶ τὸν Δημοσθένην ἀξιώσατε ἀπολογεῖσθαι πρὸς τὸν τῶν ὑπευθύνων νόμον πρῶτον, πρὸς τὸν περὶ τῶν κηρυγμάτων δεύτερον, τρίτον δὲ ὡς οὐδὲ ἀνάξιός ἐστι τῆς δωρεᾶς. ἐὰν δ' ὑμῶν δέηται συγχωρῆσαι αὐτῷ περὶ τῆς τάξεως τοῦ λόγου, κατεπαγγελλόμενος ὡς ἐπὶ τῇ τελευτῇ τῆς ἀπολογίας λύσει τὸ παράνομον, μὴ συγχωρεῖτε, μηδ' ἀγνοεῖθ' ὅτι πάλαισμα τοῦτ' ἐστὶ δικαστηρίου· οὐ γάρ εἰσαῦθίς ποτε πρὸς τὸ παράνομον ἀπολογεῖσθαι, ἀλλ' οὐδὲν ἔχων δίκαιον εἰπεῖν ἑτέρων παρεμβολῇ πραγμάτων εἰς λήθην ὑμᾶς βούλεται
206 τῆς κατηγορίας ἐμβαλεῖν. ὥσπερ οὖν ἐν τοῖς γυμνικοῖς

1 ἀπολογ. ἀξιώσατε g. 2 νόμων lm. 3 πρὸς A^h, καὶ B, *om* M. τρίτον δὲ] *add.* C: τὸ (τὸν a) μέγιστον λέγω, *del.* W, τὸ μέγιστον λεγέτω Ham., *quod ipse conieceram, nisi hoc verbum prorsus ab ista re alienum esse viderem.* 4 οὐδὲ ἀνάξιος k, οὐδὲν ἀνάξιος elh, οὐδὲ ἄξιος B. 5 συγχωρεῖτε elh. 6 ἐπαγγελίας elh. 7 μηδ' ἀγνοεῖθ' *om.* a. 8 ποτε] *add.*: βούλοιτ' ἂν $A^hg^2m^2$, βούλεται B, *del.* W.

σίων, ἀδικημάτων λέγω. Praesens autem tempus λέγω maxime adconmodatum est, quod orator in hac extrema parte accusationis vixdum absoluta quodammodo etiam nunc versari videtur.

§ 205. τὸν τῶν ὑπευθύνων νόμον] Exspectaveris περὶ τῶν ὑπευθύνων, sed cf. Frohberger Lys. vol. II 183.

κατεπαγγελλόμενος] Multo scitius Demosthenes viam sibi munivit, cf. 9: εἰ μὲν οὖν περὶ ὧν ἐδίωκε μόνον κατηγόρησεν Αἰσχίνης, κἀγὼ περὶ αὐτοῦ τοῦ προβουλεύματος εὐθὺς ἂν ἀπελογούμην· ἐπειδὴ δ' οὐκ ἐλάττω λόγον τἆλλα διεξιὼν ἀνάλωκε καὶ τὰ πλεῖστα κατεψεύσατό μου, ἀναγκαῖον εἶναι νομίζω καὶ δίκαιον ἅμα βραχέα περὶ τούτων πρῶτον εἰπεῖν, ἵνα μηδεὶς ὑμῶν τοῖς ἔξωθεν λόγοις ἠγμένος ἀλλοτριώτερον τῶν ὑπὲρ τῆς γραφῆς δικαίων ἀκούῃ μου. Deinceps discernit inter λοιδορίας et κατηγορημένα. Nihil autem pro crimine habetur nisi quod ad reip. administrationem pertineat. Quo artificio contigit ut omnem iam orationem ad publicarum rerum explicationem convertere liceret. Cf. praeterea § 53. 56. simulat etiam eundem se quem adversarius tenuerit ordinem observaturum: τὴν γὰρ αὐτὴν τούτῳ ποιησάμενος τῶν γεγραμμένων τάξιν περὶ πάντων ἐρῶ καθ' ἕκαστον ἐφεξῆς καὶ οὐδὲν ἑκὼν (?) παραλείψω. 58: τὸ δὲ μὴ προσγράψαντα „ἐπειδὰν τὰς εὐθύνας δῷ“ στεφανοῦν καὶ ἀνειπεῖν ἐν τῷ θεάτρῳ τὸν στέφανον κελεῦσαι, κοινωνεῖν μὲν ἡγοῦμαι καὶ τοῦτο τοῖς πεπολιτευμένοις! Istae artes maiores fuerunt quam quae aut Aeschinis prudentia aut iudicum sapientia praecaveri possent! Cf. etiam 110. 111 (ἄνω καὶ κάτω διακυκῶν!) 120. 124. 126. 129 sq. comoedi etiam partes iam agere audet. 139—140. Haec fere qui consideraverit, facile, quid πάλαισμα δικαστηρίου nominetur, mente adsequetur. In his artibus oratoriis dominatur Demosthenes nec quisquam unus cum eo conparari potest.

βούλεται] Hoc verbum continet utrumque membrum totius sententiae.

ἀγῶσιν ὁρᾶτε τοὺς πύκτας περὶ τῆς στάσεως ἀλλήλοις διαγωνιζομένους, οὕτω καὶ ὑμεῖς ὅλην τὴν ἡμέραν ὑπὲρ τῆς πόλεως περὶ τῆς τάξεως τοῦ λόγου μάχεσθε, καὶ μὴ ἐᾶτε αὐτὸν εἰς τοὺς ἔξω τοῦ παρανόμου λόγους περιίστασθαι, ἀλλ' ἐγκαθήμενοι καὶ ἐνεδρεύοντες εἰσελαύνετε αὐτὸν εἰς τοὺς τοῦ παρανόμου λόγους, καὶ τὰς ἐκτροπὰς αὐτοῦ ἐπιτηρεῖτε. ἀλλ' ἃ δὴ συμβήσεται ὑμῖν, ἐὰν μὴ 207
τοῦτον τὸν τρόπον τὴν ἀκρόασιν ποιῆσθε, ταῦθ' ὑμῖν ἤδη δίκαιός εἰμι προειπεῖν. ἐπεισάξει γὰρ τὸν γόητα καὶ

1 ἀλλήλους amn. 3 τοῦ λόγου W, τοῦ λόγου αὐτῷ A^h, αὐτῷ τοῦ λόγου B, αὐτοῦ (ω suprascr.) τ. λ. g, *debuerat saltem* τούτῳ. 4 εἰς τοὺς *om.* B. 5 ἐνεδρεύοντες] *add.* A^h: ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, B: ἐν τῇ ἀκροάσει, cf. Plin. ep. IX 26, 11. 6 τοῦ παρανόμου A^h, παρανόμους Plin., τοῦ πράγματος B *ex* I 176. αὐτοῦ W, αὐτοῦ τῶν λόγων C. 7 ἀλλ' *om.* A^h. μὴ *add.* Taylor. 8 ποιῆσθε B, ποιήσησθε A^h, cf. § 8. τοῦθ' A^h. 9 γὰρ *om.* klnh.

§ 206. τοὺς πύκτας] Haec similitudo eo praeclarior videbitur si consideraveris eiusdem rei notitiam iam contineri in nomine πάλαισμα (Fechterstreich).

τοὺς ἔξω λόγους] Dem. 18, 9 in optimis libris repertum est τοῖς ἔξωθεν λόγοις, in deterioribus ἔξω scriptum exstat. Dicebatur ἔξω τοῦ πράγματος λοιδορεῖν, ἔξω τῆς ὑποθέσεως λέγειν, Hyp. II 7, 25: αἱ ἔξωθεν διαβολαί. Sed illud nescio an grammaticorum aut librariorum securitati debeatur. Quodsi Aeschines 56 dixit ὅσοι ἔξωθεν περιεστᾶσιν, II 5: τῶν ἔξωθεν περιεστηκότων, contraque paulo infra 207 τοῖς ἔξω περιεστηκόσι traditur, non modo probabile sed necessarium est in hac causa emendari: τοῖς ἔξωθεν περιεστηκόσι, id quod proposuit Kleyne Mnemos. VIII 97, cf. Dem. 18, 196. Herod. 9, 5.

ἐγκαθήμενοι — εἰσελαύνετε] Plin. ep. 9, 26, 11: num autem Aeschines ipse his quae in Demosthene carpebat abstinuit? Laudat deinceps § 16. 101. 206, cum ita pergit: quod adeo probavit ut repetat, ἀλλ' ὥσπερ ἐν ταῖς ἱπποδρομίαις εἰς τὸν τοῦ πράγματος αὐτὸν δρόμον εἰσελαύνετε (I 176). Ex hoc exemplo auctor alterius recensionis πράγματος huc adsumpsisse videtur, nisi praepositionis περὶ conpendium hoc nomine explicare voluerat. Cf. etiam Quintil. III 6, 5.

ἐκτροπάς] Aeschines tropice adhibuit de digressione oratoris, tamquam ferae, quae in saltu a venatoribus inclusa retibusque undique cincta repente occulta via erumpere studeat. Exposuit de hoc vocabulo Victorius Var. Lectt. XIV 5. Bremi.

§ 207. τοῦτον τὸν τρόπον] Aeschines quasi praedicturus, quas artes Demosthenis qua ratione iudices elusuri videantur, re vera hoc loco utitur, ut Demosthenis in dicendo facultatem describat et in suspicionem inducat.

ἐπεισάξει] Tropus ab eo sumptus qui personam in scenam inducit. Bremi. Et praepositio ἐπὶ designat, Ctesiphontem ipsum discessurum suoque loco Demosthenis personam inducturum, cf. Plut. Mor. 717 c: ἅμα τῆς τύχης, ὡς Τίμαιος ἔφη, τὸν μιμητὴν ἐξαγούσης τῶν τραγικῶν παθῶν καὶ τὸν ἀγωνιστὴν ἐπεισαγούσης.

γόητα] Cf. II 153: συμπέπλεγμαι δ' ἐν τῇ πολιτείᾳ καθ' ὑπερβολὴν ἀνθρώπῳ γόητι καὶ

βαλαντιοτόμον καὶ διατετμηκότα τὴν πολιτείαν. οὗτος κλάει μὲν ῥᾷον ἢ οἱ ἄλλοι γελῶσιν, ἐπιορκεῖ δὲ πάντων προχειρότατα· οὐκ ἂν θαυμάσαιμι δὲ εἰ μεταβαλλόμενος τοῖς ἔξωθεν περιεστηκόσι λοιδορήσεται, φάσκων τοὺς μὲν ὀλιγαρχικοὺς ὑπ' αὐτῆς τῆς ἀληθείας διηριθμημένους ἥκειν πρὸς τὸ τοῦ κατηγόρου βῆμα, τοὺς δὲ δημοτικοὺς
208 *πρὸς τὸ τοῦ φεύγοντος. ὅταν δὴ τὰ τοιαῦτα λέγῃ, πρὸς μὲν τοὺς στασιαστικοὺς λόγους ἐκεῖνο αὐτῷ ὑποβάλλετε, ὅτι „ὦ Δημόσθενες, εἰ σοὶ ἦσαν ὅμοιοι οἱ ἀπὸ Φυλῆς φεύγοντα τὸν δῆμον καταγαγόντες, οὐκ ἄν ποθ' ἡ δημοκρατία κατέστη. νῦν δὲ ἐκεῖνοι μὲν μεγάλων κακῶν συμβάντων ἔσωσαν τὴν πόλιν τὸ κάλλιστον ἐκ παιδείας ῥῆμα φθεγξάμενοι, μὴ μνησικακεῖν· σὺ δὲ ἑλκοποιεῖς, καὶ μᾶλλόν σοι μέλει τῶν αὐθημερὸν λόγων ἢ τῆς σωτηρίας τῆς*

1 *βαλλαντ.* a. 2 *κλάει* m², *κλαίει* x. *ῥαδίως* B. *οἱ ἄλλοι* k, *ἄλλοι* x. 4 *ἔξωθεν* Kleyne, *ἔξω* C. 7 *τὰ τοιαῦτα* Aʰ, *ταῦτα* B. 9 *ὅτι add.* Aʰ. *ὅμοιοι ἦσαν σοι* Aʰ 10 *ποτε ἤδη* g. 14 *αὐθημερὸν* (ων superscr.) k, *αὐθημέρων* elh.

πονηρῷ. III 137: *οὐδεὶς πώποτε τῶν πάλαι πονηρῶν τοιοῦτος μάγος καὶ γόης ἐγένετο.* Din. I 66: *ἐὰν παρακρουσθῆτε ὑπὸ τῆς τούτου γοητείας.* Ceterum magnam hoc loco corruptelam subesse, animadverterunt Bake et Franke, cf. Iahn. Ann. 93, 600. Nam verba illa: *ἐπεισάξει γὰρ τὸν γόητα* ad neutrum pertinent *τρόπον τῆς ἀκροάσεως*. Nec ad verbum *ἐπεισάξει*, ut ex proxima sententia exspectari possit, Demosthenes sed Ctesipho subiectum cogitari debet, cuius mentio demum fit § 213.

βαλαντιοτόμον] Tropice denotat eum, qui callide aliorum commoda vel summo scelere conatur adripere. Bremi. Denique *διατετμηκὼς τὴν πολιτείαν* is est, qui partium in civitate studia excitat, quae dum se invicem laniant, ipse opibus inhiat. Cf. 166.

μεταβαλλόμενος] Ex fletu et lacrimis in probra et maledicta transiens.

ἔξωθεν] Cf. ad 206.

φάσκων κτλ.] Conmune hoc erat oratorum artificium, cf. Din. I 62: *ἐνεχείρισας τὴν πόλιν ἅπασαν ταύτῃ, ἣν αὐτίκα φήσεις ὀλιγαρχικὴν εἶναι.*

διηριθμημένους] Hoc proprie est dinumerari, hinc discerni, separari. Bremi.

§ 208. *ὅτι*] Exempla huius dicendi consuetudinis suppeditabit Frohberg. Lys. vol. II 179.

κάλλιστον ἐκ παιδείας] Pulcherrimam vocem ex ingenua et liberali sapientia profectam, quae maximo est documento illos non modo liberaliter educatos fuisse, sed liberalitatem etiam vita et moribus expressisse. Bremi.

ἑλκοποιεῖς] Refricare volnera, obductas reipublicae cicatrices refricare, fricando renovare.

τῶν αὐθημερὸν λόγων] Pollux I 64: *τὸ μὲν ἐφ' ἑκάστῃ ἡμέρᾳ ἡμερήσιον, τὸ δὲ δι' ὅλης τῆς ἡμέρας πραττόμενον πανήμερον ἢ πανημέριον, τὸ δὲ διὰ μιᾶς ἡμέρας πραχθὲν αὐθημερόν, καὶ τὸ τὴν αὐτὴν ὁδὸν διὰ μιᾶς ἡμέρας ἐπανελθεῖν αὐθημερίσαι.* Steph. Byz. 219 (M): *Δαρσανία, πόλις Ἰνδική, ἐν ᾗ αὐθημερὸν ἱμάτιον ἱστουργοῦσι*

πόλεως.“ ὅταν δ' ἐπίορκος ὢν εἰς τὴν διὰ τῶν ὅρκων
πίστιν καταφυγγάνῃ, ἐκεῖνο ἀπομνημονεύσατε αὐτῷ, ὅτι
τῷ πολλάκις μὲν ἐπιορκοῦντι, ἀεὶ δὲ μεθ' ὅρκων ἀξιοῦντι
πιστεύεσθαι δυοῖν θάτερον ὑπάρξαι δεῖ, [ὧν οὐδέτερόν
ἐστι Δημοσθένει ὑπάρχον] ἢ τοὺς θεοὺς καινοὺς ἢ τοὺς
ἀκροατὰς μὴ τοὺς αὐτούς. περὶ δὲ τῶν δακρύων καὶ τοῦ 209
τόνου τῆς φωνῆς, ὅταν ὑμᾶς ἐπερωτᾷ „ποῖ καταφύγω,
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι; περιεγράψατέ με· οὐκ ἔστιν ὅποι

1 ἀπὸ τῶν ὅρκων elh. 2 ὅτι *om.* n. 3 ἀεὶ δὲ Dobr., ἀεὶ δὲ πρὸς τοὺς (*om.* lh) αὐτοὺς C. 4 δυοῖν θάτερον B, ἓν τοῖν δυοῖν A[h]. ὧν . . ὑπάρχον *del.* Cob. 7 καταφεύγω e, φύγω B. 8 περιεγρ. kh, περιεγράψετε el, περιγράψατε B. με] *add.* B: ἐκ τῆς πολιτείας, *om.* A[h].

γυναῖκες, fragmento Dionysii deinceps adlato: ἔνθα τε πέπλα γυναῖκες Ἀθηναίης ἰότητι αὐτῆμαρ κροκόωσιν ἐφ' ἱστοπόδων τανύουσαι, αὐτῆμαρ δ' ἐτάμοντο καὶ ἐξ ἱστῶν ἐρύσαντο. Herod. Cath. 491: καὶ τὸ αὐθημερὸν ὀξύνεται ἀπὸ τοῦ αὐθήμερος προπαροξυνομένου, cf. ib. 509, 20. Dindorf. in Steph. Thes. praetulit τῶν αὐθημέρων λόγων = extemporalium orationum. Mihi Aeschines hanc sententiam extulisse videtur: Magis tibi curae cordique sunt orationes quamvis intempestivae quam conmunis reip. salus. Etenim hoc esse dicit Demosthenis studium, ut suam quoque tempore pronuntiet orationem, ad salutem reipublicae quantum adferat aut deminuat, nihil eum curare. Quare adverbium adiectivo anteponendum esse duxi.

θεοὺς κοινούς] Schol. attulit Eurip. Med. 492:

ὅρκων δὲ φρούδη πίστις, οὐδ' ἔχω μαθεῖν
εἰ θεοὺς νομίζω τοὺς τότ' οὐκ ἄρχειν ἔτι,
ἢ καινὰ κεῖσθαι θέσμι' ἀνθρώποις τὰ νῦν·
ἐπεὶ σύνοισθά γ' εἰς ἔμ' οὐκ εὔορκος ὤν.

§ 209. δακρύων κτλ.] Din. I 109: μὴ οὖν ἄχθεσθε (παράγεσθε?) αὐτοῦ κλάοντος καὶ ὀδυρομένου· πολὺ γὰρ ἂν δικαιότερον ἐλεήσαιτε τὴν χώραν. I 102: ἀεὶ λέγοντες ὡς οὐκ ἔστιν ἔξω τῆς πατρίδος ὑμῖν ἐξελθεῖν, οὐκ ἔστιν ἄλλη καταφυγὴ χωρὶς τῆς ὑμετέρας εὐνοίας. I 92: οὐ προετέον ἐστὶν ὑμᾶς αὐτοὺς ταῖς τοῦ μιαροῦ καὶ γόητος τούτου δεήσεσιν οὐδὲ προσδεκτέον τοὺς οἴκτους καὶ τοὺς φενακισμοὺς τούτου. Clarissimum hoc in genere exemplum est illud C. Gracchi apud Cic. de Or. III 214: Quo me miser conferam? quo vertam? in Capitoliumne? at fratris sanguine madet. an domum? matremne ut miser miseram lamentantem videam et abiectam? Ubi in libris miser praetermissum deesse non potest.

περιεγράψατέ με] Prorsus falso Schol.: ἀντὶ τοῦ ἐκβαλεῖν. Unde factum est ut grammatici adderent: ἐκ τῆς πολιτείας, quasi vero περιγράφειν idem esset quod exterminare ex republica! Immo significat illud verbum aliquem civem certis et angustis finibus terminare, coarctare, continere. Atque Demosthenes circumscriptum se esse iactabat, quod pro republica multas exterorum inimicitias suscepisset, quibus extra urbem vitam degere prohiberetur. Eodemque fere modo Cic. ad Att. VII 9, 2: ire autem (Caesarem) ad arma aut hanc unam ob causam, quod ratio non habeatur, aut addita causa, si forte tribu-

ἀναπτήσομαι,“ ἀνθυποβάλλετε αὐτῷ „ὁ δὲ δῆμος ὁ Ἀθηναίων ποῖ καταφύγῃ, Δημόσθενες; πρὸς ποίαν συμμάχων παρασκευήν; πρὸς ποῖα χρήματα; τί προβαλλόμενος ὑπὲρ τοῦ δήμου τί πεπολίτευσαι; ἃ μὲν γὰρ ὑπὲρ σαυτοῦ βεβούλευσαι, πάντες ὁρῶμεν. ἐκλιπὼν μὲν τὸ ἄστυ οὐκ οἰκεῖς, ὡς δοκεῖς, ἐν Πειραιεῖ, ἀλλ' ἐξορμεῖς ἐκ τῆς πόλεως, ἐφόδια δὲ πεπόρισαι τῇ σαυτοῦ ἀνανδρίᾳ τὸ βα-
210 σιλικὸν χρυσίον καὶ τὰ δημόσια δωροδοκήματα.“ ὅλως δὲ τί τὰ δάκρυα; τίς ἡ κραυγή; τίς ὁ τόνος τῆς φωνῆς;

1 ἀναπτήσωμαι n, *fort.* ἀπαντήσομαι. ὁ δὲ δῆμος ἀθηναίων ek, ὁ δὲ ἀθηναίων δῆμος lh. 2 καταφύγοι a. ἢ πρὸς B. 4 τί *add.* A^h. σαυτοῦ e, σεαυτοῦ x. 5 πάντες A^h, ἅπαντες B. 6 ἐξορμήσας Priscian. XVIII 174. 7 τῆς σ. ἀνανδρίας elh. 9 *fort.* τί . . τί.

nus pl. senatum inpediens aut populum incitans notatus aut senatus consulto circumscriptus aut sublatus aut expulsus sit dicensve se expulsum ad illum confugerit. Inde patet diversa esse circumscriptum et expulsum esse.

τί προβαλλόμενος] Hoc verbum proprie significat tamquam munimentum pro aliqua re obicere, praetendere. Atque hanc laudem saepius sibi Demosthenes tribuere amat. Quare Aeschines per irrisum: Quod tandem munimentum praeclara tua rerum civilium administratio civitati paravit? Bremi. Cf. Dem. 18, 300: *ταῦτα προὐβαλόμην ἐγὼ πρὸ τῆς Ἀττικῆς, ὅσον ἦν ἀνθρωπίνῳ λογισμῷ δυνατόν, καὶ τούτοις ἐτείχισα τὴν χώραν.* Hanc autem similitudinem hoc loco vereor ut Aeschines animo sibi informaverit. Quare malim illam amplecti explicationem, quam proposuit Apollon. Lex. Hom. 136, 14 (B): *προτιβάλλεαι* (Hom. E 879)· *ὁ μὲν Ἀπίων προκωλύεις· οἱ γὰρ πυκτεύοντες τῇ προβολῇ κωλύουσι.* Xen. Cyr. II 3, 10: *καὶ ἐγὼ ἐκ παιδίου εὐθὺς προβάλλεσθαι ἠπιστάμην πρὸ τούτων, ὅτι οἰοίμην πληγήσεσθαι· καὶ εἰ μὲν ἄλλο μηδὲν ἔχοιμι, τὼ χεῖρε προέχων ἐνεπόδιζον, ὅτι ἐδυνάμην, τὸν παίοντα, καὶ τοῦτο ἐποίουν οὐ διδασκόμενος, ἀλλὰ καὶ ἐπ' αὐτῷ τούτῳ παιόμενος, εἰ προβαλοίμην.* Hinc Dem. 19, 27 Aeschinis appellat *τὴν προαίρεσιν τῆς πολιτείας προβεβλημένην καὶ ἄπιστον* = *εὐλαβῶς ἔχουσαν καὶ φυλαττομένην*, cf. Harp. 156. Cf. etiam H. Sauppe ad Dem. Phil. I 40.

ἐν Πειραιεῖ] Domum in Piraeeo Demosthenem possedisse atque illis temporibus ibi domicilium habuisse auctor est etiam Din. I 36: *τρυφῶν ἐν τοῖς τῆς πόλεως κακοῖς καὶ ἐπὶ φορείου κατακομιζόμενος τὴν εἰς Πειραιᾶ ὁδόν.* I 69: *αὐτὸς εἰσενεγκὼν πεντήκοντα δραχμὰς ἀπὸ τῆς οἰκίας τῆς ἐν Πειραιεῖ καὶ τῆς ἐν ἄστει.*

ἐξορμεῖς] Haec perfecta notio est verbi *ἐξορμίζω* = ex statione navem deducere, solvere, nam *ἐξορμεῖν* = discedere ex statione. Demosthenes quasi semper in eo est ut nave deducta ex urbe discedat (auf der Rhede liegen), cf. Lyc. Leocr. 17: *Λεωκράτης δὲ συσκευασάμενος ἃ εἶχε χρήματα μετὰ τῶν οἰκετῶν ἐπὶ τὸν λέμβον κατεκόμισε, τῆς νεὼς ἤδη περὶ τὴν ἀκτὴν ἐξορμούσης.*

§ 210. *ὅλως δὲ*] *Ὅλως* est Latinorum d e n i q u e: Denique cur opus est lacrimis? Quid est quod lacrimas effundat?

οὐχ ὁ μὲν τὴν γραφὴν φεύγων ἐστὶ Κτησιφῶν, σὺ δ' οὔτε περὶ τοῦ σώματος οὔτε περὶ τῆς ἐπιτιμίας ἀγωνίζει; ἀλλὰ περὶ τίνος ἐστὶν αὐτῷ ἡ σπουδή; περὶ χρυσῶν στεφάνων καὶ κηρυγμάτων ἐν τῷ θεάτρῳ παρὰ τοὺς νόμους·
ὃν ἐχρῆν, εἰ καὶ μανεὶς ὁ δῆμος ἢ τῶν καθεστηκότων ἐπι- 211
λελησμένος ἐπὶ τοιαύτης ἀκαιρίας ἐβούλετο στεφανοῦν αὐτόν, παρελθόντα εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἰπεῖν· „ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν μὲν στέφανον δέχομαι, τὸν δὲ καιρὸν ἀποδοκιμάζω, ἐν ᾧ τὸ κήρυγμα γίγνεται· οὐ γὰρ δεῖ ἐφ' οἷς ἡ πόλις ἐκείρατο, ἐπὶ τούτοις ἐμὲ στεφανοῦσθαι."

1 Κτησιφῶν] *add.* C: ὁ δ' ἀγὼν οὐκ ἀτίμητος, *del.* W. σὺ δ'] *add.* B: οὔτε περὶ τῆς οὐσίας, *idemque post* ἐπιτιμίας *ponit* A^h, *del.* W. 2 τοῦ *om.* e. ἀγωνίζῃ C. 5 Rhet. Gr. III 22. 63. ἄνδρες, cf. I 78. 121. 164. 10 ἐκείρατο W, ἐκείρετο καὶ ἐπένθησε A^h, ἐπένθησε καὶ ἐκείρατο B. ἐμ' ἐστεφανῶσθαι l.

(οὐκ ἀτίμητος)] Harp. 38: ὁ μὲν τιμητὸς ἐφ' ᾧ τίμημα ὡρισμένον ἐκ τῶν νόμων οὐ κεῖται, ἀλλὰ τοὺς δικαστὰς ἔδει τιμᾶσθαι ὅτι χρὴ παθεῖν ἢ ἀποτῖσαι· ὁ δ' ἀτίμητος τοὐναντίον ᾧ πρόσεστιν ἐκ τῶν νόμων ὡρισμένον τίμημα, ὡς μηδὲν δεῖν τοὺς δικαστὰς διατιμῆσαι. Cf. § 197. Erat certe causa Ctesiphontea ἀγὼν τιμητός, cf. Boeckh Staatsh. I 489. 503. Hac in re nihil dubium est. At verba ista quae excerpsi: ὁ δ' ἀγὼν οὐκ ἀτίμητος in ordinem accepta nihil nisi contrarium significare possunt, causae illius aestimationem nullam iudicibus permissam fuisse. Nam etiamsi concedam, interrogativum οὐχ ante ὁ μὲν positum simul ad ὁ δὲ animo suppleri posse, quis tandem unquam dixit: οὐχ ὁ ἀγὼν οὐκ ἀτίμητος; Quare haec verba falsa grammaticorum enarratione orta esse existimo, cum praesertim illa sententia ad ipsam rem nihil valeat.

οὔτε περὶ τῆς ἐπιτιμίας] Hoc in membro totius sententiae simul illud continetur quod grammatici addiderunt: οὔτε περὶ τῆς οὐσίας. Cf. etiam Lys. I 50: ἐγὼ γὰρ νῦν καὶ περὶ τοῦ σώματος καὶ περὶ τῶν χρημάτων καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων κινδυνεύω. Isae. 4, 30: ἴσως ἂν οὐ περὶ τῶν Νικοστράτου χρημάτων ἠμφεσβήτει, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ σώματος ἠγωνίζετο.

§ 211. ὃν ἐχρῆν κτλ.] Tiber. III 63: ἠθοποιΐα δέ ἐστιν ὅταν φεύγοντες τὸ προσκρουστικὸν τῶν ἐπιτιμήσεων ὡς ὑφ' ἑτέρων προσώπων γινομένας εἰσάγωμεν. Atque Aeschinis exemplo deinceps adlato idem rhetor sic pergit: τοῦτο γὰρ τὸ νόημα ἐνὸν ἀπὸ τοῦ ἰδίου προσώπου εἰπεῖν περιέθηκε τῷ ἀντιδίκῳ. Vere autem iudicat Cornific. IV 66: haec exornatio proficit plurimum in amplificationis partibus et commiserationis. Cf. Quintil. IX 2, 29. Cic. de or. II 328.

ἐκείρατο] Qui fieri potuerit ut grammatici explicandi gratia adicerent καὶ ἐπένθησε, apparebit ex Schol.: οἱ Ἕλληνες ἐν ταῖς εὐπραγίαις τὴν κόμην ἔτρεφον, ἐν δὲ ταῖς δυστυχίαις καὶ τῷ πένθει ἐκείροντο. Ὅμηρος αὐτοὺς πανταχοῦ καρηκομόωντας καλεῖ. ἀνάπαλιν δὲ Ἐπαμεινώνδας (Paus. IX 15, 6)·

ἡμετέραις βουλαῖς Σπάρτα μὲν ἐκείρατο δόξαν.

Λυσίας ἐν ἐπιταφίῳ (60) τοῖς Κορινθίων βοηθοῖς· „ὥστε ἄξιον ἦν ἐπὶ τῷδε τῷ τάφῳ τό τε κείρασθαι τῇ Ἑλλάδι καὶ πενθῆσαι τοὺς ἐνθάδε κειμένους."

ἀλλ' οἶμαι, ταῦτα μὲν ἂν εἴποι ἀνὴρ ὄντως βεβιωκὼς μετ' ἀρετῆς· ἃ δὲ σὺ λέξεις, εἴποι ἂν κάθαρμα ζηλοτυποῦν
212 ἀρετήν. οὐ γὰρ δὴ μὰ τὸν Ἡρακλέα τοῦτό γε ὑμῶν οὐδεὶς φοβήσεται, μὴ Δημοσθένης, ἀνὴρ μεγαλόψυχος καὶ τὰ πολεμικὰ διαφέρων, ἀποτυχὼν τῶν ἀριστείων ἐπανελθὼν οἴκαδε ἑαυτὸν διαχρήσηται· ὃς τοσοῦτον καταγελᾷ τῆς πρὸς ὑμᾶς φιλοτιμίας, ὥστε τὴν μιαρὰν κεφαλὴν ταύτην καὶ ὑπεύθυνον, ἣν οὗτος παρὰ πάντας τοὺς νόμους γέγραφε στεφανῶσαι, μυριάκις κατατέτμηκε καὶ τούτων μισθοὺς εἴληφε τραύματος ἐκ προνοίας γραφὰς γραφόμε-

1 ἂν *om.* an. ἀνὴρ οὕτω elh. ἐπὶ μετ' l. 3 γε *om.* A[h]. 4 φοβήσεται A[h]a, φοβηθήσεται x. ὁ δημ. B. 5 ἐπαν. οἴκαδε A[h], οἴκαδε ἐπανελθ. B, cf. § 246. 6 διαχρήσεται elh. 8 πάντας *om.* B. 10 εἴληχε a.

ἀλλ' οἶμαι] Nam in sententia praemissa ὃν ἐχρῆν κτλ. simul illud continetur: Demosthenem quidem non ita loqui. Huic sententiae iam hoc subicitur: sed hominem credo honestum ita locuturum esse.

κάθαρμα ζηλοτυποῦν ἀρετήν] *Κάθαρμα* tamquam caenum vel purgamentum est abiciendum: inde ut latine dicitur vel caenum vel scelus pro homine inpuro ac scelerato, ita graece transfertur ad hominem designandum, qui omni scelere et nequitia obrutus et conmaculatus e civitate eiciendus videatur. Eiusmodi homo cum virtute, etiamsi speciem eius sequatur, nihil tamen conmune habet, cf. Dem. 18, 128: σοὶ δ' ἀρετῆς, ὦ κάθαρμα, ἢ τοῖς σοῖς τίς μετουσία; ἢ καλῶν ἢ μὴ τοιούτων τίς διάγνωσις; πόθεν ἢ πῶς ἀξιωθέντι; Quare ζηλοτυπεῖν, quo verbo veteres Attici raro utebantur, propriam ac suam vim hoc quoque loco habet: invidia odioque aliquid prosequi propter praeoccupatum alicuius rei amorem et studium: Demosthenes ut caenum ac scelus a virtutis nomine atque splendore propter nequitiae amorem animo prorsus abhorret. Cf. Plato Symp. 213d: ζηλοτυπῶν με καὶ φθονῶν. Itemque interpretatur Harp. 91: ζηλοτυποῦν Αἰσχ. ἐν τῷ κ. Κτ. ἀντὶ τοῦ μισοῦν· ζηλοῦν γὰρ τὸ μακαρίζειν, ζηλοτυπεῖν δὲ τὸ εἰς ἀπέχθειαν ἐληλυθέναι. Moeris 197: ζηλῶ Ἀττικοί, ζηλοτυπῶ Ἕλληνες. Hinc ambigua mens veterum grammaticorum, qualis in Schol. deprehenditur: τὴν ἀρετὴν δόξης ἕνεκα ζηλοῦν, εἴδωλον ἀρετῆς διώκον, ἤγουν τὴν ἀρετὴν μισοῦν ἢ τῇ ἀρετῇ φθονοῦν.

§ 212. φοβήσεται] Itemque Plat. de rep. V 470a: μᾶλλον δὲ καὶ φοβησόμεθα μή τι μίασμα ᾖ κτλ. codices deteriores habent formam depravatam φοβηθησόμεθα. Cf. Franke, Lectt. Aesch. 460.

ἐπανελθὼν οἴκαδε] Eundem horum verborum ordinem deprehendimus etiam I 145. 186. III 246. Contraque Dinarch. I 65 ubi οἴκαδε ἀπελθών legitur, emendandum est οἴκαδ' ἐπανελθών, cf. Mnemos. VIII 97.

διαχρήσηται] Schol.: ἐπεὶ ὁ Μειδίας πολεμιστὴς ἦν, ὃς ἀποτυχὼν τῶν ἀριστείων ἑαυτὸν περιεῖλε ξίφει· πρὸς τοῦτο οὖν παίζει.

κατατέτμηκε] „Iam supra § 51 capitis ἐπιτομὴν Demostheni obiecit, ut alium τραύματος ἐκ προνοίας accusaret. Nemo in nostro loco non agnoscit hyberbolen rhetoricam. Atque § 52 etiam de Midia eiusque causa sermo erat.“ Bremi. Cf. Dinarch. I 6.

νος, καὶ κατακεκονδύλισται, ὥστε αὐτὸν οἶμαι τὰ τῶν κονδύλων ἴχνη τῶν Μειδίου ἔχειν ἔτι φανερά· ὁ γὰρ ἄνθρωπος οὐ κεφαλὴν ἀλλὰ κεφάλαιον, οὐδὲ πρόσωπον ἀλλὰ πρόσοδον κέκτηται.

Περὶ δὲ Κτησιφῶντος τοῦ γράψαντος τὴν γνώμην 213
βραχέα βούλομαι εἰπεῖν, τὰ δὲ πολλὰ ὑπερβήσομαι, ἵνα καὶ πεῖραν λάβω, εἰ δύνασθε τοὺς σφόδρα πονηρούς, κἂν μή τις προείπῃ, διαγιγνώσκειν· ὃ δ' ἐστὶ κοινὸν καὶ δίκαιον κατ' ἀμφοτέρων αὐτῶν ἀπαγγεῖλαι πρὸς ὑμᾶς, τοῦτ' ἐρῶ. περιέρχονται γὰρ κατὰ τὴν ἀγορὰν ἀληθεῖς κατ' ἀλλήλων ἔχοντες δόξας καὶ λόγους οὐ ψευδεῖς λέγοντες. ὁ μὲν 214
γὰρ Κτησιφῶν οὐ τὸ καθ' αὐτόν φησι φοβεῖσθαι, ἐλπίζειν γὰρ δόξειν ἰδιώτης εἶναι, ἀλλὰ τὴν τοῦ Δημοσθένους ἐν τῇ πολιτείᾳ δωροδοκίαν φησὶ φοβεῖσθαι καὶ τὴν ἐμπληξίαν καὶ δειλίαν· ὁ δὲ Δημοσθένης εἰς αὐτὸν μὲν

3 *οὐ κεφαλὴν ἀλλὰ πρόσοδον* C, *em.* ex Toupii et Westermanni coniecturis W. 7 *καὶ πεῖραν* Tur., *ὑμῶν καὶ πεῖραν* A[h], *καὶ π. ὑμῶν* a, *καὶ π. λάβω ὑμῶν* gmn. 10 *γὰρ* *om.* gmn. *κατὰ* *add.* eh. 12 *κατ' αὐτὸν* e, *καθ' ἑαυτὸν* x. *ἐλπίζειν . . φοβεῖσθαι* (14) *om.* a. 14 *ἐκπληξίαν* n. 15 *ἑαυτὸν* a.

κεφαλὴν — πρόσοδον] In hoc loco corrupto cum Toupius *οὐ κεφαλὴν ἀλλὰ κεφάλαιον*, Orellius *οὐ κεφαλὴν ἀλλὰ πρόσοδον κέκτηται* proposuisset, utramque coniecturam sic coniungendam putavi, ut scriberem *οὐ κεφαλὴν ἀλλὰ κεφάλαιον οὐδὲ πρόσωπον ἀλλὰ πρόσοδον κέκτηται*. Primum enim videram multa vitia sic esse in Aeschinis orationibus orta ut librarii a simili verbo ad simile aberrarent. Deinde orator attigerat modo *τὴν τῆς κεφαλῆς ἐπιτομήν* et *τὰ τῶν κονδύλων ἴχνη*. Quare veri simile est dicacitatem Aeschinis et ad caput Demosthenis et ad voltum pertinere. Sed in hoc genere alii alia scribere amabunt. Mecum Westermannum de litibus Demosthenis p. 30 consentire postea videram.

§ 213. *πεῖραν λάβω*] Alias in hac locutione fere semper genetivus obiecti invenitur additus, sed hoc loco rationi est parendum potius quam exemplis: nam cum *ὑμῶν* aliam in aliis libris sedem teneat, interpolationis suspitio praevalet.

κατὰ τὴν ἀγοράν] Praepositione hoc loco carere non potest oratio: nam *τὴν ἀγορὰν* qui *περιέρχεται*, fori circuitum obambulat, non in ipso foro versatur, cf. Din. I 32: *περιιὼν οὗτος κατὰ τὴν ἀγορὰν ἐλογοποίει*. Cf. Kleyne in Mnemos. VIII 93. Emendandum etiam est, ut vidit Franke, Andoc. I 99: *καὶ σὺ ζῇς καὶ περιέρχῃ (κατὰ) τὴν πόλιν ταύτην*.

§ 214. *ἐλπίζειν κτλ.*] Ironia est acerbior cum Ctesiphon ipse dicatur professus esse hanc spem, quam alio sensu veram esse Aeschines concedet. Ille enim dicebat se sperare futurum, ut habeatur *ἰδιώτης*, i. e. homo a cura et scientia rerum publicarum alienus: hinc se, si quid deliquerit, facile veniam inpetraturum. Aeschines autem emphatice nomen *ἰδιώτης* pronuntiat et intellegit ineptum, stupidum. Bremi. Ceterum cf. Schaefer III 205, 1.

ἐμπληξίαν] *Ἐμπλήττεσθαι* ut *ἐμβροντᾶσθαι* dicitur de eis qui

ἀποβλέπων θαρρεῖν φησιν, τὴν δὲ τοῦ Κτησιφῶντος πονηρίαν καὶ πορνοβοσκίαν ἰσχυρῶς δεδιέναι. τοὺς δὴ κατεγνωκότας ἀλλήλων ἀδικεῖν μηδαμῶς ὑμεῖς οἱ κοινοὶ κριταὶ τῶν ἐγκλημάτων ἀπολύσητε.

215 *Περὶ δὲ τῶν εἰς ἐμαυτὸν λοιδοριῶν βραχέα βούλομαι προειπεῖν. πυνθάνομαι γὰρ λέξειν Δημοσθένην ὡς ἡ πόλις ὑπ' αὐτοῦ μὲν ὠφέληται πολλά, ὑπ' ἐμοῦ δὲ καταβέβλαπται, καὶ τὸν Φίλιππον καὶ τὸν Ἀλέξανδρον καὶ τὰς ἀπὸ τούτων αἰτίας ἀνοίσειν ἐπ' ἐμέ. οὕτω γάρ ἐστιν, ὡς ἔοικε, δεινὸς δημιουργὸς λόγων, ὥστε οὐκ ἀπόχρη αὐτῷ, εἴ τι πεπολίτευμαι παρ' ὑμῖν ἐγὼ ἢ εἴ τινας δη-*
216 *μηγορίας εἴρηκα, τούτων κατηγορεῖν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἡσυχίαν μου τοῦ βίου διαβάλλει καὶ τῆς σιωπῆς μου κατη-*

2 *δὲ* n, *δὲ δὴ* agm. 6 *προσειπεῖν* Agmn. *δημοσθένη* e. *ὅτι* kl. 7 *μὲν om.* **A**[h]. 9 *ἀνήσειν* klh. *ὑπ'* l. 11 *ὑμῶν* elh. *κἀγὼ* mnh[2].

fulmine tacti sunt. Hinc transfertur ad eos qui non sanae sunt mentis, *ἐμπληξία* = *μανία*, *φρενοβλάβεια*. Maximeque inconstantiam hoc vocabulo notatam esse apparet ex Eurip. Troad. 1194: *τοῖς τρόποις γὰρ αἱ τύχαι, ἔμπληκτος ὡς ἄνθρωπος, ἄλλοτ' ἄλλοσε πηδῶσι.* Bremi. Ctesiphontis morum probitas quae et qualis fuerit nescimus. Cf. § 246. 242.

§ 215—227: Subiectione Aeschines ita utitur, ut et convicia Demosthenis antea repellat et invidiam adversario contrahat.

§ 215. *τὰς ἀπὸ τούτων αἰτίας*] Crimina quae a Philippo et Alexandro repetuntur, quae in conmemoratione illorum versantur. Cf. Dem. 18, 283.

§ 216. *τὴν ἡσυχίαν*] Dem. 18, 198: *ὅτῳ συνενηνόχασιν οἱ αὐτοὶ καιροὶ καὶ τοῖς τῆς πόλεως ἐχθροῖς, οὐκ ἔνι τοῦτον εὔνουν εἶναι τῇ πατρίδι. δηλοῖς δὲ καὶ ἐξ ὧν ζῇς καὶ ποιεῖς καὶ πολιτεύῃ καὶ πάλιν οὐ πολιτεύῃ. πράττεταί τι τῶν ὑμῖν δοκούντων συμφέρειν; ἄφωνος Αἰσχίνης. ἀντέκρουσέ τι καὶ γέγονεν οἷον οὐκ ἔδει; πάρεστιν Αἰσχίνης ὥσπερ τὰ ῥήγματα καὶ σπάσματα, ὅταν τι κακὸν τὸ σῶμα λάβῃ, τότε κινεῖται.* Cf. praeterea Dem. 307. 308. Istae criminationes profecto malitiosae sunt. Aeschines enim tamdiu in publicis negotiis versabatur quamdiu respublica libera videbatur. Cum autem omnis paene potestas et arbitrium ad unum Demosthenem amicosque rediisset, Aeschines certe non poterat a cura reipublicae non recedere, cum et capitali odio et voluntate ab illo dissideret. Surgebat nimirum quotiens respublica in summas calamitates adducta et Demosthenis operam aspernari et aliorum consilia amplecti videretur. Haec otii negotiique vicissitudines in liberis civitatibus saepenumero primoribus viris subeundae sunt. Quare malitiosum est illud Demosthenis (308): *ἔστι γὰρ ἔστιν ἡσυχία δικαία καὶ συμφέρουσα τῇ πόλει, ἣν οἱ πολλοὶ τῶν πολιτῶν ὑμεῖς ἁπλῶς ἄγετε. ἀλλ' οὐ ταύτην οὗτος ἄγει τὴν ἡσυχίαν, πολλοῦ γε καὶ δεῖ, ἀλλ' ἀποστὰς ὅταν αὐτῷ δόξῃ τῆς πολιτείας, πολλάκις δὲ δοκεῖ, φυλάττει ὁπηνίκ' ἔστε μεστοὶ τοῦ συνεχῶς λέγοντος ἢ παρὰ τῆς τύχης τι συμβέβηκεν ἐναν-*

γορεῖ, ἵνα μηδεὶς αὐτῷ τόπος ἀσυκοφάντητος παραλείπηται, καὶ τὰς ἐν τοῖς γυμνασίοις μετὰ τῶν νεωτέρων μου διατριβὰς καταμέμφεται, καὶ κατὰ τῆσδε τῆς κρίσεως εὐθὺς ἀρχόμενος τοῦ λόγου φέρει τινὰ αἰτίαν, λέγων ὡς ἐγὼ τὴν γραφὴν οὐχ ὑπὲρ τῆς πόλεως ἐγραψάμην ἀλλ' ἐνδεικνύμενος Ἀλεξάνδρῳ διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν ἔχθραν. καὶ νὴ Δί', ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι, μέλλει με ἀνερωτᾶν, διὰ 217 *τί τὸ μὲν κεφάλαιον αὐτοῦ τῆς πολιτείας ψέγω, τὰ δὲ καθ' ἕκαστον οὐκ ἐκώλυον οὐδ' ἐγραφόμην, ἀλλὰ διαλιπὼν καὶ πρὸς τὴν πολιτείαν οὐ πυκνὰ προσιὼν ἀπήνεγκα τὴν γραφήν. ἐγὼ δὲ οὔτε τὰς Δημοσθένους διατριβὰς ἐζήλωκα, οὔτ' ἐπὶ ταῖς ἐμαυτοῦ αἰσχύνομαι, οὔτε τοὺς*

1 *παραλίπηται* Bh. 2 *νέων* lh. 3 *διατρ.* *om.* n. *καὶ* *om.* lh. 6 *τὴν* *om.* n. 7 *μέλλειν* gmn. *ἐρωτᾶν* n. 8 *τὰ μὲν κεφάλαια* gm. *αὐτοῦ τῆς πολ.* A^h, *τῆς πολ. αὐτοῦ* B. 12 *ἐζήλωσα* lh.

τίωμα ἢ ἄλλο τι δύσκολον γέγονε· εἶτ' ἐπὶ τούτῳ τῷ καιρῷ ῥήτωρ ἐξαίφνης ἐκ τῆς ἡσυχίας ὥσπερ πνεῦμ' ἐφάνη κτλ. Quasi vero aut Demosthenes sine ulla necessitate et calamitate a republica recessisset aut Aeschines illius consilia et voluntates adiuvare vel debuisset vel potuisset! Cf. Dem. 263. 273.

μετὰ τῶν νεωτέρων] Nescio an praeviderat Aeschines contumelias illas quas Dem. fudit § 258 sq. Cf. etiam Aesch. I 135.

ἀρχόμενος τοῦ λόγου] In his *τοῦ λόγου* patet non de oratione Demosthenis quae exstat accipiendum esse: insaniret Aeschines, si quid hinc furatus ipse locum indicaret unde desumpsisset. Neque hoc aperte Demosthenes in sua oratione dixit, sed obscure quodammodo, ut § 280. Westermann de Aesch. or. 20. Cf. etiam Dem. 197. Mihi quidem illa verba *εὐθὺς ἀρχόμενος τοῦ λόγου* suspecta sunt.

διὰ τὴν — ἔχθραν] i. e. propter notissimum Alexandri erga Demosthenem odium.

§ 217. *διὰ τί τὸ μὲν κεφ. κτλ.*] Cf. Dem. 13. 22. 117. 124. 188. 191 sq. 196. 222. 239. 242. 273. Hoc artificio multum oratores utebantur. Videamus nunc quae Demosthenes ipse aliis locis contra dicat: XIX 25: *ἵνα μηδεὶς ὑμῶν, ἐπειδάν τι λέγοντος ἀκούῃ μου τῶν πεπραγμένων καὶ δοκῇ δεινὸν αὐτῷ καὶ ὑπερβάλλον εἶναι, „εἶτα τότ' οὐκ ἔλεγες παραχρῆμα ταῦτα οὐδ' ἐδίδασκες ἡμᾶς;“ θαυμάζῃ, ἀλλὰ . . εἰδῆθ' ὅτι πρὸς ἅπασι τοῖς ἄλλοις καὶ τοῦτο ἠδίκησθε ὑπ' αὐτοῦ, ὅτι τἀληθῆ παραχρῆμα καὶ ἡνίκ' ἔδει πυνθάνεσθαι διεκωλύθητε ἐλπίσι καὶ φενακισμοῖς καὶ ὑποσχέσεσιν ἐξαπατώμενοι.* XXI 141: *καὶ γὰρ ἀσχολία καὶ ἀπραγμοσύνη καὶ τὸ μὴ δύνασθαι λέγειν καὶ ἀπορία καὶ μυρί' ἐστὶν αἴτια· προσήκειν μέντοι τούτῳ μὴ ταῦτα λέγειν ἡγοῦμαι νυνί, ἀλλ' ὡς οὐ πεποίηκε τούτων ὧν αὐτοῦ κατηγόρηκα διδάσκειν.* Praeterea cf. XXIII 188. XXIV 173.

διατριβὰς ἐζήλωκα] Videlicet non tantae erant in Aeschine ingenii facultates, ut cum Demosthene aut contendere aut decertare posset. Quare cum summa ille uteretur auctoritate, nihil relinquebatur quam ut privatam et otiosam vitam in occulto degeret.

εἰρημένους ἐν ὑμῖν λόγους ἐμαυτῷ ἀρρήτους εἶναι ἐβου-
λόμην, οὔτε τὰ αὐτὰ τούτῳ δημηγορήσας ἐδεξάμην ἂν
218 ζῆν. τὴν δ' ἐμὴν σιωπήν, ὦ Δημόσθενες, ἡ τοῦ βίου
μετριότης παρεσκεύασεν· ἀρκεῖ γάρ μοι μικρὰ καὶ μειζό-
νων αἰσχρῶς οὐκ ἐπιθυμῶ, ὥστε καὶ σιωπῶ καὶ λέγω
βουλευσάμενος, οὐκ ἀναγκαζόμενος ὑπὸ τῆς ἐν τῇ φύ-
σει δαπάνης. σὺ δ' οἶμαι λαβὼν μὲν σεσίγηκας, ἀνα-
λώσας δὲ κέκραγας. λέγεις δὲ οὐχ ὁπόταν σοι δοκῇ οὐδ'
ἂν βούλῃ, ἀλλ' ὁπόταν οἱ μισθοδόται σοι προστάττωσιν·
οὐκ αἰσχύνῃ δὲ ἀλαζονευόμενος, ἃ παραχρῆμα ἐξελέγχῃ
219 ψευδόμενος. ἀπηνέχθη γὰρ ἡ κατὰ τοῦδε τοῦ ψηφίσμα-

1 ἐβουλόμην W, βουλοίμην C. 5 σιωπῶ klh, σιγῶ x. 6 οὐκ A[h], ἀλλ' οὐκ B. 7 σιγήσας l. 8 ὅταν .. ὅταν A[h]. 9 ἂν βούλῃ W, ἃ βούλει C. οἱ σοὶ eh. 10 ἐξελεγχθήσῃ A[h].

ἐβουλόμην] Nec ego unquam quas habuissem orationes non habuisse optabam. Quod in libris est *βουλοίμην* tolerari non potest. Nam optatio quidem ipsa necessario caret particula *ἄν*, cf. G. Hermann Opusc. IV 154; at optatio ista hoc loco non modo verbi sed propria optandi vel cupiendi voce notata est. Nec vero cum optandi verbo consociari potest optandi (per modum) notitia = velim velle. Hoc quidem esset *βουλοίμην* sine particula *ἄν*. Quare fieri non potest quin dicatur: *οὐκ ἂν βουλοίμην* = nec enim, si mihi optio detur, in eo esse velim ut optem, qua in sententiae conformatione cum optandi notitia congregata est condicionis cogitatio. Haec autem sententia parum convenit cum Aeschinis consilio, qui dicturus est: neque orationum se unquam poenituisse et si poeniteret mortem vitae se praepositurum fuisse. Quae disputaverunt G. Herm. Opusc. IV 156 sq., Franke Act. Soc. Gr. II 36, Maetzner ad Lycurg. 169, maximam partem in errore sunt falsae opinionis ex recordatione locorum corruptorum natae.

§ 218. *μετριότης*] Haec virtus ab Atheniensibus haudquaquam contemnebatur quia in ea conmunis omnium libertas consistere videbatur. Dem. ipse 18, 219 haec dicit: *καίτοι πολλοὶ παρ' ὑμῖν γεγόνασι ῥήτορες ἔνδοξοι καὶ μεγάλοι πρὸ ἐμοῦ, Καλλίστρατος ἐκεῖνος, Ἀριστοφῶν, Κέφαλος, Θρασύβουλος, ἕτεροι μυρίοι· ἀλλ' ὅμως οὐδεὶς πώποτε τούτων διὰ παντὸς ἔδωκεν ἑαυτὸν εἰς οὐδὲν τῇ πόλει κτλ.*

αἰσχρῶς] Vel quaestu vel gloria eo adductus ut alia ac sentiam apud populum pronuntiem. Hoc facere debuit, si tum quoque cum Demosthenes praevaleret, aliquem in republica locum obtinere vellet. Sua enim consilia cum persequi non liceret, aut sententias suas de republica mutare aut potentia adversariorum victus desistere et in otio agitare debuit.

βουλευσάμενος] Non tam re accurate pensitata aut prodibat aut se continebat quam temporibus diligenter consideratis aut tacebat aut loquebatur, prout ubique reipublicae prodesse se posse putaret.

σεσίγηκας — κέκραγας] Dem. 82: *ὦ βλασφημῶν περὶ ἐμοῦ καὶ λέγων ὡς σιωπῶ μὲν λαβών, βοῶ δ' ἀναλώσας.*

§ 219. *ἀπηνέχθη*] Cf. A. Schaefer 205, 2. Boehneke Forsch. 309. Causa autem in iudicium venit ἕκτῳ ἐνιαυτῷ μετὰ τὴν Φιλίπ-

τος γραφή, ἣν οὐχ ὑπὲρ τῆς πόλεως ἀλλ' ὑπὲρ τῆς πρὸς Ἀλέξανδρον ἐνδείξεώς με φῂς ἀπενεγκεῖν, ἔτι Φιλίππου ζῶντος, πρὶν Ἀλέξανδρον εἰς τὴν ἀρχὴν καταστῆναι, οὔπω σοῦ τὸ περὶ Πανσανίαν ἐνύπνιον ἑωρακότος οὐδὲ πρὸς τὴν Ἀθηνᾶν καὶ τὴν Ἥραν νύκτωρ διειλεγμένου. πῶς ἂν οὖν ἐγὼ προενεδεικνύμην Ἀλεξάνδρῳ; εἴ γε μὴ ταὐτὸν ἐνύπνιον ἐγὼ καὶ Δημοσθένης εἴδομεν. ἐπιτιμᾷς 220 *δέ μοι εἰ μὴ συνεχῶς ἀλλὰ διαλείπων πρὸς τὸν δῆμον προσέρχομαι, καὶ τὴν ἀξίωσιν ταύτην οἴει λανθάνειν μεταφέρων οὐκ ἐκ δημοκρατίας ἀλλ' ἐξ ἑτέρας πολιτείας. ἐν μὲν γὰρ ταῖς ὀλιγαρχίαις οὐχ ὁ βουλόμενος ἀλλ' ὁ δυναστεύων δημηγορεῖ, ἐν δὲ ταῖς δημοκρατίαις ὁ βουλόμενος καὶ ὅταν αὐτῷ δοκῇ. καὶ τὸ μὲν διὰ χρόνου λέγειν σημεῖόν ἐστιν ἐπὶ τῶν καιρῶν καὶ τοῦ συμφέροντος ἀνδρὸς πολιτευομένου, τὸ δὲ μηδεμίαν παραλείπειν ἡμέ-*

1 *πρὸς* A[h], *εἰς* B. 3 *ἀρχὴν*] *βουλὴν* a. 6 *οὖν ἂν* lh. 7 *ταὐτὸν* Cob., *ταὐτὸ* C. 8 *ἀλλὰ καὶ* n. *πρὸς*] *εἰς* h. 9 *εἰσέρχ.* hl. *λανθάνειν ἡμᾶς* A[h]g. 11 *εἰ μὲν* e. 12 *δημηγορεῖ* Bekk., *κατηγορεῖ* C. 13 *δόξῃ* gmn. *καὶ om.* n. 15 *παραλιπεῖν* B.

που τελευτήν, Dionys. ad Amm. I 12.

καὶ τὴν Ἥραν] Supra § 77, ubi fusius res narratur, scriptum erat *παρὰ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἀθηνᾶς*. Bremi. Nimirum cum supra ipsa Demosthenis verba repetiisset, nunc eadem cum acerbitate cavillatur et interpretatur: videlicet non cum dis sed cum deabus consuetudinem habet!

εἴ γε μὴ] Ut latine dicitur: nisi, nisi vero, nisi forte, quibus particulis altera quaedam sententia inducitur, qua superior sententia tamquam absurda aut naturae repugnans convincatur. Cf. Seyffert, Schol. lat. I 124.

§ 220. *ἐξ ἑτέρας πολιτείας*] Ex diversa et contraria reipublicae forma, quae habetur Aeschini paucorum dominatio vel *ὀλιγαρχία*. Cf. etiam Lys. I 2: *περὶ τούτου γὰρ μόνου τοῦ ἀδικήματος καὶ ἐν δημοκρατίᾳ καὶ ἐν ὀλιγαρχίᾳ ἡ αὐτὴ τιμωρία*.

δημηγορεῖ] Quod in libris scriptum exstat *κατηγορεῖ*, aperte falsum est. Orellius quidem sic sentiebat: in democratia, ubi nulla sit *ἰσηγορία*, rarissimum esse *τῆς δημηγορίας* usum. Quare conmodum esse *κατηγορεῖ*, quo in verbo brachylogiam se agnoscere. In oligarchia potentissimum quemque iudicia exercere, in democratia quicunque velit adversario diem dicere. At haec omnia nihil ad rem. Nam nihil Aeschines antea de iudiciis dixerat, sed de omni publica actione. Quare requiritur eiusmodi verbum quo haec actio proprie designetur. Hoc autem est *δημηγορεῖν*, non *κατηγορεῖν*. Contionandi usus utrum frequentior an rarior sit in paucorum dominatione, nihil ad disceptationem valet. Nam habentur quidem etiam a principibus contiones, ubi quibus dicendi facultas dari soleat, cur ea circumscripta et rara sit, Aeschines ipse dicit. Conparat enim duas reip. formas, in quibus eadem res diverso modo appareat.

221 ραν ἐργαζομένου καὶ μισθαρνοῦντος. ὑπὲρ δὲ τοῦ μηδέπω κεκρίσθαι ὑπ' ἐμοῦ μηδὲ τῶν ἀδικημάτων τιμωρίαν ὑποσχεῖν, ὅταν καταφεύγῃς ἐπὶ τοὺς τοιούτους λόγους, ἢ τοὺς ἀκούοντας ἐπιλήσμονας ὑπολαμβάνεις ἢ σαυτὸν παραλογίζῃ. τὰ μὲν γὰρ περὶ τοὺς Ἀμφισσέας ἠσεβημένα σοι καὶ τὰ περὶ τὴν Εὔβοιαν δωροδοκηθέντα, χρόνων ἐγγεγενημένων ἐν οἷς ὑπ' ἐμοῦ φανερῶς ἐξηλέγχου, ἴσως
222 ἐλπίζεις τὸν δῆμον ἀμνημονεῖν· τὰ δὲ περὶ τὰς τριήρεις καὶ τοὺς τριηράρχους ἁρπάγματα τίς ἂν ἀποκρύψαι χρόνος δύναιτ', ὅτε νομοθετήσας περὶ τῶν τριακοσίων καὶ σαυτὸν πείσας Ἀθηναίους ἐπιστάτην τάξαι τοῦ ναυτικοῦ,

1 μήπω A^h. 2 μήτε A^h. 3 τοὺς *om.* klh. 9 τριηράρ[ους]χας a. χρόνος ἀποκρ. A^h. 10 δύναιτ' e, δύναιτ' ἂν x. 10 τριακοσίων νεῶν A. καὶ . . πέντε (p. 188, 1) *om.* lh.

§ 221. τοῦ μηδέπω κεκρίσθαι] Cf. Dem. 15, 279: μηδενὸς δ' ἀδικήματος δημοσίου, προσθήσω δὲ μηδ' ἰδίου δίκην ἀξιώσαντα λαβεῖν παρ' ἐμοῦ μήθ' ὑπὲρ τῆς πόλεως μήθ' ὑπὲρ αὐτοῦ, στεφάνου καὶ ἐπαίνου κατηγορίαν ἥκειν συνεσκευασμένον καὶ τοσουτουσὶ λόγους ἀνηλωκέναι ἰδίας ἔχθρας καὶ φθόνου καὶ μικροψυχίας ἐστὶ σημεῖον, οὐδενὸς χρηστοῦ. Hoc exemplum simul documento est, quanta cum audacia Demosthenes veritatem invertere amaverit.

φανερῶς ἐξηλέγχου] Nec tamen Aeschines Demosthenem horum criminum nomine in iudicium adduxit: causa disceptabatur opinor in contionibus apud populum. Cf. § 223.

§ 222. τὰ περὶ τὰς τριήρεις] De lege ista Demosthenica cf. Schaefer II 491. Et largitione divitum corruptum multa Demosthenem mutasse in illa lege auctor etiam est Dinarch. I 42: εἰσί τινες ἐν τῷ δικαστηρίῳ τῶν ἐν τοῖς τριακοσίοις γεγενημένων, ὅθ' οὗτος ἐτίθει τὸν περὶ τῶν τριηράρχων νόμον; οὐ φράσετε τοῖς πλησίον ὅτι τρία τάλαντα λαβὼν μετέγραφε καὶ μετεσκεύαζε τὸν νόμον καθ' ἑκάστην ἐκκλησίαν, καὶ τὰ μὲν ἐπώλει ὧν εἰλήφει τὴν τιμήν, τὰ δ' ἀποδόμενος οὐκ ἐβεβαίου; De hac immutatione legis nihil sane Demosthenes, cf. § 103.

περὶ τῶν τριακοσίων] Dem. 42, 3. 4. 5. 25. 18, 171. Isae. 6, 60. Din. I 42. Ex his locis patet trecentos quidem cives, qui maximo censu essent, semper sic esse appellatos, minime vero ex his locis efficitur, Demosthenis legem inscriptam fuisse περὶ τῶν τριακοσίων. Immo Dinarchi exemplo intellegitur Demosthenem legem tulisse non περὶ τῶν τριακοσίων, sed περὶ τῶν τριηράρχων. Cf. etiam Dem. 312. Quare nescio an illud quod in Aeschinis libris legitur tam περὶ τῶν τριακοσίων quam περὶ τῶν τριακοσίων νεῶν ad variam grammaticorum explicationem referendum videatur. Nam cum paulo ante dixisset Aeschines τὰ περὶ τὰς τριήρεις καὶ τοὺς τριηράρχους ἁρπάγματα, si solum poneret ὅτε νομοθετήσας, oratio huiusmodi minime esset obscura et quam legem vellet plane significaret.

ἐπιστάτην τοῦ ναυτικοῦ] Haec potestas extra ordinem Demostheni mandata videtur, cf. A. Schaefer II 490. Fuerat simul,

ἐξηλέγχθης ὑπ' ἐμοῦ ἑξήκοντα καὶ πέντε νεῶν ταχυναυτουσῶν τριηράρχους ὑφῃρημένος, πλεῖον τῆς πόλεως ἀφανίζων ναυτικὸν, ἢ ᾧ ποτε Ἀθηναῖοι τὴν ἐν Νάξῳ ναυμαχίαν Λακεδαιμονίους καὶ Πόλλιν ἐνίκησαν; οὕτω 223 δὲ ταῖς αἰτίαις ἐνέφραξας τὰς κατὰ σαυτοῦ τιμωρίας, ὥστε τὸν κίνδυνον εἶναι μὴ σοὶ τῷ ἀδικήσαντι ἀλλὰ τοῖς ἐπεξιοῦσι, πολὺν μὲν τὸν Ἀλέξανδρον καὶ τὸν Φίλιππον ἐν ταῖς διαβολαῖς φέρων, αἰτιώμενος δέ τινας ἐμποδίζειν τοὺς τῆς πόλεως καιροὺς, ἀεὶ τὸ παρὸν λυμαινόμενος, τὸ δὲ μέλλον κατεπαγγελλόμενος. οὐ τὸ τελευταῖον εἰσαγγέλλεσθαι μέλλων ὑπ' ἐμοῦ τὴν Ἀναξίνου σύλληψιν τοῦ Ὠρείτου κατεσκεύασας, τοῦ τὰ ἀγοράσματα Ὀλυμπιάδι ἀγοράζοντος; καὶ τὸν αὐτὸν ἄνδρα διεστρέβλωσας τῇ 224

1 ταχυναυσῶν elh. 2 ὑφῃρημένους a. πλέον an. πόλεως] *add.* B: ἡμῶν, *om.* A[h]. 3 ᾧ ποτε W, ὁπότε A[h], ὅτε B, ὅτῳ Cob. 4 πόλιν eln, πάλλιν a. 7 τὸν *sec. om.* B. 11 ἀναξίου e. 12 κατάσκευάσας khagm. ὀλυμπιάσιν elh. 13 δὶς στρεβλώσας B.

ut ait Hyperides (I 2, 16), τῶν ὅλων πραγμάτων ἐπιστάτης.

ἐξηλέγχθης] Dem. contra § 312: διτάλαντον δ' εἶχες ἔρανον δωρεὰν παρὰ τῶν ἡγεμόνων τῶν συμμοριῶν ἐφ' οἷς ἐλυμήνω τὸν τριηραρχικὸν νόμον. Atque Demosthenis legem ab Aeschine non tum cum ille promulgasset sed multo post cum iam dudum in usu esset petitam esse, firmis argumentis demonstravit A. Boeckh, Staatsh. I 745. Hoc certum est hunc inpetum factum esse ab Aeschine ante annum 335, cf. A. Schaefer III 125, 5.

πλεῖον—ἢ ᾧ ποτε κτλ.] Si quidem Diodoro fides habetur, octoginta tribus navibus Athenienses apud Naxum pugnaverant, cf. A. Schaefer I 36. Diod. XV 34.

§ 223. ταῖς αἰτίαις ἐνέφραξας] Schol.: ἀντὶ τοῦ τῷ ἀντικατηγορεῖν ἐπετείχισας σαυτὸν τοῦ μὴ δοῦναι δίκην.

πολὺν] h. l. passive is de quo multa dicuntur, aliis locis eum significat, qui multa dicit, qui loquax est. Bremi.

Ἀναξίνου] Schol.: οὗτος ἐπεδήμησεν Ἀθήνησιν διαπεμφθεὶς ὑπ' Ὀλυμπιάδος τῆς Ἀλεξάνδρου μητρὸς ὠνήσασθαί τινα αὐτῇ, Δημοσθένης δὲ αἰτιασάμενος κατάσκοπον ἥκειν παρὰ Ἀλεξάνδρου ἠνάγκασε συλληφθῆναι, καὶ βασανιζόμενος καὶ στρεβλούμενος περὶ τοῦ πράγματος ἐκεῖνος ἐτελεύτησε. Cf. Dem. 137 de Aeschine: πάλιν μετὰ ταῦθ' ὕστερον Ἀναξίνῳ τῷ κατασκόπῳ συνιὼν εἰς τὴν Θράσωνος οἰκίαν ἐλήφθη. Din. I 63. Res accidit Ol. 109, 4 vel Ol. 110, 1 = 340. Atque cum Anaxinus esset Orites, Aeschines autem Demosthenem in ius iudiciumque vocaturus esset largitionis crimine quam ab Euboeensibus Oritisque accepisset, facile intellegitur, cur et Aeschines cum Anaxino conloquia habuerit et Demosthenes hunc hominem e medio sustulerit. Hinc apparet etiam, cur Aeschines iam ab hac causa desistere coactus fuerit, cf. Lys. I 43: οὔτε συνῄδει κακὸν οὐδὲν ὃ ἐγὼ δεδιὼς μή τις πύθηται ἐπεθύμουν αὐτὸν ἀπολέσαι. Prorsus aliter iudicavit Schaefer II 462.

σαυτοῦ χειρὶ, γράψας αὐτὸν θανάτῳ ζημιῶσαι, παρ' ᾧ ποτ' ἐν Ὠρεῷ κατηγάγου καὶ ἀπὸ τῆς αὐτῆς τραπέζης ᾧ ἔφαγες καὶ ἔπιες καὶ ἔσπεισας καὶ τὴν δεξιὰν ἐνέβαλες τοῦτον ἀπέκτεινας. καὶ περὶ τούτων ἐν ἅπασιν Ἀθηναίοις ἐξελεγχθεὶς ὑπ' ἐμοῦ καὶ κληθεὶς ξενοκτόνος οὐ τὸ ἀσέβημα ἠρνήσω, ἀλλ' ἀπεκρίνω ἐφ' ᾧ καὶ ὁ δῆμος ἀνεβόησεν καὶ ὅσοι ξένοι περιέστασαν. ἔφησθα γὰρ τοὺς τῆς πόλεως ἅλας περὶ πλείονος ποιήσασθαι τῆς ξενικῆς
225 τραπέζης. ἐπιστολὰς γὰρ σιγῶ ψευδεῖς καὶ κατασκόπων συλλήψεις καὶ βασάνους ἐπ' αἰτίαις ἀγενήτοις, ὡς ἐμοῦ μετά τινων νεωτερίζειν βουλομένου. ἔπειτα ἐπερωτᾶν με,

1 ἔγραψας B. ζημιῶσαι, παρ' ᾧ ποτ' W ex Cob. c. 2 κατηγάγου Cob., κατήγου C. ᾧ *add.* W. 3 ἐνέβαλες] *add.* A^h: κατ' ἀνδρὸς φίλου καὶ ξένου, B: ἄνδρα φίλον καὶ ξένον ποιούμενος, *del.* W. 4 τοῦτον Cob., καὶ τοῦτον C. 6 ἀπεκρίνου Bh. καὶ *add.* W, ὁ δῆμ. ἀνεβ. A^h, ἀνεβ. ὁ δῆμος B (ἂν ἐβ. n). 7 περιέστησαν A, *add.* C: τὴν ἐκκλησίαν, *del.* W. 8 ποιεῖσθαι klh. 9 γὰρ e, δὲ x (μὲν omisso σιγῶ n). 11 νεωτερ. W, νεωτ. ἐν τῇ πόλει A^h, ἐν τῇ πόλει νεωτ. B. ἐρωτᾷ e, ἐρωτᾷν klh.

§ 224. ἐν Ὠρεῷ] A. Schaefer II 462 coniecit, Anaxinum olim Atheniensium proxenum legatos domum accepisse, cf. II 186. 234. Sed nescio an alia etiam publica Oritarum negotia Anaxinus tractaverit.

τοῦτον ἀπέκτεινας] Non tam eculeo tormentisque quam plebiscito promulgato: hunc a te inpetrare potuisti ut summo supplicio affici iuberes?

τοὺς τῆς πόλεως ἅλας] Cf. II 22, ubi Demosthenes in simili ratione: τοὺς γὰρ τῆς πόλεως ἅλας καὶ τὴν δημοσίαν τράπεζαν περὶ πλείστου δή φησι ποιεῖσθαι, οὐκ ὢν ἐπιχώριος οὐδ' ἐγγενής. Dem. 19, 189: ποῦ δ' ἅλες; ποῦ τράπεζα; ποῦ σπονδαί; ταῦτα γὰρ τραγῳδεῖ περιιὼν κτλ. Quodsi Aeschines haec contra Demosthenem in contione iactare poterat, veri simile est nullam criminis suspicionem nec ab quaesitore nec tormentis expressam fuisse, qua Anaxini culpa probaretur. Nam si ποιήσασθαι verum est, si ποιεῖσθαι ex altera oratione invectum videtur, ex isto aoristo elucet, altercationem illam inter Aeschinem et Demosthenem post Anaxini mortem factam esse.

§ 225. ἐπιστολὰς ψευδεῖς] Schol.: ὅτι συκοφαντῶν εἴληφεν Αἰσχίνου ἐπιστολὰς ἐπὶ προδοσίᾳ. Veri simile autem est Demosthenem non modo Aeschinis epistulas interceptas, sed etiam aliorum hominum litteras suppositas in medium protulisse, quibus proditionis crimen probari posse videretur. Quod autem Demosthenes adversarium suum acerbissimum, cum summa potentia florens paene unus in republica dominabatur, nec probis nec inprobis argumentis tollere potuit, maxime ego contribuerim innocentiae Aeschinis et integritati.

αἰτίαις ἀγενήτοις] Similiter μῦθοι ἀγένητοι dicuntur = fabulae rerum numquam gestarum, cf. Steph. Thes.

νεωτερίζειν] Non tam reipublicae conmutationem quam libertatis proditionem indicare videtur.

ἔπειτα] Indignationem quandam et duarum sententiarum na-

ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι, μέλλει, τίς ἂν εἴη τοιοῦτος ἰατρὸς
ὅστις τῷ νοσοῦντι μεταξὺ μὲν ἀσθενοῦντι μηδὲν συμβου-
λεύοι, τελευτήσαντος δὲ ἐλθὼν εἰς τὰ ἔνατα διεξίοι πρὸς
τοὺς οἰκείους ἅττ' ἂν ἐπιτηδεύσας ὑγιὴς ἐγένετο. σαυτὸν 226
δ' οὐκ ἀντερωτᾷς, τίς ἂν εἴη δημαγωγὸς τοιοῦτος ὅστις
τὸν μὲν δῆμον θωπεῦσαι δύναιτο, τοὺς δὲ καιροὺς ἐν
οἷς ἦν σώζεσθαι τὴν πόλιν ἀποδοῖτο, τοὺς δ' εὖ φρο-
νοῦντας κωλύοι διαβάλλων συμβουλεύειν, ἀποδρὰς δ' ἐκ
τῶν κινδύνων καὶ τὴν πόλιν ἀνηκέστοις συμφοραῖς περι-

1 *μέλλειν* glh, *om.* e. *ἂν οὖν* a. 2 *συμβουλεύει* e, *συμβουλεύει* (superscr. οι) a. 3 *δὲ αὐτοῦ* B. *ἔνατα* ae, *ἔννατα* x. 4 *ἅττ' ἂν . . ἐγένετο* W, *ἃ . . . ἐγένετο ἂν* A^h, *ἃ . . . ἂν ἐγένετο* B. 5 *ἀνερωτᾷς* Aa. 7 *ἀποδοῖτο* ae, *ἀπόδοιτο* x. 8 *κωλύει* kgm. *συμβουλεύων* n. 9 *συμφοραῖς* A^h, *κακοῖς* B.

turalem discrepantiam haec particula indicat. Cf. Frohberger ad Lys. 32, 15: *ἔπειτα σὺ ἐτόλμησας εἰπεῖν ἔχων τοιαῦτα χρήματα, ὡς δισχιλίας δραχμὰς ὁ τούτων πατὴρ κατέλιπε.* Et qua ratione ista Demosthenis interrogatio cum superiore actione discrepare videatur, deinceps § 226 explicatur.

ἰατρός] Dem. 243: *νῦν ἡμῖν λέγεις περὶ τῶν παρεληλυθότων; ὥσπερ ἂν εἴ τις ἰατρὸς ἀσθενοῦσι μὲν τοῖς κάμνουσιν εἰσιὼν μὴ λέγοι μηδὲ δεικνύοι δι' ὧν ἀποφεύξονται τὴν νόσον, ἐπειδὴ δὲ τελευτήσειέ τις αὐτῶν καὶ τὰ νομιζόμεν' αὐτῷ φέροιτο, ἀκολουθῶν ἐπὶ τὸ μνῆμα διεξίοι „εἰ τὸ καὶ τὸ ἐποίησεν ἅνθρωπος οὑτοσί, οὐκ ἂν ἀπέθανεν.“*

τὰ ἔνατα] Sacra, quae manibus nono die a funere elato offerebantur (efferri autem solebant mortui die tertio quam exspiraverant), faciebant consanguinei et familiares; exclusi ab his erant defunctis invisi. Ad exsequias usque funera in atrio proponebantur. Bremi. Cf. Isae. II 37. 46.

§ 226. *σαυτὸν δ' οὐκ ἀντερωτᾷς*] *κατ' ἀποστροφήν*, Schol. Sermo est a iudice aversus, cf. R. Volkmann, Hermagoras 276.

θωπεῦσαι] multitudinem blandis et humilibus captare artibus. Est igitur haec vox acerbissima. Assentitur autem plebi is etiam qui quamvis vehementer inertiam reprehendat, libidines tamen plebis irritat ac movet. Ita facit, qui hostium mores dehonestet, laudes detrahat, vires despiciat, contumelias denique temere iactet. Summa ars est prudentia cum gravitate coniuncta, quae in Demosthene nulla prorsus erat.

δύναιτο] An ingenii facultatibus?

διαβάλλων] His artibus Demosthenis se inpeditum fuisse quo minus quae sentiret civitati suaderet, supra explicaverat Aeschines.

ἀνηκέστοις συμφοραῖς] In archetypo substantivum *κακὸν* supra versum adscriptum fuisse videtur: recensionum auctores pro sua quisque ratione alter alterum nomen tenuit. Ut *συμφοραῖς* reciperem, movit me etiam Andoc. I 142: *πολλῶν βουλομένων τὴν πόλιν ἀνηκέστοις συμφοραῖς περιβαλεῖν.* Nam multum in Andocidis orationibus Aeschinem versatum fuisse supra iam conmemoravi. Accedit quod eadem eorundem nominum permutatio deprehenditur § 114. Contra *ἀνήκεστον κακὸν* magis in usu fuisse conprobatur multis Platonis et Isocratis exemplis, quae L. Dindorf in Steph. Thes. attulit. Cf.

βαλὼν ἀξιοίη στεφανοῦσθαι ἐπ' ἀρετῇ, ἀγαθὸν μηδ' ἓν πεποιηκώς, πάντων δὲ τῶν κακῶν αἴτιος γεγονώς, ἐπερωτῴη δὲ τοὺς συκοφαντηθέντας ἐκ τῆς πολιτείας ἐπ' ἐκείνων τῶν καιρῶν ὅτ' ἐνῆν σώζεσθαι, διὰ τί αὐτὸν οὐκ
227 *ἐκώλυσαν ἐξαμαρτάνειν, ἀποκρύπτοιτο δὲ τὸ πάντων τελευταῖον, ὅτι τῆς μάχης ἐπιγενομένης οὐκ ἐσχολάζομεν περὶ τὴν σὴν εἶναι τιμωρίαν, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῆς πόλεως ἐπρεσβεύομεν· ἐπειδὴ δὲ οὐκ ἀπέχρη σοι δίκην μὴ δεδωκέναι, ἀλλὰ καὶ δωρεὰς αἰτεῖς καταγέλαστον ἐν τοῖς Ἕλλησι τὴν πόλιν ποιῶν, ἐνταῦθ' ἐνέστην καὶ τὴν γραφὴν ἀπήνεγκα.*

228 *Καὶ νὴ τοὺς θεοὺς τοὺς Ὀλυμπίους, ὧν ἐγὼ πυνθάνομαι Δημοσθένην λέξειν, ἐφ' ᾧ νυνὶ μέλλω λέγειν δεῖ καὶ μάλιστ' ἀγανακτεῖν. ἀφομοιοῖ γάρ μου τὴν φύσιν ταῖς*

1 *ἀξιοίη* Franke, *ἀξιοῖ* C. *μηδὲν πεπ.* A[h], *πεπ. μηδὲν* B, *em.* W. 3 *τοὺς om.* n. *ἐκ τῆς πολιτ. nescio an falsum sit.*
5 *τῶν* lh. 6 *ἐπιγινομένης* A[h], *γενομένης* a. *ἐσχόλαζον* gm. 7 *εἶναι τὴν μωρίαν* k. 8 *ἐπέχρη* n. 10 *ἀνέστην* h.
12 *ὢν* n, *ὡς* x. 13 *δημοσθένη* e. *δεῖ καὶ μάλιστ' ἀγανακτεῖν* W, *μάλιστα ἀγανακτῶν* ekh, *μάλιστα ἀγανακτῶ* l, *ἀγανακτῶν μάλιστα* B. 14 *ταῖς σειρῆσιν* Baiter, *ὡς ἔοικε τ. σειρ.* A[h],

de Andocide Blass, Beredtsamk. 291.

τοὺς συκοφ. ἐκ τῆς πολιτείας] Optime hanc audaciam dicendi mente adsecutus interpretatus est Bremius: qui per calumnias a rerum publicarum administratione depulsi sunt. Possis etiam sic circumscribere: qui calumniis et malitia quodammodo civitate amoti ius suum obtinere non poterant. Vi profecto oppressi Demosthenis adversarii obmutescere coacti erant.

§ 227. *ἀποκρύπτοιτο*] Ex morata oratione in propriam progreditur earum rerum conmemorationem, quas crimini vertere volt Demostheni, quibus in rebus haec est primaria, quod celare studeat civi patriae amanti multo graviora fuisse facienda quam a c c u s a r e in iudicio eos, qui patriam in tantum discrimen praecipitaverint, patriam scilicet ipsam a r u i n a, quae inpendebat, d e f e n d e r e. Bremi.

ἐνέστην] = me interposui ut reipublicae adessem. Si qua res in contione ageretur, dixisset *ἀνέστην*. Cf. § 79.

§ 228. *δεῖ — ἀγανακτεῖν*] Oratio hoc loco misere est corrupta. Ac primum quidem in scriptura codicum *ἀγανακτῶν* manifestum apparet infinitivi modi vestigium. Et profecto probabile est ita orationem fuisse conformatam, ut pro indignitate totius rei diceret omnes qui adessent et audirent ira et odio conmotos esse debere in hac tanta malitia et calumnia. Cf. Lycurg. 25: *ἄξιον δ' ἐστὶν ἐφ' οἷς μέλλω λέγειν ἀγανακτῆσαι καὶ μισῆσαι τουτονί.* Iram autem non propriam sed omnium conmunem cum indicare voluerat, non poterat facere quin aut iudices appellaret (*καὶ μάλισθ' ὑμᾶς ἀγανακτεῖν χρή*) aut solam conmunis officii notionem efferret (*χρή, δεῖ, δίκαιόν ἐστιν*). Hoc praeferendum duxi ad lenitatem mutationis. Cf. etiam Schol. Laur.

ἀφομοιοῖ] Non semel claram

Σειρῆσιν. καὶ γὰρ ἐκείνων ᾠδαῖς φησιν οὐ κηλεῖσθαι τοὺς ἀκροωμένους ἀλλ' ἀπόλλυσθαι, διόπερ οὐδ' εὐδοκιμεῖν τὴν τῶν Σειρήνων μουσικήν· καὶ δὴ καὶ τὴν ἐμπειρίαν καὶ τὴν φύσιν μου γεγενῆσθαι ἐπὶ βλάβῃ τῶν ἀκουόντων. καίτοι τὸν λόγον τοῦτον ὅλως μὲν ἔγωγε οὐδενὶ πρέπειν ἡγοῦμαι περὶ ἐμοῦ λέγειν· τῆς γὰρ αἰτίας αἰσχρὸν τὸν αἰτιώμενόν ἐστι τὸ ἔργον μὴ ἔχειν ἐπιδεῖξαι· εἰ δ' ἦν ἀναγκαῖον ῥηθῆναι, οὐ Δημοσθένους ἦν ὁ λόγος, 229
ἀλλ' ἀνδρὸς στρατηγοῦ μεγάλα μὲν τὴν πόλιν κατειργασμένου, λέγειν δὲ ἀδυνάτου καὶ τὴν τῶν ἀντιδίκων

τ. σ. ὡς ἔοικε B. 1 ἐκείνων ᾠδαῖς φησιν οὐ κηλεῖσθαι W, ἐκείνας φησὶν οὐ κηλεῖν A^h, ὑπ' ἐκείνων οὐ κηλεισθαί φησι B. 2 ἀπόλλυσθε a. 3 οὐδ' A^hn, οὐκ agm. εἰρημένων n. καὶ pr. om. elh. 4 τὴν ἐμπειρίαν W, τὴν τῶν ἐμῶν λόγων ἐμπειρίαν B (ἀπειρίαν a), τὴν τῶν ἐμῶν εὐπορίαν λόγων A^h. βλάβην n. 6 τρέπειν l. 8 ἦν] ἐστὶν a. 9 τὴν πόλιν A^h, τῇ πόλει B. 10 ἀδύνατον e. τὴν τῶν] διὰ τοῦτο g^1.

Aeschinis vocem perstringit Demosthenes, ut de cor. 259. 285. 310, Sirena nusquam appellat. At cum tale aliquid et fingere potuisse Aeschinem et ab aliis dicturum illud esse adversarium audire non sit veri simile, fortasse ita dixit in oratiuncula sua Ctesiphon, quam item ei videtur Demosthenes scripsisse (cf. § 201), sive postea quavis alia occasione. Westermann. Ego cur non antea quavis alia occasione in sermonibus et circulis Demosthenes Aeschinem Sirena appellare potuerit, non video.

ἐκείνων ᾠδαῖς] Non ab Sirenibus hominum animi deleniuntur sed Sirenum cantu. Nec magis Sirenes cum Aeschine conparantur quam Sirenum vox cum Aeschinis. Quare vestigia codicum secutus novam temptavi emendationem. Cantus quidem Sirenum pertimescuntur non propter Sirenum horribilem naturam sed propter letiferam illorum vim ac dulcedinem.

τὴν ἐμπειρίαν] Orationis concinnitas documento est, *τῶν ἐμῶν λόγων* tamquam interpretamentum grammaticorum sedulitati deberi. Illud quidem constat *ἐμπειρίαν* = *δεινότητα* ad eloquentiae vim designandam haud alienum esse ab consuetudine graeci sermonis, cf. Dem. 18, 277: *κἀκεῖν' εὖ οἶδ' ὅτι τὴν ἐμὴν δεινότητα — ἔστω γάρ . . . . εἰ δ' οὖν ἐστὶ καὶ παρ' ἐμοί τις ἐμπειρία τοιαύτη κτλ.*

τῆς γὰρ αἰτίας] Schol.: *ἡ σύνταξις· αἰσχρὸν γάρ ἐστιν τὸν αἰτιώμενον τῆς αἰτίας τὸ ἔργον μὴ ἔχειν ἀποδεῖξαι.* Conlocatio verborum satis est artificiosa = *c* (*a b a*) *c* (*c d*). Principio igitur et exitu totius conplexionis concluditur obiectiva sententia, in medio posita est notitia subiectiva. Atque dissectis verbis sententiisque describitur conmoti animi vehementia = Bei einem Vorwurf ist es schimpflich, wenn der Urheber die zu Grunde liegende Thatsache nicht im Stande ist aufzuweisen.

§ 229. *ἀναγκαῖον*] Si e republica erat hanc nimiam oratoris artem detegi et nudari tamquam venenum conmuni saluti pestiferum.

ἀνδρὸς στρατηγοῦ] Nescio an Phocionis imaginem cogitatione sibi Aeschines informaverit.

διὰ τοῦτο ἐξηλωκότος φύσιν, ὅτι σύνοιδεν ἑαυτῷ μὲν οὐδὲν ὧν διαπέπρακται δυναμένῳ φράσαι, τὸν δὲ κατήγορον ὁρᾷ δυνάμενον καὶ τὰ μὴ πεπραγμένα ὑφ' αὑτοῦ παριστάναι τοῖς ἀκούουσιν ὡς διῴκηκεν. ὅταν δ' ἐξ ὀνομάτων συγκείμενος ἄνθρωπος, καὶ τούτων πικρῶν καὶ περιέργων, ἔπειτα ἐπὶ τὴν ἁπλότητα καὶ τὰ ἔργα καταφεύγῃ, τίς ἂν ἀνάσχοιτο; οὗ γε τὴν γλῶτταν ὥσπερ τῶν αὐλῶν ἐάν τις ἀφέλῃ, τὸ λοιπὸν οὐδέν ἐστιν.

230 Θαυμάζω δ' ἔγωγε ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ ζητῶ, πρὸς τί ἂν ἀποβλέψαντες ἀποψηφίσαισθε τὴν γρα-

3 ὑφ' αὑτοῦ a, ὑπ' αὐτοῦ Agm, ὑφ' ἑαυτοῦ n. 5 ἄνθρ. ἐξ ὀνομ. συγκ. Dion. Hal. 1064. τῶν πικρῶν A[h]. 7 οὗ γε W, οὗτος e, οὗ x. 8 ἀφέλοι n. 10 ἂν ἀποβλέψαντες e, ἀναβλέψαντες klh, ἂν ἀποβλέποντες B (ἂν *om.* n). ἀποψηφίσαισθε Steph., -φίσεσθε egmn, -φίσεσθαι a, -φίσασθε k, -φίσασθαι l.

φράσαι] = eloqui, demonstrare, explicare dicendo.

πικρῶν] Dion. Hal. de Dem. eloq. 55 p. 1123: *τὸ μὲν γὰρ πικραίνειν τὴν διάλεκτον, ὅταν ἀπαιτῶσιν οἱ καιροί, πολλάκις δ' ἀπαιτοῦσι, καὶ μάλιστα ἐν τοῖς παθητικοῖς τῶν ἐπιχειρημάτων, ἐγκώμιόν ἐστι τοῦ ῥήτορος.*

περιέργων] Dion. Hal. 56 p. 1124: *δεχέσθω δέ τις τὴν περιεργίαν τῶν ὀνομάτων ὑπ' αὐτοῦ* (i. e. Aesch.) *λέγεσθαι νυνὶ περιττὴν ἐργασίαν καὶ ἐξηλλαγμένην τῶν ἐν ἔθει. — ὁ μὲν γὰρ ἀνὴρ ἐν μὲν ταῖς δημηγορίαις καὶ τοῖς δημοσίοις ἀγῶσι πρὸς τὸ μέγεθος καὶ τὸ ἀξίωμα τῶν ὑποθέσεων ἀποβλέπων κέχρηται τῇ τοιαύτῃ κατασκευῇ πολλάκις· ἐν δὲ τοῖς ἰδιωτικοῖς λόγοις, οὓς περὶ μικρῶν συμβολαίων ἰδιώταις ἀνθρώποις ἔγραψε, τὴν κοινὴν καὶ συνήθη λέξιν ἐπιτηδεύει, σπανίως δέ ποτε τὴν περιττήν, καὶ οὐδὲ ταύτην ἐπ' αὐτοφώρῳ ἀλλ' ὥστε λαθεῖν.* Quasi vero Aeschines de Demosthenis eloquentia detraxerit! Immo vero nimiam vim dicendi atque insuperabilem artem in eo esse profitetur.

ἔπειτα] Cf. Frohberg. Lys. 19, 51 et App. p. 206.

ἁπλότητα] simplicitatem et veritatem (*ἔργα*), quae rhetorum artibus multum profecto obscurabatur.

οὗ γε τὴν γλῶτταν] Demades hoc fertur iocose et acerbe de Atheniensibus dixisse: *Δημάδης τοὺς Ἀθηναίους εἴκαζεν αὐλοῖς, ὧν εἴ τις ἀφέλοι τὴν γλῶτταν τὸ λοιπὸν οὐδέν ἐστι.* Faceta sane conparatio. Bremi.

§ 230—233: Schol.: *ἐντεῦθεν οἱ ἐπίλογοι εἰργασμένοι ἐν δέκα τόποις, καὶ ἔστιν ὁ πρῶτος τόπος μικρὸς καὶ σύντομος, ὑπόμνησις τῶν περὶ τὸ πρᾶγμα συνεκτικῶν καὶ τῶν περὶ τὸ πρόσωπον παροξύνουσα τοὺς δικαστὰς ἐν ἀναμνήσει τῶν πάλαι κηρυγμάτων.*

§ 230. *θαυμάζω*] Apsin. Rhet. I 390: *ἔστι δὲ ἀναμιμνήσκειν τῶν εἰρημένων καὶ καθ' ἕτερον τρόπον τῷ σχήματι τῆς πεύσεως χρώμενον, ἀνερωτῶντα τοὺς δικαστάς, διὰ τί ἀφήσετε τὸν φεύγοντα, ὡς Αἰσχίνης πεποίηκε. πυνθάνεται γὰρ τῶν δικαστῶν· διὰ τί ἀφήσετε τὸν Κτησιφῶντα; ὅτι νόμιμον τὸ ψήφισμα; ἀλλὰ δέδεικται παρὰ τοὺς νόμους γεγραμμένον. ὅτι Δημοσθένης εὔνους τῇ πόλει; ἀλλὰ καὶ οὗτος δέδεικται κακόνους ὢν τῷ δήμῳ. ὅτι Κτησιφῶν αὐτὸς ἐξ*

φήν. πότερον ὡς τὸ ψήφισμά ἐστιν ἔννομον; ἀλλ᾿ οὐδεμία πώποτε γνώμη παρανομωτέρα γεγένηται. ἀλλ᾿ ὡς ὁ τὸ ψήφισμα γράψας οὐκ ἐπιτήδειός ἐστι δίκην δοῦναι; οὐκ ἄρ᾿ εἰσὶ παρ᾿ ὑμῖν εὔθυναι βίου, εἰ τοῦτον ἀφήσετε. ἐκεῖνο δ᾿ οὐ λυπηρὸν, εἰ πρότερον μὲν ἐνεπίμπλατο ἡ ὀρχήστρα χρυσῶν στεφάνων οἷς ὁ δῆμος ἐστεφανοῦτο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, διὰ τὸ ξενικοῖς στεφάνοις ταύτην ἀποδεδόσθαι τὴν ἡμέραν, ἐκ δὲ τῶν Δημοσθένους πολιτευμάτων ὑμεῖς μὲν ἀστεφάνωτοι καὶ ἀκήρυκτοι γίγνεσθε,
οὗτος δὲ κηρυχθήσεται; καὶ εἰ μέν τις τῶν τραγικῶν ποι- 231
ητῶν τῶν μετὰ ταῦτα ἐπεισαγόντων ποιήσειεν ἐν τραγῳδίᾳ τὸν Θερσίτην ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων στεφανούμενον, οὐδεὶς ἂν ὑμῶν ὑπομείνειεν, ὅτι φησὶν Ὅμηρος ἄνανδρον εἶναι καὶ συκοφάντην· αὐτοὶ δ᾿ ὅταν τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον στεφανῶτε, οὐκ οἴεσθε ἐν ταῖς τῶν Ἑλλήνων δόξαις συρίττεσθαι; οἱ μὲν γὰρ πατέρες ὑμῶν τὰ ἔνδοξα καὶ λαμπρὰ τῶν πραγμάτων ἀνετίθεσαν τῷ δήμῳ,

1 *πότερ᾿* Aʰ. 3 *οὐκ om.* a. 4 *εὐθῦναι* C. 6 *οὓς* Aʰ. 11 *ἐπεισαγαγόντων* e. 13 *ὅμηρ. ἄν.* W, *αὐτὸν ὅμ. ἄν.* Aʰ, *ὅμ. ἄν. αὐτὸν* B. 14 *τῶν τοιούτων* l. 15 *στεφανοῦτε* elh. *ταῖς δ. ταὶς τῶν ἑλλήν.* k, *ταῖς δόξαις τῶν ἑλλ.* elh.

ἀγνοίας τὸ ψήφισμα ἁμαρτὼν ἔγραψεν, ἀναγκάσαντος αὐτόν τινος; οὐδὲ διὰ τούτων οὐδὲν αὐτοῦ ἀποψηφιεῖσθε. Cf. etiam Seyffert, Schol. Lat. I 87 sq.

παρανομωτέρα γεγένηται] Nisi Apsines nimium ingenio suo indulsisset, ad illius exemplum proponerem: *παρανομωτέρα ἀποδέδεικται.*

οὐκ ἐπιτήδειος] Attici hominem *ἐπιτήδειον* vocabant, quem Sallustius Iug. 20, 2 opportunum iniuriae. Sic Plutarchus scribit tyrannos Athenarum interfecisse primum invisissimum omnium sycophantarum, qui quia primo loco sese obtulerat neque propter publicum odium latere poterat, ab ea re *ἐπιτήδειος* vocatus est. Dem. Androt. 69: *ἀνθρώπους πόρνας· — καίτοι εἴ τισιν ἄρα δοκοῦσιν ἐπιτήδειαι ἐκεῖναι παθεῖν, ἀλλὰ τό γε πρᾶγμα οὐκ ἐπιτήδειον γίγνεσθαι κτλ.* Cf. etiam Frohberg. Lys. 31, 2. Dem. 9, 61: *ὁ δῆμος ἔφη αὐτὸν ἐπιτήδειον εἶναι ταῦτα παθεῖν.* 20, 83. Andoc. 4, 36.

εὔθυναι βίου] De Ctesiphontis moribus cf. 214.

ταύτην τὴν ἡμέραν] i. e. magnis Dionysiis, de quibus cf. C. F. Hermann Alterth. II § 59.

§ 231. *ἐπεισαγόντων*] Primum igitur honores publici propalam recitantur, deinde tragoediae aguntur. Schol.: *μετὰ γὰρ τοὺς στεφάνους εἰσέφερον τὰ δράματα.* Ad verbum autem *ἐπεισαγόντων* Schol. supplevit: *τὰ ἑαυτῶν δράματα.* Hoc dicitur de ipsis poetis, de histrionibus autem *ἐπεισιέναι*, cf. ad § 153.

ἄνανδρον καὶ συκοφάντην] His verbis breviter et vere iudicavit Aeschines de moribus atque ingenio Thersitis, cf. L. Doederlein Aufs. II 204.

δόξαις] = tacitis Graecorum iudiciis = cogitationibus.

ἀνετίθεσαν] Hom. *X* 100: *Πουλυδάμας μοι πρῶτον ἐλεγχείην*

τὰ δὲ ταπεινὰ καὶ καταδεέστερα εἰς τοὺς ῥήτορας τοὺς φαύλους ἔτρεπον· Κτησιφῶν δ' ὑμᾶς οἴεται δεῖν ἀφελόντας τὴν ἀδοξίαν ἀπὸ Δημοσθένους περιθεῖναι τῷ δήμῳ.

232 *καὶ φατὲ μὲν εὐτυχεῖς εἶναι, ὥς καὶ ἐστὲ καλῶς ποιοῦντες, ψηφιεῖσθε δ' ὑπὸ μὲν τῆς τύχης ἐγκαταλελεῖφθαι, ὑπὸ Δημοσθένους δὲ εὖ πεπονθέναι; καὶ τὸ πάντων ἀτοπώτατον, ἐν τοῖς αὐτοῖς δικαστηρίοις τοὺς μὲν τὰς τῶν δώρων γραφὰς ἁλισκομένους ἀτιμοῦτε, ὃν δ' αὐτοὶ μισθοῦ πολιτευόμενον σύνιστε, στεφανώσετε; καὶ τοὺς μὲν κριτὰς τοὺς ἐκ Διονυσίων, ἂν μὴ δικαίως τοὺς κυκλίους χοροὺς κρίνωσι, ζημιοῦτε· αὐτοὶ δὲ οὐ κριταὶ χορῶν καθεστηκότες ἀλλὰ νόμων καὶ πολιτικῆς ἀρετῆς, τὰς δωρεὰς οὐ κατὰ τοὺς νόμους οὐδ' ὀλίγοις καὶ τοῖς*

233 *ἀξίοις ἀλλὰ τῷ διαπραξαμένῳ δώσετε; ἔπειτ' ἔξεισιν ἐκ τοῦ δικαστηρίου ὁ τοιοῦτος κριτὴς ἑαυτὸν μὲν ἀσθενῆ πεποιηκώς, ἰσχυρὸν δὲ τὸν ῥήτορα. ἀνὴρ γὰρ ἰδιώτης ἐν πόλει δημοκρατουμένῃ νόμῳ καὶ ψήφῳ βασιλεύει· ὅταν δ' ἑτέρῳ ταῦτα παραδῷ, καταλέλυκεν τὴν αὐτὸς*

3 *περιθεῖναι . . ὑπὸ* (5) *om.* n. 4 *ὡς ἐστὲ* el. 5 *δ'*] *μὲν* l. 10 *ἐκ τῶν Διον.* a. *ἂν* e, *ἐὰν* x. 11 *οὐκ ἐγκυκλίων χορῶν* A^h^, *οὐ κυκλ. χορ.* B, *em.* W. 12 *καθεστηκότες* M Tur., *καθ.* *οὐδ'* *κριταὶ* A^h^, *κριταὶ καθ.* B. 13 *τοὺς om.* e. *οὐδ'*] *ἀλλ'* k. *τοῖς om.* elh. 16 *γὰρ*] *γε* n, *δὲ* h[1]. Rhet. Gr. III 27. 28. 93. 18 *τὴν αὐτὸς* A^h^, *αὐτὸς τὴν* B.

ἀναθήσει, ubi Schol.: *ἀντὶ τοῦ περιάψει.*

ἀδοξίαν] = malam famam. Nam Stoicorum *εὐδοξίαν* Cicero latine dixit bonam famam, non gloriam.

§ 232. *καλῶς ποιοῦντες*] = et recte ita iudicatis, et iure ac merito felices vobismet ipsis videmini, qua formula suspicio invidiae depellitur, cf. Frohberg. ad Lys. 32, 17, 24, 14 App. 214.

ὑπὸ τῆς τύχης κτλ.] Hanc opinionem et Athenienses tum sequebantur et plurimi nunc doctorum amplexantur. Equidem credo nec populum Atheniensem nec Demosthenem a culpa conmunis interitus alienum fuisse.

τοὺς κριτὰς τοὺς ἐκ Διον.] Dem. Mid. 25—26.

κυκλίους] *Κύκλια* vel *ἐγκύκλια* sunt *τὰ κατ' ἐνιαυτὸν γιγνόμενα, οἷον χορηγίαι, γυμνασιαρχίαι καὶ ἱερῶν περίοδος.* F. A. Wolf vertit munera sollemnia, stata, ordinaria. Bremi.

καθεστηκότες] sc. *κριταί*, quod facile ex superiore enuntiato suppletur animo. An *κύριοι* in archetypo exciderat?

§ 233. *ἀνὴρ — βασιλεύει*] Herod. III 93: *γίνεται δὲ πᾶν σχῆμα λόγου καὶ διανοίας ἐν περιόδῳ, ἥτις ἐστὶ λόγος ἐν εὐπεριγράφῳ συνθέσει κώλων αὐτοτελῆ διάνοιαν ἀποτελῶν, οἷον ἀνὴρ γὰρ κτλ. περίοδος μὲν οὖν τοῦτο, κῶλα δὲ τῆς περιόδου, πρῶτον μὲν „ἀνὴρ γὰρ ἰδιώτης". δεύτερον δὲ „ἐν πόλει δημοκρατουμένῃ"· τρίτον „νόμῳ καὶ ψήφῳ βασιλεύει".*

τὴν αὐτὸς αὐτοῦ δυναστείαν]

αὐτοῦ δυναστείαν. ἐπειθ' ὁ μὲν ὅρκος, ὃν ὀμωμοκὼς δικάζει, συμπαρακολουθῶν αὐτὸν λυπεῖ· ἡ δὲ χάρις πρὸς ὃν ἐχαρίζετο ἄδηλος γεγένηται.

234 Δοκοῦμεν δ' ἔμοιγε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀμφότερα καὶ κατορθοῦν καὶ παρακινδυνεύειν εἰς τὴν πολιτείαν οὐ σωφρονοῦντες. ὅτι μὲν γὰρ ἐπὶ τῶν νυνὶ καιρῶν οἱ πολλοὶ τοῖς ὀλίγοις προΐεσθε τὰ τῆς δημοκρατίας ἰσχυρά, οὐκ ἐπαινῶ· ὅτι δ' οὐ γεγένηται φορὰ ῥητόρων τολμη-

2 λυπεῖ] *add.* C: δι' αὐτὸν (αὐτοῦ hm[2]) γὰρ οἶμαι γέγονε τὸ ἁμάρτημα, *del.* Bake. 3 γεγένηται] *add.* C: ἡ γὰρ ψῆφος ἀφανὴς φέρεται, *del.* Bake. 5 καὶ *pr. om.* l, καὶ — καὶ m[1]. 6 νῦν B. 8 φορὰ W, καθ' ἡμᾶς φορ. A[h], φορ. καθ' ἡμᾶς B.

De hac liberiore collocatione pronominis *αὐτὸς* cum reflexivo pronomine arctissime conligati cf. Lobeck ad Soph. Aiac. 906 p. 398. Schneider ad Isocr. IV 127.

§ 234—235: Altero loco a propria causa ascendit ad conmunem civitatis vituperationem et adhortationem: exemplo conprobatur, nisi libidini rhetorum resistatur, omnium salutem in maximo periculo versari.

§ 234. *ἀμφότερα κτλ.*] Bremius sic haec enarravit: „quem ad modum non est mirum per nostram nos inprudentiam in administrandis rebus civilibus in magna incurrisse pericula, sic ne ea quidem, quae nobis conmodo esse possint, nobis debentur ipsis sed fortunae, nec nos quidquam facimus ad rem iuvandam et regendam, verum quam obtulit opportunitatem fortuna, ea non utimur sed abutimur". Qua in ratione plura admixta esse video quae ab oratoris verbis aliena esse existimo. Ego sic statuo, *σωφρονεῖν εἰς τὴν πολιτείαν* significare: iis rebus quae tractantur in republica, modum quendam et ordinem et constantiam adhibere. Quare Aeschinem hoc dicere probabile est: Athenienses neque in secundis neque in adversis periculosisve rebus reipublicae eam quae debeant constantiam et prudentiam — nam haec quoque in *σωφροσύνῃ* continetur — adhibere. Desiderat hanc virtutem in constringenda rhetorum potentia. Ac si tamen respublica nondum oppressa est nequissimorum hominum inprobitate, hoc non prudentiae sed fortunae debetur. Nam superiore quidem aetate certe eversa est respublica nimia malorum hominum potentia, quod, si prudentia et constantia Athenienses contra eorum libidinem uterentur, fieri non potuisset.

τὰ τῆς δημοκρατίας ἰσχυρά] fundamenta reipublicae vel praesidia et tamquam nervi reipublicae, quae sunt in legum iudiciorumque severitate ac religione maximeque in aspernanda rhetorum adulatione, qua legum et iudiciorum sanctitas potissimum infringitur.

φορά] Hesych. IV 253: *πλημμύρα, σύστημα, καὶ ἡ τῶν μηχανικῶν ὀργάνων λαβή.* Illud autem significat inundationem et tamquam eluviem, hoc autem nimiam proventus ubertatem. Notissimum quidem est illud Demosthenis (18, 61): *παρὰ γὰρ τοῖς Ἕλλησιν πᾶσιν ὁμοίως φορὰν προδοτῶν καὶ δωροδόκων καὶ θεοῖς ἐχθρῶν ἀνθρώπων συνέβη γενέσθαι κτλ.* Nimirum, ut ait Polybius, Demosthenes in civitatibus qui suis consiliis adversarentur omnes tamquam proditores Graeciae notabat.

ρῶν ἅμα καὶ πονηρῶν, εὐτυχοῦμεν. πρότερον μέν γε τοιαύτας φύσεις ἤνεγκε τὸ δημόσιον, αἳ ῥᾳδίως οὕτω κατεκήλησαν τὸν δῆμον· ἔχαιρε γὰρ κολακευόμενος, ἔπειτ' αὐτὸν οὐχ οὓς ἐφοβεῖτο, ἀλλ' οἷς ἑαυτὸν ἐνεχείριζε, κατ-
235 έλυσαν· ἔνιοι δὲ αὐτῶν καὶ τῶν τριάκοντα ἐγένοντο, οἳ πλείους ἢ χιλίους καὶ πεντακοσίους τῶν πολιτῶν ἀκρίτους ἀπέκτειναν πρὶν καὶ τὰς αἰτίας ἀκοῦσαι ἐφ' αἷς ἔμελλον ἀποθνήσκειν, καὶ οὐδ' ἐπὶ τὰς ταφὰς καὶ ἐκφορὰς τῶν τελευτησάντων εἴων τοὺς προσήκοντας παραγενέσθαι. οὐχ ὑφ' ὑμῖν αὐτοῖς ἕξετε τοὺς πολιτευομένους; οὐ ταπεινώσαντες ἀποπέμψετε τοὺς νῦν ἐπηρμένους; οὐ μεμνήσεσθ', ὅτι οὐδεὶς πώποτε ἐπέθετο πρότερον

1 πονηρ. ἅμα καὶ τολμ. B. γε W, γὰρ C. 2 οὕτω *om.* A[h]. 3 κατέλυσαν A[h]. γὰρ] μὲν n. 5 δὲ αὐτῶν καὶ W, δὲ αὐτῶν καὶ αὐτοὶ A[h], δὲ καὶ αὐτοὶ B. 7 καὶ *om.* An. 9 εἴων] εἴρων l, εἶργον h. παραγενέσθαι an, παραγίγνεσθαι x. 10 ὑφ' *om.* a. εἴξετε e. 12 μεμνήσεσθ' Cob., μεμνῆσθ' C. πρότερον ἐπέθ. n.

ῥᾳδίως οὕτω] Lys. 25, 31: ὅμως οἴονται χρῆναι οὕτω ῥᾳδίως ὃν ἂν βούλωνται κακῶς ποιεῖν, cf. ibid. Frohberger.

ἔπειτα] Cf. 201, Frohberg. Lys. vol. II 174.

κατεκήλησαν] Omnium primum illud certum est, falsam esse vulgatam scripturam κατέλυσαν. Nam si istud extremum et ultimum hoc enuntiato Aeschines pronuntiasset, ad alteram sententiam, qua idem prorsus contineretur, non potuit transire per ἔπειτα. At enim haec particula refertur ad ἔχαιρε γὰρ κολακευόμενος. Quasi vero hac ratione, quae vera est, duorum illorum verborum (κατέλυσαν — κατέλυσαν) convenientia et consecutio naturalis efficiatur! Accedit quod orator descripturus est, quid rhetores illi pestiferi, anteaquam rempublicam everterint, cum multitudine fecerint. Nimirum tam blandi erant natura, ut populum plane sibi devincirent. Hic autem adulationibus aures libenter praebebat. Postremo ista adulatio sublatae reipublicae consecutionem attulit. Illud autem κατεκήλησαν significare videtur = adulatione sibi devinxerunt vel constrinxerunt populum. Orellius maluerat κατέκλυσαν. Cf. autem Aristoph. Eq. 1115: εὐπαράγωγος εἶ (i. e. ὦ Δῆμε) θωπευόμενός τε χαίρεις κἀξαπατώμενος.

§ 235. ἀκρίτους] = indemnatos. Non ex legibus iudiciorum potestatem dabant. Cf. Frohberg. Lys. XII 17.

τὰς αἰτίας ἀκοῦσαι] Optime Schol.: πρὶν ἀκοῦσαι οὐ τοὺς τριάκοντα, ἀλλὰ τοὺς ἀποθνήσκοντας. τοῦτ' ἔστιν· οὐδὲ ᾔδεσαν, τί ἀπέθνησκον. Cf. Lys. XII 17: Πολεμάρχῳ δὲ παρήγγειλαν οἱ τριάκοντα πίνειν κώνειον, πρὶν τὴν αἰτίαν εἰπεῖν δι' ἥντινα ἔμελλεν ἀποθανεῖσθαι. XIX 7. Madv. Synt. § 167.

οὐχ ὑφ' ὑμῖν κτλ.] Exspectaveris consecutionis notitiam particula aliqua expressam. Sed nescio an asyndeton dicendi vim augeat.

μεμνήσεσθ'] Recte futurum restituit Cobet N. L. 245. Nec enim illud admonet orator iudices, quod in praesenti praestari videat, sed quod tandem aliquando fieri velit.

τῇ τοῦ δήμου καταλύσει, πρὶν μεῖζον τῶν δικαστηρίων ἰσχῦσαι;

Ἡδέως δ' ἂν ἔγωγε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐναντίον 236 *ὑμῶν ἀναλογισαίμην πρὸς τὸν γράψαντα τὸ ψήφισμα, διὰ ποίας εὐεργεσίας ἀξιοῖ Δημοσθένην στεφανοῦσθαι. εἰ μὲν γὰρ λέξεις, ὅθεν τὴν ἀρχὴν τοῦ ψηφίσματος ἐποιήσω, ὅτι τὰς τάφρους τὰς περὶ τὰ τείχη καλῶς ἐτάφρευσε, θαυμάζω σου. τοῦ γὰρ ταῦτ' ἐξειργάσθαι καλῶς τὸ γεγενῆσθαι τούτων αἴτιον μείζω κατηγορίαν ἔχει· οὐ γὰρ περιχαρακώσαντα χρὴ τὰ τείχη οὐδὲ τὰς ταφὰς ἀνελόντα τὸν ὀρθῶς πεπολιτευμένον δωρεὰς αἰτεῖν, ἀλλ' ἀγαθοῦ τινος αἴτιον γεγενημένον τῇ πόλει. εἰ δὲ ἥξεις ἐπὶ τὸ δεύτερον* 237 *μέρος τοῦ ψηφίσματος, ἐν ᾧ τετόλμηκας γράφειν, ὡς ἔστιν ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ διατελεῖ λέγων καὶ πράττων τὰ ἄριστα τῷ δήμῳ τῷ Ἀθηναίων, ἀφελὼν τὴν ἀλαζονείαν καὶ τὸν κόμπον τοῦ ψηφίσματος ἅψαι τῶν ἔργων, ἐπίδειξον ἡμῖν ὅ τι λέγεις. τὰς μὲν γὰρ περὶ τοὺς Ἀμφισ-*

1 *τῇ τοῦ δήμου*] *δήμου* A. *πρὶν* Cob., *πρὶν ἂν* C. *μείζω* Be. 2 *ἰσχῦσαι* Cob., *ἰσχύσειν* l, *ἰσχύσοι* h, *ἰσχύσει* (η) n. *ἰσχύσῃ* x. 4 *ἀναλογισαίμην* A^h, *ἀναλ. ἐναντίον ὑμῶν* n, *ὁμολογησαίμην* agm. 5 *στεφανοῦσθαι* W, *στεφανωθῆναι* A^h, *στεφανῶσαι* B. 6 *λέγεις* B. *ἐποίησας* e. 8 *ἐξειργάσθαι* k, *ἐξεργάσασθαι* elh, *ἐξεργασθῆναι* B. 10 *χρὴ*] *δεῖ* a. *τὰς ταφὰς* W, *τὰς τ. δημοσίας* A^h, *τὰς δημ. ταφὰς* B. *ἐνελόντα* m. 12 *γεγενημένου* omisso *αἴτιον* elh. 15 *τῷ ἀθ.* n, *τῶν ἀθ.* x. 17 *γὰρ* a, *om.* x.

§ 236—240: Tertia parte epilogi denuo orator reum interrogat, cur Demosthenem exornandum putet. Hac ratione viam sibi aperit non modo ad cetera Demosthenis in republica studia detrahenda, sed ut Thebanorum societatem temporum magis opportunitate quam Demosthenis virtute factam esse denuo arguat.

§ 236. *λέξεις*] Futurum tempus necessarium est, non modo quia deinceps sequitur *εἰ δ' ἥξεις*, sed multo magis, quod inter rogationem latam et futuram orationem Ctesiphontis distinguitur. Quare futilis est illa Bremii interpretatio, qua praesens tempus commendari posse putabat: n a m s i e t i a m n u m d i c i s.

τούτων] Pluralis: huius et similium operum ac negotiorum.

τὰς ταφὰς ἀνελόντα] Themistoclis gloriam Demosthenes captasse videtur, cf. Thuc. I 90. Lycurg. Leocr. 44. Vituperatio autem Aeschinis non iniusta, cf. Cic. Leg. II 64: de sepulchris autem nihil est apud Solonem amplius quam „ne quis ea deleat neve alienum inferat", poenaque est „si quis bustum aut monimentum", inquit, „aut columnam violarit deiecerit fregerit."

§ 237. *ἅψαι — ἐπίδειξον*] Asyndeton oratorem quasi instantem et flagitantem describit. Atque sententiarum ea est ratio, ut altera actio alteram consequatur, veluti causam eventus.

σέας καὶ τοὺς Εὐβοέας δωροδοκίας παραλείπω· ὅταν δὲ τῆς πρὸς Θηβαίους συμμαχίας τὰς αἰτίας ἀνατιθῇς Δημοσθένει, τοὺς μὲν ἀγνοοῦντας ἐξαπατᾷς, τοὺς δ' εἰδότας καὶ αἰσθανομένους ὑβρίζεις. ἀφελὼν γὰρ τὸν καιρὸν καὶ τὴν δόξαν τὴν τούτων, δι' ἣν ἐγένετο ἡ συμμαχία, λανθάνειν οἴει ἡμᾶς τὸ τῆς πόλεως ἀξίωμα Δημοσθένει
238 περιτιθείς. ἡλίκον δ' ἐστὶ τὸ ἀλαζόνευμα τοῦτο, ἐγὼ πειράσομαι μεγάλῳ σημείῳ διδάξαι. ὁ γὰρ τῶν Περσῶν βασιλεὺς οὐ πολλῷ χρόνῳ πρὸ τῆς Ἀλεξάνδρου διαβάσεως εἰς τὴν Ἀσίαν κατέπεμψε τῷ δήμῳ καὶ μάλα ὑβριστικὴν καὶ βάρβαρον ἐπιστολήν, ἐν ᾗ τά τε δὴ ἄλλα καὶ μάλ' ἀπαιδεύτως διελέχθη, καὶ ἐπὶ τελευτῆς ἐνέγραψεν, „ἐγὼ“ φησὶν „ὑμῖν χρυσίον οὐ δώσω· μή με αἰτεῖτε· οὐ
239 γὰρ λήψεσθε.“ οὗτος τοίνυν ὁ αὐτὸς ἐγκαταληφθεὶς ὑπὸ τῶν νυνὶ παρόντων αὐτῷ κινδύνων, οὐκ αἰτούντων Ἀθηναίων, αὐτὸς ἑκὼν κατέπεμψε τριακόσια τάλαντα τῷ δήμῳ, ἃ σωφρονῶν οὐκ ἐδέξατο. ὁ δὲ κομίζων ἦν τὸ χρυσίον καιρὸς καὶ φόβος καὶ χρεία συμμάχων. τὸ δὲ αὐτὸ τοῦτο καὶ τὴν Θηβαίων συμμαχίαν ἐξειργάσατο. σὺ δὲ τὸ μὲν τῶν Θηβαίων ὄνομα καὶ τὸ τῆς δυστυχεστάτης συμμαχίας ἐνοχλεῖς ἀεὶ λέγων, τὰ δ' ἑβδομήκοντα τάλαντα ὑποσιωπᾷς ἃ προλαβὼν τοῦ βασιλικοῦ χρυσίου
240 ἀπεστέρησας. οὐ δι' ἔνδειαν χρημάτων ἕνεκα μὲν πέντε ταλάντων οἱ ξένοι τὴν ἄκραν οὐ παρέδοσαν; διὰ δέκα δὲ

4 *αἰσθομένους* A^{h}. 6 *οἴει λανθ.* B. 7 *δ'* *om.* l. 9 *πολλῷ πρότερον χρόνῳ* B. 11 *τάδε* m. 12 *διειλέχθη* gmn, *διηλέχθη* h. *ἀνέγραψεν* n, *add.* C: *ἐν τῇ ἐπιστολῇ*, *del.* Ham. 13 *μή με*] *μήτε* lh. 14 *οὗτος*] *οὔτε* n. *τοίνυν* A^{h}, *μέντοι* B. *ἐγκαταλειφθεὶς* gm. 16 *τριάκοντα* A^{h}gm, *πεντήκοντα* a. 17 *σωφρονῶν*] *add.* A^{h}: *ὁ δῆμος*. *οὖν* n. 19 *τὴν συμμαχ. Θηβαίων* A^{h}. *ἐξειργάζετο* B. 21 *ἐνώχλεις* k^{1}. 23 *ἀπεστέρηκας* elh. *μὲν* *om.* eh, *post* *ἔνδειαν* *ponit* A. *ἕνεκα γὰρ* h, i. e. *ἕνεκά γε*. 24 *ξένοι*] *add.* A^{h}: *Θηβαῖοι*, B: *τοῖς Θηβαίοις*. *διὰ δέκα δὲ* Franke, *διὰ δὲ ἐννέα* A^{h}, *διὰ ἐννέα δὲ* B.

τούτων] Atheniensium. Atque ex tanta videlicet civitate Demosthenes legatus maxima utebatur auctoritate.

§ 238. *χρυσίον οὐ δώσω*] Schol.: *Ἀθηναῖοι γὰρ αὐτὸν ᾔτησαν χρυσίον ἐπὶ Φίλιππον μετὰ τὴν τῆς εἰρήνης κατάλυσιν πρεσβείαν πέμψαντες.*

§ 239. *τοίνυν*] Melius quam *μέντοι.* Efficit enim haec sententia totius argumentationis minorem propositionem admixta conclusione.

ἑβδομήκοντα τάλαντα] Cf. ad § 156. Schaefer III 106, 2.

§ 240. *οἱ ξένοι*] i. e. Macedones, cf. A. Schaefer III 110.

δέκα] Pluribus hanc causam

τάλαντα ἀργυρίου πάντων Ἀρκάδων ἐξεληλυθότων καὶ
τῶν ἡγεμόνων ἑτοίμων ὄντων βοηθεῖν ἡ πρᾶξις οὐ γεγέ-
νηται; σὺ δὲ πλουτεῖς καὶ ταῖς ἡδοναῖς ταῖς σαυτοῦ χο-
ρηγεῖς. καὶ τὸ κεφάλαιον, τὸ μὲν βασιλικὸν χρυσίον παρὰ
τούτῳ, οἱ δὲ κίνδυνοι παρ' ὑμῖν.

Ἄξιον δ' ἐστὶ καὶ τὴν ἀπαιδευσίαν αὐτῶν θεωρῆσαι. 241
εἰ γὰρ τολμήσει Κτησιφῶν μὲν Δημοσθένην παρακαλεῖν,
οὗτος δ' ἀναβὰς ἑαυτὸν ἐγκωμιάσει, βαρύτερον τῶν ἔρ-
γων ὧν πεπόνθαμεν τὸ ἀκρόαμα γίγνεται. ὅπου γὰρ τοὺς
μὲν ὄντως ἄνδρας ἀγαθούς, οἷς πολλὰ καὶ καλὰ σύνισμεν
ἔργα, τοὺς καθ' ἑαυτῶν ἐπαίνους ἐὰν λέγωσιν, οὐ φέ-
ρομεν· ὅταν δὲ ἄνθρωπος αἰσχύνη τῆς πόλεως γεγονὼς
ἑαυτὸν ἐγκωμιάζῃ, τίς ἂν τὰ τοιαῦτα καρτερήσειεν
ἀκούων;

Ἀπὸ μὲν οὖν τῆς ἀναισχύντου πραγματείας, ἐὰν σω- 242
φρονῇς, ἀποστήσει, ποιήσει δέ, ὦ Κτησιφῶν, διὰ σαυτοῦ
τὴν ἀπολογίαν. οὐ γὰρ δή που τοῦτό γε σκήψει, ὡς οὐ
δυνατὸς εἶ λέγειν. καὶ γὰρ ἂν ἄτοπόν σοι συμβαίνοι, εἰ
πρῴην μέν ποθ' ὑπέμεινας πρεσβευτὴς ὡς Κλεοπάτραν

5 *ἡμῖν* ekh. 6 *αὐτῶν om.* l. 7 *τολμήσεις* B. *δημοσθένη* aen, *δημοσθένει* l. *παρακαλεῖν*] *add.* C: *λέξοντα εἰς ὑμᾶς*, *del.* W. 8 *αὐτὸς* g. *ἐγκωμιάζει* lh. 9 *πεπόνθαμεν* A[h], *πεπόνθατε* (δε) B. *γενήσεται* n². *γὰρ δὴ* agm, *ex γὰρ natum.* 10 *ὄντας* gn. 11 *ἐὰν ante τοὺς ponit* B. 14 *ἀκούων om.* klhgm. 16 *ποιήσει* Bekk., *ποίησαι* C. 17 *οὐ δυνατὸν* gl, *ἀδύνατος* h. 18 *συμβαίνει* omisso *ἂν* agm. 19 *ὑπομείνας* lh, an

disceptavit Dinarch. I 20. Cf. ad § 164.

§ 241: Quarta pars epilogorum: Demosthenem non decere Ctesiphontis causa suscepta se suaque summis laudibus efferre.

ἀπαιδευσίαν] videlicet non Ctesipontis sed eius, de quo adhuc disputaverat, Demosthenis opinor.

πεπόνθαμεν] Stabilitur haec scriptura ex Bekk. Anecd. I 372. „Vividior est oratio, si Aeschines se cum auditoribus coniungit ratione eorum quae passi fuerant.“ Bremi.

ὅταν δ' ἄνθρωπος] Paulum deflexit Aeschines inchoatam orationis structuram. Desinit enim perinde quasi in mente haberet: *ὅταν μὲν γὰρ οἱ ὄντως ἄνδρες ἀγαθοὶ καθ' ἑαυτῶν ἐπαίνους λέγωσιν, οὐ φέρωμεν· ὅταν δὲ κτλ.* Cf. Naegelsbach Aesch. Ag. p. 124.

§ 242. Quinta pars epilogi: Quare enixe orat Ctesiphontem, ut ipse causam dicat, cum praesertim facundia sit haud exigua.

ποιήσει δέ] Futurum restituerunt Bekker et Cobet (Mnemos. III 320) propter adpositam condicionem *ἐὰν σωφρονῇς*. Atque hic etiam emendavit I 191: *ἐξαιρεῖτ' οὖν, ὦ Ἀθηναῖοι, τὰς τοιαύτας φύσεις καὶ τὰ τῶν νέων (νεωτέρων?) ζηλώματα ἐπ' ἀρετὴν προτρέψεσθε*, ubi libri cuncti: *προτρέψασθε*.

Κλεοπάτραν] Filia erat Phi-

τὴν Φιλίππου θυγατέρα χειροτονεῖσθαι συναχθεσόμενος ἐπὶ τῇ τοῦ Μολοττῶν βασιλέως Ἀλεξάνδρου τελευτῇ, νυνὶ δὲ οὐ φήσεις δύνασθαι. ἔπειτα γυναῖκα μὲν ἀλλοτρίαν πενθοῦσαν δύνασαι παραμυθεῖσθαι, γράψας δὲ μι-
243 σθοῦ ψήφισμα οὐκ ἀπολογήσει; ἢ τοιοῦτός ἐστιν ὃν γέγραφας στεφανοῦσθαι, οἷος μὴ γιγνώσκεσθαι ὑπὸ τῶν εὖ πεπονθότων, ἂν μή τις συνείπῃ; ἐπερώτησον δὴ τοὺς δικαστὰς εἰ ἐγίγνωσκον Χαβρίαν καὶ Ἰφικράτην καὶ Τιμόθεον, καὶ πυθοῦ διὰ τί τὰς δωρεὰς αὐτοῖς ἔδοσαν καὶ τὰς εἰκόνας ἔστησαν. ἅπαντες γὰρ ἅμα ἀποκρινοῦνται ὅτι Χαβρίᾳ μὲν διὰ τὴν περὶ Νάξον ναυμαχίαν, Ἰφικρα-

ὑπομείνειας? 1 συναχθεσόμενος Cob., συναχθησόμ. g, συναχθεσθησόμενος x. 2 τοῦ *om.* n. 3 νῦν A^h. δύνασθαι λέγειν A^hg. 4 δύνασθαι e. 7 ἐὰν e. σοι συνείπῃ B (συνείποι mn). δὲ lh. 8 ἰφικράτου l. 9 πιθοῦ l, πύθου gm, cf. Herod. II 818: οἱ Ἀθηναῖοι περισπῶσιν οἷον τυποῦ καὶ λαβοῦ καὶ νυγοῦ καὶ πυθοῦ. πυθοῦ] *add.* C: παρ' αὐτῶν (αὐτὸν l), *del.* W. αὐτοῖς *om.* l. 10 γὰρ *om.* l. ἅμα W, ἅμα σοι B, σοι ἅμα ek, *om.* lh. 11 ἰφικράτην e, i. e. ἰφικράτῃ, ἰφικράτης l.

lippi ex Olympiade, quam Philippus (Ol. 111, 1) Alexandro Epirotarum regi, fratri Olympiadis, nuptum dedit, cf. Diodor. Sic. XVI 91. Alexander a Tarentinis auxilia adversus Bruttios deprecantibus sollicitatus, cum Italiam facile se sibi subiecturum sperans cupide eo traiecisset, cum omnibus suis copiis ibi interemptus est, anno a. Chr. 330. Cf. A. Schaefer III 181 sq.

συναχθεσόμενος] Hanc formam ex codice g, ubi est συναχθησόμενος, restituit L. Dindorf in Thes. Idemque emendavit Andoc. III 21: καὶ γὰρ εἴ τις ὑμῶν ἀχθέσεται παραιτοῦμαι (v. ἀχθεσθήσεται). Accuratius hanc rem exposuit Cobet Mnemos. III 312.

δύνασθαι] Habet hoc verbum saepe numero etiam vim quandam praegnantem, addito interdum dativo ut II 95: γενομένης ἐκκλησίας ἤδη παρὼν καὶ δυνάμενος τῷ σώματι. Cf. Steph. Thes. 1703. Quare non video cur non hoc quoque loco δύνασθαι significare possit validum esse, parem esse.

§ 243: Sexta epilogorum pars: In honorum conmendatione nihil prorsus opus est orationis facultate, nam qui honore tanto dignus est, eius laudes ac virtutes omnes memoria tenent.

οἷος μὴ γιγνώσκεσθαι] Krueger Gr. gr. 55, 3, 5.

συνείπῃ] Falsum est quod grammatici veteres addiderunt σοί. Immo Δημοσθένει vel αὐτῷ animo cogitandum est. Virtus enim quae corona digna videatur omnibus nota esse debet. Quare ne Ctesiphontis quidem oratione ad tantam virtutem hominibus conmendandam opus est.

πυθοῦ] Molestum fuit pronomen additum παρ' αὐτῶν, cum subsequeretur αὐτοῖς. Nam, ut recte ait Cobetus, scioli passim interpolarunt pronomen αὐτοῦ αὐτῷ κτλ., ubi eleganter fuerat ab Atticis praetermissum, cf. Mnem. XI 126. Structura ipsa Attica est, cf. Isocr. 5, 155: παρ' ὑμῶν τῶν ἀκουόντων πυνθάνεσθαι δίκαιόν ἐστιν. XII 155: παρὰ πολλῶν ἔσται πυθέσθαι τοῖς εἰδέναι βουλομένοις.

τει δὲ ὅτι μόραν Λακεδαιμονίων διέφθειρε, Τιμοθέῳ δὲ διὰ τὸν περίπλουν τὸν εἰς Κέρκυραν, καὶ ἄλλοις, ὧν ἑκάστῳ πολλὰ καὶ καλὰ κατὰ πόλεμον ἔργα πέπρακται· Δημοσθένει δ' αὖ, ὅτι δωροδόκος, ὅτι δειλὸς, ὅτι τὴν 244 τάξιν ἔλιπε. καὶ πότερον τοῦτον τιμήσετε, ἢ ὑμᾶς αὐτοὺς ἀτιμάσετε καὶ τοὺς ὑπὲρ ὑμῶν ἐν τῇ μάχῃ τελευτήσαντας; οὓς νομίσαθ' ὁρᾶν σχετλιάζοντας εἰ οὗτος στεφανωθήσεται. καὶ γὰρ ἂν εἴη δεινὸν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ τὰ μὲν ξύλα καὶ τοὺς λίθους καὶ τὸν σίδηρον, τὰ ἄφωνα καὶ ἀγνώμονα, ἐάν τῳ ἐμπεσόντα ἀποκτείνῃ,

1 μόραν H. Wolf, μοίραν C. διέφθειρε W, ἀπέκτεινε C. 3 τὸν πόλεμον n. 4 Δημοσθένει δ' αὖ W, δημοσθένει δ' ἀντεροῦ διὰ τί δώσετε A^h, δημοσθένει δ' ἐάν τις ἐρωτᾷ διὰ τί οὐ δώσετε B. 6 ἀτιμάσετε n, ἀτιμωρήτους ἐάσετε A^h, ἀτιμώσετε agm. 7 νομίσαθ' A^h, νομίζεθ' B, cf. Andoc. I 148. 9 τὸν ἄφωνον e. 10 ἀγνώμονα n, τὰ ἀγν. agmk, τὸν ἀγν. el, τὸν ἄκμωνα h. ἐάν τις n.

διέφθειρε] ἀπέκτεινε prorsus ab hac re alienum esse vidit Bakius 333. Proprie dicitur aut κατέκοψε, cf. Dem. XIII 22. XXIII 198, aut ἀνεῖλε, ut Din. I 75. Ego διέφθειρε praeferendum duxi, non modo ut emendatio propius ad vulgatam scripturam accederet, sed etiam ut ars inperatoria et prudentia Chabriae magis elucesceret. Praepositionum ἀπὸ et διὰ permutationes frequentes fuerunt.

§ 244—247: Septima epilogorum pars: Demosthenes contra insignis est nequitia et ignavia. In hunc si honores Athenienses conferent, semetipsos et qui pro patria mortem pugnando occubuerunt dehonestabunt. Nam proditione ille militem pessum dedit. Quare videant ne mortuos milites laedant, ne vivos maximeque pueros ad contumaciam et inoboedientiam erudiant, denique ne rempublicam in malam famam adducant.

§ 244. Δημοσθένει δ' αὖ] Optimi libri ἀντεροῦ διὰ τί δώσετε, alii alia. Sed dictum esse saltem oportuit διὰ τί δώσουσιν. Interpolatio igitur manifesta est.

ἀτιμάσετε] Ἀτιμοῦν nusquam non significat reum in iudicio condemnatum infamia notare vel caput alicuius deminuere, unde ἀτιμία, ἄτιμοι; at ἀτιμάζειν est: eum qui honore aut reverentia dignus sit contumeliose habere. Librarii autem haec duo verba persaepe confundere consueverant. Cf. Cobet N. L. 749 sqq. Vera lectio non modo servata est in uno codice alterius generis sed etiam vestigium eius in A mansit: nam ἀτιμωρήτους ἐά-
μω
σετε natum est ex ἀτιμάσετε.

νομίσασθ' ὁρᾶν] Similiter Andoc. I 148.

σχετλιάζοντας] Cf. 258.

εἰ τὰ μὲν ξύλα κτλ.] De structura enuntiatorum v. Weber ad Dem. Aristocr. p. 280. De re ipsa Paus. I 28, 10. VI 11, 6. Dem. XXIII 76. Pollux VIII 120. Plat. Legg. 874 a. Schömann Antiq. 295.

τὰ ἄφωνα καὶ ἀγνώμονα] Dem. l. l.: εἰ τοίνυν τῶν ἀψύχων καὶ μὴ μετεχόντων τοῦ φρονεῖν οὐδὲν ἐσθ' ὅσιον, τοιαύτην ἔχον αἰτίαν, ἐὰν ἄκριτον κτλ. Atque similiter latine dicitur: muta et bruta animalia de eis quae et orationis et rationis expertia sunt.

ὑπερορίζομεν, καὶ ἐάν τις αὑτὸν διαχρήσηται, τὴν χεῖρα
245 τὴν τοῦτο πράξασαν χωρὶς τοῦ σώματος θάπτομεν, Δημοσθένην δὲ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν γράψαντα μὲν τὴν πανυστάτην ἔξοδον, προδόντα δὲ τοὺς στρατιώτας, τοῦτον ὑμεῖς τιμήσετε. οὐκοῦν ὑβρίζονται μὲν οἱ τελευτήσαντες, ἀθυμότεροι δὲ οἱ ζῶντες γίγνονται ὁρῶντες τῆς ἀρετῆς ἆθλον τὸν θάνατον κείμενον, τὴν δὲ μνήμην ἐπιλείπουσαν. καὶ τὸ μέγιστον, ἐπερωτῶσιν ὑμᾶς οἱ νεώτεροι, πρὸς ὁποῖον χρὴ παράδειγμα αὑτοὺς τὸν βίον
246 ποιεῖσθαι. εὖ γὰρ ἴστε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι οὐχ αἱ παλαῖστραι οὐδὲ τὰ διδασκαλεῖα οὐδ' ἡ μουσικὴ μόνον παιδεύει τοὺς νέους, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον τὰ δημόσια. κη-

1 καὶ *om.* l. ἑαυτὸν e. διαχρήσῃ klh, διαχειρίσηται agme. 2 δημοσθένει l. 8 καὶ τὸ A^h, τὸ δὲ B. ἐπερ. A^h, ἐὰν ἐπερ. B. 9 ὁποῖον A^h, ποῖον B. παράδ. χρὴ n. 10 ποιεῖσθαι] *add.* B: τί κρινεῖτε, *om.* A^h. ὦ ἄ. Ἀ. *add.* A^h. ἡ παλαίστρα A^h. 11 μόνη h. 12 νέους A^h, νεωτέρους B. τὰ δημόσια W, τὰ δημ. δίκαια A^h, τὰ δημ. κηρύγματα B.

τὴν χεῖρα] Ioseph. bell. Iud. III 8, 5: τοὺς γοῦν ἀνελόντας ἑαυτοὺς παρὰ μὲν ἡμῖν μέχρις ἡλίου δύσεως ἀτάφους ἐκρίπτειν ἔκριναν, καίτοι καὶ πολεμίους θάπτειν θεμιτὸν ἡγούμενοι· παρ' ἑτέροις δὲ καὶ τὰς δεξιὰς τῶν τοιούτων νεκρῶν ἀποκόπτειν ἐκέλευσαν, αἷς ἐστρατεύσαντο καθ' ἑαυτῶν, ἡγούμενοι, καθάπερ τὸ σῶμα τῆς ψυχῆς ἀλλότριον, οὕτω καὶ τὴν χεῖρα τοῦ σώματος. Aristot. Nic. III 7: τὸ δ' ἀποθνήσκειν φεύγοντα πενίαν ἢ ἔρωτα ἢ ἄλλο τι λυπηρὸν οὐκ ἀνδρείου ἀλλὰ μᾶλλον δειλοῦ. μαλακία γὰρ τὸ φεύγειν τὰ ἐπίπονα. Bremi.

§ 245. πανυστάτην] Certe non postremam sed fatalem illam cladem Chaeronensem intellegit. Huius explicationis repperi vestigium in schol. Laur.: ἢ μεθ' ἣν οὐκ ἐπεξήλθομεν διὰ τὸ πάνυ δι' αὐτὴν ἀσθενῆσαι ἢ τὴν ἐσχάτην. Nec tamen hoc adiectivum suspicione caret. In Atticis quidem prosae orationis auctoribus nullum occurrere exemplum videtur. An ἀτυχεστάτην?

προδόντα] scilicet temeritate consiliorum.

τιμήσετε] Futurum in apodosi recte ponitur cum in protasi aut ἐὰν est aut εἰ cum futuro. Cf. Cobet Mnem. IX 444 ad Isae. I 38. 43. 51. 40.

ἐπιλείπουσαν] Nam si militum fortissimorum memoria in animis iudicum vigeret, auctorem illius cladis et suasorem belli non corona nobilitarent.

ἐπερωτῶσιν ὑμᾶς] Adolescentes qui circumsteterant tamquam in ipso iudicio dicuntur iudices consulere, quae exempla ad imitandum se sibi proponere velint.

§ 246. εὖ γὰρ ἴστε κτλ.] Lyc. Leocr. 10: εὖ γὰρ ἴστε, ὦ ἄνδρες, ὅτι οὐ μόνον τοῦτον νῦν κολάσετε κατεψηφισμένοι, ἀλλὰ καὶ τοὺς νεωτέρους ἅπαντας ἐπ' ἀρετὴν προτρέψετε. δύο γάρ ἐστι τὰ παιδεύοντα τοὺς νέους, ἥ τε τῶν ἀδικούντων τιμωρία καὶ ἡ τοῖς ἀνδράσι τοῖς ἀγαθοῖς διδομένη δωρεά. Haec causa paulo ante Ctesiphontem in iudicio disceptata fuerat, cf. 252.

τὰ δημόσια] = publicae actiones, in quibus etiam iudicia habentur, cf. κηρύττεται — δίκην τις δέδωκε κτλ. Interpolatores sententiam modo sub-

ρύττεταί τις ἐν τῷ θεάτρῳ ὅτι στεφανοῦται ἀρετῆς ἕνεκα ἄνθρωπος ἀσχημονῶν τῷ βίῳ· ὁ δέ γε νεώτερος ταῦτ' ἰδὼν διέφθαρται. δίκην τις δέδωκε πονηρὸς καὶ πορνοβοσκὸς ὥσπερ Κτησιφῶν· οἱ δέ γε ἄλλοι πεπαίδευνται. τἀναντία τις ψηφισάμενος τῶν καλῶν καὶ δικαίων ἐπανελθὼν οἴκαδε παιδεύει τὸν υἱόν· ὁ δέ γε εἰκότως οὐ πείθεται, ἀλλὰ τὸ νουθετεῖν ἐνοχλεῖν ἤδη δικαίως ὀνομάζεται. ὡς οὖν μὴ μόνον κρίνοντες ἀλλὰ καὶ θεωροῦντες, 247
... οὕτω τὴν ψῆφον φέρετε, εἰς ἀπολογισμὸν τοῖς νῦν μὲν οὐ παροῦσι τῶν πολιτῶν, ἐπερησομένοις δὲ ὑμᾶς τί ἐδικάζετε. εὖ γὰρ ἴστε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι τοιαύτη δόξει ἡ πόλις εἶναι, ὁποῖός τις ἂν ᾖ ὁ κηρυττόμενος· ἔστι δὲ ὄνειδος μὴ τοῖς προγόνοις ὑμᾶς ἀλλὰ τῇ Δημο-

1 ἕνεκα] *add.* B: καὶ ἀνδραγαθίας καὶ εὐνοίας, *om.* A[h]. 2 ἀσχημονῶν Aag, εὐσχημονῶν mh, ἀσχήμων ἐν n, ἀσχήμων ὢν M. βίῳ] *add.* B: καὶ βδελυρὸς, *om.* A[h]. ὁ δέ γε] ὁ δὲ e, οὐδὲν n, οὐδεὶς h. 3 διέφθαρται W, διεφθάρη C. 7 νουθετεῖν An, παιδεύειν agm. ἐνοχλεῖν W, ἐνοχλ. ἐνταῦθα A[h], ἐνταῦθα ἐνοχλ. B. καὶ δικ. ag. 8 θεωροῦντες A[h], θεωρούμενοι B, excidisse pauca animadverterunt Tur. 9 ἀπολογίαν agm. νῦν μὲν οὖν a, μὲν νῦν n. 10 ἡμᾶς l. ἐκδικάζεται a. 12 ἡ πόλις δόξει A[h]. τις *om* g. ᾖ] εἴη ekh. 13 ἡμᾶς Bkl (ἡμῶν g, *om.* n), ὑμῶν h.

sequentem respexerunt, sicuti nuper Bremius.

ἀσχημονῶν] Cf. II 151: καὶ τίς αὐτὸν εἶδε πώποτε ἀσχημονήσαντα ἢ μεθ' ἡμέραν, ὡς σὺ φῄς, ἐν τῇ πομπῇ τῇ τῶν Διονυσίων, ἢ νύκτωρ;

διέφθαρται] Libri διεφθάρη, sed aoristi nullus est locus propter praesens tempus κηρύττεται. Perfectum autem consecutionis celeritatem ac necessitatem optime describit. Accedit quod sequitur in eodem genere πεπαίδευνται.

ἐπανελθὼν οἴκαδε] Cf. ad § 212.

§ 247. θεωροῦντες] Aeschines activam formam usurpare amavit, cf. II 80. I 93. III 163. 251. 241. 168. 160. I 65. At passiva desideratur sententia: in quos hominum oculi atque exspectationes coniecta sunt. Quid autem contrariorum ratio? Haec certe expostulat duplicem iudicum actionem: non modo sententias ferunt sed multum etiam ad educationem iuventutis conferunt. Hanc sententiae rationem efflagitat etiam particula οὖν. Emendatio autem nulla temptari potest propterea quod sententiarum nexus haud parva profecto lacuna turbatus est.

ἡ πόλις δόξει] Quia dignitas reipublicae in hac causa vertitur, ideo reliquos etiam cives qui non adsint rationes postulaturos probabile est.

§ 248—254: Octava pars epilogorum: Suspiciones moventur contra eos qui populares haberi volunt. Contra eos maxima commendatur in tribuendis honoribus severitas, cum praesertim homines huiusmodi sine pudore aut metu iam cum hostibus conspirent et reip. administratio plebis manibus extorta in paucorum potestate sit: privati homines innoxii necantur, Demosthenes omnium calamitatum auctor ho-

248 σθένους ἀνανδρίᾳ προσεικασθῆναι. πῶς οὖν ἄν τις τὴν τοιαύτην αἰσχύνην ἐκφύγοι; ἐὰν τοὺς προκαταλαμβάνοντας τὰ κοινὰ καὶ φιλάνθρωπα τῶν ὀνομάτων, ἀπίστους ὄντας τοῖς ἤθεσι, φυλάξησθε. ἡ γὰρ εὔνοια καὶ τὸ τῆς δημοκρατίας ὄνομα κεῖται μὲν ἐν μέσῳ, φθάνουσι δ' ἐπ' αὐτὰ καταφεύγοντες τῷ λόγῳ ὡς ἐπὶ πολὺ οἱ τοῖς
249 ἔργοις πλεῖστον ἀπέχοντες. ὅταν οὖν λάβητε ῥήτορα στεφάνων καὶ κηρυγμάτων ἐπιθυμοῦντα, ἐπανάγειν αὐτὸν κελεύετε τὸν λόγον, ὥσπερ καὶ τὰς βεβαιώσεις τῶν κτημάτων ὁ νόμος κελεύει ποιεῖσθαι, εἰς βίον ἀξιόχρεων καὶ τρόπον σώφρονα. ὅτῳ δὲ ταῦτα μὴ μαρτυρεῖται, μὴ βεβαιοῦτε αὐτῷ τοὺς ἐπαίνους, καὶ τῆς δημοκρατίας ἐπι-
250 μελήθητε ἤδη διαφευγούσης ὑμᾶς. ἢ οὐ δεινόν, ὅτι τὸ

2 ἐκφεύγοι ek. 7 λαβόντες n. στεφάνων Benseler, ξενικῶν στεφάνων C. 8 κηρυγμ.] *add.* C: ἐν (*om.* A[h]) τοῖς Ἕλλησιν, *del.* W. 9 καὶ τῶν λόγων An. καὶ *om.* n. κηρυγμάτων n. 11 ὅτῳ] οὕτω lh[1]. μαρτυρεῖτε elh. 13 δεινὸν] *add.* A[h]: ὑμῖν εἶναι δοκεῖ, B: δοκεῖ ὑμῖν εἶναι (*om.* n), *del.* W. ὅτι A[h]n, εἰ agm.

nores sibi expostulat. Haec contumelia civitatem in contemptum et suspicionem ceterorum Graecorum adductura videtur.

§ 248. πῶς οὖν ἄν τις κτλ.] A propria causa ad conmunem reipublicae statum ascendit.

κοινά] = verba popularia, quibus studium plebis suum ac voluntatem ostendant. Schol.: οἷον τὸ λέγειν ὅτι φιλόπολίς εἰμι καὶ τὰ τοιαῦτα. Dem. 24, 156: εὗρε τοῦτο ὃ πεποίηκε, νόμῳ τοὺς νόμους καταλῦσαι, ἵνα τἀδικήματ' αὐτοῦ τὸ τῆς σωτηρίας ὀνομ' ἔχῃ· τὴν τοῦ ὀνόματος φιλανθρωπίαν, ὅτι ταύτην μάλιστα προσίεσθε, κατεῖδεν.

φθάνουσι κτλ.] Hanc vero sententiam nostra aetas saevissimis argumentis crudeliter conprobavit.

§ 249. στεφάνων] Etiamsi conmunis sit sententia, at Demosthenis tamen studium honoris oratio perstringit. Quare ineptum est librorum additamentum ξενικῶν, cum sociorum aut peregrinorum hic nulla fiat conmemoratio. Schol.: ὅτι ἐπὶ τῶν ξένων ἐν τῷ θεάτρῳ ἔμελλε στεφανοῦσθαι!

βεβαιώσεις] Pignora sunt quae in emendo vendendo dari solebant. Centesima enim pretii pars, si lis inter emptorem et venditorem oriretur, in fidem deponebatur. Haec summa dicebatur ἀξιόχρεως. Hinc iubetur orator, qui publice coronari velit, ad vitam fide dignam provocare, venditoris instar, qui fidem suam praestet. Ex eodem genere est μὴ βεβαιοῦτε τοὺς ἐπαίνους = nolitis laudes confirmare. Bremi.

οὕτω] = temere, sine ullo pignore aut testimonio.

§ 250. δεινὸν ὅτι] Conmunis dicendi usus postulat εἰ. Quamquam nescio an ὅτι maiorem acerbitatem habeat, cum iniuria sic sine ullo dubio facta describatur, cf. Dem. 39, 38: παῦσαι δ' ἐμὲ συκοφαντῶν, ἀγάπα δ' ὅτι σοι πόλις οὐσία πατὴρ γέγονεν, quocum cf. Lys. XII 11: ὁ δ' ἀγαπήσειν με ἔφασκεν, εἰ τὸ σῶμα σώσω.

*μὲν βουλευτήριον καὶ ὁ δῆμος παρορᾶται, αἱ δ' ἐπιστο-
λαὶ καὶ αἱ πρεσβεῖαι ἀφικνοῦνται εἰς ἰδιωτικὰς οἰκίας, οὐ
παρὰ τῶν τυχόντων ἀνθρώπων ἀλλὰ παρὰ τῶν πρω-
τευόντων ἐν τῇ Ἀσίᾳ καὶ τῇ Εὐρώπῃ; καὶ ἐφ' οἷς ἐστιν
ἐκ τῶν νόμων ζημία θάνατος, ταῦτά τινες οὐκ ἐξαρνοῦν-
ται πράττειν ἀλλ' ὁμολογοῦσιν ἐν τῷ δήμῳ, καὶ τὰς
ἐπιστολὰς ἀλλήλοις παραναγιγνώσκουσιν, καὶ παρακε-
λεύονται οἱ μὲν βλέπειν εἰς τὰ ἑαυτῶν πρόσωπα ὡς φύ-
λακες τῆς δημοκρατίας, ἕτεροι δ' αἰτοῦσι δωρεὰς ὡς σω-
τῆρες τῆς πόλεως ὄντες. ὁ δὲ δῆμος ἐκ τῆς ἀθυμίας τῶν* 251
*συμβεβηκότων ὥσπερ παραγεγηρακὼς ἢ παρανοίας ἑαλω-
κὼς αὐτὸ μόνον τοὔνομα τῆς δημοκρατίας περιποιεῖται,
τῶν δ' ἔργων ἑτέροις παρακεχώρηκεν. ἔπειτ' ἀπέρχεσθε
ἐκ τῶν ἐκκλησιῶν οὐ βουλευσάμενοι, ἀλλ' ὥσπερ ἐκ τῶν
ἐράνων, τὰ περιόντα νειμάμενοι. ὅτι δ' οὐ ληρῶ, ἐκεῖ-* 252
*θεν τὸν λόγον θεωρήσατε. ἐγένετό τις, ἄχθομαι δὲ πολ-
λάκις μεμνημένος, ἀτυχία τῇ πόλει. ἐνταῦθ' ἀνὴρ ἰδιώ-*

2 *καὶ πρεσβ.* agm. *εἰς . . πρωτευόντων om.* n. 4 *καὶ ἐν τῇ* n. 5 *ἐκ*] *ἢ παρὰ* A^h. 7 *ἐπαναγ.* n. 8 *οἱ μὲν ὑμῖν* A, (*εἰς*) *οἱ μὲν ὑμᾶς* h, *ὑμῖν οἱ μὲν* B. *εἰς*] *καὶ* h, *καὶ* l. 11 *γεγηρακὼς* lh. 12 *περιπονεῖται* n. 15 *περιιόντα* k. 16 *μεμν. πολλ.* A^h. 17 *ἀτυχία τῇ πόλει* A^h Madvig, *τὰς ἀτυχίας τῆς πόλεως* B. *ἰδιώτης ὃς* B.

ἐν τῇ Ἀσίᾳ καὶ Εὐρώπῃ] Veluti Demosthenes non modo cum satrapis et Memnone Persarum duce, sed etiam cum Agide Lacedaemoniorum rege coniuraverat, cf. Plut. Dem. 24: *κινουμένῳ δ' Ἄγιδι τῷ Σπαρτιάτῃ βραχέα (Δημ.) συνεκινήθη πάλιν, εἶτ' ἔπτηξε, τῶν μὲν Ἀθηναίων οὐ συνεξαναστάντων, τοῦ δ' Ἄγιδος πεσόντος καὶ τῶν Λακεδαιμονίων συντριβέντων.* Quantis vero periculis respublica undique circumveniebatur, si privatis civibus cum peregrinis consilia conferre et bella parare liceret! Hic quidem mihi libertatis interitus fore videtur.

παρακελεύονται] Schol.: *παρακ. ὡς φύλακες τῆς δημοκρατίας βλέπειν εἰς τὰ αὐτῶν πρόσωπα.* Fuerat igitur ne in scholiis quidem *ὑμῖν.*

§ 251. *παραγεγηρακὼς — ἑαλωκώς*] Si quidquam, hoc me adducit ut Aeschinem orationem aliter habuisse aliter scripsisse credam. Quid enim? Tantam iniuriam tantamque contumeliam adtulisse populo universo eum oratorem qui eodem momento magnam ab eo gratiam exspectaret? Facile vero cum victus abiisset iram et odium effundere poterat.

§ 252. *ἀνὴρ ἰδιώτης*] Sunt qui Autolycum indicari putent, qui ab Areopago morte damnatus est. De eo Lyc. Leocr. p. 177: *ἀλλὰ μὴν Αὐτολύκου μὲν κατεψηφίσασθε, μείναντος μὲν αὐτοῦ ἐν τοῖς κινδύνοις, ἔχοντος δ' αἰτίαν τοὺς υἱοὺς καὶ τὴν γυναῖκα ὑπεκθέσθαι, καὶ ἐτιμωρήσασθε.*

της ἐκπλεῖν μόνον εἰς Σάμον ἐπιχειρήσας ὡς προδότης τῆς πατρίδος αὐθημερὸν ὑπὸ τῆς ἐξ Ἀρείου πάγου βουλῆς θανάτῳ ἐζημιώθη. ἕτερος δ' ἐκπλεύσας εἰς Ῥόδον, ὅτι τὸν φόβον ἀνάνδρως ἤνεγκε, πρῴην μέν ποτε εἰσηγ-
253 γέλθη· εἰ δὲ μία ψῆφος μετέπεσεν, ὑπερώριστ' ἄν. ἀντιθῶμεν δὴ τὸ νυνὶ γιγνόμενον. ἀνὴρ ῥήτωρ, ὁ πάντων τῶν κακῶν αἴτιος, ἔλιπε μὲν τὴν ἀπὸ στρατοπέδου τάξιν, ἀπέδρα δ' ἐκ τῆς πόλεως· οὗτος στεφανοῦσθαι ἀξιοῖ καὶ κηρύττεσθαι οἴεται δεῖν. οὐκ ἀποπέμψετε τὸν ἄνθρωπον ὡς κοινὴν τῶν Ἑλλήνων συμφοράν; ἢ συλλαβόντες ὡς

1 *μόνον* k, *μόνος* x. *ἐγχ*. n. 2 *ἀπὸ* A^h. 3 *δ'* *om*. ek. *ἐπλεύσας* W, *ἐκπλ. ἰδιώτης* A^h Harp. Phot. Lex. 98, *ἰδιώτης ἐκπλ*. B. 4 *μέν* *add*. Harp. Phot. *εἰσαγγ.*] *add*. A^h: *καὶ ἴσαι αὐτῷ αἱ ψῆφοι ἐγένοντο*, B: *καὶ ἴσαι αἱ ψ. αὐτῷ ἐγ.*, *del*. W. 5 *μία ψῆφος* Harp. Phot., *μία μόνον* C (*μίαν* hlm). *ὑπερέπεσεν* Phot. *ὑπερώριστ' ἂν*] *add*. Harp. *καὶ ἀπέθανεν*, C: *ἢ ἀπέθ.*, *del*. A. Schaefer. 6 *νῦν* B. *γενόμ*. n. *τὸ πάντων* a. 7 *αἴτιον* a. 8 *ἀποδέδρακε* A^h.

ἕτερος δ' ἐκπλεύσας] Molestum additamentum est *ἰδιώτης*, molestius etiam, si ante participium ponatur. Quod si subsequatur, saltem privati hominis notitia denuo cum vi quadam et conmotione effertur. Sed utrumque falsum est. Intellegitur autem Leocrates, quem accusavit Lycurgus. Accusatio etiamnunc legitur. Causa haec disceptata est Ol. 112, 2. Cf. Schaefer III 199 sq.

εἰσηγγέλθη] Libri omnes addunt: *καὶ ἴσαι αὐτῷ αἱ ψῆφοι ἐγένοντο*. Sed quid opus erat ista senili profecto narratione, si extemplo sequeretur *εἰ δὲ μία μόνον μετέπεσεν*? Interpolatio facile demonstratur ex Harp. 102, ubi non modo *εἰ δὲ μία ψῆφος* legitur, sed etiam *πρῴην μέν ποτε*. Et hoc quidem auribus conmendatur et emblemate sublato facile concinnatur cum *εἰ δὲ μία ψῆφος κτλ*. Hoc autem nomen cum *μόνον* librarii conmutaverunt, postquam illud additamentum historicum in ordinem verborum se insinuaverat. Nec librariorum fraudem arguo, sed grammaticorum adnotatio in contextum cum irrepsisset, correctores pro suo ingenio et arte mutare erant coacti. Idemque Harp. confirmat etiam illud quod A. Schaefer III 201, 3 coniectavit, *ἀπέθανεν* tamquam explicationem ad *ὑπερώριστ' ἄν* adiectum esse. Nam qui *ἐξ εἰσαγγελίας* morte condemnati erant, eos in Attica sepeliri non licebat, cf. Hyp. II 16, 15: *ἐλάχιστον γάρ τοῦτό ἐστιν* (sc. *ὁ θάνατος*), *ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ ἐξορισθῆναι καὶ ἀποθανόντα μηδὲ ἐν τῇ πατρίδι ταφῆναι*. Quare dicitur in hac re vel *ἐξορισθῆναι* vel *ὑπερορισθῆναι*, cf. 131. 244.

§ 253. *ἀξιοῖ καὶ — οἴεται δεῖν*] quasi vero *στεφανοῦσθαι* et *κηρύττεσθαι* res essent diversae! Sed hoc loco rhetoricam quandam vim et exaggerationem agnosco.

ἀποπέμψετε] *Ἀποπέμπειν* non est simpliciter relegare, sed *ἀποπομπὴν ποιεῖσθαι* velut piaculi et monstri, cf. Harp. s. v. Orelli. Lys. VI 53: *νῦν χρὴ νομίζειν τιμωρουμένους καὶ ἀπαλλοτομένους Ἀνδοκίδου τὴν πόλιν καθαίρειν καὶ ἀποδιοπομπεῖσθαι καὶ φαρμακὸν ἀποπέμπειν καὶ ἀλιτηρίου ἀπαλλάττεσθαι, ὡς ἐν τούτων οὗτός ἐστιν*.

ληστὴν τῶν πραγμάτων, ἐπ᾽ ὀνομάτων διὰ τῆς πολιτείας πλέοντα, τιμωρήσεσθε; καὶ τὸν καιρὸν μὴν μνήσθητε ἐν 254 *ᾧ τὴν ψῆφον φέρετε. ἡμερῶν μὲν ὀλίγων μέλλει τὰ Πύθια γίγνεσθαι καὶ τὸ συνέδριον τὸ τῶν Ἑλλήνων συλλέγεσθαι· διαβέβληται δ᾽ ἡ πόλις ἐκ τῶν Δημοσθένους πολιτευμάτων περὶ τοὺς νυνὶ καιρούς· δόξετε δ᾽, ἐὰν μὲν τοῦτον στεφανώσητε, ὁμογνώμονες εἶναι τοῖς παραβαίνουσι τὴν κοινὴν εἰρήνην, ἐὰν δὲ τοὐναντίον τούτου πράξητε, ἀπολύσετε τὸν δῆμον τῶν αἰτιῶν.*

Μὴ οὖν ὡς περὶ ἀλλοτρίας, ἀλλ᾽ ὡς ὑπὲρ οἰκείας 255 *τῆς πόλεως βουλεύεσθε, καὶ τὰς φιλοτιμίας μὴ νέμετε ἀλλὰ κρίνετε, καὶ τὰς δωρεὰς εἰς βελτίω σώματα καὶ ἄνδρας ἀξιολογωτέρους ἀπόθεσθε, καὶ μὴ μόνον τοῖς ὠσὶν ἀλλὰ καὶ τοῖς ὄμμασι διαβλέψαντες εἰς ὑμᾶς αὐτοὺς βουλεύσασθε, τίνες ὑμῶν εἰσιν οἱ βοηθήσοντες Δημοσθένει,*

2 *μὴν* Helmstad., *μὴ* C (*μέμνησθε* n). 3 *τὰ πύθια μέλλει* gm. 4 *alterum τὸ om.* Ah. 5 *ἡμῶν ἡ πόλις* B. 6 *νῦν* B. 7 *τοῦτον στεφανωθήσητε* m, *οὗτος στεφανώσηται* n. 8 *τούτου om.* a. 10 *περὶ* Ab, *ὑπὲρ* B. *ὑπὲρ* B, *περὶ* Ah. 13 *ἀξιολ. ἄνδρας* B. 15 *συνβοηθ.* n.

ἐπ᾽ ὀνομάτων — πλέοντα] Plin. ep. IX 26, 12 hanc dictionem ut nimis audacem vituperavit, sed cum *ληστὴς* praedonem maritimum significet, similitudo saltem convenienter efficta est. Praedones utuntur parvis navigiis, Demosthenes verbis et nominibus, illi infesti vagantur per maria, hic infestus persultat rempublicam, utrorumque studia praeda et rapina feruntur. Praedones denique omnes ut conmunes generis humani hostes abominamur, captos crudelissimis suppliciis ulciscimur.

§ 254. *καὶ μὴν*] = tempora vero reipublicae etiam considerate quaeso vobiscum.

τὰ Πύθια] Haec tertio quoque anno cuiusque Olympiadis sub Septembrem mensem celebrabantur, cf. A. Schaefer II 277. 511. III 205. Ol. tum erat 112, 3.

διαβέβληται] Erat hoc Amphictyonum concilium, cf. ad § 161. Dem. 18, 322: *Ἀμφικτυονικὰς δίκας ἐπαγόντων μοι.* Cum his terroribus haud inconmode Grote XII 388 conparavit ex Demosthenis oratione supremam illam perorationem: *ἡμῖν δὲ τοῖς λοιποῖς τὴν ταχίστην ἀπαλλαγὴν δότε τῶν ἐπηρτημένων φόβων καὶ σωτηρίαν ἀσφαλῆ.* Cf. Schaefer III 198, 3.

§ 255—259: Nona pars epilogorum, quibus vehementer animi audientium conmoventur, ut Demosthenis voluntatem et propter vitae turpitudinem et propter miserrimam reipublicae administrationem aspernentur. Contra illum tamquam testes Solonem Aristidem Themistoclem dignitatis et magnificentiae auctores orator produxit.

§ 255. *μὴ νέμετε ἀλλὰ κρίνετε*] i. e. nolite honores temere vel gratiae causa tribuere et profundere, sed cum iudicio rebus omnibus religiose consideratis deferre.

ἀπόθεσθε] tamquam pignora pretiosa, quibus beneficiorum fructus percipiatis.

πότερον οἱ συγκυνηγέται ἢ οἱ συγγυμνασταὶ αὐτοῦ, ὅτ'
ἦν ἐν ἡλικίᾳ. ἀλλὰ μὰ τὸν Δία τὸν Ὀλύμπιον οὐχ ὗς
ἀγρίους κυνηγετῶν οὐδὲ τῆς τοῦ σώματος εὐεξίας ἐπιμε-
λόμενος, ἀλλ' ἐπασκῶν τέχνας ἐπὶ τοὺς τὰς οὐσίας κε-
256 κτημένους διαγεγένηται. ... ἀλλ' εἰς τὴν ἀλαζονείαν ἀπο-
βλέψαντες, ὅταν φῇ Βυζαντίους μὲν ἐκ τῶν χειρῶν ἐξε-
λέσθαι τῶν Φιλίππου, ἀποστῆσαι δὲ Ἀκαρνᾶνας, ἐκ-
πλῆξαι δὲ Θηβαίους δημηγορήσας· οἴεται γὰρ ὑμᾶς εἰς
τοσοῦτον εὐηθείας ἤδη προβεβηκέναι ὥστε καὶ ταῦτα
ἀναπεισθήσεσθαι, ὥσπερ Πειθὼ τρέφοντας ἀλλ' οὐ συ-
257 κοφάντην ἄνθρωπον ἐν τῇ πόλει. ὅταν δ' ἐπὶ τελευτῆς
ἤδη τοῦ λόγου συνηγόρους τοὺς κοινωνοὺς τῶν δωροδο-
κημάτων αὐτῷ παρακαλῇ, ὑπολαμβάνετε ὁρᾶν ἐπὶ τοῦ
βήματος, οὗ νῦν ἑστηκὼς ἐγὼ λέγω, ἀντιπαρατεταγμέ-
νους πρὸς τὴν τούτων ἀσέλγειαν τοὺς τῆς πόλεως εὐερ-
γέτας, Σόλωνα μὲν τὸν καλλίστοις νόμοις κοσμήσαντα
τὴν δημοκρατίαν, σωφρόνως δεόμενον ὑμῶν μηδενὶ τρό-
πῳ τοὺς Δημοσθένους λόγους περὶ πλείονος ποιήσασθαι
258 τῶν ὅρκων καὶ τῶν νόμων, Ἀριστείδην δὲ τὸν τοὺς φό-

1 κυνηγέται e. οἱ *om.* n. ὅτ' ὃς n. 3 ἐπιμελόμ. ka, ἐπιμελούμ. x, *quod addebatur* διατετέλεκεν *om.* Bekk. *cum* A^h.
5 Aliquid excidisse vidit Fr. 6 τοὺς βυζ. gm, βυζάντιον n. ἐξελ. W, ἐξελ. πρεσβεύσας A^h, πρεσβ. ἐξελ. B. 7 τῶν kn, τοῦ x. 8 ἡμᾶς A. 9 ἤδη *om.* n. 10 ἀναπεισθήσεται n.
11 ἐν *om.* n. Rhet. Gr. III 19. 21. 17 δημοκρ.] *add.* C: ἄνδρα φιλόσοφον καὶ νομοθέτην ἀγαθόν, *del.* W. σωφρ.] *add.* C: ὡς προσῆκεν αὐτῷ (ὥσπερ n), *del.* W. 19 δὲ *om.* el. νε-

§ 256. ἐξελέσθαι] sc. δημηγορήσας, non πρεσβεύσας. Atque illud rei ipsius veritate conprobatur, nam Demosthenis potissimum auctoritate adducti unam certe classem Athenienses auxilio Byzantinis miserant. Nec tamen Byzantium Demosthenis opera sed unius Phocionis virtute Philippo ereptum esse ex Plut. Phoc. 14 plane demonstravit L. Spengel, Verth. Ktesiph. 29 sq.

Πειθώ] Cic. Brut. 59: Πειθώ quam Graeci vocant, — hanc Suadam appellavit Ennius, quam deam in Periclis labris scripsit Eupolis sessitavisse. Demosthenem igitur pravam Periclis imaginem esse Aesch. existimat.

τρέφοντας] Invidiam quandam hoc verbum habet, sc. quaestum facere Demosthenem ex reipublicae cura. Cf. etiam Cornif. IV 48: etiam eum, cuius opera nobis haec accidunt, remoramini diutius et alitis ad reip. perniciem, retinetis quoad potestis in civitate?

§ 257. ὑπολαμβάνετε ὁρᾶν] Cf. 244. Alex. schem. III 19. 21. Nobile hoc erat προσωποποιΐας exemplum.

σωφρόνως ὡς κτλ.] Cf. § 2 et Schol. II 60: κατὰ τὸν νόμον, ἀντὶ τοῦ ὡς ὁ νόμος κελεύει, καὶ εὐτάκτως.

§ 258. τὸν — τάξαντα] Hoc membrum si abesset, orationis

ρους τάξαντα τοῖς Ἕλλησιν, οὗ τελευτήσαντος τὰς θυγατέρας ἐξέδωκεν ὁ δῆμος, σχετλιάζοντα ἐπὶ τῷ τῆς δικαιοσύνης προπηλακισμῷ, καὶ ἐπερωτῶντα εἰ οὐκ αἰσχύνεσθε εἰ οἱ μὲν πατέρες ὑμῶν Ἄρθμιον τὸν Ζελείτην κομίσαντα εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸ ἐκ Μήδων χρυσίον, ἐπιδημήσαντα εἰς τὴν πόλιν, πρόξενον ὄντα τοῦ δήμου τοῦ Ἀθηναίων, παρ' οὐδὲν μὲν ἦλθον ἀποκτεῖναι, ἐξεκήρυξαν δ' ἐκ τῆς πόλεως καὶ ἐξ ἁπάσης ἧς Ἀθηναῖοι ἄρχουσιν, ὑμεῖς δὲ
Δημοσθένην, οὐ κομίσαντα τὸ ἐκ Μήδων χρυσίον ἀλλὰ 259
δωροδοκήσαντα καὶ ἔτι καὶ νῦν κεκτημένον, χρυσῷ στεφάνῳ μέλλετε στεφανοῦν. Θεμιστοκλέα δὲ καὶ τοὺς ἐν Μαραθῶνι τελευτήσαντας καὶ τοὺς ἐν Πλαταιαῖς καὶ αὐτοὺς τοὺς τάφους τοὺς τῶν προγόνων οὐκ οἴεσθε στενάξειν, εἰ ὁ μετὰ τῶν βαρβάρων ὁμολογῶν τοῖς Ἕλλησιν ἀντιπράττειν στεφανωθήσεται;

Ἐγὼ μὲν οὖν, ὦ γῆ καὶ ἥλιε καὶ ἀρετὴ καὶ σύνεσις 260

μους a. 4 *ὅτι οἱ* A[h] Alex., *εἰ οἱ* B Alex.[2] *ἡμῶν* k., *ἀρίθμιον* elh. 5 *τὴν om.* gm. 6 *τοῦ ἀθην.* km, *τῶν ἀθ.* x. 7 *μὲν om.* A[h]. *δ' om.* n. 8 *ἄρχουσιν ἀθ.* A[h]. 9 *χρυσίον*] *χρυσίον ἐπιδημήσαντα . . . ἀθηναίων* (*ex* § 258) klh. 13 *alterum τοὺς om.* A[h]gn. *οὐκ ἂν* en. *στενάξαι* agm, *ἀναστενάξαι* n. 15 *ἀντιπρᾶξαι* n.

concinnitas perturbaretur. Nam et Solonem et Aristidem Aeschines sua utrumque laude, quae est in egregio aliquo facinore, exornavit et honestavit. Accedit quod illud, filiabus publice dotem esse contributam, per se parum praeclarum videtur, nisi propria sententia enuntietur, Aristidem magnas quidem publicas pecunias tractasse sed pauperem tamen mortuum esse.

Ἄρθμιον] Dinarch. II 24: *καλῶς οἱ πρόγονοι ψηφισάμενοι στήλην εἰς ἀκρόπολιν ἀνήνεγκαν, ὅτε φασὶν Ἄρθμιον τὸν Πυθώνακτος τὸν Ζελείτην κομίσαι τὸ χρυσίον ἐκ Μήδων ἐπὶ διαφθορᾷ τῶν Ἑλλήνων. καὶ μόνῳ τούτῳ προσέγραψαν τὴν αἰτίαν, δι' ἣν ὁ δῆμος ἐξέβαλεν αὐτὸν ἐκ τῆς πόλεως, γράψαντες διαρρήδην· Ἄρθμιον τ. Π. τ. Ζ. πολέμιον εἶναι τοῦ δήμου καὶ τῶν συμμάχων, αὐτόν τε καὶ γένος, καὶ φεύγειν Ἀθήνας, ὅτι τὸν ἐκ Μήδων χρυσὸν ἤγαγεν εἰς Πελοπόννησον.* Cum his cf. Dem. IX 42. XIX 271. Plut. Them. 6.

§ 260. Peroratio desinit in testificationem deorum, quorum fidem inplorat se pro officio suo et pro viribus accusasse, iustitiae curam et salutem reipublicae iudicum iam religioni esse permissam.

ὦ γῆ κτλ.] Acerbius quam deceret hanc perorationem irrisit Dem.: *ὥσπερ ἐν τραγῳδίᾳ βοῶντα ὦ γῆ καὶ ἥλιε καὶ ἀρετὴ καὶ τὰ τοιαῦτα, καὶ πάλιν σύνεσιν καὶ παιδείαν ἐπικαλούμενον, ᾗ τὰ καλὰ καὶ αἰσχρὰ διαγιγνώσκεται κτλ.* Nam Tellurem et Solem Demosthenes ipse idque saepius invocavit, Virtus autem et Prudentia et Disciplina appellatur, ut iudicibus harum rerum memoria officiorumque ratio inculcetur. In his enim rebus omnis causa vertebatur. Illud vero men-

καὶ παιδεία, ᾗ διαγιγνώσκομεν τὰ καλὰ καὶ τὰ αἰσχρά, βεβοήθηκα καὶ εἴρηκα. καὶ εἰ μὲν καλῶς καὶ ἀξίως τοῦ ἀδικήματος κατηγόρηκα, εἶπον ὡς ἐβουλόμην, εἰ δὲ ἐνδεεστέρως, ὡς ἐδυνάμην. ὑμεῖς δὲ καὶ ἐκ τῶν εἰρημένων λόγων καὶ ἐκ τῶν παραλελειμμένων αὐτοὶ τὰ δίκαια καὶ τὰ συμφέροντα ὑπὲρ τῆς πόλεως ψηφίσασθε.

1 καὶ αἰσχρά lh. 2 βεβόηκα elh. 5 παραλειπομένων A[h].

dacium est rhetoricum καὶ πάλιν ἐπικαλούμενον, quasi iteratione Aeschines modum excesserit. Immo vero modum adhibuit Aeschines multo magis quam Demosthenes.

καλῶς καὶ ἀξίως] cf. Frohberg. Lys. XII 3.

ἐκ τῶν παραλελειμένων] Ex eis quae in oratione praetermittenda ducebam. Nam in lubrico Aeschines erat: multa disserere debuerat ille quidem, nec tamen poterat, ne vanitatem et gloriam Atheniensium nimium offenderet. Plura etiam de reipublicae administratione ac fortuna praetermittere coactus erat, quia homines tum quae ipse sentiret parum mentibus animisque adsequi posse videret. Nam alia consilia rempublicam Periclis aetate sequi potuisse, alia debuisse Demosthenis tempestate sibi proponere, hoc parum tum homines vel prudentissimi perspexerant. De rhetorica formula cf. Lys. 31, 34: ἱκανά μοι νομίζω εἰρῆσθαι, καίπερ πολλά γε παραλιπών· ἀλλὰ πιστεύω ὑμῖν καὶ ἄνευ τούτων αὐτοὺς τὰ συμφέροντα τῇ πόλει γνώσεσθαι.